

De spelucis	li.
De cauernis	lxviij.
De arena	lx. a lxxxix.
De argilla	xij.
De puluete	xviiij.
De gleba tre	lix.
De tre motu qre accioit	lviiij.
De signis tre motus	xxxix.
et	lxvi.
De temporibus tremot9	lx.
De modis tremot9	lx. a lxxxix.
De locis tremot9	lx.
De effectibus tremotus	xix. xlv.
et	lviiij.
De multiplici tñario creaturarum	
repñtantiũ trinitatem diuinatũ	
pñonarum	lxxxi.
De tñario creaturarum irrõnabili	
um quod appellatur vestigiũ eodez	
De ternarijs aiarũ	eodez
De ternarijs aie rõnalis	eodez
De ternarijs angelorũ	eodem
De tñna dimẽsionẽ	eodem
De ternario rez naturalĩũ	eodez
De ternario diuini cultus	eodem
De ternarijs celi	eodem
De ternarijs planetaz	eodem
De tetnario solis	eodem
De ternario locoꝝ	eodem
De tñario elemẽtoꝝ	eodem
De tñario ignis	eodem
De tñario aeris	eodem
De tñario aque	eodem
De tñario terre	eodem
De tñario motus	eodem
De tñario numeroꝝ	eodem
De tñario figuraz	eodem
De tñario circuloꝝ	eodem
De ternario consonantiãz musica	
lium	eodem
De ternatio sõndrum armonicorũ	
ca.	eodez

Explicit tabula exemplorum libri
primi de similitudinib9 rerum

Capitulũ. Primũ.

Abstinentia discreta ciborũ
quantum sit hominibus v
tilis in singulis simpliciuꝝ
corpõũ potest ostẽdi naturis Sim
plicia namq; corpa duarum sunt
naturarũ scilicet nature celestis et
elementaris Primum exemplum
notabile de fructu ipsi9 abstinentie
quo ad naturam celestem ostẽdit
ĩ corpe luẽ Est em natuã celestis tã
to magis lumini puia quãto min9
in sua substantia habet de grossa a
corpulenta materia Vñc igit e q
apparet in luua quedaz ingredim̃is
macula q; luã prout tradit **Phũs**
sicut est in situ locali magis viciã
terre ita e vt ita dicam magis terũ
restris nature id e cui9daz substan
tie grosse et corpulẽte. prop̃t quã
lumen solis non recipit profunde
sicut alie stelle sed tãtũ ĩ superficĩe
Et idcirco in ipsa tãtũmodo resul
tat macula vmbre Est igitur natu
ra hominis luãri corpi similis cui9
scilicet mens interior ad lumẽ sapi
entie tanto e min9s disposita quã
to venter corpulentior sit ciborum
affluẽtia Nam multa repletio ven
tris obtusitatem generat mentis.
Vñc **P̃s.** dicit. Repleti sũt q ob
scurati sũt Et hęc est obscuritas lu
ne id est vite deliciose que scilicet
non repletur splendore sapientie
Sapientie. xij. Luna non splende
bit in lumine suo Oportz ergo ad
hoc vt anima fiat lumini sapientie
peruia q; non vtatur supflue cibo
ru9 alimonia. propter quod **Apo
stolus dicit ad Roman. xij.** Indu
amur arma lucis sic vt ĩ die honẽs
te abulem9 nõ ĩ comessatioib9 et e
brietatib9. Est em armatura lucis
sapia celestis. q; mẽte9 de veritate
illustrat a ab errorib9 de sevit. hęc

honeste velut in die nos ambulat
facit quia lumē nobis porrigit ve
ritatis sequende. Sed qui a comē
sationibus vel ab ebrietate nō ab
stinēt hanc armaturam lucis indu
ere non potest. Vnde **Jeromimus**
dicit cōtra Iovinianū Si q̄s esti
mat se habundantia ciborum poti
onūq; perfrui et posse vacare sapi
ēcie. hic i delictis sati et deliciaz
vitis non tenet seipsum seducit.
Et in eodem dicit Sapientie operā
dare non possumus si mense habū
dantiam que labore nimio indiget
et cura cogitemus. ¶ **Secundū** exē
plum abstinentie quo ad elementa
rem naturam ostēdit elemētū t̄re
Terra enī p̄mo nobis ostēdit. q̄
abstinentia et attenuatio carnis i
petrativa est gratie celestis. Nā q̄
terra de sui natura totaliter est sic
ca et arida. prouidit deus auctor
natuē q̄ ad hoc vt fructus produ
cere possit infundatur celesti pluuiā
et ita ad fructus vberes producē
dos efficitur fecūda. Sic nostri cor
dis terra si ab humoē luxurie nox
io per abstinentiam cibi et potus
efficiatur arida superfundetur tali
ē celestis grē pluuiā q̄ ad produ
cendos fructus spūaliū operū erit
fertilis et fecunda. Vnde dicit **De**
bre. vi. Terra enī sepe venientez
super se bibens ymbrem et gene
rans herbam oportunam illis a q̄
bus colitur accipit benedictionez
a deo. Caro enim nostra dicitur
terra quādo fit per abstinentiā ab
humore cōcupiscētie vacua. Scrip
tū ē enim **Gen. i.** q̄ vocauit deus
aridam terrā. hęc ymbrem celestē
bibit quia celestis gratie conforta
tione piguescit. **Pla. lv.** Descēdit
p̄ber a nix de celo a iebriauit t̄raz
S; tūc herbā oportunā pducit cū

imēitorio spe spiritui s̄seruit ex
quo a deo b̄ndictionē accipit q̄ re
tributioez et̄m p̄m̄ sil̄ aq̄ ip̄o spū
finalit̄ habebit. Ergo n̄a cordis ē
ra tūc ē p̄fecte disposita cū arefcit
ex abstinentia humescit celesti grā
fructesat p̄ bona opa. Ex p̄mo vo
cat arida eo scz q̄ ab aq̄ siccitate
p̄p̄a sit distincta. q̄d ē q̄ caro ipsa
ab aquis deliciarū sepat̄ a abstinē
tie tenuitate siccatur. Sed ex secū
do vocatur humus a mari humido
cui terra cōiungitur. quod est siue
quando corpus nostrum celestis
gratie p̄iceps efficitur siue aq̄ la
crimis irrigatur. Ex terciō vocat̄
tellus quia tollimus fructus eius.
Et hoc quando corpus laborat in
bonis operib; . Item patet exēplo
terre q̄ abstinentia a cibis tollit
temptationes carnis. quia quādo
p̄ siccitate nimia t̄ra efficitur sicut
pulis tunc temporis ventus non
furgit eo q̄ vapor tunc nō habeat
st̄nuans humidum a sine cōtinua
tione eleuari non potest. Sic q̄n̄ p̄
abstinentia valida terra siccatur
corporis: humore deficiēte cupiscē
tie carnalis fit puluis. i. mortifica
tio humilitatis a cessat v̄t; . i. im
puls; libidinosē tēptatiois. ¶ **Ter**
ciū exēplū abstinentie apparet i ele
mēto aq̄. Nā legit̄ q̄ cocodrill; q̄ i
aqua oculos hebetes hab; extra a
quā acute videt. Ex quo exēplo ac
cipitur q̄ aque deliciarum hebetāt
oculos mentium. Sed extractio ab
aqs. i. abstinentia a delictis ad stē
plādū spūalia acuit visū mētis. Vn
de dicit̄. **Ecclesiastici. ij.** Cogitauī
a vīno abstrahere carnem meam
vt aīaz meā trāfferem ad sapien
tiam. ¶ **Item** aqua tantomagis
est limpida quantomagis est sub
tilis et vacua. si vero sit aq̄ grossa

et partibus terrestribus plena nō
 ē speculabil' vel limpida sed est im-
 mūda vel turbida Sic caro nostra
 que fluxibilis est vt aqua. et semp
 ad mare tendit id ē amaritudinez
 mortis. secundū illud. η. Regum
xiii. Oēs morimur et quasi aq̄ dī
 labimur ac Dee inq̄ aqua nostra
 id est caro si a tibus per abstinentiaz
 teneat subtilis et vacua. vt non re-
 pleatur superflue eorū habūdātia
 manebit potētia clarissima a mū-
 da Sed si venter tibus terrestribus
 frequēter repleatur efficiat sicut
 aqua turbida et immūda vide licet
 per incontinentie vicium quod co-
 mitatur gulam Iē. η. Quid tibi
 vis in via egipti vt bibas aquam
 turbidam. ¶ Quartum exemplū
 abstinentie ostenditur in aere qui
 quāto magis ē vaporibus a nubibus
 plenus tanto magis est obscurus.
 quātoq; est magis vacuus tanto ē
 magis serenus. Et ideo in monte o-
 limpo est aer serenissimus qui tā-
 tū in altū leuatur vt ipsos vapo-
 res nubium excedere dicat. secundū
 illud Virgilij Rubes excessit olym-
 pus Et q; ibi sepe est aer serenis-
 simus ascēdebant illuc philosophi
 vt viderēt stellarū cursus Sed ibi
 viuere non potuissent nisi spōgias
 aqua plenas secum portassent. vt
 vt sic per aque attractionē aerem
 grossiorem hauissēt Sicut aut ob-
 scuraē serenitas et claritas aeris ex
 repletionē vaporis sic obscuratur
 etiam sensus hominis ex nimia re-
 pletionē ciborum Vnde grecorum
 fuit puerbium sicut Ihō. refert q;
 vēt pinguis nō gignit sensū tenuē
 Et ideo abstinentia cibi facit sereni-
 tatem animi ¶ Quintum exemplū
 abstinentie accipitur ab igne Nam
 abstinentia a cibi in multis ē igni

similis. Qd declarari potest ex sep-
 tem proprietatibus ignis Prima
 accipitur ex ignis officio. Secūda
 ex ipsius auxilio. Tercia ex minis-
 terio. Quarta ex eius suffragio.
 Quinta ex domino Sexta ex pro-
 digio. Septima ex eius studio. ¶
 Primo igitur manifestat dicta; si-
 militudinem ignis et abstinentie ip-
 sius ignis officium qd est triplex.
 Nam vtimur igne ad illuminandū
 abscondita siue tenebrosa. sicut pa-
 tet in lucernis accensis siue cande-
 lis. quorum igneo et flāmeo lumie
 vtimur in nocte siue per viam am-
 bulando Pla. i. Ambulate in lūcē
 ignis vti ac. siue etiā i domo stādi
Plaie. x. Ardebit quasi ignis com-
 bustio et erit lumen israel in igne
Dee autem illuminatio ignis vti
 ti abstinentie congruit inq̄tum per
 eam assequimur contra tenebras
 ignorantie lumen diuine sapientie
Qd euident' apparet trium puerorū
 exemplo. de quibus dicit Da-
nielis. i. q; Malasar tollebat cibari-
 a et vniū potus eorum. dabatq; e-
 is legumina. et seq̄. de; deoit pu-
 eris hys scientiaz et disciplinā in o-
 ni libro et sapientia. Et ita merito
 abstinentie acceperūt lumē scientie
 Merito etiā abstinentie infūdit lu-
 mē reuelationis prophetice. sicut legi-
 tur Danie. x. vbi dicit ex psona da-
 niel Ego daniel lugebā tū ebdoma-
 darū diebus. panē desiderabile nō a-
 medi. caro et vinū nō introierunt
 in os meū. sed nec vngento vsq; tū
 ebdomadarū diebus Postea seditur
 q; apparuit ei āgelus et dixit ei Ex p-
 mo quo posuisti vt affigeres te in
 vspetu dei tui exaudita sūt verba
 tua et ego veni propter sermones
 tuos ac. Veni autem vt docerem
 te que ventura sunt populo tuo in

nouissimis diebus. **A**d huc etiam p
abstinentiam carnis conseruatur
refrigeriu et lumen castitatis. **V**n
de in ps **E**xpandoit nubem in pro
tectione eoru in et ignem vt luce
ret eis p nocte. **A**bstinentia etenim
est nubes p tectioe et refrigeriu
p stans cōtra estū concupiscentie car
nal et ignis etiā ē lumen in nobis
accendens virtū castitatis. **E**t ideo
Augustinus in quodam sermone
dicit qd abstinentia ieiunij libidinis
ardorem extinguit et castitatis lu
men accendit. **S**ecundo vtimur
igne ad coquēdu. **G**ene. xij. **C**oquē
mus eos igni. **A**bstinentia autem
seruit nō modicū iteriori decoctio
ni ciboru etia corporali quia cibz
tempate assumptus a calore natu
rali qui est in stomacho faciliē co
quitur et optime digeritur. econ
tra autem ex nimio cibo vel potu
calor ipse naturalis debilitatur vel
extinguit. sicut virtus vini ex ni
mia appositione aq. **D**ebilitato au
tem calore nō fit decoctio vel dige
stio cibi sed putrescit cibz et gene
rantur humores corrupti et febres
putride vel podagre et huiusmodi.
Et propter hoc temperantia con
seruat bonam valitudinem et ab
stinentia perducit ad ipsam. **V**nde
Ecclēsiasti. xseptio. dicitur qd qui
abstinet est adiciet vitā. **T**ercio
vtimur igne ad fabricandū. **P**saie.
lxxij. **E**go creauī fabrum sufflantē
in igne pruinas et pferētem vas
in opus suum. **S**ic etiam per absti
nentiam a voluptatibus carnis nō
solum gula sed etiam luxurie fabri
catur et preparatur vas dei quia per
hanc homo efficiē vt vas sanctifi
catum et diuine gratie receptiuus.
Vnde prima. **T**essal. iij. **A**bstine
ntis vos a fornicatione vt sciatis v

nusquisq; vestrum vas suum possi
dere i sanctificatione et honore. **S**
Secundo dictam similitudine de
clarat ignis auxilium. **A**uxiliatur
enim ignis hominibz iterdū ad de
fensionē ab hostibus. sicut legitur
de **A**lexandro qd dū esset i desertis
indie iuxta stagnum vbi bestie o
uemebant ad potum. et timerent
ipse et sui nocte de insultu leonū et
aliarū bestiarū ferociū. fecit in cir
cuiu exercitus copiosos ignes ac
cendi. vt esset eis ignis quasi pro
muro i circuitu ipsorum. **V**nde eti
am **Z**ach. ij. dicitur **E**go ero eis
murus ignis in circuitu. **P**er ipsum
etiam ignem arma erea et ferrea
fabricantur quibz cōmuniter homi
nes ad corporum defensionem vel
offensionem vtuntur. **V**n **A**po ca.
ix. hoies sedētes in equis hntes lo
ricas igneas iohēs se vidisse testa
ē. **E**t sic tela ignea noiat **A**p. **E**t
naū. ij. dicit **C**lipes fortis ereus ig
nitus. **E**t hec omnia abstinentie cō
petunt que tanqz murus vel clipeus
ab asperitatū hostium nos defendit
insulibus. et hec est armatura san
ctorum cōtra temptationes illorū
ppter qd inter arma iusticie **A**p. l. s.
ieiunia nominat. ij. **C**orint. vi. **E**t
xps ad pugnam itur hanc armatu
rā induit scz abstinentiā. **V**n **M**at.
quarto. ductus est ihesus i desertuz
a spiritu vt tēptaretur a dyabolo.
Et cū ieiunasset. xl. diebz et. xl.
noctibz postea esurēt. et accedēs
temptator at. **E**st enī ieiunius qsi
igneū telū quo percussus inimicus repel
lit. **V**n **M**at. ix. **D**oc genz demoni
orū nō eicit nisi i oratione et ieiunio.
Tercio declarat hanc similitudine
ignis misteriu qd ē ad purgationē.
Nam igne purgantur metalla p m
mo etiā peccata scz in purgatorij

ignem **Vnde Numeri. xxi.** Quod potest transire per flammam ignis purgabit. Sed sicut ignis purgat metalla sic abstinentia peccata. **vñ Aug⁹** in p̄cō s̄mone dicit q̄ ieiunū purgat mentē. subleuat aīm. carnem subicit. et cor contritum a humiliatum facit. Que omnia manifesta sūt satis exemplo nīuūta rū **Jone. iij.** Est etiam ministeriū ad vīdīcā malefactorū nō solū in mundo isto sed etiam in inferno **Eccī. viij.** Humilia valde spiritum tuum quoniam vīdīca carnis imp̄ ignis. Quod etiam abstinentie competit per quam et spiritus humiliatur. **secūdu illud Ps̄. humiliabam in ieiunio animam meā. et carnalis delectatio imp̄ vīdīcā quia pena abstinentie vīdīcat delectationem gule et luxurie Vnde et ieiunium ponitur pars satisfactiois quia homo p̄ abstinentiaz libidinez peccati preteriti per subtractionem delectationis recompensat afflictionez etiā addens. a futura peccata impedit concupiscentiam debilitās Et hec ad rationez p̄tinet satisfactiois. quia sicut dicit **Augustinus.** Satisfactio est peccatorum causas excidere et eorum suggestiōibus consensum non prebere. ¶ Quarto manifestat dictāz similitudinem ignis suffragiū. Suffragabatur enim ignis antiquitus et ante legem et in lege mosayca ad impetrandū quod petebatur a deo. siue ex eo q̄ sacrificia deum deprecantia igne consumebantur. secundum illud **Leuitici vi.** Omne sacrificium sacerdotū igne cōsumetur. siue ex eo q̄ in signum exauditiōis diuine ignis super sacrificia deum rogātum de celo mittebatur. **secūdu illud primo Paralipomi. xxi.****

Edificauit altare domino et optulit holocausta et pacifica et inuocauit deum et exaudiuit eum in igne de celo super altare holocausti. Et simile habetur **tercio Regū. xvij.** Vbi helyas dixit ad prophetas baal Inuocate nomina deorum vestrorum Et ego iuocabo nomē dei mei et deus qui exaudierit per ignem ipse sit de⁹. Similiter ergo abstinentia carnis multum suffragatur orationibus nostris ut a deo exaudiat. **propt̄ qd̄ dixit angelus Thobie. xij.** q̄ bona est oratio cum ieiunio **Et. i. Esore. viij.** dicitur Ieiunauimus et rogauimus deum nostrum. a euenit nobis prospere. Quintum quod adhuc manifestat hanc eādem similitudinem est ipsi⁹ ignis domini. Interdum enim diuina virtute sic ignis predominat aque q̄ eam immediate attigat nec tamen attigatur ab ea. sed potius illā exurat qd̄ est contra naturam et supra v̄tutem ignis. cum dicat **Eccī. iij.** q̄ ignem ardentem extinguit aq̄. quod tamen diuino miraculo legitur accidisse. **secūdu illud Sapientie. xvi.** Quod iquit mirabile erat aq̄ que omnia extinguit pl⁹ ignis valebat. a ista eodē capitulo dicit. quodā tpe i aq̄ sup̄ v̄tutē ignis ardebat. Sicut ergo ignis diuina v̄tute consumebat hūorez aque ita et nūc abstinentia diuina faciente gratia consumeat a refrigerat fluxū concupiscentie **Eccī. xxxix.** Vapor ignisurit carnes. i. carnales concupias amichilata consumeat. ¶ Septimo manifestat similiter dictāz similitudinem ipsius ignis prodigium. Sicut enim esset prodigium q̄ frigida aqua exureret. sic etiam miraculum est q̄ ignis ardens refrigeret. quod certe factū legit⁹ i illis tribus pueris q̄ missi

fuit in fornacem ignis a rege babilonis. quia dicit daniel. iij. q. a gelus domini descendit cum azaria et socijs eius in fornacem et excussit flammam ignis de fornace et fecit medium fornacis quasi ventum voris flantem et non tetigit eos omnino ignis neque contristavit neque quicquam molestie intulit. ¶ Vbi nota. q. peccatores si aliquando ieiunare coguntur vel ex inflammatione colere efficiuntur impatientes et sic incenduntur ira. vel spiritu accidie efficiuntur tristes et sic consumuntur melancholia. vel ex praedij dilacione efficiuntur esurientes et sic famis affligunt molestia. Sed facti viri qui ex caritate ieiunant in sua abstinentia ad modum istorum puerorum recipiunt rorem diuinum id est refrigerium gratiae. et nec igne impatientiae tanguntur nec accidie spiritu contristantur nec etiam famis esurie molestantur.

Septimum quo ultimo declaratur predicta similitudo est ignis ipsius studium. id est quod circa ignem per homines adhibetur. Nam ignis ab hominibus oleo interdum succenditur lignis nutritur et sub cinere reseruat. Oleum itaque cum sit inflammabile ignem succedit et nutrit. unde dicitur Exodi. xxxv. Quisquis vestrum est sapiens veniat et faciat quod dominus imperavit. Candelastrum ad luminaria sustentanda vasa illius. et lucernas et oleum ad nutrimenta ignium. Sicut autem ipse ignis olei liquore fouetur ita quoque et abstinentia oleo pietatis impingatur. Mathi. vi. Tu cum ieiunas unge caput tuum scilicet oleo pietatis elemosinas faciendo. Gregorius. Illud ieiunium deus approbat quod ante eius oculos ma-

nus elemosinarum leuat. Item sunt ligna ignis proprium nutrimentum unde Leui. vi. Ignis in altari meo semper ardebit quem nutriet sacerdos subiciens ligna. haec ligna sunt bona opera sine quibus esset ieiunium omnino imperfectum Job. i. Sanctificate ieiunium. ubi gregorius. Ieiunium sanctificare est adiunctis bonis operibus digna deo carnis abstinentiam exhibere. Item videmus quod ignis etiam modicus sub cinere conseruatur Job. xlii. Agam penitentiam in fauilla et cinere. Et facit mentionem de fauilla quia etiam fauilla ignis in cinere conseruatur. et sic conseruatur meritum ieiunij in abstinentia et detentione humilitatis. unde Math. vi. Ne videaris hominibus ieiunans sed patri tuo qui est in abscondito. Unde et in principio quadragesimalis ieiunij cinis super capita ponitur ut scilicet cum abstinentia carnis tenere studeamus intus humilitatem mentis.

Capitulum. ij.

Accidia assimilatur saturno. Nam saturnus qui est inter septem planetas supremus est inferiorum infirmitati tardus incessuus et fetuus mortificatus. Est ergo primo saturnus frigidissimus planeta. quod quidem auerrois super de celo et mundo per accidens dicit esse scilicet quod tarde mouetur et ideo calorem non excitat. Sed auicenna et alij contra dicunt quod saturnus ex natura sua habet frigiditatem sicut et mars calefacit. Similiter ergo maxime accidia infirmitat corda. Nam reddit hominem tardum ad motum boni operis per quem scilicet excitatur et conseruatur calor amoris quae si operari desuerit iam amor non est sicut Gregorius dicit. Habet etiam haec accidia scilicet quod infirmitat cor ex ipsa natura sua ex eo quod scilicet ratio est

ppria oppositue caritati q̄ est calor anime vitalis Et hec oppositio manifesta ē ipsi⁹ caritatis effectū Naz pprius effectus caritatis ē gaudiū de deo **A**ccidia autē est tristitia de bono spirituali in quantum est bonū diuinum **V**nde patz q̄ accidia ex ppria ratione caritati contrariatur **S**icut ergo ipsa caritas aiaz de deo inflammat sic extirpatio accidia animā de deo ifrigidat **V**n accidia ab accedie dicit qz ea que acida sunt etiam frigida sunt **I**tem saturnus est tardissime incessiuus ita qz nullus planeta ē ita tardi motus scilicet ppter magnitudinē circuli sui cui⁹ rotatus siue reuolutio ppter magnitudinem tardius pficitur qd patz specificādo in singulis **N**am luna que est infima moratur in quolibz signo duob⁹ diebus et sex horis et bisse et complz cursum suū a pūcto vsqz ad punctum in .xxvii. diebus et octo horis **A**li tamen dicūt qz ipa luā cursum suum in toto zodiaco quousqz solem attingat perficit in .xxvii. dieb⁹ cum dimidio **I**n quolibet enim signo moratur per duos dies et dimidium minus viginti minutis **M**ercurius vero morat in quolibz signo per .xxvii. dies et .vi. horas et oplet circulu⁹ zodiaci in .ccc. xxxix. dieb⁹ **V**en⁹ autem moratur in signo per .xxix. dies **I**n zodiaco vero p .ccc. xlviij. dies **S**ol moratur in signo .xxx. diebus et .x. horis et semisse hore **I**n zodiaco vero .ccc. lxx. dieb⁹ et quadrate id ē sex horis **M**ars moratur in signo per .lx. dies et .xxi. horis **I**n zodiaco vero per duos annos **J**upiter in signo per annum **I**n zodiaco per .xii. annos **A**lfaganus autēz differentiā decima sexta dicit qz luā in circulo

signotum perficit cursum in .xxxix. diebus et vndecim horis et dimidia et quartali vni⁹ hore fere **M**ercurius vero et venus et sol .ccc. lxx. diebus et quartali vni⁹ diei fere **M**ars autem in anno perfecto et decem mensibus et .xvi. dieb⁹ et dimidia fere **J**upiter autem in vndecim annis et quatuor mēfib⁹ et .xiiij. diebus **S**aturnus autem in viginouē annis et quinqz mēfib⁹ et sex diebus **E**t patet ex p̄dictis qz mensis lunaris duob⁹ modis accipitur vno modo p spacio temporis quo luna cūct zodiacū ab vno puncto exiens et rediens ad eūdem quod sicut dictū est fit per .xxvii. dies et octo horas **A**lio modo communiori accipitur mensis lunaris pro spacio quo luna semel accensa fuerit et redit ad eundem locum sue accēsiōis s̄ cum solem non inueniat quia sol iam p̄cessit per vnum signum ipsa luā attingit solem spacio duorum dierum et quatuor horarū et secūndum hōc mensis lunaris continet .xxix. dies et duodecim horas exceptis fractionibus supradictis **E**x dictis manifeste patet qz saturnus inter omnes planetas tardius circulum vel cursum complz **S**ic accidia inter omnia vicia mentem reddit pigram in opere diuino et spirituali siue nō inchoando quod cognoscit sicut a quibusdā dicitur qz accidia est torpor mentis bona negligentis propom̄ enim dyabolus ante mentem accidiosi difficultatē operis vt desperans de labore nullo modo audeat illud inchoare sicut patet precipue de operibus penitentie **V**nde contra hōc **E**cclēsiastici sexto sacra scriptura exhortatur dicens **S**ubice humerum tuū

et porta illam et non accidietis in
 vinctulis illius. siue etiam bona in
 chypata non prosequendo. **V**nde
 quandoq; dyabolus facit homines
 aliqua supra posse assumere vt po
 stea ex nimietate ponderis accidi
 ofus effectus ea totaliter cogatur
 relinquere. **V**nde **A**postolus secun
 da **C**orinthhe. **η**. non vult q; penitēs
 maiori absorbeat tristicia de pec
 cato. ne sic eū aggrauet nimietas
 tristicie vt eum retrahat a penitē
 tie opere. **V**nde est etiam q; dyabo
 lus illo precipue tempore abstine
 tem de accidia temptat quo euz fa
 mes ieiunij magis grauat sciz ēca
 meridiem quādo iam incipiunt se
 tire ieiunantes defectum cibi et ve
 gere ab estibus solis. **V**n̄ dicit **C**as
 sianus in decimo libro de institutis
 monachorum. **M**axime circa horā
 sextam monachum inquietat vt q̄
 dā febs istruens tpe prestituto ar
 dentissimos estus accessionuz suarū
 solitis ac statutis horis aīme īferēs
 egrotanti. **H**oc igitur facit dyabo
 lus vt vel famis grauedine ieiunij
 dimittant vel vt ex accidia et
 impatientia meritum ieiunij per
 dant. **I**tem saturnus est morti
 ficatius fetuuz qui sub eius nascū
 tur dominio. **V**nde est enim vt dī
 cunt astrologi q; pueri nati octauo
 mense non viuunt sed citius mori
 untur. propterea qd octauo men
 se dominatur eis saturnus qui v
 traq; qualitate sua frigida et sicca
 fetum mortificat et extinguit. **I**n
 precedentibus enim sex mensibus
 quilibet planeta per ordinem do
 minatur fetui suo mense. scz primo
 mēse saturnus. **η**. iupit. **ε**cio mars.
 quarto sol. quinto venus. sexto mer
 curius. septimo luna. octauo aut
 mense saturni dominium redit a

capite. et nonno dominus iouis a
 sic deinceps. **V**nde nascens nonno
 mense viuit ppter dominus iouis
 qui fetum suum temperato calore
 refouet et custodit. **S**imilit̄ si na
 scatur in principio decimi mensis
 potest esse natiuitas salubris a vi
 talis propter dominium martis.
 cuius calore a siccitate membra ro
 borantur nascentis. vnde fetus ca
 loris et siccitatis beneficio egredi
 tur iam robustus. **S**icut ergo sat
 nus extinguit et mortificat fetum
 sic accidia mortificat spiritum et
 tollit boni operis meritum. **V**nde
Apostolus dicit. **η**. ad **C**orin. septi
 mo. q; tristicia seculi mortem opeā
 tur que non est nisi accidia. cuius
 motus si ad rationez pertingat ita
 vt in fugam et horrore et detestati
 onem boni quod est secundum deū
 consentiat carne contra spiritum
 preualente omnino ipsum spiritū
 suffocat et est peccatum mortale.
Sed quando est motus accidie ppe
 repugnantiam carnis ad spiritū
 in sola sensualitate non habens ra
 tiois osensuz tūc non extinguit spi
 ritū sed est veniale peccatum. **V**nde
 etiam in vitis perfectis huius acci
 die tedium aliquando inuenitur.
Secundo accidia assimilatur igni.
Nam videmus q; adustio ignis rez
 dulcem in amaram conuertit. sicut
 cibi dulces et sapidi igne adusti mi
 nimum efficiuntur amari. **V**nde eti
 am in corpore animalis colera est
 amara. quia est quedam superflui
 tas cibalis adusta. et ideo deriua
 tur ad fel et recipitur in eius cistu
 la. **A**qua etiam colata per cineres
 efficitur amara ex eo q; cinis imix
 tus alicuius rei scilicet ligni reliqui
 a est adusta. **P**atet igitur q; vsti
 o ignis dulce in amaruz conuertit

Hoc igitur accidie appetit que dum quodam tristitie febre palatum anime inficit. spiritualium deliciarum dulcedinem in amaritudinem conuertit. Unde secundum Hieronymum in libro de summo bono. Ex ipsa tristitia accidie nascitur rancor et amaritudo anime. Unde de Ysaie. quito. Ve qui dicitis bonum malum etc. **Tercio** accidia assimilatur aeri. Aër enim est tam mobilis quam omni impellenti et subteranti statim aperitur et cedit. Unde de aer a vaporibus terreis. i. a ventis impellitur. vaporibus aqueis. i. nubibus repletur. et flammis ignitionibus nonnunquam in sompno succenditur. Que satis etiam accidie congruunt. Nam accidia sicut dicit Hieronymus. ociositatem et somnolentiam generat. dum autem anima somnolenta et ociosa pigrescit omnino proorsus temptationum impulsu in facillime aperit et cedit. Nam omnino cogitationum malarum et temptationum inuulsiuam setina receptiua est ocium. Et hinc est quod accidiosus et piger velut quidam mobilis aer impellitur a vento superbie. repletur aquis luxurie. succenditur igne auaricie. **Quarto** accidia assimilatur pruine propter quatuor. primo ratione congelabilitatis quia pruina est vapor congelatus in medio intersticio aeris per frigiditatem loci et temporis in quibus non est aliqua pars caloris ut Aristoteles dicit. Sic etiam per accidie viciu dum calor caritatis extinguitur quodammodo ipsa anima frigescit et congelatur. Unde super illud. Psalmus. pulsit moros edum in pruina. dicit glossa. quod pruina est viciu quo caritas propter inuulsiuam tenebris quasi nocturno tempore frigore congelascit. **Secundo** ratione rigiditatis. Est enim pruina dura et propter magnam frigiditatem etiam

rigiditate inducit. Nam frigidus aggregat partes vaporis et strahit a parte substantiam duram reddit. Ex nimia autem frigiditate canescit vel albescit et rigiditate in ea re que ab ea tangit inducit. Sic accidiosus per frigidum accidie efficitur durus et rigidus ut non moueatur neque flectat ad bene operandum. Exo. xx. Obriuerunt omnes habitatores Chanaan. et seque. Fiat immobiles quasi lapis. Psalmus. Factus sicut vel in pruina. quod sicut dicit glossa nulli liquor aptus est et sic accidiosus nulli operi. **Tercio** ratione marciditatis. quod herbas et flores super quos pruina cadit marcidos reddit et auerit. Sic etiam accidia omnes virtutes anime et membra corporis pro ocium et pigritiam quodammodo marcescere facit. Et quia etiam tristitiam spiritus accidia inducit humorem de venis in anima exurit sicut exsiccat et confumitur humor aduste rei. Nam spiritus tristis exsiccat ossa. ut dicitur Proverbiorum decimosextimo. Et sic patet quod accidiosus et piger dum paruum laborem vel incommodum refugit maximum dampnum incurrit. secundum illud Iob. vi. Qui timeat pruina irruet super eos. **Quarto** ratione roiditatis quod pruina radice solis tacta subito euanescit et in rorem redit. pruina enim nichil aliud est quam ros congelatus ut dicit Beda. Nam pruina est ex vapore roidus qui congelatur antequam ex ipso resoluatur aqua. Sic interdum anima roida. i. gratia spiritu ali per fusa accidie gelu inuaditur et torpescit. sed rursus calore solis id est feruore spiritus sancti tacta in rorem gratie redit et in humorem deuotionis liquefit. Nam dum anima se in accidiam cecidisse considerat semetipsam per humilitatem minuit

et vilificat. et quasi seipsa dolore tundens et percutiens sollicitat. ita ut sicut nunc fuit frigus prius id est accidit ita crescat et habundet in ipsa feruor gratie. **Vñ Exodi xvi.** dicit de rore quod mane ros inruit per circuitum castrorum. et subditur. quod apparuit minutim quasi pilo tusum in simi litudine prius.

Capitulum. in.

Actiua vita assimilatur lune propter quatuor. **¶** Primo propter officium. Nam lune officium est inferiora disponere scilicet terrestria. Et hoc competit ei ex tribus. **¶** Primo ex vicinitate quia ea que non multum distant efficacius mouent. Luna autem propter proximior est istis inferioribus quam aliquod aliud celeste corpus et in deo efficacius agit in ea. **¶** Secundo ex virtuositate quia cum sit in sima aggregate sunt in ea omnes virtutes mouentium superiorum. Unde ex sua virtute mouet omnia humida. et ex lumine a sole mutuo quasi quodammodo sol breuiter agit et explicat in istis inferioribus operationes solis. Et dico breuiter quod quod sol facit in anno secundum variationem humoris et caloris lunam facit in mense. **¶** Tertia causa est ex materialitate. quia ut tactum est supra capitulo. Luna ut dicit Aristoteles est quasi terrestris nature id est corpulenta et materialis. Unde propter conformitatem terrestria magis variat quam aliquod celestium corpus. Sic etiam vita actiuorum est circa terrena et temporalia ordinanda et disponenda. Et sicut ex dictis colligitur luna respectu terrestrium habet vicinitatem virtuositatem celeritatem et materialitatem. que omnia competunt actiuis que

scilicet primo debent esse indigentibus vicini siue proximi per compassionem. **Luce. x.** Quis tibi videtur proximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille ait. qui fecit misericordiam in illum. **¶** Secundo debet esse superiorum virtutibus plenus per imitationem. quia sequi debent vestigia sanctorum precipue in laborando et patienter tolerando. **Jacob. v.** Exemplum accipite fratres exitus mali et longanimitatis laboris et patientie per prophetas. **¶** Tercio debent esse festini per subleuationis celeritatem. **Proverbiorum. in.** Ne dicas amico tuo vade et reuertetur. eras dato tibi cum statim possis dare. **Et Ecclesiastici. in.** Ne protrahas datum angustiati. **¶** Quarto illi debent actiue vite precipuis ministris deputari qui sunt magis materiales et grossi et ad contemplationem minus idonei. **Ephesi. vi.** Secularia iudicia si habueritis contemptibiles qui sunt in ecclesia a illos constituite ad iudicandum. **¶** Secundo actiua vita assimilatur lune propter dominium. Nam luna specialiter macula habita humidis dominatur. et significat super ea. ut super pluuiam et aquarum inundationes. Dicit enim Beda. quod quando luna apparet in summo corniculo suo maculis quibusdam ingreditur pluuiosum mensis pretendit exordium. **¶** Item dicit Mesallat. quod si eclipsis lune fuerit in signis aquaticis que sunt tria scilicet scorpio. cancer. et piscis. minima significat habundantiam pluuiaz. **¶** Item propter humiditatis dominium significat specialiter luna super cerebrum sicut sol super cor. Ita actiuorum compassione plenus affluit habundantia humorum et pluuiarum id est habundantia lacrimarum.

implentis illud. **Ecci. viij.** Ne desis plorantibus in consolatione et auge lugentibus ambula. Sic enim faciebat **Job** qui dicebat flebaz quodam super eo qui afflictus erat et compaciebatur anima mea pauperi. **Job. tricesimo.** ¶ Tercio actiua vita assimilatur lune propter aspectum quia scilicet luna crescit ut decrecit in luce quodque aspiciendū apparet arcualis quodque circularis. Sic bonus actiuus ad utrumque status debet se habere. **Phil. iij.** Scio habundare. ecce luna crescit. et penuriam pati. ecce luna decrescit. **Thobie. quarto.** Si multum tibi fuerit habundanter tribue. ecce augmentum. si exiguum tibi fuerit libenter illud exiguum imparti stude. ecce lune decrementum. Sed tunc actiuus est arcualis quando se proximo per misericordiam flectit siue parcendo siue compatiendo. Tunc autem est circularis quando postquam ad exteriora exiit se ad se metipsum interius sollicite rediit. Talis enim est circularis ab eo dem in idem. **Ezechielis. primo.** Animalia ibant et reuertebantur. ¶ Quarto assimilatur actiua vita lune propter multipliciter nomina. habet enim luna tria nomina secundum poetas. Nam vocabatur per prima eo quod semina que faciuntur in terra dicitur esse dea. Unde dicitur quod quando luna primo incenditur optimum est semina iacere quia tunc virtutes planetarum colligit que inferioribus influit. In hoc autem exemplo colligitur quod actiue vite congruit elemosinarum semina iacere ex quibus si habundanter spergantur copiosius fructus colligitur celestium primorum. et e contrario si iaciantur auare. secundum illud. **ij. Cor. ix.** Qui

parce seminat parce et metet. ¶ Hoc quod luna semina fouet ostendit quod illi qui actiue vite deseruiunt precipue debent assistere seminantibus verbum dei. Nam a quibus recipiuntur spiritualia debent rependi temporalia. Unde **Apostolus. i. Cor. ix.** Si spiritualia vobis seminauimus non est magnum si carnalia vestra metamus. ¶ Item luna vocabatur dyana id est dea siluarum et nemorum. quia feris de nocte pasua querentibus in nemoribus lumina beneficium amministrat. Et ideo gentiles vocauerunt lunam deam venatorum. quia venatio fit in siluis. propter quod dyanam cum arcu depingebant. eo quod venatores arcibus utebantur. Et ex hoc accipitur quod qui vite actiue deseruiunt precipue subuenire debent solitariam vitam ducentibus. ut non oporteat eos propter victum querendum vagari et a sua solitudine exire. In cuius rei exemplum Christus populum in solitudine pauit. **Mat. ix.** ¶ Item luna vocabatur lucina. Unde per sicopaz dicitur luna. de qua **Virg. Casta lucina** etc. Nam antiquitus colebatur a virginibus et seruantibus castitatem. Ex quo etiam colligitur quod precipue meritorium est per actiuam vitam seruire et subuenire factis virginibus et monialibus caste viuentibus. ne propter victum cogantur exire et a suis claustris discurrere. ¶ Item actiua vita assimilatur collis. primo propter ordinis similitudinem. Est enim collis pes motus. Nam collis ascendit ad motum. quod scilicet per vitam actiuam ad contemplatiuam venimus. **Jacob enim per Lye** conubium per quam actiua vita signatur ad **Rachel** peruenit amplexum per quam contemplatiue vite somnositas figuratur. **Secundo**

ppter fructuum suauitatez. **D**abū
 dāt em̄ in collib⁹ sam̄ et sapiōi fru
 ctus. propter hoc q̄ colles pl⁹ q̄
 valles solaribus rēōns patent. et
 am̄ celesti ymbre et roze habūdā
 tius madent. **S**ic habundant actiui
 homines fructibus meritoruz. **M**a
 gna enim sicut **G**regō⁹ dicit sunt
 actiue vite merita. que sūt vt fru
 ctus sam̄ ppter intentionis sinceri
 tatē. **N**ō sunt em̄ fructus corrupti
 vt opa p̄pocitarum. **I**te sunt fru
 ctus sapiōi per caritatis suauitatē
Ipsi em̄ sunt qui radis solis. i. do
 et rimis et exēplis xp̄i illustratur et
 qui roze celestis gratie habūdant
 us persūdūtur. **T**ercio ppter gra
 minū salubritatem. **S**unt em̄ sicut
Constantin⁹ dicit in collibus salu
 bria gramina siue herbe propt̄ ae
 ris subtilitatem et puritatē. **H**ec ḡ
 mina virentia sunt virtutū multa
 rum exēpla que in actiuis viris cō
 spicimus valde ad imitanduz salu
 bria. **H**abent em̄ puritatē aeris
 .i. mundiciam cordis et etiam sub
 tilitatem scz discretiōis. **I**tem
 actiua vita que miscdie intēdit o
 peribus assimilari potest monti ga
 rizim. **N**am garizim vt dicit **I**hero
 mons est iuxta **I**hericho. cui ex ad
 uerso est mons **E**bal. **I**n hns duo
 bus montibus maledictiones a be
 nedictiones populo intranti terrā
 promissionis pmulgate sūt. vt p
 benedictiones pmouerentur ad bo
 num. et per maledictiones retēhē
 rentur a malo. **V**nde sex tribus in
 garizim pmulgabāt benedictioēs.
 et sex alie in **E**bal maledictiones.
Mons ergo garizim ex quo benedi
 ctioēs pmulgātur merituz est ope
 rū mie q̄ ad vitā actiua pertinent
Vnde in die iudicij benedicti pnū
 ciabunt a xp̄o. scz illi **Mat. xxv.**

Venite benedicti aē. **E**t ageue sex
 tribus erant q̄ benedictiones pnū
 ciabant. quia mie opa sex ibidē a
 xp̄o oputantur ppter que electi dei
 paternam benedictionē merent̄.
Esurui inqt et dedistis michi man
 ducae. sitiui et dedistis michi bibe
 re. hospes erā et collegistis me. nu
 dus et cooperuistis me. infirm⁹ et
 visitastis me. in carce erā et veni
 stis ad me. **E**contra aut̄ mōs ebal
 ex quo pnūciatē sūt maledictioēs
 signat auariciā et crudelitātē ipio
 rū q̄ opa mie straxerūt. q̄b⁹ scilicet
 iudex dicit. **I**te maledicti aē.

Capitulū. nñ.

Hor est multiplex. scz spi
 ritual. carnalis. t̄p̄alis. et
 om̄nis. **A**mor aut̄ spūal
 scz caritas assimilatur veneri que ē
 planeta celestis. **V**nde et a pagais
 dea dicebatur amoris ex eo q̄ inci
 tat ad amādū. **D**icit autē **P**tholo
 meus. q̄ s̄b v̄nere cōtinetur via
 amor. amicicia. et peregrinus. et
 significat lucrū et gaudiuz. que o
 ma ueniunt amori caritatis. **N**am
 ipsa caritas via est qua ad celestia
 gradimur. amor quo deo cōnecti
 mur. amicicia qua simul ciūgimur.
Item ipsa est baculus pegrimantū
 um. lucrū negociātium. et gau
 dium deo fruētium. **I**tem amor
 spiritualis assimilāt caliditatē ter
 re. **D**abundat em̄ sic amor diuinus
 in anima sicut calor in terra scilicet
 ex tribus. scdm q̄ ex tribus cōtin
 git q̄ vna terra sit calidior altera.
Primo quidem ex radiorū um
 solis multiplicatione. **S**ol em̄ plus
 om̄ibus corporib⁹ celestib⁹ emittit
 fortes radios ppter suaz magnitudi
 nē corpis et spissitudinē magis for
 tē materiā hntē et lumē magis cali
 dū. **E**t quia ipse naturaliter mouet

Speram ignis sicut spera stellarum mouet terram. et spera lune mouet aquam. et spera aliorum quoniam planetarum mouet aerem. Et idem radius solis maxime calefaciunt ubi multiplicantur vel reflectuntur. Quasi autem radius solis sunt exempla saluatoris que scilicet nos illuminant per instructionem. quia omnis christi actio nostra est instructio ut dicit **Apostolus**. et inflamant per imitationem. **Vnde Apostolus**. **Eph. v** Ambulate in dilectione sicut et christus dilexit nos. Sicut ergo habundat calor in terra ex radiis solis multiplicatione. ita et feruor amoris in anima ex exemplorum christi inspectione et imitatione. **¶** Secundo una regio siue terra calidior est altera ex venti inflatione. Nam quia ventus australis calidior est aquilonaris vero frigidior. Ideo locus australi vento expositus calidior est quam aquilonari apertus. Quasi autem auster calefaciens et perturbans aerem est spiritus sanctus. de quo dicitur **Abacuc. iij.** **Deus** ab austro ueniet. qui animam fortiter commouens et calefacit per dilectionem et perturbat ad compunctionem **Iob. xxxviii** **Nonne** restimenta tua calida sunt cum plata fuerit terra austro. **¶** Tercio quoque una terra vel locus calidior est quam alius ex loci situatione. Nam terra que est vicinior mari meridionali est calidior quam terra que est vicina aquilonari. Similiter ille qui familiarior et propinquior est homini sancto feruentior fit et melior quam ille qui cum peccatore commersatur. Nam vita sanctorum est ut mare meridiana. mare quod est cum amantur merore. **Ezechie. iij.** **Abi** amatus in indignatione spiritus mei. Sed meridianum est cum

adunantur amore. **Ecei. xliij.** In meridiano exurunt terram. Peccator autem est ut mare aquilonare. Mare quidem propter inquietudinem cordis. **Psalm. lviij.** Impius quasi mare feruens quod quiescere non potest. sed aquilonare est propter subiectionem de monis. Est enim peccator subiectus dyabolo et obedit ei qui dixit. **Psalm. xxiij.** **Seruo** in monte testamenti in lateribus aquilonis. ascendo super altitudinem nubium et ero similis altissimo. **ps** **Ab** aquilone et mari etc. Sed est notandum quod astrologi ponunt tres alias causas quare quaedam regiones et terras dicunt calidissimas esse. una est ex solis approximatione que est ex breuitate dyametri. **Vnde** propter imensitatem caloris terra illa est inhabitabilis ultra equinoctialem. quod dicunt propter eccentricitatem sperae solis. Et hoc pertinet ad christi incarnationem quando scilicet ipse sol iusticie nobis maxime appropinquat dyametro nostre nature se mouens. **Vnde** ibi erat breuiata maxima distantia que erat inter nos et deum et ibi apparuit breuitas dyametri quod fuit verbum abbreviatum in carne. Et hec propinquitas solis id est christi multum debet nos ad eius amorem inflammare. **Apo. i.** **Non** xij. **Nunc** propior est nostra salus quam cum credimus etc. **¶** Secunda causa est ex solis mansione ut in principio capricorni et in principio canceri ubi propter reuersionem eius zodiaci sol videtur stare in eodem loco. **Tunc** enim zodiacus graues minimam partem variat de circulo equinoctiali quod sol quasi videtur stare propter quod calor confortatur in locis suppositis illis gradibus. Et hec causa refertur ad christi passionem tunc enim verus sol stetit immobilis cruci scilicet affixus. Et hec christi mansio fuit in duobus

solsticij. quia scz ei9 affixio dupli-
 titer facta fuit scz ex pte superiori
 in manibus. et ex pte inferiori in
 pedibus. Vnde hec affixio et man-
 sio xpi i cruce super oia debz in no-
 bis calorem amoris accendere. ita
 vt aia nostra liq̄scat i lacrimis **Ex**
odi. xvi. Cum incaluisset sol lique-
 fiebat scz manā. i. mēs dulcedie de
 uotionis plena ¶ Tercia causa ex
 solis oppositione. scz quando est op-
 positio solis ad chemit capitum. vt
 sub cancro vbi sol nō declinat a ca-
 pitibus. Et hec refertur ad xpi re-
 surrectionē vel ascensionē. vbi sol
 xps superpositus apparuit omnibz
 capitibus per potestatez et auctori-
 tatem. Vnde dixit **Data est michi**
omnis potestas in celo et in terra.
Item fuit superpositus oim capitibus
 etiā loco in ascensione cū ascē-
 dit super omnes choros celoz. vbi
 etiā nūq̄ aplius declinare potest
 per mortē. et ideo ampli9 a capitibus
 bz. i. aplis qui fuerūt capita fidelium
 .i. principes nō declinauit vlteri9.
 sicut ipse dixit **Mat. xxviii.** Ecce
 ego vobiscum sum oibz diebus vsq̄
 ad consumationē seculi. que omnia
 debent nos in amorē xpi accende-
 re. scz et incarnationis p̄p̄uitas. et
 affixionis acerbitas. et exaltati-
 onis dignitas. ¶ **Item** amatores
 dei assimilantur terre. que quū sit
 frigida secundum naturam suāz ta-
 men intra se ignē tenet inclusum
Sic amatores dei quū sint frigidi
 circa tēporalia. i. negligentes et cō-
 tēpnentes ea. intus tamē circa de-
 um et spūalia sunt ignei et feruen-
 tes **Ps.** Ignem oburentem in terra
 ipsorū **Vic** ē ignis spūalis obures
 et consumēs peccā. de quō **Luce. xii.**
Ignē veni mittere in terram etc.
Itē amor spūalis similē ignitioni

vaporis que sepius apparet in ae-
 re. Sūt em̄ decem modi talis igni-
 tionis rep̄tantes decem effectus
 dñi et spūalis amoris. **Prima** em̄
 imp̄ssionum talium v̄tatur colūpna
 siue ignis p̄p̄dicularis. **Dec** em̄
 est quōdā ignis q̄ interdū apparet in
 superiori regione aeris ad modum co-
 lūpne pyramidalis habens latitudi-
 nē inferius. et superius tēdēs in acu-
 mē **Et** rō est quia ḡnatur ex vapo-
 re multū sicco et calido. Vnde trā-
 sit per duas regioēs aeris. scz infi-
 mā et mediam. quia frig9 eaz nō
 potest ouertere ipsum. et ideo trā-
 sit ad regionē sup̄mā. et quā talis va-
 por est inēq̄lis habens inferius mul-
 tas ptes t̄restres dilatabiles. ideo
 inferius in basi de necessitate dilatat
Et quia terrestre habūdās repug-
 nat eleuatiōi et equalitati aliarū p-
 tiū. et calidū iterū dirigēs dilatat
 in reficiendo plus calidum cōtinue
 plus et pl9 tendit in acuti9. Vnde
 efficitur sicut dictū est vt colūpna
 pyramidalis. a ppter longitudinez
 videtur de superiori dimissum sicut p-
 p̄diculuz qd̄ inferius habet massā
 et cōtinue vsq̄ in sublimē tonū. In
 hoc igitur q̄ talis colūpna superius
 est acuta. cū acuti sit penetrare pa-
 tet q̄ representat p̄p̄rium effectū
 amoris. qui est penetrare ad int̄tia
 Penetrat em̄ amās vsq̄ ad int̄ti-
 ora amatī. **Et** ideo de spiritu factō
 q̄ est dñi9 amor dicit **Ap̄. i. Corin.**
ii. q̄ scrutatur profunda dei. ¶ **Item**
 in hoc q̄ talis vapor primā et
 secundam regionem aeris trāscen-
 dit et in terciā se figit rep̄p̄stat
 sublimitatem amoris spūitūalis.
Sunt enim quasi tres regioēs mū-
 dus. inferius et celū **Quidā** igitur
 hoīes sunt q̄ videntur deum dilige-
 re solū propter t̄p̄alia bona. et isti

sunt in regione infima. Quidā ve-
 ro diligunt deum ut euadant eter-
 na supplicia. et isti sunt in regione
 media. Quidā diligunt deum prop-
 ter celestia premia siue propter seip-
 sum quod ipse erit merces nostra et
 isti sunt in regione suprema. Unde
 isti habent ignem sublimem id est
 amorem excellentem. Item in eo
 quod talis pyramis superius se restri-
 git representat amorem perfectum.
 Nam licet amor sanctorum inferius
 erga proximos dilatetur superius
 tamen in deum se totum restringit
 et vnit quia quicquid hic inferius a-
 mant solum propter deum amant.
 Item in eo quod talis colūpna non
 est breuis sed longitudine habet
 signat diuinitatem amoris per con-
 tinuitatem. Nam omni tempore di-
 ligit qui amicus est. ut dicitur Ec-
 clesiastici. xvij. **Secunda impres-
 sio ignea vocatur lancea.** que est
 quidam ignis longus subtilis in al-
 tū erectus. Est enim ex vapore mul-
 tū sicco et calido et inequaliter ca-
 lido et subtili sed subter non habet
 multa terrestria que dilatari possit.
 Unde propter longū subtile quod
 p̄tendit figure vocatur lancea. et stat
 erecta acū habens supra se sicut
 ignis p̄dicularis. Huic ergo cō-
 petit alius effectus amoris qui est
 vulnerate. lancea enim homines ad
 vulnerandū vtuntur. Daniel. xij.
 Erant ambo vulnerati amore eius.
 Hoc vulnus amoris est fortis pe-
 netratio cordis. Hec igitur fuit lan-
 cea que cor xp̄i vulnerauit. siquē
 ipse vulneratus ē propter iniquitates
 nostras quod totū fecit amor. Vi-
 de ergo quod xp̄s ex caritate vulnera-
 tur. Vide etiā quod et nos a deo ex ca-
 ritate vulneramur et flagellis ple-
 rūq; patimur. ipse enim vulnerat a

medet quod scilicet eius vulnera non sunt ad
 occidendū sed potius ad sanandū.
**Et ideo meliora sunt vulnera dilige-
 tis scilicet cristi quam fraudulenta oscula.**
 blandimenta odiētis scilicet dyaboli vel
 mundi. **Tercia impressio vocat
 candela ardens.** Hec est enim flam-
 ma quedā que quando apparet in
 aere videtur quasi rotūda et speri-
 ca. Fit enim ex vapore multū calido
 et sicco quod ē equaliter subtilis et be-
 ne tenuis. equaliter aptus inflāma-
 tionī. qui equaliter ascendit in omnibus
 partibus. et est equaliter disgregabilis
 calore in omnē partem dimēsiōis et
 sic efficit latum quasi rotundū na-
 tans in superficie aeris. Unde licet
 sit latum in superficie tam en vide-
 tur rotundum et sphericū propter
 longinquitatem nostri visus. Hic
 est tercius effectus amoris scilicet inflā-
 mare et ardere. **Canti. viij.** Fortis
 ē ut mors dilectio. dura ut ignis
 emulatio. lampades eius lampades
 ignis atq; flāmarū. Talem ar-
 dorem habebat Iohēs baptista de
 quo dñs dixit. **Iohis. v.** Ille erat
 lucerna ardens et lucens. Talis ar-
 dor amoris eleuat animā ad culmē
 perfectionis. Unde et figuram pre-
 tendit circūarem et sphericam que
 secundum philosophum est perfectissima
 figurarū. Et ideo caritas ab apo-
 stolo dicitur vinculum perfectionis
Colonic. ij. **Quarta impressio
 siue ignis vocatur asub ascendens**
 fit enim ex vapore accenso equaliter
 subtili. Sed cū extēditur ad partes v-
 nam strahitur in alia. Aliquā autē
 est vapor equaliter subtilis sed non
 est bene cōtinuus nec adherens si-
 bi sed vna pars eius aliquātū luz est
 distans ab alia et tūc videtur asub
 ascendere post asub sicut si eleuare-
 tur scintille de fornace. Hic ē quartus
 b m

effectus amoris scz eleuare. Facit enim ascendere animā per pfectuz virtutum. sed iste motus siue pfectus in feruentioribus est continuus in te pidiioribus est discontinuus et quasi per teporem frequētes interruptus. **Ps.** **I**bunt de virtute i virtutem. **¶** Quinta ignitio vocatur ignis diuisus. Sic em̄ generatur ex vapore nō vehementer calido et sicco. et ideo nō potest transire mediam regionem aeris quia frigidissima. et hic vapor ē disgregatus et ppter calorem quē habet quādo occurrit in aere inferiori frigida nubes fugiendo cōfricat partem ad partem. et ex cōfricatiōe inflāmat. et quia disgregate sūt partes videtur diuisus ignis. et quia fugit nubem frigidam tangentem se ideo videtur disgregatim egredi. vel si stypa exsuffletur ex canna. Sic autē est alius effectus amoris scz separe. Illi enim qui sūt in amore non multū feruentes nec multum eleuati in spiritu debent se separe a vicij. fugiendo quātū possint occasiones peccatorum. et tales sūt mlti seculares boni quos amor dei facit fugere nubem frigidam. i. maliciam carnis vel peccati. In eis autē licet sit ignis amoris ē tamen quodāmodo diuisus propter multarum rerum curas et sollicitudines quas illos habere oportet. **¶** Sexta impressio vocatur candela descendens. Hec enim est ex vapore similiter nō multum calido et sicco. nec penetrare valente mediam regionem. Est tamen talis vapor bene continuus et expulsus ex frigida nube tangente. et est modicus sed bene compactus nec multus sed continue cadit sed non videtur. et ppter continuuz casum

videtur quasi stella eadē. Sic est alius effectus amoris scz humiliat. Nam licet in sanctis dei sit amor dei continuus. tamē quādo tanguntur a temptatione carnis vel mundi vel dyaboli timentes se nō esse compactos bene. i. firmos bene et iputantes se modicos. i. non multe virtutis humiliantur et deprimūt seipsos. Nichilomin⁹ tamē semper stinuat que bene inceperūt. Aliqñ tamen ppter continuos impulsus tribulationū vel temptationū ipsis qñ viderēt timēdo et dubitando qñ a deo ceciderūt. qd totū p̄inet ad eorū hūilitatē ad quaz amor dei eos inclināt. **¶** Septima ignitio vocatur lumen p̄cedens. Hec est ex vapore continuo calido et sicco et bene continuo. in quo est multa materia cōglobata a fortis. cui nichil in aere obuiat sed accenditur ex cōfricatiōe sui et stat quāq in aere. et hoc ē qd vocant hī qui discunt de nocte lumen p̄cedens. Sic est alius caritatis effectus scilicet deducēdo illuminare quod est nobis necessariū in via tenebrosa huius mundi. Vnde diuinus amor figuratus est in illa colūpna ignis que populus dei p̄cedebat de nocte. de quo etiam in **Ps** dicitur. Expandit nubem in p̄tectionem eorum. ignēq vt luceret eis per noctem. Et in eo dicitur. Eduxit eos in nube diei a tota nocte in illuminatione ignis. **¶** Octaua ignitio vocatur vulgo stella eadē. sed a Philosophis a sub descendens. Hec em̄ a sub descendens est ex vapore osimili sicut lumen p̄cedens. cui tamē occurrit aliqō defu p̄ expelles ipm̄ inferius. et ideo videtur eadē siue descendens. Sic est alius effectus amoris scilicet inclinare per ministerium vite actiue. Vnde

necessitas proximorum occurrens expellit siue retrahit amicos dei ab arte contemplationis inclinās illos ad misterium iustitie actionis scz ad obsequium proximis. **N**ona in pressio vocatur draco volans et hec est in nube calida ad latus unum et frigida ad aliud. **V**nde tunc propter conuenientiam ad calidum attrahitur ad illud et ibi inceditur. post primam autem partem fumat antequam inceditur et dilatat in medio et incuruat propter incisionem partis unius et extinctionionem alterius versus humidum et frigidum. **V**nde efficit velut draco volans quia anterior pars incensa videtur velut spiramen draconis. **M**edia autem incuruata per hoc quod attrahit a prima parte curuat se ut serpens et volat semper ad illud latum ubi conuolat ipsum latus calidum eo quod simile attrahit simile et contrarium expellit contrarium. **H**ic est alius effectus amoris qui facit quasi volans ad deum festinare. **N**am sicut hic draco aereus habet unum latus scz anteriorius calidum posteriorius vero frigidum. **S**ic amatores dei habent quodammodo feruorem spiritus sed cum frigore. id est fragilitate carnis. propter quod dominus dixit quod spiritus promptus est caro autem infirma. feruor igitur spiritus inflamat vehementer et suspiria ad deum facit. sed frigus. id est infirmitas carnis incuruat et trahit ad infirmitatem. **S**ed tamen ex ista pugna volare cogitur anima. quia ex carnis angustia spiritus magis inceditur et carnes post se violenter attrahens in deum velocius tendit. **D**ecima ignitio vocatur a sub quibus apparet quibus non et hoc est ex vapore sicco et inflammabili medio modo pingente ad regionem mediam et non penetrante ipsam quia ex frigore loci expellitur. et

quia sub ipso sunt multe nubes id est incendens nubem occultatur et penetrans uube apparet iterum. et iste est a sub tercius. **H**ic est alius effectus amoris scz utraque vitam alternando. aliquando vacando actiue aliquando contemplatiue. quibus utroque latere ad contemplandum quibus utroque apparere ad obsequendum. **H**ec enim oportet fieri et illa non omittere. **I**tem nota quod amor spiritus alius crescit et minuitur sicut cupiditas mundi crescit et decrescit. **C**uius exemplum est quia de crescente umbra crescit calor et crescente minuitur. et sic decrescente amore temporalium crescit feruor caritatis et econuerso eo crescente minuitur. **I**heremie. v. **V**e vobis quia declinauit dies et prolixiores facte sunt umbre vespere. et hoc est quia habundauit iniquitas et refriguit caritas. **M**athei. vicesimo quarto. **A**mor carnalis assimilatur veneri. **N**am venus ut dicit Ptholomeus ex parte corporis disponit ad pulchritudinem. et ad voluptates tactus olfactus gustus et auditus inclinatur et impellit. vestium muliebrius inrisores efficit. **D**omus eius sunt libra et thaurus. regnat in piscibus sed in virgine regnum eius deficit et abscedit. **S**ic etiam amor carnalis ad pulchritudinem corporis aspiciat. sensuum voluptates exquirat siue tactuum siue odorum siue ciborum sine cautionum. ornamenta et mulieres appetit. **A**liquando etiam iustos viros qui designantur in libra propter equalitatem iusticie quia in libra existens sol facit equinoctia. et viros fortes qui designantur in thaurum aggreditur et in facit. **R**egnat autem maxime in piscibus id est in hominibus sicut aquis
b m

deliciarum uiuentibus. sed in uis
gimibus id est in continentibus de
ficit vigor eius. ¶ Amor tempora
lis prosperitatis impedit dulcedineq;
contemplationis et priuat fructuz
boni operis Cuius exemplum appa
ret in rore. Cedit enim aliquando
ros fluens et viscosus ad modum
mellis super herbas et folia arborū
Sole autem agente in ipsuz euapo
rat humidum et terrestre siccam o
buritur et efficit quasi farina sper
sa. que a sua siccitate siccatur herbas
et inducit sterilitatem. Quasi em̄
dulcedo roris est delectatio cōtem
plationis. quam calor solis id est a
mor temporalis prosperitatis hūi
dum deuotionis educens et terre
stre affectum accendens. et mē
tem ad vana spergens tollit. et a
fructu boni operis animam sterileq;
reddit. ¶ Item amor cōmunis pro
ut scilicet et spiritalē et sensibi
lem amorem includit assimilatur
radio Prō quia radius habet pene
trare. Vnde in p̄spectiua distigui
tur triplex radius. scilicet rectus.
contractus. et reflexus. Rectus si
ue perpendicularis est qui a corpo
re radioso emissus recto et lineari
motu sine obliquitate aliqua petit
centrum. Et huic assimilatur sp̄i
tualis hō qui totus est rectus. Vn
de Canticorum. i. Recti diligunt te
Et iste petit centrum id est cor Deu
tronomij. vi. Diliges dominum de
um tuum ex toto corde tuo ac̄.
¶ Contractus radius siue collate
ralis est. qui a corpore luminoso e
grediens et aliquod dyaphanum
inueniens nō perfecte obediens
non recte incedit sed ad aliquam p
tem diuertit Et talis obliquatio di
citur radij contractio. Et huic ra
dio contracto assimilatur amor sō

cialis siue ciuilis qui nō est amor
totaliter rectus. quia frequenter
non est propter deum siue secundū
deum. sed ut plurimū habet respe
ctum ad aliquod mundanum. ¶
Reflexus autem radius est qui dū
a suo principio recte vel oblique p
greditur dum corpus densū inuen
it reuertitur et repellitur. nec trā
situs ei datur Vnde cum nō potest
se diffundere in interiora posterius
necesse est ut redeat et se ibi multi
plicet. Et talis reuertitio dicitur
radij reflexio. ¶ Huic autem ra
dio reflexo assimilatur amor utilis
qui scilicet reflectitur ad seipsum.
Vnde si proximum vel aliquod dili
git non ex hoc proficit interius sci
licet in deum tendendo. sed potius
retrocedendo in seipsum redeundo
Est etiam talis amor carnalis. qui
solum ad corp⁹ proximi procedit.
et interius ad animam nō trāsit.
sed potius retrocedit dum aliū cor
poraliter ad delectamentum sui vl
propriū cōmodum diligit aut a
mat. ¶ Sexto amor assimilatur ra
dio. quia radius habet colorare.
Nam radius solaris dum in nube
rorida soli opposita includitur diū
sos colores in ipsa nube et aere o
peratur. sicut patet in arcu celesti
Ita similiter amor qui dum in a
nima tenēa et molli intēditur. di
uersas ibidem passiones et affecti
ones operatur. quibus uidelicet pas
sionibus ipsa anima velut quibus
dam coloribus tingitur. Vnde si
cut ipse arcus celestis habet colo
rem rubeum iacinctinum ceruleū
et viridem. Isti enim colores in eo
principaliter nobis apparent. Ita
similiter etiam ex amore causatur
in aia passioēs plures. Sed p̄cipue
quatuor. scz zelus excessus odium et

morbus. **P**rimo enim amor habet
causare zelum. **V**nde beatus **Dionisius**
dicit. **iiij. caplo de diuinis no-**
bus quod deus appellatur zelotes propter
multum amorem quem habet ad entia.
Zelus ergo quocumque modo sumatur
ex intensione amoris causatur. **M**anifestus
est enim quod quanto aliquis virtus tenet
in aliquo tanto fortius repellit omnem
contrarium vel repugnans. **Cum** ergo amor
sit quidam motus in amatum. **V**t **Augustinus**
dicit in libro **lxxxij. questionum** intensus amor
querit excludere omnem quod sibi
repugnat. **V**nde in amore concupiscentie
qui intente aliquid concupiscit mouetur
contra omnem illud quod repugnat
consecutioni vel quiete fructui eius
quod amat. **E**t hoc modo viri dicuntur
zelare uxores ne propter consortium
aliorum impediatur singularitas quam
in uxore querunt. **S**imiliter etiam qui
querunt excellentiam mouentur contra
omnes qui excellere videntur quasi
impedientes eorum excellentiam. **E**t
huiusmodi est zelus inuidie de quo
dicitur in **Ps. Noli emulari in malignis**
neque zelaueris facientes iniquitatem
Amor autem amicitie querit bonum
amici et secundum hoc aliquis dicitur
zelare pro amico quando ea que dicuntur
vel fiunt contra bonum amici homo
repelle studet. **E**t per hunc etiam modum
aliquis dicitur zelare pro deo quando
ea que sunt contra honorem vel voluntatem
dei repellere pro posse conatur. **S**ecundum
illud **in. he. xix. Zelo zelatus sum**
pro domino deo exercituum. Et Io-
hannis. ij. super illud Zelus domus
tue comedit me. dicit glossa quod bono
zelo comeditur que queibus praua que
viderit corrigere satagit. si nequit
tolerat et gemit. **S**ecundo

amor causatur excessum. **V**nde **Dionisius**
dicit quarto caplo de diuinis nominibus
quod amor diuinus exthasim facit. et quod
ipse deus propter amorem est exthasim
passus. **D**icitur autem exthasim pati cum
extra se ponitur. **Q**uia enim ut dicit **Augustinus**
Ania reus est ubi amat quam ubi animatur
quando aliquis intenso desiderio vel amore
ferit in aliquo extra se quodam modo
rapitur. et si illud sit supra se quodammodo
supra se rapit. ita quod seipsam
transcendit et excedit. **T**ercio amor
causat odium. nam amor consistit in
quodam conuenientia amantis ad amatum.
Odius vero consistit in quodam
repugnantia vel dissonantia. prius autem
consideratur quod conuenit rei quam
quod ei repugnat. quia per hoc aliquid
est repugnans quod impedit vel
corrupt quod est conueniens. **V**nde
necesse est quod amor sit prior odio
et causa eius. **N**am nichil odio habet
nisi per hoc quod repugnat ei quod
amatur. **Q**uarto amor causatur morbum
siue languorem. **Canticorum. ij. Fulcite**
me floribus stipate me malis quia amore
languet. **N**am amor peccati languidat
facit animam ex eo quod facit ipsam
deterius se habere quia coartat ipsam
ad rem sibi inconuenientem. **v**nde
leditur et deterioratur. secundum
illud **Osee nono. capi. Facti sunt**
abominabiles sicut ea que dilexerunt.
Quandoque autem si sit rebus
mens ledit etiam corpus propter
excessum immutationis corporalis.
Dicitur etiam amor causare languorem
quia causat tristitiam de absentia
amati. **V**nde **Tullius** in tercio libro
de **Tusculanis questionibus** tristitiam
egritudinem nominat. **T**ercio amor
assimilatur radio quia radius habet
inflammare

Nam ex subito et continuo motu
radiorum contingit aerem circum
fusum igni. maxime cum concu
runt radij in loco fractionis. Nam
radij ibi multiplicati et coangusta
ti dum mutuo conculcantur calos
ibi intantum aliquando generatur
q̄ aer circumfusus sepius inflama
tur. ut patet in crystallo. ex cuius
oppositione cōtra radios solis stup
pa incenditur vel igitur. Ita simi
liter ex recordatione continua vel
visione rei dilecte feruor inflamat
amoris. Et iste ardor ab amicis dei
deriuatur etiam ad circumstātes.
quia sibi appropinquātes ad am
orem diuinum sepius accendunt.
Psalmista. Ignis a facie eius ex
arsit. carbonēs succensī sunt ab eo
Precipue autem hec inflāmatio cō
petit caritati. de qua dicitur **Canti
corum. viij.** Fortis est ut moīs dile
ctio. dura ut ignis emulatio. Lam
pades ei⁹ lampades ignis atq; flā
marum. aque multe nō poterunt
extinguere caritatē.

Capitulū. v.

Angeli assimilantur celo aq̄
o siue cristallino. Vnde ip
si intelliguntur per aquas
que super celo sunt. Assimilantur
ergo illi celo ppter tria. **¶** Primo
ratione inuisibilitatis. Nam ill⁹ vō
catur pprie celum. i. celatum. quia
scilicet est nobis inuisibile et ocul
tum. Est enim nona sphaera quā nō
videmus. Et hoc competit angelis
quorum natura incorporea et intel
lectualis licet in se maxime sit cog
noscibilis. tamē nobis quorum cog
nitio oritur a sensu est inuisibilis a
occulta. Nam ita se habet intellec
tus noster ad manifestissimā natu
re. cuiusmodi sunt nature angelo
rum. sicut oculus noctivaginis ad lu

mē solis ut dicit phis. **¶ Metha.**
Sapient. ix. Que in celis sunt quis
inuestigabit? **¶** Secundo ratione
p̄spicitatis siue luminositatis pp
ter quam seꝛ quandoq; vocatur ce
lum cristallinum. quia est vniſor
miter ad modum cristalli p̄spiciu
um et luminoso. **¶** Angeli autem
p̄spicui sunt per mundiciam. **¶** Vnde
de beatus **Dyo.** vocat angelum p̄cla
rissimum sine macula. **¶** Item sunt
luminosi per sapientiam. et est in
eis lumen triplicis sapientie. **¶** Sapi
entia innata. quia per species inna
tas siue concreatas omnia cogno
scunt que sunt a deo producta ut
dicit **Aug⁹.** **¶** Item sapientie inspi
rate. **¶** Suscipiunt enim angeli diui
nas inspirationes a illuminationēs
quas beatus **Aug⁹.** vocat theopha
nias. **¶** Item lumen sapientie beate
que vocatur in eis cognitio matu
rina ab **Augustino.** scdm q̄ cogno
scunt res in verbo. cognitiones au
tem rerum in ppria natura vocat
ipse **Aug⁹.** cognitionem respertē
nam. **¶** Tercio ratione mobilita
tis. vocat em ill⁹ aqueū ppter mo
bilitatem. **¶** Mobilitas autē etiā ā
gelo attribuit. quia sicut dicit **Da
masce.** angelus est substantia intel
lectualis seꝛ mobilis. **¶** Et dicitur ā
gelus semper mobilis ratione natu
re intellectiue et voluntatis. **¶** Nam
quippe cū sit creatura habet esse
mutabile. inq̄tū oē creatū ē v̄tibi
le ī nichil nī manu oipotētis tenēt.
¶ Respcū etiā intellect⁹ dī seꝛ mobil
accipiendo motum equiuocē put
intelligē motus dicitur. quomā ā
gelus semper est actu itelligēs. nō
q̄nq; actu q̄nq; potentia sicut nos
¶ Et licet āgeli quantum ad cognitā
onē q̄ cognoscūt res ī v̄lo oīa simul
intelligāt. sicut etiā de nobis dicit

Aug⁹ . x^o . libro de trinitate q̄ in patria nō erūt volubiles cogitationes nostre ab alijs ī alia eūtes atq̄ redeuntes **Sed** omnez scientiā nostram vno simul conspectu vidēbim⁹ . tamē ea cognitioē qua cognosant res ī p̄pria natura non omnia simul intelligūt **Vnde** ibi ē vicissitudo intelligentie **Et** ideo **Aug⁹** dicit q̄ omē ens creatū habēs intellectum intelligit vnū post aliud . a talis successus ē vt mot⁹ q̄dā **Beatus Dyo . n^o . capitulo de diuinis noib⁹** pōit triplicē motū scz circularē rectū et obliquū **Circularis** ē ab eodē in idē et circa idē centrum immobile **Et** hunc motum habent in quantum recipiunt illuminationes a deo et per illas reuertuntur in deum **Motu** autē recto tūc mouētur quando procedunt ad prouidentiam subiectorum recte omnia transeuntes et nō reuertuntur ab eodem in idē sed de vno in aliud **Motus** autem obliquus est in angelis cum per cognitionem inferiorum quibus prouidēt reflectuntur in deū principium a finem pulchri et boni **Item** in volutate mobilis est angelus quia nō omnia simul vult sed modo vnum modo aliud **Dicit** autem angelus localiter moueri equiuoce sicut et esse ī loco scz per cōtactū virtutis **Non** q̄dē quia ipse vel cōtact⁹ iste siue motus loco omēfuerit sicut accidit corpi sed dicit moueri localitē ī quātū fuerit siue virtus eius applicat ad diuersa loca **Vnde** iste motus potest eē continuus et discontinuus . fm em q̄ locū diuisibile ad quem applicat non potest simul totum dimittere sed successiue sic dicitur motus discontinuus . vel totū sil dimittere et alteri loco se applicat sic dicitur cōtinu⁹

Vnde ad hos celoz id est angeloz tum motus potest referri illud **Jobelis . n^o .** Moti sunt celi ac . **Item** angeli assimilātur igni **Psalmista** Qui facis angelos tuos spiritus a ministros tuos ignem vrentē . **Et** ista similitudo quadrupliciter potest accipi . **Primo** si consideremus ignis substantiam . **Secundo** si consideremus eius eminentiam scz quo ad situm . **Tercio** si consideremus eius potentiam **Quarto** si consideremus eius refulgentiam . **Primo** em ignis inter omnia elementa habet substantiam subtiliorem . **Vnde** substantia ignis ppter suā subtilitatē rep̄ntat nobis tria de angelis **Primo** eoz imaterialitatem . p̄pterea qz ignis est maxime inter elemēta formal^{is} **Nā** minimū habz de materia a plurimū de forma . **Angelus** autē licz scdm Dyo . nichil de materia habet vt dicit Dyo . de diuinis noibus . qz intellectuales substantie . i . angeli vitā hnt indeficiētē . ab vniuersa corruptione materia et gnatione mundo existentes **Habent** tamen aliqd loco materie scz potencialitatem cū non sit actus purus vt deus **Vnde** angelus dicitur esse compositus ex potentia et actu . siue ex quo est et qd est . **Sicut** igitur ignis inter elementa minimū habet de materia et plurimū de forma . ita āgel⁹ int̄ omnes creaturas intellectuales min⁹ habet de potentia et plus de actualitate . **Vnde** angeli quidē dicuntur substantie siue forme separte scilicet a materia . **Secundo** ignis rep̄ntat angeloz incorporeitatez **Nā** propter suam subtilitatem ignis q̄ si nō videt̄ habet corpulentiā . **Vñ** ad vit⁹ alteri corpi nō videtur ipsum augete . vt apparet ī ferro vel lapide ignito . quod tñ non videtur

esse maius quod non ignitum aut ta-
men omne quantum additum qua-
to faciat ipsum maius. et omne cor-
pus naturale sit quantum. nec etiam
videtur ignis qui est in ferro alius
locum quam ipsum ferrum per se occupa-
re. vel maiorem locum simul cum ip-
so corpore quam ferrum solum. quod om-
nia tunc in incorporeitati primo ut
verius dicam subtilitati ipsius ignis
attestatur. **¶** Item propter suam subtilita-
tem ignis est inclusibilis. quia sicut
dicit Dionysius. xv. ca. **Celestis** phe-
rarchie **Ignis** non potest teneri quia
propter suam subtilitatem et mobili-
tatem penetrat omne corpus. Hoc igitur
competit angelis ex eo quod de sui
natura non solum sunt incorporei
Propter quod dicit idem Dionysius
in capitulo. ecclesiastice pherarchie
quod angeli sicut immateriales sic incor-
porales intelliguntur. sed etiam non
sunt corporibus alligati ut scilicet in cor-
poribus inclusi velut anime huma-
ne teneantur. **Vnde** angeli in scrip-
tura spiritus nominantur. secundum illud
Hebr. i. Omnes sunt administra-
torem spiritus anime. Spiritus autem car-
nem et ossa non habet. ut dicitur
Luc. xxiii. **Et** ideo substantia ange-
li non solum non est corpus sed nec
etiam alicui corpori unita est ut for-
ma. quod esset naturaliter in corpore
detineri. Assumunt tamen ad tempus
ut ex sacra scriptura patet inter-
duz angeli corpora hominibus appa-
rentes. sicut **Aug.** testatur. xvi. de
Ciuitate dei dicens quod angeli in assump-
tis corporibus apparuerunt **Abrahe.** qui
non sunt eis naturaliter unita in quacumque
figura appareant. sed formant sibi illa
cum volunt ex aere. **Et** assumunt sibi
hominum corpora cum nobis apparent ange-
li non propter se sed propter nos. scilicet ut
familiariter cum hominibus conuersando

demonstret intelligibile societatez
quam homines expectant cum eis habendam
in futura vita. **¶** Item hoc ipsum quod an-
geli corpora assumpserunt in veteri testa-
mento fuit quoddam figurale indicium
quod verbum dei assumpturum esset cor-
pus humanum. Omnes enim appa-
rentiones veteris testamenti ad illam
apparitionem ordinabantur qua
ipse filius dei apparuit in carne.
Est etiam notandum quod sicut in sa-
era scriptura proprietates rerum in-
telligibilium sub similitudine rerum
sensibilium describuntur. ita corpora
sensibilia que angeli assumunt diu-
ina virtute sic formantur ab eis ut
congruant ad representandum ange-
li proprietates et hoc est corpus assu-
mere. **Habemus** ergo tres ratio-
nes quare angeli cum incorporei sint
in corporibus tamen nobis apparent
scilicet tunc ad ostendendum futuram nobis so-
cietatem. tunc ad figurandum christi in-
carnationem. tunc ad tradendum no-
bis per sensibilia de seipsis cogniti-
onem. **¶** Tercio ignis in sua spera
propter sui subtilitatem est nobis inuisi-
bilis. **Vnde** Dionysius dicit in supra
dicto ca. xv. quod ignis est inconti-
plabilis oculis carnalibus. id est inuisi-
bilis propter suam subtilitatem. **Na**
lucidum non videtur seipso nisi sit in
materia spissa. **Vnde** dicitur inuisi-
bilis prout est in materia tenui.
Et in hoc ignis representat angelo-
rum inuisibilitatem. quia sicut de
se sunt incorporeales ita etiam sunt
inuisibiles. apparent tamen nobis
visibiles ut dictum est de igne pro-
ut est in materia spissa. **Quod** qui-
dem sic verum est. **Quia** tunc ange-
li sumunt corpora in quibus visi-
biliter conspectibus nostris appa-
rent. **Formant** igitur talia corpora
ex aere conspissando siue condensando

sed sicut disponēs et māōās quōs
p̄ alios fieri debeat. sicut architecte
tores in edificijs nichil manu opā
tur sed solū disponūt et precipiūt
quōd alij debeat operari. Dicit et
go apostolus omnes mitti non q̄
superiores vt dictum est ad execu
tionez inferiorū mittuntur sed
quia inferiores qui mittuntur ab
eis ministris illuminantur. Vel i
telligitur q̄ spiritus illi qui sunt
ad ministeria deputati omēs p̄pter
eādem causam sūt administratorij
id ē in ministeriū missi scilicet p̄pter
eos qui hereditatez capiūt salutis
quāuis nō vniuersaliter omnes ā
geli sint tales. Et licet āgeli veniē
tes in mūdij exeat a celo empy
reo in nullo tamē derogat ex hoc
eorū dignitatē. q̄a licet sit eis celū
empyrium ex quadā congruentiā
deputatum nichil tamen p̄pter hoc
dignitatis recipiūt ab eo a idēo qm̄
actu non sunt in celo empyreo ni
chil eorum dignitatē subtrahitur
sicut nec regi quando non actu sē
det in solio regali. ¶ Item ex angē
lorum occupatiōe exteriori contē
plationis interne puritas nullatē
nus impeditur quia duarum opera
tionū quarū vna est regula a ra
tio alterius vna non impedit sed iu
uat aliā. Vñ cū angelus p̄ solā in
tellectualem actionē regulat suas
actiones exteriores. sequitur q̄ in
terior actio ex ipsis exteriorib⁹ acti
b⁹ impedimētū nō habeat sed potius
iuuamentū. Et ideo Gregorius
dicit in .ij. Mor. q̄ angeli sic foris
non exeunt q̄ interne cōsolatiōis
gaudij priuentur. ¶ Secundo ex
alitudine ignis ostēditur angelo
rum sublimitas quo ad sufficiētiaz
substantialē. Nam ita sufficiens
est sibi ignis substantia q̄ absq̄ a

licet⁹ nutrimentū vel materiē extra
nec subsidio per se subsistere et con
seruari potest. Vnde Diomisi⁹ dicit
q̄ ignis est altero non indigens.
Hoc autem non competit igni nisi
put est in loco proprio et altitudi
ne spere sue. Nam extra locum su
um indiget aliena materiā ad sui
multiplicationem et cōseruatiōē
Similiter igitur angeli sunt forme
p̄ se existētes s̄sistētes corpāl ma
terie adiunctiōe non indigentes. si
cut indiget humana anima corpo
re. quo ad tria. p̄mo quātum ad
speciei cōstitutiōē q̄ licet anima pos
sit subsistere p̄ se sine corpore sicut
patet de animab⁹ separatis. nō tamē
habet cōpletā rationem vel essenciā
a sp̄i huāne cū ipa sit p̄s huāne
sp̄i. Vñ homo dicit qd cōpositū ē
ex aīa et corpore. Et ideo Aug⁹. xix
de Ciuitate dei cōmēdat Varronez
q̄ hominē nec solā aīaz nec solū cor
p⁹ s̄ aīaz et corp⁹ arbitrabat. Sed
āgel⁹ habet etiā sine aliquo corpore
p̄ se cōpletū esse in sp̄e. Et ideo cōmu
nē tenet q̄ intelligētia .i. angeli
nulli corpori vniēt vt forma. sed tā
tuq̄ sicut motor. a hoc mō vniēt cor
pori celesti. ¶ Item aīe huāne in
digēt corpib⁹ ad sui multiplicatiō
nem siue indiuiduationē. Nam sicut
dicit Auicēna impossibile est eē mul
tiplicatiōē indiuiduorū s̄ vna sp̄e
nisi ex diuersitate materiē q̄ ex di
uersitate principiorū s̄cōrū sequit̄
diuersitas sp̄i. Cum igitur aīe nō ha
beāt materiā ex q̄ sūt oportz q̄ in
eis sit multiplicatiō s̄m diuisione
materiē in q̄ sūt s̄c̄ s̄c̄m distinctiō
nē corporū. Angeli autē q̄ nec ma
teriā hnt ex q̄ sūt nec etiā materiā
e⁹ sint forme non multiplicātur s̄m
diuisionē aliauis materiē. Vñ est
in eis multiplicatiō solum s̄c̄duz

diuisione formalem ad quā sequit̄
etiā diuersitas speciei. Vnde per
fectio nature angelice requirit
quē multiplicatioēz specierū sed nō
indiuuoz s̄ eadē specie. et ideo
patz q̄ nō indiget̄ āgeli corpib⁹ ad
sui multiplicationē sicut aīe huma
ne. **Tercio** indiget̄ aīe humane
corpib⁹ ad intellectualez perfectio
nē p̄t hoc q̄ aīa humana ip̄fecta
ē de se et ī potētia. existēs īfima ī
genere intelligibiliū s̄stātiarū nō
habēs ī natura sua plenitudiēz scie
tie. et ideo indiget̄ v̄m̄ri corpōri vt a
rēb⁹ sēnsibilib⁹ per ip̄i⁹ corpōris sen
sus sciētā acq̄rat. Sed āgeli sūt per
fecti ī natūā intellectuali ita q̄ nō
indiget̄ cognitiōez accipere a reb⁹
sēnsibilibus. Vnde nō intelligūt per
species a rēb⁹ acceptas. sed per spe
cies onaturales scz sibi a deo ī sua
creatiōe īfluxas. Vñ **Dyo**. dicit ī
vñ. capitulo de diuinis noib⁹ q̄ an
geli nō aggregāt dinam cognitiō
nē a reb⁹ diuisibilib⁹ aut sēnsibilib⁹
Et ideo patz q̄ p̄t̄ intellectualē p̄
fectionem seu cognitionem nō ī
diget̄ v̄m̄ri corpib⁹. **Tercio** ostē
dit āgeloz s̄limitas ex altitudine
ignis quo ad impassibilitatē corpo
ralē. Nā ignis vt ē ī altitudine loci
sui nō ē noxiarū vel turpiuz passio
nū receptiuz. sicut ē tra aq̄ a aer q̄
frequentē inficiuntur et sedantur
sordibus et imūdiens et fetorib⁹ a
liorum corporum. Vnde **Dyonisius**
dicit Quod ignis non est receptus
pedestrem id est ignominiosā sub
jectionem. quia auz sit ī supremo
loco nō pedibus calcatur seu teri
tur sicut terra que ē ī infimo. nec
fiunt super ipsuz imūdicie sicut
super terram vel aquam. Et nota
q̄ quāto corpus ē ī loco eminen
tiori tanto est nobilius secundum

natūram. quia habet plus de spē.
Species enim est ī t̄minis vt dicit
Phūs. et ideo ignis scdm altitudi
nem loci sui nō recipit otu meliam
minorationis. Similiter angeli auz
sūt īmateriales a incorporei natu
ram habent impassibile. Vnde cor
poreis ac sensibilibus passiombus
nō subduntur neq̄ imozātur. Et
ideo xp̄us p̄t̄ naturam quaz su
scēpit passibilem dicit̄ fuisse ab an
gelis paululū imozatus. scdm illud
Ps̄. Dimisti eū paulominus ab ā
gelis. **Quarto** ostendit ignis s̄
limitatem angelozum quo ad noti
ciam intellectualem. Nam ignis vt
Dyonisius dicit est sursum latus. Hoc
autem competit̄ igni. īmptum est
extra locum suum. quia naturalit̄
ad locum suum qui est sursum rēdi
re conatur. Sic angeli scdm intelle
ctum mouentur sursum ī deū. ac
cipiendo motūz nō scdm qd̄ est ac
tus ip̄fecti. i. existētis ī potētia
sed scdm qd̄ est actus p̄fecti. i. existe
tis ī actu. Dicit em̄ sic **Dyonisius** ī
capitulo de diuinis noib⁹. q̄ mē
tes angelice intelligendo mouēt̄.
et sic āgeli sursum ferūtur. q̄ quā
q̄ itelligendo cognoscūt ī deuz rē
ferunt. Distinguit em̄ ī eis **Aug⁹**
īij. sup̄ Gene. et xi. de ciuitate dei
duplicem cognitionem rerum. scz
matutinam put scz cognoscunt p̄
mordiale esse rerum. et hoc prout
res sūt ī v̄rbo. et per talem cog
nitiōē manifestuz est q̄ sursum ferū
tur. Item vespertinam put scz co
gnoscūt esse rerum creatatum se
cūdm q̄ ī p̄pria natura consistunt.
Nā esse rerum creataz fluit a v̄r
bo sicut a quodam p̄mordiali prin
cipio. Et hic efflux⁹ t̄miatur ad eē
rez qd̄ ī p̄pria natura h̄nt. a ī hac e
tiā cognitione angeli b̄ti referūtur

in deum quod cognoscere creaturam non in ea figuntur sed hoc ipsum referunt ad laudem dei in quo sicut in principio omnia cognoscunt Et hic est quod Genes primo in creatione verum post vesperam non nominatur nox sed mane quia mane fit finis precedentis diei et incipit sequentis cum dicitur factum est vespere et mane dies unus et ad designandum quod ipsi angeli cognitionem precedentis operis ad laudem dei referunt **¶** Quinto ostendit ignis angelorum eminentiam quantum ad obedientiam ministerialem Nam ignis ut dicit Dionysius est semper mobilis alia autem translacio dicit semper motus Semper autem moueri non competit igni secundum proprium motum sed secundum quod est sursum in propria sphaera et mouetur motu celi quia non solum est verum in orbibus quod inferior mouetur motu superioris Sed etiam in omnibus corporibus attigit inferior motus superioris quantum potest Unde quodlibet elemento mouetur ab aliquo orbium Ignis autem a sole et Marte ut dicit **¶** Habi moyses Et motus talis non est rectus sed circularis et sic potest esse semper non a virtute intrinseca semper mouente sed a virtute extrinseca et iste est motus in naturalis ignis secundum quod est in specie sua sed naturalis secundum quod est elementum quod aliter non posset venire ad mixtionem nisi ex quibus parte deferretur per radios solis Sicut ergo ignis est semper mobilis siue motus secundum Dionysium Sicut etiam angelus dicitur esse substantia semper mobilis secundum Damascum quod quodammodo aliter intelligendum est expositum est supra in principio huius capituli **¶** Item sicut ignis in sphaera sua mouetur motu celi Sicut etiam

angelus ad pagoda ministeria mouetur motu voluntatis dei **¶** **V**n in psalmi **¶** **B**enedicite domino omnes virtutes eius ministri eius qui facitis voluntatem eius Et quantum ad hanc obedientiam misteriorum inueniuntur angeli si non ex natura sua tamen ex dei prouidentia semper mouentur et semper moti **¶** Mouent enim orbem angelum secundum Dionysium motu septenario et sic sunt semper mouentes sed quod hoc faciunt diuine voluntatis impio quod semper exequuntur ideo sunt quodammodo semper moti eo modo quo ille cuius imperio aliquid fit dicitur esse mouens ad illud **¶** Sexto ostendit ignis excellentiam angelorum quo ad disparitatem visualem dicit eum Dionysius **¶** quinto capitulo libri celestis ptherarchie secundum antiquiore translatione quod ignis est resiliens quod potest intelligi tripliciter **¶** Vno modo resiliens a loco infimo **¶** Videmus enim quod flamma ignis in candela si aliquis inclinet eam deorsum statim resilit et flectitur sursum scilicet versus locum suum naturalem qui est sursum **¶** Sic etiam angeli licet quandoque ministrando descendunt et visibiliter interduz appareant completis autem ministris disparent et ad summa resilere siue redire dicuntur **¶** **V**n angelus Raphael expleto misterio dixit Thobie et filio suo **¶** Tercio est ut reuertatur ad eum qui me misit Vos autem benedicite dominum etc. **¶** **T**ho. xij. Et cum hoc dixisset ablati est a conspectu eorum **¶** **T**ho. xij. Alio modo potest intelligi quod ignis resilit a corpore mixto Elementa enim sunt in corpore mixto secundum quod est primum id est secundum suas formas substantiales sed non secundum esse secundum se suarum quantatum inter se quod reducte sunt ad medium Sed etiam necesse est quod ipse mixtum dissoluatur et solui in elementa et tunc unumquodque elementum redit in suam naturam et locum et sic

ignis dicitur resistere scilicet a corpore mixto ut quidam expositores volunt. Alij tamen non dicitur quod elementa sint in mixto actu sed secundum formas substantiales sicut virtute tantum. a tunc est facta expositio quod ignis resistit sed a combustibili apprehenso. Nam materia quam apprehendit usque ad eius assumptionem non deserit nec apprehendit dum apprehendit sicut assumpto eo in quo agit in se resistit et ita dicitur resistere. Sicut ergo ignis secundum primam expositionem resistit a corpore mixto completo sive durationis periodo. ita etiam angelus resistit vel recedit a corpore assumpto. completo suo officio. a tunc ipsum corpus recedit in suum principium sic etiam ipsum mixtum recedit in elementa. Non autem hanc similitudinem sic assigno ut dicitur veli sic intelligendo quod angelus miscetur corpori assumpto sicut ignis miscetur elementis alijs in mixtione. neque quod resolutione corporis assumpti fiat in angelum sicut resolutione mixti in ignem a in alia elementa. sicut quod ipse angelus emanet per se dimisso corpore assumpto. sic si ignis per se remaneret emanata resolutione mixti. Sed secundum aliam expositionem ignis resistit a combustibili non quod comprehendit sed potius apprehendit ipsum. a sic etiam angelus dicitur resistere a loco in quo est vel ubi operatur non quod continetur vel includitur a loco sed potius ipse continet locum. Nam continetur et includi a loco competit corpori locato prout est quantum quantitate dimensionum. que angelo non congruit cum sit incorporeus. sicut est in eo quantitas virtualis cuius applicatione ad aliquem locum dicitur esse in eo. Sed tamen substantia incorporea sua virtute contingens rem corpoream continet ipsam a non continetur ab ea. Anima enim est in corpore ut dicitur non ut contenta

Et similes angelus dicitur esse in loco corporeo non ut contentus sed ut continens aliquo modo. Item ignis inter omnia elementa habet potentiam seu virtutem appropinquare. et hoc propter excessivam caliditatem. Et ideo secundum suam virtutem est invisibilis. impalpabilis. inalterabilis. et immutabilis. Immensurabilis est ignis. **Vnde** **Di** **omisi** dicitur in capitulo superius allegato. xv. celestis hierarchie. quia secundum virtutem eius non determinatur ad unum terminum ut mensurata illi. **Videmus** enim quod in comburendo non extendit se virtus eius terminum ad unum terminum quasi ad infinita si infinita combustibilia inveniret. Et similiter in eodem combustibili non habet certum terminum. ut secundum eorum ratam partem ipsius a non plus. **Vnde** si esset aliquod combustibile infinitum sine fine comburendo procederet. **Habere** etiam ignis multos alios effectus facere. **Vnde** licet sit finite essentie tamen virtus eius non coartatur ad unum effectum sed in omnia generata potest. propter quod virtus eius dicitur non esse mensurabilis alicui eorum. **Hoc** autem competit angelis. qui licet essentiam habeant finitam et limitatam. virtutem tamen habent respectu inferiorum non limitatam vel coartatam. sed quodammodo infinitam. in quantum scilicet virtus angeli non est ex se limitata ad unum effectum tantum vel circa unam tantum. ita quod non possit circa aliam operari. **Virtus** etiam angeli non mensuratur inferiori rei cui applicatur. quia quilibet angelus etiam minimus habet altiores et universales virtutes quam aliquod genus corporalius. et ideo virtus angeli non est mensurabilis alicui eorum. **Vnde** quod angeli quantum huiusmodi dicitur proportionari non est quod dicitur angeli magis extendatur ad hoc corpus quam

ad illud fm suā naturā sed ex ordi-
nē diuine sapientie que scz diuer-
sis reb⁹ diuerfos rectores p̄posuit
Dicit enī **Aug⁹** i libro lxxxij.
questionū q̄ vnaqueq; res visibi-
lis in hoc mūdo habet angelicā po-
testatem sibi p̄positā Quia tam̄ o-
tūs angeli simplicit̄ ē finita et ter-
minata oportet q̄ quādo applicat̄
ad vnum tunc non applicetur ad a-
liud Et hinc est q̄ quia angelus p̄
applicationem virtutis dicitur esse
in loco q̄ non potest esse angelus
in pluribus locis simul sed tm̄ in
vno de terminatis maiorā tam̄ v̄l mi-
norā fm qd̄ voluntarie applicat vir-
tutē suā ad corpus maius vel mi⁹
Item ignis vt dicit **Dionisi⁹** est i-
cōprehensibilis ipalpabilis id est nō
cōprehenditur tactu q̄ p̄pter vehē-
mētā a i p̄portionē caloris soluit p̄-
portionē sēs⁹. Angel⁹ alia rōne n̄
est palpabilis scz p̄pter naturā spi-
ritualē et incorporeā que non subi-
citur sensibus aut qualitibus sē-
sibilib⁹ vt tangi vel palpari possit
Item ignis ē i alterabil a sua calidi-
tate q̄ n̄ pōt ignis manēs ignis i
frigidari sicut aqua manens aqua
potest calefieri Sic angeli beati nō
recipiunt transmutationē de boni-
tate in malitiam q̄uis hoc non ha-
buerunt p̄mitūs ex natura sed ex
gratia cū fuerint creati i libertate
arbitrii. et eōtrario demones de
malitia in bonitātē nequeunt trā-
mutari. Vel etiā angeli de sciētia i
obliuionē v̄l ignoratiā mīme trā-
mutantur. Pōt tam̄ decipi demoēs
et errāe nō qd̄ q̄tū ad ea que na-
turaliter rei cōueniūt v̄l remouēt̄
ab ea sed q̄tū ad ea tm̄ que a super-
naturali dei ordinatione depēdēt. si-
cut si considerans lazarium mortuū
iudicasset eum non resurre cturū

Item ignis est inuincibil. Vn-
de **Dionisi⁹** dicit q̄ est per se potēs
omniū. Nam per suam virtutē ac-
tūam videm⁹ q̄ ignis potest super
ōmnia ista generabilia et corruptibi-
lia nec vincitur ab eis. Vnde et om-
nia transmutat etiam ferrum et la-
pides et quēcūq; fortia. Sic angeli
habent dominū et potestatem su-
pra totam naturam corporalem.
p̄pter quod **Augustin⁹** dicit i. in.
de trinitate q̄ omnia corpora regū-
tur per spiritum vite rationabilez
Et **Greg⁹** dicit i. in. dyalogorū
q̄ in hoc mundo visibili nichil nisi
per creaturam inuisibilem dispōi
potest. Vnde natura corporalis ad-
nutū obedit angelis q̄tū ad mo-
tum localem. licet non q̄tum ad a-
lias transmutationes formales ni-
si mediante motu locali alicui⁹ cor-
poris moti vt tradit **Augustin⁹** i. in.
de trinitate. Item ignis inter ele-
menta habet resplendentiam clari-
orem. nam ignis est ex se lucidus
nobis occult⁹ et aliorum illumina-
tiu⁹. p̄pter p̄mum dicit **Augustin⁹**
q̄ ignis est omnino splendens ex
istēs. vbi dicit expositor q̄ tam ig-
neum elemētū q̄ igneum celi luci-
dus ē in se licet nō semp visib⁹ no-
stris sbiciat̄ p̄t̄ materiam in q̄ est
vt statim declarabit. Similiter et-
iam angeli in se quidem habent na-
turam lucidam et maxime manife-
stam cum sit forme separte et actu
intelligibiles. Vnde **Philosoph⁹**
i. metaphisic⁹ vocat eos manife-
stissima nature. Secundo ignis est
nobis occultus id ē inuisibilis scz
in ppria spera vt dicit **Alexander**
Vnde **Dionisi⁹** dicit q̄ n̄ obstante
q̄ sit i se lucid⁹ tam̄ nobis ē ocul-
t⁹ non adhibita materia in qua su-
ā operationē manifestat q̄ elucere

Nam propter sui subtilitatem et tenuitatem non subiacet visibus nostris dum est in materia tenui sed solum secundum quod est in materia cuius partes consistunt et adunant. Unde dicit Avicenna quod ex aggregatioe dyaphani fit lucidum ut patet in cristallo. et propter hoc ignis ut dictum est in materia sua non lucet. Et si obiciatur quod etiam propter ut est in propria sphaera manifestatur lumini eius in galaxia. Dictionem est quod galaxia non est ex splendore ignis quoniam sic semper esset in eadem parte caeli. conceptus est autem quod movetur in centum annis gradu uno. Sed causa etiam est multitudo stellarum minutarum in illa parte caeli quarum lumini videtur continuu. Similiter etiam angeli non obstante quod in se sunt maxime intelligibiles tamen quo ad nos sunt occulti et ignoti nisi ignota manifestant se nobis in suis effectibus quos agunt in istis sensibilibus. et hoc est propter inproportionem intellectus nostri qui dum coniunctus est sic sensibilibus et fatalibus ut dictum est se habet ad eos sicut oculi noctivagiae ad lucem solis. Intellectus enim coniunctus sensibus non potest intelligere nisi ad conversionem ad fatalia et sine continuo et tempore. si angelorum non sunt fatalia nec temporis nec continuitati subdunt. quare eos prout sunt in se et secundum suas quidditates intelligere non valemus.

Tercio ignis est aliorum illuminatus. Dicit autem Dionysius in supra dicto capitulo in quo multiplices iterum ducit proprietates ignis quod ignis est circumvelatus illuminationibus illuminatus. sic enim habet antiqua translatione et intelligit circumvelatus id est circumpositis substantiis eius. id est a lumine causatis. quod scilicet ignis proprie ex se non habet illuminare sed ab

exteriori secundum quod consistat celesti corpori ut dicit Dionysius. Deinde autem illuminatione operatur angelis et quantum ad seipsum secundum quod superiores de his que a deo precipiunt illuminant inferiores. Unde Dionysius dicit. xv. capitulo celestis Hierarchie quod unaquaeque celestis essentia intelligentiam sibi a superiori datam inferiori comunicat. Et postquam etiam pro tanto dicit quod superior illuminat inferiorem circumvelatis illuminationibus quod ea de quibus illuminat non ita excellit et clare recipiuntur ab inferioribus sicut sunt in superioribus. et ideo superior angelus veritatem quam accipit quodammodo ut ita dicam ingrossat ut ab inferiori capere possit. Et ideo Dionysius dicit in primo deo capitulo quod unaquaeque substantia intellectuali datam sibi a superiori intelligentiam prout virtute dividit et multiplicat ad inferiores sursum ductrice analogia. Quod autem ab angelis circumvelatis illuminationibus illuminant quod intellectus humanus ipsam intelligibilem veritatem nudam capere non potest cum naturale sit ei intelligere per conversionem ad fatalia. Unde angeli intelligibilem veritatem proponunt hominibus sub similitudinibus sensibilibus. Et ideo Dionysius dicit. l. capitulo Celestis hierarchie quod impossibile est nobis aliter lucem divinum radii nisi varietate sacrorum velaminum circumvelatum.

Capitulum vi.

Air variatur ad modum aeris. Nam aer in suis qualitatibus habet variationem tripliciter. Primo ex distantia caeli quod quanto aer est a caelo remotior et tere vicinior tanto frigidior et grossior et tere qualitate filior. licet aer tere vicinior ex reflexione radiorum aliquando calefacit. Sic quanto est a deo aia pro peccatum longinquior tanto est pro malicia frigidior et ad spiritus alia intelligenda grossior et ad temporalia

per effectum terrestrior. **C**ausatur etiam immutatio aeris p sol appi-
mationem vel elongationem quia
a pproximatio est causa caloris. sed e-
longatio est causa frigoris. **A**ppin-
quat autem anime sol iusticie xp̄
p gratiam quando scz ipsa aia appi-
qt sibi p peitēciaz. **Jacob .iiij. Ap**
ppinq̄te deo et appinq̄bit vob. **E**t
tūc causatur in aia calor et feruor
amoris. **E**longatio autem solis id ē
xp̄i ab anima nūq̄ fit nisi ex culpa
P̄s **L**ōge a peccatorib⁹ sal⁹ **E**t tūc
fit in anima frig⁹ quia extinguitur
affectus et feruor circa spiritualia
Item sol si cum saturno frigidus
sydere in frigidus signo conuenerit
in aere frigus intenditur. **S**i vero
cum Marte et calido planeta con-
currerit fit in aere excessus caloris
Est autē in anima quasi sol natu-
ralis splendor et lumen pprie ratio-
nis. qui si cum saturno id ē corpore
pigro et frigidus conuenerit id est
concordauerit in signo frigidus id ē
in suo carnali appetitu vel desiderio
intenditur et crescit in anima fri-
gus illud id est peccati malicia. fri-
gus emz ē qualitas mortificatiua.
quia si secundum carnem vixeritis
moriemini. **Ro .viij. Sed** tūc sol ra-
tionis conuenit cuz Marte quādo
concordat rationis deliberatio siue
meditatio cū bona et feruenti volū-
tate. **E**t tūc crescit desiderij feruor
l affect⁹ amoris **P̄s**. **C**ocaluit cor
meū intra me et i meditatioe mea
exardescet ignis **S**ecundo variatur
aer ex qualitate venti **N**am aer in
montibus frigidior est. in vallib⁹
calidior. **E**t ratio ē scdm **C**onstāti-
num. quia boreas ventus frigidus
habet ortum ab eminenti zona vñ
de libere expetit loca alta et moue-
tur ibi et sub tiliat aerem et sic fri-

goris est causa **O**mne emz subtile
dummo exaltationem habeat per
motum infrioidatur. **E**contra au-
tem in vallibus aer est quiet⁹ quē
non impellit de facili ventus frigi-
dus et sic est calidus. **M**acrobius
autem aliam causam hui⁹ assignat
dicens q̄ hoc est ex aggregatione
radiorum qui multiplicant in val-
libus magis q̄ in montibus. **p**m-
mo si ad montes veniunt non ibi
subsistunt sed ad valles descendūt
vbi cum vltra procedere neque-
unt ibi multiplicantur et concul-
cantur et sic calorem maximum ge-
nerant. **V**nde niues in vallibus li-
quescent citius q̄ in montibus.
Et huic sentencie cōcordat **Ph⁹**.
in libro metheozorum. **A**er et
go montium est vita magnorum
que vento agitata superbie habū-
dat in frigore malicie. **A**er autem
quietus vallium ē vita tranquilla
humiliū. ad quam vltus uicque
tūdimis et superbie nō ingreditur
Ibi etiam radij id est celestes illu-
minationes et consolationes mlti-
plicantur. ex quibus amoris et de-
uotionis feruor plurimum augmē-
tatur. **T**ercio aer imutatur ex
situ loci. quia in terra vicina mari
septentrionali aer frigidus est ex
vapore frigidus a mari resolutus **V**n-
de ibi calor est debilis. propter qd̄
illud mare parum sallescit. et ideo
ponticum mare est quasi dulce **I**n
mari autē australi est contrariū
ex contraria causa. **M**are autem
septentrionale vitā peccatorūz h̄gt
que mare prop̄ iquietudinē dicit̄
Septentrionale autem a septem
stellis frigidis arcturi q̄ ibi presunt
id ē a septē vltis capitalibus que
in peccōibus dominantur ibi est a-
er .i. anima frigidus frigore peccati

et malicie. ubi etiam deficit aqua sal-
sa siue amara penitentie et habun-
dat aqua dulcis carnalis concupiscen-
tie. **C**ontra autem in australi id est
in conuersione penitentie. de qua in
Ps. dicitur. **C**onuertere domine cap-
tuitate nostra sic torrens in austro.
conspurgit vapor contritionis calidus
per feruorem humilem per lacrima-
tum conpunctionis. ex quo fit aer
calidus id est anima feruens etiam
in amore. **I**tem anima in vita ista
tanto plus sentit de mundi amari-
tudine quanto plus habet de terre-
na affectione. Et contra tanto plus
precipit de celesti dulcedine quanto
plus est purgata a terreno amore
et magis assidua in contemplatione.
Cuius exemplum est quod aqua marina
que mixta est grosso terreo obsto
amara est siue salsa. Sed aqua dul-
cis est mixta aereo et purgata a pul-
uere terreno. Quasi autem terrenum
grossum et combustum est amor ter-
renorum qui animam reddit terre-
nam per assimulationem. quod anima ut
dicit **D**ugo de sancto victore in il-
lius rei quam diligit similitudinem
transformatur. **I**tem reddit animam
grossam quo ad contemplationem
spiritualium. et combustam quo ad
affectionem temporalium ut tem-
poralia nimis ardenter diligit. **N**on
ergo amore dum anima respergitur
afflictione multiplici frequenter
amaricatur. Sed si fuerit anima ae-
rea id est spirituali amori coniunc-
ta et a terreni amoris puluere pur-
gata tunc celesti et spirituali dulcedi-
ne quam pluries erit plena. **I**tem anima
habet aspectus et affectiones filias
aspectibus signorum et domorum
celi. Distinguunt enim astrologi
quodam planetarum aspectus scilicet
et coniunctum oppositum sextilem

tercium et quartum. **C**oniuunctus
aspectus est quando vnus planeta
irradiat super alium in eodem sig-
no citra quidecim gradum secundo uero
azaelem. Et ut idem tradit fortissi-
mus et pessimus dicitur et preci-
pue quando duo planete malio-
si ut sunt Saturnus et Mars con-
iunguntur in signo eiusdem con-
plexionis puta in ariete vel tauro.
Et hic aspectus signat amicitiam et
concordiam malorum hominum ad inuicem
conuenientium in aliquo facto. et hec u-
nitas pessima est quia sicut piculo-
sus est si vnitas desit bonis ita picu-
losus est si assit malis. putat **G**regorius
dicit. **A**lij tamen astrologi dicunt quod
hic aspectus non est semper malus sicut
si Iupiter et Venus coniungantur
in libra vel in geminis. et sic iste a-
spectus quando est inter beniuolos ple-
netas non est malus quod bonorum con-
cordia et conuenientia non est noxia
sed bona. **O**ppositus autem aspectus est
quando duo planete sunt in opposi-
tis signis. qui dicitur pessimus propter
contrarietatem signorum. et precipue
quando planete habent contrarias
qualitates. puta si Venus sit in
ariete et Saturnus in libra. Et hic
aspectus designat inimicitiam et dis-
cordiam superbiorum et tyrannorum
ad inuicem que pessima est quod cau-
sat fortissimas et periculosissimas
guerras. **S**extilis autem aspectus di-
citur. quando inter duos plane-
tas sunt duo signa integra. ut quan-
do aliquis planeta in aliquo signo
ascendente aspiciat tercium ante se
et tertium post se. et hoc est a tertio in vn-
decim. **V**erbi gratia. Si aliquis
planeta fuerit in inicio arietis aspiciat
illum qui est in capite geminorum
ante se vel illum qui est in inicio a-
quarii post se quod est signus xi.

Et hic aspectus vocatur sextilis eo
 quod teneat sextam partem celi scilicet
 quodraginta gradus. Et talis aspectus
 est laudabilis bonus a fortuna
 tus. Est enim signum domus dilecti
 omnis secundum astrologos scilicet prop
 ter concordiam signorum in una
 qualitate. Talis ergo est aspectus
 dilectionis spiritualis proficietis
 scilicet caritatis. in qua homo proficiens
 et ascēdens aspicit terciū ante se scilicet
 spūm sanctū qui est tercius in trini
 tate persona. a quo videlicet cau
 tus ipse amor caritatis. secundum illud
Ro. v. Caritas dei diffusa est in cor
 dibus nostris per spūm sanctū quod datus
 est nobis. a terciū post se scilicet proximum
 Nam homo in se habet duo que pri
 mo debet ex caritate diligere scilicet
 animā suā a corpore suo. postea debet
 diligere proximum suū sicut seipsum. ¶
 Alius aspectus quod dicitur tercius est. quoniam
 duo planetae sunt in signis similibus
 Et sit a. v. signo et nono ubi gra
 si planeta qui fuerit in iucio arietis
 aspicit eū qui fuerit in leone ante se.
 et eū qui in sagittario post se. quod est
 signū. ix. Et dicitur tercius quod dicitur tercius
 parte celi scilicet. cxx. gradus. Et hic aspe
 ctus est optimus. quod est in signo per fidem
 amicitie ut dicit **Misael.** quod ibi non
 est contrarietas in quantitatibus signorum
 precipue si fuerit planeta in quantitatibus
 recordantes ut iupiter et venus. Sic re
 pñtat aspectū caritatis iam perfec
 te. qui dicitur tercius quia tria sunt
 que debet homo perfecta caritate di
 ligere. scilicet deū seipsum et proximum. ¶
 Quartus aspectus est a quarto signo et
 x. Verbi gratia si planeta qui fuerit in
 iucio arietis aspicit illū qui est in ca
 pite capricorni post se. quod est. x.
 signū. Vnde est aspectus quartus quoniam sunt
 inter planetas tria signa integra

Et hic aspectus dicitur quartus. quod a
 tinet quartam partem celi scilicet. xc. gra
 dus. Et hic aspectus dicitur esse ma
 lus. quia in illo signo sunt tres ini
 mitie et inuidie ut dicunt astrologi
 scilicet propter contrarietatem signa
 rum. puta si sol fuerit in arietem et
 saturnus in canero. Possumus autem
 dicere quod hic aspectus malus repre
 sentat aspectum quatuor malorum affec
 tionum. que semper aspectum faci
 unt esse malum scilicet inuidia. ira.
 odium. et luxuria. Malus enim est
 aspectus inuidorum **Ecclesiastici. x.**
xii. Requies est oculus inuidi. in
 uidi. Item iracundorum. Vnde de sau
 le irato contra Dauid dicitur. **Re.**
 quod iam non rectis oculis respiciebat
 saul Dauid. Item odientium siue
 inimicorum. quorum est aspectus
 insidiosus et fraudulentus **Ecclesi**
astici. xii. In oculis tuis lacrimabi
 tur inimicus. et si inuenerit tempus
 non faciat sanguine. Item lux
 uriosorum. quorum est aspectus in
 fectus et corruptus. **Pe. ii.** Ocu
 los habentes plenos adulteris.

Capitulum vii.

Habitudines virtutum vicio
 rum et artium insunt hominibus ex na
 tura. non tantum ex parte a
 nime sed etiam ex parte corporis et
 complexionis quam anima ut plurimum
 sequitur. Nam diuersi homines sunt
 apti a dispositi naturaliter ad diuer
 sas artes. Et hoc est propter vires et
 dominium diuersorum planetarum
 Verbi gratia quantum ad virtutes
 vel opera virtutum. saturnus ut di
 cit **Ptholomeus** disponit homines
 ad doctrinam. iupiter ad honestatem.
 mars ad magnanimitatem. venus ad a
 micitiam. mercurius ad eloquentiam et sa
 pientiam. Vnde secundum **Ptho.** mercurius
 dicitur esse studiosus et scientie numerosus

quia nichil quasi crescit ubi est continua umbra. Sic semina diuiniorem rerborum non possunt crescere et fructus producere ubi est auaricia et diuinarum cura sollicita **Math. xii.** Sollicitudo seculi istius et fallacia diuinarum suffocat verbum.

Quarto quia umbra est serpentium amica et colubrorum nutritiua. **Vñ** dicitur coluber quasi colens umbram. Ita auaricia maxime est serpentibus infernalibus. i. demonibus accepta. quia maxime per eas animas illaqueant. **Vnde Apo. dicit .i. Tim. vi.** qui volunt diuites fieri incidunt in temptationem et in laqueum dyaboli.

Quinto quia umbra est maturitatis fructuum retardatiua. Ita tenacitas auaricie fructus penitentie et si non omnino aliquando improbat tamen retardat. quia nullus penitentie opus homines sic difficulter vel negligenter faciunt. sicut male ablatorum restitutiones **Suggerit enim dyabolus illud verbum Psalmiste. Beatus qui tenebit aures.**

Sexto quia umbra est timoris excussiuua. et hoc quia tenebrosa est. Ita simili modo auarus semper timet ne perdat quod acquisiuit. vel ne deficiat sibi quod habet. Et ideo non libere nec proprie utitur eo. Propter quod dicit **Iheronimus.** Auaro tam quod habet quam quod non habet deesse fatemur.

Septimo quia umbra est somni prouocatiua. et hoc propter frigiditatem. **Job. xl.** Sub umbra dormit in secreto thalami. Ita similiter auaricia inducit sompnum. i. profunditatem et immobilitatem peccati.

Radix enim omnium malorum est cupiditas.

Capitulum .ix.
Aureole sanctorum assimilantur coronis luminariu

Apparet enim circa solem et lunam et stellas notabilis corona quedam alba que grece dicitur halo. Et ita quidam sancti notabiles scilicet martires uirgines et doctores propter omnem coronam glorie que aurea vocatur. adhuc dicuntur habere aureolas. Et designat aureola quoddam accidentale premium siue gaudium de operibus a se factis. quod habent ratione victorie excellentis. quod quidem est aliud gaudium ab eo quod de diuisione ad deum gaudet. quod gaudium dicitur aurea. **Vnde Exod. xxv.** Facies super auream altetam coronam aureola. Significantur ergo aureole in huiusmodi coronis. **Primo** ratione ordinis. quia scilicet fit in eis circulus post circulum. **Ita** sicut lapis precipietus in aquam quietam facit circulum post circulum qui paulatim eualescit. Ita cum vapor quieto tempore est in aere rarus non dum contractus in nubem. si radius solis lune vel stelle cadat directe in centrum illius vaporis diffunditur humidum circa radium. ex hoc fit circulus post circulum. impulsus enim sequitur formam impellentis. **Omnis** autem lumine naturaliter est rotundum. et ideo ille vapor rotundatur. et ita videtur iuxta luminare cuius fit prope terram. **Ordo** ergo circuli post circulum. i. corone in sanctis illuminatis representat ordinem aureole post auream. vel unius aureole post aliam in aliquibus beatis. **Sicut** quidam beati in celo habent tantum auream que est omnibus communis. scilicet perfectum gaudium quod habent omnes beati de perfecta diuisione ad deum. Et vocatur aurea siue corona. tunc quia cum quadam pugna acquiritur. quia regnum celorum vim patitur ac. tum quia per hoc sancti efficiuntur principes regie dignitatis.

Vnde hanc auream habet beata maria magdalena. Sed vltim⁹ quidam alij super hoc habent aureolam .i. quoddam accidentale gaudium de aliqua excellenti virtute. puta de v⁹ ginitate sicut etiam beata martha que etiam fuit virgo. Et quidam super aureolam virginitatis adhuc habent aliam scilicet predicationis et doctrine sicut beatus dominicus qui fuit virgo et doctor. Et quidam post hunc circulum adhuc habent alium scilicet martirij. sicut beatus Petrus martir de ordine fratrum predicatorum qui fuit virgo doctor et martir. et ideo ascendit aureola triplici dotata.

¶ Secundo ratione temporis quia sunt huiusmodi corone tempore pati frigoris. Nam magnus calor vaporem dissipat et frigus interperatum nimis condensat. Est autem in mundo interperatum frigus malicie, et ideo non dantur ibi aureole. nec in inferno ubi interperatus calor gehenne. sed tantum in celo ubi est refrigerium temperamentum.

¶ Tercio ratione significationis. quia hic circulus si circa perfectiam spissatur et nigrescit vel viridescit significat humiditas impressioes carnis. Si autem attenuatur et sic deficit. aut hoc est equaliter et tunc significat quietem et serenitatem aeris. aut in vna parte et tunc ex illis oritur ventus. Si vero rumpitur et lacera⁹ in pluribus locis significatur tempestas secundum Senecam. Ergo prima significatio scilicet humectatio per pluuiam doctrine refertur ad peccatores. scilicet serenatio refertur ad virgines. in quibus serenatur mens ad victoriam carnis. sed tertia scilicet ventus vel tempestas refertur ad amatores diuine passionis. Et in istis tribus tantum dantur aureole in celo

Capitulum .x.

Baptismus assimilatur fontibus propter septem. ¶ Primo quia fons est sui communi⁹ ratiuus. Nulli enim se fons occultat sed eque pauperi et diuiti se communit. Ita similiter etiam baptismus communis est et nulli negatur. nec peccato nec seni nec pauperi nec diuiti. Zacharia .xxiiij. Erit fons patens domui dauid in ablutionem peccatorum.

Secundo quia fons est sordium ablutiuus. et baptismus omnes abluat sordes peccatorum in se originalis et actualis et venialis. Judith .xv. Exhibat in vallem bethulie et baptizabat id est lauabat se in fonte.

¶ Tercio quia fons est locorum adiacentium sibi fecundatiuus. Et ita etiam simili modo baptismus fecundat sapientes dicitur fecundare in quantum fructus gratie id est virtutes confert non habentibus. et auget habentibus. Vnde super illud Psalmiste Super aquam refectiois anime dicit glossa. quod anima peccatorum ariditate sterilis fecundatur per baptismum. Proverbia .vi. Veniet ut fons messis tua.

¶ Quarto quia fons est aque multiplicatiuus. Nam quous in ortu suo sit paruus. tamen propter indeficientem fluxum magnorum fluuiorum est causatiuus. Nullus enim est fluuius ita magnus qui occulte vel manifeste a fonte aliquo nascatur. Ita similiter baptismus auget et multiplicat in adultis gratiam et virtutes. Vester .x. Fons paruus creuit in fluuium et in aquas plurimas redundauit.

¶ Quinto quia fons limpidus est rerum omnium in eo existentium ostensiuus. Quia scilicet usque ad fidem videtur que sunt in eo. Ita baptismus dirigit in visionem spirituale interiorum

et exteriorē. interiorē quidem in
quātuz baptismus dicitur fidei sacē
mentū que oculos mētis idoneos
facit ad visionē diuinorum. Exteri
orem vero quia baptisatis cōcedit
inspicere sacramētum eucaristie et
non alijs vt Dionysius dicit. Vnde
baptism⁹ scdm Damasc. et Dionysi.
dicitur habere virtutem illumina
tiuam Iheremie nono. Quis dabit
oculis meis fontem ¶ Sexto quia
fons est caloris refrigerati⁹ quia
baptismus est ardoris et cōcupiscē
tie et fomtis mitigati⁹. in quātuz
in baptismo cōferitur gratia p̄ qm
adhibetur remediū ne fomes vl
concupiscētia dominetur Proūbi
orū xxij. Fōs vite vt declin⁹ a rui
na mortis. Ruina enim mortis est
concupiscētia. quia si secūdu car
nem vixeritis moriemini. vt dicit
Romano. viij. ¶ Septio quia fōs
est in altū ascensiuus. Nam quāto
primo descendit aqua fontalis tan
to postea ascendit. Vnde quia bap
tismalis gratia de celo venit. in cui
us rei signū celi apertū sunt super
christum baptisatum. Luce tercio.
ideo ipsa facit vsq; in celuz ascen
dere baptisatos. et ideo dicitur bap
tismus aperire ianuā celi Iohānis
quarto. Fiet in eo fons aque salie
tis in vitam eternaz. ¶ Item bap
tismus est figuratus in fluiuo Jor
damis. ¶ Primo quia Jordamis le
pra Naaman syri mūdauit. et simi
liter aqua baptismi mūdāt lepra⁹
.i. infectionē peccati ¶ Secūdo quia
Jordamis regio e⁹ iudeorū fideiū
a regione infidelū diuidit. et simi
liter sacramētuz baptismi distīn
git religionē fideiū. i. cristianorū
ab omniū infidelū populis Iob
xxvij. Diuidit torrentis a populo
per regemātū. ¶ Tercio quia Jorda

nis corā filijs Israhel se aperuit et
ad terrā promissionis sicū iter ex
hibuit. in quo significatur q; bap
tismus ianuaz gratie nobis aperit
et ad terram promissionis. i. ad vi
tam eternam viam nobis facit Io
hānis ij. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spiritu factō nō potest
introire in regnuz dei. ¶ Quarto
quoq; quia Jordamis ex contactu
mūdissime carnis cristi sacrificari
meruit. vnde eo mediante cristus
vim regeneratiuā contulit aquis
Et ipsum sacramētū humane sa
lutis id est baptismuz in aqua fieri
instituit Ephe. v. Quidā lauacro
aque ac ¶ Quinto quia in iordāe
Iohānes baptista celos apertos vi
dit. vocē dei patris audiuit. filiū i
carne lauit. spiritū sanctum in co
lūbe specie super ipsum descendere
vidit. in quib⁹ significatur q; bap
tismus ianuam celi aperit. et ad sã
cte trinitatis noticiam et visionē
apertam in qua consistit vita eter
na feliciter introducit.

Capitulū .xi.

Beatitudines que enumerā
tur in sermone domini in
monte Mat. v. possunt al
similari ventis. Nam primo vent⁹
est nauigatiū deductiuus et pro
motiuus. fortissime enī in mari cur
ritur si bono et forti vento nauicu
la impellatur. Hoc autem proprie
complet prime beatitudinē que ē
paupertas spiritus. Nam paupēs
spiritu sunt qui per maē huius se
culi ad portū et quietem regni ce
lestis expedite et sine impedimēto
perueniunt. Vnde dominus dicit
Beati pauperes spiritu quoniam
ipsorum est regnū celoz. ¶ Vbi

nota q̄ in mari hui⁹ seculi tria im-
pedimenta occurrunt que nauem
anime frequenter submergūt. **V**
num impedimentum est ex vndis
siue fluctibus tumescentibus. et il-
lud designat elationes et tumores
honorum mundanorū. Hoc autem
impedimentū tollit paupertas spi-
ritus. **N**az sicut dicit glosa Paupe-
res spiritu sunt humiles deuz timē-
tes. et tales profecto non abiunt
sed fugiūt honores. **V**nde vnda tu-
mescentis superbie minime hos in-
uoluit. ¶ **S**ecūndum impedimentū
est ex scopul⁹ occurrētib⁹ in quos
quādoq; nauis impingit. **E**t isti
scopuli sunt cure seculi et cupidita-
tes diuitiarum. a quibus etiā li-
berat paupertas spiritus. **V**nde di-
cit alia glosa. q̄ pauperes spiritu
sunt qui nichil habent et omnia pos-
sident. quorū scz gloria est nichil in
terra possidere et sine sollicitudine
vuerē. ¶ **T**ercium impedimentū
est ex sirtibus absorbentibus. **S**ūt
enim ī mari syrtes. i. loca zabulosa
interese aquosa profunda nimis.
Hoc autem profunditas aquarum
est voluptas illecebrarū carnis.
a quo etiā impedimēto paupertas
spiritus liberat. **V**nde dicit glosa
super **Lucam**. q̄ pauperes spiritu
sunt qui non querunt illecebrosa
Talibus ergo pauperibus promit-
tit regnū celorum. in quo scz asse-
quantur et excellentiam bonorum
et voluptatem spiritualiū delecta-
tionum. De qua in **P̄s**. Torrente
voluptatis tue potabis eos. ¶ **S**e-
cundo ventus est ardoris et estus
refrigeratiuus. sicut patet de aura
et de vento frigidō aquilonari. **E**t
huic assimilatur secūda beatitudo
que est mitas. cuius est refrenāē
passiones irascibiles. et precipue

ardorem irē et furorem. **E**t de hac
dicit dominus. **B**eatī mites quoni-
am ipsi possidebunt terram. **M**ita-
tas et mansuetudo idem sunt reali-
ter. tamē posset dici q̄ differant.
quia mansuetudo dicitur quātum
ad effectum. **V**nde **Cassiodorus** di-
cit super **P̄s**. q̄ mansueti dicuntur
quasi manu assueti. hoc est tolerā-
tes iurias. **S**ed mitas dicit quā-
tum ad affectum. **V**nde ille dicitur
mitis quem nō afficit rancor et ira
Tales sunt beatī quoniam posside-
bunt terram. **E**t in hoc q̄ dicit pos-
sidebunt notatur securitas. **I**n hoc
vero q̄ dicit terram notatur stabi-
litas. **V**el **secundum Augustinum**
possessio terre significat affectum
bonum anime quiescentis per desi-
derium in stabilitate hereditatis e-
terne que per terram significatur.
¶ **T**ercio ventus est ymbriū et
augarum causatiuus sicut patz de
vento australi. qui cuz sit calidus
et humidus aerem condensat et ē-
bulentiam generat. **V**nde dicitur
auster ab hauriendo aquas. **H**uic
assimilatur tertia beatitudo scilicet
luctus in quo ymber lacrimarum
effunditur. **E**t de hac dominus di-
cit. **B**eatī qui lugent scilicet pec-
cata sua vel etiam aliena. **C**risosti-
mus **Beatus** qui peccata sua lu-
get **Beator** qui luget aliena. qui
enim aliena luget certum est q̄ su-
a non habet que lugeat. ¶ **S**equi-
tur premium quoniam ipsi conso-
labuntur. et hoc quadrupliciter.
Primo de peccatorum remissione.
Ysaie de cmo. **C**onuert⁹ est furor
tuus et consolatus est me. **S**ecun-
do de penarum euasione **A**pocalip-
sis sexto. **A**bstergēt deus omnem
lacrimam ab oculis sanctorum. et
iā non erit neq; luctus neq; dolor
c n̄j

Tercio de gratie et glorie adeptio
 ne Psalmista. lxvi. Gaudete gaudior
 muerli qui lugebatis super ea. ¶
 Quarto de vltione maloru Psalmi
sta. Letabitur iustus cu viderit vi
 dictam. ¶ Quarto vetus est ignis
 accensiuus. Vnde fabri habent co
 flatoria per flatum siue ventu igne
 accendētia. Hoc autem cōpetit qe
 te beatitudini que est esuries iustici
 e. Hec enim esuries nichil aliud est
q̄ succensum et ardens desiderium
iusticie. Nam esurire est cum de hie
 rio velle. Vnde esurire debemus iu
 sticiam vt intelligamus nos sepe
 indigere. Et ideo de hac dicit dñs.
Et i qui esuriunt et sitiūt iusticiā
quomiam ipsi saturabuntur. Et vi
 dit qui esuriunt iusticiam non pecu
 niam Psalmista. Diuites egerūt
 et esurierunt. Item dicit iusticiā
 non sapientia, quia de sapientib?
 seculi et curiosis dicit Psalmista E
 surientes a sitientes anima eorum
 in ipsis defecit. Item dicit iusticiā
 non potentiam Proverbiorum vi
cesimo septimo. Leo rugiens et vt
 sus impatiens princeps impius su
 per populum pauperem. Item vi
 dit iusticiam non lasciuam Luce.
xy. Quāti mercenarij in domo pa
 tris mei habundant pambus. ego
 autem hic fame pereō. Sequitur
 premium. quomiam ipsi saturabū
 tur scilicet cum viderint v̄dictā
Psalmista. xlamo. Egrediēt a videbūt
 cadauera eorum qui preuaticati
 sunt in me. postea seq̄tur. et erūt
 ad facietatem visionis omnis car
 nis. Item faciabuntur cum appa
 ruēt gloria domini Ps. Saciator
cū apparuerit gloria tua. ¶ Quin
to vetus est seminum productiu?
nutritiuus et augmentatiu? sicut
 patet de vento australi qui calozē

causat. pluuiam a eozem amittimi
 strat. poros terre aperit. gramina
 et semina poucit. nutrit. et auget
 Et hoc cōpetit quinte beatitudini.
 scilicet misericordie. que semina e
 lemosinatum. De quib? Apostol?
 loquitur. ij. Corin. ix. dicens. Qui
 parce seminat parce et metz. pro
 ducit exhibendo. nutrit compat
 endo. auget continuando. De hns
 seminibus fructus eternus colligi
 tur. Dicte Apostolo. Qui seminat
 in benedictioe de benedictioe me
 tet vitam eternam. Hic est igitur
 misericordie ventus qui calozem a
 moris pluuiam et eozem gratie ac
 quirat. poros terre id est viscera t
 rem hominis apit et semina elemo
 sinaruz producit. De hac igitur mi
 sericordia dicit dominus. Beati mi
sericordes quomiam ipsi misericordi
am consequentur. Augustin?. Mi
 sericordia est quedā aliene miseri
 e cōpassio. Wilari? Misericordes
 sunt qui in quibuslibet subueniūt
 miseris. quozum beniuolo affectu ad
 omnes tantum delectatur de? vt
 eis misericordiam suāz prestitur?
 sit. Et nota q̄ misericordia inuicē
 respectu cure sue proprie Ecclesia
stici. xxx. Misere anime tue pla
 cētis deo. augmētatur vspectu ne
 cessitatis aliene Job. xxxi. Si co
 di bucellam meam solus. cōfūma
 tur respectu iniurie illate quando
 homo orat pro persequentibus. ¶
 Sexto ventus est aeris serenatiu?
 sicut patet de vento boreali qui cū
 sit frigidus et siccus est aeris depu
 ratiuus. pluuiatum et ymbriu? sic
 gatiu? et serenitatis inductiuus.
 Hoc igitur cōpetit sexte beatitu
 dini. q̄ est mūdicia cordis in q̄ ē o
 sciētie trāq̄llitas a serenitas. De hac
 dicit dñs. Et i mūdo corde qm̄ ipsi

deum videbunt. Dicuntur autem mundi corde illi qui sunt mundi a vitis quos non arguit conscientia peccatorum. qui dicuntur beati quoniam ipsi et non alii deum videbunt in presenti per contemplationem in futuro per fruitionem. **Aug⁹**. Deus que non nisi mundi conuere possunt. **Ide** Deus qui clari quam felices quam beati oculi qui te contemplantur. **Bernard⁹** Delectabilis est ad videndum. suavis ad habendum. dulcis ad perfruendum. **S**eptimo ventus est corporum conseruatiuus et augmentatiuus sicut patet de ventis borealibus qui corpora conseruant. ex eo quod aere pestilentem sanant. et digestiuam adiuuant. et retentiuam confortant. **Ite** augmentat vim regeneratiuam. **Vnde Aristoteles** dicit quod si hoc vento generantur masculi. **Et** ideo **Iacob** si hoc vento dicit posuisse vgas varias ante oculos ouium ut generarent scilicet sub aquilone. **Hoc** autem competit septime beatitudinis scilicet paci. per quam pestilentie guerrarum remouentur. virtutes confortantur. et bona tam spiritualia quam temporalia augmentantur. **Nam** in pace interiori conscientie conseruatur et augentur bona spiritualia. **In** pace vero temporali conseruantur et augentur bona temporalia. quia sicut dicit **Iheron⁹**. Concordia minime res crescunt. maxime vero discordia dilabuntur. **De** hac ergo dicit dominus. **Beati** pacifici quoniam filii dei vocabuntur. **Et** dicuntur pacifici pacem habentes ad seipsos. **1^a Corin⁹ xiiij**. Pacem habete et deus pacis et dilectionis erit vobiscum. **Item** dicuntur pacifici pacem facientes inter proximos. **Vnde Ben⁹**. **N**on dicit beatus pacifici sed pacifici. quia non tantum pax est dicenda sed

facienda. **Et** sequitur premium. quoniam filii dei vocabuntur. tunc quod ipse est deus pacis. tunc quod eius proprium est reconciliare. **Item** quod ipse fecit nobis pacem.

Capitulum .xxij.

Bontas et malitia humane vite multum puenit ex exercitio et otio persone. **Est** enim humana vita velut terra que quanto plus foditur et vertitur tanto insita ei virtus cum singulis partibus amplius permisceet et semper aptior redditur ut ex ea fructus multiplex generet. **Quando** vero nimis stat ociosa ad productionem fructuum redditur minus apta. **Sic** etiam vita hominis quanto bonis laboribus amplius exercetur tanto fructus gloriosior finaliter ex ea colligitur. **Sapient⁹ in**. Honorum laborum gloriosus est fructus. **Vnde** consiliat **Pro⁹ xxiiij**. Diligenter exerce agrum tuum cum. **Sed** e converso cum vita humana sine labore opis et penitentie cultura pigrescit. non fructus utiles sed noxias herbas gignit secundum illud **Pro⁹ xxiiij**. Per agrum pigri hominis transiui. et vineam viri stulti. et ecce totum repleuerunt vitice. **Ager** hominis pigri est vita hominis ociosa quae replent vitice. id est vitiorum incendia. **Ecc⁹ xxxij**. Multa malitiam docuit ociositas. **Item** bonitas et malitia humane vite variat ad modum aquae. **Variat** enim aqua in bonitate et malitia secundum **Auic⁹**. et sunt regule sumptae a multis. **Prima** a motu. quod curretes aque sunt meliores stantibus. **Item** curretes ad orientem sunt meliores curretes ad septentrionem. **Curretes** vero ad meridiem peiores curretes ad occidentem. **Similiter** inter homines curretes per velocitatem et continuitatem bene operandi vel per viam mandatorum

dei remunerant tanq̄ lōm **Mat.**
xx. **V**oca operarios et redde illis
 mercedē suam. **O**ciosi vero stantes
 obiurgantur tanq̄ mali. **I**bidem
Quid hic stans tota die ociosus? **v**l
 currentes sunt feruēter amātes.
Apo. **i.** **C**orin. **ix.** **S**ic currite vt cō
 prehendantis. **S**ed quasi stātes sūt
 qui motu amoris carēt **E**t hoc sta
 re cadere est **Apo.** **i.** **C**orin. **ix.** **Q**ui
 se existimat stare videat ne cadat
Sed qui currunt ad orientem. i. ad
 xpm. **D**e quo **Zacha.** **vi.** **E**cce vir
 oriens nomen eius. isti sunt lōm.
Qui vero ad septentrionē. i. ad sta
 tum peccati vbi habūdat frīg⁹ ma
 licie. **V**nde significatur ipsum per
 septentrionem. i. per vesum siue p
 arcturum qui continet septēz stel
 las gelidas. i. septem capitalia vi
 cia. quibus in anima extinguitur
 calor caritatis. isti inq̄ sunt male
 aque. i. male dispositi. **I**tem isti q̄
 currunt ad meridiēz vbi est fetuor
 solis id est ad fauorem mūdane cō
 solationis. scz vt velint in hoc mun
 do suas cōsolationes habere. pe
 iores sunt currentibus ad occidentē
 id est ad casum aduersitatis **V**nde
Abraham dixit diuini epulom **Lu.**
xvi. **R**ecordate quia recepisti bona
 i vita tua **E**cce iste cucurrit ad me
 ridiem. et lazarus similiter mala.
 et iste ad occidentē. **S**equitur. nūc
 vero hic consolatur tu vero crucia
 ris. **M**elius est ergo hic ire ad do
 mum luctus q̄ ad domum conui
 uij. vt dicitur **Ecci.** **vij.** **S**ecūda
 regula sumitur a quiete aque. **N**az
 stantium aquarū sunt gradus. **I**n
 primo enim et maiori gradu ma
 licie sunt aque stantes que habēt
 viscosam pellem in superficie. secū
 do paludales. tercio lacuales. q̄
 to puteales. quinto fōtales **I**ntel

ligunt ergo per puteales que sūt
 profunde peccata cordis. per fonta
 les que extra p̄deūt peccata oris.
 per lacuales que se latius et paten
 ter extendunt peccata opis. p̄ pa
 ludales aut que fumositates gene
 rant et sunt causa corruptionis p̄
 nicioſa exempla precipue prelato
 rum. **S**ed per aquas viscosā pellez
 hūtes inherentiā consuetudinīs
 prauē intellige que est vis⁹ tena
 citer inherens. **O**mnes ergo hęc a
 que sunt male licet plus et minus
 vt patet per se **T**ercia regula su
 mitur a fundo aque. **N**am que hūc
 fundum lutosum sine corruptione
 sunt bone. que arenosū sunt min⁹
 bone. que plūbeū sunt male. **F**ū
 dum aque est cor. quod est funda
 mentum vite. hoc si esset lutosum
 .i. imundum atq̄ corruptione peccā
 ti. tunc non faceret aquam bonam
 .i. bonam vitam. sed si sit lutosum
 .i. humile vt scz homo consideret et
 cognoscat se esse vt vas luteum et
 fragile. sicut dicit **Apo.** **ij.** **C**orin.
ij. **D**abem⁹ thesaur⁹ istū in vasis
 fictilibus. tunc q̄ tale lut⁹ siue fū
 dū est sine corruptiōe peccati facit
 bonā aquā. i. inducit ad bonam vi
 tam. **S**ed si sit fundū arenosū. i. cor
 mundum. sed tñ aliquātulū graue
 .i. tardū et tepidū ad spūalia opa.
 est aqua. i. vita min⁹ laudabilis **S**z
 si sit plūbeū. i. iniquitate grauatū. q̄
 iniquitas grauat ad modū plūbi **P**
sai. **xxij.** **G**rauabit eum iniquitas
 sua. tunc est aqua. i. vita mala. **Q**
uarta regula sumit a vi minera
 li per quam transeunt **N**am que p̄
 aur⁹ transeunt minus nocent q̄
 que per ferrum. licet confortant
 interiora. sed que per cuprum sunt
 pessime et min⁹ valide. **P**er trāsitū
 aurī accipitur cupiditas auarorūz

que est mala. per transitum ferri
 trucleitiam tyrannorum que est
 prior. per transitum autem cupri im-
 puritas hereticorum que est pessima.
 plus enim nocuerunt ecclesie heresi-
 ci animas corumpentes quam tyran-
 ni corpora perdentes. **¶** Quinta re-
 gula sumitur a grauitate et leui-
 tate. Nam aque leuiiores sunt meli-
 ores. **¶** Vñ aqua cocta leuior et pene-
 trabilior est quam cruda. Nou enim ve-
 rum est dictum quorundam rudiū
 scilicet quod cum aqua coquitur sub-
 tile euaporet et grossum remaneat
 et ideo sit grossior quam cruda. quod solū
 corpus mixtum et compositum in-
 spissatur decoctione. simplex autē
 fit rarius quia per calidum quod
 habet congregare omogemia sepa-
 rant partes aque a terrestribus que
 prius omnes mixte erant. **¶** Alia etiā
 causa est quia aqua cum eo quod subtiliat
 et ideo partes terrestres magis pe-
 netrant per ipsam et descendendo
 resident in fundo. **¶** Vnde oportet quod
 aqua cocta maiorem facit residen-
 tiam quam non cocta. ergo melior est
 aqua leuis quam grauis. et cocta quam cru-
 da. **¶** Et sic etiam mens tunc est bona
 quando est ab omni peccati leuiga-
 ta et a terrestri amore sepata. **¶** Sed
 tunc econtrario mala quando est pec-
 cato grauata et terrestritate id est
 terreno amore respersa. **¶** Sed tunc
 est mens perfecta. quando est igne diuini
 amoris decocta et igne tribulationis
 purgata et probata. quod patia opus
 perfectum habet. sed si sit cruda igne a-
 moris non calefacta nec igne alicui-
 us aduersitatis purgata tunc nec
 laudabilis est nec sana.

¶ Capitulum xiiij.

¶ Caritas assimilatur soli pro-
 vi. **¶** Primo quod sol est vni-
 versitatis vniuersitatis. planetas enim

vnit et diliat in effectibus suis. **¶** Consi-
 at etiam oratoria etiam iuicem. sic etiam
 caritatis effectus est vnire spiritualitē
¶ Vñ Ap⁹ vocat eam vinculum perfectionis
 quod scilicet perfecte vnit et ligat animam
 deo et corda fidelium inuicem in deo.
¶ Propter quod de primis fidelibus eccle-
 sie in quibus caritas habundabat di-
 citur **Actuum. m.** quod multitudinis
 credentium erat cor vnum et anima vna.
¶ Ps. Ortus est sol et congregati sunt sancti
 fideles in vnum. **¶** Secundo quia sol est
 virtutis viuificatione quod nichil viuunt
 vbi sol non attingit. **¶** Vñ plante que
 per absentiam solis videntur in hye-
 me mortue appropinquante sole in ve-
 re iterum fiunt viuere. **¶** Ita caritatis
 dilectio de morte transfert ad vitam
 secundum illud **Iohā. iij.** Nos scimus quod
 translati sumus de morte ad vitam
 quoniam diligimus eum. **¶** Eccl. ix. Per-
 secutus est vita cum uxore quam diligis
 cunctis diebus vite instabilitatis
 tue qui datus sunt tibi sub sole. **¶** Qua-
 si enim vir est spiritus et quasi vx-
 or caro. **¶** Tunc enim spiritus cum
 uxore sua vita persecutus quando
 simul cum ipsa carne caritatis ope-
 ribus exercetur. et ipsorum dulce
 dine quasi fructibus quibusdam uti-
 ficatur. et hoc cunctis diebus vite
 presentis que est instabilis. quia
 nunquam homo in eodem statu perma-
 net. et sub sole. scilicet caritatis fetore.
¶ Tercio quia sol est virtutis
 eleuatiue siue attractiue. quia vi-
 taloris vapores a terra et mari de-
 ducit. et eductos sursum attrahit et
 condensat in nubes. et sic conden-
 satos inuicem in niues gradines vel
 aquas resoluit. **¶** Ita caritas corda
 calefaciens vapores affectionum vel
 orationum vel compunctionum ab eis e-
 ducit et sursum ad deum attrahit et tam-
 dem in lacrimas resoluit. **¶** Quarto

quia sol ē virtutis pfectiue • quia calor elemētariū incipit agere generationem corporū; solaris autem calor perficit et pducit ad debitum complementum vt dicit alex adu
Ita vitam spiritualem timor icho at • sed caritatis amor puehit et consumat **V**nde pfecta caritas foras mittit timorem **¶** Quinto quia sol ē virtutis formatiue quia scilicet per eius elongationē et approximationē facies hoīm et corporaliū disponuntur vt dicit **Y**sidor⁹ sicut patz ī **E**thiopibus et alijs cōtrarijs regionibus **I**ta caritas forma est oīm virtutū sicut dicit **A**mbrosi⁹ **E**t hoc apparet q̄rupliciter **¶** Primo qz mouet omnes virtutes ad opē exteriora per que pfiūtur virtutes et merētur augeri **S**ecūdo qz omnes virtutes mouentur ad finē caritatis scilicet ad bonum **C**aritas enim habz bonum p finē tātū **¶** Tercō qz caritas augmētat virtutū delectationem et tollit fastidium et alleuiat onera propter ipsi⁹ boni desiderium **¶** Quarto quia cōplet animā et perficit non quidem in esse nature • sed gratuito **¶** Sexto qz sol est virtutis imutatiue **I**mmutat enī ipos dies qz scd̄z diuersa sol dispositionē imutationē recipit dies **N**ā primo rubet in mane • lucet in tertia feruet in meridio pallet ī vespere **V**nde et quatuor equos fingit ī fabulis habuisse • primus erithe⁹ id est rubens • secūdus athericeus id est splendeus **T**ercius lampas id est ardens **Q**uartus philogeus id est amās terrā **I**ta caritas quosdam facit rubētes in martiriū passionē • quosdam luētes in doctrine instructionē • quosdam feruentes in dei affectione • quosdam palētes in carnis maceratione **¶** Itē

caritas assimilat igni quo ad quatuor **¶** Primo quo ad formalitatem quia vt dictum est supra capitulo quinto **I**gnis inter cetera elemēta est maxime formalis **M**ultum enī habet de forma • parū de materia **S**ic amor caritatis quos replet facit habere modicum de affectu materialium siue temporalium rerū • et plurimum de appetitu formaliū id est spiritualium bonorū • vt iā non carnalia carnaliter • sed spiritualia spiritualiter diligat **D**istinguit enī **B**ernar⁹ quatuor modos diligendi • scilicet diligere carnem carnaliter • spiritum carnaliter • carnem spiritualiter • et spiritum spiritualiter **S**ecundo quo ad mobilitatem quia ignis semp est in motu **S**ic et amor caritatis eos in quib⁹ est semp facit esse in motu boni operis **V**nde **G**regori⁹ dicit qz nūquam est amor dei otiosus • operat enī magna si ē • si aut operari desinit iā amor nō est **¶** Tercio quo ad virtuositatem **N**ā ignis habet virtutem inclinandi alta et eleuandi infima • congregādi sperfa **S**ic amor secūdū **D**yonisiū habet vī inclinationem quia inclinat superiora inferioribus **I**tem habet virtutem eleuatiam quia eleuat inferiora superiorib⁹ • et coadunatiuam quia coadunat equalia equalibus **¶** Quarto quo ad proprietatem • habet enim ignis mltiplicem proprietatē vt ponit beatus **D**yonisi⁹ vltimo capitulo celestis perachie • q̄rum aliquę competunt caritati • videlicet qz est sui cōmunicatiu⁹ **N**ā sicut dicitur ibi ignis omnib⁹ sibi quocumq̄ approximātib⁹ nō secūdū locū tātū • s̄ scd̄z cōgruētiāz materie vniuersē cōmunicatiu⁹ ē **E**t app̄t hoc licz ignis ī spera sua tangat

orbem lune non tamē imprimit ī
 ipsum cum eorum nō sit materia
 vna Sic caritas facit bona eē com
 munia et maxime inter proximos
 et domesticos. quia si quis fuoruz
 et maxime domesticorum curam
 non habens fides negauerit est in
 fidei deterior vt dicit Apostolus. i.
Thi. v. Tenetur etiā homo ex ne
 cessitate caritatis subuenire nō om
 nibus indigentibus. quia hoc esset
 impossibile vnicuique. sed teneat sub
 uenire sibi approximatis. i. de pxi
 mo occurrentibus Et nō solum ca
 ritas cogit hominem communica
 re bona sua per subuentionem. sed e
 tiam seipsum in obsequiū. vel sal
 tem per compassionem. secundū
 illud. ij. Corinthoz. xij. Libēter
 impēdare et supimpēdare ego ipse
 cō. Item ignis ē maxime actiuus
 Vnde inter elementa appriatur ei
 esse actiuus scilicet ppter calidum
 cuius ignis ē principium. vt dicit
Philos. ij. Metha. Vñ calidū prio
 et p se cōpetit igni. Solū autē cali
 dū ē simpliciter actiuū inter q̄litates
 elementares. q̄ hūidū et siccū sūt
 q̄litates passive. frigidū autē nō
 ē simpliciter actiuū l motiuū sed mo
 uet pūādo motū Vnde etiā mouet
 ad cētū vbi fit congregatio et imo
 bilisatio et nō diffusio Vñ licz alia
 elementa aliquo modo sint actiua.
 ignis tamē magis principalitē acti
 uus Et sic ē caritas respectu v̄tutū
 Vnde oīs v̄tutis actio pfecta qdā
 mō attribuit caritati et ipsa dicit
 esse forma omniū v̄tutū Et ppter ea
Apostolus dicit Gala. v. q̄ fides p
 caritate operat̄ Nam q̄ per carita
 tē ordinatur act⁹ fidei et etiā cui⁹
 libet alterius v̄tutis ad vltimū fi
 nem. ideo ipsa dat formam actib⁹
 omniū v̄tutū Vñ nulla virtus sine

ea perfectioris p̄meritorie operat̄
 Et ideo Gregorius dicit. q̄ nichil
 habet viriditatis ramus boni ope
 ris nisi manserit ī radice caritatis
 ¶ Item ignis vt dicit Dionysius
 adest inuisibiliter omib⁹ scz mixtis
 licet non actu sed virtute et ideo ī
 inuisibiliter Vnde videm⁹ q̄ ex om
 ni fere corpore ignis per collisionē
 exautit Et ppter ea Dionysius dicit
 q̄ est presens omnibus inuisibili
 ter Et posset hoc generaliter itel
 ligi nō tm de corp⁹ mixtis. s̄ etiā
 aliquo mō de singulis ac oib⁹ s̄ cor
 porib⁹ inuisibiliter Possit em̄ dici
 q̄ ignis sit primo quidem in corpo
 ribus superioribus scilicet celestib⁹
 p̄ principū sui. quia cū omnis al
 teratio reducat̄ in celū sicut in pri
 mum alterans nō alteratur neq̄
 dispositū p̄ q̄litates alteabiles. o
 portz in celo esse principū omniū
 q̄litatū actiuarū et passiuarū. sicut
 mars p̄ncipiū ē calidi et sicci in tpa
 ti et sol tpati. vel etiā vltim⁹ in ali
 q̄ stellatū fixarū. et sicut ī alijs Est
 etiā ignis in corpib⁹ inferioribus p
 mixtionē. et est in mixtis nō actu
 sed virtute vt dicit Philos in libro
de generatioe et corruptione. in se
 autem est actu Sic etiā p caritate
 homo oib⁹ adest scz per affectionē
 Nā cū teneatur omnes diligere. et
 anima verius sit vbi amat q̄ vbi
 animat vt dicit Augustinus. Quia
 per cognitionē cognitum ē in cog
 noscēte. sed p amorē extrario ē a
 mans in amato. oportet q̄ p ipsa
 dilectionem oibus qdā mō quos
 diligit presēs sit. Vnde Apostolus
 dicebat. Et si corpore absens spiri
 tu tamē sum presēs Collocēs. ij.
 ¶ Item ignis nunc est occultus
 nunc manifest⁹. Vñ vt Dionysius
 dicit Cum neglectus est id est sub

cineribus occultatus videtur quasi non esse. sed remotis cineribus subito elucet quasi prouocatus naturaliter ad quādam vindictam sue despectionis. Sic licet caritas ex occupationibus exterioribus seu necessitatibus quādoque videatur tepescere tamē subito et cito reaccēditur et ex indignatione torporis primi amplius inflammatur. **Ps.** Nunquid qui dormit nō adiciet vt resurgat. secūdo machabeorū p̄mo. Refulsit sol qui prius erat in nubilo et accensus est ignis magnus. Vnde amor diuinus aliquādo facit latere ad contemplādum aliquādo apparere ad agendum. **¶** Item ignis sine sui diminutione est sui distributiuus et diuisiuus. Vnde ad ignem vnius candelae innumerabiles possunt accēdi. Sic amor caritatis nō minuitur. sed augetur ex eo quod ad plures diuidatur. **¶** Item adhuc habet ignis plures alias cōditiones que caritati conueniūt quia ex se est lucidus calidus leuis et subtilis. quod caritas facit nos lucidos in discretionē agendorū. calidos in beniuolentia proximorum. leues et mobiles in obedientia mandatorū. subtiles siue tenues in contemptu terrenorum vel in abstinentia ciborum. **¶** Item caritas assimilatur calori. **¶** Primo quod quia calor est generationis omnium principaliter effectiuus sicut patet de calore celesti. Et sic caritas est qua virtutum omnium opera generantur et ad perfectum finem perducuntur. **¶** Secūdo quia calor est inferiorum ad superiora reductiuus quod dissoluit terrestris in aquosa. et aquosa in aerea. et aerea in ignea. et sic inferiora per media reuocit ad superiora. Sic caritas facit incipiētē proficientem et perficiētē. et me-

diante etiā proximo reuocit nos in deum. **¶** Tercio quod est durorum remolli- tius sicut patet in metallis que dissoluit et liquafacit. etiā mures et grandes glaciēsque. et sic caritas dura corda dum apprehendit ad pietatē emollit. **¶** Quarto quod est liquidorum induratius sicut patet in ouis in igne positis in quibus subtilioribus partibus resouentibus remanentibus terrestribus res durefcit et sile facit calor solaris. sic caritas dei mollia et nutantia corda consolidat et corroborat. **¶** Quinto quod est grossorum et desorum subtiliatius. Nam res in qua agit dissoluit et sue actioni idoneā facit. Vnde cum rem ad simplicitatem ducere laborat eam subtiliat. vt patet in glacie que dum dissoluitur subtiliat. Sic caritas diuites grossiores metallis subtiliat dum eos facit omnia dare in elemosinas. **¶** Sexto quia est metallorum depuratius et totius eorum ruginis cōsumptiuus. et sic caritatis feruor omnis peccati ruginem ab anima tollit. **¶** Septimo quod est grauium alleuiatius quia dum humiditate que grauitatis est causa in rebus consumit pondus rei diminuit. Calidum enim facit humidum euaporare quia vapor depurat. et in substantiam aeream vel leuē mutatus rem leuiorē reddit. Corpora autem alia dicuntur esse leuiora post prandium. propter caloris confortationem et spirituum generationem quibus corpus leuiatur. et mortua corpora sunt grauiora uiuis. Sic amor caritatis omnia leuia reddit. Vnde Augustinus dicit in libro de verbis domini quod omnia seua et immania tolerabilia et prope nulla efficit amor. **¶** Octauo quod similibus congregatius et dissimilibus disgregatius. Vnde si aurum

plumbum ferrum et lapides fiant
 vna massa. et piciatur in fortem
 ignem. calor vnumquodq; coniun-
 git cum suo simili. vt aurum cum au-
 ro a sic de singulis. Sed frigus om-
 nia simul cōgregaret. Sic caritatis
 amor est qui iustos inuicem vnit
 et eos ab iniquis distinguit. **I**te
 caritas assimilatur argille propt̄
 tria. **P**rimo quia ex argilla vasa fa-
 bricant̄. Nā argilla est terra glut-
 nosa et nemorosa ad varia opera
 figulorum apta et ē ab argis sic vo-
 cata. apud quos primo ex tali ma-
 teria vasa sunt facta fictilia. Sic p̄
 caritatē efficitur cor hominis vas
 diuinum id ē dei cōtētium. qui
 a qui manet in caritate in deo ma-
 net et deus i eo et cetera. **Johānis**
quarto. **S**ecundo quia ex argilla
 formantur lapides et lateres gene-
 rantur. Nam talis terra vt dicit **P**
sidorus per actionem caloris liqui-
 diores partes consumētis et ter-
 restres partes coisolidantis facile in la-
 teres commutatur. Sepe etiam ter-
 ra frigiditate humiditatis tandē muta-
 tur in lapidem. Nam sicut dicit in
quarto metheororum. Vntuosū
 tali transmutationi ē valde aptū.
Vnde vntuosum est medium in-
 ter viscosum et euaporatiuum. Nā
 ḡtia euaporatiui habet a calore co-
 agulari. gratia vero viscosi non po-
 test ex toto educi. sed habet ampli-
 us conprimi et consolidari et sic in
 lapidem transmutari. Sic per cari-
 tatem efficiuntur homines vt late-
 res solidi et vt lapides viuū apti sci-
 licet collocari in edificio sup̄ne **I**he-
 rusalē. **V**nde dicitur **prima Petri**
secūdo. **I**psi tamquam lapides vi-
 uū edificamini in domos spiritua-
 les. **T**ercio quia cum argilla flux-
 us sanguinis refrenatur. Nam ar-

gilla frigiditate sua est sanguinis
 constrictiua vt ait **Constantinus**.
Vn si cuius forti aceto fuerit distem-
 perata et temporib; et fronti appo-
 sita prohibet de naribus sāguine; flux-
 uere. Sic acetum compunctionis
 cum argilla dilectionis cohibet flux-
 um peccati.

Capitulum. xiiij.

Caro in mundo videtur vt
 in pluribus spiritui pre-
 ualere et esse fortior eo. sed
 in celo e conuerso totaliter spiritus
 domabitur ipsi carni. et caro erit
 per omnia spiritui subiecta. **V**ide-
 mus enī q; quilibet planeta cele-
 stis fortior est in propria q̄ in alie-
 na domo existit. et fortius esse inde
 imprimit et agit. **D**om; enī pla-
 cetum dicuntur signa celi in quibus
 quilibet planeta dicitur habere do-
 mum suam. Nam dom; saturni vt
 dicit albumasar prima et ppria ē
Capricorn;. similiter et aquari;. -
Domus iouis piscis et sagittari;. -
Dom; martis aries et scorpio. **D**o-
 m; veneris libra et thaur;. **D**om;
 mercurij virgo et gemini. **D**omus
 solis leo. lune **C**ancer. **E**t patz q; sol
 in leone qui est domus ei; propri-
 a fortior est q̄ in alio signo et simi-
 le est de alijs. Sic quia in mundo is-
 to est ipsa caro naturaliter velut
 in domo propria. spiritus tamquā
 in aliena. frequēter cōtingit q; ca-
 ro preualet et dominatur spiritui.
In celo vero vbi e conuerso erit spi-
 ritus vt in ppria domo. et quasi
 i aliena patria erit qdāmodo ip-
 sa caro. ideo erit spiritui tamq; po-
 tentiori totaliter sbiecta. **V**nde vo-
 cabitur secundum **Apostolum** **prei-**
ma Corinthior; decimo quinto. cor-
 p; spirituale. **C**arnis et spiritus

pugna inquietudinez generat cordis et aufert tranquillitatem mentis. Nam quādo in sublimi apparēt duo venti fortes contra se inuicēz pugnātes significatur tempestas maris. a tunc procella maris non libere transit ad partem vnāz. s. vna obuiat alteri ex ipsa pugna ventorum. tamen qui superior est ex ipsis ventis vincit eo q̄ minus est admixtus humori a ideo min⁹ sedabilis. Quasi autē duo venti cōtrarij sibi in aere sunt duo appetitus aduersantes sibi in homine scilicet spiritus et carnis quibus dicit Apostolus Caro concupiscit aduersus spiritū a spiritus aduersus carnem. 1. Corinthiorū. 11. Ex eorum ergo pugna sequitur tempestas maris id ē inquietudo cordis. quia cor nō potest se libere ad partem vnāz transferre scilicet spiritus. carne repugnante eidem. Vnde Apostolus Romanorū. 7. Video inquit aliam lege in membris meis repugnantem legi mentis mee. nec etiam ad partē carnis spiritu retrahēte. vnus ergo obuiat alteri quia sibi inuicēz aduersatur. Sed pars que est in ordine naturali superior scz spiritus tunc carnē vincit quādo humori aqueo. i. carnali amori admixt⁹ nō existit. scz quādo se tenet in sua puritate. tūc em̄ ipse spirit⁹ q̄si carnē a ossa n̄ habz. Vñ Ap⁹ Ro. 7. Si spiritus facta carnis mortificaueritis viuetis. Carnis delectatio licz sit se huius dulcis. intus tamē aīaz occidit. Cuius exēplū ē qz aliquādo cadit sup herbas a folia arborū ros fluēs et viscosus ad modū mell. a qz mel n̄ rotū laxat ideo aues comedētes herbas illas moriuntur de dissēteri a. a inueniuntur intus croceae apte

coleram q̄ generat ex melle. Sicut ergo dulcedo rosis in herbis ē delectatio carnis in opib⁹ voluptatis. que dulcedo in ventre coleraz gignit a aūē extinguit. quia delectatio ipsa carnis in mente amaritudinem et cōscientie remorsum relinquit que est amare colere similis et cetera. Nec etiā aīe innocentiam spiritualiter occidit. Vnde Apostolus Romanorū. 7. Si se cū carnē vixeritis morietur.

Capitulum. xv.

Oncupiscētia carnis assumit lae nebulae apte. 1. 7. Primo quia nebula est ex corruptis vaporibus resoluta. Nebula enim est impressio ex resolutione nubium generata et in pluuiā resoluta. vapores em̄ resoluti et per singulas aeris partes dispersi nebula faciunt. Quādo igitur tales vapores sunt corrupti tunc generant pessimāz nebula. aliquando frigidam qua aer inficitur. Ita ex corruptis et impudicis colloquijs vel aspectibus generatur concupiscētia inordinata et inflamata q̄ corp⁹ incendit et inflamatur. Secundo qz nebula est florum gminū et vicēz corruptiua. Ita mala concupiscētia corrumpit flores bonarū cogitationū. gmina affectionū. et fruct⁹ vicēz. i. opera penitentium. Job. tricesimo primo Ignis est vsqz ad consummationē deuorans a omnia ededicans gemina. Tercio quia nebula est multarum egritudinū inductiua. quia ex inordinata luxurie concupiscētia multa oriuntur vicia. Nam scdm Cergo. filie luxurie sunt cecitas mentis qz scdm Aug⁹. rō absorbet. Itē icōsideratio scz in ortis et inferni. Inconstātia ad cogitādū nūc illud nūc aliud. Amor sui quod scz

desiderat longam vitam ut expleat voluptatem suam. precipitatio qua scilicet aliquis precipitat se ad peccandum. exponens se etiam quam doctus periculo ut luxuriam expleat. **O**dium dei quod fit quia deus abstrahit se ab eis et punit eos qui se quuntur carnis delicias ad quas inclinat luxuria. **I**tem affectus presentis seculi scilicet appetitus honoris diuiciarum sanitatis fortitudinis et huiusmodi quibus luxuriosus consistitur finem intantum. **I**tem de spe ratio futuri seculi que est diffidentia venie et glorie consequende. **Q**uarto quia nebula ex eo quod vias occultat est latronibus amica. **E**t sic concupiscentia luxurie est demonibus valde grata. **V**nde **Job. xl.** dicitur de **Behemoth** per quem intelligitur dyabolus quod dormit in locis humilibus id est quiescit in luxuriosis. **Q**uinto quia nebula est itinerantium tardatiua. **T**emptationes enim concupiscentie homines ad eternam patriam festinantes aut totaliter impediunt si eis consistitur. aut saltem tardiores reddunt dum eis resistitur. quia sine peccato saltim veni alii vix aut nunquam habentur. quo scilicet veniali peccato feruor caritatis remittitur et via retardatur. **S**exto quia nebula est radiorum solarium interceptiua et aeris obscuratiua. sic etiam concupiscentie nebula lumen gratie vel rationis interceptit et animam tenebrosam reddunt. **V**nde **Augustinus** in libro **de fessis**. dicit **Exalabant nebulae de limosa concupiscentia carnis et scatebrae pubertatis et obscurabant eorum meorum.** **E**t **Philosophus** dicit in **Ethicis** **Concupiscentia corrumpit estimationem prudentie.** **S**eptimo quod nebula est a calore solis passiuua. **V**nde quando

est sursum a sole attracta redit in nubis materia. et tunc future pluuie est significatiua. quia si concupiscentie motus sursum ad rationem trahatur et per ipsam rationem reuertentur. tunc transeunt in materia virtutis. et tunc non culpam generant sed potius pluuiam diuine gratie in anima augmentant. **Q**uando vero a solis radiis nebula repercussa deorsum cadit in suam originem redit et tunc penitus euanescit. **V**nde dum inferius redit future serenitatis signum existit. quia scilicet si concupiscentie motibus per solis rationis in principio resistatur tunc ipsa concupiscentie caligo deorsum pulsa penitus annullatur. **V**nde et post hoc anima serenior reperitur.

Capitulum. xvi.

Conspirationes et inspirationes sancte licet insint nobis principaliter a deo tamen coopante libero arbitrio. **C**uius exemplum apparet in terra. **N**am ibi nera aquarum et hyatus et vastae voragines que sunt in corpore terre. sicut in corpore nostro sunt vene que sunt vasa sanguinis. et arterie que sunt vasa spiritus. non sunt in ipsa terra ex natura eius. cum qualitates terre scilicet frigidum et siccum faciant eam totam solidam. **S**ed sunt ibi ex calore solis et stellarum consumente humidum terre. et per consequens relinquente fissuras magnas. sicut sunt fissure magne in paludibus que vehementer arescunt. ad quod etiam coopatur vapor inclusus. qui vapor quidem exalare non valens summa violentia eleuat terras in vno loco et addit in alio loco. **E**t ita sunt specus magne et montes et receptacula aquarum maxima et obscurissima

et hyatus ingentes. Similiter etiam in intimis cordis nostri sunt itinera aquarum. i. compunctiones lacrimose et hiatus. i. suspirationes affectuose et specus magne. i. humiliatioes profunde quas tamen anima a seipso non habet. sed ex virtute et actione solis et stellarum. i. dei et sanctorum angelorum. cooperat tamen ad hoc vapor inclusus. i. interior motus liberi arbitrii ut scilicet fiant in nobis specus magne. i. profunde meditationes. et montes. i. alte considerationes. et reptacula aquarum. i. receptiones gratiarum vel compunctiones lacrimarum et hyatus ingentes. i. affectus feruentes.

¶ Item compunctio lacrimarum assimilatur pluuie propter quatuor.

¶ Primo quia pluuia calore solis dissoluitur. Est enim naturale quod quanto pluuia est in nube de materia pluuie tanto fit radiorum solarium fortior impressio super nubem propter aque ad calorem solis contrarietatem. In tali igitur nube dum calor fortissimus generatur nubes in pluuiam dissoluitur. Ita quoque in anima quanto pluuia est lacrimarum intimarum tanto diuini caloris fit fortior impressio super eam donec tota resoluitur in lacrimis siue compunctionibus totaliter lacrimosam. Unde post acutissimum solis calorem videmus in aere sequi pluuiam vehementem. quia cum cor diuino amore calefit amaris et deuotis lacrimis ingemiscit. Unde Beda dicit. quod quando fit caloris generatio circa humidi nubes ex adustione vaporis fit nubes rubea quasi sanguis ita ut sanguis aliquando pluuere videatur. Et sic anima deuota dum diuino calore incenditur tota in amoris rubedinem transformatur.

¶ Secundo quia pluuia ad terram aliquando quidem plane quandoque vero impetu

ose vehitur. Nam quanto nubes ex qua generatur pluuia est a terra remotior et a celo vicinior tanto suauius terram petit a guttis gracilibus ad yma descendit. Et quanto e contra est a celo remotior et terre proximior tanto cum grauioribus stillis et magis impetuose terram petere consuevit. Et hoc quod quanto anima est perfectior et deo proximior tanto secretiores et suauiores lacrimas emittit. quanto vero se fuisse per peccatum a deo remotiorem et terre per affectum coniunctiorem anima conspicit tanto grauioribus et vberioribus lacrimas effundit.

¶ Tercio quia ex pluuia aer serenatur. Et sic serenatur conscientia ex compunctione lacrimosa. **Thobie. in.** Post lacrimationem et fletum exultationem infundis. hec exultatio est ex serenatione conscientie.

¶ Quarto quia ex pluuia terra fecundatur precipue ex illa que cum tonitruo cadit. eo quod tonitruum suo motu vaporem discutit. et sic aqua subtiliando puriore reddit. Ita lacrima impinguat et fecundat animam et reddunt eam aptam ad fructum bonorum operum et maxime si sine cum tonitruo. i. cum timore diuini iudicij. hoc enim est tonitruum quod in amentem animam concutit terrore sui et maxime eam subtiliat ad discussionem peccati. **Job. xxvi.** Quis poterit tonitruum magnitudinis eius intueri.

Capitulum. xvij.

¶ Quatuor peccatoris assimilatur quinq; conuersionibus corporum que methaphorice in scriptura traduntur.

¶ Prima est conuersio solis in tenebras. **Jobelis. ij.** Sol conuertetur in tenebras. hec fit per verecundiam

et confusionem quando homo lucens in mundo et rubescit de peccatis et confundit. **Ps.** Confundat iniqua agentes superuacue. **¶** Secunda est luna in sanguinem **Johel.** ij. Conuertetur luna in sanguinem. Et hec fit in peccatore per displicentiam peccati et indignationem. luna enim est peccator. qui est in continua mutatioe **Ecclesiastici.** xvij. Stultus ut luna mutatur. qui conuertitur in sanguinem quando conuertitur zelo odij et indignationis contra peccata. **Ps.** Iniquitate odio habui et abhominatus sum. **¶** Tercia est petre in stagna aquarum. hec fit in homine per dolorem peccati et compunctionis. **Ps.** Qui conuertit petram in stagna aquarum. id est cor durum in habundantiam lacrimarum que debent provenire ex dolore et compunctione peccati. **Ps.** Exitus aquarum deduxerunt oculi mei quia non custodierunt legem tuam. **¶** Quarta est lapidis in es. hec fit per confessionem. quando tactus diuino calore duriciam suam frangit et sonat vox confessionis **Job.** xxviii. Lapis calore solutus in ea conuertitur. **¶** Quinta est maris in aridam. quod fit per satisfactionem. Tunc enim amaritudo peccati in ariditate penitentis et satisfactionis conuertitur **Job.** vii. Cutis mea aruit et contracta est. Item conuersi ad deum feruentur assimilantur carbonibus accensis. **¶** Prima ratione ruboris. Nam carboni extinguitur habet nigredinem. sed dum ignis vertitur in rubedinem. Sic peccator tamquam carboni extinguitur habet nigredinem peccati **Trenorum.** iij. De migrata est super carbones facies eorum. sed dum in contritione accenditur in ruborem peccati totus con-

uertitur. Et quantomagis de peccato rubescit tantomagis reuiuiscit. vel dum ad penitentiam inflammatur nigredo peccati vertitur in rubedinem amoris diuini. Amor enim diuinus dealbat et rubricat. secundu illud **Canticorum.** v. Dilectus meus candidus et rubicundus. **¶** Secundo ratione vigoris. habet enim vigorem in scintillatione in operatione et conseruatione. in scintillatione quidem. quia carboni accessus cum secundu suam substantiam non possit ascendere fursum ex eo quod partibus grossioribus a terrestribus admixtus violenter in inferioribus detinetur tamen crepitando et scintillando conuertitur tendens fursum. Sic ouersus ad deum feruenter quia corpore detentus non potest ire ad deum. tamen crepitando id est vehementer dolendo et gemendo scintillas feruentium desideriorum vel orationum vel lacrimarum ad deum mittit. **Exe.** i. Et scintille quasi aspectus eris eadentis. et ibidem. aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium. **¶** Item habent carboni virtutem in operando. quia carboni accessus acutissimus habet ignem a valde actiuum et penetrantem. ita quod remollit ipsum ferrum. Sic etiam durissimum cor peccatoris quandoque emollitur viso exemplo alicuius feruenter penitentis **Ecclesiastici.** xxxi. Ignis probat ferrum durum. Item habet vigorem in conseruando. Dicit enim **Augustinus.** Hoc esse imitandum in carbone quod est tante fortitudinis ut si quis eum in aqua ponat scilicet extinctum omni tempore in ea imputabilis perseverat. Sic in aqua lacrimarum vel tribulationum nutritur vita penitentis ac preseruatur a peccati putredine. **Sapientie.** xvi

In aqua que omnia extinguit plus ignis valebit. Tercio ratio de fractionis vel extinctionis. quia deficiente humiditatis glutino quo partes sibi inuicem coheret facilius frangitur et ad huc facilius extinguitur nisi bene custodiatur. Et sic penitentis perditio glutino caritatis facile a temptationibus frangitur. facilius etiam in eo spiritus feruor extinguitur nisi in timore domini iugiter teneatur. sicut in illis **Ecclesiasticus xxvii.** Si non in timore domini tenueris te instat cito subuertetur domus tua. Dicit enim **Gregorius.** quod carbo cinere inuolutus ignem acceptum custodit. sed detectus et aeris frigidoitati expositus subito euanescit.

Sic sub cinere humilitatis vel memoria mortis que timorem inducit conseruatur gratia penitentis. sine qua si frigus malitie vel accidie ipsum inuadit statim extinguitur et perit. Et ideo dicitur **Job xlii.** Ago penitentiam in fauilla et cinere.

Capitulum .xviii.

Q corpus humanum assimilatur nebule propter tria. Primo quod nebula a terra eleuatur **Job x.** Eleuans nebulas ab extremitatibus terre. et sic corpus humanum de terra sumptum est. **Genesi i.** Fecit deus hominem de limo terre sicut quantum ad corpus. Unde et finaliter in terram resoluitur. Secundo quod nebula cito dissipatur. et sic vita corporis humani cito finit. **Sapientia .ii.** Transiit vita nostra tanquam vestigium pedis. et sicut nebula dissoluetur que fugata est a radice solis et a calore illius aggrauata. Tercio quia nebula turbis agitatur. et sic humanum corpus passionibus inquietatur. **Petrus .ii.** Quia sunt nebulae criminibus agitate. Item corpus humanum infelicitas representatur in puluere. Primo ratio

one uarietatis. Nam puluis a vento proutitur. mouetur. eleuatur et dispergitur. Sic vigor humani corporis modo vento aduersitatis proutitur. modo vento temptationis mouetur. modo vento prosperitatis erigitur. modo vento mortis dispergitur. **Psalmus.** Fiant tanquam puluis ante faciem eius. Secundo ratione obscuritatis quod puluis sepe aerem obtenebret. sole obnubilat. a oculis sauciat. Ita corporis concupiscentia aerem. sensualitatem obtenebret. sole. rationem obnubilat. a oculis mentis sicut intellectum et uoluntatem sauciat sicut per immundas cogitationes et per immundas affectiones. **Exodus ix.** Sit puluis super omnem terram egypti. Egiptus enim interpretatur tenebrosa. Tercio ratione fedicitatis quod ex coniunctione pulueris et humoris generatur lutum immundum. Ita dum cor poris nostro ungitur humor nutritiue talis gignitur lutum immundum luxurie. **Job vii.** Induta est caro mea putredine et sordibus pulueris cutis mea aruit. Hoc puluere pascat serpens infernalis. **Psalterium lxxv.** Serpenti puluis panis eius.

Capitulum .xix.

Q cupidi de trenis files sunt uallibus. Primo quia ualles quandoque sunt sordide. Nam ad ualles confluunt sordes et ibi diuinitus conseruatur. Ita in cupidis sunt sordes omnis malicie et peccati. quod radix omnium malorum est cupiditas. **Jobel ii.** Multiplicata est malicia populi in ualle concisionis. Secundo quia ualles sunt obscure. Nam cito fumosis vaporibus obnubilantur et densis tenebris obscurantur. Ita in cupidis est obscuritas propter vapores fumosos id est propter desideria terrena. **Matthaeus .v.** Acceptum ignem de altari absciderunt in ualle. Ignis altaris est

lumē sapientie celestis q̄ illuminat
et inflāmat que tamē occultatur
menti in valle cupiditatis. **T**er-
tio quia valles sunt a celo remote.
Ita cupidi a celesti desiderio **Ite.**
xlj. **Q**uid gloriaris in vallib⁹ .i. in
terreīs cupiditatib⁹ . de fluxit vall
tua .i. tua mens cupida de sūmis ad
p̄ma . de celestib⁹ ad terrena . filia
delicata que cōfidebas in cameris
tuis ac̄. **Q**uarto quia valles sūt
infuctuose . quia salices et ifuctu
ose arborea maxime in vallib⁹ cre
scere cōprobantur. **I**ta in cupidis
crescunt arbusta .i. opera infuctu
osa. **E**t hinc est q̄ prima. **Paral.**
xvij. **E**dom qui interpretatur ter
renus a significat cupidum percu
sus est in valle saluarum vbi non
erat fertilitas propter falsuginem
Item cupiditas terrenorum men
tem obscurat et animam venenat
Et ideo assimilatur terremotui q̄
aerem obscurat . et interdum ania
lia habentia ora iuxta terraz vene
nat et necat. **E**t horuz ratio est q̄a
cum terremotus sit ex vapore ter
restri grosso et fuliginoso et niger
rimo quādo eleuatur a sole oppo
tur soli sicut nubes magna et ita i
ducit aeris obscuritatem . et si etiā
terra illa fuerit ante terremotum
siccā . eleuatur ex superficie eius pul
uis qui reddat aerem spissum et ni
grum. **E**t sol et luna et stelle apa
rent ex huiusmodi puluere quasi
sanguis ad migredimē vergens **E**t
sic etiā hoc modo indicitur obscu
ritas aeris . hic etiā vapor cui⁹ sit
venenosus occidit animalia q̄ hai
ruunt eum habentia ora iuxta traz
vt oues. **V**nde dicit **Seneca** q̄ tē
pore **Neronis** fuit terremot⁹ . in q̄
p̄sēt grex sexcentarum ouium. **I**
ta ex terrenorum cupiditate tāq̄

ex terrestrī vapore v̄l puluere ani
ma obscuratur **A**pocalip . vi . **T**er
remotus magnus factus est et sol
factus est niger tāq̄ saccus cilici
nus a luna tota facta est sicut sani
guis. **T**erremotus magnus est in
ordinatus terrenorum affectus . q̄
solem id est rationem et lunam .i.
volūtatem que mutabilis est ma
culat et fēdat. **V**ic est terremotus
qui vapore venenoso et pestilentia
li .i. opere vel lucro doloso et inū
sto animas eterna morte facit iter
ire **Luce xxi.** **T**erremotus magni
per loca erūt et pestilentie et fames
terroresq̄. **V**bi nota q̄ terrene cu
piditates homines reddunt inqui
etos et ideo vocantur terremotus
Item dolosos et fraudulentos et
ideo vocantur pestilentie. **I**tem fa
ciūt eos insatiabiles et famelicos
et ideo vocantur fames. **I**tem vap
tores et tirannos et ideo vocantur
terrores

Capitulum .xx.

Discordia siue guerra assila
tur grandini p̄pter quinq̄
Primo quia grando est frī
gidissima quo ad tactum. **N**az grā
do est stilla pluuie frigoris a venti
rigore in aere congelata . vt dicit
Aristoteles . fit enim ex vapore frī
gido a humido ad interiora nubis
figato per dominuz caloris ecum
stantis . quia vapor in nube recipi
tur et a frigiditate cōdensatur **N**ā
quādo vapor eleuatur ita alte vir
tute caloris q̄ nō consumit fit nu
bes calidissima eo q̄ multū de calo
re remanet in vapore. **I**deo ex ca
lore circumfuso in aere confortat
frigus et coartatur in vñlūm locuz
et ex calore ipsius nubis ap̄riente
frigus tepete intrās cōgelat et fit

grando. Ita ex calore iracundie dō
 iminante. et ex vapore superbie cor
 subintrante. et ex frigore alicuius
 iniurie vel aduersitatis generatur
 discordie et guerre que corda homi
 nū frigida faciūt expulso caritatis
 calore. **Ps.** Ignis grado mixt glaci
 es spiritus pcellat ac. Per ignez
 intellige iram. per niuem et glaci
 em aliquam aduersitatē vel iniuri
 am cor stringentem. per spiritum
 intellige pestē superbie. et ex hys
 sequuntur pcellē bellorum. **Secū**
do quia grado est dura ad ictum
Raz grado fortiter percutit ex eo
 q̄ dura existit. **Vnde** et grana eius
 in scriptura lapides appellatur **Ec**
clesiastici xliij. Contracti sunt lapi
 des gradimū. **Prouenit** autem du
 ricia grandinis ex eo q̄ frig⁹ vt di
 ctum est fugiens calorem aeris ad
 interiora nubis se recipit. et ex su
 a aggregatiōe virtus eius inuale
 scit. **Vnde** vapore in quez in nube
 inuenit sua virtute constringit et
 in duram substantiam conuertit. et
 ideo magis q̄ in hyeme sunt grā
 dines i estate. quia virtus frigoris
 que est in estate vntur. et in vna
 pte aeris adunatur. **In** hyeme p
 aerem totum dispergitur. quare
 debilior redditur. nec ad ogelandū
 vapore sufficiens inuenitur. **Ita**
 guerre et discordie ex calore iracū
 die. scz ex frigore malicie genēate
 corda hominū sic indurant q̄ vn⁹
 erga alium qui aduersantur sepe
 seuiat. et nulla pietate seu benigni
 tate mollescat. **Vnde** guerra si di
 u durat corda lapidea generat **Sa**
piē. v. A petrosa ira plene mitten
 tur grandines. **Tercio**. quia grā
 do est sbita siue impetuosa quo ad
 descensum. **Ram** cum de se sit gra
 uis vento etiam impellēte cum im

petu descendit. **Et** ita etiam similiē
 cum impetu ire et violētie guerre
 et bella geruntur. **Cum** tamen **Ja**
 cobus monēat. q̄ omnis homo sit
 tardus ad iram. **Ram** ira nō habz
 misericordiam neqz erūpens furor
Psalmie. vicēsimō octauo. Sicut im
 petus grandinis turbo constringēs
 nē. **Quarto**. quia grado nō est
 totaliter rotunda quo ad aspectū
Ram habet figuram quasi dentis l
 mochi. **Cuius** causam quidam assi
 gnant. quia cum vapor vnde gene
 ratur esset expans⁹ in latus. frig⁹
 contrahens magis traxit de mate
 ria a lateribus q̄ a superiori parte.
 et cum latus esset magnum cōge
 lauit partem atēq̄ alia flueret ad
 eam. et adhefit ei sicut congelata
 gutta. et si aliquando inueniatur
 rotunda dicunt q̄ est per accidens
Quia descendendo per inferiorem
 partē aeris que per reflexionēz ra
 diorum est temperate calida lique
 scit et minuitur a rotundatur. **Quia**
 ergo figura rotunda perfectionēz
 scdm **Phūm** iportat. deficit in grā
 dine rotunditas figure. quia com
 muniter bella et lites contingunt
 ex defectu caritatis vel imperfectio
 ne. **Caritas** em est vīnū pacis et
 vt dicitur **Col. ij.** Nā cui caritas p
 fecte adesset etiā iniuste ledenti mi
 nime repugnāet. dicente domino
Mat. v. Qui te percusserit in vnā
 maxillā pbe ei et aliā. **Et Ap⁹ Ro.**
xij. Non volmetip sos defendentes
 kmī. sed date locū ire **Sapien. xvi.**
Fructus inimicorū exterminabat
 ignis ardens in grandine. **Ignis**
 quidem ardens in grandine est ca
 ritas feruens in persecutione. **Et**
 hec frequēter inimicos exterminat
 dum eos ad beniuolentiāz mutat
Vnde **Apostolus ad Rom. xij.** Si

efuerit inimicus tuus ciba illum.
 si sit potum da illi. hoc enim faci-
 ens carbones ignis congeres sup-
 raput eius. **¶** Quinto quia gran-
 do est noxia quo ad effectum. Nam
 cum impetu terram petit. segetes
 fructus et flores plurimum ledit. **Vn-**
de in Ps. Percussit in gradine vi-
 neas eorum. Interdum etiam ex
 gradine animalia occiduntur. **¶** Sim-
 illud **Ps.** Occidit in gradine iument-
 ta eorum. precipue quando grando
 est multum grossa. quia tunc grauior
 existit et impetuosi? ruit. **¶** Et nota
 quod descendit grando maior vel mi-
 nor secundum quod ab altiori loco vel terre
 viciniori cadit. quia ex maiori mo-
 tu in aere calido minoratur et etar-
 datur. ideo maior cadit a viciniori
 loco. **¶** Apoc. xvi. Grando magna
 sicut talentum descendit de celo in
 homines. Multo autem magis per
 guerras quam per grandines arbores
 vastantur et segetes. Etiam occidu-
 tur homines. animalia rapiuntur.
 et bona innumerable dissipant et
 disperguntur. **¶** Capitulum. xx.

¶ Diuitie huius mundi assum-
 untur modis perperam. **¶** Primo ap-
 ter preciositatem gemmarum. Sunt
 enim montes Sithie multum loca
 plures. auro habundantes et gem-
 mis. In eis enim sunt smaragdi op-
 timi et Cristalli purissimi. Et talia
 precipue sunt mundanarum diuitiarum
 materia. quibus accumulandis et
 possidendis cupiditas humana infi-
 stit scilicet aurum et gemme et alia con-
 similia. Que tamen quia amitti possunt
 vere diuitie non sunt. **¶** **Vn Mat. vi**
¶ dominus dixit Nolite thesaurisac vobis
 thesauros in terra vbi erugo et ti-
 nea demolit et vbi fures effodiunt
 et furant. **¶** Vbi omne diuitiarum gen?

onit amissibile esse. **¶** Nam si de panis
 vel pallis sericis vel aureis suas quas
 diuitias fecerit corruptibiles diuiti-
 e sunt quia possunt vastari a tine-
 is. **¶** Si vero de metallorum pecunia
 adhuc patet destructibiles esse quas
 erugo potest consumere. **¶** Si autem gemme
 sint vel alia quicquam que nec potest consumi
 erugine vel tinea demoliri. saltim a
 furantis manibus non potest esse seure.
¶ Ergo ut ibidem consuevit thesaurisate
 vobis thesauros in celo vbi nec eru-
 go nec tinea demolit nec fures effo-
 diunt nec furant. **¶** Secundo propter asperita-
 tem siluarum. **¶** Nam circa illos montes vbi
 tales diuitie sunt asperit quedam sil-
 ue per quas ad dictas diuitias diffici-
 lis est accessus. **¶** In quo intelligitur
 quod licet diuitie sint ad appetendum fa-
 ciles. difficiles tamen sunt ad lucranda
 et possidenda. et ideo homines
 ut eas lucrarent maximos labores assu-
 munt. **¶** **Ecc. xxxi.** Laborauit diues
 in congregatione substantie. **¶** Et id-
 circo inexcusabiles sunt qui propter
 celestes et preemias diuitias negli-
 gunt laborare. **¶** Et propter hoc dicit
Grego. quod si qui viam laboriosam
 existimant sue desidie est accusatio.
¶ Si enim tempestas pelagi nautis. pla-
 ge et vulnera militibus. glacies et
 frigora agricultoribus leuia et porta-
 bilia sunt propter spem preemiarum temporalis.
 multo magis cui celum placet nullum de-
 bere sentire periculum. maxime enim labo-
 res mitigat in fine bonum reme. **¶** Ne
 aspicias ergo quod via ista aspera est
 sed quo ducit. **¶** Nec aliam quam lata est
 sed vbi desinit. **¶** In hoc etiam quod dif-
 ficilis est accessus ad montes diuitiarum
 ostendit quod difficile qui diues est in-
 trabit regnum celorum ut dicit **Mat.**
¶ xix. **¶** Tercio propter multipliciter ferarum
 sunt enim in illis siluis. scilicet circa illos mon-
 tes diuersa ferarum genera que homines

vehementer impediunt ne ad loca di-
uitiarum accedant. Nam ibi sunt grifo-
nes imanes. ibi pardi. tigrides et
panthere. Ibi esse dicuntur precipue
in albama et hircania que sunt si-
thie regiones tantę magnitudinis
et feritatis canes ut thauros pre-
mant et leones occidunt. In grifo-
nibus qui equis et hominibus sunt infe-
sti significat violentia raptorum. In
poidis autem variis et maculosis vari-
e intelliguntur fraudulente merca-
torum. In tigribus velocissimis signi-
ficatur festinata et velox substantia
vfuatorum. quia vfuura in puo te-
pore multum multiplicat et crescit.
Vnde dicitur Pro. xiiij. Substantia festi-
nata minuitur. quia diuitie vfuarie
sicut festinanter crescunt. ita com-
muniter cito deficiunt. Sed in panthe-
ris qui odore alias bestias ad se at-
trahunt et attractas eas rapiunt
et comedunt. intelligit malicia quorum-
dam proceritarum. que sub quodam sanctitatis
specie lucra sancti querunt. Vnde ab illis
rapiunt quos odore bone fame et
sanctitatis traxerunt. per canes intelli-
git malivolentia inuidorum. que precipue in
illis habundat que eadem lucra querunt. vi-
delicet in illis que sunt eiusdem artis. ut
in medicos et iudices. ex eo quod v-
nius putat impedire lucrum alteri. si-
cut Phis in Beth. dicit. Omnes has
feras. id est vicia vite mundi gignunt propter
cupiditatem de qua dicit Ps. In ip-
sa pretransibunt omnes bestie. id est vicia
Capitulum. xxij.

Doctores sancti ecclesie sunt
similes illis stellis que dicuntur
hiades. de quibus fit mentio
Job. ix. vbi dicitur Qui facit arturas et
orionas et hyades et interiora au-
stri. Intelligunt ergo doctores in eis
propter quatuor. Primum propter eorum ortum. Nam
hyades que oriuntur in vere sunt stelle

pluuiales. in quorum ortu inuadunt plu-
uie propter hoc quod tunc temporis vapores a
mari et a terra per caloris solaris vio-
lentiam fortiter ad superiora trahuntur
qui motu hyadum in pluuiam resoluuntur.
Hyades ergo a quibus est inundan-
tia pluuię doctores ecclesie sunt a quibus
super aethera auras effundit prebet
doctrinę Deut. xxxij. Crescat ut
pluuia doctrina mea. Et ideo dicit
Gregorius. Doctores sancti hyadum nu-
cupatione signantur. Greco quippe eloquio
hyados pluuiam vocatur. a hyades
non me a pluuiis accipiunt. quod ortu
paucis dubio ymbres ferunt. Bene in-
gitur hyadum appellatione expressi sunt que
ad statum vniuersalis ecclesie quasi
in celi facie deducti super aethera terrę
humani pectoris sanctę predicatiois
prebetes fuerunt. Sedo propter eorum si-
tum. quod iste stelle hyades situ suum habent
in fronte tauri. ut dicit marcia. Et
in. xvi. gressu thauri ut dicit misael
Ex corpore hominis dicitur collo et guttu-
ri. Costat autem quod in collo et guttu-
re vox predicatiois formatur. Vnde
quasi hyades sunt in thauro dum
sancti predicatorum predicatiois
voci formantes dominium et auc-
toritatem habent in predicando. Sed
sicut dicit beatus Gregorius loquen-
di auctoritas perditur. quando vox
predicatorum ab opere non inuatur.
Vnde necesse est sicut idem beatus
gregorius dicit in Pastora. quod predica-
tor quisque plus actibus quam verbis
intonet. et bene viuendo vestigia
sequentibus imprimat. que loquen-
do et predicando quo gradiatur
ostendat. Tercio propter effectum
Nam quando oriuntur hyades crescunt dies
et sol incipit esse feruētior. fruges
etiam vberius crescunt. quia tunc a
pluuiis irrigantur. Sic etiam per
doctrinam et predicatioes sanctorum

doctorum crescunt in audientibus 9 dies .i. claritas cognitionis et feruor dilectionis et fructus operationis. ¶ Quarto propter aspectum .q. a scilicet constellatio hiadum habet stellas plures a clarissimas aspectui nostro . et etiam ordinatas per girum . quia scilicet sancti doctores fuerunt ut stelle incorrupti per vitam Danielis xij. Qui ad iusticiam erudiunt plurimos erunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Item multiplicati per gratiam Gene. xvi. Inspice celum et numera stellas si potes. Item clarissimi per doctrinam Baruth. ij. Stelle dederunt lumē in custodiis suis. Item ordinati per girum quasi vallantes et descendentēs ecclesiam Judicium. v. Stelle manentes in ordine et cursu suo aduersus cisaram pugnauerunt. ¶ Item doctores sancti assimilantur montibus propter decem proprietates quas beatus Psalm. tangit in libro Ethimo. Quarum prima est quod montes sunt a terra eleuati Sicut etiam sancti doctores eleuati esse debent per contemptum terrenorum. Vnde Psalm. xl. Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas syon. Vbi Greg. dicit Qui celesti predicatione utitur terrenorum operum infima deserens in rerum culmine stare videatur . quod tanto facilius subditos ad meliora pertrahat quanto per vite meritum de superis clamat. ¶ Secundo montes sunt solidi et compacti Et tales sunt doctores sancti per patientiam aduersorum Prou. xix. Doctrina viri per patientiam noscitur Prou. viij. Recedunt montes qui mole consistunt. Nam doctores sancti etiam graui mole tribulationis pressi . tamen consistunt solidi et alti. ¶ Tercio montes sunt a terra versus celum

erecti et tamen terre radicatus coniuncti . Et similiter facti doctores sunt versus celum erecti per desiderium et contemplationem eternorum Apostolus Phil. in Conuersatio nostra in celis est . Isti tamen montes sunt terre id est corpori coniuncti radice id est radicali et inuitabili necessitate corporaliū passionum Deuteronomij quarto. Accessistis ad radices montis qui ardebat usque ad celum. ¶ Hic mons est eminentia sanctorum doctorum quorum radix inferior scilicet necessitas carnis terre coniuncta est . mens tamen et desiderium usque ad celum ardet Ps. Montes excelsi ceruis .i. doctoribus sanctis. ¶ Quarto sunt montes aquarum attractiuum . eo quod terra alta est spogiosior ad attrahendum Ita doctores sancti attrahunt aquas gratiarum per vacuitatem siue proficitatem humilium affectionum siue orationum Psalm. Super montes stabunt aque. ¶ Quinto sunt montes aquarum emissiuum . fontium et fluminum causatiuum . Nam vragines que sunt principium indescituum fluminum et matrices magis sunt in altis locis vel sub eis . Ideo maxima flumina a montibus oriuntur . Sicut de maximo in meridie monte qui dicitur Athlas patet . et de alio monte maximo in aquilone versus orientem. ¶ Cuius eminentia est altitudo quod habitantes sub ipso vident in eius cacumine radios solis in mane per quatuor horas ultimas noctis et sic in sero per .iiij. horas noctis Et in eiusdem pede siue fundamento habitant gentes diuersarum linguarum . a quo monte oriuntur et diuersa et magna flumina . Ita etiam sancti doctores sunt aquarum id est doctrinarum emissiuum per exercitium

poicationū. fontū et flūmū effluuiū
p scriptūas librorū et poicationū.

Sūt em̄ itē? plei pfūdis wragib?
.i. pfūdis ofidētiōib? Ex qb? cau
santur doctrīnarū pfluū? **Ps. xi.**
gās mōtes de superiorib? **Ps. xli.**
Aperiam in sup̄emis collib? flumi
na. et in medio camporū fontes.

Sexto quia montes sunt metal
lorū nobilium orientiū. Et sic sunt
doctores contentiū habitū nobi
liū virtutū et donorum **1. Mach. vi.**
Montes erēi. **Septimo** sunt di
uersorum fructuum et herbarū me
dicinalium pductiū. quia em̄ pu
rioris sunt aeris q̄ valles. fructus
faciunt puriores. sapidiores. a sā
miores. q̄uis faciant pauciores. **I**
ta facti doctores pducunt herbas
et fructus. sciz bona opa et merito
ria **Ps. Qui** pducit in montib? fe
num et herbā. Et eorū fructus .i. o
pera habēt puritatem intentiōis.
saporem deuotiōis. et sanitatē di
cretiōis. **Octauo** mōtes sūt ra
diorū solariū suscepti a diuini? retē
ti. Sic facti doctores sunt suscepti
a retenti radiorū solariū. i. diuina
reuelationū. i. **1. Mach. vi.** Resplē
duerūt mōtes **1. Caplm. xxij.**

Doctrīna xpi vera mentes
credentium purificat. **Vn**
de assimilatur illi aque que
est macedonie. que ab ouib? bibi
ta facit eas albas. Et sic doctrīna
cristi recepta in mētibus credentiū
reddit eas mundas. **Ezech. xxxvi.**
Effundam super vos aquā mundā
et mundabimini. **Con**trario autē
praua hereticorum doctrīna. quia
est trena et carnalis. corda recipiē
tium sordidat et demigrat. sicut aq̄
calida et trestris multuz demigrat
pelles animalium. Nam calor aque
aduredo pellem priuat eā pspiciū

tate. et per se quēs lassam. quia o
ne animal præter hominem variat
pilum scdm varietatē pellis. **Vn**
de tales sunt aque hereticorum. q̄ fal
sitate et mendacis animas de
migrant. i. obscurant **Iheremi. xv.**
Facta est michi quasi mendacium
aquarum infidelium. **I**tem doc
trīna xpi assimilat fontū **1. Pro. xvij.**
Aq̄ pfūda vba ex ore viti. et tor
rens redūdans fons sapiētīe **Ecci.**
.i. Fons sapiētīe verbuz dei in excel
sis. Et hic fons tres habet condici
ōes. p̄ia qz erudit **1. Pro. xvi.** Fōs
vite eruditio possidētis. **Sēda** qz vi
tā adducit **1. Pro. xvij.** Lex sapien
tis fons vite vt declinat a tūma mor
tis. **Tercia** qz aq̄s osolatiōis t̄bit
1. Psal. xij. Haurietis aquas i gau
dio de fontibus saluatoris. **Un** font
es sunt apostoli qui nobis tribue
runt aquā perfectionis euangelicæ
Exod. xxv. Venerunt in helim vbi
erant. xij fontes. **I**tem doctrīna
verbi dei assimilatur pluuiæ scdm
illud **1. Deu. xxxij.** Cōcrescat vt plu
uia doctrīna mea. et hoc pp̄t qua
tuor. **Primo** quia pluuiā est aeris
purificatiua a letificatiua. Et sic do
ctrīna verbi dei cor mundat **1. Johā
nis. xv.** Vos enim mundi estis pp̄
ter sermonem quem locutus sum
vobis. **Mundando** autem letificat
1. Psalmista. Letabor ego super eloq̄
a tua. **S**ecundo quia est oris sā
poratiua. Nam secundum **1. Cōstan
tinum** aqua pluuiālis sapidior ē a
lys aquis. Est enim vt ipse dicit ex
se lucida clara s̄tilis leuis sapida.
et omnibus impuritātib? impmix
ta. **Que** omnia competūt sacre do
ctrīne. quia s̄tiliz ē lucida ad diri
gēdū **1. Apoc. ultimo.** Ostēdit michi
fluuiū aque viue splēdidum tan
q̄ cristallum ac. **I**tem est clara ad

intelligendum **Ps.** Declaratio sermonum tuorum illuminat et intellectum dat parvulis. **Subtilis** ad exponendum **Sapientiam. vii.** Est in illa spiritus intelligentie multiplex vnicuique subtilis. **Item** leuis ad obseruandum. **i. Iohis. v.** Mandata eius grauiora non sunt. **Item** sapida ad meditandum **Ps.** Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. **Ecclesiastici. vi.** Sapientia doctrinae secundum nomen eius. nomen enim eius est sapientia a sapore dicta. **Item** est omnibus impuritatibus. i. falsitatibus impermixta ad credendum **Mathei. xxii.** Via dei in veritate doces. **Tercio** quia est caloris mitigatiua. Ita doctrina sapientie mitigat ardorem carnis **Iherosolymorum. Ama** scientiam scripturarum. et carnis vitia non amabis **Ecclesiastici. iii.** Ignem ardentem extinguit aqua scilicet sapientie ignem luxurie. **Quarto** quia piscium est nutritiua. Quasi enim pisces aquatici sunt homines. tribulati quos aqua doctrine salutatis nutrit. consolatur. et confortat **Psal.** Hoc me consolata est in humilitate mea. quia eloquium tuum viuificauit me. Et hinc est quod doctrina spiritualis assimilatur etiam piscine. quia piscina siue piscaria proprie dicitur ad nutriendum pisces collem. quod scilicet spiritualis doctrina est piscium id est spiritualium et uiciorum nutritiua. **Sed** nota quod ad bonitatem pisce requiruntur tria. scilicet fundi soliditas. aque influxibilitatis puritas. et influentis continuitas. Ita ut doctrina spiritualis nutriat animam requiritur primo recipientis soliditas. scilicet ut non sit vas contractum non retinens. **Item illud Ecclesiastici. xxi.** Cor fatui quasi vas contractum omnem sapientiam

non tenebit. **Item** doctrine puritas scilicet ut doctrina pura sit et catholica non heretica vel infectiua. **Item** doctrine continuitas. quia cum ipsa sit cibus mentis oportet et quod cotidie ipsa reficiatur.

Capitulum. xxiiij.

Ona septem spiritus sancti assimilantur septem planetis. Quia sicut septem planetarum uiribus formatur et perficitur hominis corpus. Ita septem doctorum gradibus formatur et perficitur spiritus. **Na** secundum **Astrologos** et medicos saturnus materiam conceptam in matrice mollescit et fluida frigiditate et siccitate sua coagulat et condensat. Et hoc spiritualiter competit dono timoris. quod puritate et fluxibilitatem hominis ad peccandum prohibet et restringit. **Nam** ut dicitur **Pro. xvi.** Per timorem domini declinat omnis a malo. **Jupiter** autem secundo mense spiritus et membra tribuit in quibus et ex quibus est postea robur operandi. Et hoc competit dono fortitudinis. quo et spiritus et membra roborantur ad bene operandum **Pro. vltimo.** Accersit fortitudinem liberos suos et roborauit brachium suum. **Mars** tercio mense subtiliat sanguinem a humorem condensat et ordinat et componit. Et hoc competit dono consilij. quo scilicet mens subtiliatur ad bene disponendum et ordinandum actus et motus suos. **Sol** quarto mense vitale calorem et spiritum epati et cordi tribuit. Hoc enim competit dono sapientie quod anima uiuificat. inflammat et spiritus sancti habitaculum efficit. **Venus** quinto mense organa sensibilia et officinalia membra auers et nasum et humorem perficit et dispoit. Hoc competit dono scientie quo organa sensibilia et temporalia

o m

ordinantur et regulantur. ¶ Mercurius sexto mense oia corporis foramina et porosa et lingua et naves componit. Hoc composit dono intellectus quo foramina. i. sensus corporis componunt. naves etiam. i. vis discreti omnis tribuitur. et lingua ad rhetoricam loquendum dirigitur. ¶ Luna mense septimo suis limitibus membra vidit et distinguit. Quod pertinet ad donum pietatis. quo vidunt et distribuunt elemosine secundum exigentiam uniuscuiusque. sed illud per se. Disp sit de dit pauperibus. ¶ Capitulum xxv.

Ecclēsia xp̄i assimilatur firmamento propter septem. Quia firmamentum secunda die factum recitatur Gen. i. Sed notandum quod supposito quod celum non sit de natura quatuor elementorum. sed de natura quinte essentie. ut ponit Aristoteles. tunc non potest intelligi factum secunda die quantum ad productionem substantie siue forme sue substantialis. quia si materia corporaliu processit tempore formationem suam. ut communiter sancti ponunt. tunc sequeretur quod si firmamentum fuit secunda die productum quantum ad suam formam substantialem quod materia fuit primo sub alia forma substantiali. quod esse non potuit quod natura celestis cum sit incorruptibilis habet materiam que non alteri forme potest esse. Unde impossibile est quod sit forma tum ex materia prius tempore exiit. Et ideo productio substantie firmamenti ad tempus creationis pertinet. sed aliquid formatio eius pertinet ad opus secundae diei. sicut etiam Dyonysius dicit quarto capitulo de divinis nominibus. quod lumen solis fuit informe in primo triduo. et postea fuit in quarto die formatum. Et sic potest dici. quod firmamentum fuit a principio creatum secundum suam substantiam. sed secunda die ampliori forma

tione decoratum et ornatum. Ita etiam ecclesia fidelium fuit ab initio mundi inchoata. sed in primis parentibus. vel secundum aliquos in Abel primo iusto. sed perfecte formata et decorata fuit secunda die. i. in tempore pleitudinis gratie quando Christus venit in mundum. Prima enim dies. i. totum tempus precedens fuit erat nubilosa. i. sub caligine culpe vel figurarum umbra. quod scilicet patres nostri omnes sub nube fuerunt ut dicitur. i. Corin. x. Sed secunda dies fuit lumen. i. per pleitudinem gratie. et per penitentiam Christi. quod ait. quod diu fuit in mundo lux fuit mundi. Et ideo prima die Christus fuit qui si informis sub obscuritate figurarum. Sed in secunda quasi formatus in penitentia et veritate. Heb. xiiij. Iesus Christus heri et hodie. ¶ Secundo quod firmamentum octava spera vocatur. Nam sub eo sunt. viij. sperae planetarum. et ipsum ponit octava spera. Hoc autem ecclesie Christi operatur. quod octavam resurrectionis expectat. et octavam die scilicet dominicam celebrat. et de octavis etiam sanctorum festivat. Septenarius autem numerus orbium septem planetarum sub firmamento ad veteris testamenti refertur. ubi septima celebratur dies. scilicet sabbatum. Unde dicitur Ecclesi. xi. Da partes septem nec non et octo. ¶ Tercio quod firmamentum multis stellis decoratur. Unde dicitur Gene. i. quod deus fecit stellas et posuit eas in firmamento. Sicut ergo firmamentum habet quasi innumerabiles stellas ita ecclesia quasi innumerabiles factos. Gen. xv. Inspice celum et numeras stellas si potes. Notandum est quod stellarum siue celi stellarum a nobis soluz medietas videtur. que medietas sperae celestis emisperium vocatur. Et hec medietas a nobis totaliter videtur. sed propter defectum visus nostri terre coniungi putatur. Unde dicitur ceterum ubi finitur orizon id est visus

terminatio vocatur Sic etiam eccle-
sie siue sanctorum eius pars est a
nobis visibilis scilicet huius que sunt in terra. et pars
a nobis inuisibilis scilicet illi que sunt
in gloria ¶ Quarto quia firmamē-
tū inter duos polos rotatur quo-
rum scilicet septentrionalis nunquam
nobis occidit quoniam dicitur polus arti-
cus Alter scilicet australis qui an-
tarticus dicitur nunquam a nobis
videtur Sunt autem huius duo poli in-
ter quos firmamētū vertitur quo-
rum unus visibilis est et alius inuisibi-
lis. duo testamenta quibus ecclesi-
a in sua fide immittitur quorum unus
scilicet testamentum vetus bona vi-
sibilia et presentia promittebat ali-
ud vero scilicet nouum futura et in-
uisibilia predicat ¶ Vbi huius poli sunt du-
e nature in christo scilicet diuina et hu-
mana circa quas est tota fides eccle-
sie Et una est visibilis scilicet huma-
na et altera inuisibilis scilicet diui-
na ¶ Duo poli immobiles quibus
celum in suo motu immittitur sunt du-
o caritatis precepta. quibus immo-
biliter immittitur debet vita fidelium ec-
clesie. quorum unum est de dilectio-
ne dei qui non videtur. alterum de
dilectione proximi qui videtur ¶ Prima
Iohannis quarto Qui non diligit
proximum suum quem videt deum
quem non videt quomodo potest dil-
ligere? ¶ Quinto quia firmamētū
in .xii. signa distinguitur scilicet se-
cundum circulum zodiacum qui
in .xii. partes distinguitur equa-
les que sunt .xii. signa. que scilicet
nobis signant in qua parte celi et
sol et planete immorantur Et sunt
ista duodecim signa duodecim spa-
cia equaliter distincta stellis nota-
bilibus ab astrologis denotata Et
vnumquodque signum per .xxx. diuidi-
tur gradus. et gradus per .lx. minu-

ta Et inmutū per .lx. scilicet. ita quod .lx.
scilicet minuta unū .lx. minuta gra-
dū unū .xxx. gradus signum unū fa-
ciūt Sunt etiam signa hec aialū speci-
alium nominibus nūcupata que primū
vocatur Aries secundum Thaurus terci-
us Gemini quartum Cancer quintum Leo
sextum Virgo septimum Libra octa-
uum Scorpium nonum Sagittarium deci-
mum Capricornum vnde cimus Aquarius
duodecimus Pisces Sicut ergo cir-
culus zodiaci siue firmamētū distin-
guitur .xii. signis Ita fides eccle-
sie distinguitur .xii. articulis quorum
sex pertinet ad diuinitatem et sex ad huma-
nitatem ¶ Primum articulus est ut cre-
damus diuine eētē vnitatem. id est quod de-
us vnus est ¶ Secundus est ut creda-
mus in vna eētē esse personarum trimi-
tatem scilicet patris et filii et spiritus
sancti ¶ Tertius ut credamus rez-
creationem. id est omnia tantum visibilia que
inuisibilia esse a deo creata ¶ Quar-
tus pertinet ad effectus gratie per quam
viuificamur a deo scilicet credere in vo-
ntatem sanctam ecclesie catholicam. et
omnia ecclesie sacramenta. et remis-
sionem peccatorum fieri per ea ¶ Qui-
tus est credere corporum resurrectionem
scilicet quod omnes homines resurgēt
cum corporibus suis ¶ Sextus est cre-
dere resurrectionis honorum in vitam
eternam et punitionem malorum scilicet in infer-
no ¶ Septimus est credere christi concepti-
onem scilicet quod christus conceptus est de sancto
spiritu et eius natiuitatem ex maria virgine
¶ Octauus est credere eius passio-
nem et mortem scilicet quod crucifixus
est sub pilato et quod vere fuit mor-
tuus et sepultus ¶ Nonus est credere ei-
us resurrectionem scilicet quod tertia die resurrex-
it a mortuis ¶ Decimus est credere quod
descendit ad inferos ¶ Vndecimus est quod al-
cendit ad celos et quod sedet ad dexte-
ram patris ¶ Duodecimus est de aduentu

ad iudicium die nouissima. Et si a t
 omnia. xij. signa continentur in zodi
 aco qui dicitur circulus signorum
 Ita omnes isti articuli continentur
 in simbolo qui dicitur apostolorum
 scz Credo in deum ac. Qui dicitur
 in ecclesia secreta. ex eo qd fuit eoi
 tus fide xpi nodum apalata. Et di
 citur omni die in prima a opletori
 o. i. in principio diei et in principio
 noctis. ad ostendendum qd a fide de
 bent omnia opa nostra incipere. a
 qd ipsa fide mimumur in prosperis a
 aduersis. ¶ **Duodecim** zodiaci ve
 ro animalia a quibus signa denota
 tur ipresentant duodecim aposto
 los qui symbolum ediderunt. Na in
 ariete qd est nomen primi signi re
 presentatur beatus petr⁹ qui fuit
 dux apostolorum. Aries em consue
 uit esse dux gregu Vnde beat⁹ **Pe**
trus symbolum incepit dicens Cre
 do in deum patrem omnipotentem
 creatorem celi et terre. ¶ **Johanes**
 autem scdm quosdam sbiunxit. Et
 in ihesu xpm filium eius vniu do
 minum nostrum. ¶ **Jacobus** autē
 zebedei addidit Omni conceptus est
 de spiritu sancto. natus ex **Maria**
 virgine. ¶ **Andreas** autez apponit
 Passus sub pontio pilato. crucifix
 us mortuus et sepultus. ¶ **Phi**
lipus autez adiunxit. Descendit ad
 inferos. ¶ **Thomas** autem dixit.
 Tercia die resurrexit a mortuis. ¶
Bartholome⁹ vero protulit. Ascē
 dit ad celos sedet ad dexteram dei
 patris omnipotentis. ¶ **Matheus**
 quoq intulit Inde ventur⁹ est iudi
 care viuos et mortuos. ¶ **Jacob⁹**
 autē alphi offensus est dicens. Cre
 do in spiritum sanctum. ¶ **Symō**
 autem adiungens ait Sanctam ec
 clesiam catholicam sanctorum cō
 numionem. ¶ **Judas** vero iacobi

qui et thade⁹ addidit. Remissione
 peccatorum. ¶ **Vltimo** **Matthias**.
 vel secundum quosdam iterū **Tho**
mas concludit dicens. Carnis re
 surrectionem et vitam eternam a
 men. Aliq tamen aliter predictos
 articulos attribuunt apostolis. sed
 non est magna vis. ¶ **Sexto** quo
 ad motum. Quia firmamentuz tri
 plici motu mouetur. Nam secūduz
 astrologos primus motus eius ē
 diurnus. qui est ab oriente in occi
 dentem super polos mundi. a com
 pletur i viginti quatuor horis diu
 mis et nocturnis. ¶ **Alter** motus fir
 mamenti est stellarū fixarum siue
 signorum e contrario ab occidente i
 orientem. qui completur totus in
 xxxvi. milibus annis. et sic in om
 nibus annis per vnum graduz. qd
 uis hunc motum stellarū ignorat
 se videatur **Aristoteles**. qui suppoit
 in secundo de celo. celum fixarum
 esse vltimam speraz. cui attribuit
 vnicum tantum motum et vniū
 mem. et in eo esse stellas fixas et
 immobiles asseruit sicut clauos in
 rota. Vnde predictus stellaruz mo
 tus adhuc nō clare patebat astrolo
 gis contemporaneis aristotilis. Pri
 mi enim qui hunc perceperunt et
 tradiderunt posteris fuerunt **Abra**
chis et **Felix**. vt **Ptholome⁹** refert
 a quibus et ipse habuit. Et hñ fu
 erunt post alexandrum magnum
 dictus vero **Ptholomeus** fuit post
 tempota cristi circa tempus **Aoria**
 in imperatoris. quem ipse **Ptolo**
meus in suo libro almagesti sepi⁹
 nominat. ¶ **Tercius** motus firma
 menti siue celi stellati. est motus
 accessionis et recessionis. qui fit in
 octoginta annis per vnum gradū
 secundum abbategm. Et ita etiā
 similiter fideles ecclesie hoc triplici

motu mouentur. **P**rimus motus est motus nature et iste est ab oriente in occidentem id est a natiuitate ad mortem et iste est cursus naturalis quia omnes morimur. **A**postolus .i. **Cori.** ix. Omnes quodammodo currunt. **S**ecundus est permissio ab occidente in orientem id est ab occasu peccati ad ortum gratie per quam efficiuntur stelle fixe et fulgide. **D**eutero .i. Estis hodie sicut stelle celi. **T**ercius est glorie et iste est accessionis et recessions quod recedimus a miseria mundi et accedimus ad felicitatem paradisi. **I**tem recedimus a corporis mortalitate et accedimus ad vite eternitatem. **D**anie. xii. Qui docti fuerint fulgebunt quasi stelle in firmamento. et qui ad iustitiam erudiunt multos erunt sicut stelle in perpetuas eternitates. **S**eptimo quod firma mentium. celi stellatum specialiter elemento terre dominatur. **V**nde in terra diuerseres generantur et diuerses ymagines in eis figurantur secundum diuersitatem stellarum et constellationum. **S**imiliter ecclesia dominium et auctoritatem habet super terram id est super eos qui viuunt in terra non solum spirituales de qua dominus dixit **Mathei** decimo sexto. Quodcumque ligaueritis super terram erit ligatum et in celis. **S**ed insuper ut quidam dicunt habet potestatem temporalem. cum temporale operetur ad spirituale. **I**tem ecclesia assimilatur monti syon. **P**rimo quidem quod mons ille fuit magne sublimitatis et sic ecclesia magne sublimitatis est quantum ad temporalem et spirituales auctoritatem. **P**salme secundo. Erit mons domus domini id est ecclesie auctoritas et dominium in vertice montium celi. **S**ecundo quod mons est magne fortitudinis et firmitatis. et sic ecclesia

magnam fortitudinem et firmitatem habuit contra persequentium seueritatem. **P**salme vice simo septimo. **V**rbs fortitudinis nostre syon et cetera. **T**ercio quia fuit mons magne ubertatis. et sic ecclesia propter meritorum cristiet factorum fecunditatem. **P**salmus. Lauda deum tuum syon quoniam confortauit seras portarum tuarum benedixit filiis tuis in te. **Q**uarto quod fuit mons magne amenitatis. **E**t sic ecclesia habet magnam amenitatem ex varietate diuersorum statuum et sanctorum. **A**pocalipsis de primo quarto. **A**gnus stabat supra montem syon et cum eo centum quadraginta quatuor milia. **Q**uinto quia fuit mons magne securitatis. et sic ecclesia secunda et intrepida est propter dei et angelorum custodiam et potestatem. **E**t ideo dicitur **P**salme decimo. **N**oli timere popule meus habitator syon et cetera. **S**exto quod fuit mons magne sanctitatis. quod ecclesie etiam competit propter sacramentorum efficaciam et virtutem. et ideo dicitur ibi esse saluatio propter sacramenta salutis. **P**salme quadragesimo sexto. **D**ato in syon saluatio. **E**t ab die. i. **I**n monte syon erit saluatio. **S**eptimo fuit mons perfecte eruditionis. **E**t hoc magis ecclesie competit propter euangelice legis perfectionem. **P**salme ij. **D**e syon exhibit lex. **C**apitulum. xxvi.

Electi dei representantur in constellatione istarum stellarum que vocantur pleiades propter quatuor. **P**rimo propter numerum. **N**am secundum **E**rigorij pleiades a pluralitate dicte sunt. **S**unt enim septem stelle que inter genua thauri site et vicine sibi sunt et diuise a se inuicem. **V**nde

per eas omnium electorum vniuersitas insinuat qui in vite pntis tenebras spiritus septiformis gratie luce nos illustrat. q̄ a mundi origine vsq; ad eius terminum diuersis temporibus missi quasi distincti sūt et coniuncti per intentionem mentis. Vnde **Job xxxvii. Nūquid cōiungere valebis incantes stellas Plyades.** Vel septem stellis decoatur constellatio Plyadū quia. vii. virtutibus fulget vniuersitas electorum scilicet quatuor cardinalibus que sunt. iusticia. temperantia. fortitudo. et prudentia. Et tribus theologiacis. scilicet fide. spe. et caritate. Que quidem virtutes et si sint inter se distincte adeo tamen sunt confederate et coniuncte in anima vt nunq̄ possint haberi separate. Vnde secundum doctrinam stoicorum quaz in hac parte approbat doctrina sanctorum virtutes sic comexe sunt ad inuicem. vt qui vnam habet omnes pariter habeat. et qui vna caret omnibus carere necesse est. ¶ **Secundo** propter eorum ortum. Vernali em̄ tempore Plyades oriuntur et quāto aer serenior est et frigidior tanto ab alijs stellis melius discernuntur. quia scilicet electi dei maxime per tribulationis frigus ad virtutes confurgunt et in eis virtutes oriuntur. meliusq; q̄ virtuosū sunt cognoscuntur quādo tribulationum frigoribus constringuntur. ¶ **Tercio** propter aspectum. quia scilicet vna ex illis stellis latere videtur. ita scilicet q̄ nec ex toto se occultat. nec ex toto se manifestat. Nec est electorum humilitas qua bona sua occultare desiderant ne illa ventus vanitatis dissipat. Nec tamen ex toto occultant sed vt tā sibi per humilitatis custo-

diam q̄ alijs per diuinorum operum exempla proficiat. sic opa in publico faciunt vt eorum semper intentio maneat in occulto. ¶ **Quarto** propter effectum. quia cum sol per plyades it̄ facit aeris caliditas vernalibus pluuis temperatur. et terra tunc temporis florum pulchritudine adornatur. quia scilicet electi et virtuosū viri sunt diuino amore calidi et deuotis lacrimis madidi. semper tamē sobrii et bonorum exemplorum odoriferis floribus redimiti.

Capitulum. xxxvii.

Elemosinarij et misericordes similis est monti oliueti. Nā mons oliueti scdm̄ **Aug.** fuit mons Crismatis et vntionis. pinguedinis et refectiois. medicina et curationis. Et pp̄ hoc habundantiam olei ibi crescentis. quia oleum est vntuosū virtuosū et deliciofum. ¶ **Primo** enim elemosina sanctificat tribuentem. et hoc significatur in vntione crismatis. de qua dicit **Exo. xl.** Omnia vntionis oleo consecrabis. Hoc enim est oleum misericordie et pietatis quo omnia consecrantur. quia sicut dicit **Apostolus prima Thimo. quarto.** Pietas ad omnia valet. ¶ **Item** elemosina reficit esurientem. et hoc significatur in olei impinguatione. De qua dicitur in **Psalmo.** Impinguasti in oleo caput meum. Et nota q̄ erat oleum quo imungebatur tabernaculum. et hoc est oleum. i. pietas elemosine corporalis. qua refouetur tabernaculum ventris siue corporis. de quo dicitur **Exo. quadragesimo.** Assumpto vntionis oleo unges tabernaculum. Aliud vero oleum erat quo imungebatur caput. a hoc ē elemosina spūalis

per quam inungitur caput mentis De quo ibidem premititur Oleum vntionis fundes super caput eius. Et de hoc oleo etiam habetur **Dester** ij. q. oportebat q. puelle que seruibantur regi sex mensibus oleo vntgerentur et cetera. **Iste** puelle sūt anime deuote. que cristo regi seruiāt. que oleo inunguntur sex mensibus quando sollicitè insistent se elemosinarum spiritualium operibus que in hoc versiculo continentur. **Cō**sule castiga solate remitte ser ora. **Tercio** elemosina curat egrotāte scilicet peccatores. et hoc designatur in vntionis medicamine. de quo **Math. vi.** Vngebat oleo multos infirmos et sanabantur. Sic oleo misericordie et elemosinarum sanatur et curant vulnera peccatorum. **Thob. iij.** Elemosina ab omni peccato et a morte liberat aē.

Capitulū. xxviiij.

Exaltationem superbiorum sepe sequitur deiectione secundum illud **Pro. xvi.** Ante ruinas exaltatur cor. Vnde superbi siles sunt planetis quod sicut planeta habet in auge sua ascensum et exaltationem sic in opposito augis descensum et depressionem. Vnde sicut dicit **Plin.** Aethiō tres absides altissime sunt. Saturno in scorpione. ioui in virgine. marti in leone. soli in geminis. veneri in sagittario. mercurio in capricorno medijs partibus. et e contra ad tres centrum humillime atque proxime. **A**lii etiam dicunt quod quilibet planeta sicut in aliquo vno signo habet regnum et gloriam suam. sic in aliquo alio abiectioem et tristitiam. verbi gratia. Nam sicut dicunt **Sol** habet gloriam suam in decimo nono gradu arietis et casum in eodem gradu libere. **Per** solem ergo

intellige mundana sapientia refulgentes. qui extolluntur in ariete. id est in aliorum ducatu quod suas opiniones et consimilia multi sequantur. **Aries** enim apud pastores consuevit esse dux gregis. Sed ista gloria nichilatur in libra id est in diuina sapientia omnia recto pondere librante et ponderante. **Vnde** **Apostolus** dicit **Corinth.** in. quod sapientia huius mundi stulticia est apud deum. **I**tem venus gloriam suam habet in piscibus. xxviiij. gradibus. et casum suum siue tristitiam suam in vltimo gradu signi oppositi scilicet in geminis. **I**ntellige ergo per venerem eos qui carnali pulchritudine sunt reuulsi. qui in piscibus id est in deliciis corporis gloriatur volentes scilicet molliter viuere in aquis deliciarum. Sed gloria eorum in virgine deficit. quia castitas siue virginitas in ipsis deliciis perit. **Bernardus.** Perit humilitas in diuitiis. castitas in deliciis. **Apostolus** prima **Thimoth.** v. Vidua que in deliciis est viuens mortua est. **I**tem **Mercurius** in virgine. xv. gradibus gloriatur. et cadit in piscibus totidem gradibus. **Mercurius** qui gloriatur in virgine significat hominem honestum qui superbit et extollit de carnis castitate. que quandoque deus in piscibus aequum id est in temptationibus concupiscentiarum cadere permittit ut humilietur. **Vnde** **Phil.** in. Gloria michi in christo non in carne. **I**tem luna erigitur in thaurō tribus gradibus. et totidem cadit in scorpione. **Per** lunam intellige terrenam potestatem. que precipue luna terrestribus dominans in thaurō erigitur dum per superbiam in terram dem conuertitur. **Sed** in scorpione

deicitur quia omnis tyrannus in fine male deprimatur **Scorpio** enim cauda id est sine percutit **Item Saturnus** in libra regnat cadit in ariete. per saturnum intellige habundantiam temporalem Nam saturnus a saturando est dictus Cuius uxor a paganis fingit fuisse uocata **Ops** ab opulencia sciz qz hanc tribuit mortalibus. hec regnat in libra id est in mensura vel temperantia quia sine temperantia a mensura etiam si habundet non durat temporalis substantia **Sed** in ariete id est in morte peritus annullatur. **Psalmista** Dormierunt sompnum suum et nichil inuenerunt omnes uiri diuitiarum **Est** autem mors uelut aries duobus cornibus id est modis percuties quia est mors naturalis et violenta **Item mars** erigitur in **Capricorno** viginti septem gradibus et cadit totidem in cancro **Per** martem intellige humanam fortitudinem que in capricorno erigitur id est in strenuitate bellorum fulgret et ascendit **Sed** in cancro id est in tempore pacis occultatur et marcescit Nam **Cancer** non est animal belligerum sed in cauernulis se abscondit **Vel** fortitudo humani corporis in **Capricorno** id est in iuuentute ascendit et claret **Est** enim caper animal superiora petens **Sed** in **Cancro** id est in senectute retrocedit et deficit **Est** enim cancer animal retrogradiens **Item Jupiter** secundum quosdam regnat in **Cancro** et in **Capricorno** facit descensum **Alij** uero dicunt qz **Jupiter** erigitur et caput draconis in geminis tribus gradibus et cadit in **Sagittario** totidem **Per Iouem** intellige gloriam humanam que erigitur in geminis quia in diuitijs a

honoribus crescit **Sed** in **Sagittario** id est in persecutione uel deiectione cadit ubi etiam caput draconis id est superbia que est caput peccati deicitur **Item** cauda draconis erigitur in **Sagittario** tribus gradibus et cadit in geminis totidem **Per** caudam draconis intellige fraudulentiam et astutiam hominis **Hec** est enim cauda draconis id est quedam imitatio demonis qz homines inuidi atqz fraudulenti post dyabolum vadunt **Hec** in **Sagittario** id est in lingua de qua **Jeremie .ix.** Sagitta vulneras lingua eorum. ascendit tribus gradibus **Primus** est mentientium **Psalmista nono** **Propheta** docens mendacium ipse est cauda **Secundus** est in detractibus **Apocalipsis nono** **Caude** eorum similes serpenti bus **Serpenti** enim proprie detractor assimilatur. secundum illud **Ecclesiastici de cimo** Sicut si mordeat serpens in silentio Ita nichil minus eo habet qui occulte detrahit **Tercius** gradus est in blanditijs **Apocalipsis nono** **Uabebant** caudas similes **Scorpionum** **Gregorius** **Scorpio** nes sunt omnes blandi et maliciosi qui tonis quidem in facie non resistunt. sed post dorsum portant unde uenena fundunt **Hec** cauda in geminis cadit quia mala et fraudulenta lingua dupliciter obmutescit **Vno** modo quoniam non audit **Alio** modo quoniam asperere refellitur uel repellitur **Ecclesiastici uicesimo octauo** **Sepi** aures tuas spiritibus et non audire linguam nequam **Ille** spiritibus aures sepi quod male loquenti asperis et increpato eius uerbis resistit **Sed** ille non audit qui aurem ab ipso abducit

Capitulum .xxix.

Feruos penitentie vel fidei
 suscitatur furorem et fortius
 persecutionem dyaboli. Nam
 dyabolus quanto videt hominem
 exurgere vel agere feruentius ta
 to eum persequitur acius. Dicunt
 enim naturales qd in magno estu
 sunt fortissimi venti sicut in dieb9
 canicularibus. venti enim qui tunc
 sunt licet raro tali tempore fiant
 tamen fortissimi sunt eradicantes
 arbores et edificia subuertentes. Et
 est ratio quia tunc non eleuatur ni
 si vapor gross9. et quia calor fortis
 qui tunc est expellit a se frigus vn
 di9 ad vnum locum. ideo illud fri
 gus impetuose pellit vaporem. et sic
 tempus illud est causa fortium ve
 torum. qd ergo in magno estu sunt
 fortissimi venti representat qd in
 magno mentis feruore exurgunt
 contra eam persecutiones veheme
 tissime. **Job tricesimo octauo** Diui
 ditur estus super terras qui dedit
 vehementissimo ymbri cursum. ve
 hemens enim ymber cum forti ve
 to esse consuevit. post estum ergo
 sequitur vehementia ymbris. quia
 post feruorem mentis sequitur pro
 cella temptationis. **Sed est nota**
 dum qd est duplex canis celestis.
 scilicet canis qui lucet ad pedem
 orientis. et alius canis est qui lu
 cet ad pedes geminorum versus ca
 erum ad meridiem. Et de vtroq9 ver
 est qd in diebus canicularibus sunt
 venti. Sunt autem illi dies calidissi
 mi cum illi canes oriuntur cum so
 le quando sunt sub radis solis. qd
 tunc est quadruplex causa caloris.
Vna quia sol est in domo propri
 a scilicet in leone. **Alia** causa est di
 recta oppositio solis ad habitabile9
 nostram. **Tercia** est ex reflexione
 circuli. quia diu radij morantur circa

eundem locum circuli signorum. **Quar**
 ta est ex conuictione duarum stel
 larum calidarum. **Alio** autem tempore
 dicti canes oriuntur elyace sub ra
 dis solis quando sol precedit eos.
 ita qd mane in aurora videri possunt
 hoc autem est sole existente in prin
 cipio virginis. tunc enim sunt ven
 ti naturaliter propter qualitates
 temporis connaturales vento que
 sunt frigiditas et siccitas non sic
 impetuosi. **In** occasu quoq9 istorum
 canum etiam sunt venti sed aliter.
Nam canis occidit cosimice in hyeme
 sole existente in principio capricor
 ni. et quia tunc frigus stringit ter
 ras magis de nocte qd de die non fi
 unt venti nisi de die quando sol aper
 rit terras et eleuat vapores. **Occasus**
 autem canum helyacus est quando
 in estate occultantur sub radis so
 lis a visibus hominum et tunc sunt
 dies caniculares. **Sic** ergo patet qd
 tam in ortu qd in occasu canum siue
 cosimico siue helyaco sunt venti et
 tanto fortiores quanto canes dicti
 sunt calidiores. **In** duplici ergo
 cane accipitur duplex feruor scilicet
 fidei qui fuit a principio nascentis
 ecclesie. sub radis solis id est sub
 apostolis et discipulis cristi. et tunc
 flauerunt maximi venti id est fortis
 sime persecutiones fuerunt. **Iterum**
 post solis occasum id est post cristi
 tempora et apostolorum adhuc fue
 runt venti persecutionum in alijs
 fidelibus et martiribus. **Vnde** dic
 tur de ecclesia sub similitudine do
 mus. **Mathei septimo** Flauerunt
 venti et irruerunt in domum illam
 et non cecidit. fundata enim erat su
 pra firmam petram id est cristum.
Alio vero feruor est penitentiu
 et tunc etiam sole cristo aperierte terras
 id est animarum et eleuante vaporum

compunctionū et orationū sequūt
renti magnarū temptacionū. **Vn**
de dicitur Prouerbiorū. xl. Qui o
turbat domū suā possidet ventos.
et est sēsus. qui conturbat domū
suam. i. conscientiā suam per com
punctionē peccatorū. possidet ven
tos. i. impulsus tēptacionū. Sed p
cipue solitarius qui occultati a visi
b9 hōim feruent amore celestiu3 si
unt venti calidi tēptacionū a tribu
lacionū quas dyabol9 suscitāt eis.
Vnde Job. i. Vētus vehemēs irru
it a regione deserti. Regio enim de
serti est feruens vita solitarij. et ibi
est vehemēs ventus. i. impet9 temp
tacionis dyaboli. ¶ Itē feruor cō
pūctiōnis assimilatur flāme ignis
Primo quidē. qz flāma ex violen
tia sui motus ptes materiē i quā a
git allidēdo ad inuicem concutit.
et ideo aliquando quēdam sonitū3
facit. Similiter homo cōpūctus dū
dolenter meminit. qd per oculos.
qd per os. qd per cetera mēbra sua
deliquit. qsi ptes sue materiē adi
uicem collidit et aliqñ sonū3 vocis
et dolorosi eiulatus emittit **Jobe.**
η. Exilient sicut sonit9 flāme ignis
ad. ¶ **Secūdo** quia flāma tenebro
sa pādit et abdita poit Ita homo
compūctus peccata sua abscondita
in confessione reuelat. **Vnde** de pec
catore qui peccata sua non cogno
scit nec de eis compūgitur nec con
fitetur dicit **Job. xvij.** Nōne lux
impij extinguetur scilicet vt peccata
sua non videat. Et sequit **Nec** splē
debit flāma ignis ei9. quia nec ha
bet ignem feruētis compūctiōis.
nec etiā flāmam lucentē3 reuela
te confessionis. ¶ **Tercio** qz flāma
semper in motu existit. Ita etiā
homo compunctus per motum bo
ni opetis continue satisfacere sata

git. Et hec est flamma que purgat
rubiginē peccati scilicet satisfactio fer
uens **Rumeri xxi.** Omne qd potest
transire per flāmas igne purgabi
tur. ¶ **Quarto** quia flāma viā cui3
offendiculis suis ostendit. a homo
de peccatis compūctus ne amplius
offendat vias suas diligenter attē
dit. **Vñ Psalē quīqgesimo.** Ambu
late in lumine ignis vestri et in flā
mis quas succendistis. ¶ **Quinto**
quia flāma materiam cui se coniu
git ab infimis ad superiora trahere
non desistit Et sic compūctio ferui
da animas a terrenis affectib9 ab
strahit a ad celestia desideria erigit
Et tunc anima ad pugnandum cō
tra temptaciōēs valentior existit
Vnde dicitur **Judicium. xx.** Cū cer
nēt flammās in sublimē ferri.
qui prius fugam simulauerant v
sa facie fort9 resistebant. ¶ **Sexto**
quia quādoqz flāmaz vehemens vē
tus extinguit et dissipat. quia nō
nunq̄ compunctionem tollit vehe
mens impetus temptacionis. Et i
deo necessaria est magna custodia
sensuum et cautela. sicut claudūē
et custodiuntur lampades accense
ne extinguantur **Canticorū. viij.**
Lampades eius lampades ignis
atqz flammarū. ¶ **Septimo** quia
flamma ex omni pte rei accense in
acutum et in conum tendit Ita ve
rus penitēs a superfluis et illicitis
ymmo etiā a licitis vndiqz quan
tū potest magis ac magis iugiter
se restringit **Ecclesiastici vicefimo**
primo. Consumatio illorum flāma
ignis.

Capitulum. xxx.

Fides assimilatur riuo. qz
fluit a fonte id est a domi
no per influxū3 reuelatiōis

Vnde Apostolus dicit ad Ephesios secundo q̄ fides donuz dei est Sed nota q̄ riuus ē immundiciaruz purgatiuus. Quia scilicet fides purgat immundicias errorz v̄l terrenarū affectionum. Vnde dicitur Actuuz xv. fide purificans corda eoruz

Itē riuus ē terre fecundatiuus quia fides fecundat animam meritoris operibus Debre. xi. Sancti per fidem operati sunt iustitiam et adepti sūt reuersiones. Item huius est potus animalibus ministratiuus quia fides potius vere sapientie ministrat animabus Ecclesiastici. decimo quinto Aqua sapientie salutaris potauit eum Ezechi. xxxij. Pascam eos in montibus et riuis et cetera. Item riuus est viroris et pulchritudinis in plantis obseruatiuus quia fides obseruat in sanctis virorez carnis. i. virginitate et pulchritudine sancte conuersationis. sicut patz in sanctis uirginibus que fidei virtute armate corrupti non possunt sicut rose super riuos plantate non marcescunt Ecci. xxxix. Quasi rose plantate super riuos aquarum. Item riuus est lapillorum et arenarū congregatiuus. quia fides est humilium qui in puis lapillis signantur et tribulationi sue patientium qui signantur in harenis que stant sub aquis tribulationiuz congregatiua. scilicet per unitate dilectionis et pacis Ps. Congregans sicut in vtre aquas maris. Aque enim maris sūt anime in amaritudine et tribulatione posite que tamē in vtre fidei congregate ab unitate dilectionis et pacis minime separantur. Item huius est geminum multiplicatiuus. Quia scilicet fides est multiplicatiua fidelium et credentium Ps. Riuos eius inebrians multiplica gemina eius

Item quia riuus est penetrans et transiuius. quia scilicet fides et etiā dura corda penetrat et irrigat Job vice simooctauo. In petris riuos excidit.

Capitulum. xxxi.

Fluctus spiritus assimilari possunt signis celi. De quibus dicitur Jeremie. x. A signis celi nolite timere. Et hec similitudo declarari potest tripliciter. Primo quidem per numerum signorum. Sunt enim signa celi siue zodiaci circuli duodecim numero. Et similiter Aposto. ad Gala. enumerat duodecim fructus spiritus dicens. Fructus autem spiritus est caritas. gaudium. pax. patientia. longanimitas. bonitas. benignitas. mansuetudo. fides. modestia. continentia. castitas. Sed notandum q̄ horum duodecim signorum tria dicuntur esse ignea. scilicet aries. leo. et sagittarius. Tria vero dicuntur esse terrea. scilicet taurus. virgo. et capricornus. Tria vero aerea. scilicet gemini. libra et aquarius. Tria aquea. scilicet scorpio. cancer. et pisces. et sic in zodiaco celi partibus ordinantur. quia ignea sunt oriente. aerea in occidente. in austro terrea. in septentrione aquea. Ita etiam simili modo in duodecim fructibus tres sūt ignei scilicet scdm tria que sunt in igne. Nā ignis habet illuminare inflamare et solidare. Sūt ergo hec tria ignea fides illuminans. caritas inflamans et patientia solidans. Nam fides illuminat intellectum. caritas incedit affectum. patientia vero consolidat per aduersorum contactum. sicut solidat manus per malleorum percussiones. Tres etiam alij fructus sunt aerei scdm tres aeris effectus. Nam aer

letificat modificata inflamat Ex aere enim illuminato letificatur affectus **Vnde Thobie. v. Quale mihi gaudium erit qui in tenebris sedeo et lumen celi non video** Item ex temperato modificatur corpus quia corpus aialis modificatur secundum temperiem aeris Si enim aer est temperatus et corpus bene se habet. et si intemperatus corpus se habet male **Item ex aere inflamato feruescit humor colericus ut patet in estate** Sic ergo ista tria sunt aerea gaudium modestia et benignitas **Pax** ex presentia spiritus sancti oritur gaudium in interioribus. sequitur modestia in exterioribus. et etiam benignitas ad subueniendum indigentibus. **Benigni enim dicuntur quos bonus ignis feruere facit ad beneficiendum proximis** **Tres autem alij fructus sunt aq̄i scilicet mansuetudo continentia et castitas** Nam aqua habet frigiditatem lubricitatem et coagulabilitatem. sed eius frigiditas ignem extinguit et hoc cooperit mansuetudini que iracundie ardorem cohibet et extinguit **Na mansuetudinis est iram vincere et indignationes cohibere ut dicit Ambrosius** Item lubricitas aque coartatur et restringit terminis alijs sicut fluxus maris coartatur littoribus et fluxus venarum in puteis et fontibus. **Est enim humidum bene emnabile termino alieno ut dicit Philosophus in libro de generatione et corruptione.** Et hoc coartatio cooperit continentie que fluxum carnis restringit. **Nam continens patitur. sed non deducitur ut Philosophus dicit in Ethicis** **Coagulatur etiam aqua et fit immobilis sicut patet in glacie.** Et hoc cooperit castitati. quia castus est qui neque patitur neque deducitur **Tres alij fructus**

possunt dici terrei scilicet pax longanimitas et bonitas. **Na terra habet tranquillitatem. quia non agitur vel commouetur. neque ab exteriori sicut aere qui vento agitur. neque ab interiori sicut aqua fluctuans. vñ. Ps. Etenim firmavit orbem terre. qui non commouebitur.** Et hoc cooperit paci. quia scilicet facit ut nec ab exterioribus perturbemur. neque interioribus desiderijs angustiemur. **Vñ Luce. 11. Angeli dixerunt In terra pax hominibus bone voluntatis** Item terra habet perpetuitatem **Eccl. 1. Terra autem in eternum stat.** et hoc cooperit longanimitati. Item terra habet bonorum fructuum ubertatem vel communicationem. a hoc cooperit bonitati que proximis comunicatur in bonis **Vñ bonum est diffusiuum sui ipsius Apo. 13.** **In omni bono opere fructificantes** Secundo declaratur dicta similitudo scilicet signorum et fructuum per proprietatem nominum **Habet enim quodlibet signum suum nomen proprium cooperit alicui fructuum.** **Na primum signum ventus Aries quia sicut aries animal iacendo super latus unum equaliter mutat vices. quia tanto tempore iacet super latus dextrum quanto super sinistrum.** Tota enim estate dormit in latere uno et tota hyeme in altero **Sic sol existens in illa parte circuli zodiaci que dicitur Aries facit equinoctium et equalis facit dies artificiales et noctes** Hoc autem adaptatur fidei per quam equanimiter se habet homo ad diem prosperitatis et ad noctem aduersitatis. **Nam vera fides nec prosperitatem temporalem ambit nec aduersitatem metuit. sicut patet de moysse** **Hebreorum undecimo fidei dicit Moyses grandis factus negavit se esse filium Pharaonis filie.** **Ecce quod prosperitatem non**

appetit. et sequitur. magis eligēs
affligi aq̄ populo dei q̄ tpalem ha
bere iocunditatem. **E**cce q̄ adue
ritatem non timuit. **S**ecundum
signum vocatur taur⁹ quia thau
rus terram sulcando fecundat et
locupletat. et tūc quando sol est in
signo thauri terra ē arabilis et cō
grua agriculturę. **E**t hoc competit
paci. Nam pacis tempore terre co
luntur et est habundantia frugum
sic etiam dicit **Jacobi** in. q̄ fruc
tus iusticie in pace seminatur et cē
tera. **T**ercium signum vocatur
gemin⁹ q̄ sole existente i illo signo
virtus ad fecundandum inferiora
geminatur. vel quia in estate cum
noctes sunt breuissime quando v
na pars illius constellationis oc
cidit alia pars anterior oritur et
ascendit. **E**t ideo dicunt poete q̄ il
lorum geminorū fratrū quos fa
bule vocant castorem et pollucem
vnus celos alius inferos possidet.
Nec autē competit caritati que in
nobis spiritu sancto precedere ad
fecundandum vitam nostram ge
minatur sc̄z in dilectione dei et px
imi. **V**nde pars anterior ascendit su
peri⁹ sc̄licet amor dei. alia posterior
est inferius sc̄licet amor proximi.
Vnde nec deus sine proximo nec e
tiam vere proximus diligitur sine
deo. i. **Joh. iii.** **V**oc mādatum ha
bemus a deo. vt qui diligit deum
diligat et fratres suum. **Q**uartū
signum vocatur cancer. **C**ancer em̄
est animal retrogradum et sol pa
grans illam partem zodiaci facit
retrogradationē in. viij. gradu cā
cri. **E**t hoc cōpetit modestie sc̄licet
vt in exteriorib⁹ motib⁹ et ornatu
debitum modum nō transeat. sed
potius se in ipsis in mensuram de
bitam retrahat. **A**postolus **Phil.**

quarto. **M**odestia vestra nota sit
omnibus hominibus. **Q**uintum
signum vocatur leo. quia secundū
Ps̄m. Leo est fortissimum animal
et maxime caliditatis. precipue
in parte anteriori sc̄licet pectoris.
Sic sol intrans illud signum acri⁹
igniferos radios emittit q̄ faciat
in fine quando inde exit. **E**t hoc cō
petit benignitati id ē bone igitati
amoris. qua ad benefaciendum a
lis inflammamur. que intus i cor
de incipiens plus facit hominem
velle facere q̄ possit finaliē opere
implere. **A**postolus ad **Eph.** quar
to. **E**stote inuicem benigni. **S**ex
tum signum vocatur virgo. et hoc
propter sterilitatem quia sol illud
intrans suo calore humores con
sumit et a suo fructu terra efficitur
sterilis. et hoc competit castitati et
precipue virginali. que calori diui
ni amoris adiuncta humores lubri
cos sic in carne consumit vt steri
lis permaneat a generatione car
nali et vberior et fertior fiat in fruc
tu spirituali. **P**s̄alē quadragesimo.
Letare sterilis que non parit. cē.
Septimum signum vocatur **L**i
bra secundum **Ps̄idorem** ab isto ni
strumento ponderādi. quia sol in
illo signo existens dies aequat
noctibus sicut res equatur ponderi
in lance. **V**nde ibi fit equinoctium
autumnale. **N**ec autē mansuetudi
ni competit que dum iras compē
mit mala illata a proximo equo a
nimo ferre facit. **E**phesi. octauo. **I**n
mansuetudine cum patientia sup
portātes. **V**el dies nocti equat q̄
iuxta nocumentū illatum pensā
tur mansuetudinis meritū. **O**c
tauum signum vocatur **S**corpio q̄
scorpio retroferit et caude aculeo
pungit. **S**ol enim existens in illo

signo ē causa lesionis et pūctionis
 corporis humani qz tunc declinans
 minus calefit **V**n aer distēperat
 in frigiditate cito ledit et pūgit vt
 dicit **Phidoro** **W**oc autē cōtinentie
 cōpetit que ex distēperātia carnis
 tēptationis aculeo quādoqz acrit
 pūgit. et licz aliqñ ex tēptatione
 ledatut nō tñ si nō cōsēt occidit
Romaōz. viij. Si spiritu facta car-
nis mortificaueritis uiuetis **¶** No-
 num signum vocatur sagittarius
 qz sicut sagittarij emittit sagittas
 sic sol in hoc signo existens ad nos
 mittit grādines pluuias et niues
Woc autē cōpetit patiētie que grā-
 dines psecutionuz pluuias tribula-
 tionū a niues afflictionuz suscipit
 atqz portat **¶** Decimū signū vocat
 capricorn⁹ qz scilicet caper est ani-
 mal cornibus petēs supiora **N**ā ibi
 sol facit solstitiū vernale a tūc ascē-
 dere incipit versus superiorem ari-
 etem et versus canetū **W**oc autēz
 cōpetit gaudio **N**ā nemo habet ve-
 rum gaudium nisi qui superiora pe-
 tit. verum enim gaudiū est qd nō
 de creatura. sed de creatore cōcipi
 ē **V**nde **Apostolus ad Philip. iij.**
Gaudete i domino semp **¶** Vnde
 cimū signum dicitur aquarius qui
 fecit fabulas dicitē fuisse pincer-
 na deorum manibus eoz aquā fū-
 dēs. et ideo tenet urnam **S**ed scd
 veritatē dicitur aquarius. qz quā-
 do sol ē ibi aer cōdensatur i aquas
 multas et sunt pluuię plus q̄
 alio tēpe. sicut dicit **Phidoro** **W**oc
 autem cōpetit bonitati. scilicet grā-
 tia et misericordiā habūdāter effū-
 dere et prestare qz bonū ē diffusiuū
 sui ipsius vt dicit **Dionisi⁹** **¶** Duo
 decimū dicitur piscis. qz illo tēpe
 fit generatio pisciuz a cōfricatio.
 qz calore solis ascēdētē a humores

dissoluesite solent tunc pisces effū-
 dere semen suum **W**oc autēz com-
 petit longanimitati. per quā homo
 ad modū piscis etiā i aqua tribula-
 tionis non deficit sed viuit **¶** Ter-
 tio declaratur dicta similitudo per
 distinctionēz graduū siue facieruz
Nā qdlibz victorū signoz dicitur
 habere facies. i. partes **C**um enim
 qdlibet signū diuidatur per .xxx.
 grad⁹ incipiū pme faciei est a prio
 gradu. et durat vsqz ad decimum
 gradum. secūda vsqz ad vice simū
 gradū. tertia facies vsqz ad .xxx.
Et qdlibet facies signi datur alicui
 plaēte. verbi gratia. prima facies
 arietis datur marti. scda soli. ter-
 cia veneri et sic de alijs **S**icut ergo
 qdlibet gen⁹ signoz cōtinet tres
 facies. ita qdlibet. .xij. fructuum ha-
 bet tres modos siue tres effectus
¶ Nam pmo fides que assimilatur a-
 rieti cui⁹ prima facies ē martis se-
 cūda solis tertia veneris est prin-
 cipium fortitudinis. et hec est faci-
 es martis **V**nde fidei ascribitur vic-
 toria **Deb. xi. Sancti per fidē vice-**
tunt regna **E**t ibidē **Fortes facti**
sunt in bello **I**tē est principium
 luminis spiritualis. et hec est fa-
 cies solis. **Io. xij. Credite in lucez**
vt filij lucis sitis **I**tē est principiu
 caritatis sicut cognicio est princi-
 piū amoris. et hec est facies vene-
 ris cui⁹ est ad amorē incitare **¶** Se-
 cūdo pax que assimilatur thauo
 cui⁹ prima facies est mercurij. se-
 cūda lune. tertia saturni est etiā
 triplex **E**st itaqz pria pax pectoris
 id est cōsciētie. et hec ē facies mer-
 curij qui semp comitatur solez qz
 tunc est cōsciētia pacata quando
 sequitur cristuz et ei adheret **S**ecū-
 da est pax tēpis. et hec ē facies sa-
 turni qz scd dicitur a saturitate

et habundantia quam habuit pax temporis. **Tercia** est pax ermiticis. et hec est facies lune. scdm illud **Ps.** Luna perfecta in eternum. **Tercio** caritas que assimilatur Gemis cuius prima facies est Jouis. secunda Mercurij. tertia Lune. Est etiam triplex scilicet incipientium. et hec est Jouis quia ex parte superiori primus planeta benignus et calidus. Item est proficientium. Et hec est facies Mercurij qui dicitur fuisse deus mercatorum. propter hoc quod natum vel acceptum sub eo disponit ad usum computationis et rationum. ut dictum fuit supra capitulo septimo. Mercatorum enim est semper in lucro proficere. Item est caritas perfectorum. Et hec est facies Lune. quia Luna domiatur aquis. et caritas perfecta dominatur tribulationibus. Cantorum octavo. Aque multe non potuerunt extinguere caritatem. **Quarto** modestia que assimilatur Cancro. Cuius prima facies est Veneris. secunda Martis. tertia Lune. est triplex. Prima est circa vestium apparatus. Et hec est facies Veneris. Nam Venus ut dictum est supra in eodem capitulo septimo dicitur disponere natos ut sint vestium muliebrium indolores. ut dicit **Ptholomeus**. **Secunda** species modestie est circa exteriores corporis motus. Et hec est facies Martis. quia Mars secundum **Ptholomeum** disponit ad mobilitatem et leuitatem. **Tercia** est circa ludum. Et hec est facies Lune. quia Luna ut idem **Ptholomeus** dicit existens in secundo signo post ascensum ostendit merorem et tristitiam. per quam scilicet temperantur ludi. **Quinto** benignitas que assimilatur Leoni. Cuius prima

facies est Saturni. secunda Jouis. Tercia Martis. est triplex. prima scilicet in supportando. Et hec est facies Saturni. qui in motu suo est tardissimus. quia homo qui benignus est tardissime mouetur ad iram contra alium. Unde sic supportare. **Item** etiam debet esse benignitas in communicando. Et hec est facies Jouis. qui omnibus dicitur prodesse et nulli nocere. Item in auersando. Et hec est facies Martis. Nam Mars dominatur colere. Et ille qui vult benigne conuersari oportet quod dominetur ire. Nam licet Mars sit de se incensius. tamen coniunctus Venere temperatur. Et sic homo coniunctus primo ut bene conuiuat ei. etiam si de natura sua esset agrestis et asper. debet tamen seipsum per benignitatem temperare. **Sexto** castitas. que assimilatur Virgini. Cuius prima facies est Solis. secunda Veneris. Tercia Mercurij est triplex. Prima est castitas virginialis. Et illa est facies Solis. quia est preclarissima Sapientie quarto. **Quod** pulchra est casta generatio cum claritate. Secunda autem est castitas coniugalis. Et ista est facies Veneris. Quia licet Venus incitet ad amorem. tamen est temperata in qualitatibus. Et taliter amor carnalis coniugum si sit temperatus a honeste castitas vocatur. Tercia vidualis. et hec est facies Mercurij. Nam Mercurius cum sole graditur. et non longe a sole recedit. nunquam plus triginta gradibus distans ab eo. et dicitur preesse seminibus. **Unde** designat vitam vidualem que semper debet vacare deo. sicut legitur de sancta Anna **Luce secundo**. quod ieiunjs et obsecrationibus erat

seruiens domini no die ac nocte. Itē
debet vacare elemosinis. que sunt
semina quibus recolligitur fructus
eternus. De quo semine dicit **Ap⁹**
11. Corin². ix. Qui pcc seminat pcc
et metet. **S**eptimo mansuetudo
que assimilatur libere. cuius prima fa-
cies est lune. scda saturni. tertia io-
uis. debet esse triplex. scilicet in ap-
petitu. vt ad vindictam non excā
descat **Ecc¹. x.** Fili in mansuetudi-
ne animam tuam serua. Et hec est
facies lune que temperat calorem so-
lis in istis inferioribus. et sic man-
suetudo tempat feruorem ire. **M**ā-
suetudo em̄ est tempātia irarū. vt
dicit **Ph¹ in. 111.** **E**thi. Itē debz
esse mansuetudo in motu siue actu
scilicet vt nō impetuo se vel rabide
sed plane et modeste opera sua per-
ficiat. Et hec est facies saturni. c⁹
motus nō est impetuosus vel rabiosus
sed planus et morosus **Ecc¹. 111.** **F**i-
li in mansuetudine opa tua pccā.
Tercio debet haberi mansuetudo
in auditu. scz vt ex ita veritati nō
contradicat. **Ecc¹. v.** Esto mansue-
tus ad audiendum verbū. Et hec ē
facies iouis. Quia iupiter vt dicūt
astrologi inuenitur veridicus in sū-
is significationibus. et significat
sapientiam et rationem. Sapiētia
em̄ et ratio v¹itati non stradiant.
Octauo continentia que assimilatur
scorpionī. cui⁹ prima facies ē mar-
tis. secunda solis. t¹ia veneris. est
triplex. **V**na est a cōcesso et licito.
vt cum quis cōtinet simpliciter ab
omni actu venēo. etiā a matrimo-
nio. et talis continens oportet q^d
habeat continuum bellum cu³ car-
ne. quia caro concupiscit aduersus
spiritū. Et hec est facies martis qui
disponit et incitat ad bella. **S**ecū-
da est a turpi et illicito. sicut conti-

neret a fornicatione et adultērio a
stupro et huiusmodi. **E**t ista est
facies solis. cuius radius non cōm-
quinatur immundicijs. **T**ercia est
ab immoderato et superfluo v¹u ci-
bi vel matrimoni. Et hec facies ve-
neris que temperat maliciam. ma-
liciam scilicet. i. inordinatam cōcu-
piscenciam cibi vel actus veneri.
Nono patientia que assimilatur
sagittario. Cuius prima facies est
mercurij. secunda lune. tertia sa-
turni est tripliciter commendabilis.
Primo quando quis patitur vtili-
ter. puta quando patitur propter
iusticiam. quia talis patientia ac-
quirat meritum eterne beatitudinis
secundum illud **Mat¹. v.** **B**eatī
qui persecutionem patiuntur prop-
ter iusticiam. Talis est qui sequit^r
christum qui passus est propter ius-
tificationem nostram. **H**ec est faci-
es mercurij. qui vt dictum est seq^r
tur motu suo solem. **X**p̄s enim est
sol iusticie. **S**ecundo quando quis
patitur libenter id est voluntarie.
i. **P**etri quarto. **N**emo vestrum pa-
tiatur quasi homicida a fur. qui sci-
licet inuite patiuntur. **A**postolus
11. Corin². xii. **L**ibenter gloria-
tor in infirmitatibus meis. Et hec
est facies lune que suo motu eclip-
satur. **T**alis est qui sua voluntate
patitur. **T**ercio qm̄ quis patitur fir-
miter siue longanimiter. vt scz nō
deficiat ppter passionis diuinitatē
Ap⁹. Ep¹. 111. **O**bscuro vos ne de-
ficiatis in tribulationib⁹. Et hec ē fa-
cies saturni qui habz motū longū et
diuēnū. et oplet cursū suū in. xxx
annis. **D**ecimo gaudium factorū
quod assimilatur capricorno. cui⁹
prima facies ē iouis. scda martis.
tercia solis. est triplex. **P**rimo q^d q^s
gaudeat de p̄speritate pximi. sicut

membrū de commoditate commē
 bri sui. Corinteoz. xij. Si gloria
 vñum mebrum cōgaudent omnia
 mebra. et hec ē facies Iouis De
 quo dicunt astrologi q̄ habet exal
 tationē et gaudiū suum in gemis
 tribus gradib⁹ Nā dum quis gau
 det de bono pximi gaudiū gemina
 tur. et hec debz habere tres grad⁹
 qz debz gaudere de bono pxim spi
 rituali corpali tēporali ¶ Secundū
 est gaudere de aduersitatibus mū
 di per hoc em̄ hō cōsociatur xpo .i.
Pet. in Comunicantes xpi passi
 oib⁹ gaudete Et hec ē facies māris
 quia mars erigitur a exaltatur in
 Capricorno et ibi ē gloria sua siue
 gaudiū vt dictum est supra Ca.
xxviii. Quasi enim Capricornus ē
 mūdus cornibus .i. aduersitatibus
 suis non ipetens et pūtiēs .i. in quo
 vir fact⁹ nō cōturbatur sed gauoz
Ja. i. Omne gaudiū existimate fra
 tres karissimi cū i tēptationes vā
 rias incideritis ¶ Tercū est gaude
 re de misu siue exercitio interioris
 habitus virtuosī. Proū. xxi. Gau
 dium est iusto facere iudicium. et
 hec est facies solis qui gloriā lumi
 nis sui quod valde est gaudiosum
 nō habet ab extrinseco sed a seipso
Ps. Omnis gloria ei⁹ ab itus ¶ Vñ
 decimo boitas que assimilāt aqua
 rio. cui⁹ prima facies ē Veneris se
 cunda Mercurij tertia Lune . est
 triplex scz delectabilitatis honesta
 tis et vilitatis Vñde Ambrosius i
libro de officiis diuidit bonū in tri
 a scz delectabile qd̄ solum ratione
 delectationis est appetibile. vñ tale
 qñqz potest eē et noxiū et p̄ficiūz.
 et honestū et ihonestū. sicut patet
 in amore cōiugali et in vsu matri
 moniali et hec ē facies venē is Itē
 in bonū honestūz qd̄ ex seipso habz

rationem appetibilis sicut sapiētia
 et hec est facies Mercurij qui dici
 tur disponere ad sapiētiam Item
 in bonū vtile qd̄ scz est appetibile i
 ordie ad aliū. et hec est facies Luē
 q̄ mltū cōfert istis inferiorib⁹ Quia
 sicut dicit basilus Ipa ē decor no
 ctis. mat̄ toris. ministra humoris.
 et dominatrix maris ¶ Quodecimo
 longanimitas .i. pseuerātia in bonis
 que assimilatur pisci. cui⁹ p̄ma fa
 cies est Saturni secūda Iouis ter
 tia Martis. causatur ex trib⁹ ¶ Pr
mo ex habundātia virtutis qz quā
 to aliquis plus habet de virtute tā
 to plus tolerat difficile et hec ē fa
 cies Saturni qui vt dictū est dicit̄
 a saturnitate .i. habūdantia ¶ Se
cundo ex temperantia operis quia
 quāto quis modē vātius agit tan
 to diūt⁹ durat a hec facies Iouis
 qui est planeta tēperatus in suis
 qualitibus ¶ Tercio ex magna
 nimitate cordis. a hec ē facies mar
 tis qui disponit ad animositatem
 Et sic patet quomodo fructus spi
 ritus sancti assimilātur signis celi
 quib⁹ scz fructibus p̄ ipsū spm̄ vir
 tutes celoꝝ .i. celestū mentū perfici
 untur et firmantur i bono Vñde
Ps. Verbo domini celi firmati sūt
 et spiritu oris eius omnis virtus
 eorum

Capitulu. xxxij.

Gloria eterne beatitudinis
 representat celū empyreū
 Oportet enim locum et lo
 catū inuicem cōtinuari Vñde cū
 celū empyreū sit locus glorie bea
 torum oportet qz eoz statū i cōfor
 metur Et ista cōformitas attēditur
 q̄ tū ad septē Nā p̄mo celū empyreū
 dicit̄ propriū dei habitaculum De
hoc enim ipse deus dixit Psalē sex
agesimosexto. Celum sedes mea
 e 11

Et terra scabellum pedum meorum
 Nec enim duo corpora in mundo maxi-
 me representant dei eternitatem et
 immutabilitatem scilicet corpus supremum
 quod vocamus empireum. quia illud so-
 lum inter species celestes ponimus im-
 mobile. et ideo assimilatur sedi in quo sedens
 quiescit. Et corpus infimum scilicet terra quod
 a suo situ nunquam mouetur. et ideo assi-
 milatur scabello quod etiam oportet esse
 quietum et firmum. **Eccl. i.** Terra in eternum
 stat. quia in celo empireo maxime et
 fulget diuine virtutis operatio. Ideo spe-
 cialiter dicitur ibi esse sedes dei et habi-
 tatio dei. **Ps.** Dominus in celo sedes eius
 Et hinc est quod homines orare volentes
 manus ad celum leuant tanquam dominum esse
 Hoc autem competit bene glorie
 beatorum. in quibus deus immobi-
 liter habitat ita ut nunquam ab eis se-
 pararetur. et ideo replet eos leticia
 eterna et gloria. secundum illud **Psal-**
miste. In eternum exultabunt et
 habitabis in eis et gloriabuntur in te
 ¶ Secundo celum empireum est
 claritate lucidum. unde empireum
 dicitur celus igneus non ab ardo-
 re sed e splendore. Conueniens enim
 est secundum **Basilium** ut sicut dapa-
 nati habent extremas tenebras. si-
 ta beati habeant extremam lucem
 Et hoc etiam competit beatis. quo-
 rum in eis per lumen infusum glo-
 rie confortata et eleuata ineffabile
 et increatum lumen attingit. secundum
 illud **Ps.** In lumine tuo videbimus
 lumen. Respondet etiam illud splendi-
 dissimum celum claritate gloriosam
 quam corpora gloriosa post resurrecti-
 onem habebunt. **Sapi. iij.** Fulgebunt
 iusti sicut sol in regno patris eorum
 ¶ Tercio celum empireum est capacita-
 te maximum. Nam infra se includit omnia
 corporalia. Et hoc etiam competit beatorum
 felicitati. que scilicet includit et con-

tinet omnia desiderabilia. **Vii Bo-**
 etius dicit. quod beatitudo est status
 omnium bonorum aggregatione
 perfectus. et ideo ibi faciebatur so-
 lum humanus appetitus. secundum
 illud **Psalmiste.** Satiabor cum ap-
 paruerit gloria tua. ¶ Quarto est
 figura spericum. Figura autem spe-
 rica cum careat initio et fine repre-
 sentat eternitatem dei. quam bea-
 ti participant ipsum deum per essen-
 tiam videndo. secundum illud **Jo-**
hannis. xvij. Nec est vita eterna ut
 cognoscant te solum deum verum
 patrem. Et ideo beati dicuntur esse in vi-
 ta eterna. id est in vita interminabili et
 perfecta. Nam eternitas est intemi-
 nabilis vite tota simul et perfecta
 possessio. ut **Boetius** dicit in .v. de
 consolatione. Unde quia beati habent
 vitam inteminabilem et intrasmu-
 tabilem. non solum secundum esse sed e-
 tiam vltimus secundum operationem.
 quia quantum ad illarum operationem
 qua verbum vident non sunt in san-
 ctis volubiles cogitationes ut **Aug.**
 dicit. xv. de trinitate. Et ideo dicit
Danielis. xij. quod erunt quasi stelle
 impetuas eternitates. ¶ Quinto
 est ab omni motu quietum. Nam si
 esset motum motus eius deprehē-
 deretur per aliquod corpus apparens
 sicut deprehenditur motus aliarum
 speratarum. quod minime apparet.
 et ideo celum empireum est omni-
 no quietum. Unde **Basilio** dicit in
 ij. **Exameron.** quod remuneratione que
 per dignis operationibus restaurat in ea
 luce que est extra mundum queis domicili-
 um sortietur. Sic etiam stat beatorum vlti-
 mo finem inherendum est status omnimode
 quietis et pacis. secundum illud **Psalmi-**
ste. Posuit fines tuos pacem patrem.
 Habent enim quietem ab omni la-
 bore secundum illud **Apoc. xij.** A modo

sam dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis. Item ab omni molestia vel inquietatione **Ps.** In pace in idipsum dormiam et requiescam. ¶ Sed nota q̄ quāuis celus empyreum sit immotus. habet tamen sc̄dm aliquos influentiā super alia corpora que mouentur. sicut etiaꝫ sup̄remi angeli qui assistūt habent influentiā super medios et vltimos qui mittuntur quū ipsi nō mittantur. Inluit autem celū empyreum in primum mobile non adtransiens et adueniens per motū. sed ad fixum et stabile puta virtutē continendi et causandi vel aliud huiusmodi ad dignitatem p̄tines. Similiter beati qui sunt in patria influunt nobis qui sum⁹ in via suffragia et beneficia multa. et precipue spiritualia que sunt fixa et stabilia bona. Vnde **Iob** hortatur hominem viatorē dicens. Voca si est qui tibi respondeat et ad aliquem sanctorū conuertere **Iob** quinto. ¶ Sexto est a difformitate remotum. Est em̄ totalit̄ vni forme nō habēs p̄tium difformitatem. sicut celum stellatum. Quod etiam cōp̄t̄ beatitudini sanctorum. non quidē ex parte beatorum. cū beatitudo vni⁹ sit maior q̄ beatitudo alteri⁹. sc̄dm illud **i. Corint̄. xv.** Stella differt a stella in claritate. et sic ex parte beatorum est ibi quedam difformitas graduum. propt̄ quod dixit x̄ps **Iohis. xii.** In domo patris mei mansiones multe sūt. Sed ex parte dei beatificantis qui est beatitudinis obiectus. ex cuius cognitione salu⁹ aliq̄s efficitur et beat⁹. sc̄dm illud **Aug⁹ in in. confē.** Beatus qui te nouit etiaꝫ si alia ignoret. ipsa beatitudo sanctorum est simplex et vni formis. Quia licet di-

tantur esse ibi cōgregata oīa bona. tamen illa congregatio bonorum est in deo. nō per modum cōpositiōnis sed p̄ modū simplicitatis. q̄a que in creaturis multiplicia sunt in deo preexistūt simplici et vni ce. Et hic est q̄ diuina beatitudo vna et simplex existens. nichilomī⁹ d̄nem beatitudinem completitur. Quia q̄o quid est desiderabile in q̄ cūq̄ beatitudine vel vera vel falsa totum eminenti⁹ in diuina beatitudine preexistit. De cōtēplatiua em̄ felicitate habet certissimā et cōtinuam cōtēplationē sui et aliorum d̄mū. De actiua vero gubernationem totius vniuersi. De terna autē felicitate que consistit in voluptate. diuitiis. potestate. dignitate. et fama. sc̄dm **Boet. t̄cio de conso.** habet gaudium de se et de oībz alijs p̄ delectatiōē. p̄ diuitiis omnimodaꝫ sufficientiā quā diuitie p̄mittūt. p̄ p̄tate oīpotētiā. p̄ dignitate omne regimē. p̄ fama ammirationē totius creature. ¶ Septimo celū empyreū est situ sup̄remū. q̄a a centro maxie remotū **Ysaie. lv.** Sicut exaltant̄ celi a terra et̄. Ita etiam beatitudo sanctorū ē sumūz oīa bō tr̄scēdēs. Nā q̄tū ad obiectū ē sumū bonū simplici. sed q̄tū ad actum in creaturis b̄tis est sumum bonū nō simplici sed in ḡne bonorū p̄ticipabiliuz a creatura. Et tanta est excellētia illi⁹ beatitudinis quā designat celū empyrei excellētia localis. q̄ vt dicit **Apostol⁹. i. Cor̄. ii.** nec oculus vidit nec auris audiuit **Capit̄m. xxxiiij.**

Gratia gratum faciens assimilatur primo mobili p̄ter quatuor. ¶ Primo q̄a illud celum est empyreū celo imediātū. Celū em̄ empyreū deputatū

glorie beatorum id ipsum repñtat
 Sicut ergo illud celum immediate
 se habet ad empirium. Ita gratia
 imediate se habz ad gloriã. sic mo-
 tus ad terminuz. vel sicut iperfectũ
 ad perfectuz. **Roma. vi.** Gratia dei
 vita eterna. ¶ **Secundo** quia illud
 celũ e in ordine celorum mobiliuz
 decimuz. Nam scdm **Ptholo.** et se-
 cundum **Mesallach** in libro de spe-
 ra mota. et scdm **Alphetragiu** in
 astrologia noua. sup firmamētũ
 .i. celum stellatuz quod est octaua
 spera oportet ponere aliam sperã
 nonam quã vocam⁹ celum cristalli-
 num. in qđ reducitur motus orbis
 signorum qui est ab occidentẽ in ori-
 entez. Et similiẽ sup hãc oportz po-
 nere speram decimã. in quaz redu-
 citur motus diurnus qui est ab o-
 riente in occidentez. et hec decima
 spera vt dicunt est primum celum
 mobile. Sic igitur ordo siue nũme-
 rus huius sperẽ que scz est decima
 competit etiam gratie sine qua de-
 cem precepta decalogi non implẽ-
 tur. Ipsa em̄ est lucerna cũ qua de-
 cima dragma perditã per peccatũ
 .i. humana natura recuperatur id e
 iustificatur. **Luce. xv.** Vnde **Aposto-**
lus ad Thimothe. in. Iustificati er-
 go cristi heredes sumus secundum
 spem vite eterne. ¶ **Tercio** quia
 hec spera decima inter omnes spe-
 ras mobiles optinet principatũ
 Est enim primum mobile. et ideo
 non habet nisi vnicũ motum scz
 diurnum. Oportet enim multitudi-
 nem ab vnitãte causari. Et natiuã
 sicut dicit **Philosophus** in nono de
 animalibus. nõ transit de extremo
 ad extremum nisi per medium. et
 ideo non est saltus nature ab eo qđ
 habet vnicũ motum ad aliud qđ
 habet tres nisi per medium quod

habet duos. Cũ ergo in spera stel-
 larum fixarum deprehensus sit ab
 astrologis triplex motus vt dictũ
 est supra capitulo. xxx. scilicet di-
 urnus ab oriente in occidentem su-
 pra polos mundi. Et alter stellarũ
 fixarum econtrario ab occidente
 in orientem. Tercius accessiois a
 recessiois. patet secundum predi-
 cta qđ spera stellatum fixarum nõ
 potest esse primũ mobile. sed opor-
 tet ante eã esse alias duas spẽas.
 scilicet vnã que habet tantũ du-
 os motus scz diurnum ab oriente
 in occidentem. et dectuum qui est
 econtrario ab occidente in orientẽ
 et ista est spera nona. et aliam de-
 cimã ante istã que habeat tan-
 tum vnicũ motum scz diurnum.
Illud em̄ quod est primuz in gene-
 re corporuz mobilium non potest es-
 se multiforme et variuz i motib⁹.
 quia ab vno motore primo et sim-
 plici in eo qđ mouetur ab ipso nõ
 potest esse nisi vnus motus. Quia
 ergo diuina gratia est id quo ani-
 ma primo mouetur ad iusticiã. re-
 cte in celi primo motu designatur.
Est etiaz motus gratie vnicus inq̄-
 tum non inclinãt nisi ad bonum.
Malum enim. quia multipharie a-
 tingit vt dicit **Dyonisius** habz mo-
 tus multiformes. Ipsa etiam gra-
 tia est qua deo vnimur. a est mot⁹
 eius diurn⁹ id est lucidus et relox.
Nescit enim tarda motumina aẽ. ¶
Quarto firmamentum siue celum
 stellatum est omnium motuz cau-
 satium et mensuratiuum. Nam il-
 lud quod est primum in aliquo ge-
 nere est causa et mensura alioruz.
 quare cũ motus localis sit pm⁹ mo-
 tuum vt **Philosophus** pbat. Et i-
 ter motus morales gratia est pri-
 mus motus omnium virtutum et

motuū qui sunt in nobis ad actus virtuosos et interiores. Omēs em virtutes gratuite causatur a gratia. sicut omnes potentie anime ab essentia anime. **V**nde gratia est in ipsa essentia anime. virtutes autē sunt in potentis tanq̄ in subiecto. **I**tem gratia illuminat animā ad cognoscendum defectus suos quos peccati tenebra occultat. **N**ā sicut ad ueniente lumie solis fugat tenebē noctis et pulchritudo vniuersi apparet. **I**ta cum gratia illuminat animā videt defectus suos quos p̄mo non videbat. sicut athomi in radis sol apparēt et i umbra nō. **I**ta minima peccata i conscientia illūinata. **P̄s.** Accedite ad eum et illūnamini. **S**ed nota q̄ sicut sol nō illuminat cecos quous oriatur super bonos et malos. **I**ta nec gratia peccatores. quia peccatores sunt in contraria dispositione scz per obstaculum peccati. **Ioh̄s. i.** Tenebre eum non comprehendunt scz lucē gratie. **I**deo dicitur **Eph̄. v.** Exurge qui dormis. **I**tem gratia assimilatur rosi. **P**rimo quia ros ex alto manat. generatur emz ros in alto flante vento calido. i. austo. q̄ gratia descendit nob̄ infundēte spiritu sancto. **N**on est enim ros teste **Philo.** nisi pluuia pauca. **A**uster autem rorem gignit quem aquilo sua frigiditate dispergit. quia gr̄a a quam deus hominibus infundit dyabolus si potest eam corrumpit oum culpam contrariam gratie introduct. **D**icit tamen **Basilius.** q̄ luna est mater rosis. quia scz dñā nostra in luna significata totius gr̄ie impetratrix existit. **E**t ideo quid quid ros gratie in nob̄ facit totuz potest dici opus virginis. **S**ecundo quia ros serenitatem et tēperi-

em amat. **N**ā ros non generatur nisi in sereno et tempore tēperato. quia si non sit serenum impeditur appropinquatio solis vaporem eleuantis qui est materia rosis. **S**i autem est estus consumitur ipse vapor subtilis. vapor enim rosidus subtilior est inter vapores humidos. et ideo eleuatur ad supremum intersticiū aeris exclusiue. quia ille locus tēperatus est. eo q̄ medium est inter calidissimum et frigidissimū. **I**deo ibi equaliter agit calor cōgelatōez impediens et frigus comprimens. **V**nde ille locus strictus ab **Aristo.** dicitur. quia clausus est inter duo extrema. **N**os ergo est diuina gratia que nullomodo inuenitur in anima nisi sēna sit et a peccato puā. **N**on enim sol lumen gratie illūes appropinquare potest ubi mentis serenitas deest. **I**tem estus concupiscentie destruit vaporem gratie. et ideo oportet q̄ reprimatur remediō temperantie siue abstinentie. **T**ercio quia ros tras inebriat scz quia diuina gratia mentes a terre mis de litte alienat. **Q**uarto quia ros in semibus medullam ampliat. **I**ta diuina gratia in nobis omnia bona multiplicat. **Q**uinto quia ros ostreas et pisces in mari impinguat. quia gratia mentes humanas per amorem caritatis dilatat. **S**exto quia margaritam in conchilia generat. quia per diuinā gratiam filius dei in utero uirginis est generatus. **S**eptimo quia pullos coruinos sustentat atēq̄ migrescant. quia gratia animam nō deserit quā spūaliē pascit nisi p̄q̄ per culpam migrescere incipit. **E**st enim gratia cibus spiritualis anime sicut panis est cibus materialis corporis. **O**ctauo quia ros causat

dulcedinem. Nam quis videtur insipidus. est tamen potestate dulcissimus et mellis in herbis et floribus causatiuus. Nichil enim sapientes mel aliud esse dicunt quam rorem calore digestum in aere. Ita similiter gratia diuina que est in penitencia modo non sentitur sic sapida. Quis sit preduccissima sicut apparebit in patria. **I**tem gratia diuina assimilatur aque. **P**rimo quia aqua est estus refrigeratiua. Est enim aqua frigida ex natura. que in calore estatis homines balneant se aquas. anetes et anseres sunt ob hanc causam continue in aquis commorantes. **E**t ita etiam simili modo diuina gratia anime refrigeratiua tribuit dum calore concupiscentie inflammationis extinguit. **S**ecundo ratione coniunctionis. quia est separatatum partium coniunctiua. Nam terra pro siccitate in puluerem caderet nisi eius partes aqua conuinceret. **V**nde caseus caprimus quia parum habet de humiditate totus est interius oculatus et discontinuatus. non sic pecorum quia magis humore est plenus. Ita similiter gratia diuersorum cordium est vniuersa ut sit in diuersis voluntas vna. **T**ercio quia est viriditatis conseruatiua. quod apparere in omnibus herbis et plantis quarum virores pendunt ex aquis. **A**rescit enim in breui quecumque planta si non in virore suo per aquam fuerit conseruata. **E**t ita gratia dei est in bono conseruatiua dum in peccata cadere non permittit. **Q**uarto quia est resistentium subuersiua. Nam omnia resistentia sibi vastat et alta in planum humiliat. **Q**uando enim aqua terram vel aliud aliud intrat terram excavat et a fundamentis omnia subleuat. et sic omnia com-

planat. **I**ta gratia omnia sibi resistentia in igno anime destruit dum altissima corda conuertit. et suo domino subicit. **Q**uinto quia est vacui repletiua. Nam replet omnes fossas sibi obuias ut nichil esse vacuum permittat in loco quem inhabitat. **E**t sic gratia est beatorum hominum repletiua dum nichil in anima vacuum derelinquit. eo quod omnes virtutes ibi gignit quibus omnem patientiam perficiunt et ad suum complementum addunt. **S**exto ratione caloris. quia ab alto cadens est caloris causatiua. Nam in alueo fluens non calefit. quia tarde mouetur. sed aqua cadens ab alto citius mouetur et descendit velocius. **M**otus enim nisi sit velox calorem non inducit. **Q**uasi autem aqua fluida est gratia humana. **H**ec enim cito labitur. quia facilliter amittitur. et hec non calefacit. quia diuinum amorem non inducit. **V**nde frequenter oppositum. **V**nde **A**postolus dicebat. **S**i adhuc hominibus placere christi seruus non essem et cetera. **S**ed aqua cadens ab alto est gratia veniens a deo. **E**t hec est aqua que velociter descendit. quia nescit tarda molimina spiritus sancti gratia. sicut dicit **G**lossa **I**heronim super illud **A**ctuum. **E**t factus est de celo repente sonus et cetera. **V**nde hec etiam est aqua que caritatis igne animam calefacit. **I**tem ipsa gratia diuina super habundans facit in quocumque homine cessare temptationes dyaboli. sicut in multa pluuia cessant venti. eo quod vapor siccus qui est materia venti impeditur. et non eleuatur amplius ventus. et hoc habundante suo contrario. cum contrarium magis forte impedit contrarium minus forte

Quasi ergo multa pluuia in terra est habundantia gratie in anima in qua cessant venti malatum teptationum. **E**o qd vapor id e appetitus peccati non eleuatur in corde suo contrario scilicet dei gratia ibidem habundante. **I**tem gratia dei assimilatur fluuio de paradiso egredienti qui diuiditur in quatuor capita id est in quatuor flumina. **G**enes secundo. **H**ec enim in diuersis quatuor habet modos. **E**st enim in penitentibus turbida. **E**t hec gratia assimilatur. **G**eon id est nilo qui e fluuius mesopotamie semp turbidus et circuit terram ethyopie id e mentes hominum demigratorum. **E**thiopes enim nigri sunt. et descendit per egiptu id est per corda superborum que sunt tenebrosa lumine vero sapientie carentia. **E**giptus enim interpretatur tenebra. cuius plamicem id e humile cognitionem nilus id est gratia penitentie irrigat. cumulis arenarum id est memoris peccatorum claudentibus hostia eius. **R**as peccatorum memoria superbam mentem humiliat. et ipsa humilitas gratiam retinet ne defluat. **H**ic fluuius habet cocodrillos id est demones infestantes. **S**ed bestiola que dam que dicitur endros luto se inuoluens intrat per os in ventrem eius et rapit omnia interiora eius eumq occidit. hec bestiola humilitatem cristi significat que luto carnis nostre se vestiens dyabolicum ventrem id est virtutem dirupit et quos sibi incorporauerat extrahit eiusq virtutem extinxit. **S**ecundo gratia cristi est in obedientibus plurima. et hec assimilatur physo qui circuit terram euilath id e in diam. **R**am India in scriptura interpretatur nutus l dilucius qd

scilicet vite obediens nutu alterius scilicet superioris sibi dilucidato .i. ostenso mouetur. **E**t dicitur physo grece decem latine eo qd decem in se recipit flumina id est obseruantiam et impletionem decem preceptorum legis. **H**ic fluuius habundat arenulis aureis et gemmis preciosis et in eius etiam littore crescunt aromaticae et medicinales herbe. **A**renule auree sunt exempla speciosa. gemme precise sunt merita copiosa. medicinales herbe sunt viciorum remedia virtuosa. que omnia habundanter inueniuntur in veteribus obedientibus. **T**ertio gratia cristi in patientibus e sbita siue festia. **V**n assila e fluuius tigris q ad istar tigris aialis velocissime currit ad modum sagitte. vt dicit **J**osephus quia scilicet passiones et tribulationes presentes faciunt nos ad deum currere velociter. **P**salmista. **M**ultiplicate sunt infirmitates eorum postea accelerauerunt sicut equus calcaribus percussus velocius currit. **H**ic pergit contra assirios. qui interpretantur deprimentes. quia scilicet patientia contra persecutiones et depressiones hominem inuictum redidit. **I**tem post multos circuitus intrat mare rubrum. quia quandoq post multas passiones perducit ad martirium. quod propter rubedinem effusi sanguinis per mare rubrum designatur. **Q**uarto cristi gratia est fructifera in diligentibus. **E**t hec assimilatur eufrati. qui interpretatur frugifer. **N**ullus enim est fructus operis sine gratia dilectionis. **H**ic est fluuius mesopotamie que interpretatur altitudo cuiusdam vocationis. quia scilicet altitudo xpiane vocationis consistit in dilectione caritatis. **H**ic e copiosus in gemis

quia caritas habundat in operibus et tuosis et meritoris. **I**tem gratia dei assimilatur quibusdam fontibus mirabilibus qui inveniuntur in quibusdam provinciis secundum v. deas que sunt in effectibus gratie. Refert enim **Aug.** et etiam **Philo.** quod sunt duo fontes in boecia quorum unus memoriam et alter oblivionem inducit. Et hec est prima contrarietas in effectibus gratie quia gratia facit oblivionem temporalium et memoriam spiritualium. Et hec fuit in apostolo dicente. Que retro sunt obliuiscens scilicet temporalia ad ea vero que sunt priora extendens me scilicet ad spiritualia. **Phil. in.** **S**ecundo refert **Aug.** quod est quidam fons in egipto in quo faces extinguantur accense et accendantur extincte. Et hec est secunda contrarietas gratie quia extinguit vicia et accendit virtutes. **Rom. xij.** Abiciamus opera tenebrarum et induamur arma lucis. **T**ercio dicitur quidam esse fons apud garramates qui fons est tantum algens de die ut non bibatur. tamen calidus de nocte ut non tangatur. Et hec est tertia differentia gratie. Quia gratia in die prosperitatis facit algidum id est humile ita non bibatur siue absorbeat a superbia. Et in nocte aduersitatis facit calidum id est feruentem a deuotum ita ut non tangatur ab impatientia. **Q**uarto leguntur duo fontes fuisse in sicilia quorum unus sterilem faciebat. alter vero fecunditatem inducebat. Et hec est quarta differentia gratie quia facit aliquos steriles in carnalibus scilicet per continentiam et fecundos in spiritualibus scilicet per doctrinam et bona opera. **Q**uinto legitur fuisse quidam fons in ydumea qui tribus mensibus anni est turbidus. tribus sani-

guineus. tribus viridis. et tribus limpidus. Et hec est vera differentia gratie que in quibusdam est turbulenta. ut in turbulatis siue actiuis. qui frequenter turbantur sicut dominus dixit **Martij.** Turbaris erga plurima. In quibusdam vero limpida sicut in contemplatiuis. In quibusdam vero sanguinea sicut in martiribus. Et in quibusdam viridis sicut in virginibus. **I**tem gratia spiritus sancti assimilatur aque puteali. **P**rimo ratione saporis quia a terra circumstante sapore attrahit. **V**n nunc salsa nunc dulcem se ostendit. Ita gratia a spiritus sancti quod diu anima terreno corpore circumdatur non uniformiter sed varie in anima sentit. Nam nunc est salsa in anima penitentis. nunc dulcis in anima contemplantis. **S**ecundo ratione laboris. Ad hoc enim ut aqua puteali meliores oportet ut sepius vacuet vel hauriat. **V**n quanto frequenter in exercitio est de puteo laborat tanto melior ex motu efficitur. **V**auris enim aqua ex puteo profertur de loci tunc vine orationis assiduitate. Et ideo quanto crebrius oratur tanto magis gratia impetratur per quam anima proficiens melioratur. **T**ercio ratione dulcoris. quia tanto aqua putealis est dulcior quanto est terra vine vicinior. **T**erra autem viuendum dicitur vita beatissima. **P**s. Porcio mea ante. **V**nic terra quanto magis anima appropinquat per contemplationem vel affectionem tanto gratia precipit dulcior. et etiam carnis in mundi inuiscet refrigerationem. **Q**uarto ratione caloris. quia puteus nunquam de leui in hyeme congelatur. eo quod calor a suo contrario ad interiora putei repellitur. **V**n non solum non congelatur id est non coartatur a frigore immo magis tunc feruescit et inflammatur. Et ita etiam simili modo est de anima que per gratiam in hyeme

tribulationis magis in amore dei
calescit et accenditur.

Capitulū. xxxiiij.

Gratie gratis date affimi-
lantur circulis celestis spē
de quib⁹ meimt. Salomō
Ecclesiastici. i. ubi dicit Lustrās v
muerla in circuitu pergit spiritus
et in circulos suos reuertit. Nam
gratie gratis date sunt ille quas e-
numerat Apostolus. i. Co. xii. Alij
datur p spiritum sermo sciētie. alij
autem sapientie secūdu eūde spūz
Alij gratia sanitatis i vno spū alij
operatio virtutum. Alij pphētia. a
lij discretio spūum. alij genera hū
guarū. alij int̄pretatio sermonūz
Prima igitur est sermo sapientie
Et hec assimilatur celesti circulo q̄
dicitur solstitialis estiuālis Sermo
enim sapienter loquentis ad tria
tendit que nobis ille circulus rep̄-
sentat ¶ Primo ad instruendum
intellectū specialiter de diuinis et
spiritualibus circa que proprie est
sapientia Tunc autem intellectus
instruitur dū aliq̄s sic clare loquit̄
q̄ doceat Et hoc representat circū-
lus ille solstitialis qui ideo solsticia-
lis estiuālis dicitur quia sole ibi ex-
istente fit solsticiū estiuale. vbi au-
tem existit sol presens omnia clarē
et lucide videntur. sic qui loquēdo
instruere desiderat necessē ē vt ea q̄
loquitur clare et lucide ostendat.
Et talibus dicitur ex persona Sapi-
entie. Ecclesiastici decimoquarto.
Qui elucidant me vitam eternam
habebūt ¶ Secundo qui sapien-
tē loquit̄ itēdit ad mouēdū affectū
vt scz libēter audiāt verbū dei. sed
ille q̄ vult delectare oportz q̄ loq̄t̄
t̄p̄tate. i. nō nimis pl̄t̄e qz proluxa
locutio non delectat. sed attediat
Et si vult mouere affectū oportz q̄

loquatur feruēter. verba enim in-
flāmare nequeunt que frigidō cor-
de pferuntur vt dicit Grego⁹. Et
hoc significat circulus solstitialis e-
stiuālis. quia est quasi cōiunctiūz
nostre habitabilis et torride zone.
In nostra habitabili est temperies
aeris. i torrida vero excessus feruo-
ris. Vnde in sermone predicantis
debent hec duo coniungi. scilicet tē-
peramentum locutionis sciz a pro-
lixitate. et feruor pronūciationis.
vt scilicet per primūz placeat. per
secundum moueat ¶ Tercio s̄mo
sapienter predicantis tendit ad fle-
ctendum ad actum. i. ad hoc vt au-
ditor amet ea que ipse predicans
dicit a ipsa impelere velit. quod fit
dum sic aliquis loquitur q̄ audito-
rem flectit. Ad quod quidem spiri-
tus sanctus vtitur lingua hominis
quasi quodam instrumēto Ipse au-
tem est qui perficit operationēz in-
terius Vnde Greg⁹. dicit in Ome-
lia penthe. Nisi corda audientium
spiritus sanctus ēpleat ad ardorez
amoris vox dicentium incassum so-
nat. Et hoc etiam ostendit circul⁹
solstitialis estiuālis ex eo q̄ iste cir-
culus tangit zodiacum in cancro.
Nāz zodiacus dicitur a zoda quod
est vita. quia viuificatiuus est spī-
ritus sanctus. quia spiritus ē qui
uiuificat vt dicit Saluator. Vnde
tunc estiuāli coniungitur zodiac⁹
quando ipsius predicatoris sermo
m̄ adiungitur spiritus sancti virt⁹
Que diūctio fit in cancro vbi sol ē
flectit et retrocedit. Nam in. viij.
gradu cancri sol retrogradationē
facit. qz sol int̄m extollit versus tu-
more spēre scz nostrā habitabilē a
sitū i tra q̄ nō p̄t pl⁹ extolli. a tū c
ētrogōit de scēdo p signa inferio a
Tūc ergo zodiacum solstitialis in
e vi

rariore tangit. quando sermo pre-
 dicatoris virtute spūs sacti aduēta
 supbū cor peccōis ad humilitatē pe-
 nitentiē flectit et reducit. **S**ecūda
 gratia gratis data est sermo scien-
 tiē .i. gratia loquendi efficaciter de
 inferioribus. et specialiter de hūa-
 nis. Et hec assimilatur alteri sculo
 solsticiali hyemali. Nam ille q̄ vult
 docere hominē scientiam nō vanaz
 sed salutiferam debet intēdere ad
 tria. **P**rimo ad instruendū. sciz vt
 minuatur tenebra ignorantiē et cre-
 scat lumen scientiē. Et hoc signifi-
 cat solsticialis hyemalis. quia sciz
 sole in eo existēte fit solsticiū hye-
 male. postq̄ incipiūt crescere dies
 et noctes decrescere. **N**ō. xij. **A**bi-
 ciamus opera tenebrarum et indu-
 amur arma lucis sicut in die aē.
Secundo debet intēdere ad af-
 ficiendū sciz timore supplicij et amo-
 re p̄mij. Et hoc significat solsticialē
 hyemalis. quia est ex pte torride
 et alterius habitabilis. Nam in tor-
 rida vbi est excess⁹ ardoris intelli-
 ge supplicium inferni. In alia habi-
 tabili vbi temperies et amenitas ē
 aeris. intellige suauitatē celi. Quo-
 rum primum est timendū. reliquū
 appetendum. **T**ercio debet intē-
 dere ad pmouendū. sciz vt homo
 per scientiā humanorū etiam prac-
 ticē proficiat ascendēdo de virtute
 in virtutem. Quod iterū oñdit cir-
 culus solsticialis hyemalis q̄a tan-
 git zodiacum in Capricorno. Cap-
 em̄ est animal cornib⁹ superiora pe-
 tens. Vnde dicitur Capricorn⁹. q̄a
 sol ibi existēs post solsticiūz hiema-
 le incipit ascendere per signa vers⁹
 superiores arietē et versus cancr⁹.
 vnde ascens⁹ significat hominis p̄
 profectum virtutum. **T**ercia ḡ-
 tia gratis data dicitur fides Et hec

assimilatur circulo galaxiē ppter q̄
 tuor. **P**rimo propter puritatē. q̄
 a galaxiā dicitur via lactea. i. qua
 significatur mitor puritatis quam
 fides facit. fm̄ illud dictū **Pe**. **A**-
 ctuū. xv. Fide purificans corda eo-
 rum. **S**ecundo propter firmita-
 tem. quia galaxiā semper stat i eo-
 dem loco celi. vt dicit **Ph**. **Q**d i
 telligitur quantum ad apparentiā
 propter tardissimum motum. qz
 in rei veritate expertum est qz ga-
 laxiā mouetur in centum annis ḡ
 du vno. Fides autem prout gratia
 a gratis data accipitur pro aliqua
 fidei excellētia sicut pro constantia
 fidei vt dicit glosa. Vnde fides dicitur
 substantia ppter firmitatē **He**.
 xi. **T**ercio ppter claritatem. Nam
 galaxiē circulus tūc est clarior quā
 do aura nocturna fuerit frigidior
 et serenior. quia scilicet constantia fi-
 dei tanto amplius clarescit q̄to au-
 ra persecutionis vel frigus mundi
 tenebrofi magis contra eaz exere-
 scit. **Q**uarto ppter utilitatē. Nam
 galaxiā ppter suā claritatem et se-
 renitatem dirigit nauigantes et i-
 tinerātes de nocte. Similiter fides
 vera et constās dirigit nauigantes
 per mare mundi. Vnde dicitur de
 filijs **Israhel** ad **Hebre**. xi. qz fide
 transierunt mare rubrum tāqz per
 aridā trā. Et etiā ē fides viatorū di-
 rectio ne in tenebris ignorantiē vel
 infidelitatis exorbitando pereant.
 Vnde dicitur ad **Hebreos**. x. **I**ni-
 tiauit nobis viam nouam et post
 eum accendamus cum vero corde
 in plenitudine fidei. **Q**uarta ḡ-
 tia gratis data est gratia sanitatū
 Et hec assimilatur circulo parallelo
 septētonali q̄ ē diuisio nre habita-
 bilis et frigide. Dicit em̄ **Paralell**
 .i. eque distās a para qd est iuxta

et lele qd est distas. equaliter emz distat ab alio australi siue antartico parallelo. hoc autez cōpetit gratie sanitatum quia omnis infirmitatis est equaliter et indifferentiter curatiua et non videlicet min⁹ vnus q̄ alter⁹. quia immitur diuine virtuti cui nichil est impossibile vel difficile. non sic autem de virtute medicine create que aliquas infirmitates curare potest et aliquas n̄. Et rursus curabilium infirmitatum quosdam tardius et quosdam citius curat. Item iste parallellus dicitur septentrionalis. septentrio denotat de stellis arturi que circa polū articiū vertuntur. Vnde iste circulus. vii. stellarū significat septem modos quibus gratia sanitatis corporalis in euāgelio legitur esse cōcessa. in quib⁹ etiā significatur. vii. modi quib⁹ infirmitates spūa les curatur. Primo enim legitur fuisse concessa gratia corporalis sanitatis discipulorū oratione sicut habetur Lu. iij. de socru petri febricitante q̄ discipuli rogauerūt illū pro ea. et sequit⁹. q̄ stans sup illā imperauit febricē. Et similiter ab infirmitate peccati curat homo per orationes iustorū. Ia. v. Oratio fidei saluabit infirmū et alleuabit euz domin⁹ et si in peccatis sit dimittentur ei. Secūdo potestatis concessione sicut Luce. x. Dominus mittēs discipulos ad predicanduz. dedit eis potestatem vt lāguores curaret significās q̄ verbo predicatiōis curatur infirmitas peccatoris. Sapie. xvi. Sermo tu⁹ domine sanat oia. Tercio precepti expressiōe sicut dixit Centurio. Math. octauo. Dic tantū verbo saluez precipiendo et sanabitur puer meus. in quo significatur est q̄ obediētia sanat morbos spūa les

spēaliter superbie et negligētie sicut infirmus obediens medico curatur. Quarto appropinquatiōe quia qui sic appropinquabant cristo vt eum tangerēt sanabantur. Math. sexto. Quotquot tangebāt eū salui fiebant. Iste tact⁹ pertinet ad actiuos vl ad imitatores operū cristi qui etiā sanantur spiritualiter. Quinto manuū impositione. Luce. iij. At ille singulis manus imponēs curabat eos. Ista manuū impositio est per penitentiā ab solutionem. Vel tactus manuum cristi est flagellatio dei que etiā expellit infirmitatē peccati. Sexto aq̄ lotionē. siue sit infirmitas cecitatis sicut dominus misit ceā a natiuitate vt laueretur ad natatoria syloe et abijt et lauit et vidit. Ionono. signās q̄ cecitas ignorantie tollitur per aquam sapientie. Siue sit infirmitas lepre sicut dominus introduxit de naaman leproso curato in lotionē aque. Jordani. Luce quarto. Nam lepra naaman principis milicie. Syrie ē curatio in prelato. que curatur in descensu humilitatis. Jordanis em̄ interpretatur descensus. Siue sic q̄ eumq̄ alia infirmitas sicut sanabatur vnus qui primo descendebat in piscinam. Iohānis quinto. Et ista est lotio baptismi vel penitentiē que omne peccatum purgat. Septimo vulnerum alligatione sicut patet de samaritano qui curauit vulneratum vulnera eius alligando vinum et oleum infundendo. Luce decimo. Hec alligatio est iustitiē adhibitio per correptionē. in qua debet esse vinum mordēs et oleum leniēs q̄ miscenda ē lenitas cū seueritate et misericordia cū iusticia vt dicit Gre. Itēz circuli ille

paralellus diuidit nostram habitabilem a frigida. Habitabilis autem siue habitatio anime est in corpore. **F**rigus autem est qualitas mortificatiua. Vnde per gratiam sanitatum habitabilis nostra .i. corporis nostri natura diuiditur a frigida .i. separatur et liberatur etiam a morte quia scilicet habentes hanc gratiam mortuos suscitant. ¶ Quinta gratia gratis data est operatio virtutum .i. signorum vel miraculorum. Vnde hec assimilatur Zodiaco circulo qui dicitur esse circulus signorum. Nam miracula que facultate nature excedunt vocantur virtutes. Quia vero sunt ad manifestandum aliquid supernaturale vocantur signa. propter excellentiam autem dicuntur portenta vel prodigia quasi procul aliquid ostendunt. ¶ Sexta gratia gratis data est prophetia. Et hec assimilatur illi circulo celestis speræ qui dicitur Colurus solstitialis qui incipit a polo septentrionali. et per Cancrum et Capricornum circulariter procedens iterum redit ad suum principium. Nam prophetia ut dicit Gregorius quando incipit a preteritis sicut de prophetia Moyse patet qui prophetauerat de principio creationis rerum. quandoque vero est de presentibus occultis. quandoque de futuro. et quandoque a futuris redit ad preterita sicut expresse patet in libris prophetarum. Dicitur autem colurus a colo .i. membrum siluestris bouis. Colo enim est membrum vnde vero bos siluestris dicitur .i. cauda scilicet bouis siluestris qui erigens raudam circulum facit imperfectum. Vnde colurus quasi circulus imperfectus. Nam sicut dicit apostolus .i. Corin. xii. Ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus. Vnde prophetia imperfectionem habet. ¶ Septima gratia gratis da

ta est discretio spirituum et hec assimilatur circulo orientis qui scilicet diuidit duo emisperia. hec autem emisperia scilicet inferius et superius sunt duo spiritus scilicet creator et creatus. Qui autem habent hanc gratiam diuidunt et discernunt quando id quod suggeritur vel inspiratur est a spiritu creatore id est a spiritu sancto. vel a creato id est a spiritu proprio vel maligno. vident etiam ea que dicuntur quo spiritu dicuntur. Vnde dicitur .i. Jo. iiij. Probate spiritus si ex deo sint. Et ibidem Nolite omni spiritui credere. ¶ Octava est gratia linguarum. Et hec assimilatur alteri circulo parallelo scilicet australi. Nam parallelus ut dictum est dicitur eque distans quia scilicet habentes donum linguarum omnes linguas quantumcumque distantes siue differentes equaliter loquebantur. sicut patet de apostolo. **A**ctuum secundo. Sed hoc quod dixi equaliter intelligendum est quantum ad ea que pertinebant ad fidei doctrinam. In quibus diuina gratia nulla linguarum distantia fuit apostolis ignota. sed quantum ad ea que supra adduntur humana arte ad ornatum et eloquentiam locutionis quilibet apostolus instructus erat in sua lingua non autem aliena. Vnde apostolus maiori facundia usus est in epistola ad hebreos quam scripsit in propria lingua quam in aliis quas greco sermone composuit. Sicut etiam in sapientia et scientia fuerunt sufficienter instructi quam requirebant in doctrina fidei. non autem quantum ad omnia que per scientiam acquiruntur cognoscuntur. puta de resolutionibus arismetice vel geometrie etc. ¶ Nonna gratia est interpretatio sermonum. Et ista assimilatur alteri coluro scilicet

equino et ali qui per litteram in arietem procedens iterum redit ad suum punctum. Assimilatur autem interpretatio sermonum coluro quod inspectione habet sicut et propheti a Nam qui scit interpretari unum nescit quandoque interpretari aliud Sicut Daniel interpretatur est visionem siue sompnum nabuchodonosor et tunc in alia visione quam ipsemet habuit dixit Ego audiui et non intellexi Danielis duodecimo Et in deo interpretatio sermonum reducit ad prophetiam in quantum scilicet mens illius ad intelligendum et exponendum que sunt in sermonibus obscura siue propter difficultatem rerum significatarum siue etiam propter ipsas voces ignotas que profertur siue propter similitudines rerum adhibitas secundum illud Da. v. Audiui de te quod possis obscura interpretari et ligata soluere.

Capitulum xxxv.

Hereticorum vita assimilatur antris terre propter quinque. Primo quia antrum est latibulum tenebrositatis. Unde dicitur antrum ab atro eo quod atris tenebris sic infusum Sic hereticorum vita cum sit aialis et tenebrosa latet tamen sub specie pietatis Unde Math. vii. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium etc. Regum. xii. Absconderunt se in speluncis et in abdiciis in petris quoque et in antris et in cysternis. hec enim diversa loca diversi modifunt quibus heretici se occultant sub specie pietatis. Secundo quia antrum habet intuitum rapacitatis Unde antrum dicitur specus ad specularum quia in suas predeas animalia specularunt ut dicit Ps. Sic heretici in scripturis maliciosas et sophisticas subtilitates specularunt quibus

simplicium animas rapere et pervertere possint Job. xxxix. Quando cubant in antris et in specubus insidiantur. Tercio quia antrum habet intemperamentum contrarietatis Nam antrum est in estate valde frigidum et in hyeme valde calidum. sic heretici in operibus caritatis sunt valde frigidus sed in operibus iniquitatis sunt valde calidi id est feruentes et solliciti Unde in eis implet illud Math. xxvii. Quomodo superhabundabit iniquitas tua refrigeret caritas multorum Job. xxvii. Ingredietur bestia latibulum suum et in antro suo morabitur. ab anterioribus egredietur tempestas et ab arcturo frigus. Quarto quia habet nutrimentum vilitatis Nam antrum est fetibus bestiarum nutriendis aptum Sic heretici nutriunt filios bestiales et carnales concedendo eis libertatem operum carnis dicentes fornicationem non esse peccatum et multa alia similia Judith sexto Fecerunt sibi antra et speluncas in montibus id est opiniones corruptas et carnales in montibus id est in exemplis et doctrinis suorum maiorum Quinto quia est habitaculum infirmitatis Nam antrum ex vaporibus et sudoribus animalium sepe est fetidum et corruptum et ideo in eo habitare volentibus est infirmum. sic verbis et exemplis pestiferis et corruptis ipsorum hereticorum cohabitantes et coherentes eis infirmantur et infirmantur in fide et bonis moribus Ps. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt et cetera. ij. Thim. tercio Errantes et in errorem mittentes. Item hereticorum doctrina assimilatur alluvioni. Primo ratione inundationis quia alluvio dicitur latens et lata

inūdatio aq̄z. Doctrina aut̄ heret̄
 ea s̄ specie pietatis et colorate ve
 ritatis quasi per omnes ptes orbis
 hactenus inūdauit et se dilatauit
¶ Secūdo ratione cōsumptōis. Dici
 tur enim alluuiō ab abluēdo quia
 terrā p̄ q̄ trāsit abluūt et abluēdo
 cōsumit. Sic hereticoz doctrina h̄
 cet videtur exterius mundiciam
 quā aq̄z pretēdere. tamē finaliter
 cōsumit. dū aīe dñe bonā dispositio
 nē tollit. Job. xiii. Alluuiōe pau
 latim terra cōsumitur. Paulatim e
 nim heretici decipiūt. incipiendo a
 bonis et trahendo ad mala. **¶** Ter
 cio ratione dissolutōis. nam quā
 to per absconditas riparū concaui
 tates maiori se fluxu alluuiō diffū
 dit tāto piculōsius litoris solidita
 tem dissoluit. Sic hereticorum doc
 trina quanto oc̄cultius mētibz sim
 plicium infunditur tanto periculo
 sius vite vel fidei in eis soliditatez
 dissoluit. **¶** Quarto ratione decepti
 omis. Quia ripe superficies exteri⁹
 solida videtur. sed cōsumptio inte
 rius occultatur. Et ideo pes calcan
 tis ripam facile labitur. quia inte
 riori soliditate consumpta latens
 vacuitas non videtur. vt dicit Gre
 gori⁹. Sic etiam facilliter simplices
 ab hereticis seducuntur et in heresim
 eorum labuntur. quia falsitas eorū
 et prauitas sub quadam veritatis
 specie et verborū dulcedine occul
 tatur. secūda Thimo. tercio Habē
 tes quidez speciem pietatis virtu
 tem autem eius abnegātes

¶ Capitulum xxxvi.

Humilitatis gradus assimi
 lari possunt circularis plane
 tarum. Nam vt prolome
 us dicit. Placēt assignantur tres

circuli scilicet deferens equans et
 epyclic⁹. Deferēs ē circul⁹ planete
 per cuius circumferentiam semper
 mouetur epyclicus ipsius planete.
 dictus ideo deferēs quia defert cir
 culū epyclicū huic assimilatur pri⁹
 humilitatis gradus qui ē subdere
 se maiori. non solū quia maiori de
 ferendum est. sed etiam quia secū
 dum eius imperium et obedientiaz
 subditus moueri et incedere debet
 in omnibz. vt sic secūndum circū
 ferentiam huius circuli id est secun
 dum dispositionem prelati defera
 tur circulus epyclicū id est vita et
 voluntas subditi. exemplo scilicet
 cristi qui dicit Johannis sexto Des
 cendi de celo non vt faciam volun
 tatem meam. sed voluntatez eius
 qui misit me. **¶** Secundus circulus
 vocatur equans scilicet super cui⁹
 centrum mouetur deferens quia in
 illo tenet vniiformiter planeta cur
 sum suū. Et huic assimilatur secun
 dus humilitatis gradus qui est nō
 preferre se equali. et ille est equans
 qua scilicet equalitatem sue mēsu
 re homo non excedit. Ecclesiastici
 xxxi. Noli extolli sed esto in eis q̄
 si vni⁹ s̄ ex illis. **¶** Terci⁹ autē qui
 vocatur epyclicus est quidam par
 uus circulus quem describit plane
 ta motu corporis sui p̄ cuius circū
 ferentiā mouetur corpus planete.
 Vnde in superiori parte sui epyci
 cli mouetur ab occidente in oriens.
 In inferiori vero parte mouetur
 ab oriente in occidentem. et huic assi
 milatur tercius grad⁹ humilitatis
 qui est minorē non spernere sed ei
 se conformare. Et ille est vt circul⁹
 minor epyclicū cum homo se parū
 ficat obsequēdo vel condescēdo
 minori sicut xp⁹ qui dixit aposto
 lis lucas vicesimo secundo capitulo

Quis maior est qui recumbit an qui ministrat: a postea subdidit Ego autem in medio vestrum sum quasi qui ministrat: hunc circulum et gradum humilitatis describit nobis motus corporis nostri qui scilicet docet ut nos superbiere in nullo debeamus. Et hic motus est duplex unus in morte et hic est ab occidente in orientem inquit corpus per mortem redigitur in pristina suam origine. **Genesis tertio** Donet reuertaris in terram de qua sumptus es. **Secundus** est in vita qui continuè tendit ab oriente in occidentem. i. a natiuitate ad mortem. **Ecclesiastici primo** Oritur sol et occidit id est homo primo nascitur postea moritur. **Sapientie quinto** Nos nati continuo desinimus esse et postea erimus quasi non fuerimus. **Itē** assimilatur aeri propter quinq. **Primo** quia aer ex sui natura est perspicuus. sic humilis est perspicuus per sapientie susceptibilitatem que est lux spiritualis. **Pro. xviii.** Vbi humilitas ibi sapientia. **Secundo** quia est sui in omnem partem extensiuus sic humilis per sui ad omnem statum reactionem. **Nā** sicut dictū est humilis homo maioribus obedit equalibus seruit minoribus. **Et** descendit. et sic ad omnem partem humilitas se extendit. **Glosa tñ** dicit **Math. iij.** super illo verbo docet nos implere omnem iusticiam quia humilitas habet tres gradus. **Primo** est subdere se maiori et non preferre se equalibus. et hec est humilitas sufficiens. **Secundus** est subdere se equali et non preferre se minori et hec est humilitas proficiens. **Tertius** est subdere se minori. et hec est perfectio quia in hac humilitate terciū est perfecta iusticia. **Tercio** quia est est celestis influentie receptiuus.

Humilia humilis est ad diuinam gratiam recipiendam dispositus. **Jacobi quarto** Deus superbis resistit. humilibus autem dat gratiam. **Quarto** quia aer est virtutis respirandi administratiū per quā respiratio nem conseruatur vita corporalis. **Unde** et aer per respirationē attractus spiritus vocatur. **secundū illud Ps. Os meum aperui et attraxi spiritum.** Sic etiā per humilitatem attrahitur spiritus factus per quem est et conseruatur in anima spiritualis vita. **Unde Ps. lxxvi.** secundum aliam translationem Super quem requiescit spiritus meus in super humilem et quietum tremementem sermone meos. **Quinto** quia aer est volatiliū locus. locus autē est loci conseruatiū. quia humilitas est hominū spiritualiū et cōtemplatiuū conseruatiua. **Unde** sicut aues in aere volat sit viri virtutū in humilitate ambulant. **Nā** qui ceteras virtutes sine humilitate cōgregat quasi puluerē in vatum portat sicut dicit **Gre. i.** **Itē** humilis assimilatur terre quia quāuis sit infima tū celestis influentie est maxime receptiua. **Cum** enim sit celi ceterum in omni sui parte ab ipso influentie sue capit effectū. **Et** ideo in omni mundi corpora est fecundissima et rerū multarum in esse productiua. **Similiē** et anima humilis maxime receptiua est influxus gratie celestis. et quia ocluit aq gratie ad ocuitatem terre. i. humilitatem anime ad cuius scilicet habundantiam sequitur fecunditas vite per opera meritoria virtutum. sicut in plantis ad habundantiam humorum sequitur fecunditas fructuū. **Ps. Erit tamq̄ lignum quod plantatum est secus decursus aquarum quod fructum suū dabit in tempore suo. et iterū Ps.**

Terra nostra. i. humilis anima dabit fructum suum. **¶** Item humiles assimilantur vallibus. **¶** Primo quidem quia valles sunt aquose. Cū enim vallis sit terra decliuus et de pressa inter medium montium collocata oportet quod aquarum defuper fluentium sit receptiua. Et talis est anima humilis quod dum se volūtariē inclināt et dep̄imit. in̄t̄ duos modos. i. modos superbie. quorum vnus est extolli de spiritalibus. alius extolli de temporalibus. ab utroque declinans quasi media transit. et idcirco supernarum gratiarum influxum copiosissime recipit. **¶** Psalmista: Inter medium montium petrarum sibiunt aque. Dabitur etiā in vallibus id est in humilibus aqua lacrimarum. **¶** Psalmista: Ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum. **¶** Secundo quia valles sunt fructuose. Nam propter humoris copiam in herbis et floribus et fructibus secundantur. et frondium et florum decore citius adornantur. Ita in humilibus habundant herbe virtutum fruges operum frondes virtutum flores affectionum. **¶** Psalmista: Valles habundabunt frumento. i. humiles vite merito. **¶** Tercio quod valles sunt vmbrose. quia scilicet a montibus et collibus obumbrantur. Et sic in humilibus sunt vmbree montium. i. exempla sanctorum. **¶** Zach. xiiij. Fugietis ad valles montium meorum. **¶** Quarto quia sunt estuose. quia scilicet fit in eis maior solariū radiorum concursus. Qui dum ibi multiplicatur et detinetur. nec ultra eis dilatari conceditur maior ibi quam in montibus calor generat. Unde in eis niues citius dissoluuntur ex quarum resolutione loca circumadiacentia humectantur. Simili-

in humilibus diuine consolationes et inspirationes et gratie quasi vana in vallibus multiplicantur quibus mentes eorum ad amorem superie patrie inflāmantur. **¶** Unde omne frigus accidie vel peccati citius quam in montibus resoluta repellitur. **¶** scda Mach. i. Acceptum ignem de altari abscondunt in valle. Ignis altaris est amor spiritualis qui absconditur et seruetur in valle id est in humilitate mentis. **¶** Quinto quia valles sunt quiete. Nam edificia in vallibus constituta minus ventorum impulsibus agitantur quam que montibus collocantur. Nam montium obiectu a procellarum inundantium impetu valles defenduntur. et terremotibus incole vallium rariius molestantur. eo quod partes terre in vallibus magis inter se comprimuntur. quia venti illas partes difficulter subintrant. quod ergo minime sunt porose a ventis modicum agitantur sic dicit **¶** Phis. Similiter etiam humiles sunt magis quieti et tuti et a veteris persecutionum et a motibus temptationum. **¶** Unde sic dicitur **¶** Iudicium primo. Iudas qui habitatores montium obtinuit habitatores vallis de leue non potuit.

Capitulum xxxvii.

Incarnatio filii dei assimilatur rosi siue rozationi. secundum illud **¶** Psalme vndercio. **¶** Horate celi de super a nubes pluat iustum. **¶** Hec autem similitudo attenditur quo ad quinq. Nam filius dei incarnatus est ut mundum malignitate inflammatum refrigeraret. **¶** Nos enim calorem temperat et refrigeria prestat. **¶** Ita ille ros temperauit estum concupiscentie. **¶** Ecce. quodagesimo octio. **¶** Nos obuians ardori veneti humile efficiet eum

Et adducet refrigerium gratie. **Da melis terció.** Fecit medium forma
 cis quasi ventum rotis flantem
Secundo incarnatus est vt mundū
 aridū impinguaret. Nos em̄ quos
 dam pisces maris impinguat. Et
 in aliquibus regionib⁹ oues rore
 pascuntur et impinguantur. sic ille
 ros mundum aridū impinguauit
Genesis vicesimo septimo. In ping
 uedine terre et rore celi desuper e
 rit benedictio tua. Impinguamur
 enim in cristo ex consideratione su
 e humanitatis et hec est pinguedo
 terre. et etiam ex contemplatione
 sue diuinitatis et hec est pinguedo
 rotis. **Tercio** vt mundum steri
 le fecundaret. loc⁹ em̄ vbi ros nō
 descendit sterilis existit. Sic mūd⁹
 erat sterilis a bona operatione. sed
 descendit ros ille in ipsum et germi
 nare fecit. **Osee decimo quarto** Ego
 quasi ros et isrl̄ germinabit quasi
 lilium. **Quarto** vt mundum fa
 melicū pasceret. **Numeri xi.** Cumq⁹
 descenderet nocte super castra ros.
 descendebat pariter et māna. Isto
 tamen rore nō pascuntur hominēs
 coruū id ē per peccatum demigra
 ti sed paruuli id ē homines māfue
 ti p puritatē albi. Nā pulli coruorū
 q̄ diu habent pilos albos a paren
 tibus relinquuntur et tunc eleuan
 tes capita et aperientes rostra ce
 lesti rore pascuntur. **Vnde in Ps̄.**
 Qui dat iumentis escam ipsorum
 et pullis coruorum inuocantibus
 eum. Quando autem nigrescere in
 cipiunt a parentibus suis nutriun
 tur. **Quinto** vt potestatez de mo
 num cohereret. Nos enim noctur
 no tempore cadens venenosa ani
 malia ardet. a ideo venenum eorū
 non tm̄ nocet. de nocte q̄tū de die
 secūdu **Phūm** Naro etiam pungūt

serpentes quā diu stant iter herbas
 toridas. Sic ille ros celestis ad nos
 veniēs maliciā demonis refrenauit
Ysa. xxvi. Ros lucis ros tuus. et
 terram gigantū id est superborum
 demonum detrahes in tuamam.

Capitulū. xxxviii.

Inconstās homo assimilā
 mercurio q̄ quīs sit de se
 tuate nature et diuinus
 tū frequēt⁹ variat q̄ mō masculi
 n⁹ modo femine⁹ inem̄. Cito em̄
 se vertit ad naturā illius planete
 cui cōiungitur. vt cu⁹ bonis bon⁹
 a cū mal⁹ mal⁹ cū mediocrib⁹ me
 diocris vel maliciosus statim effici
 at. Et talis est inconstans siue in
 constans homo fm̄ **Ps̄.** Cūz sanē
 to sanctus eris et cum viro innoce
 te innocens eris et cum electo elec
 tus eris et cū puero peruerteris.
Item inconstās homo assimilatur
 aeri in tribus. **Primo** quia aer
 est substācialiter leuis et sic homo
 inconstans est leuis in credendo.
Ecclesiastici decimo nono Qui cito
 credit leuis est corde. **p̄ma Jo. iij.**
Nolite omni sp̄ritu credere. **Her.**
 vtrumq⁹ vicium ē et omnibus cre
 dere a nulli. **Secundo** quia aer ē
 facilliter mobilis. Sic homo inconstans
 ē mobilis in operando quia
 sc̄z non perdurat in opere incepto
 sed facillit̄ dimittit vnū et incipit
 aliud. **Ja. i.** Vir duplex aīo inconstans
 ē i oib⁹ vñs suis. **Tercio** q̄
 aer ē multipliciter alterabilis et vari
 abilis etiā in oppositas qualitates.
Vnde ex fetidis cito corrūpitur dū
 ei vapor pestiferus admiscetur. et
 ex odoriferis sanus et redolens in
 uenitur. sic inconstans homo altera
 tur in conuivendo ex bonis exem
 plis aliorum vel ex malis. a ex pesti
 fera societate inficitur et ex bona

familiaritate dirigitur. Unde con-
grue assimilatur aeri qui ad omnē
ventum vel nubium vaporem alte-
ratur. **Job. xxvii.** Subito aer cō-
gregat̄ i nubes et ventus transiens
fugabit eas.

Capitulum. xxix.

Ignorantia vel error rati-
onis inducit peccatū sicut
eclipsis solis inducit terre
motum. Est enim eclipsis solis cau-
sa et signum terremotus. eo q̄ in
terra ad quā conuertitur umbra e-
clipsis itēd̄ it̄ frigiditas poros tre-
strigēs et reflectēs vapore i seip-
sum. Et verū signū in cauda q̄ in
capite draconis et tāto verū q̄to
maior fuerit et ubi spissior fuerit um-
bra. Similiter quāto maior et cras-
sior est error et ignorantia mentē
obscurans tāto magis mouetur
anima inordinate ad peccandū. Et
precipue si ē eclipsis i cauda draco-
nis. i. si est error vel etiā ignorātia
finitis qui prior ē in itentioē. Unde
tunc opus sequens est inordinatū.
Mathei. vi. Si ocul⁹ tuus. i. inten-
tio neq̄ fuerit totū corp⁹. i. procel-
sus opis tenebrosū erit. Nā qua-
lis est intentio que precedit tale ē
omne op⁹ qd sequit̄ ut dicit **Gre-
gorius** et intelligitur de intentione
finitis. **I**tem ignorantia assimilā
tenebre. Primo qz tenebra est vi-
sus impeditiua. vñ dicit̄ tenebra
a tenendo qz ligantur et tenentur
oculi ne lumē videant. Sic ignorā-
tia tenet oculos mentis ne videāt
lumē veritatis. **Thobie. v.** In tene-
bris sedeo et lumen celi non video.
Secundo qz ē gressus phibitiua.
Nō enim tutum ē in tenebris abu-
larē. **Io. xii.** Qui ambulat i tene-
bris nescit quo vadit. **T**ercio qz
est casus inductiua. Nā qui ambu-

lat i tenebris faciliter et frequēter
cadit precipue ubi lubricum esset.
Sic etiā ignorantia homi inducit
casū peccati. **Proverbior. viii.** Vi-
a impiorū tenebrosa nesciunt ubi
corruāt. Frequētor autē est casus
ubi est tenebra ignorātie cū lubri-
co cōpiscētie. **Ps.** Fiant vie eorū
tenebre et lubricū. Et frequēter
vñs ignorans facit errare alium.
Mathei. xv. Si cecus ceco ducatur
prestat abo in foveā cadūt. Quar-
to quia est timoris iussiva. timet
enim homo in tenebris. secundū
illud **Ps.** Timor et tremor vene-
it sup me et cōtexerunt me tenebre.
Similiter ignorantia timorē indu-
cit. Sicut enim ignorantes artem
bellandi timēt frequēt que nō sūt
timenda vt fragorem armorū et
similia. Similiter ignorantes vias
dei timent frequēter que nō sunt
timenda. **Ps.** Illic trepidauerunt
timorē ubi non erat timor. **Q**uinto
qz ē verecūdie diminutiua. Vñ
qui volūt turpia facere tenebras
querunt vt verecūdiā fugiāt. scā-
dum illud. **Eccī. xxiii.** Omis homo
qui transgreditur lectum suum cō-
tēpnens in animam suā et dicit̄.
quis me videt? tenebre circūdant
me et parietes cooperiunt me et
nemo circūspicit me quez vereor.
Sic etiā ignorantia culpe minuit
vel tollit ruborem penitētie. **Ie-
vi.** Confusione nō sunt confusi et
erubescere nescierunt.

Capitulum. xl.

Ita dei quāta sup peccato-
res in fine apparebit. Nam
feruor solis sub nube tegi-
tur. sed quando discoopitur quā-
ti sit ardoris ostenditur. Sic xp̄s
qui nūc est quasi sub nube miseri-
cordie quante sit iusticie et potētie

manifestabit in fine **Ps.** Cognosce-
tur dominus iudicia faciens. **¶** **Ite**
ira dei assimilatur iridi siue arcui
lune. **¶** **Primo** ratione significati-
onis. Differt enim significatio iridis so-
lis et lune. Quia arcus solis ut sa-
cra scriptura testatur **Gen.** ix. appar-
et in signum diuine clementie. **¶** **Vnde** e-
tiam apud grecos dicebatur arcus dei
sapiens. i. sapienti e. Quia yfiodiste
qui omnia naturalia attribuebant
dijs dicebant. quod arcus ille est signum
clementie. quia calor mixtus ex aqua
et igne signum est quod neque per aquam
neque per ignem euemet periculum dei
mone. i. sapientia prudente. **¶** **Vnde**
ante tempus iudicij quando nos igne con-
flagrandi finem mundi expectamus ve-
turum. dicunt quidam doctores ca-
tholici quod per .xl. annos arcus non ap-
parebit. ut ostendat diuinam clem-
tiam a mundo amota diuini iudicij
ira appinquate. **¶** **Arcus** autem lune
significat secundum **Phos** tempestatem
longam et auram stabilem. **¶** **Et** magis
diuina ira assimilatur ei quam clem-
tia **Ps.** Ignis exardescet in conspe-
ctu eius et in circuitu eius tempestas
valida. **¶** **Secundo** ratione coloratio-
nis. Quia ut dicit **Arist.** color luna-
ris iridis est albus eo quod lumen in no-
cte videtur album ut dicit. quod est quod
frigus noctis condensans nubem non si-
mit radiis lune cum sit debilis pene-
trare in profundum eius. ideo tantum in
superficie illustratur nubes. et ideo pro-
prie non generatur nisi albedo que in
sola superficie habet fieri. **¶** **Ras** rubeo
constituitur ex imutatione lucis in
profundum humidi fumosi. et viridi-
tas ex luce penetrante in humidum
aqueum. **¶** **Albedo** ergo iridis lune si-
gnificat claritatem et tranquillitatem
ire diuine. **¶** **Non** enim eo modo ira est
in deo sicut in homine scilicet ut sit ex eo

passio perturbans et obfuscas siue
obscurans iudicium rationis. **¶** **Est** er-
go ira dei alba. i. clara et tranquilla
in nullo mentem eius obfuscas **Ps.**
Deus iudex iustus et fortis et pati-
ens nunquam irascent per singulos dies
¶ **Et** ideo ut dicunt doctores non est in
deo ira que est passio afficiens sed
solum ira efficiens ut scilicet ipsa pena il-
lata a deo puniente ira dei vocetur.
¶ **Tercio** ratione apparitionis. quia
cum arcus solis frequenter appareat ar-
cus tamen lune rarissime apparet.
¶ **Nam** ut dicit **Aristoteles** in .l. annis
non videtur nisi bis **¶** **Et** ideo hoc po-
test esse. quod arcus talis non apparet
in luna .xiiij. et cum fuerit in ortu vel
occasu suo. **¶** **Luna** ergo existens in
signis aequilonaribus nec ad aquilonem
nec ad meridiem habet illam opposi-
tionem que requiritur ad iridem. **¶** **Si** au-
tem est in signis meridionalibus et est
plena. sequitur quod sol est in aequilonari-
bus et ideo tunc vix sunt nubes in a-
equone que sint semper iridis. **¶** **Si** autem
luna .xiiij. sit in ortu vel occasu scilicet se-
ro vel mane patet quod sol est ei oppo-
situs. ideo licet oppositio recta sit que
requiritur. tanta sit disgregatio a-
eris quod vix ibi potest esse nubes in
tanta densitate et continuitate quan-
tam requirit. nisi hoc faciat aliqua
specialis stella que forte non est in
tali dispositione in .l. annis nisi
bis. **¶** **Et** ideo forte hoc dicit **Phis.**
licet quidam dicant eum hoc dixisse tan-
tum referendo non asserendo **¶** **Ad** ergo
arcus solis qui est signum clementie fre-
quentius apparet. **¶** **Arcus** vero lune
est tempestatis presagium apparet raris-
sime significat quod deus propitius est ad
miam quam ad iram et propitius ad pau-
cerum quam ad puniendum **¶** **Ezechiel** deci-
mo octauo. Non est voluntatis me-
e mors impij. **¶** **Et** **Iohannis** secundo.

Conuertimini ad dominū deum re-
strum quā misericors est et p̄stabil
sup malicia.

Capitulū. xli.

Ira hūana duplex ē. Vna
que rōnē a rectitudine cō-
trahit. a hec est ira per vi-
cium. Alia qua appetitus sēsiu⁹ cō-
tra vicia et mala mouetur scđm or-
dinē rōnis. Et hec est ira p̄ zelū
put Greg⁹ distinguit i. v. Moz.
Prīa ira similit̄ est stelle que cami-
cula nuncupat̄. Et hōs dōdunt tria
Prīo camicule effectus. Est enī il-
la stella in effectu feruētissima. qđ
competit ire inordinate et furie. De
q̄ Phūs dicit. qđ est accēsiō sāgu-
nis circā cor. Vnde q̄ ad iram alios
puocant dicunt̄ esse incēdiarij di-
aboli. de q̄bus in P̄s. Incenderunt
ignē sanctuarium tuū. i. cor. qđ de-
bet esse deo dicatū. ¶ Secūdo hęc
ostendit camicule ortus. Nam scđz
Albumasar camicula ortur in .xix.
gradu cācri. In cuius ortu fit mag-
na turbatio in aere. Ita etiā dum
ira exurgit et excandescit fit mag-
na turbatio in homine. Et hęc ptur-
batio primo fit interior in corde.
Quia sicut dicit Greg⁹ in Mora.
Cū tranquillitatez mentis ira diū-
berat dilaniataz qđāmodo scissāq̄
perturbat. Vnde per irā sapiētia p̄-
ditur vt qđ quo re ordine agendū
sit omnino nesciat. sicut scriptum
est. Ira in sinu stulti requiescit. q̄a
nimiz intelligentie lucem furripit
cū mentē omouendo confundit. I-
tem fit pturbatio in ope sicut scrip-
tum est. Ira perdit etiā prudētes.
quia scz ofusus anim⁹ neq̄q̄ exple-
re etiā si quid intelligit prudēter
valet. Item fit per irā turbatio in
corpe. quia sicut dicit ibidē Greg⁹.
Dū ire sue stimulis accēsiū cor pal-

pitat. corp⁹ tremat. lingua se p̄pe-
dit. facies ignescit. exasperantur
oculi. et q̄nq̄ recognoscūtur notī.
notis quidem ore clamorē format.
sed sensus quid loquitur ignorat.
In quo itaq̄ iste arreptiens longe
est qui actiōis sue conscius nō est.
Item fit per irā turbatio in ouersā-
tione. quia p̄ eā si cut Grego⁹ di-
cit. grā vite socialis amittit̄. sicut
scriptum est. Noli esse assiduus cū
hōie iracūdo ne discas semitas ei⁹
et sumas scādalum aie tue. Quia
qui se ex hūana rōne nō tēpat ne-
cesse est vt bestialit̄er solus uiuat.
Item fit per iram turbatio in con-
gregatiōe. Quia sicut dicit Greg⁹.
per iram cōcordia tumpitur. sicut
scriptum est. Vir animosus parat
vixas. et vir iracūdos effundit pec-
cata. Peccata quippe effundit. q̄a
etiā malos quos ad discordiaz p̄-
uocat p̄iores facit. ¶ Tercio de cla-
rat dictam similitudinē camicule tē-
pus. Ab hac enim stella dicūtur di-
es camiculares. in quibus sāguī-
nem minuerē vel medicinam acci-
pere est valde periculofum propter
excessum distemperantie aeris i ca-
lore. Vnde ppocras dicit in Ampho-
rismis. qđ ante canem et post canē
et sub cane moleste sunt purgatio-
nes et farmacie. Et ibi dicitur in o-
mento. qđ ante ortum et in ortu et
post ortum illius statim dare potio-
nem laxatiuam periculofus est. q̄a
tunc aer est calidus et siccus. scilicet
a calido signo et a calida stella
sū licet sole et leone cum camicula
existente. Vnde ex modica medici-
na sumpta corpus fieret nimis ca-
lidum et siccum. et febris forsitan
sequeretur. Medicina etiā isto mo-
do sumpta euaporaret et nimis e-
tiā oparetur. cum corporis potū tūc

ex calore aeris sint apti. Dicit enim
 ibidem **Galienus** quod calor extraneus
 vires extrahit medicine. Unde aqua
 calida repugnat solutioni. sed ca-
 lor aeris tunc est fortis. propterea vir-
 tus interior tunc est debilior et per
 portionem vel minutionem plus debili-
 tatur. Sicut ergo sub fetuore can-
 cule exhibenda non est portio medi-
 cine. Sic etiam in fetuore ire exhi-
 benda non est correptio discipline.
 Quia nec a furioso correpto mode-
 ste vel ordinate porrigitur. nec ab
 irato peccatore patietur vel utiliter
 sumitur. propter quod et ira viri ius-
 ticiae dei non operatur. ut dicit **Ja-
 .i.** Nam dum perturbata mens iudi-
 cium suae rationis exasperat. omne
 quod furor suggerit rectum putat. sic
 dicit **Gregorius**. **I**tem impetus ire
 dissipat animam sicut pluuia impetu-
 osa destruit plantam. frigiditas enim quae
 tunc maior est in pluuia est qualitas
 mortificatiua. Quando vero pluuia
 a est suavis cum humido aereo et
 terrestri sicco secundatur ira. Ita
 etiam ira impetuosa rationis iudi-
 cium ledit et ad refrenandum seip-
 sum lentum et frigidum reddit. Sed
 suauitas mansuetudinis gratiam dei
 recipit qua nostrae anime ira frangi
 da fit et pinguescit. sicut illud **Pro-
 uerbia**. Mansuetis dabit gratiam. **I**
Item ira assimilatur aquae torrentis.
Primo quod talis aqua est impetuosa
 torrentis enim est aqua cum impetu uentis
 et recedens. Unde dicitur torrens. quod
 impetu crescit. sed siccitate torrescit
 et arefcit. Talis est ira eorum qui sub-
 ito et multum accedunt et cito re-
 uertunt. Unde tales uocantur impetuo-
 si **Psalmus xxxiii.** Couertetur torren-
 tes eius in pice sed propter subitam inflam-
 mationem ire. **S**ecundo quod talis a-
 qua est dampnosa. Nam vias destruit. et

eam corrodit. et vicina loca submes-
 git. Sic ira nimia destruit vias ra-
 tionis. corrodit vires corporis. et in-
 terdum sibi propinquos iratus inuadit
 et ledit. Unde de homine furioso possit
 etiam illud dici **Psalmus xxx.** Spiritus
 eius velut torrens mundas usque ad
 medium collis ad pendens gentes
 in nichilum. **T**ercio quod talis aqua est
 periculosa. Nam quia cum impetu uent
 omnia sibi obuiantia diluit quae cum im-
 petu sequuntur. Nec etiam lapillos
 et paleas coacervans pro se vestigia
 delinquit. et sic in mare descendit
 ubi omnis fluuius nomen et dulcedinem
 perdit. Sic etiam ira cum impetu crescit.
 sibi obuiantes. resistentes si potest proster-
 nit. et cum impetu alios sibi uentos se-
 cum ad periculum trahit. lapillos et
 paleas id est paruas et leues iniuri-
 as ante oculos mentis coacervando
 id est rememiscendo reducit. pro se
 vestigia rationis et mansuetudinis
 per obliuionem dimittit. Et haec ira
 est torrens iniquitatis que animam
 per odium turbat. **P**salmista. Tor-
 rentes iniquitatis conturbauerunt
 me. **S**ecunda est ira et indignatio
 sanctorum contra mala que est secun-
 dum rationem. et quae dicitur ira per
 zelum non est contempnenda sed
 valde timenda. et potest cuius ob-
 iectum et maledictiones effectum inueni-
 untur habentia. Et hoc apparet per
 exemplum in montibus Gelloe quos
 iratus Dauid de corde populi in ipsis
 facta maledixisse legitur. **S**ecundo
Regum primo. Gelloe enim ut di-
 cit **Iheronimus** erant montes alie-
 nigenarum in quibus Saul cum fi-
 liis suis corruit. propter quod in-
 dignatus Dauid eis maledixit et
 maledicendo eos in sterilitatem per-
 petuam commutauit. Et ideo ut
 glosa ibidem dicit. **Q**ui montes
 f n

ante maledictionē vberes fuerūt
quos maledictioni postea subiace
re testatur. eo q̄ nunq̄ ibi pluerē
vel rorem descendere reperiat.

Capitulum .xlj.

Iusticie equalitatem serua
re docet nos tra. que sc̄d̄
Ph̄m est eque librata in
medio p̄p̄ris ponderibus. Quelibet
enim suarum partium suo pondere
institur ad mundi mediū. a in de
clinatione suarum p̄tium singularū
tota ēq̄ librata suspēditur circa cē
trū. p̄pter q̄d ēq̄liter in medio imo
bilis retinetur. Ex quib⁹ patet q̄
in terra est de sui natura p̄tium ēq̄
litas loci mediocritas. a quietis stabi
litas. Est em̄ in suis p̄tibus eque
librata. in medio mundi locata. a
in eodem situ perpetuo stabilita.

Hec autē tria virtus iusticie r̄q̄rē
videt̄. Nā primo v̄tus iusticie r̄q̄rit
ēq̄litatez. q̄d ipsū nomē demōstrēt
Dicuntur em̄ ea q̄ adeq̄nt̄ iustificari
Vñ Costātin⁹ iuriconsultus dicit
q̄ ius ē ars boni et ēq̄. Jus autē
est quo cogno scitur q̄d sit iustū.

Secundo p̄tinet ad iusticiā mediūz
tenere. Vnde **Ph̄m. v.** Ethicorū
assignat mediū iusticie sc̄d̄m pro
porcionabilitatem arismettricam
quod est mediū rei. Alijs em̄ vir
tutibus moralib⁹ assignatur medi
um ratiois tantum. sed iusticie me
diū rei. Nam alie virtutes mora
les consistunt p̄cipalit̄ circa passi
ones. quarum rectificatio nō attē
ditur nisi sc̄d̄m op̄ationem ad ipsū
hominem cui⁹ sunt passiones. sc̄d̄m
quod irasitur et concupiscit p̄
ut debet sc̄d̄m diuersas circūstan
tias. et ideo mediū talium v̄tu
tium nō accipit̄ sc̄d̄m p̄porcionez v
nius rei ad alteram. sed soluz sc̄d̄m
v̄tum op̄ationem ad ipsum hominē

virtuosum. et p̄pter hoc in ipsis ē
mediū solū sc̄d̄m r̄ōnē quo ad nos
Sed materia iusticie est exterior o
peratio sc̄d̄m q̄d ipsa vel res cuius
est vsus debita p̄porcioēz habz ad
aliā personā. Et ideo mediū iusticie
v̄sistit in q̄dam p̄porciois equalita
te rei exterioris ad personā exteri
orē. **Ēq̄le** autē est realit̄ mediū i
ter mai⁹ et minus. vt dicit̄. **x. Me
tha.** et ideo iusticia habet mediūz
rei. Sed hoc mediū rei est etiā me
diūm r̄ōnis. et ideo in iusticia sal
uat̄ etiā r̄ō virtutis moralis. **T**
ercio iusticia requirit stabilitatē
et firmitatē. a ideo diffinit̄ a viris
peritis. q̄ iusticia est constans et p̄
petua volūtas ius suū v̄nicuiq̄ tri
buens. Ex qua diffinitōe habetur
q̄ ille iust⁹ est. qui est in operādo
volūtari⁹. firm⁹. diuēnus et rect⁹
Vnde in hac diffinitōe ponitur pri
mo voluntas ad oñdēdū q̄ actus
iusticie debet esse voluntari⁹. **Ps̄.**
Exultent et letentur qui volunt iu
sticiam meam. **S**ecundo additur o
stans. ad designandum firmitatez
p̄positi. sc̄l̄z vt in p̄posito faciendi
iusticiam firmiter perseueret. **Iob.**
xvij. Tenebit iustus viam suam a
mūdis manib⁹ addet fortitudinez
Tercio additur p̄petua ad oñdēdū
perseuerantiā siue diuēnitatez. **V**bi
nota q̄ volūtas potest dici p̄petua
dupliciter. **V**no mō ex pte ipsius
actus iusti qui perpetuo durat. et
sic solius dei voluntas est p̄petua. **A**
lio modo ex pte obiecti. quia sc̄z a
h̄qs vult perpetuo facere aliquid.
et hoc requiritur ad r̄ōnē iusticie.
q̄ nō sufficit ad rationēz iusticie vt
aliquis velit ad horaz in aliquo ne
gocio seruare iusticiam. quia vix i
uenitur aliquis qui velit iuste i o
mbus agere. Sed p̄cipue requit̄ q̄

homo habeat voluntatem perpetuo
et in omnibus iusticiam seruandi **Ps.**
Beati qui custodiunt iudicium et fa-
ciunt iusticiam in omni tempore. **Ad** autem
ultimo subditur ius suum unicuique est
buens. ponit ibi actus iusticie pro
habitu qui per actum specificatur. **I**
tem habitus reducitur ad actum. **V**
nde si quis vellet hanc descriptionem
ad debitam formam diffinitionis redu-
cere diceret sic. **I**usticia est habitus
secundum quem aliquis constanti et perpetuo
a voluntate ius suum unicuique tribu-
it. et quasi est eadem diffinitio cum
ea quam **Philosophus** ponit in .v. **Ethicoz**
dicens quod iusticia est habitus secundum
quem aliquis dicitur operari ius iusti.
Nota etiam quod unicuique reddere ius
suum uero solum pertinet ad iudicem vel
ad principem. sicut ad dirigentem vel
operantem quod iustum est. quia iudex
est iustum animatum et princeps est
custos iusti. ut dicitur .v. **Ethicoz**
Sed etiam ad subditos sicut ad ex-
equetes. **H**ec est igitur forma iusticie
e qua representat nobis ut dictum
est ipsum elementum terre **Iheremie**
xxij. Faciet iusticiam in terra.

Capitulum .xliij.

Actumatum copunctio assi-
milatur aque propter septem
Primo quidem quod aqua est
sordium lauatua. **N**am videmus quod ea que
sordidatur per lotionem aque mundatur.
Vnde panis lineus videtur esse sor-
didus dum est a tela successus. aqua se-
pe lotus efficitur valde albus. **O**ues
etiam antequam tondantur prius in aqua la-
uatur. **I**ta aqua lacrimarum est omnium
peccatorum absterfua. mundificatiua
et dealbatiua **Iob .ix.** Si lotus fue-
ro aqua mihi et fulserit velut mundissime
manus mee. **N**am quasi aque flu-
entes ex resolutione mihi sunt aqua flu-
entes ex recordatione peccatorum et hec sunt

maxime ablutue. **E**t hanc aquam virtu-
tes cognoscunt etiam animalia. et huius
lotionis manifesta nobis prebet ex-
empla. **N**am leena dum adulterium com-
mittit cum pro tanquam malefecerit vi-
rumque offenderit ad ipsum nullatenus
redit nisi prius lota fuerit aquis. **S**i
mihicomicia dum cum alio masculino
conabit nisi prius se lauerit ad compe-
re non redit. **C**ignus alba est avis non
solum adulterium refugit sed et si cum
coniuge conierit tanquam rem turpem et feti-
dam fecerit nisi prius se lauerit nunquam
tribum sumit. **E**t tamen multi miseri
multis adulteris et sceleribus se danti
sine lotionem penitentie ad corpus
christi accedere non verentur. **E**lephas
cum multo rubore ad uxorem acce-
dit. latebras querit. videri effugit tan-
quam turpe et detestandum quod fecerit. non
prius se aquis lauerit ad socios nunquam
redit. **E**t habent elephantes hoc prop-
rium quod semper in luna noua turma-
tim ad aquas accedunt et ab omnibus
sordibus in aqua se abluunt. et filios
quos ante se ire faciunt semper si-
milia facere instruunt. **S**ed multi mi-
seri relicta aqua munda penitentie
ad modum porcorum querunt aquam
lutosam luxurie **Ezech .xvi.** Non est
precipitius umbilicus tuus et aqua non
es lota in salutem. **S**ecundo quia
aqua est viuificatiua. **V**nde arbores
que videntur in hyeme mortue ex
defectu humiditatis aquee ascenden-
te humore iterum fiunt viue. **I**ta
anima in peccatis mortua viuifica-
tur penitentie lacrima. **E**t sicut etiam
a piscis absque aqua uero viuere non potest
sed a motu ab aquis moritur et putre-
scit. **I**ta etiam peccator sine lacri-
mis viuere spiritaliter nequit. **P**
saie quinquagesimo. Computrescant
piscis sine aqua. id est penitentes sine la-
crima et morientur in fide. **N**am et

piscis quidam qui allee dicitur ex so-
 la aqua viuere perhibetur. sicut tal-
 pa ex terra. camoleon ex aere. et
 salamandra ex igne viuere referu-
 tur. quibus sapientiores dicant quod nul-
 lum animal nutritur vel uiuat ex pu-
 ro aliquo elemento. Dicitur enim esse
 unum genus plantarum quod quantumcumque
 aridum fuerit in aqua missum pri-
 nus reuiuiscit. Unde etiam anima
 mortua si in lacrimarum aquis fuerit
 balneata ex mortua fit uia. Et quod
 dicitur auiculae que miro modo ex qui-
 busdam arboribus generantur et
 loco fructuum in eis nascuntur. quod
 diu tamen ad arborem suspenduntur
 nunquam uiuificant. Sed quando rup-
 tis tenaculis in aquas cadunt aia-
 cum uita recipiunt. Et est notandum
 quod haec auiculae modicum ualere habent
 de carne et minus de sanguine. qua-
 re ad esum non sunt apte. Sed que
 est arborum producat haec aues. nisi mi-
 dus producat homines. et quid
 est non uiuificari in arbore sed in a-
 qua. Nisi quia non spiritualiter ui-
 uimus quod diu mundo vel peccato in-
 heremus. Sed dum a mundo recedi-
 mus et aquas deuotionis attingimus
 tunc deo viuere incipimus. Tales
 enim qui mundo adherent sunt car-
 ne multi et sanguine pleni. Sed qui
 aquis penitentialibus sunt attriti
 sunt carne et sanguine quasi nul-
 li. quia non sequuntur que carnis sunt
 sed que dei. Ap. i. Cor. xv. Caro
 et sanguis regnum dei non posside-
 bit. Tercio quia aqua est impin-
 guatua et fructuatiua. Dixerunt e-
 nim **Phi.** quod si terra fuerit nimis
 idurata. nec aquis balneata semen
 non recipit. et receptum non pmit-
 tit eturpere et germinare. sed uome-
 re sepe confecta semina nutrit. et
 per aquam pluuiis remollita quan-

dam in se pinguedinem colligit quam
 receptam et in se decoctam radici-
 bus ad productionem seminis hinc. Sic per
 omnia corda dura nulli sunt fructui ap-
 ta. Sed uomere prius remollita a per-
 fusa deuotionis aqua sunt pingua et
 fructifera. Ap. quod est quidam lapis
 preciosus qui dicitur emeros. qui ad nos-
 trum exemplum de se perpetuas stillat
 guttas. Videtur etiam quod nulla est terra
 adeo bona de se cui subtrahitur aqua
 nisi fiat infertunda a uana. nec alicui
 usus apta. qui potius resoluta in pul-
 uerem vertitur. Et e contra terra que
 mentibus recipiens in se aquam fit
 mollis arabilis ad serendum apta et
 ualde fertunda. Hoc patet in terra egip-
 ti. quae non irrigatur pluuiis. sed crescit
 fluminis aqua terra irrigatur. et crescit
 riparum suarum fluminis irrigatur. uersa
 fitque ibi sterilitas magis et tenuis pa-
 nura. quam ex aliqua causa non ascendit
 ipsa aqua. Tempore etiam Helie
 quando non fuerunt pluuias perie-
 runt pro siccitate omnia. Sed cum
 oraret ut descenderet aqua. redon-
 rerum habundantia. Que etiam est
 arborum tam fertilis et amata que non
 protinus sterilestat et ex uiridi sic-
 ca fiat si humor aqueus ei deficiat.
 Ita etiam sine lacrimarum irrigatione
 nullus esse potest fructus penitentiae
Job. xij. Si contuerit aquas omnia
 siccabuntur. Quarto quia aqua est
 lassorum confortatiua. Nam et oues et
 omnia animalia dum calore estuant in esta-
 te. si aquam coacte uel sponte transeunt
 mox se exaltant. et resumptis uiribus
 auidius cibum sumunt. et fortiora ad
 opera redeunt. Cerui etiam quod tunc
 quod lassum a canibus fatigati si possunt
 aquas intrare et flumina transire
 mox pristinas uires sumunt. et
 sprenis canibus siluas petunt. Ita
 etiam lacrimae mirabili modo lassos

et laborantes confortat et vires perditas reparat. **V**nde anima quantum cumq; demissa vel debilitata miro modo confortatur hys aquis balneata. **¶** Quinto quia aqua est durorum emolliuina. **N**am panis bis coctus qui est natura durissimus in aqua positus mollis efficitur. **I**ta lacrima a puncti deuote orantis dei seueritate emollit et ad parcendum et miserandum flectit. **I**o. v. **M**ouebat aq; et sanbaatur vnus. **¶** Sexto quia est sitis sedatiua. **N**am sitis est appetitus frigidus et humidus. **V**nde cum aqua de natura sua frigida sit et humida recte sitis est extinctiua. **I**ta lacrima penitentie extinguit adorem culpe. **E**ccli. iij. **I**gne ardentem extinguit aqua. **I**ardorem culpe compunctionis lacrima. **¶** Septimo quia aqua est castrorum fortificatiua. **N**am babilonia fortissima dicitur fuisse. non tantum quia murus altissimus et fortissimus. sed quia insuper vndiq; fluuys vallatur. **N**ullus enim locus potest esse fortis ubi aqua deficit sicut patet de Bethulia in **I**udith. **I**ta lacrimae penitentium mirabiliter protegunt contra impetum temptationum et persecutionum. **E**xo. xxiij. **E**rat aq; quasi murus a dextra eorum et leua. **I**n tali enim aqua egypti. **I**. hostes persecutores submergunt. et capitadum conum. **I**. demonum temptatum vires confringunt. **¶** Ps. **T**u contribulasti capita draconum in aquis. **I**tem lacrimarum compunctio assimilat pluuie propter quod quod. **¶** Primo quod quia pluuia calore solis dissoluit. **E**st enim naturale quod quanto in nube pluuie est de materia pluuie tanto fit radiorum solarium fortior impulsio super nubem propter aque ad solem contrarietatem. **I**n tali igitur nube dum calor fortissimus generat nubes in pluuiam forte dissoluit. **I**ta ergo sicut in aia quanto pluuie est de lacrimarum materia

tanto diuini caloris fit fortior impulsio super eam. donec tota resoluetur in lacrimas siue compunctione totaliter lacrimosa. **I**udi. v. **N**ubes stillauerunt aquas. **I**. penitentes lacrimas. **V**nde post acutissimum solis calorem videmus sequi in aere pluuiaz rehemetentem. quia dum cor diuino amore calefit amaris et deuotis lacrimis igitur miscit. **V**n **H**eda dicit. quod quando fit caloris exaggeratio circa hominum nubem ex adustione vaporis fit nubes turbida quasi sanguis ita ut sanguis pluuere videatur. **E**t sic anima deuota dum diuino calore succenditur tota in amoris rubedinem transformatur. **¶** Quinto quia pluuia terre aliquando quidem plane. aliquando vero impetuosius infunditur. **N**am quanto nubes ex qua generatur pluuia est a terra remotior et celo vicinior tanto suauius terram petit. et guttis subtilioribus ad prima descendit. et quanto contra est a celo remotior et terre proximior tanto cum grauioribus stillis et magis impetuosius terram petere consuevit. **E**t hoc est quia quanto anima est perfectior et deo proximior tanto suauiores et secretiores lacrimas emittit. **Q**uanto vero fuisset per peccatum a deo se remotior et terre per affectum coniunctior anima respicit tanto grauiores et vberiores lacrimas effundit. **¶** Tercio quia ex pluuia aer serenatur. **I**ta serenatur conscientia ex compunctione lacrimosa. **T**ho. iij. **P**ost tempestatem tranquillum facis. et post lacrimationem et fletum exultationem infundis. **H**ec enim exultatio est ex serenatione conscientie. **¶** Quarto quia ex pluuia terra impinguatur. precipue ex illa que cum tonitruo cadit. eo quod tonitruum suo motu vaporem discutit

et sic aquam subtiliando puriorem reddit. Ita lacrimae impingunt et fecundant animam et reddunt eam aptam ad fructus bonorum operum et maxime si sint cum tonitruo .i. cum timore diuini iudicii. Hoc enim est tonitruum quod animarum maxime concutit terrore sui et maxime eam subtiliat ad discussionem peccati. Unde hoc est tonitruum in quo fiunt fulgura id est considerationes mirantes et terrentes ex quibus sequuntur pluuie .i. lacrimae animam fecundantes. **Psalmista.** Fulgura in pluiam fecit. **¶** Quinto quia ex pluuia ventus quietatur. Solet enim dici quod ad quam pluuia accedit magnus ventus. Et ita modica lacrima magnam temptationem extinguit. Flammam enim suggestionum cito extinguit vnde lacrimarum. **¶** Item compunctio lacrimarum assimilatur mari rubro quod aliquando habuit magnam habundantiam aquarum et aliquando habuit aquam non multam sed paucam. Unde primo propter aquarum habundantiam vocatum est mare viride. Inuenitur enim quod aliquando tota egiptus fuit cooperta mari et postquam cooperiretur habebat aliud nomen quam nunc. Tunc ergo illud mare viride vocabatur scilicet propter resistantiam resistentis calori solis adurenti sicut folia plantarum sunt viridia quod diu ex humiditate resistunt calori. Postmodum autem propter paucitatem aque diminute vocatum est mare rubrum quia propter paucitatem aque adurit fundus eius et arena fit rubra. Unde modo forte propter paucitatem aquae possunt fieri fossata in mari in quibus esset nauigatio tutior quae volunt quidam reges facere.

Sed geometricè probatum est eis quod ibi erat intantum altior terra quod omnia flumina fuissent fecunda salsa propter mare quod omnia flumina vicisset. Sicut ergo illud mare aliquando habuit habundantiam aquarum aliquando paucitatem. Ita quoque sancti viri aliquando habent copiam aliquando penuriam lacrimarum propter quod debet dari lacrimae ad mensuram. **¶** Sim illud **Ps.** Potum dabis nobis in lacrimis in mensura. **¶** Item lacrimae feruide compunctionis proueniunt ex intimo cordis desiderio patris celestis. Cuius exemplum apparuit in eleuatione aque ad ostia fluminum et fontium quia vapor ex motu et calore corporum celestium generatus et intra inclusus non valens exalare calorem et sua caliditate attrahit aquas ad ocuitates terre et ibi retentus aperit terram actione sua et eleuat aquam. Et ideo aqua scaturit saltando et bulliendo sicut olla sicut patet in ostiis fluminum vel fontium et exiret actu calida nisi frigus expulsus a calido iteriori ad crustam terre exteriori infrigi daret eam statim. Ita desiderium vel affectus generatus in cordibus sanctorum ex amore et contemplatione celestium dum fortiter interiorius incalescit aqua lacrimarum ad concavitates oculorum attrahit et velut olla bulliens eas exteriorius effundit. Unde **Ps.** dicit. Situit anima mea ad deum fontem viuum quoniam veniam et apparebo ante faciem dei mei etc. **¶** Item lacrimarum compunctio purificat et fortificat et clarificat oculos nostrorum. Cuius est exemplum quando in fundo fluminum inuenitur gallum album quia ibi terra vitae aquarum in commixtione et illic lapis leuis fit calx et iduratur fortiter propter suam adustionem et de se emittit splendorem quasi crystallum.

eo q̄ in eo miscetur tērestre cum aqua. ergo in aqua fluminuz inuenitur gallū albuꝝ durum et luciduz. Quia in aqua lacrimaruz cor penitentis efficitur album. i. mundū ad operandum. durum ad toletandū et lucidum ad contēplandum.

Sed notandum q̄ compūctionis lacrimas equaliter sancti viri nō habent. sed aliquādo quidē habēt aliquādo vero carēt. quibusdā fōtib⁹ similes qui quādoq; aqua sūt pleni quādoq; totalit̄ vacui. sicut narrat Seneca in libro de naturali b⁹ questioib⁹. q̄ sunt quidā fōtes alicubi qui semis horis sūt pleni et semis horis vacui. Cuius causa est p̄portio vaporis aquas eleuātis et ipsius aque que eleuatur. quia si vapor qui eleuat fuerit fortior vīcens aquam tunc cito eleuat aquā iam congregatam. Sed ad hoc vt iterū eleuet oportet intercidere tēpus aliq̄d quo aqua iteruz congregetur et sic interrumpitur fluxus. Si autem vapor eleuās fuerit debilior eleuabit aliquam p̄tez aquē sine virtuti p̄porcionatam. et tunc deficiet donec ipse vapor repetatur et a fortetur ex radis celestiuꝝ corporuz. Similit̄ scdm̄ quāritatem interioris affectionis et scdm̄ habundātiā lacrimabilis humoris est vel non est in homine fletus corporalis. Iheremie. ix. Quis dabit capiti meo aquā et oculis meis fōtes lacrimaz.

Capitulum. xliij.

Lasciu⁹ homo similis est cāpo. Est enī campus plan⁹ et incultus. nec vomere sulcatus. nec fimo impinguat⁹. sed de ambulationi et lusib⁹ iuxta ciuitatuz habitacula deputatus. Sic quoq; lasciuus homo vomere penitētiē non sulcatur. Deut. xxi. Tollent vi

tulam de armento que non traxit iugū nec terrā sciuit vomere et ducent eam ad vallem asperam atq; saxosam que nūq; arata est nec se mentem recepit. et cedent in ea ceruices vitule. **Hec vitula est anima vana et lasciuā. quā nec iugū obedientie domat nec aratū penitētiē fatigat.** Hanc ergo finaliter demones de armento trahūt. et ad asperam et saxosā vallem ducūt qm̄ eam de corpore vel mundo educētes ad penā eternā deferūt. que dicitur vallis ratione profunditatis. aspera ratione acerbitatis et saxosa ratione eternitatis. qz saxa valde durabilia sunt. et ideo ibi eius ceruices. i. lasciuie ceruicositates penitus deponūtur. **I**tem lasciuus homo ad modū capi fimo. i. recognitione p̄prie vilitatis nō respertur. et ideo ad fructū penitētiē nō impinguat. Sed ecōtra hō prudēs dicit de cōsciētia sua. scdm̄ illud Luce xij. Fodiā circa illā et mittaz stercorea. Ille terram cōsciētie fodit q̄ eā discutiedo reuoluit. sed ille stercoreā mittit q̄ suoz peccatoruz vilitates attēdit et recognoscit. Et p̄ hoc aīa diuine mīe susceptiōe impinguat et ad fructū penitētiē disponit et ad aptat. **I**tez lasciu⁹ hō velut cāpus discursib⁹ circa publica loca iugit̄ imorat. Vñ de muliere lasciuā dicit Pro. viij. Garrula et vaga q̄etis ipatiēs nec valēs i domo v̄sistē pedib⁹ suis nūc foris nūc i plateis ac

Capitulum. xlv.

Lingua maledica ē cā diuinois aicicie. sicut tremot⁹ ē cā scissionis t̄re. sepe enī fit tremotus p̄ diuisionē t̄re a t̄ra sicut narrat Seneca de naturalib⁹ questioib⁹. qz sicilia qnq; adhesit apulie. et p̄ tremotū diuisa est et

mare fluxit i mediū. Sili mō hispa
 mia adhefit affrice Ita lingua maleoī
 ra amouet corda et iduēt intē ami
 eos et diunctos aliquādo discordi
 am. et pōit inter eos mare id est
 amaritudinē tancois et oon. Vñ
 hōc est vnū de septem qđ deus pl⁹
 detestari dicitur Prouer. vi. Vñ
 qui seminat inter fratres discordi
 as Talis etiā est lingua tertia de q̄
Ecci. xxvii. Lingua tēcia multos a
 mouit et dispersit illos de gente in
 gentē ac. Sed econtra lingua dul
 cis et mollis frangit iram et durici
 am cordis. sicut aer q̄uis sit mol
 lis et tenuis. tamē in tonitruo sci
 dit ligna et lapides. et multo ma
 gis hōc facit vapor qui est grossior
 aere. Hoc autem nō est a fortitudi
 ne corporis sed motus. Sicut ergo
 mollis aer vel vapor scindit lignū
 et frangit petrā. Ita mollis et dul
 cis responsio siue lingua placat et
 frangit irā. Sermo dūc⁹ suscitāt
 furorē Ecci. xv. Lingua mollis
 dfrigit duriciā Capitulū. xli.
Loca diuersa adaptant hōi
 nes ad diuersas operatio
 nes. Cuius exemplum vñ
 similitudo apparet in planetis. ex
 quorū coniunctione sequūtur diū
 si effectus scđm diuersitatez locoꝝ
 .i. signoz in quibus cōiungūt Ver
 bi gratia si plures cōiuncti fuerint
 in signis aquaticis. scilicet in scor
 pione cancro vel pisce in reuoluti
 one am sequitur multitudo pluui
 arum. Si vero fuerint diuncti in si
 gnis igneis. scz ariete leone vel sa
 gittario signat sūilitatē et igneuz
 excessū caloris et siccitatis. Si autē
 in signis aereis. scilz gemis libra
 vel aquario signat multitudinem
 vtorū. sed si in frigidis siue treis si
 gnis. scz tauro vrgine et capreorno

signat q̄uitatē frigidis et tempera
 metum caloris Ita quātū ad spūa
 lia opa videmus qđ etiā loca mul
 tū adaptant hōies et qđāmō dispo
 nunt ad illa. sicut solitudo ad con
 tēplandū. eccia ad orādū. cella ad
 stude ndū ac. Possem⁹ etiā moralitē
 dicere. qđ in signis aq̄icis ouemūt
 incipiētes. .i. penitētes qui viuūt in
 aquis lacrimarum Et hec lacrima
 z opunctio. vel est in scorpione q̄
 cauda pungit. .i. in cōsideratiōe mor
 tis vel supplicij quib⁹ est cauda id ē
 finis peccati. q̄a stipendia peccati ē
 mors. Ro. vi. Vel in cancro qui ū
 trograditur. .i. in cōsideratiōe vite p̄
 terite. vel in pisce. .i. in āgustia imi
 nentis tribulationis. q̄a piscis mo
 ratur in aq̄. per aquaz intelligit tri
 bulatio. Vnde oēs hī pouānt ha
 bundantiā lacrimaz. In signis
 vero aereis ouemunt p̄ficientes. .i.
 quorū p̄fectus est in gemis. .i. in ge
 minata dilectione. dei et proximi.
 et in geminata vita. scz actiua et
 contemplatiua. vel in gemino stu
 dio. scz scientie et virtutis. Item i
 libra. .i. in pondere iusticie. vel in p̄
 dere lingue. De quo Ecci. xxi. Ver
 ba sapientis statera ponderabunt
 Item in aquario id est in lacrimis
 deuotionis vel doctrina sapientie.
 De quo Ecci. xv. Aqua sapientie sa
 lutaris potauit eum. Isti tamē
 sic p̄ficientes patiūtur tempesta
 tem ventozum id est persecutiōne
 demonū. qui quāto hominem ma
 gis proficere cōspiciunt tanto for
 tius contra ipsum insurgunt. In
 signis vero igneis conueniunt p̄
 fecti in caritate feruentes. De quo
 rum numero fuit Helias Ecclesiasti
 ci. xliii. Surrexit helias q̄si ignis
 Vnde quōdam talium sunt in arie
 te. qui est dux gregis id est i statu

platiōis. sicut petr⁹ **A**pосто. Qui
dam verem leone id est in vigore
vel actu maxime fortitudinis scilicet
in martirio pro defensione fidei siue
veritatis. sicut fuit **J**ohannes bap
tista qui fuit lucerna ardens et lu
cens **Jo. quinto** Quidam vero in sa
gittario id est officio predicationis
Nam predicatorum ex arca scriptu
re emittunt sagittas acutas verbo
rum penetrantius corda auditorum
Omnes etiam isti debent esse subti
les in oratione. et ignei in dile
ctione. et sicci per abstinentiam in
carnis afflictione. **I**n signis au
tem frigidis et terreis sunt deficie
tes. id est peccatores terreni per
auariciam et frigidi per maliciam.
et isti vel sunt in thauro qui terram
veritatis et arat id est in cupiditate a
uaricie. vel in virgine id est in steri
litate luxurie. ubi luxuria designa
tatis sicut ratioe sterilitatis **N**am dum sol
est in signo virginis terra efficitur sterilis
quod tunc fructus non producit **S**ic dum
luxuria viget in carne fit spiritua
lium fructuum. i. operum sterilitas in
homo. **Q**uia sicut dicit **J**ob de luxu
ria **I**gnis est usque ad consumptionem de
uoras et omnia eradicans gemmina
Job xxxi. **V**el sunt peccatores in
capricorno. i. in ascensu superbie. **E**t om
nes isti habent frigiditatem frigoris. i.
excessum iniquitatis et carentiam calo
ris. i. defectum caritatis **N**ath. xxiii
Quoniam habundabit iniquitas refrige
scet caritas multorum.

Capitulū. xlvij.

Luxuria assilae ignem Nam ig
nis ferrum durum et frigidum in
mutat et quasi ignem efficit
Sic mentes ferreas libido domat
Iero. Flamigero igne patit muli
et oscuram **I**tem ex duobus lapi

dibus si inuicem collidunt exit ignis
Et quod mirum si ex contactu impudico vi
ri et mulieris exit ignis concupiscentie
et luxurie **I**tem si murus non
comburatur a candela apposita tamen
demigratur **H**ieronimus **S**i cum vi
ris femine habitant viscarium dy
aboli non deerit **I**tem mixta frigida
tamen iuxta ignem liquefit. **S**ic vir
ginitas familiaritate et colloquiis
mulierum deperit **I**tem luxuria
assimilatur fouee **P**rimo propter
principium. fouea enim a fodiendo est
dicta eo quod fit in terra fodientium ma
nu profunda. sic vitium luxurie
est profundatum et redicatum in
terra id est in carne humana. et preci
pue ex corrupto et pessimo ingenio
hominum adiuuentium diuersos modis
delectationis et corruptionis huiusmodi
vicij. de quibus in **P**s. dicit **I**bi in
aduentum omnibus suis **P**ro. xxiiij. **F**o
uea profunda est meretrix **S**ecundo
propter augmentum quod in fodiendo qua
to plus terra in sua superficie cumula
tim erigitur tanto amplius interior
profundatur. sic luxuriosus quanto ma
gis visum et intentionem dirigit et erigit
ad superficiem terre. i. ad pellem et pulchri
tudinem carnis tanto magis interior
in appetitu profundatur et crescit
ardor libidinis. et ideo **J**ob dicebat
Pepigi fedus cum oculis meis ut
nec cogitarem quidem de virgine
Job tricesimo primo **P**atet autem
quod dictum est in holoferne a dauid
Tercio propter periculum quia
quanto fouea fit profundior tanto eius
transitus est periculosior et ideo a
principio est repellenda **V**n **P**sid.
dicit **Calca** serpentis caput. **Calca**
prave cogitationis incunus. sed ante
quod fiat fouea profunda usque ad osen
sum **I**er. xviii. **F**oderunt foueas aie
mee **Q**uarto quantum ad exitum Nam

sicut Gregorius dicit Fouearz homo
 cadendo facile ingreditur. sed post
 rasum non facile egreditur Et licz
 sic fit de omni peccato tamen spe
 cialiter sic est de ipso peccato luxu
 rie tum ppter corruptionē fomitis
 et concupiscencie carnis quam hō
 fert secum semp tum ppter fomen
 torum pparationez. quia tota die
 cōcurrunt pre oculis luxurie fōmē
 ta. sicut aspectus mulierum et col
 loquū et repletio vētris a huiusmoī
Capitulum. xlvij.

Maria mater domini assimi
 latur soli. Primo qz sol ha
 bet nobilitatez in ortu. O
 ritur enim ex alto et cum splēdore
 multo. Sic beatissima virgo maria
 orta est ex alta p̄genie qz saliet ex
 regali stirpe et nata cum s̄ctitatis
 splēdore. Nō enim nata est infecta
 originali peccato sicut alij omunē
 nascūt. Vnde ē qz ecclesia festat de
 ei⁹ natiuitate **Ecclesiastici. xxviij.**
 Sicut sol oriens mūdo in altissimis
 dei. sic mulieris boē spēs z̄. **Secū**
 do qz sol habet sublimitatez i situ.
 Quia videlicet sol est positus i me
 dio planetarum. habens tres sup̄
 se. a tres infra se. Sic beata maria
 exaltata et s̄blimata ē i gloria i su
 a assumptioē. scilicet vt supra se ha
 beat tres p̄sonas diuinas. infra se
 siue s̄b se tres āgelorū iherarchias
 et p̄sequēs totā eēntiā hōim bea
 torū. Quia hōies in celo nō faciēt or
 dinē per se vt dicit **Aug⁹.** sed assu
 mēdi sūt ad ordines angelorū. **Ps̄.**
 Tronus ei⁹ sicut sol in sp̄cū meo.
Tercio qz sol habz velocitatē in
 motu. Vñ et satis cito pficit suū cū
 culū q̄ tamē ē valde magn⁹. cōtinu
 e em sol mouet velocius q̄ sagitta
 licz in asp̄cū nostro q̄i nō moueri
 videat. Pre nimia enim claritatis

intēsiōe sicut et ei⁹ quātitas sic et
 ei⁹ velocitas subfūgit visū nostrū
 Similit̄ beata v̄go maria veloci
 tē habuit i motu obīe. qz diuīe vo
 lūtati p̄ āgelū sibi expositē cito cō
 sēsit dices **Ecce ācilla dñi z̄.** Itē in
 motu benuolentie qz statim ascē
 dit in mōtana cū festinatione a sa
 lutauit elisabet. In quo de vit exē
 plū ascēdēdi ad sup̄iora p̄ p̄fectuz
 v̄tū tū sine negligētiē tāditate. Itē
 in motu p̄mē qz dolēt et sollicite fi
 liū suū req̄siuit quez ex aliq̄ forte
 sui negligētia se p̄didisse timuit.
Luce p̄mo. Ecce pat̄ tu⁹ a ego dolē
 tes q̄rebam⁹ te. **Quarto** qz sol ha
 bz pulchritudinē in asp̄cū a ppter
 hōc ē ocul valde delcābilis ad vidē
 dū sedz ill⁹. **Ecc̄i. xi.** Delectabile ē o
 cul' vidē solē. **R̄a** sol sicut dicit **Am**
brosi⁹ i exāmorō ē ocul⁹ mūdi io
 cūditas diei pulchritudo celi mēsu
 ra tpm virt⁹ et vigor oim nascētū
 ū. dñs planetēz decor et p̄fectio o
 mīū stellaz. Et ideo in fabula cum
 pennatis vēstigijs sol depingitur
 et facie puerili. p̄opt̄ quod etiā
 p̄lexus id est pulch̄er dictus ē. Sic
 et beata v̄go maria pleā pulchri
 tudine fuit. **Vnde Cañ. iij.** Tota
 pulchra es amica mea et macula
 nō est in te. Et dicit tota sez intus
 et extra ad differentiam p̄pocrita
 rum qui habēt solū extra in appa
 rentia pulchritudinē s̄ctitatis.
 sed ipsa pulchra fuit intus per pu
 ritatem extra per virginitatez. Et
 ideo etiā significatur per archam
 que intus et extra erat deaurata.
Quinto quia sol habet efficacīā
 in effectū. habet em virtutem cale
 factiua a inflāmatiua. Nam ex mo
 tu radiorum et eorum contractio
 ne et multiplicatiōe calor genera
 tur in obiecti corporis superficie. et

maxime si corpus obiectum fuerit
speculare sicut dicitur in perspectiva.
quare si circa speculum concauum
stupa ponatur a calore generato
incenditur. Sic quoque beata virgo
mentes puras et sibi deuotas que
sunt ut specula munda inflamat ad
dei dilectionem. Unde ipsa dicitur
mater pulchre dilectionis. Ecclesiasti
ci vicesimo quarto. Et hec est infla
matio amoris que arefecit fenem com
cupiscentie carnalis. Ja. i. Exortus est
sol cum ardore et arefecit fenem. Item
sol habet virtutes fecundatiua. Om
nia enim hec inferiora fecundat. et
generatiuam eorum potentiam ex
citat adiuuat et exortat. Unde vide
mus ad sensum quod nichil fructificat
neque crescit ubi solaris radii non
attingit. Illud quod autem facit animam
bonis operibus fecundam est timor
dei. Unde dicitur Ecclesi. xv. Qui timor
deus faciet bona. Sed beata virgo
maria etiam dicitur esse mater timo
ris. Ecclesi. xij. Quia scilicet sibi deuotos
ad deum timendum inducit et eis suis me
ritis donum timoris acquirit ex quo
eos in bonis operibus fecundos efficit.
sed oportet eam puenire per deuo
tionem si quis vult impetrare sue be
ne benedictionem. Sapie. xvi. Opor
tet puenire solem ad benedictionem tu
am et ad ortum lucis te adorare. Item
sol habet virtutem discretiuam quod per eius
lucem omnia deteguntur nunc colores omnes
discernimus. et nigrum de albo dis
tinguimus. Sicut ipsa est que mentibus
sibi deuotis acquirit lumen discre
tionis et veram cognitionem vici
orum atque virtutum. Unde dicitur
mater agnitionis. Hoc lumine ca
rent illi miseri qui reuerentiam non
habent ad eam sed potius contra tra
eas infelices suas linguas relaxant
blasphemantes. qui vere possunt dicere

Sapie. v. Iusticie lumen non luxie
nobis. et sol iusticie non est ortus
nobis. Et illud Ecclesiastes. vi. Non
vidit solem nec agnouit distantiam
boni et mali. Item sol habet virtutes
fortificatiua. Unde videmus quod in eius
ascensu super nostrum orientem virtus
tes animarum roborantur et fortiores effi
ciuntur. et usque ad diem mediam aug
mentantur. et quando sol ad occasum
declinat debilitantur. et ideo in som
nium animata resoluuntur. Unde etiam
flores in ortu solis aperiantur qui in
occasu claudunt. Ita beata virgo ma
ria sibi deuotos exortat et roborat
dum eis subueniendo ad spem et
fiduciam sui mentes eorum subleuat.
Unde ipsa dicitur esse mater spei san
cte. Ecclesi. xxij. Propter omnes ergo
dictas proprietates dicitur esse
electa ut sol. Cant. ij. Et mulier a
micta sole. Apo. xij. Item beata
virgo maria assimilatur lune propter
septem. Nam luna secundum Basilium
in suo libro examerone est decor noctis.
ministra humoris. do
minatrix maris. mensura temporis.
emulatrix solis. imulatrix aeris.
Que omnia bene optunt sanctissime
matri christi. Primo ergo lu
na est decor noctis. non solum quia
noctem illuminat. sed etiam quia
in nocte decor ipsius apparet. preci
pue tunc cum est plena. Ita beata
virgo maria in nocte. id est in obscurita
te presentis vite existens fuit plena
lucis siue luce gratie divine. sicut an
gelus dixit. Ave gratia plena etc. Si
ue luce divine presentie. propter quod sub
didit. Dominus tecum. Dominus scilicet per te de
spensas. dominus filius te impregnans. dominus
spiritus sanctus te sacrificans. Unde ipsa fuit
totius trinitatis nobile templum. siue lu
ce originalis mundicie. que candore lu
cis eterne et speculum sine macula.

claudens margaritam gignit. **I**sta
 coclea est beata virgo que rore ce-
 lesti p̄fusa generauit de suis visce-
 ribus margaritam preciosam de q̄
Math. decimo tercio. Inuēta autē
 vna preciosa margarita abijt et
 vendidit. hec margarita cristi⁹ est
 p̄pter quē debemus omnia redere
 que habemus scilicet terrenam s̄b-
 stāciam. voluntatē propriam. et
 conuersationem mundanā et eā e-
 mere. **I**stum rorem de⁹ totum po-
 fuit in uterum virginis. et inde
 procedens totum mundū irriga-
 uit. **Bernard⁹** figuraturus aerem
 deus celesti rore totum vellus p̄us
 infudit redempturus etiam gen⁹
 humanū precium contulit in ma-
 riam. **Tercio** q̄ luna ē ministra
 humoris. Nam in augmento lune
 humores crescūt i corpore. Crescūt
 enim et humescunt in capitibus ce-
 rebella. in ossib⁹ medulle. a breui-
 ter in corporib⁹ omnis humoralis
 substantia. **E**t similiter i ei⁹ dimi-
 nutione oīa diminuuntur. **O**b hanc
 causā meli⁹ ē minūē i lūē augmē-
 to q̄ in eius decremento. **S**ed lig-
 na pro edificans incidere. a ābores
 inferere vel plantare. ē melius in
 decremento q̄ in augmento. **C**ui⁹
 ratio est quia cū in augmento cre-
 scunt humores. **S**i tunc arbores in-
 fereres vel plātares humor nimis
 qui in planta habundaret. quia a
 natura bene regi non posset. frue-
 tus faceret vermiculosos. ligna eti-
 am tunc incisa edificans non sunt
 apta. **Q**uia propter humiditate⁹
 inclusam ad putredinem sunt pa-
 ta. a vermibus nichilominus facili-
 ter corrodenda et deturpāda. **B**ea-
 ta autem virgo humoris ministra
 fuit quia scilicet suis filijs triplacē
 humorē infudit scilicet conceptiois

nutritionis et deuotionis. **C**oncep-
 tionis humorē amministratuit sp̄iri-
 tui s̄cto. sed nutritionis amminis-
 trauiit cr̄isto. humorem aute⁹ gra-
 tie et deuotionis cuiuslibet suo filio
 adoptiuo. **S**iquidem in concep-
 tione cr̄isti beata virgo maria ex pu-
 rissimo humore sanguinis sui mate-
 riaz ministratuit in conceptioē cor-
 poris cr̄isti. **S**ed sanct⁹ sp̄iritus ip-
 su⁹ corp⁹ organizauit et formauit.
Vnde beata virgo vera mater cr̄i-
 sti fuit. quia hoc solum secundum
Ph̄m perānet ad rationē matris
 et materiā de t̄ceptui. **Vñ Math.**
1. Cū eēt de sp̄osata mat̄ ih̄u ma-
 trā dedit filio humorē nutritiua
 lē sc̄z quando eū lactauit vberē de
 celo pleō. propt̄ qd̄ **Lu. xij.** dicit̄
Beatus v̄t̄ qui te p̄rtauit a vbera
 q̄ suxisti. **S**unt etiā duo vbera qui-
 b⁹ lactat beata v̄go filios suos ad-
 optiuos sc̄z ex vno infūdēs humo-
 re gratie iustis. ex alio humorē mi-
 sericordie peccatoribus. **E**t ideo ab
 ecclesia vocat̄ maria mat̄ gr̄ie mat̄
 misericordie. **Q**uarto q̄ luā ē do-
 minatrix maris. **N**ā sicut adamas
 trahit ferrū p̄ se. sic luna mouet et
 trahit p̄ se oceanū. **Vñ** i suo ortu
 itumescit mare et crescit ex pte o-
 rientali. et decreuit ex pte occide-
 tali. a extra q̄n ē i occasu. **S**im autē q̄
 luā plus vel minus p̄ficiat in lumie
 ita plus vel minus se extendit v̄l
 retrahit ipsum mare. **E**t sicut dicit
Mauro i libro **Cyerois** Ocean⁹
 incremento lūē retin⁹ modū istū. **Q**
Primo em̄ die crescit lune fit eo
 p̄iosior solito a habūdat in sūmo. s̄
 secūdo minuit et sic de crescit vsq̄
 ad diez. vñ. deñ iterum crescit per
 septem dies. **I**ta q̄ i decimaquat-
 ta die itez est plen⁹ i sūmo. **V**nde
 i nouissimo mare est summe plenū

et in plenilunio Mare autem; mota
liter accipitur tribus modis Nam
vnomō dicit mare huius vite ama-
ritudo a sup illō mare bñ vgo hēt
virtutem scilicet quia eius pietas
ostenditur super illos qui sunt i tri-
bulationis amaritudine positi Naz-
reni et mare obediunt ei **Mathei**
viij. Venti sūt aduersitates exteri-
ores • mare sunt interiores amari-
tudines **Vel** venti sūt violētie tēp-
tationum • mare perturbatio tribu-
lationū **Secūdo** modo mare voca-
tur peccatorum inq̄tudo • **Ysaie**
lvij. Imp̄n quasi mare feruēs qđ
quiescere non potest • sed quando
ista luna oritur peccatorib⁹ eos lu-
ce sue misericordie illustrādo • tunc
crescit ex pte orientis et decrescit
ex parte occidentis • quia scilicet ei⁹
auxilio oritur et crescit in ipsis pe-
ccatoribus lux gratie et aqua mise-
ricordie • et deficit casus culpe **Sed**
ecōtra si ista luā occideret peccato-
ribus scilicet vt eis per suam grati-
am non adēet • tunc cresceret ex p-
te occidentis et deficeret ex parte o-
rientis id est deficeret lux gratie et
cresceret casus culpe **¶ Tercio** vo-
catur mare mūdi vicissitudo siue
mutabilitas Sicut autem ostensū
est mare virtute lune habet q̄dru-
plicem mutabilitatē • Vna ē reple-
tionis et illa ē in nouilunio • Se cū
da diminutionis et illa ē vsq; ad sep-
timum lune **Tercia** augmentatio-
nis per alios septem dies siue sex
Quarta iterate repletionis • et hec
in plenilunio **Similiter** virtute et
auxilio beate virginis peccatores
i mundo existētes replētur aq̄ pe-
ccācie et decrescit in eis mare culpe
et augetur pfectus gratie et tādēz
peruenitur ad plenitudinēz glorie
¶ Quarto qz luna est mensura tēpo-

ris • qz se cūdū motū lune accipiūt
anni lunares qui apud iudeos ob-
seruabātur **Vñ Ecclesiastici** • **xlij.**
Luna in omnib⁹ i tpe suo ostēsiō
tpis et signum eui **Et cōtinēt** añ⁹
lunaris • **ccc. lxx. dies** **Vnde** patz
qz annus solaris supat lunare; in
xi. diebus **Vnde** hebrei et arabes
ānum seruant minore qđ sit noſter
xi. diebus pret quadrātem vnius
diei **¶ Item** secundum lunā disti-
guūtur menses lunares **Vnde** mē-
sis dicitur a mene qđ est luna eo qz
hebrei ex cursu lune menses voca-
bant **Et accipitur** mensis lunaris
apud iudeos et arabes secundum
cursuz lune in toto zodiaco donec
solem attingat • qđ facit in vigni-
tinouē diebus cū dimidio vt astro-
logi dicunt **Dies** autem lunares se-
cundum arabes incipiunt de sero
ab occasu solis • eo qz ortus lune sit
tempore occasus sol • et sic secūdū
eos nox precedit diem **Sed** greci
et **Romani** et alie gentes que non
vtuntur in mensibus suis visione
noue lune computant diem ab or-
tu solis cum nocte vsq; ad ortuz se-
quentis diei et sic secundum eos di-
es p̄cedit noctez vt dicit **Alfraga-
nus** differētia prima **Patet** ergo
qz luna habet dies menses et ānos
sed tamen menses et annos habet
breuiores **Quia** scilicet beata vgo
habet plenitudinem gratiarum et
virtutum et donorum sicut et xp⁹
qui soli assimilatur • tamē in mino-
ri gradu licet excesserit omnes ali-
os factos **Ecclesiastici** **tricesimoci**
o **Quare** dies diem superat et añ⁹
ānū **¶ Sexto** beata virgo assilatur
lune • quia luna ē emulatrix solis
Nam aliquando ipsi soli est ante a-
liquando retro aliqñ super aliqñ
subter **Vnde** luna aut est cum solē

in coniunctione quando ascendit
aut a latere ut quando a sole rece-
dit vel quando ad solem reuertitur
aut in plena oppositione quando sci-
licet totaliter soli opponitur. Sic be-
ata virgo ante christum qui etiam
est sol iusticie fuit quantum ad eta-
tem carnis sicut mater ante filium
et hoc quantum ad humanitatez
quia quantum ad diuinitatem Cri-
stus fuit ante eam. secundum illud
Post me venturus est. qui ante me
factus est. **I**tem fuit post christum
quantum ad mortem quia christus
ante eam mortuus fuit. Nam ut qu-
dam dicunt superuixit filio unde eim
animis. **E**rat enim ut dicunt quando
christum concepit decem et quatuor
annorum et mansit cum eo annis
xxiii. et post mortem christi super-
uixit undecim annis. et secundum
hoc quando obijt erat annorum
quinquaginta octo. **I**tem ipsa
fuit super christum materna auctori-
tate. Cui christus in puericia humili-
ter se subiecit et reuerenter obediuit. se-
cundum illud **Luce sexto** Descendit cum
eis et venit nazareth scilicet cum
virgine et Joseph et erat subditus il-
lis. **I**tem ipsa fuit sub christo non
solum dignitate sed etiam situs lo-
calitate cum esset in cruce suspensus
Tunc enim ipsa stetit inferius sub eo
iuxta crucem. **Johannis decimo** no-
no. Sed notandum quod quando luna
est sub sole ita quod recto diametro in-
ter nos et solem sit interposita so-
let esse eclipsis id est defectus solis
concausative. **E**t hoc fuit in passione
christi quia beata mater sub ipso me-
rens stetit et tunc ipsa eclipsis so-
lis id est mortis christi pro tanto cau-
satiua fuit. in quantum naturam
qua pati et mori posset ex ipsa cris-
tus assumpit. Sed notandum quod eclipsis

solis accedere non potest secundum
naturam nisi in coniunctione solis et
lune quando de nouo accenditur.
et tunc ipsa coniunctio in linea eclipti-
ca celebratur. et hoc est semper qua-
ndo sol est in capite draconis. et lu-
na in cauda vel econuerso. **U**nde di-
cit **Albumasar** in libro de motu pla-
netarum. Si luna inter nos et solem
obuiat defectum radioz nobis fa-
cit in capite vel cauda draconis.
Quid autem sit caput et cauda dra-
conis dicitur in capitulo sexagesi-
mo secundo. **E**t similiter beata virgo
dupliciter ipsum solem christum
quodammodo obscurauit. **P**rimo
quando ipsum concepit. et carne
restituit. tunc enim minoratus est
paulominus ab angelis. quia exi-
amit seipsum formam serui accipi-
ens. **U**nde hoc fuit quasi in capite
draconis id est in muliere vel huma-
na carne. que fuit caput id est prin-
cipium peccati. **I**tem in cauda id est
in morte christi. ubi fuit quodam-
modo finis peccati. ubi draco inferna-
lis suum dominium perdidit et ter-
ram nauit. **N**ota etiam quod quando
luna est sub sole quous lumen perdat
ex parte terre. non tamen perdit
ex parte celi. **U**nde quando luna
ipsi soli coniungitur nichil omnino
luminis ad terram dirigitur. Sed
tamen ex parte celi in plena illumi-
natione permanet et insistit. **E**t ita
similiter beata virgo. quous in passi-
one videretur ex parte corporis e-
clipsata et obscurata per tristitiam
immensibilitatem. tamen ex parte
anime semper fulgorem tenuit per
fidei firmitatem. **U**nde licet alia lu-
minaria mundi scilicet apostoli fue-
runt eclipsata tunc fidem perden-
do ipsa tamen semper luxit fidei lu-
mine seruando. **I**tem ista nostra

luna tūc fuit in coniunctione cum sole quādo imixta sup dilectuz suum ad celum assumpta fuit **I**tem ipse soli a latere stetit qz in celo iuxta tronū filij locatus est tron⁹ matris sicut legi i figura tercio **Hegū** n. de matre salomonis **F**uit autē opposita soli in anuntiatione quia tūc q̄to sol. i. deus vel āgel⁹ annūtiāns plus ipām commendabat et magnificabat dicēs **A**ue grā. tāto ipa ecō uerso se humiliāuit dicēs **E**cce ancilla. **V**nde qz humilitatem deus ancille sue respexit. ideo eā sūo lumine repleuit sicut luna impletur lumine quādo est soli opposita **S**eptimo beata virgo assimilā lune quia luna ē immutatrix aeris et mediante aere maxime imutat corpora humana **V**nde **P**rocrates in principio pronosticorū de luna loquēs ait **E**st q̄da celeste sidus in quo oportet medicum p̄uidere c⁹ p̄uidētia est mirabilis et stupenda **E**t **g**alenus in cōmento de diebus criticis dicit **N**em certam que non fallit intendat medicus quaz docuerunt astrologi egiptiorū qz per coniunctionem corporis lunaris cum stellis fortuitis fiunt egitudines terminabiles ad bonū **C**ū contrarijs vero cōtrarie scilicet ad malū **E**t ideo cautus et p̄fect⁹ medic⁹ s̄m doctrinā p̄p̄ctis aspiciere debet primam lunam et quādo ē plena lumine. quia tūc crescūt humores in omnibus vt dictum est **Q**uando ergo in febres aliquis cadit multum necesse est videre utz luna tūc exeat de cōiunctioē **T**ūc enim crescit infirmitas quousqz ueniat ad oppositionis gradū scilicet i plenilunio. et tūc si fuerit cū malo plaēta aut i malo signo et aspexit dominū domus mortis q̄ est signū

occultum scilicet scorpionis **V**el si aspexerit mortē que dicitur dom⁹ signi scorpionis tūc de morte timēdum est **S**i vero fuerit cū bono planeta et in bona domo siue signo et aspexerit dominū dom⁹ vite scilicet mercurium vel uenerē que ē dom⁹ arietis siue p̄mi signi tūc de uia sperandū est et sic de alijs utz in libro **P**rocrates quē dicit cōposuisse de iudicijis infirmitatis s̄m lunam **S**ic ergo luna habz dominū super infirmitates corporales **S**ic etiam domina nostra habz dominū super morbos taz corporales qz spirituales. vt faciat eos eē ad uitā vel ad mortem s̄m hominum merita et deuotionem ad ipsam **R**az eam reuerentes uitali aspectu aspiciunt et curat **I**psam uero blasphemantes et contempnentes nisi per penitentiā redeant mortali aspectu aspiciunt et necat **I**te beata virgo uocatur ab ecclia stella matris ex eo qz illa celestis q̄ dicitur stella maris ē primo quo ad sitū altissima **S**imilit̄ ego beata altissima est per glorie dignitatē scilicet super omnes choros sanctorum et angelorum iuxta filium in gloria sublimata **E**cclēsiasti **v**icesimo quarto **E**go i altissimis habito **I**tem illa stella est quo ad motū velocissima **L**icet em̄ stella maris que uulgo dicitur tramontana a loco suo moueri nō uideat̄ tamen in spere sue circulo circulatoriter circumuoluitur. sed quia circulum habet breuissimū quasi nō moueri uidetur **S**ic beata ego maria quousqz in statu gratie immobiliter permanferit et ab ipso per motum alicuius criminis nunq̄ recesserit motu tamen dilectionis diuine velocissime currit **D**icit enim **B**ernardus qz q̄ amat uelocitius

euerit velocius et puenit citius **I**psa pre omnibus sanctis plenius et
 feruentius dilexit **V**n ipsa dicitur ma-
 ter pulchre dilectionis. **E**ccelesiasti-
 ci decimo quarto. **F**uit autem amor
 suus per modum circulationis quia
 motus circularis est ab eodem in i-
 dem. quia ipsa deus sic diligebat quod o-
 mnia alia non nisi propter ipsum ama-
 bat. et sic omnis amor eius a deo in-
 cepit et in deum redibat. **E**ccelesi-
 astici vicesimo quarto. **C**irculus celi
 id est celestis amoris circuli sola.
Et dicit sola quia nullius facti a-
 mor fuit ita in deum totaliter directus
 sicut beate virginis. **V**nde et
 breuissimum circulum habebat quod
 post contemplationem omnia que
 occurrerent statim referebat in deum
Item dicit **A**ugustinus de ipsa **V**n
 scimus pro certo quod omnis marie
 vita et actio in deum fuit semper in do-
 mino. **I**tem huiusmodi stella quo-
 ad aspectum nostrum est minima quod
 uis in se sit valde magna. **S**imiliter
 beata virgo exterius exhibuit se
 minimam per humilitatem quod uis est
 valde magna per sanctitatem. **V**n
 dixit **L**uca. i. **Q**uia respexit humili-
 tatem ancille sue ecce enim ex hoc
 beatam me dicent omnes generationes
Item stella illa est quo ad effectum vtilis-
 sima propterea quod ipsa est nauigantium
 directiua et ideo vocatur stella ma-
 ris. **N**am propter situm sui immobilitate
 homines ad ipsam aspicientes max-
 ime certificant. sic beata virgo nau-
 uigantes per mare mundi dirigit. quibus
 scilicet luce sue misericordie nunquam
 subtrahit vel abscedit **V**nde illa stel-
 la vocatur polus quia semper nobis pol-
 let et nunquam occidit sed semper super
 nos existit **V**nde polus a polleudo est
 dictus quia continue mundo pollet
Item ista stella est ratione sui situm

meon totius celi ostensiva. **M**edius
 autem celi est filius dei qui media-
 tor est dei et hominum. hunc nobis
 ista stella ostendit quia eius nobis
 visibilem genuit **A**d hanc etiam stel-
 lam astrologi potissime recurrunt.
 quia per eius situm discernuntur
 termini et situs aliorum siderum et ce-
 lestium circulorum. **S**ic facti qui sunt
 viri astrologi celestia contemplantes
 potissime ad eam recurrunt et attendunt.
 quia situs siderum id est mansiones
 beatorum quas habent in celo. et
 termini celestium circulorum. id est
 perfectiones angelorum per ipsam
 discernuntur tamquam per ipsorum o-
 minum dominam et reginam. et per
 ipsam etiam tamquam per celi portas
 omnes qui saluantur illuc introdu-
 cuntur **I**tem illa stella per gyrum
 arturi sibi propinquum ab aliis stel-
 lis est distincta. a cuius vicinitate
 polus arcticus est vocata ut dicit **H**e-
 raclitus **A**rturus enim est septem stella-
 rum curtus. que istam stellam circui-
 eunt. facientes ei quasi circulum
 et coronam **Q**uia scilicet beata vir-
 go omnium sanctorum coronis qui ad vni-
 uersum pertinet coronam et decoratur
Nam. **P**rimus gradus est angelorum. secu-
 ndus est patriarcharum. tertius est propheta-
 rum. quartus apostolorum. quintus
 martirum. sextus confessorum. septi-
 mus virginum. **N**otandum etiam quod ista
 stella siue polus est axis celi ex v-
 na parte receptiua siue terminatiua
Axis enim vocatur linea quedam
 imaginata que ab illo polo antar-
 tico usque ad istum polum arcticum
 recto diametro sicut linea a puncto
 usque ad punctum esset tracta. **A**x-
 is ergo iste dolor passionis christi qui
 ab vno polo scilicet a filio cruci ab-
 fixo usque ad alium scilicet usque ad
 cor ipsius matris immobile a fide et

Tertio quicumque respiciebat in faciem virginis huius. omnis turpis temptatio extinguebatur in eo **Job .xxix.** Lux vultus mei non cauebat in terram. **¶ Sexto** quia lux celestium corporum virtutes ad nos vehit. Unde secundum auicennam lux est vehiculum virtutum celestium. quia scilicet celestia luminaria mediante luce agunt et movent ista inferiora. **Sed** sciendum secundum quosdam quod lux habet causare effectus naturales in quantum motus sibi adiungitur. non quod in motu sit virtus causatiua principaliter effectuum naturalium sicut est in luce. sed quia per motum determinatur virtus solis in quantum corpus agit in corpus per contactum et secretionem aeris moti. **Et** ideo cessante motu quod erit in fine mundi lux non causabit effectus naturales. sed solum intentionales. dando esse coloribus et se diffundendo in medio absque eo quod causet aliquem effectum naturalem. **Habet** enim corpus celeste in quantum corpus quod agat per motum. hoc enim est proprium corporis ut motus moueat. **Et** ex hac parte habet ut moueat ad transmutationem nature. **¶** Sed hoc per lucem habet ulterius quod solum causet esse spirituale in quantum attingit ad ordinem substantiarum separatarum et participat aliquid de modo ipsarum. **Unde** si motus auferatur lux habebit solum se multiplicare in medio et causare effectus spirituales in corporibus. et ex parte hac habet lux aliquam similitudinem cum forma intentionali. maxime cum fiat in medio et tollatur ad presentiam et absentiam luminaris propter quod non habet esse fixum et ratum sicut forma naturalis. **Unde** ratio debilis esse quod lux habet in medio

et ratione effectus intentionalis que solum causabit motu cessante posset forte aliquo modo tolerari dictum eorum qui dicunt quod lux habet in medio esse intentionale. **Sicut** ergo mediante luce deuenit ad inferiora virtus celi ita mediante virginis deuenit ad nos virtus dei id est filius dei de quo **Luc. i.** dixit angelus virgini. **Virtus** altissimi obumbrabit tibi. sed hoc factum non est nisi addito motu fidei scilicet per virginis consensum dicentis. **Ecce** ancilla domini etc. **¶** Mediante etiam ista luce celestis gratia nobis infunditur et deuenit ad nos diuine miserationis. **Unde** **Ecclesiastici .xxvi.** Misere nostri deus omnium a ostende nobis lucem miserationum tuarum. **¶** **Septimo** quia lux diuersas res gignit. **Dicit** enim **Dionysius** quarto capitulo de diuinis nominibus quod lux omnibus corporibus generationem confert. **Sic** beata virgo genuit illum qui multos filios adduxit secum in gloriam quos non contempnit vocare fratres ut dicit **Apostolus** **1^a ad hebreos .ii.** Omnes autem qui christi fratres sunt patet dici filii spirituales beate virginis que mater christi est naturalis. **¶** **Unde** ipsa dicit **Ecclesiastici .xxiiij.** Generationibus meis implemini. **Et** ideo omnes christiani sunt filii huius lucis **Io. xij.** **¶** **Credite** in lucem ut filii lucis sitis. **¶** **Item** maria mater domini assilata aurore propter .iiij. **¶** **Primo** quod est noctis ac diei mediatiua. est enim terminus noctis et initium diei. et ideo aliquid habet de obscuritate et aliquid de claritate. **Et** talis fuit beata virgo in utero matris. **Quia** enim in ipsa terminari debebat nox culpe et iniciari dies gratie secundum illud **Romanorum decimo tercio.** Nox precessit dies autem appropinquabit

Tercio ipsa tanquam vera aurore in ipso suo principio aliquid tenuit de nocte culpe. quia fuit in originali peccato concepta. et aliquid de die gratie. quia fuit in utero sanctificata. et per gratiam sanctificationis ab ipso peccato purgata. **¶** **Vn** Job **iiij.** dicitur de die originalis peccati qui incepit quando aperti sunt oculi adam et eue. Obtenebretur stelle caligine eius. expectet lucem et non videat nec ortu surgentis aurore. **S**telle enim. i. sancti illo die sunt obtenebrati. quia fuerunt cum originali peccato concepti et cum originali nati. **S**ed ista dies culpe non vidit lucem. i. christum. quia nec in suo conceptu nec in ortu originale habuit peccatum ideo dicit expectet lucem et non videat. **A**urore autem. i. beatam virginem non vidit scilicet quantum ad ortum. quia non est nata cum originali. licet viderit quantum ad conceptum. **E**t ideo signanter dixit nec ortum surgentis aurore. **¶** **S**ecundo quia aurore est latronum expulsiua. **N**am latrones qui de nocte in tenebris exeunt aurore. i. adueniente die fugiunt et se abscondunt. **¶** **J**ob **xxij.** **S**i subito apparuerit aurore arbitrantur umbram mortis. **I**ta demones tanquam insani et extranei fugiunt cum nostra aurore. i. virginem gloriosam in corde alicuius per deuotionem fulgere cognoscunt. **¶** **T**ercio quia aurore est rores infusiua. **V**nde dicitur aurore quasi aurora rorans. **I**ta beata virgo maria diuine gratie rorem nobis habundanter infundit. **¶** **Q**uod significatum est **Gene. xxxij.** in lucta iacob cum angelo. **N**am cum ei dixisset angelus dimitte me quia aurore est. **R**espondit non te dimittam nisi benedixeris michi. et postea sequitur. quia

benedixit ei in eodem loco. **H**ec enim est benedictio de qua dicitur **Ge. xxvij.** **I**n rore celi de super erit benedictio tua. **E**t hic est ros supernae gratie quem nobis haec aurore infundit. **E**t iste ros aurore est decoratiuus et refrigeratiuus et dulcoratiuus. **D**ecoratiuus. quia dicitur quod conche maritime ut supra tactum est in aurore se aperiunt et rores suscipiunt es margaritas concipiunt que scilicet in ornamentis ponuntur. **E**t sic anime deuote dum se isti aurore. i. beate virgini per affectum deuotionis aperiunt rorem gratie supernae suscipiunt per quam margaritas candidas. i. affectiones purissimas concipiunt que sunt anime ornamenta. **E**t ideo isti aurore dicitur **R**os lucis ros tuus. i. affectiones tu generas lucidas et mundas. **I**tem iste ros aurore est dulcoratiuus. **Exodi. xvi.** dicitur. quod in aurore colligebat manna. **M**anna quidem est intene dulcedinis gratia quae hinc qui tribulato sunt corde infundit haec aurore. **I**tem iste ros est refrigeratiuus scilicet ardoris feruentis concupiscentie. sed illud **Ecclesi. xliij.** **R**os obuians ardori remittit humilem efficit eum. et ideo aurore est caloris temperatiua. **¶** **Q**uarto quia aurore est lucis a sole impetratiua. **V**nde dicitur **1. Re. xxij.** **L**ux aurore oriente sole mane absque nubibus rutilat. **S**ic ista aurore scilicet uirgo beata impetrat lumen diuine cognitionis et inspirationis. **N**ota quod ista lux aurore quae mane oriente sole multa bona operatur. **E**st enim infirmorum confortatiua. auium letificatiua. florum de nocte clausorum appetitiua. herbarum de nocte depressarum erectiua. **Q**ue omnia haec iam predicta facit in nobis beata virgo maria. **E**st enim ipsa aurore quae debiles

confortat. siquidem infirmi confortantur in aurora. ex eo quod sanguis in aurora dominatur. et ideo sompnus dulcior est in aurora. Item quod tunc virtutes animales corroborantur. Unde secundum medicos melius se habent infirmi. Et ideo dicitur aurora quasi aurea hora. id est optima. Ita similiter per beatam virginem infirmi spiritualiter recipiunt sanitatem. vires anime recipiunt vigorem. sanguis dulcedinis et deuotionis recipit augmentationem. Item in aurora aues letificant. et ideo ad cantandum excitantur. Unde dicitur aurora quasi auium hora. quia scilicet beata virgo est que deuotos excitat ad dei laudem. Ipsa enim est que flores clausos. id est mentes humilium aperit ad bene operandum ut odorem boni exempli vndique circumfundant. Ipsa etiam est que depresso pro merito erigit per spem et consolationem. ¶ Item beata Maria assimilatur nubi propter septem. ¶ Primum quia nubes est omnium impressionum celestium de facili susceptiua. Quia scilicet domina nostra receptaculum fuit omnium celestium gratiarum. Nam ceteris sanctis per partes marie autem totam se infudit gratie plenitudo sicut Hieronymus dicit. Vnde angelus dixit ei Ave gratia plena. Et ideo pre ceteris sanctis extitit gloriosa. Exodi. xvi. Gloria domini apparuit in nube. ¶ Secundum quia nubes est sua leuitate sursum ascensiuua. Quia scilicet virgo beata contempnens terrena sepe erat ad celestia eleuata. Psalme. xix. Ascendet dominus super nubem leuem. id est virginem a freno amore alleuiatam et celesti calore subleuatam. et ingredietur egiptum. id est mundum. ¶ Tercium quod nubes est solaris radij incorporatiua. sed tamen radij qui

in ipsa nube incorporat ipsam penitus trans non eam scindit nec ipsa nubes diuidit. Ita ipsa domina nostra filium dei in se recepit et carnis vestiuit et sine sui corruptione etiam mundo peperit. Ezech. xxii. Sol in nube tegatur. Act. i. Rubes suscepit eum. ¶ Quarto quia est caloris mitigatiua et vmbriua. Quia scilicet virgo maria est omnium malorum nostrorum mitigatiua. Psalmista Expandit nubem in protectionem eorum. Mat. decimo octauo. Rubes lucida obumbravit eos. ¶ Quinto quia nubes est laboratiua recreatiua et sicut estiuum refrigeratiua. quod scilicet domina nostra est omnis nostri laboris consolatiua et refrigeratiua. Ecclesiastici. xxxv. Speciosa misericordia domini in tempore tribulationis quasi nubes pluuie in tempore siccitatis. ipsa enim est regina misericordie. ¶ Sexto quod nubes resoluta in pluuiam est terre fecundatiua ac seminum nutritiua. impinguatiua. augmentatiua et multiplicatiua. Quia scilicet domina nostra per impetrationem gratie terrarum anime nostre fecundat. bonas affectiones in nobis nutrit et impinguat. et opera nostra augmentat et multiplicat. Psalme. decimo octauo. Rubes rotis in die messis. Nam ipsa infundendo diuine gratie rores facit nos multiplicare bonorum operum messes. ¶ Septimo quia nubes est amaritudinis in dulcedinem mutatiua. Nam ex maximis aquis generata in altum tamen sublimata et contra solem suspensa solis beneficio amaritudinis deposita fit in dulcedinem tota conuersa. Ita etiam domina nostra licet amare ut dictum est fuerit in originali peccato generata. tamen a spiritu sancto sanctificata. et a sole iusticie grauidata facta est pre dulcissima et mater pia. in. Regum

xvij. **E**cce nubecula pura quasi ve-
 stigium hominis ascendebat de mari
 ad. **E**t dicitur beata virgo nubecu-
 la parua quantitate humilitatis. le-
 uitate sanctitatis. qz scz ab omni pec-
 cato immunis. a subtilitate paup-
 tatis. **I**te beata maria assimilatur
 mari. **P**rimum qz mare dicitur amari-
 tudinis poculum. i. aqua amara. **C**uius
 amaritudinis causa est scd3 **P**hūm
Quia in mari sunt duo vapores scz
 humidus et siccus. siue subtilis et
 grossus. per calorem ergo solis et mo-
 tum a mari resoluitur pars subtilior et
 remansit grossior. que nimis cale-
 facta fit salua. et adusta efficit ama-
 ra. **E**t ita in beata maria fuerunt du-
 o vapores. i. amores scz ad filium.
Vnus naturalis ad illius humani-
 tatem qui erat ut pars grossior. **A**-
 lius spiritualis ad illius diuinitatem.
Et scdm hoc habebat de ipso duas
 consolationes. **V**nam secundum sen-
 sualitatem que erat ut pars grossior.
Aliam secundum rationem que erat ut pars
 subtilior. **I**n passione autem filii sui propter ca-
 lorem solis. i. propter feruorem pena-
 rum et dolorum crisi et motum mor-
 tis eius exalauit pars subtilior. id
 est remissa est in ea consolatio ratio-
 nis. et habundauit vapor grossior
 id est affectio naturalis. propter quod
 intantum calefacta et adusta est do-
 lore qz tota facta est amara. **V**nde
 maria interpretatur amara mare
Job. xl. Feruescere faciet sicut ol-
 lam profundum maris id est cor u-
 ginis. qd quantum feruebat amo-
 re urebatur dolore. **E**t ideo ipsa ad-
 modum olle bulientis extra effun-
 dit aquam lacrimarum. **R**uth. i. Vo-
 cate me maria hoc est amarum. qz
 amaritudine repleuit me omnipotens.
Scd3 mare est fluminum ho-
 spiciu. **N**am omnia flumina intrant mare ut

dicitur **E**cclēsiastes. i. **E**t ita omnia
 dona spiritualia et omnium grati-
 arum carissimata influxerunt in be-
 atam mariam **E**cclēsiastici. xxvii.
In me gratia omnis vite ad. **T**er-
 tio quia mare est omnium aquarum
 principium. **N**am mare est sui dis-
 fusiuum. **V**nde tam fluminibus qz
 fontibus scdm **I**heronimum est a
 que ministratiuum. **H**ec etiam p-
 bat **S**eneca in nono libro naturali-
 um questionum. scz qz mare est pri-
 cipium omnium fluminum et fontium.
Sed **A**ristoteles et **A**uicēna et
Algazel et communiter pythagorici vo-
 lunt qz fontium et fluminum pluui-
 a sit causa. **E**t huic sententiae videtur
 attestari qz crescente pluuiā ut in
 hyeme crescunt flumina. et e contra-
 rio in estate contingit. **S**ed positio
 prima magis videtur conuenire scrip-
 turae **E**cclēsiastes. i. **A**d locum vnde
 exeunt flumina reuertuntur ad. **P**o-
 test tamen dici qz quantum ad conti-
 nuationem attractionis aque ad ali-
 quam vastam voraginem que est
 principium fluminis verius videtur
 dictum **S**eneca. scz qz mare sit princi-
 pium. eo qz pluuiā nō videtur sufficere
 posse ad indeficientem exitum fluminis a
 lici. **S**ed quantum ad facilitatem atten-
 tionis et congregationis aque ve-
 rius est scdm. eo qz terra spongio-
 sior est in loco descensus pluuię qz
 alibi in profundo. et ideo magis atten-
 tuata est. et aqua pluuialis subtilior est.
 et ab alto cadens. ideo penetrat cum i-
 ueit poros terre ad hoc aptos. et ita
 utraqz sententia de facili sustinetur.
Sed licet terra attrahat ab utroqz
 scz a pluuiā et a mari. qz ex omni parte
 attrahit tamen in videtur copiosius attrahere.
Vnā continue attrahit scz a mari. princi-
 pue tamen aqua pluuiā eo qz pauca est
 et raro cadens nec tota nec semper

perueniat ad locum unde flumē ori-
tur. Et huiusmodi congregatio aq̄
non fit solum ex attractione ad
vnum locum sed ex concursu pluri-
um venarum siue per naturā siue
per artem. quo modo aggregatur
vene artificialiter cum putei fodiū-
tur. Et sic patet q̄ aqua fluminū
et fontium et est a nubibus p̄ plu-
uiā. et est a mari per attractioēz
continuum. sed magis continue et
habunde a mari. Vnde etiā Arist.
dicit in libro Meth. q̄ mare occē-
num est continue principium om-
nium fluminū. Ita similiter quīs
a nubibus que sunt in aere. i. a sa-
ctis qui sunt in celo. et fluminib⁹
et fontibus qui sunt in terra. i. vi-
ris et mulieribus eos orantibus in
ecclesia infūdatur. i. impetret a deo
frequenter gratie pluuia. tamē a
mari plenissimo. i. a beata virgine
magis continue et habunde attrahi-
tur aq̄ gratie. Ipsa enim vt dicit
Bern. sinum pietatis sue omnib⁹
aperit vt de plenitudine ei⁹ accipi-
ant vniuersi. Vnde gratie aliorūz
sanctorū minime sunt respectu ge-
nitarū eius Eccl. xviii. Quasi gutte
aq̄ maris deputati sūt. ¶ Quarto
quia mare est in necessitati b⁹ refu-
gium. Ita beata virgo est refugium
miserorum in tribulatione positōz.
Vnde ipsa est spes omnium miserōz
in terra habitantium Ps. Spes o-
nium finium terre et in mari ac
Quinto quia mare est itinēis com-
pendium. Ita similiter siue ad sta-
tum gratie siue ad portū glorie be-
ate virginis auxilio cit⁹ puenitur
Ps. In mari via tua. ¶ Sexto quia
mare est laboris lucrum. Vnde ne-
gociatores ipsum maxime frequē-
tant. Ita qui volūt celestis gratie
thesauris ditari ad beatam vginē

sepius ire debent. siue ad costem
placidum eius exempla. siue ad sa-
lutanouz et cōmendandum eius p̄-
romia. siue ad impetrandūz et obti-
nendum ei⁹ suffragia. In cui⁹ figu-
tam dicitur Io. vi. q̄ prexerūt di-
scipuli ei⁹ ad mare. ¶ Septimo qz
mare est vndaz impulsū et equali-
tatis et tranquillitatis reductiuūz.
Vnde mare vocatur pelagus. quia
pellit vndam. Et vocat̄ etiā equoz
ab equalitate. quia et si fluct⁹ eius
velut montes erigūtur. sedatis ta-
men tempestatibus ad equantur.
vt dicit Ps. 107. Ita beata maria a
sibi deuotis et amicis vndas temp-
rationū repellit. et fluct⁹. i. furores
persequētium. et tempestates. i. i-
petus aduersariū ad equalitatez
pacis et tranquillitatem reductit.
Quod figuratum est Ione. i. vbi di-
citur q̄ tulerūt Jonam et miserūt
in mare et stetit mare a feruore su-
o. Per Jonam intellige orationez
puream et deuotā. que tūc in mare
mittitur qñ beate vginis porrigit.
et tunc mare. i. mūdus seuiens ces-
sat a feruore suo. i. persecutiōis furore.
¶ Item beata maria assimilā ēre
ap̄t. xii. Nā ēra scdm Basiliū. est
corp⁹ infimū. orbis mediū. celi cen-
trū. elemētū marie corpulētū. mū-
di fidamētū. naturalit̄ frigidūz et
sicā. qñtitate minimū. qñtitate ob-
scurū. figura spericum. aque glutī-
no māliū. scdm se totū q̄tu. licet
in partib⁹ suscipiat sepe motū. omniū
viviētū receptaculū. et pedū dei sca-
bellū. Prio igit̄ btā vgo assimilā ēre.
qz ēra est corp⁹ infimū scz int̄
q̄tuor elemēta fm ordinē naturalē
elemētoz. sicut celū ē supmū in or-
dine corporū Pro. xxv. Celū fursū
et ēra deorsū. Ita btā vgo sūt in
fima omniū factoz p̄ sui r̄putatiōez
g in

Vnde et appellauit se vilissimo et i
fimo noie feiaz scz ancillam. **Eccc**
inqt ancilla nre. **Lu. i.** **¶** Secundo qz
terra est orbis mediū. qz scz beata
vgo est media. i. mediatrix nostra
per reconciliatioēz **Ps.** Opatus ē sa
lutē in medio tre **¶** Tercio quia ē
ca est celi centz. Tale aut centrū
celi habet stabilitatem et fixationēz
Et sic beata virgo ex dono dei ha
buit stabilitatem et fixationem in g
tia et fide **Ps.** Firmavit orbēz tre
qui nō nē. **¶** Quarto qz terra est
elemētū maxie corpulentū Ita be
ata virgo fuit corpulentissima per
pauitiationem. Quia corpus vir
gineum possedit in mūdo. corpus
diuinū portauit in vtero. a corp⁹
gloriosum possidet in celo. i. **Para.**
nn. Inuenerunt terram latissimaz
quietam et ferilem Corpus enim
beate virginis fuit terra quieta a
passionib⁹. ferilis per plis fecūdi
tatem. latissima per glorie imorta
litate. **¶** Quinto quia terra est
mūdi fūdamētū. scz ppter immobili
tatē. qz quasi oia corpora mouent
circa eā. scz celū ignis aer et aqua
**Sed ipsa stat sicut fūdamētū imo
bile Eccl̄tes. i.** Terra autē metruaz
stat Ita beata maria tanq̄ fidei fū
damentū fuit semper stabilis in ea
aplis ab illa recedentib⁹ tpe passi
onis. Item ipsa stat p mūdo pec
catoribus semp assistens et nunq̄
eis deficiēs **Eccl̄. xxiiij.** Vsq̄ ad fu
turum seculū nō defina. i. vsq̄ post
diem iudicij peccatoribus assistere
nō cessato. **¶** Sexto qz tra ē elemē
tū naturalit̄. frigidū et sicca. Et ita
beata maria fuit frigidā et sicca p
carnis incorruptionē. qz caruit hu
more luxurie et ardore cupiscētie
Jud. i. Terram arētē dedisti michi
Et Deut. xxiiij. Terrā quaz calcas

ferrea est. ferrum em̄ est frigidū a
sicca. **¶** Septimo quia terra ē quā
titate minima. Et ita beata virgo
fuit pē paupertatis extenuationē
minimū hñs de mūdo **Ge. xli.** Cre
scere me fecit de⁹ in tra paupertatis
mee **Je. nñ.** Asperi tra et ecce va
cua erat **¶** Octauo qz tra est q̄lita
te obscura. Ita beata virgo obscu
rata et turbata est in filij sui passi
ōne **Pla. lx.** Ecce tenebre scz affli
ctiois et doloris opertiet tra. i. btāz
vginē. Et in eodē. **xxxij.** Luxit et
elāquit tra. **¶** Nonno tra ē figura
sperica. Et btā vgo fuit figurē sp̄ci
ce. inq̄tū habuit plenitudinēz gra
tie. Nā sicut figura sperica pbatu
a Phō esse p̄fectissima figuraz. et
ipsa fuit p̄fectissima feiaz **Istuo au
tē qd̄ phi vocant speraz tre facta
scriptura vocat orbem tre. Vnde
eadem est figura sperica et orbicu
laris. De qua in Psalmo dicitur.
Orbem tre et plenitudinem ei⁹ tu
fundasti. ¶** Decimo quia tra est a
que glutino mansua. Quia sc̄bz
ap̄t humiditatē aque tenent se ad
inūicē partes tre. Et sic beata v
go aque glutino. i. diuine gr̄tie do
no constans et firma fuit. Vnde ip
sa fuit tra vore celestis gr̄tie ma
dens. vt habetur **Judicium. vi.** **¶**
Vndecimo quia tra secunduz se to
tā est quieta. Et ita etiāz similit̄ to
ta quieta fuit beata virgo maria
per mentis abstractionem. et a di
scursibus vacationem. Vnde et ei
attribuitur sabbatum quod est di
es quietis **Leuitici. xxv.** Sabbatū
erit tre **¶** Duodecimo quia tra est
oim̄ viuētiū receptaculū. Ita
et btā maria oēs recipit ad se p̄si
giētes. ymo ipsa iūitat dices. Tū
fite ad me oēs q̄ cupiscitis me nē.
Eccl̄. xxiiij. Et hoc ē quia ipsa est

plena misericordie. scdm illud **P̄s.**
Misericordia domini plena est terra
 Et ideo ipsa data est in refugium
P̄s. Terram autē dedit filijs hoim
¶ Decimotercio quia terra dicitur
 peduz dei scabellū. Et sic fuit beata
 virgo per filij dei susceptionē. Qua
 si em pedes dei quibus mediantibz
 stetit in eius utero fuerunt corpus
 et anima xpi. **Vñ Psal. lxxvi.** Ter
 ra scabellū pedū meorum. **¶** Item
 beata virgo Maria assimilā mort
 ti Synai ppter octo. **¶** Primo quia
 mons ille fuit mons misericordie
 et pmissionis. Est enim mons sy
 nai in puincia Madian. cuius ps
 est Oreb. vbi apparuit dominus
 Moyse in rubo compatiens afflic
 tionem populi sui. et pmissit liberae
 eum a seruitute egyptiorum p ma
 nū eius ut habetur **Exo. iij.** Ita
 beata virgo Maria tāq̄ misericor
 die regina fuit pmissa et p̄figura
 ta in illo eodem rubo in quo dñs
 moyse apparuit. sicut **Eccia** dicit.
 Rubū quē videat Moyses ac. Et in
 alijs pphetis multis et expressis.
 Et in ea implete sunt pmissiones
 facte de liberatione hūam generis
 a seruitute dyaboli. **Nā** in eā descē
 dit filij dei et carnem nrām assūp
 sit p nostra liberatione **Exo. xix.**
 Descendit dominus super montem
 Synai ac. **¶** Secūdo quia mōs ille
 fuit mōs angelicę frequētationis.
 Ibi em frequēter angelus ex p̄sona
 domini apparuit et locutus est mo
 ysi. **Vñ** dicit **Actū. viij.** q̄ appa
 ruit ei in deserto montis syna in
 igne flāme rubi ac. Et in eodē capi
 tulo dicitur etiā de Moyse. **Vic ē**
 q̄ fuit in ecclesia in solitudine cuz
 āgelo. qui loquebat in mōte syna
 et cuz patribz nostris qui accepit
 verba dare nobis. Ita similiter be

ata maria fuit ab angelo visitata.
 salutata. et de verbo vite edocta.
 sicut patet **Luc. i.** **¶** Tercio quia
 synai fuit luminis mōs et inflāma
 tionis. ut cū apparuit ibi dominus
 in flāma rubi **Exo. iij.** Et iterz **Exo**
di xix. dicitur. q̄ mōs synai fumi
 gabat eo q̄ descendisset dominus
 super eū in igne et ascēderet fumus
 ex eo quasi de fornace. Et hoc factū
 est de beata virgine. quādo scilicet
 spiritus sanctus in eam supuēnit.
 qui est ignis. i. amor diuinus. et eā
 estuanti desiderio fumigare fecit et
 mentem totam ipsius illuminauit
 et inflāmauit **Luc. i.** Spiritus san
 ctus superuēnit in te ac. **¶** Quar
 to quia fuit mons pluuię et rois.
 Et sic fuit virgo maria in filij dei
 ceptione **P̄s.** Descendet sicut plu
 uia in vellus ac. **¶** Hanc pluuiam si
 uē rorem celestem meruit beata v
 rgo suscipere. quia humilima fuit.
Nā a superbis et elatis fugit. **¶** **Re**
gum. i. Montes gelboe nec ros nec
 pluuiā remiat super eos. **¶** **¶** **¶** **¶**
 Quinto quia syna fuit mōs diuine ha
 bitationis. **Nā** scdm **Iosephū** erat
 opinio hominū habitare ibi deum.
 propter quod nō pascebant ibi o
 ues. nec pastores cōmuniter appx
 imare audebāt. Ita similiter btā v
 rgo fuit habitaculum dei **Psalmista**
Mons in quo beneplacitum est de
 o habitare in eo. Et iterz **Psalmis**
ta. Dominus in eis in syna ac. **¶**
 Sexto quia fuit mons sapientie et
 eruditionis. Ibi enim data est po
 pulo lex per manum moyse **Leuiti**
ci vice simo sexto. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
 Dec sunt p̄cep
 ta atq̄ iudicia et leges quas dedit
 dominus inter se et filios **Israel**
 in monte synai per manū Moyse.
 Ita similiter beata virgo illū mun
 do peperit q̄ est verbū et sapientia

patris qui est dux et legifer noster
 per quem reges regnant et legum
 conditores iusta decernunt. **Sep-**
 timo quia est mons iusticie et com-
 minationis. Nam beatissima virgo
 maria sicut sibi deuotis et eam reueren-
 tibus est salutis refugium, ita et a
 temulentibus et blasphemantibus
 erit ad mortis et perditionis iudicium.
Vñ Exo. xix. dixit Moyses de mōte
 Synai. **Cauete ne ascendatis in**
montem nec tangatis fines illius
Omnis qui tetigerit montem mor-
te morietur. **Octauo** quia erat
 mons pascue et refectionis. **Vnde**
 dicit **Iosephus**, quod est mons excelsus
 ad pascua egregius, quous in aliquo
 parte eius ut dicitur est, pastores ante
 Moysen propter reuerentiam non
 audebant pascere oues. **Sed** Moy-
 ses dum approximauit rubum ac
 dere sine combustione vidit et deum
 sibi loquentem, id est angelum sibi loquen-
 tem presentialiter ex persona dei audi-
 uit ut habetur **Exo. iij.** **Vnde** dicitur
 ibi, quod cum minasset gregem ad
 interiora deserti venit ad montem
 oreb, apparuitque ei dominus in flama
 de medio rubi. Ita beata virgo
 in assumptione fuit quando peruenit
 ad pascua eterne beatitudinis, ad
 que etiam gregem fidelium ad eam
 confugiuntur exemplo et auxilio iu-
 giter introducit.

Capitulum. xlix.

Miserie et tribulationes pre-
 sentis vite assimilantur a-
 quis, de quibus in **Ps.** **Sal-**
uus me fac deus quoniam intraue-
runt aque usque ad animam meam
Iste aque sunt transeunde auxilio
 scilicet diuine gratie. Ipse enim deus dixit
Pla. xliij. **Cum** transieris per aquas
 tecum erit. **Sed** iste transitus potest
 fieri multipliciter. **Primo** calcando

per fidem, sicut de beato Petro le-
 gitur **Mat. xiiij.** **Ite** transeundo per
 fortitudinem, quemadmodum legitur in
Ne. xxix. ubi dicitur, **ubi** dicitur, **ubi**
de beniamin irruerunt Iorda-
ne, quod fuit per fortitudinem ante re-
 gem, id est christum transierunt vada mise-
 riarum presentium. **Ite** natando quod fit
 per prudentiam. **Quia** enim nata-
 re vult necesse est quod habeat natan-
 di prudentiam, et hoc significatum est
Actu. xxvij. ubi dicitur, quod centu-
 rio iussit eos quod possent natare mit-
 tere se in mare. **Ite** nauigando,
 quod fit per penitentiam. **Nauis** enim pe-
 nitentia est **Exo. xiiij.** **Transientes**
 mare per ratem liberati sunt. **Ite**
 aquas diuidendo, quod fit per organum
 diuine iusticie **Exo. xiiij.** **Eleua** o-
 rganum tuam et extende manum super
 mare et diuide illud. **Ite** saltando
 in baculo diuini adiutorij per contem-
 plationem, quod significat **Gen. xxxij.**
 ubi dicit iacob **In** baculo transiit
 istum Iacob contemplatiuus est qui
 iordanem miseriarum pontium debet transi-
 re appodiando se baculo diuini adiu-
 torij. **Ite** miseria et tribulationes
 licet de se non sint huius gratie vel pla-
 cite, possunt tamen effici faciles et quasi
 dulces ad sustinendum. **Quod** patet ex
 emplo aquarum. **Nam** de se nullum ha-
 bet aqua saporem, acquirit tamen sa-
 pore vel per colationem quam habet in
 poris terre, vel per calorem solis qui dul-
 cedinem facit in aqua eleuando sub-
 tilius eius et permiscendo humidum
 aereum quod pinguescit et dulcorat. **Et**
 salsedinem inducit obduendo terre
 stre quod remanet. **Ex** his colliguntur
 tres modi quibus aqua tribula-
 tionis efficitur aie sapida. **Primo** est
 per passionem christi inspectionem. **Verum**
 est colatio aqua in poris terre. **Fuit** enim
 corpus christi carneum et terrestre sicut

corpora nostra. et ideo per poros terre vulnea corporis xpi possumus accipere. in quibus tunc aquam nostratam tribulationum colamus. quam do nichil esse quod patimur respectu doloris eius quem ipse pro nobis pertulit iudicamus. Et sic dulce et leue nobis fit si pro illo pro qua maxima potest patiatur. **Deb. xij**
Recogitate eum qui tales sustulit aduersus semetipsum a peccatoribus contradictiones ut non fatigemini animis vestris deficientes **Greg. 9.**
Si passio christi ad memoriam reuocetur nichil est adeo durum quod non equo animo toleretur. **¶ Secundo** modus est per contemplationis elevationem. Et hec est calor solaris in sublimi subleuatio et impinguatione. Nam calor solis. i. feruor diuini amoris id quod subtilis est hominis scilicet mentem eleuat ad contemplandum celestia. et tunc anima pinguescit aereo humore scilicet spirituali deuotione que ei omnem tribulationem dulcorat. **¶ Unde habet Exod. xvi.** quod dum incalcesceret sol liquefacta erat manna. Est enim ut calor solis feruor diuini amoris qui manna liqua facit dum mentem afficit in deuotionis dulcedine resoluunt. **¶ Tercio** modus est per virtutem strictionem. Et hec est terrestri vaporis adustio. Quia scilicet feruens strictione adurit et consumit omnem terrenum affectum. Et aqua tribulationis que erat peccati insipida fit homini operucto sapida. non quod dem sapore dulci sed salso. Est enim tribulatio homini operucto ex vna parte sapida. i. grata scilicet ut a peccato purgetur sed est ei salsa ratione causa quia scilicet displicet ei commisisse unde patitur. **¶ Unde hoc est mare deserti. i. penitentiae quod est mare salissimum ut dicitur Iosue. xij.**

Capitulum .i.

Mortis memoria respicitur in cinere triplici ratione. **¶ Primo** quia cinis terram frigidat. Ita memoria mortis ad bene operandum sollicitat. **¶ Greg. 9.** Valde se sollicitat in bono opere qui cogitat de extremo vite. **¶ Secundo** quia ignis per cinerem conseruat et maxime si cinis est calidus quia si frigidus ignem extinguit. Ita memoria mortis feruentem impressa gratia spiritus sancti conseruat. sunt tamen qui frigidam istam memoriam habent ut illi qui animam cum corpore mortuam credunt talis memoria potest extinguit gratiam quam conseruet. **¶ Tercio** quia cinis maculas lauat. et similiter memoria mortis abluit omnem peccatorum maculas. **Ecc. viij.** Memorare non uisissima tua et in eternum non peccabis. Lauat enim maculas luxurie si quis consideret quod futurum est quod diligit. **¶ Greg. 9.** Nichil sic ad dominum carnis desideria ualet quam quod unusquisque hoc quod diligit quod sit mortuum perferat. **¶ Itē** lauat peccatum superbie si consideret quod ipse est mortuus qui se eleuat. **Ecc. i.** **¶ Quid** superbit terra et cinis? lauat peccatum auaritie si consideret quod finaliter de mundo portat. **¶ Job. xviij.** Saccum meum operui super tunc meam a operui cinere carne mea.

Capitulum .li.

Mundus est locus obscurus quia obscuratur ad modum aeris fumo uanitatis. puluere cupiditatis. et nebula carnalitatis. **¶ Jo. ij.** Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum et superbia uite. **¶ Itē** aer ut dicitur **¶ Ps. viij.** vehementer concitatus ventos contraria et choruscationes efficit. tractus nubila gignit. conspissat pluias facit. congelat nives a gratia uines introducit. **¶ Sed** rarefactus

serenitatem adducit. **M**undus autem aliquando dicitur per superbiam et tunc generat ventos persecutionum, tonitrua orationum, et choruscationes siue fulgura percussionum. Aliquando vero contrahitur per auariciam, et tunc obnubilatur et obscuratur, quia sicut dicit **Gregorius**. Tenebra anime est diuitiarum cupiditas. Aliquando vero dissipatur et impinguatur per gulam, et tunc pluuias facit, id est fluxum luxurie. proxima enim sibi sunt ut dicit **Gregorius**, ventus et genitalia. Aliquando vero congelatur per accidiam, et tunc si faciat opera que videantur alba, id est pura vel bona sunt tamen frigida et cito destructibilia. **Q**uando vero rarefcit, id est subtiliatur per penitentiam, et tunc serenatur per gratiam. **I**tem mundus assimilatur mari. **P**rimo quia mare est multorum periculorum orientium. Est enim mare periculosum. **P**rimo propter motum. **Matthaeus** viij. **M**otus magnus factus est in mari propter quem motus mare est tempestuosum, percellitur et tumultuosum. Et ita mare mundi est tempestuosum ex guerra, percellitur ex infortunijs, tumultuosum ex iniquitatibus et vicijs. **Corinthios** xi. Periculis in mari. **S**ecundo propter ventum. Est in mari impulsio contrariorum ventorum. **Danielis** iiij. Quatuor venti pugnant in mari. Nam ut ventus auster est principis prosperitas, ut aquilo aduersitas. **O**rientalis inspiratio gratie, **O**ccidentalis suggestio malicie. **T**ercio est periculosum propter defectum tam scilicet nauis quam naute, id est gubernantis. **N**auis enim siue lignum cum quo habemus transire hoc mare est hoc corpus quod est vas fragile propter passibilitatem, graue propter peccati onerositatem, et multis foraminibus penetrabile propter sensum susceptibilitatem. **S**unt enim sensus ut foramina quedam per que mul-

ta mala ingrediuntur. **I**tem est frequenter defectus naute pitius, id est romis prudentis regentis. **O**mnia hec pericula sentiunt homines pitius in mari huius mundi. **Eccliam** xliij. Qui nauigant mare narrant pericula eius. **S**ecundo mare est animatum et multipliciter monstrorum productum. **V**nde secundum **Habanum** plura monstra producit mare quam terra. **P**rimo. **N**oc mare magnum et spaciosum manibus illie reptilibus a quorum non est numerus. **I**ta in mari mundi sunt animata diuersa et monstruosa multa, non tantum corporaliter sed etiam spiritualiter. **S**unt enim in mundo homines animales, id est sensuales ad modum piscium, secundum illud. **F**acies hominis sicut pisces maris, et dicuntur animales, id est sensuales non sapientes illa que dei sunt, quia animalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei ut dicitur. **Corinthios** ij. **I**tem sunt monstruosi velut ille belue, de quibus habetur **Danielis** ij. quod surgebant de mari. **N**am prima que erat similis leoni signat superbiam vite, secunda que erat similis ursi signat voluptatem carnalis concupiscentie, tertia que erat similis pardis signat cupiditatem auaricie, quarta que habebat dentes ferreos terribiles signat crudelitatem malicie. **T**ercio quia mare est nubium et nebule a ventorum generatum. **E**t similiter etiam mundus generat nebulas errorum, nubes viciorum, ventos persecutionum siue temptationum, propter quas precipitantur et suffocantur multi. **Matthaeus** v. **G**rex precipitatus est in mare, et fuit grex porcorum id est hominum carnaliter uiuentium. **Q**uarto quia mare est lune imitatum. **D**icit enim **Philosophus** in libro de proprietatibus elementorum, quod mare imitatur naturam lune. **N**am

sicut ad amantem sequitur ferrum
 sic mare sequitur lune cursum. **V**n
 de semper est mare in summo au
 mento et vigore quando luna est
 plena lumine siue versus celum ut in
 nouilunio siue versus terram ut in
 plenilunio. Et sicut luna in suo lumine
 plus proficit vel deficit sic mare cre
 scit amplius vel decrescit ut supra
 dictum est capitulo. **xlvij.** Sed sicut
 mare ipsum imitatur lunam. Ita mundus
 sequitur fortunam. **V**nde sicut cre
 scit vel minuitur fortuna alicuius
 ita multum vel parum eius appropria
 tur mundus. **V**nde metricè dicitur
**Cum fueris felix multos numerabis
 amicos. Tempora si fuerint nubila
 solus eris.** **I**tem mundus assimi
 latut deserto. **P**rimo quia deser
 tus est locus infructuosus. Non enim
 colitur nec fertur. sic mundus id est
 mundani homines non sciuntur
 aratro penitentiae nec recipiunt semi
 na doctrinae ita ut eis applicentur nec
 semine diuinae gratiae. et ideo nec fruc
 tus operum producant meritorios eter
 ne glorie. **I**tem decimo septimo. **E**rit
 quasi mirra in deserto que scilicet
 sunt infructuose. **S**ecundo quia
 desertum est locus spirituosus id est spi
 ritus et reprobis plenus. Et sic etiam
 in mundo habundant spiritus id est
 sollicitudines temporalium que mentem
 inquietant vel spiritus. id est. pericula tribu
 lationum que cor vel corpus cruciant.
 vel spiritus. id est. inordinaciones peccato
 rum que conscientiam pungunt et lecerant.
Item. **vij.** **C**onteram carnes vestras
 cum spiritibus tribulatisque deserti. **T**er
 cio quia desertum est locus periculosus.
Est enim venenosorum animalium domici
 lium. ferarum latibulum. et latronum habi
 taculum. Sic in deserto mundi sunt
 animalia venenosa per luxuriam. **M**ala
Posui hereditate eius dracones

debet. **I**tem sunt ferre. id est. feri per superbiam.
Vnde superbo regi Nabuchodonoso
 sortitum est. **E**icient te ab hominibus et
 cum bestis ferisque erit habitatio tua.
Item sunt in deserto mundi latrones
 per auariciam. **Q**ui enim pauperes
 et exactores et alios tributis spoli
 at mundi latrones vocantur. **C**orinthios. **xj.**
Periculis latronum. **Q**uarto quia
 desertum est locus defectuosus. quia est
 locus sitis et ariditatis scilicet aqua carens.
Primo. **I**n terra deserta iuuua et iuuuosa.
Ita in hominibus mundanis est ariditas
 et sitis inordinati appetitus et insa
 tiabilis circa peccata et temporalia. **P**rimo.
Esurientes et sitientes anima eorum in ip
 sis defecit. Et hoc est quia deficit eis
 aqua scilicet gratie que hanc sitim inor
 dinatam extinguit. **I**ohannes. **ij.** **S**i quis
 berit ex aqua quam ego dabo ei non
 sitiet in eternum. **V**bi ergo hoc aqua
 deficit est sitis insatiabilis. **P**salmus. **A**
 nima mea sicut terra sine aqua tibi.
Quinto quia desertum est locus
 estuosus. scilicet ardoribus solis ex
 positus. **H**abent enim mundani
 continuum ardorem solis scilicet inor
 dinatum amorem prosperitatis.
Iohannes. **i.** **I**gnis comedit speciosam
 deserti. Et vocat ignem ardentissimum
 ardorem solis qui est inordi
 natus affectus cupiditatis. **D**e quo
 in **P**salmus. **P**er diem sol non urit
 te neque luna per noctem. **S**exto
 quia desertum est locus metulosus
 quia est locus horrois et vaste soli
 tudinis. **E**st enim mundus illa solitudo
 deserti. **D**e qua dicitur **D**euteronomio. **vij.**
Ductor tuus fuit in solitudine ma
 gna atque terribili. in qua erat ser
 pens flatu adures et scorpio et vip
 las. **S**erpens flatu adurens est ip
 se mundus qui flatu sue cupiditatis
 inficit. **S**corpio in facie blandiens
 a retro pugens est caro siue voluptas

corporis Dipsas autem latenter in
 terficiens est dyabolus et hec timo
 rem debent incutere et horrore ¶
Septimo qz desertus est locus deu
 us. locus enim est desertum deu
 et erroris **V**nde **P**s. Errauerunt
 in solitudine in iniquo. viam ci
 uitatis habitaculi non inuenerunt
Sunt enim in deserto vie deuie fru
 ticibus plene arenose lapidose pul
 uerulente fetulente et alijs incom
 modis onerose **S**imiliter in mudo
 sunt vie deuie iracundorum. qui a
 precipue ira facit a ratione deuia
 re **S**ed fruticibus et reprobis plene
 sunt vie pigrorum. secundum illud
Prouerbiorum. xxv. Per agrum
 pigri hominis transiit et per vine
 am viri stulti et ecce totum repleue
 rat vitice. operuerant su perficiem
 eius spine ac. **O**see. vii. Sepiam
 viam tuam spinis **V**ie autem areno
 se sunt vie auarorum qui aurum
 querunt **O**mnne enim aurum tam
 q arena e exigua ut dicitur **S**api
 entie. vii. **S**ed lapidose et scandulo
 se sunt vie superbiorum **E**ccelesiasti
 ci. xxi. **V**ia peccantium complan
 tata lapidibus **S**ed vie puluerule
 te sunt vie gulosorum qui nutriunt
 puluerem id est corp in puluere
 reuerfurus **E**ccelesiastici. xii. **H**euer
 tatur puluis in terram sua. **F**etu
 lente autem sunt vie luxuriosoz
 qui fetent per carnis corruptionez
Omnis quippe caro corruerat via
 suam **G**enesis. vi. **D**e cadaueribz
 eorum ascendet fetor **P**salm. xxxvii
Vie autem onerose et difficiles sunt
 vie inuidoru qui ex multis torque
 tur **S**apientie. quinto **L**assati sumz
 in via iniquitatis et perditionis. a
 bulauimus vias difficiles **O**mnis
 ergo peccatorum via est sicut via
 deserti de qua dicitur. ii. **H**egū. vii

Abierunt per via deserti tota nocte
 ¶ **I**tem mundus est similis spelu
 ce **E**st enim spelunca fouea subter
 ranea a speculatio dicta. habet em
 ex parte lucis introitum latum. sed
 terminum habet acutum **V**nde lo
 cus est lucidus in ingressu. obscurus
 in progressu. sed artus et inspidus
 in egressu. si tamen inueniat egres
 sus ut dicit **D**amasceus. **S**ic homo
 mudum ingrediens habet introitu
 lucidum dum in vita nascitur. qui
 a vita erat lux hominum. s habet p
 gressum obscurum quia scilicet in
 mundo viuendo multis tenebris ig
 norantie et peccatorum inuoluitur
Sed habet egressum artum et insi
 pidum dum moritur **N**ichilominus
 tamen mundus est locus ad specu
 landum **A**po. prima **C**ori. xii. **V**i
 demus nunc per speculum in enigmate
 ¶ **C**apitulum. li.

Mutatur ho sex modis spiri
 tualiter secundum qd sex
 modis mutatur res corpo
 raliter **S**ex sunt enim secundum **P**h
 species mutationis que competunt
 vite spuali scilicet corruptio. gene
 ratio. augmentum. diminutio. alte
 ratio. et loci mutatio **C**orruptio fit
 salubriter in homine penitente per
 peccati destructionem **A**po. **R**o. vi.
Destruatur corpus peccati ut ultra
 non seruiamus peccato **G**en. xx. xv
Quidamini ac mutate vestimenta
 vestra. ipa enim peccati destructio e
 metis mudacio **G**enatio vero fit in
 penitente per gre renouacionez qua
 sez conferet ho nouu ee gratuitu. i.
Pet. ii. **Q**uasi mo gemitu infantes
 rationabiles sine dolo lac cupiscite
Sz qz talis gra pendet ex deo grati
 am infundente dicitur in **P**s. **Q**u
 tabis eos et mutabuntur **A**ugmen
 tu fit in pfecte per vtuu extentionez

Deo. quia eto Iustorum semita qua
si lux splendens procreat et crescit
vsq; ad perfectum diem Et quia ta-
lis profectus est per gradus. vii.
virtutum vel. vii. don omz dicitur
Danielis. vii. Septem tempora mu-
tabunt super te. ¶ Diminutio fit in
prudēte p humilitatis reputationē
secūdm illud Aposto. i. Co. xv. E-
go sū mimus? apolozū qui nō sū
dignus vocari apolo? ¶ Alterati-
o vero debet fieri in presidente per
morum mutationē. Nam pēcipue
ad prelationem assumptus mutatē
et corrigē debz mores iordinatos sic
dictū fuit sauli. i. Regū. x. Muta-
beris i viz alterū Locū mutatio fit
in sapiente per diuersozū cōtēpla-
tionem Est enim triplex motus lo-
calis Rectus circularis et obliquus
Hūc em triplex motū beat? Dyo.
attribuit aīe. vii. capitulo de diu-
nis nominibus sic Nā quia motus
circularis ē secūdm quē mouetur ali-
quid viformitē circa idē cētū. ide-
o operatio intelligibilis que simpli-
citer habet viformitatem dicitur
ēē circularis et hoc ē quādo aīa re-
lictis exterioribus ad seipsā regres-
sa cessāte discursu figit intuitū suū
in cōtēplationē vni? simplicis veri-
tatis Et tādē pretermisiss omnib?
in sola dei cōtēplatione persistit
Talis enim aīe motus dicitur vni-
formis quā remouet triplici diffor-
mitate ¶ Primo a difformitate re-
rum exteriorum per hoc q; illis reli-
ctis anima redit ad seipsā. Et iste
erat motus siue circularis sanctorū
animaliū Eze. i. Animalia inquit
ibant ad exteriora consideranda. et
reuertebantur ad interiora cōtē-
planda ¶ Secūdo a difformitate
discursuum interiorum scilicet ex
hoc q; relicto discursu ratiois figit

intuitū in suū in cōtēplatiōē
vni? simplicis veritatis Vnde hec
ē viformitas de qua dominus dix-
it marthe Lu. xi. Porro vnum est
necessariū Tercio remouet diffor-
mitas intellectus cū pretermisiss o-
mnibus in sola dei cōtēplatione
persistit et hāc viformitatez appe-
tebat philippus dicens Io. decimo
quarto Domine ostende nobis pa-
trez et sufficit nobis. Notui autēz
recto assignat beatus Dyo. illam
operatiōē intelligibilem qua pro-
ceditur de vno in aliud. sicut quā-
do aīa procedit ab exterioribus? sen-
sibilibus ad intelligibilem cogniti-
onē Notui autē obliquus qui opo-
tus est ex recto et circulari assilā
illa operatio intellectus que habet
aliquo viformitatis sit cum pro-
cessu ad diuersa. prout scz anima
illuminatiōib? diuinis rationā-
do vtiē. Capitulum. liij.

Negocia secularia assilāt ea
ceptaculis aq̄um et hyati-
bus ingētib? que sūt i cor-
pore tēe i quibus vt dicit Theofra-
st? et Seneca refert generāt aīalia
infortia et tardi motus et ceca vt
plurimū sicut sūt talpe Disce etiā
pinguissimi vt dicit generāt i illis
flumib? de quib? qdā comedērūt et
mortui sūt. Sic qui negocis secula-
rib? implicāt efficiūt aīales p cōcup-
scētā Iude secūdo Un sūt q; segre-
gāt semetiplos animales spiritum
nō habētes. Itē isōmes p malici-
ā Contra quos dicit Ap? Ro. xij.
Nolite reformari huic seculo s; rfor-
mami. Tardi mot? p negligētiāz
Pro. xx. Dicit piger leo ē i via Itē
ceci p ignorātiā. Math. xv. Simi-
te illos ceci sūt. Item comedētes de
talib? eos imitando vel eis se ofor-
mādo spūaliē moriūtur. et ptea

Dicitur. ij. ad **Thimo.** ij. q. nemo militans deo implicat se negotijs secularibus vt ei placeat cui se probauit Vbi ostendit apostolus q. negotia secularia tria mala faciunt hoi

Primum est q. impediunt dei militiam Vnde dicit. nemo militans deo Et figuratum est in dauid primo **Regum.** xvij. qui indutus armis saulis non poterat ire ad pugnam contra philisteus quousq. exiit illa Saulis enim arma sunt seculi negotia quibus impeditur miles dei ne pugnare valeat contra dyabolum Vnde talia arma impediunt non defendunt q. arma militie ne non carnalia sed spiritualia sunt vt dicit

Tercio. in epistola ad paulinum

Secundum malum quia implicat humanam vitam Vnde subdit implicat se negotijs secularibus Negotia enim seculi hominem implicant et inuoluunt et inuoluendo detinent vt non possit ab eis cum vult exire Facilitate enim tales a mundo superantur. **secunda** Pars secundo

Dns rursus implicati superatur Item negotia secularia implicant et inuoluunt hominem ita vt faciunt eum in multa peccata cadere Et ppter hoc dicitur **Eccl.** xxxij.

Qui implicatus est habundabit malicia **Tercium** malum est quia impediunt diuinam gratiam per quam homo deo est acceptus. et ideo subdit vt ei placeat cui se probauit. q. si dicat. si se implicaret non ei placeret Et ratio est q. subtrahunt hoi a spiritualibus **Debre.** x. Si subtraxerit se non placebit anime mee

Capitulum. lxxij.

Obedire superioris mandato et consentire prudentioris consilio debet homo celeriter Sed proprio sensui credere vel proprio

appetitum implere tardius eum oportet Cuius exemplum apparet in motibus planetarum. qui motu superioris orbis scilicet firmamenti qui est ab oriente in occidentem mouentur velocius scilicet in vna die Nam raptu firmamenti singulis diebus ab ortu ad occasum capiuntur. motu autem suo quo mouentur e conuerso ab occidente in orientem tardiore tempore perficiunt cursum suum Nam secundum computationem astrologorum vnusquisque tanto mouetur tardius quanto magis distans est a centro Vnde secundum eos motui lune deputatur tempus vnus mensis Soli mensis curio et veneri deputatur tempus vnus anni Marti autem dantur duo anni Ioui. xij. Saturno. xxx. Stellas autem fixas. xxxvi. milia annorum Et sic patet q. planeta seu stella quanto altior tanto in suo motu tardior Quia quanto aliquis est maior vel sapientior tanto debet esse in se suo humilior et in facto suo maturior et consultius Non enim tarde fit qd. bene fit. sicut Octavianus imperator legitur dixisse scilicet sub alijs verbis Satis inquit cito fit quicquid bene fit. **Proou.** xix. Qui festus est prosterit offenditur

Capitulum. lxx.

Ordi fratrum predicatorum similis est motus lybani Vnde in honorem patrum eius scilicet beati dominici legitur Euangelium **Mat.** v. vbi dicit Non potest ciuitas abscondi super montem posita Nam Ciuitas istius motus proteges et decoras est ipse. ergo ordo eius congrue motui lybani assimilatur **Primo** ppter culmen eminentie Est enim lybanus mons fenicis altissimus qui omnes montes illius regionis excedit Et sic ordo fratrum predicatorum omnes alios videtur excedere quantum

opinionis odorē bonie fame vndiq;
diffundentes Eccī. xxij. Quasi li-
banus non incisus odor meus Vn-
de inter mōtes aromaticos isrl̄ id
est inter religiones sanctorum seu
ordines ordo iste beati dominici p̄-
cipuu; locum tenet Et de hys aro-
maticis mōtib; dicitur Can. octa-
uo Fuge dilecte mi assimilaē capre
e hīnulo q; ceruoz sup montes
aromatuz ¶ Sexto ppter fertilita-
tem gratie Nam ppter roris habū
dantiam et pluuuatum frequentā
herbis habundat precipuis. pascu-
is vberimis et fructibus optimis
Sic in ordine predicatorum habū-
dat ros diuine gratie pluuia spiri-
tualis doctrine Et ideo sunt ibi her-
be virtutum pascua scripturarum
et optimi fructus animarum Osē
xij. Erumpet radix ei; vt lybam
ibūt ram eius. et erit quasi oliua
gloria eius. et odor eius vt lybam
Conuertentes sedentes in umbra
eius viuēt tritico. et germinabūt
q̄si vinea memoriale eius q̄si vīnū
libam Vñ iste int̄ montes fructifē-
ros siue herbiferos i. ordines saluti-
feros. de quibus dicit in P̄s. Qui
producit in montib; fenum a her-
bam zē. p̄guissimus a fertilissim;?
existit. et ideo est mōs eius p̄guis
vt supra allegatum ē ¶ Septimo
ppter quietem confidentie Nam ē
mons cōfidentie et securitatis quia
qui ibi deueniunt a venenosis om-
nib; tuti sūt que aromaticitate su-
a fugē cogūē Ita in hoc venerabi-
li ordine confidentē requie scit eccle-
sia tuta scilicet ab omnib; veneno-
sis id est vniuersis hereticis quos
p̄cipue iste ordo fugauit sua sapi-
entia et virtute Vnde iste est mōs
femissimus et securus de quo dicitur
Exodi. xv. Introduces eos et

plātabis in monte hereditatis tue
femissimo habitaculo tuo qd opa-
tus es domine ¶ Octauo ppter pul-
chritudinem et amicitatem appare-
tie scilicet ppter videntiam arborū
Et sic ordo predicatorum etiam in
apparentia exterioris habitus pul-
chritudinem et decentiaz habz. et
hec representat pulchritudinē spi-
ritualem que debet esse in eis qui
talem habitum portant scilicet et
albedo mundicie a ingredo penitē-
cie Psalm. xxv. Gloria lybam da-
ta est ei decore carmeli zē. Psalm. lxx.
Quam pulchri sunt montes zē. ¶
Ratio ppter medicamē prudentie
Sunt enim in hoc monte species a
herbe aromaticę contra diuersa ge-
nera morborum ¶ Canticorū quarto
Nardus et crocus et fistulas et cy-
namomum cum vniuersis lignis ly-
bam Sic in ordine predicatorū sūt
prudentissimi confessores et consili-
atores scientes contra omnes ani-
marum morbos debita consilia et
remedia adhibere. p̄ qd de isto
monte dicitur Genesis decimono-
no In monte te saluum fac ne et
tu simul pereas

Capitulum lvi.

Passio xpi assimilatur mon-
ti morian ¶ Primo ratioē
immolationis Nam hic fu-
it ille mōs in quo Abraham ysaac
filium suum super aram posuit ad
immolandum Et similiter cristus i
passioē fuit posit; i ara crucis vt
immolaretur pro nobis Vnde dicitur
Genesis duodecimo Cum col-
ligasset ysaac filium suum posuit
eum in altari sup struem lignoz.
extēdit; manum et arripuit gla-
diuim vt immolaret filium suū Si-
quidē; ysaac cristū dei p̄figurauit

qui fuit pro nobis ligatus a patre
etiam pro nobis passioni expositus.
in altari id est in alto aere super lig-
num crucis affixus. et vehementissimi
doloris et passionis gladio confossus
et pro nostris peccatis deo patri im-
molatus Et totum hoc fuit in monte
predicto. id est in altitudine diuine dis-
positionis ordinatum **Ge. xxii.** Tol-
le filium tuum unigenitum quem
diligis. atque in holocaustum offer-
eum super unum montium quem
monstrauero tibi **Secundo** ratione
mortis Nam fuit ille mons in quo
Jacob dormiuit et scalas porrectas
vsque ad celum conspexit. **Genesis**
vicefimo octauo Dormitio autem Ja-
cob in monte fuit mors christi in cru-
ce. et quod vidit schalam ad celum o-
stendit quod per humilitatem mortis
in cruce meruit gloriam ascensionis
in celum. secundum illud **Luce vlti-
mo** Nonne oportuit pati christum.

Item per hoc idem ostendit quod
per passionem crucis aperta est ia-
nuia regni celestis **Tercio** ratio-
redemptionis Nam hic est mons gra-
tie quem monente angelo dum po-
pulus cedet dauid ab ornani iebu-
seo iusto precio emit. ubi altare im-
stituit et hostias immolauit sicque pla-
rato deo populi plaga cessauit. id est.
Paralipomenon vicefimo primo In
quo prefigurata est et humani ge-
neris iusto precio sanguinis christi
redemptio. et ipsa christi immolatio
et dei placatio siue reconciliatio et elec-
torum liberatio **Quarto** ratione
orationis Nam ibi Salomon domum
orationis id est templum edificauit
tercio regum sexto Ita edificauit
christus multiplicium orationum
genera in passione scilicet cruce. siue per
calicis translatione **Luce vicefimo
secundo.** Siue pro inimicorum com-

punctione **Luce vicefimo tertio.** si-
ue pro spiritus sui susceptione. in
eodem Et in omnibus exauditus est
pro sua reuerentia ut dicit **Aposto-
lus Hebre. quinto** **Item** passio-
nis christi frequens meditatio eleuat
animam a terrenis Nam testa oui
plena rore bene clausa in calore for-
ti posita iuxta hastam ascendit a
terra per hastam. Oui testa est mens
deuota que rore plena est quando
est ad lacrimas per compunctionem
parata. sed tunc est bene clausa quoniam
stat sub humilitatis custodia. Tunc
autem iuxta hastam ponitur quan-
do iuxta crucem locatur. et si sit in
forti calore id est feruenti passionis
christi meditatio. vel feruenti christi
amore. scilicet ut bene contem-
pletur et sentiat. quod vehementem et
ineffabilem amorem ieruce nobis
christus ostendit. tunc mirabiliter
eleuabitur et rapietur a terrenis.
Vnde christus dixit. **Iohis duodeci-
mo** Ego si exaltatus fuero a terra
omnia traham ad me ipsum. Nam si
calor solis attrahit vaporem mul-
to fortius amor et virtus christi at-
trahit mentem.

Capitulum. lxx.

Patienter sustinere grauiam
et non perturbari ex eis.
docet nos terra. Que secun-
dum **Ysidorum** ideo vocatur soluz
quia est elementum solidum cuius-
libet ponderosi corporis sustinens
totam molem. propter quod que-
libet grauiam sursum mota quousque
stabilem tangant terram manent
penitus in quiete. et continuant
motum suum quo inceperunt mo-
ueri. sed quietantur cum peruene-
rint ad eam. Similiter fortis et pa-
tiens solidum habet animum ad quod
libet onerosa et grauiam equanimiter

toleranda. nec generat grauis res aliqua perturbationem vel inquietudinem in eo qui etiam inter in quietudines solus quietus manet et firmus. Sed istam soliditatem a firmitatem caritas operatur in anima quia caritas patiens est a omni a suffert ut dicitur. 1. Cori. xiiij. Res vera sufferentia est que sine caritate est quia vera patientia est que ipsum amat quem portat. Nam tolerare et odire non est virtus mansuetudinis. sed velamen furoris sicut Gregorius dicit. Sed notandum est quod terra licet sit firma stabilis quo ad situm est tamen summe passibilis per effectum. Et similiter homo patiens licet de propria non irretetur iniuria nec tribulatione turbetur tamen aliene miserie valde et ex corde compatitur. Unde apostolus quod de sua infirmitate commotus non fuit ait 1. Cori. xi. Quis infirmatus est et ego non infirmor etc.

Capitulum. lviij.

Pecatum assimilatur igni triplici ratione. Primo ratione ardoris. est enim aliquis ignis qui maxime excedit in ardore scilicet infernalis. aliquis excedit in fetore scilicet sulphuris aliquis vero in terrore ut ignis fulguris. Primus ignis infernalis est ignis luxurie. Eze. viij. Ab aspectu lumborum eius deorsum ignis. Alumbis enim deorsum sunt instrumenta luxurie. hic autem ignis est demigrius. Unde infernales nigri pinguntur propter obscuritatem culpe et pene. Ignis autem luxurie demigrat per fumum infamie. Iob. iij. Dabo prodigia in terra deorsum sanguinem ignem et vaporem fumi. Terra deorsum est caro de terra sumpta. que est pars hominis infima. ex

cuius videlicet luxuria plurimum sequitur sanguis. i. sanguinis effusio. et ignis id est concupiscentie inflammatio et etiam vapor fumi. i. fame de migratio. Item iste est ignis concupiscentius. Iob. xxxi. Ignis est usque ad consumptionem deuorans. Deuorat enim luxuria usque ad consumptionem anime per gratie expulsionem. usque ad consumptionem vite per humoris resolutionem. et usque ad concupiscentionem temporalis substantie per diuiciarum effusionem. Luc. xv. Dissipauit substantiam suam uiuendo luxuriose. Item iste ignis est detentiuus. non enim ex igne inferni potest aliquis erui nisi diuino miraculo. sicut eruitur dicitur Lazarus resuscitatus a christo. Unde dicitur quod postea nunquam risit ex horrore illarum penarum inferni quem conuerperat. Sic etiam ex igne luxurie non potest aliquis liberari nisi diuino miraculo et gratie ipsius suffragio. Sapientie octauo Non possum esse contentus nisi deus det. Unde necessaria est sanctorum oratio ad talem gratiam impetrandam. Numeri. xi. O rauit moyses et absorptus est ignis. Item iste ignis luxurie est fomentorum susceptiuus. Siquidem hunc ignem luxurie nutriunt et fouent iuuenum lasciuie. Psalmista Iuuenes eorum comedit ignis scilicet luxurie. Item diuiciarum copie. Psalmista Exarserunt sicut ignis in spinis. Spine enim dicuntur diuitie propter punctioem sollicitudinum. que multum tamen luxurie prebent oportunitatem. Item deliciarum affluentie. Iob. xxix. Terra de qua oriebatur panis scilicet deliciarum in loco suo igne subuersa est. Item ornamentorum pompe que homines alliciunt et appetitum accendunt

Pla. xi. Gloria eius succensa dabit ignem et vermes. ignem id est ardore concupiscentie et vermes id est corruptionem luxurie vel vermes id est remorsus conscientie. ¶ **Secundus** ignis scilicet ignis sulphureus est ignis auaricie. qui videlicet ignis est insatiabilis. **Prouerbior. xxx.** Ignis nunquam dicitur sufficit. **Ecclesiastici quinto** Auaricia non implebit pecunia. Item est inextinguibilis. **Psalm. lxxvi.** Ignis eorum non extinguetur. Et propterea assimilatur igni sulphureo. Dicitur enim quod quedam cauerne sunt in monte ethiops que semper ardent et hoc propter habundantiam sulphuris. cuius proprietatem tenet auaricia que semper ardet. **Ps.** Pluit super peccatores laqueos ignis sulphuris. Et dicit laqueos ignis quia per auariciam multi illaqueantur a dyabolo. **1. Thimo. vi.** Qui volunt diuites fieri incidunt in temptationem et in laqueum dyaboli. Item iste ignis semper est augmentabilis quia crescente pecunia crescit etiam amor nummi. Sic etiam augmentatis lignis crescit ignis. **Tercius** ignis scilicet fulguris est superbie. **Exe. i.** De igne fulgur egredietur dies. hic est ignis de sceleribus siue reus per dei iudicium. Nam licet superbus primo ascendat per eleuationem tamen postea ruat per dei iudicium. **Job. i.** Ignis cecidit de celo. hic ignis de celo cadens fuit superbia angelorum qui de celo ceciderunt per superbiam. Sicut enim vapor fulguris primo ascendit nube inclusus sed postea cum impetu descendit a suo contrario expulsus. Ita accidit primo angelo superbi. **Vnde** dominus dixit. Videbatur sathanam sicut fulgur cadentem. Item hic ignis est ardens per ambitionem. **Ps.** Exarsit ignis in sua

roga eorum. Item hic ignis est fumescens per ostentationem. **Exodi. xix.** Mons synay fumigabat. Mons synay altitudo superbie. Item est nocens oculis per obscurationem. **Apocalypsis. ix.** Dicitur quod de fumo egrediente de puteo obscuratus est aer et sol. Item peccatum assimilatur nubi propter sex. **¶ Primo** nubes ad modum spongie tota est cauernosa vana et vacua nulla stabilitate suffulta. sed a ventis hinc inde deducta. Quia homo qui in peccato existit omnino bono est vacuus totus in operibus est inanis. in nullo bono proprio situ firmus. sed magis a vento id est temptatione dyaboli vel vanitate mundi ad omnia mala deductus. **Vnde** in epistola iude. hi sunt nubes sine aqua que a ventis circumferuntur. **¶ Secundo** quia nubes est ex grossis et terrestribus vaporibus generata. quod competit specialiter auaricie que est ex terrenis et metallicis desideriis causata. **Jeremie quinqueagesimo primo.** Qui leuat nubes ab extremo terre. **¶ Tercio** quia nubes aliquando est obscura et ideo solarium radiorum occultatiua. quia peccatum dum animam obtenebrat et obscurat videre non sinit irradiationes diuinas. **Exodi. xiiii.** Erat nubes tenebrosa. **¶ Quarto** quia nubes sicut resoluta in pluuiam est valde proficiua sic resoluta in ventum est valde nociua. Quia tempestatis est in mari et in terra generatiua. et ex collisione sua aeris inflammatiua. et corruptionis et tonitruum causatiua. et maxime illa que ex vaporibus fetidis et putridis generata valde est infectiua et corruptiua. **Hec** autem precipue competunt vicio superbie que omnia perturbat. **vixas**

generat. corda ad mala inflamat et
 turbat et comitrua timoris et mo-
 x corruptione causat. in. **Regum.**
xviii. Celi obrebrati sunt et nu-
 bes et vetus. Et **Eze xxxviii.** Ascen-
 des quasi tempestas remes et qua-
 si nubes et operies tram. Et in **Ps.**
Rubes transferunt grando et carbo-
nes ignis. Et iterum in **Ps.** Vox de-
 derunt nubes scilicet comitruu. secundum illud
Vox comitruu tui in rota Exo. xix.
Ceperunt audiri comitrua et micare
fulgura et nubes densissima operu-
it montem. ¶ Quinto quia nubes
 est hominum deceptiva. quia cum fu-
 erit nubes ex siccis vaporibus gene-
 rata pretendit aquam esse futura.
 sed in fine causativa venti et turbi-
 nis est solutiva. Ita peccatu mortale
 omnes homines decipit. quia
 dum suavia et saporosa promittit in
 fine nichil aliud quam penam inferni
 persolvit **Pro. xv.** Rubes et ven-
 tus et pluvia non sequens. Vir glo-
 riosus et promissa non implens. ¶ Sex-
 to quia si nubes una sit alteri con-
 traria tempestatis est causativa. quia
 hominis ad homines discordia om-
 nium malorum inductiva **Ezechi.**
xxx. Dies nubis tempus gentium erit
 et veniet gladius in egiptum. ¶ Item
 peccatum assimilatur comitruo pro-
 pter quatuor. Primo quia comitruu om-
 nia conquassat **Ecci. xl.** Substantie
 iniustorum sicut fluvius siccabuntur
 et sic comitruu magnum in pluvia pro-
 sonabunt. ¶ Secundo quia comitruum
 cerebrum perturbat. quia scilicet peccatum
 rationem obscurat **Psal.** Fulgura
 multiplicavit et conturbavit eos Ful-
 gura autem comitruus producit **Apo. iii.**
 Procedebant fulgura et voces et to-
 mitrua. ¶ Tercio quia comitruum
 timorem generat **Ps.** A voce to-
 mitruu tui formidabunt. Et sicut pe-

ccatum pavorem causat **Pro. x.** Pa-
 vor hinc qui operatur malum. ¶ Quarto
 quia comitruus vinum in dolis
 mutat. Ita peccatum mutat vinum
 caritatis in vinum corruptum ini-
 quitatis. Unde fit per peccatum pesti-
 ma mutatio anime de statu gratie
 ad statum culpe. et a spe glorie ad
 reatum gehenne **Psal. xxix.** Visita-
 buntur in comitruo et commotione
 terre. ¶ Item peccatum assimilatur
 mari. ¶ Primo quia est timoris in-
 cessivum. Et hoc pertinet ad pecca-
 tum avaricie. quia avarus si non ha-
 bet semper est in sollicitudine lucrā-
 di. sed si habet semper est in timore
 perdendi **Osee. xi.** Formidabunt filii
 maris. ¶ Secundo quia mare est a-
 maritudine sua dulcedinum flumi-
 num et fontium absorptivum. Ita lux-
 uria amaritudine sua absorbet dul-
 cedinem precedentium delectationum
Pro. v. Novissima illius amara quam
 si absinthium **Apo. viii.** Multi ho-
 mines mortui sunt de aquis quia ama-
 re facte sunt **Boeci.** Voluptates
 tristes habere existit quisquis libi-
 dinum suarum recore. autem volent intelli-
 get. ¶ Tercio quia mare est appe-
 titus cibi et potus ablativum Hoc fa-
 cit facietas et deliciositas gule. quia
 viuentes in deliciis perdunt appeti-
 tum corporalem et spirituales. Un-
 de et sapientia que a sapore dicitur
 quia facit superbia sapere. secundum illud
Apo. i. **Col. iii.** Que sursum sunt sapi-
 te. dicitur non esse cum mari neque in
 deliciis repiri **Job. xxviii.** Sa-
 pientia ubi invenit et quis est lo-
 cus intelligentie? Rescit homo preci-
 um eius nec invenitur in terra suavitatis
 viventium **Abissus** dicit. non est in
 me. et mare loquitur. non est meum
 ¶ Quarto quia mare cum nebulas
 et nubes generat est caliginis et

obscuritatē in aere inductiū. Hoc
 appetit supbie qz ppter abitudēs ho
 norum et dignitatū obscurat intel
 lectum et rationē. vt scz ppriaz mē
 suram homo non videat nec atten
 dat. Et ideo superbus assimilatur
 dormiēti qui habet sensus vapore
 sopni ligatos et obscuratos. **Pro.**
xxij. Eris sicut dormiēs in medio
 mari. **¶** Quinto qz mare est radi
 orū solis intemptiū. Et hoc compe
 tit inuidie que radios solis. i. grati
 as datas a deo impediē et intercipe
 re conatur. Et ideo inuidi qui alio
 rū gratiā obscurare conantur et a
 liquādo hic cōfiduntur et tandem ad
 eternas tenebēs pducuntur. Vnde
 dicit in **Ep̄ Jude.** On sūt fluctus fē
 ri maris despumantes suas confusi
 ones. sp̄dera errāta quibus pcella
 tenebrarū conseruata est in eternū.
¶ Sexto quia mare est sui coloris im
 mutatiū. Et hoc cōpetit ire. quia
 dū homo irascitur mutat facies et
 colores. **Ezech. i.** Apparuit rota vna
 iuxta aialia habēs quatuor facies
 et aspect⁹ rotarū et opus earū qua
 si visio maris. Talis rota ē homo
 iratus q̄ stridēdo et clamādo vadit
 et mouet. et p̄ ipetū ire seq̄t aialia
 bruta qz efficiē similis feris crudeli
 bus et ipetiosis. Et habz q̄tuor faci
 es et gradus. vnā put ira est i cor
 de. aliā put effūdīt ore scz in verbū
 clamorosis et otumeliosis. terciā
 put p̄dit p̄ aliq̄d aliud signū siue
 oris siue digitorū. sicut ita licē inter
 cludūt pollicē int̄ duos digitos col
 laterales qd̄ vocāt facere faciū siue
 silbectū vt gramatici dicūt vel alio
 signo cōsimili. q̄ta cū ope pficitur
 p̄tutendo vel occidēdo. et aspect⁹
 vult⁹ variatur et mutat sicut maē
ij. Macha. in. Facies et color imu
 tatus declarabat internum animi

dolorem. **¶** Septimo quia mare ē
 caloris solaris repressuum. Et hoc
 competit accidie que sua frigidita
 te reprimit calorem solare. i. amo
 ris sp̄ualis feruorem. et aliquādo
 accidia ipsum sp̄ualem et vitalem
 calorem. i. amorem totaliter in ani
 ma extinguit et morte⁹ sp̄ituales
 inducit. **Apoca. xvi.** Omnis anima
 viuens mortua est in mari. **¶** Itē
 peccatū assimilatur lacui. Primo
 ratione retentionis. quia sicut **¶**
fidorum Lacus dicitur quasi locus
 aque. quia stat et non fluit. Nam
 aquas recipit alijs nō effundit. Et
 ideo ppter quietem est aquis ceteris
 grossior et ad potandum peior.
 Et hoc competit peccato auaricie.
 quia auarus bona que recipit et cō
 gregat sibi soli retinere conatur et
 alijs non infundit vel cōmunicat lar
 giendo. vnde vult semper recipere
 et nūq̄ tribuere. Nec scz auaritia
 vel cupiditas est qd̄āmodo ceteris
 aquis deterior. quia sicut **Ap̄. dicit**
Radix omniū malorum est cupidi
 tas. Auari ego et cupidi. quia intē
 dunt solum ad cōgregandū et cū
 mulandum diuitias mundi cōgre
 gabuntur ipsi et colligabūt simul
 in lacu. i. penis inferni. vt sicut pro
 fidati sunt in lacū auaritie ita p̄fū
 detur in lacū miserie. **¶** **Psalm. xxij.**
Cōgregabūtur cōgregatione vnus
 fascis in lacū et claudentur ibi in
 carcere. Et t̄gīt duplicē penā que
 respōdebit duplici culpe. Nam qz fu
 erūt audi ad cōgregandū ideo cōgre
 gabūtur cōgregatione vnus fascis
 in lacum. qz vero manū habuerūt
 ad largiendū clausa ideo claudenē
 sibi in carcere. **¶** Secundo ratione
 indurationis. Nam in reatinis palu
 dibus et lacu dicuntur iumētorum
 vngule idu rari. Quasi aut vngule
 h i

iumentorū sunt mentes peccatorū
 que maxie per superbiam indurāf
Danie. vi. Miserunt eū in lacuz le
 onū. Quasi em lacus leonū est ma
 hecia et crudelitas superborū. et ta
 lis crudelitas et feritas indurat cor
 superbi **Iob. xl.** Cor eius indurabi
 tur quasi lapis. ¶ **Tercio** ratione
 submersiois Nam in pside est lac⁹
 in quo nihil natat sed oīa submer
 gūtur. et hoc pertinet ad viciū gu
 le. quod primos parētes nostros
 cum tota posteritate submersit Et
 multū sūmerguntur hodie in aquis
 deliciarum. Vnde gulofus similis ē
 dauid qui desiderauit aquam de la
 cu. i. suauitatem et deliciasitātē gu
 le. **He. xxix.** Desiderauit dauid
 aquam de lacu cē. ¶ **Quarto** rati
 one ebrietatis. Nam in italia dicit̄
 esse lacus qui bibentibus tediū fa
 cit. Hoc pertinet ad iraz. que quā
 do exeresat nimis quasi vinum in
 ebriat et rationem absorbet. et ideo
 homo iracund⁹ est etiam foens a
 amicis in teodium et grauamē Qui
 a em homo iratus quasi cec⁹ in ho
 mines impingit. ex eo q̄ rationis
 et veritatis cōsiliū seu iudiciū nō
 expectat **Ps.** Non expectabunt q̄
 descendunt in lacum veritatē tuaz
 ¶ **Quinto** ratione pfundationis
 Nam in quodam lacu iudee seu pa
 lestine nichil viuū vel habēs ani
 mam potest mergi vel profundari
 Et hoc pertinet ad viciū accidie
 quo non absorbetur vel mergitur
 qui habet animā viuētem per ca
 ritatem. q̄a caritas qua anima spī
 ritualiter viuificatur nunq̄ est oci
 oīa seu accidiosa. Vnde quando p̄
 eminet in anima non sinit animaz
 cadere in lacum accidie. Et si aliq̄s
 labit̄ i viciū accidie sicut crescit ac
 cidia. ita labitur et pot̄ ipsa spūat̄

vita **Tren. iij.** Lapsa est i lacū vita
 mea **Sexto** ratione variatiois. q̄a
 in tra comidite ē lac⁹ ter in die dul
 cis et tociens amary vt dicit ysid⁹.
Hoc aut opetit iuidie. que quoties
 ex vna pte dulcorat et delectat to
 tiens ex altera otraria amaricat et
 tristat. Letatur em muid⁹ et ex
 ultat de dampno pximi triplicē.
 scilicet de dampno persone. de damp
 ne substātie. et de dampno fa me
 siue honoris et glorie. Sed ecōtra
 rio triplicē amaricat. scz de pspe
 ritate psonē. de augmentatio ē sū
 stātie. et de exaltatiōe fame et glo
 rie Et ex tali varietate et tristiens
 inuidia est quedā miseria Vere em
 miser est qui de aliq̄ miseria let⁹ ē
 Sed adhuc miseriabilior cōset q̄ de al
 teri⁹ felicitate torq̄ Vñ de lacu hui⁹
 miserie se eductū a deo letabat̄ pphā
 dicens. Exaudiuit pces meas et e
 duxit me de lacu miserie ¶ **Septimo**
 rōne gnatiois. q̄ lac⁹ zodomorum
 d̄ mare mortuū Mare pp̄t suā ma
 gnitudinē. mortuū q̄ nichil gnāt
 viuū Vñ nec pisces habz nec volu
 cres. et ideo illud v̄ferē ad viciū
 luxurie. p̄cipue zodomitiū c⁹ act⁹
 nō ordinat̄ ad gnationē s̄ solū ad
 delectationē. Et ideo vocatur viciū
 cōtra naturā. ex eo q̄ natura actū
 carnis ordinauit ad gnationē plis
 Et ideo est viciū magnū puocans
 irā dei **Apoē. xiiij.** Misit i lacū ire
 dei magnū et calcatus est lac⁹. ¶
Itē peccm assilat̄ fōi pp̄t tria Prio
 pp̄t occupatiōnē auācie. q̄ cca tre
 na itēdit **Ge. ij.** Fōs ascēdebat de
 tra irrigās ac ¶ **Sedo** pp̄t ardorē
 luxurie **Eccī. xxvi.** Sic viator sitiēs
 ad fōtes os apit et loquit̄ de muliē
 luxuriosa ¶ **Tercio** pp̄t corruptionē
 societatis puē. q̄ rūpit p matū exē
 plū **Pro. xxv.** Fōs fbat⁹ et vna

rupta. **I**tem peccatū in consciētia clausū est causa timoris a periculi sicut vapor siccus siue ventus inclusus in viscerib⁹ terre et coartat⁹ aliquo simili supueinēte et opmēte ipsū et nō valēs expirare ppter p̄fiditātē terre et soliditatez cuius terrā sibi obuiantē et obstātez et sic causat tremotū et facit trāz tremē. et aliqñ est causa magnorum piculorū. quia quādoq; facit diluuiā et effusiones aquarū et hiatiū. et qñq; scindit trāz et eūnt eā et supius fit inferi⁹. Ita similiē peccatū in consciētia clausū et retētū est causa tremot⁹. .i. timoris **Mat. xxv.** Viso tremotu et hys que fiēbāt timuerūt valde **Senec.** Nichil timidū facit animū nisi replēxibil vite consciētia Est etiā periculōsū. tū quia peccatū qd p penitētiāz nō deletur mox suo pondere ad aliud tēhit. et sic est eā cadendi sicut terre motus facit cadere domos **Apoc. xi.** Terremotus fact⁹ ē magn⁹ et q̄ta ps ciuitatis cecidit. tū etiā qz dū homo diuti⁹ in peccato manz deus eū sbito percutit et sruerit. sicut qñq; tremotus sbito fit q̄ cōmouet et sruerit **Act. xvi.** Subito terre motus fact⁹ est magn⁹ ita vt mouerent sūdāmēta tē. Et ideo bene dicitur **Ecci. v.** Ne tardes auerti ad dñm et ne differas de die in diē sbito em̄ veniet ira illi⁹ et in tēpe vindicte disperdet te.

Capitulum. lix.

Peccator assimilā lūne ppter q̄ tuor. **P**riō qz luna est solē eclipsatiua siue obscuratiua itē nos et solē intēposita qñ occurrūt sibi in eadē linea ecliptica. et de hoc dictū est sup̄ ea. **xlvij.** Ita sibi itē peccatū eclipsat et obscurat in aīa lūmē rōnis. vel qz intēpōit se pccm̄ in

ter nos et deū tollit aīe lūmē grē ppter qd vie pccōz vocāt tenebrosē scdm̄ ill⁹ **Pro. nn.** Via impioz tenebrosa. **Et Apoc. i.** Obscuratū ē isipiēs cor eoz **Ioh. n.** Sol dūtef in tenebras et luna in sāguine. **¶** **S**ecūdo qz luna est oculorūz viciatiua. **Nā s̄m Ptho.** lūā efficit hōiez male dispositū in oculis et in ordinatū. **E**fficit em̄ in hōie vnū oculū maiore altēo ā strabonez siue orbū in vno oculorū **E**t subdit. hō aut in cui⁹ oplexiōe lune ostellatio dñū habuerit vicio in oculo nō carebit. **I**ta sibi itē peccōres in ocul mētis p̄ue sūt dispositi. qz oculuz hnt magnū. s̄ ad spūalia puū. **E**t sibi itē p̄pōtite q̄ videt festucā i oculo fratris sui trabē aut in oculo suo non videt. hnt oculuz ad vidēdū se puū et ad vidēdū alios magnū. **S**peciali ser inuidie viciū vel ire videt face hōiez in ocul p̄ue dispositū. **Vñ de saule hoste dauid dē. .i. Re. xvij.** qz iā nō nō rectis ocul respiciebat saul dauid. **S**e d talē aspectū inuidie auferūt iusticia et pax. **Nā** pax remouet odium iusticia rectificat aspectum et actum. **Vñ de in Psalmo** Orietur in diebus eius iusticia et habundantia pacis donec auferatur luna. **¶** **T**ercio quia luna est temporalium euētuum indicatiua **Ecclesiastici quadragesimotercio.** Luna in omnibus in tempore suo ostensio tempis et signum eui. Luna em̄ vt dicit **Beda** si in principiō rubeat vt aurum ventos ostēdit **S**i in fūmo ei⁹ cornicūlo maculis q̄ buscā migrescit pluuiosum mēsis pretendit exordium **S**i vero migrescit in medio plenilunium serenū pretendit. **C**um vero in doctrīna nauigationis scintillat ad remos. in breui tēpestas futura erit. **Q**ue

oia peccatorib9 opetunt. quozuz q
 da sunt rubentes per ignita de fide
 ria. quida ingreſcentes per turpia
 opca. et aliquid ſcintillantes per p
 ua eloquia. Item quida ſunt ven
 toſi per ſu perbiam. quidam pluui
 oſi ſiue aquoſi per luxuria. quidam
 vero ſeremi videri volunt per vanā
 gloriā. quidam tempeſtuoli et in
 quieti ſunt per cupiditatez et aua
 riciā. ¶ Quarto qz luna e ſui ſta
 tus mutatiua nec vnq in eode ſta
 tu permāſiua. et eſt luna nō ſolu
 in ſe mutabilis ſed etiā in effectu.
 Nā vt dicit **Ptho.** luna efficit hoiēz
 inſtabilē et mutabilē de loco ad lo
 cū diſcurrēdo. Eſt etiam in homib9
 qdruplex mutatio. que adhuc de
 ſignatur in luna. ¶ Prima eſt natu
 re ſm qd hō variat p qtuor etates
 Prima eſt augmentatiua ſcz in iu
 uentute. ſcda eſt ſtatiua. que ſcz di
 citur virilis. tertia dicitur diminu
 tiua ſcz virtutis. et hec eſt ſenect9.
 quarta eſt decrepita ſiue ſemū. que
 minuit ſubſtantiā et virtutē. Hec
 mutatio etatū ſcđz **Ptho.** in alma
 geſti accipitur ſcđm circulū lune.
 que qdrupliciē variat. Nam pmo
 luna creſcens quouſqz efficiat dimi
 dia eſt in effectu ſuo calida et humi
 da. et talis eſt prima etas. deinde
 luna vſqz ad pleniluniaz eſt calida
 et ſicca. et talis eſt ſcāda etas. in
 qua hōis oplexio calido paulatim
 humidū oſumēte efficitur calida et
 ſicca. tercio luna cadens a plenilu
 mio quouſqz redeat ad medietatez
 eſt frigida et ſicca. et talis eſt etas
 tertia in qua oplexio quia cū humi
 do egrediente deſicit caliduz effici
 tur frigida et ſicca. quarto luna a
 medio vſqz ad defectum eſt frigida
 et humida. et talis eſt etas quar
 ta in q oplexio quia frigiditate in

ualeſcente induciē humiduz extra
 neum nō nutriens nec augēs e hu
 mectans extinſec9 qd eſt humidū
 ſtrematiū efficitur frigida per ſe et
 humida per accidens. ¶ **Secunda**
 mutatio eſt fortune. prout homo
 variatur ſcđz diuerſos euentus bo
 nos et malos quos etiā luna ſigt.
 Nam luna vt dicit **Ptho.** et **Albu**
maſar aliqñ ſignificat et efficit eue
 tus malos. aliqñ vero bonos. Naq
 in ſcdo ſigno exiſtens poſt aſcēdēs
 merorē deſignat et trifticiā et ab
 lationē ſubſtantię per fures. Et eti
 ā i qrtō quinto et. vin. rixā fugā
 et mutabilitatē. In ipſo etiā ſigt
 qz qui tūc icipit regnare cito de po
 netur. In. xij. aut impedimentū rix
 ā duriciā et carcerē ex pte amicoz
 In oibus alijs domibus ſiue ſignis
 bonuz efficit et p̄tendit. ¶ **Tercia**
 mutatio eſt culpe quam etiā ſacta
 ſcriptura mutabilitati lune aſſigt
Eccl. xxvij. Stultus autez vt luna
 mutatur. Nam luna pmo apparet
 puā et corniculata. et tunc dicitur
 monoydes. quādoqz vero apparet
 quaſi per mediū ſecta ſcz qñ eſt ce
 taua. vnde dicit dycythomos. quā
 doqz vero nō apparet oīno plena.
 ſcz qñ eſt. xi. vnde dicit aphiticos
 quaſi de ſua plena rotūditate dubi
 a. qñqz vero apparz tota plena ſcz
 qñ eſt. xij. vnde dī grece panſile
 nos Ita peccatū puū eſt quādo in
 cogitatu cōcipit. mediū cū ſenſu
 ſtatuē. integrū cū ope agit. ſed to
 talitē plenū cū in oſuetudinē ducit.
 ¶ **Quarta** eſt mutatio miſerie ſm
 corpis defectuz. de q **Job. xij.** Ho
 mo natus de muliere breui viuēs
 tempore repletur mlis miſeris.
 qui quaſi flos egreditur et conterit
 tur. et fugit velut umbra. et nūq
 in eodez ſtatu permanet. et hāc

etiam luna ostendit dum imminuit ea
dens a plenilunio in defectu: **Eccī. xliij.**
A luna signū diei festi lumina
re qd̄ imminuitur in consumatione.
Vnde significat vitam humanā q̄
incipit a festo. i. a gaudio. quia le
te suscipitur homo cum nascit. **Sm**
illud **Johis. xvi.** **I**am nō meminit
pressure ppter gaudium. quia na
tus est homo in mundū. sed tandē
vita humana continue diminuta
consumitur. **S**ed hec mutatio et di
minutio cessabit ī futuro post r̄sur
rectionem **Psalē. xl.** **L**una tua nō
minuetur quia dominus erit tibi ī
lucem sempiternam et complebun
tur dies luctus tui. **I**tem pecca
tor assimilatur **Marti.** **N**am **Mars**
est planeta in effectu calidus et sic
cus masculin⁹ et nocturn⁹. **I**ta pec
cator est calidus qm̄ feruescit p̄ ira
cūdiā **Eccī. xxij.** **A**nima calida
quasi ignis ardens non extinguit̄
donec aliquid glutat. **E**t homo ne
quā in ore carnis sue nō desin⁹ do
nec incendat ignē sc̄z ire in alijs vel
in se. **I**tem peccator est siccus duz
marcescit per inuidiam. **N**az sicut
dicit poeta **Inuidus alterius reb⁹**
marcessit opimis. **I**nuidia sicut di
cit **Phūs.** est tristitia in alienis ho
mis **E**t sicut dicitur **Pro. iij.** **S**pūs
tristis exsiccet ossa. **I**tez est mascu
lus cū resoluitur per luxuriā. et p̄
cipue per vicium contra naturā.
Ap̄ ad **Ro. i.** **M**asculi relicto natu
rali vsu femine exarserūt in deside
rijs suis inuicēz. masculi in mascu
los turpedinē operantes cū. **I**tez
est nocturnus p̄ auaritiāz que ani
mā precipue obtenebrat. **I**tez q̄a
fures quos facit cupiditas p̄cipue
de nocte et in tenebris furantur. i.
Thessa. v. **S**icut fur itā in nocte ve
nit. **I**tez peccatorū vita assimila

tur aq̄. **P**rimo qz est turbida per af
fectū cupiditatis **Ihe. ij.** **Q**uid tibi
in via egipti vt bibas aquā turbi
daz. **V**ia egipti via sollicitudinis.
Aqua turbida anxietas t̄p̄alium. **S**
Secundo qz est imunda q̄tum ad
lasciuam carnis **Exo. iij.** **A**d per
cussionez virge moyfi versa est aq̄
in sanguinem. **V**nde **Ps.** **C**onuer
tit aquas eorū in sāguinē **Moyse**
xps. cuius virga dyabol⁹ de qua
Ysa. x. **V**e assue virga furoris mei
qui cū temptat perit. sed aqua o
uertitur in sanguinez cum anima
conserit ad carnis lasciuam. **Exo.**
xxvij. **V**idi te conculcari in san
guine tuo. **T**ercio quia est steri
lis per accidiam. **He. xx.** habe
tur de aq̄s **Ihericho.** qz steriles erāt
Et ideo vitaz peccatoris significāt
accidiosi qui sterilis est a fructu bo
ne operationis. **Q**uarto quia ē
frigida per inuidie maliciāz. ardo
ris caritatis extinctiua **Ihe. vi.** **S**i
cūt cisterna frigidam facit aquam
suam. sic frigidam facit maliciāz su
am. **Q**uinto quia infidelis p̄ pre
sūptionem **Iherē. xv.** **P**laga mea
desperabilis r̄nuūt curari. facta
est michi in mendacium aquaz in
fidelium sc̄z foueas et herbas ocul
tantiu. **S**exto quia est ogelata
p̄ obstinatioēz **Eccī. xxij.** **V**etus a
q̄lo flauit et gelauit cristall⁹ ab aq̄
Vetus aq̄lo ē dyabolica suggestio
Cristall⁹ est aqua sūme ogelata. et
significat aīaz obstinatā et indura
tā. **S**eptimo qz ē amara p̄ irā **A**
poē. vij. **S**tella ardēs cecidit ī t̄ciā
ptem fluminū et ī fōtes aq̄z cū et
multi hoīes mortui sūt de aq̄s q̄a a
maē facte sūt **A**q̄ amara aīa pecca
trix. stella ardēs ira. q̄ cū cadit ī a
quā amaritudinē generat. i. rancō
rē. **O**ctauo quia ē maledicta per
h ij

desperationē **Nume. v.** Ingređiāť
 aq̄ maledicte in vētrē tuū et vtero
 tuo tumefcente putrefeat femur.
Venē cōscientia est. aq̄ maledicte
 fluxibilitates peccatorū aīaz despe
 rare facientes. a ex hoc seq̄tur dis
 ruptio vteri q̄ signat vehemētiā do
 loris v̄inis iterioris cōscientiā corro
 dentis. et putredo femoris in qua
 significat priuatio sp̄ei. eo q̄ in fe
 more est vis ḡnatiua. ¶ **Nono** q̄a
 mortua est p̄ pene ipsi⁹ illationem
Iosue. in. Aq̄ inferiores. i. peccato
 res ad infima peccatorū descēdētes
 descēderūt in mare mortuū. i. i ama
 ritudinē mortis etne. ¶ **Sed** nota q̄
 hęc aq̄. i. peccōz fluxibilitates sūt q̄
 dupliciter diuidēť. **Primo** per donū
 fortitudis. qđ signat **Ge. i.** vbi d̄r
Fiat firmamētū in medio aq̄tū et
 diuidat aq̄s ab aq̄s. Firmamentū
 est donū fortitudis. p̄ quā diuidēť
 aq̄ culpe ab aq̄s gratie. ¶ **Secūdo** per
 v̄gā p̄mē. qđ signat **Exo. xij.** vbi
 p̄ v̄gā moȳsi diuise sūt aq̄ maris.
Et erat aq̄ q̄si murus a dextris et
 a sinistris. **Virga** est p̄nīa. et aq̄ a
 sinistris vita peccōz q̄ sinistra q̄rūt
 .i. t̄palia. aq̄ a dextris vita sāctorū
 qui querunt et̄na. ¶ **Tercio** p̄ archā
 grē **Iosue. in.** vbi d̄r. q̄ cū portare
 tur archa p̄ fluuiū Jordanis aq̄ di
 uise sunt. qz inferiores decurrebāt
 ī mare mortuū. a aq̄ superiores ere
 scēbant. archa est gratia. aq̄ inferi
 ores peccōres ad yma peccōz desluē
 tes quousq̄ veniāt ad maē mortu
 ū. i. amāritudinē mortis etne. Aq̄ ve
 ro superiores sūt viri sc̄i q̄ sepep ī me
 rito crescūt. ¶ **Quarto** p̄ palliū cari
 tatis. sic habet. **ij. Re. ij.** q̄ diui
 se sūt aq̄ per palliū helye. ¶ **Itē** pec
 catoris cor assilat glebe t̄re. quia
 gleba si mīmū fuerit idurata semē
 nō recipit et receptū in germē p̄rū

pepe nō permittit. **Sed** vomere sepe
 fracta semē tegit et nutrit. et p̄rū
 pluuiā remollita q̄ndā ī se pingue
 dinē colligit quā ad semis p̄ducti
 onē radicib⁹ circumfūdīt. vt dicit
Greg⁹. Sic q̄ cor hōis si fuerit per
 peccatū cōsuetudinē induratu; semē
 sp̄ūalis doctrine vel inspirationis
 p̄nīe. aut nō recipit a si recipit fru
 ctū siue germē opis nō p̄ducit. ¶
 si vomere penitētie seu lingue cōfite
 tis peccatū sepe fuerit fractū t̄re
 semen hōis in eo recipitur et nu
 tritur **Job. xxxij.** Confringet gle
 bas vallū post te. **Glebe** vallūm
 sunt corda humiliē penitentiū. que
 dum cōfringuntur aratro penitētie
 suscipiunt semen sp̄ūalis doctri
 ne. ita q̄ auxilio pluuię. i. diuine ḡ
 tie circūfusa radices affectionū mit
 tunt. **Iheremie. xvij.** Ad humorem
 mittit radices. **Item** in germen o
 peris prumpit **Ezech. xvij.** P̄lata
 bo illam et erumpet in germen et
 dignum fructū penitētie pariet
Pla. xxvij. **Iste** est omnis fructus
 vt auferatur peccatum. ¶ **Assimilā**
 tur etiā peccatores fimbis t̄re
 secundum illud **Proverb. xvij.** O
 culi stultorum in fimbis t̄re hespi
 ciunt em̄ homines stulti magis ad
 fines t̄re q̄ ad mediū. i. magis ad
 extrema viciōrum q̄ ad mediū v̄
 tutū. **Vnde** magis eis placent opa
 peccatorum q̄ exempla iustorum
Vocantur ergo peccatores fines t̄
 re. **Primo** quia terre fines sunt a
 medio remoti. **Et** ita etiā similit̄
 peccatores a medio salutis. de quō
 ī **P̄s.** Operatus est salutē ī me
 dio t̄re. **Itē** quia sūt mari diuncti.
 qz sc̄i peccōres sunt amāritudi ete
 ne dampnatiōis vicini. **Item** quia
 fines sunt vltimi. i. viles et despe
 cti. **Itē** peccatoris aīa assimilatur

deserto q̄ desertū est locus inept⁹
 habitatiōni humane. fm̄ illud **Job**
xxxviij. Absq̄ hoīe in deserto vbi
 nullus mortalium commoratur. **I**
 ta anima peccatōis est inepta ha
 bitatiōni sapientie diuine. i. filij dei
Sapi. i. In maluolam animā nō in
 trabit sapientia nec habitabit i cor
 pore subdito peccatis **Sapientie. xi.**
Iter fecerunt per deserta que nō
 inhabitantur. **N**ec autēz ineptū
 do habitādi accidit i deserto **Pri**
mo ppter terre vilitatem. **I**ta ani
 ma efficiē vili ppter peccati abho
 minationem **Ezech. xxix.** **P**ronci
 am te in desertūz ac. **E**t dicit pnci
 am tanq̄ rem vilem et abhominā
 bilem. maxime autēz vilificat ani
 maz peccati reiteratio **Ihe. ij.** **Q**uā
 vili facta es nimis iterans vias
 tuas. **S**ecundo ppter loci sterilitatez
 quia sterilitas accidit anime
 p meritōum euacuationez. sūt em̄
 peccatorū opera a fructu meriti va
 cua **Ihere. xvij.** **E**rit quasi mirice i
 deserto. mirice em̄ infructuose sunt
Tercio ppter aeris intemperiez
 que intemperies accidit anime p
 ter concupiscentie inflātionem
Jobelis. i. Ignis scz concupiscentie
 comedit speciosa deserti. **E**t **Ecci.**
xlj. **E**xurget desertū et extinguet
 viride sicut ignem. **Q**uarto p
 ter aquarum defectibilitatem. q̄a
 scz in peccatorib⁹ deficit tam aqua
 gratie q̄ aqua sapientie **Ihe. xxix.**
Arefacta sūt arua deserti. **Q**uin
 to ppter hostium vastitatem. quia
 patiuntur peccatores demonū eos
 vastantium frequentez intorsionē
Tren. iij. **I**n deserto insidiati sūt
 scz demones in peccato. i. **Corin. x.**
Prostrati sūt i deserto. **C**a. lx.

Demitētia assimilāz tomtrui
 o ppter septem que sunt i

generatione ipsi⁹ tomtrui. **P**ri
 o est vaporis inclusio. **E**st em̄ mate
 ria tomtrui scdm̄ **Phm** vapor sic
 cus valde ex calid⁹ inclusus i nube
 aquosa et concaua. **T**alis enīz va
 por de facili totus incenditur. et i
 forti calore ambo simul vapores e
 leuantur scz vapor humid⁹ nubis
 et vapor sicus tomtrui. et quia
 vapor terrestris nō est adeo dilata
 bilis vt aqueus constringit in me
 dio ei⁹ et vapor humid⁹ expandit
 sicut coriū ēca ipm̄. **Q**uic itaqz ele
 uatiōni vaporis assimilāz cōpūctio
 cordis. **N**ā tūc vapor terrestris furfū
 eleuat qm̄ peccatū omissum ad me
 moriā reuocat. sed tūc clauditur i
 nube aquosa qm̄ peccati memoriā seq̄
 tur opūctio lacrimosa **Ecci. xxxv.**
Sicut nubes pluuię in tpe siccita
 tis. **S**ecūdu est inclusi vaporis i
 flāmatio. **N**ā qz strariū strariū si
 git. interior vapor sic⁹ fugit exte
 riorē humidū in p̄fidū nubis ex
 terioris. exterior etiā vapor nubis
 loci frigiditate strahitur et ampli⁹
 interiorē exagitat. et interior ex
 agitatis ofricat p̄tē ad p̄tem ad la
 tera exterioris. a ex ipō motu et o
 fricatione attingit ipm̄ igniri. **T**al
 autem vaporis inflāmatio ē feruens
 peccati detestatio et ad ipm̄ destru
 endū accensio. **N**ā dum peccata sūt
 a homo ofiderat et peccatorū delec
 tamenta que iā trāsierūt cōparat
 ad maxia dāpnā que rliq̄rūt. quasi
 qdā ofricatio sit vni⁹ ad ali⁹. ex q̄
 mēs exagitata incendit et ad peccati
 reatum tollendum vehemēt⁹ igni
 ē **Ecclesiastici. lxxviii. octauo.** **V**a
 por ignis vrit carnes id est feruor
 contritiōnis consumit peccata car
 nis. **S**ed attendendum est q̄ quan
 doqz vapor inclus⁹ deficit et de nu
 be egreditur ita qz tomtruum non
 h̄ n̄

facit. **E**t ista egressio quoadq̄ est ante inflammationem. q̄n̄ post inflammationē. **A**n̄te inflammationē quidē quoadq̄ incipit op̄mi in pfunduz acumē sui. eo q̄ ficus ē et penetret nubē et egreditur ad aerem. et ipsum comouet fortit̄ vel debilitet sc̄dm̄ diuersitatem sue virtutis. **E**t n̄ est q̄ ante tonitrua v̄ti sunt validi et fortes. **S**ic quando memori a peccati est sicca sine lacrimarum compunctione. et non inflammata peccati dolore. egreditur cito de nube. i. corde. ita q̄ non generat tonitruum. i. confessionis sonum sed potius tēptationis ventum. **I**n inflammatione autē accidit egressio vaporis quādo uterq̄ vapor rar⁹ est et debilis. et tunc quia nō inuenit resistens egreditur sine sono vl̄ v̄to qui ad nostrum auditum perueniat. sicut in estate i serotinis paruis chyruscationib⁹. **S**ic quādo tā peccati recordatio q̄ ipsa cordis op̄unctio debilis est et rara et nō feruens sed quasi tepida etiā multo tenis deficit et perit ipsa contritio. ita vt nō sequatur tonitruum. i. debita peccati confessio. post inflammationē autem fit. eo q̄ vapor prius existens pulsando latera paruum facit soni. sed anteq̄ p̄transeat extinguitur. et tunc auditur sonus sine chyruscatione. **S**ic similis est quādo aliquis puam contritionē habens cōfiteatur. quia bona voluntas etiā extinguitur et non p̄t̄ fit ad satisfactionem. **T**ercium est nub̄ aquose scissio. **P**ostq̄ enī ignitus est vapor in nube expellit a contrario frigido nubis aquose. et tunc vis ignis scindit nubem a quosam. **S**cissio autē nubis aquose est apertio mentis op̄uncte per actum confessionis. **S**ed hęc scissio

primo debet esse interius per appositum confitendi. **E**t tunc si aliquo impedimēto legitimo interueniente non posset quis sacerdoti alicui confiteri. puta morte preuentus. vel alias omnino impeditus. sufficeret contritio cum ipso confitendi appposito ad peccati remissionem. sc̄dm̄ illud **P**salmiste. **D**ixi scilicet in appposito cordis confitebor aduersum me iniusticiāz meam domino et tu remisisti impietatem peccati mei. **Q**uartum est scisse nubis sonatio. que quidē sonatio tanta ē q̄ vsq̄ ad nos terribilit̄ venit. nec mirandum cum p̄mus violenter scissus sic stridet. et vesica vento plena quāvis sit parua tamen fortit̄ stricta et contracta maxim̄ sonitū faciat. **V**ic sonus est confessio oris facta sacerdoti. i. q̄ nubes aquosa. i. mēs op̄uncta de peccō salubrit̄ apertur et pestifer vapor peccati exterius expellit. **S**ed nota q̄ son⁹ tonitruū habz̄ t̄plicit̄ fieri. **R**ā q̄nq̄ fit violenta expulsio vni⁹ vaporis ab alio. et tunc p̄t̄ nubis scissurā fit in eadē nube fortissim⁹ son⁹ tonitruū. **E**t sic quā vapor op̄unctiois expellit vaporem crimis fit sonus confessiois. et sic violentia op̄unctiois p̄ducit sonum confessiois. **J**ob. xxxviii. **Q**uis dedit vehementissimo ymbri cursu et viam sonantis tonitruū? **Q**uandoq̄ vero fit iste son⁹ ex collisione alicuius nubis alteri⁹. quia vapor paulatim scindens nubem suam in qua est euolans inuenit aliam nubem siccam contractam et spissā. et impingit in illam. et ex collisione facit sonum. **E**t hic sonus fit cū chyruscatione interdum. quandoq̄ sine chyruscatione. **R**ā. **V**ocem dederunt nubes. **S**ic etiā sunt quidam qui dū confitentur incipiunt

quoddem tepide dicere facta sua. si or
currente materia interferunt alia
et ibi colliduntur et sonus faciunt.
quia plus aliena et extranea fac
ta quam propria consistunt peccata. **V**n
de non debet dicere sacerdos. **A**b
soluo te sed absoluo eos. Quando
ergo vero egreditur vapor purus
et inflammatus ex nube tenui et non
multum aquosa. et tunc videtur il
le ignis sicut alba flamma per multum
fumum. et non facit sonum in propria
nube. sed obuiat ei alia nubes val
de aquosa et spissa. et quia debilis
est flamma extinguitur in illa aquosa
nube potius susurrando quam sonando. sic
susurrat ferrum ignitum candens in
aqua. **T**alis est susurratio confessio ma
ligna. qui non vadunt ad confessionem
ut dicant peccata propria sed potius
ut reuelent peccata aliena. et ut ma
lam opinionem generent in confesso
re vel prelato de aliena persona.
vel propter aliquam aliam violentiam.
et talis confessio potius est excusatio.
Quintum est vaporis egredien
tis choruscatio. Nam dum vapor igni
tus et inflammatus egreditur de nu
be apparet choruscatio. et sunt
tunc simul tempore choruscatio et so
nus sed non simul apprehenduntur.
quia visus velocior est quam auditus.
Vnde licet nubes prius scindatur
quam emittatur ignis. et ideo tonitru
um prius fit naturaliter quam fit cho
ruscatio. tamen choruscatio prius at
tingit sensum visus. eo quod visibile spi
ritualius est in aere scilicet per esse ma
gis spirituale et intentionale. et i
deo statim fit in aere. Audibile au
tem in aere est ut in propria materi
a. quia materia cause soni non est
nisi in aere. licet intentio soni non
esse recipit in aere. et ideo sonus non
fit in aere subito sed successiue. si

aut cum mulier lauat panes. tunc
nisi homo prius videt percussiones
quam audiat sonum. et ita est in toni
truo et choruscatione. **E**ccli. xliij. **A**c
celerat choruscationes emittit. **D**e
bet igitur esse in penitente non tantum so
nus confessionis. sed etiam chorusca
tio bone conuersationis. de qua dominus
dixit **Mat. v. Sic luceat lux vestra**
coram hominibus ut videant opera
vestra ac. **D**ebet etiam penitens eui
deni vitam suam in melius muta
re. **E**t hec est choruscatio que qua
to est rubicundior et magis ignea
id est caritate feruidior tanto est poti
or et efficacior. **S**unt enim tres colores
choruscationis scilicet rubeus clarus. et
albus flammens. et rufus quasi vni
us. **P**rimus est ex vapore non mul
tum sicco. humidum enim dat ei co
lorem rubeum. sicut est flamma viti
dium lignorum. et est timendus
color ille. quia humidum continet
materiam ita quod non spergitur. et
ideo facilius et fortius incendit. **F**lamma
autem albi coloris est vaporis
valde sicci. sicut est flamma siccorum
lignorum. et ideo spergitur et non
ledit nisi facile cremabilia. ut stuppam
et hmoi. **R**ufus autem color penet
bilior est. eo quod ille est vaporis con
glutinati valde terrestri. et multum
frequenter simul incendit et scindit.
Ex his igitur colligitur. quod ubi plus
habundat humor compunctionis
et rubor id est feruor amoris ibi est
efficacior choruscatio boni operis.
Sextus est in tonitruo fulminis
percussio. **F**ulmen autem tonitruum
extinguit venenum animalis per
cussio. **N**am percutiens serpentem vel
aliquid aliud venenosum extinguit
in eo humidum naturale quod est
in eo venenum licet non ei. **V**nde
hmoi cadaver fulminati circumulat
h v

quia scilicet eas remollit et inebriat
 quā prius frigiditate sua forti iou
 rabat ut dicit **Gre.** Sic si aliquan
 do penitētie rigor fratne caritatis
 amore nō gule vel corporis delecta
 tione soluatut vel recreetur discre
 te non obē aie ymmo prodest. Nā
 nimia rigiditas quandoq; cor mou
 rat. sed ipsuz caritatiua et discre
 ta remissio siue recreatō remollit.
Vñ dñs cū publicanis et peccatori
 b9 māducauit et bibit **Luce.** vii.
Septimo quia nix est alpium siue
 montium dealbatua **P̄s.** Nive de
 albuntur in selmon montis dei. cē
 Sicut magni peccatores demigrati
 per culpam purgantur et dealbā
 tur per veram penitentiam **P̄s.**
Lauabis me et super niuem deal
 babor. **Ysaie** primo Si peccata ve
 stra fuerint ut coccinum quasi nix
 dealbabuntur. **I**tem penitētia
 assimilatur mari. primo quide; qz
 mare est nausee et vomitus ciboru
 prolocatiuū. Et ita similiter peni
 tentia generat peccati abhominā
 tionem. Nam qd̄ primo peccatori
 videbatur preciosum et delectabile
 videtur penitenti ignominiosum et
 abhominabile. **Vñ** **Abacuc** secūdo
Vomitus ignorantie super gloriā
 tuam **Eze.** vi. cē. **Sexto** Turbabun
 tur insule in mari. .i. mentes peni
 tentium per peccati detestationem
 et abhominātionem. **S**econdo
 quia maē ē doloris capitis inducti
 uum. sic penitētia facit cōsciētie re
 morisionem. Nam dolor capitis est
 tristitia mentis ex peccati recordati
 one proueniens **P̄s.** Conuertetur
 dolor eius in caput eius. ex tali e
 nim dolore mens penitentis ama
 ricata vehementer sibi ipsi idigna
 tur **Abacuc** tercio **I**n mari moi
 gnatio tua. **T**ercio quia mare ē

sordium reiectū et sui purgatiuū.
 quia nichil retinet immundum. et
 hoc fit p penitentis confessione; p
 quam peccata mortalia extra con
 sciētiā abiciuntur sicut mare p
 icit mortuorum cadauera **Apocalip.**
xx. Dedit maē mortuos suos qui i
 eo erant. **Q**uarto quia mare est
 durissimorum et preciosorum gena
 ratū. Nā q̄uis mare est liquidum
 generat tamen durissima. ut patz
 m piscibus qui sunt dure teste et i
 gēmis et in lapidibus quos produ
 cit. Et hoc est quia penitens licet
 sit mollis et liquidus in lacrimaz
 cōpunctione. tamen durissima to
 letat i satisfactioe ut ieiunando
 et sese affligando. **V**nde etiā produ
 cit gēmas et lapides preciosos id ē
 opera salutifera et deo grata q̄ sūt
 quedaz diuitie ipsius penitentis.
Nau; tercio **A**que i circuitu eius.
 cuius diuitie maē. aque muri ei9.
Quinto qz mare non est ultra sua
 littora progressiuū. quia licet sit
 liquidum qd̄ p se non bene tmina
 tur et sistitur tamen bene tminat
 p aliud. Sic penitēs facit qn̄ n̄ trā
 grediē pcepta dñe legis l̄ limites
 a discreto cōfessore sibi ipositos vel
 etiam sue pprie ratiois **Job.** xxxix.
Circūdedi mare tinnis meis et po
 sui rectem et ostia et dixi. huc vsq;
 venies et non procedes amplius et
 hic cōfriges tumētes fluctus tuos.
Sexto quia mare est piscium
 nutritiuū et conseruatiuum qz scz
 p̄ma n̄ solū peccatores purgat s e
 tiam deuotos et spūales nutrit et
 conseruat. Quia licz habeāt amari
 tudiez exterius habēt tamē dulce
 dinem interi9. **V**nde etiāz hoies de
 aqua maris suscipiūt dulces cibos
 piscium siue auium qbus refic iūt
Sapie decimonono **P**ostulauerūt
 h vi

escas epulacionis et in allocutione
 desiderij ascendit illis de mari origo
 metra. **S**eptimo quia est de ama
 ritudine siue falsedine i dulcedine
 conuersiuum **D**icit enim **Phis** in
 libro methexoz. q ab aqua ma
 ris potest remoueri falsedo. quia si
 quis accipiat vas ferreum nouuz
 et crudum et clauerit bene eius
 orificiu. et ipsum in mare eiecerit
 vacuuz. et dimiserit ipsum p vnu
 diem naturalez aquam dulcem in
 ueniet intra ipsum **H**oc ego vas
 est cor penitentis. qd si fuerit treu
 per humilitatem. nouu per purita
 tez. crudum id est non coctum p
 libidinum igneitatez. a bene clau
 sum per custodie sedulitatez. a va
 cuu a peccati feiditate quatu maig
 circumdetur exterius quacumqz a
 maritudine. implebitur tamen interi
 us ineffabili dulcedine. quia scilicet
 illuminabitur anima in cōtempla
 tione diuinorum operum. que con
 templatio ipsam totam dulcorat
Ps Qui descendunt mare in nau
 bus facientes operationem in aqs
 multis. ipsi viderunt opera dei et
 mirabilia eius in pfundo **I**tem
 penitentie onus assimilatur arene
 ppter qtuor **P**rimo quia arena ha
 bet virtutem restrictiuam **N**am a
 renarum multitudine maris impe
 tus sistitur. et ad eius cumulos se
 constringens ne vltra assignatos
 a deo terminos effluat impedit vt
 dicit **Thco** sup illud **Je. v.** **P**o
 sui arenam terminuz mari **S**imilit
 penitencia coheret. a restringit im
 petum teptationum et fluxum pec
 cati ne transgrediatur homo man
 data dei **P**s. Terminu posuisti que
 non transgredientur. neqz conuer
 tentur operire terram **S**ecundo
 quia arena habet virtutem purifi

catiuam. purificatur enim aqua p
 arenam colata **E**t penitencia ani
 ma purificat et mudoat **E**t ad hanc
 purificationem hortatur **Jacobus**
 dicens **E**mudate manuz peccatores
 et purificate corda **Jacobi. iij.** **Q**
Tertio qz arena habet virtutem
 dulcoratiua **N**a aqua etiam falsa p
 arenam colata no solu efficitur pu
 rior. sed etia dulcior **Q**d etia peni
 tentie agruit. qz amaritudo et tristi
 tia penitentiu finaliter couertetur
 in dulcedine et gaudium **Mat. v.**
Beati qui luget quoniam ipsi con
 solabuntur **V**nde populo in deser
 to penitentie aque amare dulcorate
 fuit **Exodi. xv.** **Judith. v.** **E**gres
 sis mare rubru deserta syna mon
 tis occurrerunt. a p illic fotes ama
 ri obdulcati fut eis **Q**uarto quia
 aliqua arena habz virtute tumoris
 expulsiua **D**icit em **Cōstātin** me
 dicus q arena ex fabrici lapide re
 soluta e metalloz pnegatiua et eti
 am repercussiu de opilatiua et tu
 moris expulsiua **Q**ue omia penite
 tie cōpetunt. que purgat culpa. de
 opilat id est ad cōfessionē aperit cō
 sciētia. repercutit presumptionis
 audacia et repellit tumetem super
 biam **P**rimu patet per exēplum
 in magdalena in qua feruens peni
 tentia multa purgauit facinora. se
 cundu illud **Luce. vii.** **R**emittit ei
 peccata multa quonia dilexit mul
 tu **S**ecundu patet in dauid. cuius
 cor dum penitencia tetigit ptinus se
 peccasse cōfessu fuit dicens **P**eccau
 domino **T**ertiu quoqz patuit per
 exēplu in publicano qui penitencia
 humiliatus non audebat oculos le
 uare ad celu. sed pautiebat pectus
 suu dicens ac. **Luce. vii.** **Q**uartu
 p i paulo. cuius cor supbia pus tu
 imdu a cōtra xpi discipulos seucia

plenum expulso timore supbie p
humilitatem penitentie paratum
se cristo obtulit dicens. domine quid
me vis facere. mutata est seucia
lupi in mititatem a mansuetudine
agni **Actuū. ix.** **I**tem penitētia
assimilatur terremotui et hanc si
militudine declarāt modis tēpus
a locus tremotus. Modi em terre
motus **secundū Arist.** duo sunt qz
aliquis tremotus ē sicut tremor a
hoc ē qñ vētus siue vapor inclusus
ē modic⁹. Quidam vero tremotus
ē sicut son⁹ corporum stricātiū se a
hic sēp ē cū ruptuā occulta vel mā
festa. Possidomus aut dicit qz tre
mot⁹ ē qñqz tātum sursum et deorsū
quandoqz vero ē inclinatio ad al
terā ptem i modum nauis **E**t iste
motus ē piculosus qz signuz est qz
cauerna latz i qz tra declinat **I**deo
si tremotus tales sūt in aliqua ci
uitate tutius est habitationem di
mittere. p̄cipue si aqua ē ibi p̄pe
que alluione aliqua cauernaz au
geat. quia tūc dispositus est loc⁹
ad vraginem. **C**oncomitatur aut
terremotuz sepius sonus qui quā
doqz nō quiescit donec tra sit sassa
Vn iuxta chorinthū in quadā insū
la fuit terremotus eleuans locum
in altitudinem collis. a cum vētus
subteruane⁹ nō cessaret. sed sem
p multiplicaretur. collis fuit rup
tuset exiuit inde ventus fortis qui
tātū cineris exsufflauit de colle su
p ciuitatē illā qz destruxit eā et op
pressit. **E**t añ tremotuz audiebat
son⁹ ex collisioē vētoz in cauernis
tre ad solida coīpora **C**inis autem
fuit ex hoc qz calor frigiditate ma
ris delusus a cōfortat⁹ icinerauit
loca circa cauernas. et si fuisset ibi
sulphur et hmōi fecisset icendium
Isti aut som sūt diuersi i principio

in medio et in fine. licet non ones
sint in quolibet terremotu **P**ater
ergo ex omnibus predictis qz in t
remotib⁹ cōtingūt. vi. scilicet tre
mor scissio son⁹ mot⁹ vētus et cinis
Sic penitens debet tremere timore
P̄s. Timor et tremor venerūt sup
me. **I**te debz scindi dolore **Iob. l.**
7. Scindite corda vestra aē **I**te
debet sonare i confessione **P̄s.** In
voce exultationis a confessionis so
nus epulantis. **I**te debet moueri
in bona operatione siue sursum in cō
sideratioē celestis premij. siue deor
sum ex consideratione infernalis
supplicij siue i partē alterā. i. i oppo
situm vicij. **N**am baculus curu⁹ nō
dirigitur nisi in partē contrariā
flectat et omnis cura sit p opposi
tum **Apo. Rom. vi.** Sicut exhibui
stis membra vestra seruire immu
dicie et iniquitati ad iniquitatem
Ita nūc exhibete mēbra vestra ser
uire iusticie in sanctificatione. **O**
portet em penitentem sustinē ven
tum temptationis. **V**nde **Eccī. 7.**
Fili accedens ad seruitutez dei. sta
in iusticia a timore et p̄parata aīaz
tuā ad temptationem. **S**ed tamen
ppter hunc ventuz nō debet homo
ditte bonū. qz vt dī **Eccī. xi.** **Q**ui
obstat vētū nō semiat. **D**ebz etiā
penitēs icineraī. i. humiliā ex mor
tis memoria **Eccī. ix.** **Q**uid supbit
tra a cinis? **S**edo filat p̄nā tremo
tui quo ad tēp⁹. **N**ā tēpora apta ē
remotui sūt illa i qb⁹ vicit humidi
tas sine frigiditate sic ē ver. l. in q
bus vincit siccitas sine caliditate.
vt est autumnus quādo siccitas
multiplicat materiaz vaporis siccī
humiditas vero nō permittit exire
In estate autem calor fortis et do
minans consumit vaporem. i. hye
me vero frig⁹ dñans euaporatioēz

prohibet. Si tamen ista tempora scilicet hyemale et estiuū ex aliquo accidente sint ut vernalia l' autūpnalia nichil prohibet in eis fieri terremotū. immo si tūc cōtingat erit magnus et diuturnus. Similiter homines sūt ad penitentiā apti in quibus habet dat humiditas. i. lacrimae. ita tamē q̄ sint sine frigiditate accidie. ¶ Et talis fuit magdalena. Similiter in quibus viget siccitas abstinentie sine calore cōcupiscentie. Vbi autē vincit calor estatis. i. feruor concupiscentie carnalis. l' frigus hyemis id ē accidie torpor ibi terremotus non fit q̄ in talibus penitentiā perit. Nisi forte contingat q̄ tales ex dei virtute tangantur et ad temperantiā debitam reducantur. ¶ Item nota q̄ tremotus magis fit in nocte q̄ in die. quia in die sol euocat calorem terre exterioris. et ideo non eleuat vaporem. In nocte vero clauditur. et vaporem intus multiplicat qui multiplicatus conprimat a humo ante se eleuatum. et fit motus terre. Similiter in nocte id est tempore aduersitatis magis conuertuntur homines ad penitentiā q̄ in die prosperitatis. Nam mala que nos hic premunt ad deum nos ire cōpellunt. Neueat enim aduersitas hominem interius ad se ipsum et multiplicat in eo vapores. i. cōpūctiones. ¶ Tercio p̄mā assilāt ē remotui quo ad locum. Nam loca terre motui apta sūt loca cauernosa quia in cauernosis vapor cōgregatur. et ex alio superueniente coartatur. Vnde in locis mōtuosis sepius fit. quia sub montibus sūt cauerne. et loca mōtuosa vniuersaliter sūt porosa. Item sūt apta terremotui loca mundationibus alicuius aque p̄p̄iā. q̄ ipā aqua vni-

dis percussus est in talibus locis causa cōgregationis vaporis et coartationis. Vnde loca maris propinqua etiam si nō sūt cauernosa nō tamen sūt a terre motibus libera ut dicit Calesthenes. quia licet ex raritate loci vapor liberum exitum habeat tamē ex percussione vnda tum vnus vapor impellens alium replet locum. et ideo etiam in plano loco si tangitur maris vel montibus sūt terremotus ut in lūbardia. In cuius multis ciuitatibus sūt quandoq̄ terremotus magnus et diuturnus. Et similiter in pistoria que est ciuitas tuscie. Et tempore etiā Bonifacii pape octauī fuerūt terremotus magni in ciuitate beate marie qui pluribus diebus durauerunt. existēte curia romana sibi. que tamen ciuitas in plano sita est aquis plena et lacui vicinā et montibus propinqua. Item sūt apta tremotui loca q̄ habēt mollia a latera q̄ mollicies opilat poros et coartat eos. ¶ Patet ergo ex hīs q̄ loca terremotui sūt loca cauernosa et loca vndis aq̄z percussa a loca que habēt mollia latera. Per loca ergo cauernosa et scāua intellige humilium corda que sepe penitentie tremoribus cōmouēt. Per loca ab vndis percussa intellige homines in aduersitatibus positos. quos dū impetus tribulationū percussit a mouent ad compūctiones et ad penitentiā festinare cōpellūt. Per loca autē que habent mollia latera intellige homines pios et proximos qui circa eos sūt cōpassiuos quos pietatis mollicies etiā si potētes sint ad penitentie commotionē et vite mutationem disponit et p̄ducit. Sicut patet Actū quinta Cornelij cēturionis exemplo. que

pietas et elemosine sue ad fidem et ad baptismum perduxerunt. Et nota quod sunt quedam loca in quibus raro vel nunquam fit terremotus ut egyptus que nunquam vel modicum tremuit. Quod est secundum pythagoram quia egyptus quandoque tota cooperta fuit aquis sicut etiam Aristoteles dicit. ideo limus paulatim aggregatus est et ita creuit terra quasi tota limosa et mollis et bene continuata in partibus. ideo vapor non habet ubi coartetur. In quo significatur quod illi qui sunt cooperati aquis id est qui molles sunt et assueti delictis difficulter et raro ad penitentiam commouentur. Nam penitentia non inuenitur in terra suauiter viuentium. Unde Mat. v. decimo. Quid existis in deserto videre hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt et non in deserto penitentiae. Item penitentia prope hominis est exterior in corpore. non autem in toto quia non interior in mente. et ideo assimilatur etiam terre motui qui nunquam commouet totam terram sed solum partem. Nam secundum Senecam. non occupat simul locum ultra centum passus. quod est. quia vapor expellit ab uno loco ad alium ideo non potest terra simul tremere. Sed contra talem penitentiam dicitur Iohel secundo. Conuertimini ad me in toto corde vestrum.

Capitulum. lxi.

Penitentes assimilantur planetis. Nam planete in suis circulis aliquando videntur retrogradi quandoque stationari quandoque vero directi. Directus dicitur planeta quando directe mo-

uet a principio signi versus finem. Retrogradus vero quando e conuerso tendere videtur a fine signi versus principium. Stationarius autem quando stare videtur quasi in medio. Ita quod neque ad principium videtur accedere neque ad finem. Fit autem directio planete semper in parte epycceli superiori. Retrogradatio semper in parte inferiori. Statio fit in medio. Similiter in penitentia sunt quasi retrogradi ad peccatorum vilitatem redeuntes. de quibus dicitur secunda Petri secundo. Melius erat eis non agnoscere viam iusticie quam post cognitionem retro conuertere ab eo quod illi traditum est sancto mandato. contingit enim eis illud. vi. Proverbio. Canis reuersus est ad suum vomitum. et fuscus lotus in volutabro lutu. Et Luce nono. Nemo mittens manum suam ad aratrum et aspiciens retro aptus est regno dei. Stationari vero sunt in penitentia perseverantes. Apostolus Philippensium. quarto. Stete in domino karissimi. Hec statio magnam cautelam et circumspectionem requirit. Unde Apostolus primo Corinthiorum decimo. Qui se existimat stare videat ne ceciderit. Sed quasi directi in cursu sunt feruenter proficientes. secundum illud Apostolus ad Philipenses tercio. Que retro sunt obliuiscens ad ea que sunt priora extendens me ipsum ad destinatum persequor ad brauium superne vocationis. amen.

Item adhuc penitentis purgatio est ut purgatio maris. Mare enim se purgat quia vapor eleuatur de fundo eius virtute lune. qui facit effluere aquam super litus. hec violentia proicit cadauera et sordes ad litus. Sic etiam vapor contritionis

exurgens de fimo dardis virtuta
 lune .i. diuine gratie facit effluere
 aq̄ lacrimose cōpūctionis. a ca
 dauera. .i. maculas peccatorū carna
 liū et sordes peccōz spiritaliū pi
 cit extra ad litus cōfessionis et ita
 cōsciētia remanet mūda interius
Jacobi primo Abicientes omnem
 imundiciam et habundātiā ma
 licie cō. **Item** penitēs assimilatur
 terre **Ps̄.** Dumiliās autem pecca
 tores vsq̄ ad terram id ē vsq̄ hu
 militatem penitentiē **Nam** penitē
 tes ad modum terre primo terunt
 tur āgustijs **Dicitur** enim terra eo
 q̄ teratur **Itē** humectāē lacrimis
Vñ terra vocat̄ hum⁹ a mari humi
 do cui coniūgitur **Item** habūdāt
 fructibus id est opibus bonis **Vñ**
 terra vocatur tellus quia tollim⁹
 fruct⁹ ei⁹ **Itē** extenuatur ieiunijs
Vñ tra vocat̄ arida ex eo q̄ ab a
 qua sit ppria siccitate distincta. qz
 scilicet caro penitētis ab aquis de
 liciarum separatur et abstinentie te
 nuitate sicatur **Item** penitens
 assilat̄ agris pp̄ tria **Primo** pp̄
 laboriositatē **Nam** ager cum labore
 excolit̄. quia vomere aperitur. li
 gone foditur et euerit̄. semine se
 ritur. rastro retegitur. ymbre per
 funditur. sepibus cingitur **Simili**
ter cor penitētis aperitur vomere
 contritiōnis. foditur et eueritur
 ligone confessionis id est lingua o
 fitētis. seritur semine id est elemo
 sinis. retegitur rastro aspero id ē
 abstinentia et ieiunijs. pfunditur
 ymbre id est fletu et lacrimis **Itē**
 debet vallari sepe .i. diligētī custo
 dia sēuim. secundum illud **Eccl̄.**
xxviiij. Sepi aures tuas spimis cō
Hec est ergo agricultura que per
 suadetur **Proū. xxxiiij.** Prepara
 foris opus tuum et diligēter exer

es agrum tuum et postea edifices
 domum tuam **Secundo** pp̄ter va
 rietatem **Nā** ager gelu hyemali cō
 stringitur. vernali tēpore restitur.
 calore estiuāli adurit̄ **Similiter**
 anima penitētis quādoqz tangit̄
 frigore accidie. quādoqz angustiaē
 fetuore cōcupiscentiē. quādoqz de
 corat̄ virore dīne grē **Luce. xij.**
Fenum qd̄ hodie in agro est cras in
 clibanum mittitur **Sic** enim varia
 tur penitens. quia nunc viret hu
 more deuotiōis. nūc vritur feruore
 temptatiōnis **Tertio** pp̄ter con
 tinuitatem vicissitudinis **Nā** ager
 in Autūpno collectis frugibus ite
 rato p̄scindit̄. et sic alternatis
 laboribus continue lacessitur **Sic**
 homo penitēs q̄ diu viuit debz cō
 tinuare et esse in labore penitentiē
 et nō cessare a bonis operib⁹ **Eccl̄.**
xi. Mane semina semen tuū et ves
 pere non cesset manus tua **Item**
 penitens assimilatur monti oliueti
 quia debet in eo plantari oliuetū
 penitentiē **Cuius** oleum sicut dicit
Iheronimus ex radice amaritudi
 nis surgit in pabulum luminis. in
 medicamen vulneris. et in refecti
 onem esuriētis **Nam** penitentiā ab
 amaritudine cōtritiōnis icipit. lu
 mē diuine gratie in anima nutrit.
 peccati vuln⁹ sanat et obstruit. et
 animam pane lacrimarū et paup̄
 elemosinarū reficit et nutrit **Vnde**
 merito in hoc mōte piguedinis dñt
 firmari pedes .i. affectus penitētis
Zach. xiiii. Stabūt pedes ei⁹ sup
 mōtē oliuarū **Caplm. li.**

Perseuerentiā in bono icēpto
 nō tenētes assilant̄ duab⁹
 stellis q̄ dicūt caput et cau
 da dracomis q̄ scz mouent̄ cū firma
 mēto et cōsecūtur cursū suū **Vnde**
 a leone trāseunt in canctum et a

cancer in geminos. et sic deinceps
 Et si caput draconis est in aliquo
 signo semper in opposito est cauda
 et venter in quarto. ut si caput sit
 erit in cancro venter erit in ariete
 et cauda in capricorno et sic de alijs
 Et sic propter aspectus opposi-
 tum cauda est totaliter venenosa
 Similiter illi qui bene inceperunt
 et postea retrocedunt transeunt
 a leone in cancerum. Nam leonis ani-
 malis a quo illud signum denomi-
 natur virtus et fortitudo est in an-
 terioribus ut in pectore collo et pe-
 dibus anterioribus. et ideo signat fortitudo
 ichthodes. si cancer est animal retrogradum a
 leone signat retrocedentes. Vnde quasi a
 leone in cancerum transeunt qui fortitudo
 est incepta relinquunt. Sed idem transe-
 unt in geminos qui retrocedentes a re-
 trogradis efficiunt duplo peiores quam
 primo fuisset dicente christo. Fiant no-
 vissima his illius peiora partibus
 Math. xxi. Tales ergo homines ha-
 bent caudam oppositam capiti scilicet prin-
 cipium bonum et finem malum. Et tales
 erant illi quibus dixit apostolus. Cum
 spiritu ceperitis nunc carne consum-
 mamini Gal. tercio.

Capitulum. lxxij.

Drelatus perfectus debet ha-
 bere iudicioes iouis quo ad
 nam. Primo quo ad effectum
 Nam iupiter est in effectum suo beni-
 volus calidus humidus diurnus et
 in suis qualitatibus temperatus. Simi-
 liter prelati debent esse benivolus
 in affectione. calidus in dilectione.
 humidus in compassione. diurnus
 in conuersatione. secundum illud Ro-
 xij. Sicut in die honeste abulem. et
 iteque temperatus in omni recreatioe vel in
 omni correptione. Secundo quo ad
 aspectum. Nam iupiter in colore est argente-
 us candidus clarus. sic prelati debent esse ad

grate. et sonans per eloquentiam candidus
 per iudicia clarus per famam. Tercio
 quo ad situm quia iupiter quando in
 superiori parte circuli sui circulo
 saturni coniungit bonitate sua temperat
 malitiam saturni. Sic prelati habent
 resistere et reprimere malicias luporum
 et gregem corruptiorem vel dissipatiorem
 ut hereticorum vel tyrannorum et aliorum
 malorum hominum. Quarto quo ad
 iudicium quia in iudicijs secundum astro-
 logos signat sapientiam et rationem et est
 veridicus. Expediunt enim prelati sapi-
 enter agere rationabiliter vivere veraciter
 loqui et docere. Item iupiter quando
 apparet in ascendente signat secundum
 astrologos reuerentiam et honestatem
 fidem ac disciplinam. que etiam prelati
 exornant scilicet reuerentiam subditorum.
 honestas morum. fides commissorum. et di-
 sciplina correptionum. Item prelati
 debent esse similes montibus. Primo quia
 montes sunt ad speculandum apti scilicet app-
 et altitudinem. quia scilicet prelati debent esse e-
 leuati per contemplationem. et spe-
 culatiui per considerationem. Secundo. Ascen-
 dunt montes. et contemplatiui. et descen-
 dunt capiti. et actiui. Illi enim ascendunt
 ad considerationem eternorum. Isti vero
 descendunt ad subventionem proximorum.
 Secundo quia montes sunt ad defendendum
 tuti. Vnde quia sunt fortes et solidi
 sunt apti castrorum edificationi. Nam
 propter suam duriciam non de facili possunt
 fodi. et propter altitudinem non facile possunt
 adiri. Et prelati debent esse constantes et
 firmi ad defendendum. Judith. sep-
 timo. Filii israel non in lancea nec
 in sagitta confidunt sed montes de-
 fendunt illos et cetera. Tercio
 quia montes sunt ad pascendum secundi.
 Sunt enim in montibus gmina puri-
 ora et nutrimenta animalium me-
 liora. quibus in vallibus sunt genera
 liter pinguiora. Dumor enim quo

gramina nutriuntur subtilior est in montibus et purior quam qui continentur in vallibus propter hoc quod calor celestis illum humorem facilius digerit et in substantiam gramini commutat perfectius et conuertitur propter illius subtilitatem. tum propter aeris ibidem puritatem. Sic etiam prelati debent subditos sollicite pascere puris exemplis spiritualibus verbis et pnis et largis elemosinis **Job. xxxix.** **Circūspicit montes pascue sue.** Quarto quia montes sunt prius quam valles celestium ymbrium suscepti. Unde aque a montibus deriuant ad valles et non econtrario. Sic prelati debent celesti doctrina inferiores subditos irrigare **Job. xxxvii.** **Quos ymbres montium irrigant aquae.** Item qualis debeat esse vita prelatorum ostenditur per exemplum montis tabor in quo dominus quatuor fecit per que designantur quatuor opera siue officia prelatorum. Nam in hoc monte spiritualiter docuit. in hoc monte orationis gratia pernoctauit. in hoc monte aliquando turbas pauit. In huius etiam supercilio montis se transfigurauit coram discipulis suis et futuram gloriam suam reuelauit. In quibus scilicet instruantur prelati quod eorum officium est spiritualiter docere. instantere orare. indigentibus prouidere et futuram gloriam non presentem querere.

Capitulum. lxxij.

Preseruat anima a peccati corruptione sicut corpora preseruantur a putrefactione. Sunt enim quatuor accidentia putrefactionem prohibentia scilicet caliditas. frigiditas. mobilitas. et continuitas. Primum ergo est caliditas precipue intesa. Res enim

multa calide non putrescunt precipue cum siccantur. ut piper galanga. gingiber autem putrescit propter innatum humidum. Similiter aqua in quantum feruet non putrescit quia calor ignis in ea maior est quam calor aeris ideo non uicitur sed vincit. Similiter preseruat anima a corruptione peccati. et a temptatione perseveretem oratione. Unde dominus hortabatur discipulos **Luce. xxii.** **Orate ne intretis in temptationes.** Secundum est frigiditas siue fit ab extrinseco. Nam si est frigus extrinsecus precipue est impedies quod se repugnat calido alieno et extrinseco. Unde in hyeme a vniuersali in aere frigido preseruat corpus a putredine. quod calidum extrinsecus est paucum et frigus sibi contrarium est multum. nec in talibus apparere motus putrefactionis nisi recedente frigore. Si autem est frigus intrinsecus sic implet putrefactionem quod coagulat humidum nec permittit illud exalare sicut est in omnibus metallis et alijs frigido coagulatis. in quibus frigus claudit poros. et vincit calidum extrinsecum ne de humido aliquid exhauriat nisi partem ut quando generatur rubigo. in deo in auro non est rubigo et maior est in eo duratio quia eius humidum naturale magis constat. Tamquam ergo frigus extrinsecus est tribulatio mundi siue afflictio carnis. que calorem extraneum id est ardorem concupiscentie siue luxurie per que extraneam carnez concupiscentiam mitigat et extinguit. Nam malicia vnius hore obliuionem facit luxurie sicut dicitur **Eccii. xi.** **Sed tamquam intrinsecum refrigerium est contemplatio celestium. Nec enim est que poros id est corporis sensus claudit. Nec est que deuotionis humorem**

coagulat nec exalare pmitit. hec i super est que extraneum calorem .i. amore; mundi superat et vincit. Quia anima sicut dicit Gregorius quanto maiori studio exercetur ad summa tanto maiori fastidio frigit ad infima. **T**ercium est mobilitas. Nam aqua vel vinum quod mouetur impeditur putrefieri. eo quod calor naturalis exsiccat a motu et non preualet ei calor extrinsecus. Vnde vinum potens efficitur melius ex motu quod calor naturalis magis digerit subtile humidum. ex quo etiam sapor melioratur. et pendulum vinum et motum etiam si sit corruptum quandoque reuertitur et reparatur. Et e contra vinum non motum et precipue soli expositum corrumpitur et conuertitur in acetum. quia dum calor exterior exhaurit calidum interius. et humidum subtile exhalat cum ipso et perit vinum. Similiter mobilitas obedientie vel motus frequens operum bonorum preseruat a peccati putredine ad quam pigritia et otium inducit. **Eccle. xxxiii.** Mitte illum in operationem ne ualeat. multa enim malitiam docuit otiositas. **Q**uartum putrefactionem impediens est continuitas. Nam mare totum non putrescit sed diuisum per partes paludales putrescit. in naturalibus enim multiplicato subiecto multiplicatur qualitas et virtus. et ideo totum simul plus potest continere quam calor aeris potest dissolueri. si tamen ipse partes sint in toto continue alias non. Quia videmus quod grana multa si germina vel gemina simul adunata citius putrescunt quam pauca. propter hoc quod illa grana non sunt continua. et cum sint parua egre dicitur naturale calidum ab unoquoque eorum. et trahit seorsum.

humidum. et calidum exiens fit alienum. et cum exeat a multis confortatur et corrumpit. Similiter et continentia et perseverantia boni operis preseruat a corruptione peccati. Vnde potes colligere ex predictis quod preseruant animam a putrefactione peccati caliditas caritatis que excludit putredinem inuidie. de qua putredine dicitur **Pro. xiiij.** Putredine ossium inuidia. hanc enim putredinem caritas excludit quia caritas non emulatur ut dicitur **1ma Co. xiiij.** Item frigiditas castitatis que excludit putredinem luxurie. de qua dicitur. **Iob. primo.** Computruerunt iumenta in stercore suo. id est homines carnales et bestiales in fetore luxurie. Sed hanc putredinem excludit castitas concupiscentie ardoribus velut quoddam frigus resistens. Vnde de predicta caliditate caritatis. et hac frigiditate castitatis dicitur **Apo. iij.** Vina frigidus es aut calidus. Item mobilitas obedientie excludit putredinem superbie de qua dicitur **Iob. ij.** Ascendit putredo eius quod superbe egit. Item et continentia perseverantie excludit peccatum accidie de qua **Iob. xli.** Quasi lignum putidum es. lignum enim putidum nullum producit fructum. talis est accidiosus et qui non perseverat quod non pervenit ad fructum operis sui. est enim fructus ultimum quod expectat ex arbore. et ideo signat meritum suum primum operis quod accidiosus et ipseverans amittit. Est enim continentia gratie per quam membra christi ad invicem colliguntur et continentur et excludunt putredinem omnis peccati.

Capitulum. lxx.

Pincipatus secularis domini similis debet esse orioi quo ad. v. In quibus signis. v. virtutes s.

condiciones que debent esse in bo
no principie. Et primū est patien
tia aduersorū et hanc designat o
rionis ortus. Nam orion est astrū
tēpore hyemali exortum. aquarū
et tēpestatū excitatiū. Hyemps
enim qd ē tēpus acuti frigeris est
status vite secularis. in quo frīg
malicie habūdat. Cui videlicet ma
licie dū creatus princeps ad obuiā
dum vel resistēdum se per iusticiaz
preparat. sibi met tēpestates et im
petus. i. psecutioēs et scādala susci
tat. qz scilicet supborū nequicia dū
tangitur irritat et qh modo ignis
dum statum iusticie sensit p impa
tiētā excādescit. Vnde iustus prin
cēps necesse est vt se pmo p patiē
tiam muniat vt pp̄t insurgētium
malorum impetus a iusticie rectitu
dine non cadat. Scriptum ē. **Mat. v.**
**Beati qm psecutionem paciun
tur pp̄t iusticiā.** Vnde notabile est
qz orion in ortū suo tēpestatem sig
nificat. sed post serenitatem. qz in
mirum iusto p̄cipi post tēpestatē
aduersitatis sequitur serenitas pa
cis. **Secūdu** qd ē necessariū iusto
principi est potētia armorum qua
scilicet possit cōtueti subditos a ex
pugnae aduersarios. et hāc desig
nat orionis aspectus. Nā sicut **Psi
dor?** dicit. Gladiari militis a accie
ti etiam stellarum ordine faciē p̄e
tendit. Vnde modo armati militis
pedes et brachia extendētis dispo
nunt. Et ideo etiam in signo thau
ri qd in terra ē animal ferōx a cor
nibus armatum orion maxime ful
get. Est ergo necessariū p̄cipi vt
iniquitates quas benignitatez repel
lere nequit violentia et coactioē di
rumpat. Vnde dicit **Eccl. vii.** **Noli
querē fieri iudex nisi valeas virtu
te discernere iniquitates.** **Terciu**

necessarium principi est iusticia re
spectu subditorum id est qz in suis
subiectis iusticiā bene seruet. a hoc
designat orionis situs. Nā orion ab
ariete vsqz ad geminos se extendit
et totum illorum trium signorū
supficiem. scilicet arietis. thauri. a
geminorum fulgoris sui plenitudi
ne clariorē reddit. Sic ergo fulgor
orionis est iusticia principis. Et si
cut dicit **Tullius in libro de officiis**
**In iusticia splendor est maximus ex
qua boni viri nominantur.** Sed splē
dor orionis per tria signa extendit
quia scilicet virtus iusticie per tria
diuiditur. **Primū** ē iusticia iudicatiua
in punitiōibus. et debz esse in ari
ete id est in equalitate scilicet vt se
cundum modū delicti sit et plaga
rum modus. **Aries** enim est signū
equalitatis in quo equinoctiū sit.
Itē est iusticia distributiua i dispe
sationibus que vnicuiqz qd suum
est tribuit. et hoc est in signo thau
ri. qz dū sol est in thaurō t̄re sulcā
tur. vt videlicet vnicuiqz culture de
bitum semē mittatur. **Itē** est iusti
cia cōmutatiua i mercationibz. scilicet
in ep̄tionibz a venditionibz. et
hęc designatur in geminis ex eo
qz cōmutatio talis fit inē duas par
tes. **Quartum** necessariū prin
cipi est prudētia agēdorū. et hāc de
signat orionis virtus. Nam existen
te sole i signo orionis scilicet i thau
ro et geminis omnia oriunt et ger
mināt que nutrimentum recipiunt
ex aq̄s et aere. vt **marc?** celsus di
cit. et opatur etiam ad terre fecū
ditatem. Tunc autem sol existit in
signis orionis quādo inueniē pru
dentia in operibz principis. a sub
tali p̄cipe omnia bona germināt
omnia necessaria habūdant. Et est
notabile qz splendor orionis vt iōē

Mars dicitur esse signum future serenitatis. Et e contrario eius obscuritas future est presagium tempestatis. Quia scilicet prudentia principis est causa et signum serenitatis pacis. Et e contrario eius obscuritas. i. stulticia signum et causa est scissure et tempestatis. sicut patet de salomone et Roboam filio suo. de quibus dicitur **Eccii. xlviii.** Salomō regnauit in diebus pacis cui subiecit deus omnes hostes. vt condet domum in nomine eius que uadmodum eruditus est in ueritate sua. et impletus est quasi phison sapientia. et ita finem habuit salomon cum patribus suis. et dereliquit post se de semine suo gentis stulticiam et imminutus prudentia Roboam qui auertit gentem consilio suo. Est etiam satis notabile quod sole existente in Thaurō orion sibi eius radios quasi se abscondit. nec tunc suam manifestat inferioribus claritatem. Quia scilicet prudens princeps quando clariora et fortiora exterius opera facit tunc se ante dei conspectum intus per humilitatem abscondit. et in ipsa solis presentia suam claritatem ab inferioribus retrahit. quia in conspectu domini iudicij quod quod splendoris uel glorie apud homines optinere peruenit. Omnem suam iusticiam quandoque tenebram reputat dum subtilitatem domini iudicij trepida mente pensat. Vnde dauid qui teste scriptura princeps sapientissimus fuit sub huius solis radios obscurat. dicebat **Rō** intres in iudicium cum seruo tuo domine quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. ¶ Quintum necessarium principi est diligentia uel cautela contra inuidos. Et hoc designat orionis emulus. Quia scilicet constellationem

orionis sequitur quedam stella que camicula dicitur. que scilicet ab astrologis maliuola et nociua esse iudicatur. Sed non est illa camicula que oritur in leone. de qua de nominantur dies camiculares. sed est alia stella de complexione martis. Hec ergo camicula est inuidorum maliuolentia. qui principum claritati et glorie inuidetes eos multis modis et uis subuertere moluntur. Vnde necessaria valde est principibus contra tales magna diligentia et cautela. ¶ Item princeps etiam dulcis et benignus quandoque a malo consiliario et suggestore sibi coniuncto ad iram inflamatur et pestilens et periculosus efficitur. Cuius exemplum apparet in Ioue qui de se quidem est planeta beniuolus. Sed Marti coniunctus efficitur pestilens et maliuolus. Antiqui enim poete Ioui attribuunt tonare. quia illius stelle est eleuare vapores terrestrem. precipue cum iungit marti in signis aquilonaribus in estate. Tunc enim certissime potest dici quod erunt multe scintillationes tonitruum et pestilentes. quia Iupiter cum sole vapores eleuant. Mars uero incendit eos. et sic efficitur aer pestilentialis. et ita Martis inordinata caliditas Iouis temperiem ad maliciam et pestilentiam trahit. Ita similiter malignus consultor mentem benigni principis aliquando ad furorem accendit et ad nequiciam operis et nocendi pestilentiam trahit. Sicut patet de Aman et Assuero. Vnde dicitur **Uest. xvi.** Multi aures principum simplices et ex sui natura alios examinantes callida fraude decipiunt. Que res et ex reteribus probatur historis et hys qui gerunt cotidie. quod ex malis quorundam

suggestioibus regū studia depūct

Capitulū. lxxvi.

Prosperitas mūdi assimila-
tur fumo. Primo quidem
quia fumus est domorum
demigratiu⁹. Et similiter prosperitas
mūdi multis peccis aīas deformat
et demigrat. **Psai. vi.** Dom⁹ imple-
ta est fumo. Et dixi re michi quia
vix pollutus labijs ego sū. Nā quā-
do domus ecclesie cepit repleri fu-
mo mūdane prosperitatis tūc cepit
magis habundare re et pollutio in-
iquitatis. **Secundo** quia fumus
nō est diu duratiu⁹. Subito em̄ a-
scendit sed cito deficit. Et talis ē p-
speritas peccatorū. **Ps.** Vox vt ho-
norificati fuerint et exaltati deficiē-
tes quēadmodū fum⁹ deficient. **Tercio**
quia ē oculorū lesiu⁹. **Pro. x.**
Acetum dentibus et fum⁹ oculis
cō. Nam fum⁹ ex materie sue gros-
siele amaritudine strahit. ex cui⁹
acumine oculos leuit. Similiter p-
speritas inimia cecat oculos mētis
vt nō videret neq; videat quid se
quatur. **Lu. xix.** Nūc quidē in hac
die tua que ad pacē tibi sed absco-
dita sūt ab oculis tuis cō. **Quar-**
to quia fum⁹ est cerebri siue capi-
tis grauatiuus. Nam fumus cere-
brum penetrat et spūm aīalem g-
uat. Similiter temporalis prosperitas
caput ratiois gūat et deprimat ad
infima per auariciam. **Amos. ix.** A-
uaricia in caput omnīū. **Apoē. xv.**
Impletu⁹ est templū dei fumo. **Tē-**
plū dei est mens humana. que tūc
replet fumo. qñ repletur terrena
prosperitate. **Quinto** fumus cani-
dele extincte est mulierum pgnan-
tium abortiuus vt dicit **Phūs in li-**
bro de aīalib⁹. Quasi em̄ mulieres
pgnātes sunt ipse aīe bonū ppositū
deciētes. qd tñ deceptū mūdī p spe-

ritas destruit aīq; veniat ad cōple-
mētū opis. **Vnde** sicut talis fum⁹
extinguit ceptos fet⁹. ita etiā p-
speritas mūdī extinguit bonos affe-
ct⁹. **Judi. ix.** Factū est vt fumo et
igne necarent. viri pīa mulieres
.i. fortiores et debiliores affect⁹. **pp-**
t qd **Gre⁹.** dicit qd sic i possibile ē p-
mo difficile siculneā iuxta viā posi-
tā vsq; ad maturitatē poucē gros-
sos suos. ita hoīez in seclō imanētē
vsq; ad finē boni pueire. **Sexto**
q; fum⁹ ē anguloꝝ petitiu⁹. Sic p-
speritas mūdī detrahit ad āgulos
.i. ad sordes luxurie. In angul em̄
vt dicit **Her.** sordes aggregāt. **Vñ**
ē prosperitas mūdī qñ qdā fum⁹ in-
cendit. quo scīz incendit in aīa pri-
mo ignis cōcupiscentie et tandem
ignis gehēne. **Apoē. xvij.** Flebūt
et plāgent se super illam vges ter-
re qui cum illa fornicati sunt et in-
deliens vixerint cū viderint fumū
in cōdō eius. **Septimo** quia fumus
est fetorum delatiuus. sicut quādo
res fetida et corrupta fumat. Et si-
militer prosperitas mūdī dū vitā cor-
rumpit fetorem infamie inducit.
Vnde isto fetenti fumo obscuratur
claritas solis et aeris. .i. claritas ra-
tionis et gloria hominis. **Apoē. xvij.**
Obscuratus est sol et aer de fu-
mo putei. **Item** prosperitas tē-
poralis in homine peccatore signū
est future calamitatis. Cuius exem-
plum est quia tranquillitas aeris
eo tempore et loco quando et vbi
deberet causari rētus signum est
futuri terremotus. Quod est. quia
tūc vapor ingreditur in caūnā et
nō expirat extra. Sic qñ hō peccōz
qui esset dign⁹ rēto aduersitatis et
pene male agendo habet tñq̄lita-
tē prosperitatis signū ē rēture cala-
mitatis. **Vnde Ro.** dicit qd fortuna

ē q̄dōā futūre calamitatis iudiciuz

Capitulum. lxxv.

Prudens homo assimilatur monti oliueti. qui mons erat ad partem orientalem templi. et ideo mane sole oriente illuminabatur. vespere vero et nocte ex lumine templi illustrabatur. propter quod mons tunc luminis dicebatur. tunc quia sol ipsum illuminabat. tunc quia lux templi ipsius de nocte illustrabat. tunc quia materia luminis. i. oleum ministrabat. Similiter homo prudens debet hoc triplici lumine illustrari. scilicet lumine vespertino per memoriam preteritorum. Lumen enim vespertinum sequitur post diem preteritum. Item lumine matutino solis. et hoc est per prudentiam futurorum. quia lumen solis matutinum futurum diem inchoat et respicit. Debet etiam esse lucidus prudens homo in dispositione presentium. Et hec est prudentia que a tulio vocatur intelligentia. Et hec designatur in oleo quod est materia luminis. quia presentia que sensibus subiacent materia et origo sunt intellectu alis cognitionis. Vnde de hoc triplici lumine prudentis loquitur Seneca dicens. Si prudens est animus tuis tribus temporibus dispensetur. presentia ordinata. futura provide. preterita recordare. Est ergo prudenti necessarium habere preteritorum memoriam ex eo quod prudentia est circa contingencia agibilia in quibus oportet dirigi ex hijs que ut in pluribus contingunt. Nec autem per multam experientiam accipi oportet. experientiam autem ex pluribus memorijs bene habetur secundum Philosophum in principio Methaphisicorum. Vnde maxime prudentia regit preteritorum memoria Deuteronomio xxxij. Memeto dierum antiquorum cogita generationes singulas. Item necessari

a est ei presentium intelligentia Cognitio enim presentium siue necessariorum siue contingentium dicitur intelligentia siue intellectus. Et accipit per recta estimationem et acceptionem finis. Omnis enim deductio rationis ab aliquo intellectu procedit. Prudentia autem est recta rationabilium sic Philosophus eam diffinit in vi. Ethicorum. Et est ratio sibi necessaria prudentia futurorum. scilicet ut ordinem aliquid ad modum et expediens ad finem. importat enim prudentia respectum quemdam aliquid distantis ad quod ea que in presentia sunt ordinata concurrunt. Prudentia autem proprie est circa contingencia agibilia. eorum modi sunt proprie futura. quia presentia et preterita necessitate quadam habent. Et ideo precipue ad prudentiam pertinet proviso futurorum Deuteronomio xxxij. Vtinam sciret et intelligerent ac novissima providebunt.

Capitulum. lxxvi.

Religio assimilatur caueerne. primo diuerse caueerne diuerse sunt religiones. Primo quia caueerne sunt pauescentium presentium. Nam ad caueernas arborum vel petrarum fugiunt volucres scilicet columbe vel turtures quando aquilam vel accipitrem timent Cantico Ezechielis. Columba mea in foraminibus petre et in caueerna macerie. Similiter herimach. amicul. lepores fugiunt ad caueernosos lapides quando sentiunt canum voces Psalmista Petra refugium herimachis Proverbiorum. tricesimo. Lepusculus plebs inualida qui collocat in petra cubile suum. Ita similiter homines qui volunt esse tuti ab aquila regina auium id est a superbia regina vitiorum. vel accipitre id est ab auaricia que rapit et accipit aliena. vel a cane id est a carnis immundicia que est luxuria. seculum

relinquit et ad religionē tanq̄ ad
 tutissimas cauernas cōfugiūt **Ps̄a.**
71. In die illa p̄iciet homo ydola aē
 genti sui. que fecerat sibi vt adora
 ret talpas et vesperationes. et in
 gredietur scissuras petraz et cau
 nas saxorū. per ydola argenti aua
 rorū diuitiē signantur. quia auari
 cia est idolorū seruitus sc̄dm **Ap̄.**
 per talpas que cecitatē oculorū ha
 bere dicuntur intelliguntur carnis
 illecebre. que cecitatem mentis in
 ducunt **Sed** per vesperationes que
 in tenebris i alto volant intelligūē
 dignitates et glorie supborū qui in
 tenebris huius vite voluntambu
 lare in magnis. **Sed** ista oīa p̄io
 re iubetur qui cauernā religiois
 ingreditur **Secundo** quia cauer
 nie sunt fructificantū hospiciū. Nā
 in cauernis arborū vel petraz mel
 lificat apes et nidificat aues **Ps̄**
saie. 71. Sibilabat domi⁹ api que
 est in tra assur et reient et requie
 scunt omnes in torrentibus valli
 um et cauernis petraz et i furectis
 et in vniuersis foraminibus **Sic** in
 religione fructificant actiui qui sūt
 vt apes breues p̄ humilitatem. solli
 cīti p̄ opositatē. mellifici p̄ benigni
 tatem. ingeniosi p̄ discretionis
 sagacitatē. **Item** p̄ficiunt ibi con
 templatiui qui sunt vt aues leues
 p̄ paupertatē. p̄nate p̄ virtutū mul
 tiplicitatē. veloces p̄ caritatē. alte
 volantes p̄ contemplatiois s̄blimi
 tatē. qui tamē post contemplatio
 nis volatum ad cauernas seu fen
 stras suas redeūt dū ad regulares
 obseruantias humiliter se reducūt
Vnde Ps̄aie. 118. Qui sunt isti qui
 vt nubes volant et quasi columbe
 ad fenestras suas. **Iherē. 48.** **E**
 stote vt colūba nidificans in fumo
 ore foramis **Sūmum** em̄ os forami

nis est sūmum votum religionis.
 sc̄z obedientie. in qua potissime ni
 dificat et fructificat columba. i. spi
 ritualis et pura persona **Tercio**
 quia cauerne sūt nocētium anima
 lium latibulum **Nam** sepe in cauer
 nis latitant mures **Judith. 13.** **E**
 gressi mures de cauernis suis ausi
 sunt puocare nos ad prelium **Itē**
 vermes et serpentes **Ps̄a. 118.** In ca
 uerna reguli qui ablactatus fuerit
 manum suam mittet c̄. **Item** in
 cauernis quādoq; subintrant ven
 ti et includuntur vapores et faciūt
 tremotum **Vnde** terra cauernosa
 sepe patitur tremotum. **Sic** sunt q̄
 dam religiones dissipate et dissolu
 te in quibus habitant s̄b habitu re
 ligiois. mures. i. detractores alios
 corrodetes. et vermes. i. carnales
 alios corruptentes. et serpentes
 .i. invidiosi et inuidi latenter eden
 tes. et interdum tremotus. i. am
 biciosi vel tirami collegium vel or
 dinē periculose cōmouentes et plu
 rimum perturbantes **Job 19.** In
 desertis habitant torrentium vel in
 cauernis t̄re.

Capitulū. lxxix.

Sancti viri assimilantur ce
 lis quo ad quinq;. **Primo** q̄ ad substantiā. **Raz**
 celum habet in substantia simplici
 tatem. quia non est ex contrariis.
Vnde nullam habet contrarietate.
 licet em̄ ponatur cōmuniter ex ma
 teria et forma opositum. tamē ma
 teria talis tota est siue forme subie
 cta et ab ea totalit̄ comprehensa.
Et ideo in celo non est discordia. si
 cut **Empedocles** dixit sed solum cō
 cordia. **Similiter** sancti viri in se a
 contrarietatem non habēt **Quia** licet
 sit in eis materia et forma id ē caro

et spiritus. tamē ipsam carnem sibi
 neunt spiritui. scdm illud **Apo. i.**
Corin. ix. Castigo corpus meum et
 in seruitutem redigo ac **Nō** etiam
 ipsi habent cum alijs discordiā. sed
 oimodā quantū possunt tam in se
 q̄ cum alijs. diuina fauēte gratia.
 concordia habere nituntur **Job. xxv.**
Facit concordiam in sublimibus suis
Luce. xix. Pax in celo. i. in homine
 celesti et sancto. et gloria in excel
 sis scz in beatis. **Item** habet celū
 in substantia imutabilitatē. quia
 in celo nō est generatio nec corrup
 tio. nec in toto nec in pte. **Et** hoc
 operit spiritualiter uirginibus et ill
 sanctis qui continent uiuunt. q̄ nec
 carne per luxuriam. nec spiritu p
 aliquam mortalem culpā corrum
 punt. nec est in eis generatio car
 naliū filiorum. **Sed** licet celū nō
 sit in se generabile aut corruptibile
In inferioribus tamen est genera
 tionis et corruptionis eorum prin
 cipium effectiuū et regulatiuū **Qd̄**
 quibusdam sanctis aliquantū ope
 rit. qui licet ipsi per se generatiōi
 filiorum carnaliū vel matrimonio
 nō intendant tamē circa hoc alios
 fideles monēt et ordināt. **Sicut** pa
 tet de apostolo paulo. qui licet ipse
 in se esset uirgo tamen alijs dice
 bat. i. **Corin. vii.** **Vxor** uir debitu
 reddat similiter et uxor uiro. **Et**
 iterū. i. **Thimo. v.** **Volo** autē iu
 ueres nubere et filios procreare ac.
Non enim sancti uiri etiam continen
 tes matrimonium dampnant in a
 lijs sed approbant et cōmendant.
 licet uirginitatis mundiciā nup
 tias et matrimonio pferant. **Item**
 in celo nō est augmentū vel dimi
 nutio **Et** sancti ad hoc hūmē studēt
 ut nō eueniat in eis vel augmentū
 culpe vel diminutio gratie. ¶ **Secū**

do sancti uiri assimilantur celi cir
 cularitati. **Nā** figura spherica est ca
 pacissima. qz vndiqz eq̄lter oraua
 a ideo valde operit celo qd̄ est omniū
 corporū stētūū. **Vnde** dicit **West.**
xix. **Tu** enim fecisti celum et terrā
 et q̄q̄ celi ambitu cōtinet **Ita** si
 militer facti uiri per humilitatem
 sunt vndiqz orau et om̄ino diuine
 gratie capacissimi. **Itē** figura spe
 rica ē deitati oformis et simillima q̄
 et principio et fine caret. et ideo
 operit celo qd̄ est nobilissimū corpo
 rum ut sic sui opificis pfectioni cō
 forme et ei⁹ cōtinentē glorie rep̄t̄z
Ps. **Celi** enarrant gloriā dei **Ita** si
 militer sancti uiri etiā in hoc mundo
 diuina pfectionē imitari conant et
 ei quātū possunt similari a oforma
 ri. p̄t qd̄ dicit. i. **Corin. xv.** **Qual**
 celestis tales et celestes. **Itē** figura
 spherica est ad motū habilitissima et
 aptissima. qz nō habet angulū im
 pedientem se et detinentem. **Et** ideo
 bene competit celo cuius motus
 est circularis et continuus et maxi
 me necessarius. quia est ut vita q̄
 dam natura existentib⁹ omnib⁹.
 sicut **Phil.** dicit in octauo **Phil.**
Ita similiter sancti uiri ad motu
 bone operationis et ad exitum pre
 sentis peregrinationis student quā
 tum possunt esse habiles et expedi
 ti. **Vnde** ab impediētib⁹ quātū
 possunt se abstinēt et restringunt
 scdm illud. i. **Pet. ii.** **Obsecro** vos
 tāq̄ aduenas et pegrinos abstinē
 vos a carnalibus desiderijs que mi
 litant aduersus animam ¶ **Tercio**
 sancti uiri assimilantur celo quo ad
 situm. habz enim celum altitudinē
 situs. quia sicut nobilitate ita et
 localitate preeminet omnibus cor
 poribus **Ecclesiastici primo.** **Altitu**
 dinem celi et latitudinem terre et
 i in

profundū abissi quis dimensus est?
 Hanc altitudinē habent sancti vi-
 ri in uersatione. scđm illud **Phi.**
in. Nostra conuersatio in celis est
Item in cōtemplatiōe siue in ora-
 tione scđz illud **Tren.** in. **Leuem?**
 corda nostra cū manib⁹ in celū
Itē ī itentione. scđz illud **Mat.** vi.
Thesaurizate uobis thesauros ī ce-
 lo. Nam ut ibidem subdiē. **Vbi** est
 thesaurus tuus ibi est et cor tuū. .i.
 intentio **¶ Quarto** sancti uiri assi-
 milantur celo quo ad motum. q̄a
 motus celi est naturalis circularis
 et inextabilis. licet em̄ motus celi
 sit effectiue a motore sepato .i. ab
 intelligentia spiritali que nō inhe-
 ret celo ut forma. s̄ solū ut motor
 et mouet ipsum impio voluntatis
 quia sicut dicit **Aug⁹** in. de trimi-
 tate. materia corporalis q̄tū ad mo-
 tum locale obedit angelis ad nutū
Sicut etiam in nobis apparet in q̄
 bus statim ad imperiū voluntatis
 et imaginatiōis sequitur mot⁹ cor-
 poraliū mēbrorū. **Et** adhuc in mo-
 tu celi ut dicunt aliqui supra uolū-
 tatis imperium additur etiā influx-
 io virtutis illius. **Tamē** motus ce-
 li dicitur naturalis q̄tū ad hoc q̄
 hēt naturalē aptitudinē ut tali mo-
 tu nō alio moueatur **Vnde** sic ex
 se non habz aliquid impediens ta-
 lem motū. et ideo etiam est figure
 circularis. **Dicit** etiam **Philosoph⁹**
xij. **Mathaphi.** q̄ primum mouēs
 mouet celum sicut concupitum et
 desideratum. **Quod** quidem intelli-
 gi possit nō sicut concupitum a de-
 sideratum a celo sed ab intelligen-
 tia mouente celum. que ideo mouz
 celum ut assimilentur in causā o-
 deo **Et** sic priō colligit q̄ ī motu ce-
 li est obedientia moueritis itelligē-
 tie. cuius scilicet imperio celum ob-

edit. **Item** aliqua influentia virtu-
 tis motiue. **Et** terciō desiderium as-
 similatiōis primē cause. a quarto
 ex pte celi aptitudo nature appie.
Et similiter ista sunt quib⁹ sancti
 ad bene opandū mouētur incessā-
 ter scz influentia celestis gratie et
 caritatis a obedientia diuine volū-
 tati. que scz manifestatur in obser-
 uantia p̄ceptorum a impletiōe di-
 uine legis quibus diuina uolūtas
 nobis innotescit **Item** est in eis de-
 siderium et amor eterne felicitatis
 in qua cum ipse deus apparuerit si-
 miles ei erimus. ut dicitur. .i. **Joh.**
terciō. **Est** etiam in eis aptitudo p-
 prie uoluntatis. et liberi arbitrii
 coactio ad diuinaz uoluntatem im-
 plendam. scđm illud **Ps.** **Ut** face-
 re uolūtate tuā de⁹ meus cō **Vnde**
 in oratione dominica petere doce-
 mur. **Fiat** uoluntas tua sicut in ce-
 lo et in terra. .i. ut impletur in homi-
 ne celesti atqz sancto. sic etiam im-
 pleatur in peccatore terreno. **¶**
Itē motus celi est circularis. **Circu-**
laris em̄ motus est ab eodem ī idē
Et hunc motum habent sancti. q̄a
 spiritum quem a deo habēt p cre-
 ationem student in ipsum educere
 per finalem inhesionem. **secundū**
 illud **Eccī. xij.** **Reuertatur** puluis
 in terram suam unde erat et spiri-
 tus redeat ad dominum qui dedit
 illum **Ecclesiastici** uicesimo quarto
Cicum celi circuiui cō **¶ Itē** mo-
 tus celi est incessabilis et infatiga-
 bilis propter hoc q̄ substantia mo-
 uens ipsum est infinite uirtutis **¶**
Quelibz enim uirtus superioris or-
 dinis licet sit finita in se a respectu
 superioris sui est tamen infinita re-
 spectu inferiorum suorum. sicut eti-
 am uirtus solis est infinita ad res-
 pectum oim inferiorū generabilium

et corruptibilem. per quorum productionem etiam si infinita essent non minoraretur. et similiter virtus intellectus est infinita respectu formarum sensibilium. Ita et virtus substantie spiritualis qua mouet celus infinita est respectu motus corporalis unde non sequitur fatigatio. Similiter sancti viri sunt in motu bene viuendi et bene operandi incessabiles et infatigabiles. secundum illud **Apoc. Gal. vi.** Bonum facientes non deficiamus. Et ad **Hebre. xij.** Non fatigemini animis vestris deficientes. Et hoc habent sancti viri ex virtute dei confortantis et impellentis cuius virtus omnipotens et indeficiens est. **Vn. Phil. iij.** Omnia possum in eo qui me confortat. **¶** Quinto sancti viri assimilantur celis quo ad numerum. Sunt enim decem celi siue speres mobiles secundum modernos astrologos. Quarum prima est incipiendo ab inferiori orbis Lune. secunda orbis Mercurij. tertia orbis Veneris. quarta Solis. quinta Martis. sexta Iouis. septima Saturni. octaua celum stellatum. nona celum crystallinum siue aqueum. decima est primum mobile secundum positionem quorundam. Die autem decem eius numerus operatur sanctis viris per observationem decem preceptorum decalogi quibus incessanter mouentur cursu suo in deum. secundum illud **Ps.** Viam mandatorum tuorum curru. Sed sicut super has speras siue celos predictos secundum Theologos est celum empyreum siue igneum. id est splendidissimum quod est omnium potentissimum. ita super omnia ista precepta est preceptum caritatis omnia alia precepta continens et includens. ut patet per **Apoc.** Isti ergo sunt celi ad quos nos peccatores currere debe-

mus et eorum beneficio diuina misericordiam impetremus. Quia ipse deus dicit **Osee. ij.** Exaudiam celos et ipsi exaudient terram. **¶** Item sancti viri assimilantur stellis. quod sicut stelle ornant celum ita ipsi ornant ecclesiam **Ecclesi. xlij.** Species celi gloria stellarum. Nam primo stelle sunt natura purissime. licet enim dicatur **Iob. xxv.** quod stelle non sint mundae in conspectu eius. tamen hoc dicitur per respectum ad puritatem diuinam respectu cuius omnis creatura est mixta et impura. Unde significanter dixit in conspectu eius. id est in compactione eius qui est actus purus. sed tamen in se stelle vel per compactionem ad alia corpora mundissime sunt nature. Ita similiter viri sancti sunt puri nulla peccati feiditate tecti. Unde de eis dicitur **Mat. v.** Beati mundo corde etc. **¶** Secundo stelle sunt simplicissime non ex contrariis compositae. Ita similiter viri sancti sunt simplices per intentionem et non duplici corde **Pro. x.** Simplicitas iulcorum diriget eos. **¶** Tercio stelle sunt incorrupte. Et similiter sancti per virginitatem vel mentis et corporis integritatem. **Talib. dicitur Apoc. ij.** Corin. vij. In omnibus exhibuistis vos incontaminatos. **¶** Quarto stelle sunt luesose et radiosae. **¶** Psal. xij. Stelle celi et splendor earum expandet lumen suum. Et similiter sancti spiritualiter illuminant alios per radios doctrine et per fulgorem. id est exempla honeste vite. **¶** Mat. v. Sic luceat lux vestra coram hominibus etc. **¶** Quinto stelle sunt figurate. Et sicut facti per paupertatem et contemptum temporalium. quod ad modum spiritus non attingunt terram nisi in puncto. id est per solam vitam sustentationem. **¶** Apoc. i. ad Thim. vi. Vites alimeta et quibus tegamur his utemur sumus. **¶** Sexto sunt stelle quo

ad substantiaz solide nō posse. sic et sancti viri sunt clausi nullis vanis aperti per aliquā vanitatem vel curiositatem. sed habent mentis stabilitatem verā **Jud. v.** Stelle manentes in ordine et cursu suo cō. **S**eptimo stelle sunt quo ad superficiem plane nō angulose non asperæ. Similiter sancti viri sunt plani per mentis tranquillitatem et pacem. nō angulosi per singularitatem. nec asperi per inordinatam rigiditatem sed mites et dulces per lenitatem. **O**ctavo stelle sunt situ altissime. a corruptione eleuate. Similiter sancti sunt eleuati per animi magnitudinem vel conuersationem celestem. **N**ono stelle sunt motu velocissime. Sic sunt sancti velocissimi et p̄mississimi p̄ obediendi velocitatem. **Baruth. ij.** Stelle vocate sūt. et dixerunt assumus. et luxerunt ei cū iocunditate. **D**ecimo stelle sūt aspectu p̄ue quibus in veritate sint maxime. sed p̄uitas apparet ratione distantie. Similiter sancti apparent p̄ui per humilitatem et sunt altissimi per sanctitatem siue gratie et s̄limitatem. **Eccl. xliij.** Dedit illi sicut stellas exaltare semē eius scilicet xpi. ex cuius semine. i. doctrina siue gratia sancti regnati sunt. secundū illud. i. **Peel. i.** Heriati non ex semine corruptibili. **V**ndecimo stelle sūt nobis innumere soli deo note quod numerat multitudinem stellarum et eis nota vocat. Sic etiam soli deo cognitus est numerus electorum in superna felicitate locandus. **D**uodecimo stelle sūt potestate maxie. Et hoc patet ex multis effectibus. Nam sūt stelle inferiorum generatiue. **N**ō oportet sanctis iugatis vel predicatoribus qui generant filios spirituales deo. sed illud **Apoc. i. Cori. ij.**

Xp̄o em̄ ihesu per euangelium ego vobis genui. **I**te sunt t̄pm̄ imutatuæ. Sic sancti eorum orationibus quibus t̄pa mutant. sicut patet in **Jo** sue qui solē stare fecit et diē ad bellandū prolongauit. Et in ezechia quod dies vite orando et flendo augmentauit. et in helya qui tempus siccitatis sua oratione in pluuiam mutauit. **V**nde **Jaco. v.** Helyas homo erat similis nobis passibilis et oratione orauit cō. **I**tem sunt obseruatiue. **N**ō oportet specialiter sanctis premissis quodrum specialiter est gregē subditorum custodire et obseruare in bono. **Baruth. ij.** Stelle dederunt lucē in custodijs suis cō. **I**tem sunt radiorum emissiuæ. et hoc oportet sanctis doctoribus qui emittunt radios doctrine. **Danie. xij.** Qui ad iusticiam erudiunt multos erunt sicut stelle. **I**te sunt noctis illuminatiue. quia sancti suis exemplis illuminant in nocte peccati existentes. **Sapien. x.** Fuit illis in lucem stellarum per noctem. **I**tem sunt sui luminis occultatiue. Et hoc oportet sanctis cū per humilitatem occultant vitam suam. **Iob. ij.** Stelle retraxerunt splendorem suum. **I**te sunt aeris purgatiue. Et hoc oportet nō solū doctoribus qui purgant ecclesiam ab erroribus sed etiam sacerdotibus qui per sacramentū baptismi vel p̄nie purgant animas. **I**tem sunt serenitatis causatiue. Et ita etiam similiter sancti turbationes et scandala remouendo et ad serenitatem pacis et concordie reducendo. **I**tem sunt nauigantium directiuæ. Quia scilicet sancti suis consilijs dirigunt fluctuantes et dubitantes. **I**tem sūt sui luminis comunicatiue. Quia scilicet per pietatem et caritatem communicat se et sua. **I**tem et stelle sunt in suis circulis ordinate

gressiue Quia scz quilibet factus
in suo gradu vel statu ordinate vi
uere studet **Ih̄e. xxxi.** Dat ordinez
steilaz in lūe noctis. **¶** Item facti
viri assimilantur nubibus. Nam
nubium quedam sunt albe. et hoc
est quādo vapor nubis est subtilis
ita qd nō spissatur. Tunc emz reci
pit lumen superiorū in pfundo a sic
fit nubes alba que si reprimiē ad
terraz ex aliquo frigore fit inde ne
bula alba. Talibus ergo nubibus
albis assimilantur innocentes qui
et lumen gratie interioris et candor
rem cōtinētie exterioris conseruant
Apoē. xiiij. Vidi nubem candidaz
et super nubem sedentem similem
filio hominis. Nec em̄ nubes candi
da est innocentium vita qui cum
xp̄o p̄sident et ei inherēt **Ps̄.** In
nocentes et recti adheferunt michi
Aliquando vero sunt nubes nigre
et hoc est quando calor circumstās
expellit frigus ad interiora nubis et
per consequens inspissat et aufert
p̄spicitatem luminis receptam a
fit nubes nigra. Et hys nubibus ni
gris assimilantur penitentes. qui
calore contritionis calescentes frigus
malicie sue introfus ad men
tis considerationem trahunt. a dū
se p̄ humilitatem diuine gratie lū
ne indignos aspiciunt. seipos etiā
exterioris despiciendo in oculis alio
rum nigrescunt **Exo. xiiij.** Erat nu
bes tenebrosa illuminās. Nam pe
nitentium humilitas hez videatur
obscura et despecta exterioris est il
luminans interioris. Aliquando ve
ro sunt nubes rubee vel purpuree
Et hoc est quādo humidū nubis
sibile est admixtū adusto terrestri
Tūc em̄ recipiendo lumē superius
fit rubea. Sed si tūc vapor humi
dus sit inferioris iam p̄paratus et

ductus a sole in mane vel sero ēit
nubes purpurea et figurat pluui
am eodem die. Et talibus nubibus
assimilantur patietes. et precipue
martires q̄ fuerunt rubenti sagui
ne cruentati **Ysaī. lxxij.** Quare ru
brum est indumentum tuum? Sed
tāq̄ nubes purpuree sūt amici dei
feruentes amorē qui et nitent puri
tate et rubent caritate **Cantic. v.**
Dilectus meus candidus et rubicundus
Et Pro. xxxi. Bissus et purpura
indumentum eius. i. bisso candor pu
ritatis. in purpura feruor carita
tis accipitur. Quādoq̄ autē sūt nu
bes virides. qd est si nubes sit iaz
rorans et cōuertens se in pluuiam
p̄t frigus ouertens eam in aquā.
qz si tūc recipit lumen a superiori
fit viridis. Et talibus nubibus assi
milantur virgines siue cōtinētes. est e
mz v̄ginitas in carne velut viridi
tas in aq̄ siue aquosa nube **Eccī. x.**
xl Sup̄ omnē aquā viriditas. Hoc
em̄ erit in resurrectione. qz in om̄i
carne glorificata incorruptio erit
castitatis. **¶** Item facti viri assimilantur
p̄ris. Nā p̄ta aq̄s crescentibus irrigat
herb et floribus diuersi generis de
corant bene et videre dicunt. Prata
suo virore delectant visū. suo odo
re afficiunt olfactum. ḡminum sa
pore delectant gustum. Ita similiter
sancti viri irrigantur aquis ḡniaz.
decorant herbis et floribus. i. habit
bus et actibus virtutū diuersarū.
delectant visū pulchritudine morū.
afficiunt olfactū odore exēplorū.
gustū aīe sapore et dulcedie v̄borū
Pro. xxvij. Apta sūt p̄ta et appa
ruerūt herbe virentes. **¶** Item san
ctorum vita assimilatur arcui cele
sti q̄ dicitur p̄ris p̄t quinqz. Pr̄to
p̄pter eius generationē. quia scilicet
arcus celestis ḡnietur de reflexione

radij solatis in nubem concauā lucidam et aquosam siue rocidam. sicut nos videmus q̄ radius fulgēs in aqua relucet ad parietem. et secundum hunc modum fit in animabus sanctorum infusio gratie. Qui a sunt vt nubes concaue per humilitatem. lucide per conscientie puritatem. et aquose siue roide per lacrimas et irruiguitatem. et ideo sunt susceptiue radij diuine grē. et ita efficiunt arcus dei Ecclesiastici. xliij. Vide arcum et benedic qui fecit illum. ¶ Secundo propter colorationem. Nam arcus ille vt Heda dicit. ex quatuor elementis contrahit quatuor colores. quia ex igne contrahit rubeum in fumo. ex terra viride in infimo. ex aere iacinctinum. ex aqua ceruleum. Secundum autem Aristotelem in libro methe. primus color scilicet rubeus vel vinolus ex radio fit tangente superficie rotunditatis nubis. hunc sequitur color mixtus scilicet glaucus vel ceruleus secundum quantitate dñantez in medio nubis. Tandem apparet color viridis. ubi vapor magis est terrestris. et inter istos colores sensim distinguere est impossibile. quia scilicet per nullam lineam potest distingui vnus ab alio. et ideo nullus pictor vt ipse Aristo. dicit potest colores arcus depingere. quia semper picta per lineas distinguuntur. Hedendo autem ad quatuor dictos colores quos Heda accipit distinguendo medium in duos putat dñgit ipsum medium variari secundum duas distinctiōnes. Dicendum est quod sancti viri habent ad modum arcus ruborem ex inflammatione caritatis. nitorem ex modificatione sanctitatis. virorem ex conseruatione castitatis siue virginitatis. hñt etiam et colorem ceruleum ex compassione pietatis. secundum illud Ps. Factum est cor meum tanquam cera liquefascens

in medio ventris mei. Ex istis ergo virtutibus resurgunt sancti ad modum celestis arcus. secundum illud Ecclesiastici. q̄dragesimo quinto. Quasi arcus resurgens inter nebulas glorie. ¶ Tertio propter figuratiōem. Habet enim iris figuram semicirculi id est arcualem. Quamuis etiam sol cuius imago est iris sit rotundus quia tamen longe est altior nubibus superiorē partem nubis tangens imprimunt ei figuram arcualem. Unde quanto sol est ortui vel occasui propinquior tanto in parte opposita apparet arcus maior. Apparet ergo quatuor in huiusmodi arcus figura que habet sancti orationis vita. Nam habet medium id est uexum et eleuatum superius. habet extrema id est cornua icli nata inferius. Nec est etiam extensus. quia non apparet cum corda. nec etiam est sagittarius. quia nulla est ibi sagitta. Similiter sancti viri habent medium id est cor eleuatum semper superius ad deum. extrema siue cornua iclinata inferius ad proximum. Quasi enim duo cornua sunt duo studia eorum quibus inserviunt proximis. vnum circa salutem animarum quod inclinatur ad proximum per elemosinas spirituales que sunt docere. pro eis orare. consulere et huiusmodi. Aliud circa salutem corporis. et hoc inclinatur proximo per elemosinas corporales. que sunt pascere famelicos. vestire nudos. et huiusmodi. Sunt etiam non extensi id est sine tensione et corda. nimie rigiditatis et crudelitatis. neque suis sagittis percussunt tyrannice prauitatis. Sunt enim benigni ac mites plus erga alios quam etiam erga seipsos. Nec est ergo figura arcus que apparet in nubibus celi. id est in sanctis et celestibus viris Gene. ix. Arcum meum ponam in iuibibus celi. ¶ Quarto propter

significationē. scđz illud **Ps.** Dedi
sti metuentibus te significationē
vt fugiant a facie arcus. Nam arcus
iste celestis qñq; significat pluuię
inundationem. et hoc est quando
apparet in meridie. quandoq; vñ
nubium tonationē. et hoc est quā
do apparz circa occasum. quia tūc
significat qđ tonabit et leuēt pluet.
Aliquando vero figt aeris serena
tionem. et hoc est quando apparet
in oriente vel circa. Sic etiam viri
sācti qñ apparent seqt pluuiā. i. ha
būdantia doctrine. et tonitruū. i.
terror dñe iusticie. et serenitas aie
per purgationē dñe scđz p peniten
tiam. hec student sancti viri pecca
toribz assidue impendē. **¶** Quōto
pp̄t opationē. qā scđz arcus celestis
sua inpositione solis calorem tem
perat. Quia sancti viri se in tēpō nē
do inter deum et peccōres iraz eius
mitigant. scđm illud **Ps.** Dixit vt
disperderet eos si nō moyses electus
eius stetit in oratione in cōspū
eius vt auteret irā eius cō. **¶** Itē
arcus p sui r̄solutionē in pluuias
inferiora fecundat. Et similit̄ sācti
p alijs orando et se in lacrimas r̄sol
uendo gr̄tiam eius ipetūt qua aia
fecundat ad fructus bonorū operū pōū
cedos. **¶** Itē arcus per suā speciē
superiora pulchrificat. Vñ **Eccl̄i.** xliij
dicitur de ipso. qđ valde speciosus ē
splēdore suo. Et similit̄ sancti splē
dent nō solum mūdo. i. hoibus sed
etiā celo. i. deo et angelis. Ipsi etiā
sūt superior speciosior et illustrior por
tio gregis cristi. **¶** Itē arcus aerem
inhumdat. Vnde scđm **Deoam** p
xl. amos ante iudiciū non appare
bit arcus qđ erit signum desiccatio
nis elemētōrum. Similit̄ sancti viri
aerē suis lacrimis molliunt. quia
frequentē et vberē plorant.

sue p̄tati culpe. siue p̄ icolatū im
scie. siue p̄ timore iusticie. siue p̄ di
latione patrie. **¶** Itē arcus pacem
inter deum et mūdum denunciat.
Et similit̄ sancti viri dum mūdū
et peccatores deo reconciliāt. **Eccl̄i.**
xliij. In tēpō iracundie factus est
reconciliatio. **¶** Item sanctus homo
assimilatur materie vaporali. qā i
dem corpus dicitur vapor ether et
fumus. Nam scđm qđ habet cōtinu
ans dñ vapor. scđm vero qđ habet
stabile aereuz inflāmabile dñ ether.
scđm vero qđ habet in se calidū ad
utens ptes dicitur fumus. et ideo ē
niger. Similit̄ sanctus vir p̄mo
est aqueus in lacrimali compuncti
one. secūdo subtilis et aereus in spi
ritualium contemplatione. tercio
calidus et fumans in feruenti dile
ctione. **Sapient̄. viij.** Vapor est emiz
virtus dei.

Capitulū. lxx.

Sapientia sanctorū assimi
latur luci p̄pter quatuor.
Primo p̄t mūdiciā vite
Lux em purissima est et incomqui
nabilis. Vnde per sores transiēs
non inquinatur. Hoc bene cōpetit
celesti sapiētie qua sancti illumina
tur. De qua dñ **Sapient̄. viij.** qđ nichil
inquinatum in illam incurrit. Can
dos est em lucis etne et speculuz si
ne macula. et ideo celestis sapien
tia mūdiciā p̄supponit. Vñ dñ **Sap.**
.i. qđ in malivolā aiaz nō intrabit sa
pientia nec habitabit in corpe s̄doi
to peccatis. Et idem dicit **Greg.**
nazanzenus. qđ prima sapiētia est
vita laudabil. et ap̄s deū mēs pu
ra. per quaz puri puro iunguntur
et sancti sancto sociantur. **¶** Secū
do p̄t excrecentiā noticię. Habet
i vi

enim lux in medio seipsam multi-
plicare et augmentare. secundum il-
lud puerbion. **L**ux splendoris
procedit et crescit usque ad perfectum
diem. Similiter sapientia sanctorum
in vita ista semper augmentabilis
est quo usque perueniant ad perfectum
diem. id est ad perfectam et claram
dei visionem. propter quod dicitur **Ecclesi.**
vi. Usque ad canos inuenies sapi-
entiam. Et ideo dicebat **Gre. nazari-**
zenus. Dicta et facta que ad propria-
tem pertinent semper discere potius
ignorans malo quam docere. Opta-
bile enim michi est et precari usque
ad ultimam discere senectutem quam
nulla etas ad discendum sufficere po-
test. **T**ercio propter euidenciam iusti-
tie. Videmus enim quod lux est radio-
rum emissiva et diffusiva sicut patet
de luce solis. Sic et quando est lux ve-
re sapientie interioris emittit et produ-
cit radios non solum verborum bono-
rum. sed etiam bonorum exemplorum
exteriorum. secundum illud **Mat. v.**
Sic licet lux vestra coram homini-
bus ut videant opera bona vestra agere.
Vnde dicit **Jacobi. iij.** quod sapientia que
dehinc est. est plena misericordia et
fructibus bonis. Et ideo etiam dicit
Gre. supradictus. Ille iquit sapiens
michi videtur qui de virtutibus ani-
me pauca quidem commonet et proloqui-
tur. plura autem in suis factis et mori-
bus ostendit et facit ubi operum suorum a
stipulatione desinat. Clara enim sa-
pientia est illa non que verbis volat. sed
que in virtutibus constat. **Q**uarto
propter efficaciam doctrine. Nam sicut lu-
cis est aliis splendere ita sapientis est
alios docere et sapientes efficere. Vnde
dicitur de sapiente **Thob. xij.** Luce
splendida fulgebis. **V**ic est splendor
doctrine procedens a luce sapientie
Ecclesi. vi. Sapientia doctrine secundum

nomen est eius. Dabet autem doc-
trina sapientie multos effectus lu-
cis. Nam lux est contrariorum con-
ciliativa. sic sapientes et sancti viri
student discordes pacificare et fede-
re pacis eos tam deo quam inter seip-
sos unire. **Psalm. xliij.** Dedi te in fedus
populi et in lucem gentium. **I**tem
lux est debiliu confortativa unde
multum confortant infirmi dum audiunt
diem fieri. Sic et sapientie proprium est
confortare. Vnde **Ecclesi. viij.** Sapien-
tia confortavit sapientem super de-
cem principes civitatis. Et ideo sapi-
entibus dicitur illud **Psalm. xxvii.**
Confortate manus dissolutas et ge-
nua debilia roborate. **I**tem lux
est grossorum subtiliativa. subtiliat
enim lux aerem non solum de die
sed etiam de nocte unde **Prophet.** dix-
it quod nisi stillaret lux de nocte et sub-
tiliaret aeris densitatem destrueret
omne corpus animatum. Similiter
subtiliat sapientia mentes hominum
simplicium ad omnia recte dividi-
candum. **Sapientie. viij.** Omnium
artifex docuit me sapientia. Est enim
in illa spiritus intelligentie sanctus
simplex et micus subtilis. **I**tem lux
est durorum liquefactiva sicut pa-
tet in cera et aqua congelata que
liquefunt ad calorem lucis solaris
unde **Exodi decimosexto.** Cum in-
caluisset sol liquefiebat manna. Sic
verba sapientie liquefaciunt corda
dura. **Psalm.** Emitteret verbum suum et
liquefaciet ea. **Judith decimosex-**
to. Petre sicut cera liquefcent. **I**tem
lux est absconditorum manifesta-
tiva. Sic per doctrinam sapientium ma-
nifestantur nobis abscondita scrip-
turarum secundum illud **Job triage-**
simoterchio. Profunda fluviorum scru-
tatus est et abscondita produxit
in lucem. **I**tem est corporalis vite

quod aer et ignis . et ideo non potest implevere concavum alicuius sphaerae . cum humidum eius fluat in seipsum et ita partes eius contrahantur . ideo non habet figuram sphericam sed circularem et quasi semicircularem **V**nde dicit alpetragius quod ignis velociter et uniformiter imitatur circularem motum caeli et per consequens locum **A**er vero imitat sed non uniformiter **A**qua vero nec uniformiter nec complete sed semicirculariter **T**erra vero in nullo imitatur sed sphericam figuram complet . non imitando caelum sed recedendo a caelo . per hoc quod partes sua gravitate comprimentur ad centrum **L**ocus ergo naturalis aque non est tota superficies terre sed superficies aeris . scilicet illa que magis habundat in qualitatibus consimilibus aque scilicet in frigido et in humido . et superficies terre sibi similis **N**ec autem est tantum in aquilone **V**bi est purissimus locus aque quo ad generationem . in meridie autem non est aqua nisi quia illuc fluit ab aquilone **N**ec est contra theologos dicentes quod terra non apparebat in principio quia tunc aqua erat in circuitu terre vaporaliter quia nondum habebat proprium locum et distinctionem **S**icut ergo terra est tantum ex parte cooperata aqua . ita nos in vita ista siue noticia naturali siue fidei tantum ex parte cognoscimus **E**x parte enim cognoscimus . et ex parte prophetamur ut dicitur . **1. Cori. xix.** **V**nde scientia nostra est imperfecta sicut et aque figura **Psalm. xi.** **R**epleta est terra scientia domini et quasi aque maris operietes scilicet non ex toto sed ex parte **S**ed scientia beatorum assimilatur igni **Psalm. x.** **E**rit lumen israel in igne **I**rael interpretatur videns deum et significat beatos

qui dei visione fruuntur quorum lumen . scilicet scientia igni assimilatur quia est velox et uniformis **V**elox enim est quia sine discursu **N**on enim ut dicit **Aug.** . et tunc in patria volubiles cogitationes nostre ab aliis in alia euntes atque redeuntes . sed tota scientia nostra uno simul conspectu videbimus . et sic non solum velox sed etiam uniformis . quia unico reali medio siue forma omnia cognoscunt beati . que ad eorum beatitudinem faciunt scilicet divina essentia **S**cientia autem angelica naturalis licet sit completa quia omnium creaturarum habet plenam noticiam non tamen uniformis quia non per unam speciem siue formam sed per multas cognoscunt **V**nde dicit in libro de causis quod intelligentia est plena forma . et ideo similis aeri quod non uniformiter imitatur caelum . et ita nec ipsi sapientiam habent divinam quia que deus cognoscit uniformiter ipsi ut ita dicam cognoscunt multiformiter **S**ed scientia hominis viatoris est ut dixi similis aque . quia nec perfecta nec uniformis sed varia et multiformis **I**lli vero qui celestem sapientiam fugiunt qui dicunt **Recede a nobis . scientiam viarum tuarum non lumus .** similes sunt terre que recedendo a caelo completam facit sphaeram . quia recedendo a celesti sapientia completam quandam accipiunt nequicie figuram que potius est tenebra quam lumen . **Psalm. lx.** **E**cce tenebre operient terram **N**am sapientia huius mundi stulticia est apud deum **Capitulum . lxxi.**

Solitaria et heremitica vita assimilatur heremo siue solitudinem **N**am habet quatuor spiritualiter que habet heremus corporaliter **P**rimo libertatem quia ibi fere filie vestres liberius euvagantur **S**ic etiam anima a curis

et tumultib⁹ seculi sepata ē liberi
or ad cōtēplandū. **Tren. iij.** Sede
bit solitarius et tacebit et leuabit
se supra se. Vñ ibi liberius p̄cipit
diuinas reuelationes **Osee. ij.** Du
ram eam in solitudinē et loquaz
ad eorū. **Ibi** ergo petra cristus
anime oranti et sitiēti se aperit et
aquam sapiētiē salutaris vberī⁹
infundit. **Ps.** Interrupit petram
in heremo et ad aquauit eos velut
in abyssō multa. **¶** Secundo quia
habet dubietatem vel deceptibili
tatem. Nam propter siluestres fē
ras que in heremo commorātur lo
ca talia a venatoribus frequentan
tur. et laquei ibi et retia occultan
tur. Et sic etiā solitarij maxime
molestantur et temptantur a de
monibus. qui sunt venatores ani
marum diuersas deceptiones inue
nientes. Et hinc est q̄ dyabol⁹ cri
stum in deserto temptauit. Vnde
multo magis temptat et venatur
ibi simplices homines **Eccī. xij.** Ve
natio leonis. onagri i heremo Leo
em̄ est dyabolus. onagri vero sim
plices heremite. **¶** Tercio habet
difficultatem siue asperitatem. Nā
talium locorum habitatores pluri
bus laboribus exponuntur. a nūc
gelu nūc frigore cōstringuntur.
nunc estu exurunt. nunc rore. nūc
pruina. nunc niuib⁹ pfunduntur.
Sic etiā spiritaliter solitarij di
uersorum viciorum molestis fati
gantur. quia quandoq; rigeſcunt
gelu accidiē. quandoq; ferueſcunt e
stu concupiscentiē. Sed si viriliter
resistunt pfunduntur rore gratiē si
ue consolationis diuine. Vnde de⁹
quandoq; ad horaz videtur eis ira
tus. scz quādo tot viciorum tēpta
tionibus cōmouentur. sed statim
videtur placatus. quia scilicet post

temptationum victoriam magne
dulcedinis cōsolationibus perfun
duntur. Vnde dicitur **Sapie. xvij.**
Tetigit autē et iustos temptatio
moris. et cōmotio facta est multi
tudinis sed non diu permansit ira
tua cō. **¶** Quarto habet tranquil
litatem. Nam quū talis locus ml
tū habeat afflictionis multū tamē
habet quietis. quia ibi habitates
raro nisi a latronibus molestātur.
Similiter solitarij homines habent
solum pugnam latronū. i. demonū
Sunt em̄ vt dicit **Anthom⁹** a trib⁹
bellis erepti. visus auditus et locu
tionis. sed remanet eis pugna cor
dis ppter demones infestantes. Et
sic licet hęc vita ex vna pte videā
tur aspera et terribilis. tamē ex p
tibus multis est secura et pertransi
bilis **Deutro. i.** Transiuimus p he
remum terribilem et solitudinē ma
gnam.

Capitulū. lxxij.

Spiritus malign⁹ assimilat
vento aquilonari. Primo
quia aquilo est ventus fri
gidus. et hoc habet ex loco sui exi
tus. Et similiter spiritus malign⁹
est frigidus feruorem mentis extin
guendo **Eccī. xlij.** Frigidus v̄tus
aquilo flauit et gelauit cristall⁹ ab
aqua. **¶** Secundo quia ventus sic
cus. a hoc similiter habet ex loco
exitus sui. Similiter spirit⁹ malig
nus siccus est. i. desiccatiuus humo
rem deuotionis consumendo. Vn
de **Proverbiorum xxv.** Ventus a
quilo dissipat pluuias. i. deuotiō ēz
lacrimarum. Et **Eccī. quadragesi
mo tercio** dicitur. q̄ ventus aqui
lo flauit cō. Et postea sequitur. q̄
deuorabit mōtes et exuret dese rtuz

et extinguet viride sicut ignem scilicet deficcādo deuotionis humorē

Tercio quia est ventus subtilis et hoc habz quia aquilo ppter mīniam congelationem minime vapoatur et ideo nō ingrossatur ex vaporibus humidis. Similiter malignus spiritus subtilis .i. astutus est in fraudulēte decipiēdo. et ideo temptatio eius ppter subtilitatez et obscuritatem assimilatur fumo secundum illud **Ysaie .xliij.** Ab aquilone fumus veniet et non est qui effugiat

Quarto quia aquilo est ventus vehemens: et hoc qz exit a locis frigidissimis et montibus sub quibus continetur multus vapor terreus **Ecclī .xliij.** Tēpestas aquilonis et cōgregatio spūs sc̄i. Similiter malignus spiritus est vehemens et violentus crudelit̄ persequerendo **Job .i.** Ventus vehemens venit a regione deserti et concussit quatuor angulos domus sc̄i **Eze .i.** Ventus turbis veniebat ab aquilone

Notandum qz spiritus malignus et spiritus sanctus contrario modo operantur Ille quidez in hominibus peccatoribus et hic in iustis. sicut accidit de vento aquilonari et australi. Nam auster congregat et inspissat vapores in nubes et rorem eo qz aperit ppter caliditatem suā et etiā congregat ppter suam tortuositatem Sed aquilo e contrario dissipat et dispergit omnem vaporem. In corintho tamē cōtingit oppositum scilicet qz aquilo inducit ibi vapores et auster dissipat. qd est quia illa ciuitas habz ad austrum terram arenosam et desertam cuius siccitate minimus vapor resoluitur. ecōtra habz ad aquilonem paludes et maria ex quibus ventus aquilo ingrossatur et

accipit tortuositatem et generat ibi pluuias et alios vapores Similiter in mentibus sanctorū austerio est spiritus sanctus de quo dicitur **Abacuc .ij.** Deus ab austro veniet. inducit siue cōgregat nubes et vapores id ē sanctas cogitationes et affectiones quas aquilo id ē inalignus spūs dissipare et dispergere conat̄ Sed in peccatoribz ecōtra dyabolus tāqz aquilo in corintho inducit et cōgregat vapores. .i. malas et terrenas vel carnales affectiones

Sed auster. .i. spūs sc̄i eas dissipat et dispergit dū ad puritatez rediendo malas affectiones ab eis repellit Et ppterea aquilonē odiēs et anstrū diligens sponsa in canticis dicit **Surge aquilo et veni auster perfla ortum meum et fluant arena mata illius Canticorum .iiij.**

Item malignus spiritus quādoqz vt deuotos et spirituales viros decipiat transfiguratur se in angelum lucis. et tūc eius simulatio ē similis spelūce. quia spelunca ex parte lucis habet introitum latum sed terminum artum Vnde locus lucidus est in ingressu. obscurus in egressu Sed artus et hispidus in egressu. si tamē inueniatur egressus vt dicit **Damascenus** Sic etiam quādoqz dyabolus apparens in forma boni angeli vt dicit **Heda.** in principio dat splendorem et stuporem. in progressu dat timorem. sed in exitu dimittit errorem Et ppterea dicit **Ps.** qz insidiat̄ q̄i leo in spelunca sua

Capitulum .lxxij.

Spūs sanctus afflāt igni Actū .ij. Apparuerūt illis dispartite lingue tāqz ignis seditqz supra singulos eoz spiritus factus

Primo ppter grāz sc̄i donoz. hēt em̄ ignis vtutes

designantes septiformē gratiā septem donorū spūs sancti. Nam spūs sanctus ad modū ignis alta humiliat p donū timoris • emollit dura p donū pietatis • illuminat obscura per scientiam • restringit fluida per consilium • consolidat mollia p fortitudinem • clarificat metalla tollendo rubiginem • p donum intellectus sursum tendit • per donum sapientie altissima comprehendit.

Secundo affilat spūs sanctus igni propter excellentiam. Ignis enim excedit omnia elementa in tribus • scilicet in specie • in ordine • et virtute. In specie quidem • i. in pulchritudine ratione lucis in aspectu • In ordine ratione sublimitatis in situ • In virtute ratione vigoris in actu. Similiter spūs scūs in hys oia excedit • primo in pulchritudine lucis **Job. xxvii** Spiritus eius ornauit celos. Ornamentū enim celorum est pulchritudo lucis **P̄s.** Expādit ignem ut lucceret eis per noctem. Item in altitudine originis **Tren̄. i.** De excelsis misit ignem in ossibus meis et erudiuit me. Item in multitudine virtutis **P̄s.** Spūs oris eius omnis virtus eorum **Deb. xij.** Deus noster ignis consumens est. **T**ercio propter violentiam. Nā ignis ex violentia sua habet alta inclinare grauiā eleuare et fluida coadunare. Et hec ita facit spūs sanctus • quia inclinat excelsos ad humilitatē • eleuat infimos per supernorum auiditatem • coadunat inuicem diuisos per morū uniformitatem. **Q**uarto propter munificentiam. Est enim munificus • et ut ita dicam liberalis communicando se et sua. Nam communicat suam formam id est igneitatē • et sic spiritus sanctus per gratiam quodammodo communicat suā

deitatez. Nam qui spiritu dei aguntur hii filii dei sunt • sicut dicit **No. viij.** Item comunicat suam potentiam • i. caliditatem que est eius virtus actiua. Et sic spiritus sanctus suam caritatem per quaz operatur magna **Apost. Roman. v.** Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Item comunicat suam efficaciam • i. operationē que multiplex est. Et sic spiritus sanctus comunicat suas operationes que multe sunt scdm diuersas grās grās datas. Nā alij datur p spūm sermo sapientie cō. vt dicit. **1. Cor. xij.** Et postea subdit qd hec oia opatur vnus atq; idem spūs. Et spūs sancti operationes assimilantur opationibus ignis. Nam ignis habet alterare scilicet calefaciēdo • deficcando • et demigrando • et multis alijs modis transmutando per suam virtutem actiuā. Et similiter spūs sanctus in diuersas qualitates siue virtutes eos in quos venit alterat et transmutat. **Vnde. i. Re. x.** dictū fuit sauli. Infiliet in te spiritus dñi et prophabis mutaberisq; in virū alterz. **S**ecundo ignis hēt renouare. Est enim ignis vt dicit **Dyo.** ultimo caplo celestis iherarchie sui renouatiu⁹ in materia scilicet aliena se gnādo vt p nouas gnatioēs seipz extra sperā suā obseruet. Nā extra sperā suā ignis se renouādo meli⁹ custodit et obseruat naturā suā in materia aliena qd faceret ibi in materia ppa. qz materia grossa tardi⁹ euellit p actionē contrarij. Sic spūs sanctus quous in spera sua • i. in natura sua ppa nō renouet vel imutet. tñ in nob existens quodammodo renouat ē p nouos effcūs grē quos efficit in quibus opat. **Vnde propheta** pe tebat dicens. Spūm rem inoua in

visceribus meis **Et eze. xxxvi. Et**
 ce dabo vobis cor nouum ac. **Ipse**
 ergo renouari dicitur dum nos p
 iphys gratiam innouamur **Ps. E**
 mitte spiritum tuum et creabunt
 et renouabis faciem terre **¶ Ter**
 cio ignis habet augmetari dicit e
 nim **Opomius** q ignis est latente
 augmetatiuus huiusmodi? a alia tral
 latio dicit. cresces a seipso. i. a ppi
 a virtute actiua. non q in ipso sit
 materia sui cremeti. et ideo no cre
 scit nisi addito obustibili **Et similit**
 spiritus sanctus quaq ex se natura
 non habeat vt crescat vel minuat
 tamen in nobis crescere dicit quia
 crescere nos facit in gratia **Vnde**
 dicitur de **Johane baptista Luce. i.**
 capitulo q puer crescebat a cofor
 tabatur spu **Sic** etiaz multiplicari
 dicitur. qz in nobis sua dona mul
 tiplicat **Vn Sapientie. vii.** dicitur
Spiritus multiplex Et huiusmodi dupli
 cem spiritum. i. duplex donu siue du
 plicem gratia dicitur habuisse scili
 cet ad pphetadum et miracula faci
 endu. **nn. Regu. ii. ¶ Quarto** ig
 nis habet segregare **Vnde Opomius**
 us dicit q ignis e discretiu? **Segre**
 gat enim ignis et discernit in me
 tallis pur ab ipuro et grossu a sb
 tili vt plubu ab argeto **Assumit** e
 nim sbalia similia sibi a reicit gros
 siora. pp qd dicitur cōgregare ho
 mogeia sibi **Vnde** patz q ignis hz
 cōgregare et segregare **Dabet** em
 cōgregare similia a dissimilia dis
 cregare **Vtraq** autē opatio attri
 buit spui sancto. segregat enim
 ab alijs illos quos sibi elegit ad ali
 qd spale **Vn a Actuū. xii.** dixit spi
 ritus scis **Segregate** michi paulu
 et barnabaz in opus ministrer ad
 qd assuph eos **Itē** ei attribuit ho
 norum cōgregatio **Eccl. xliij. Temp**

tas aquilonis a cōgregatio spūs
Temptas em aquilonis e cōgregati
 o supior qz est cōgregatio illius q
 olxit **Ysa. xiiij. Sedebā** in monte
 testamēti in laterib? aquilonis scz
 dyaboli. sed cōgregatio spūs e cōgre
 gatio huiusmodi **¶ Quinto** ignis habz
 penetrare **Vn Dyo?** dicit q ignis
 e acute perges **Illud** em qd e acu
 tum pgit penetrado **Ipse** enim spi
 ritus sanct? amor e **Amor** aut facit
 penetrac amate ad itima amati a
 ei? secreta pscutari **Vn Ap?** di
 cit. i. **Cori. ii.** q spūs sanct? oia scu
 tat etiā p fuda dei **Et** ideo etiā me
 tes diligentiu deu perducit ad secre
 torū dei cōtēplationē **Notādū** etiā q
 ignis acute pgit in quātū e in ma
 teria aliena. quā successiue ouertit
 et ideo ouertēdo quālibet pte p?
 ptem semper in acutum vadit **Si**
 enim simul cōuertet motueretur
 in rotūdum vel in latum **Vnde** q
Phūs in. iij. celi et mudi negat ig
 nē eē acutorū āguloz sicut qdaz po
 fuerūt qz nō dāt elemētis sedz na
 turā aliquā figurā nisi forte rotun
 dam qd intelligitur de elemētis se
 cundum qd statuūtur in proprijs
 speris suis. intelligit etiā q ignis
 non habet angulos permanētes.
 qd qdaz rez e qz sep variatur **Sic**
 qz spūs sanctus mētē hoīs nō statū
 totalitē pficit. s paulatim pficē fa
 cit **Vn Gre.** dicit q neō repete fit
 hūm? s i tō ouersatiōe a minimis
 quis ichoat vt ad maiora pueniat
Ideo quāto plus homo per spiritū
 pficit tan to ab exterioribus āplū
 us se restringit sicut accidit de celo
 qd acute figure existit quia sem
 per versus cuspidem strictius fit
¶ Sexto ignis habz se alijs incor
 porac siue alia sibi vmire qsi vt ita
 dicā sic materia vniē forme sic p?

in meridie et vadit ad aquilonem
 Alio modo in speciali et hoc mo-
 desatur unde veniat id est a qua pla-
 ga determinate incipiat et quo va-
 dat. i. ad quam plagam determinate emi-
 netur Sic est omnis qui natus est
 ex spiritu Quasi dicat si ventus qui
 est corporeus habet sic occultam o-
 riginem et processum ut sciri non pos-
 sit unde veniat aut quo vadat mul-
 to magis est occulta origo et proces-
 sus regenerationis spiritualis et adhuc
 multo amplius origo et processus
 ipsius spiritus sancti ¶ Secundo quia
 ventus habet impulsione in quietate
 est enim ventus mobilis et totus
 in quiete Quod quidem spiritui sancto
 competit per effectum in quantum
 movet ad bonum et non permittit nos
 quiescere per ocium ¶ Isaie. vii. Com-
 motum est cor eius a populi eius sicut
 lingua silvarum ante faciem venti ¶ Gre.
 Metem quam spiritus sanctus replet
 in amaritudine temporalium et delecta-
 tionem eternorum commouet Et nota-
 dum quod ad modum venti spiritus sanc-
 tus multipliciter commouet Nam mo-
 do venti mare id est cor peccatoris per-
 turbat ad penitentiam delictorum
 aerem condensat id est peccatorem ad
 se restringit et resoluit in pluuiam
 id est in habundantiam lacrimarum
 ignem. i. amaram inflammat per de-
 siderium eternorum montes. i. super-
 bios occidit et aperit per deiectionem
 et humilationem inopum poros cor-
 poris aperit et exterius calorem eua-
 porando educit quia oculos mentis
 aperit et calorem id est amorem caritatis
 extrahit. i. extra appellari facit ad
 obsequium proximorum Et nota quod
Sapientie. vii. spiritus esse dicitur mo-
 bilis et stabilis Quia videlicet spi-
 ritus sanctus commouet ad bene op-
 andum et etiam stabilitat ad pseue-

randum vel facit mobilem ad bo-
 num et stabilem contra malum ¶
 Tercio quia ventus habet operationem
 fructuosam Sunt enim diversi ven-
 ti scilicet in vniuerso. xii. Quorum
 quilibet habet aliquid utilitatis fa-
 cere in mundo propter quod de thesauris di-
 uine providentie exire vel produci dicitur
 secundum illud Ps. Qui producit
 ventos de thesauris suis Unde prout
 xii. ventis fructus spiritus sancti quos
 esse facit in nobis congrue adaptari
 Nam licet spiritus sanctus vni sit
 in se est tamen multiplex in effectu Un-
 de et Sapientie. vii. dicitur spiritus
 multiplex Adaptatur ergo fructus
 spiritus ventis ¶ Primo in genera-
 li quo ad numerum Sunt enim ven-
 ti in numero. xii. secundum philosophorum
 doctrinam Licet enim sacra scriptura
 quatuor tantum ventos celi nomi-
 net et ponat Zacharie. quarto In quatuor
 ventis celi dispersi vos dicit do-
 minus Et iterum Daniel. vii. a. vii. a.
Zach. vi. et Apocalyp. vii. quatuor
 ventis tantum simpliciter nominantur
 qui scilicet sunt principales a
 quatuor mundi partibus venientes que
 sunt Oriens Occidens Meridies et
 Septentrio Et sumuntur put tradunt
Phi secundum coniugationem qua-
 tuor qualitatum Tamen quilibet
 quatuor ventorum principalium du-
 os alios habet ventos hinc inde col-
 laterales Nam subsolanus qui est prin-
 cipalis veniens ab oriente habet a
 dextris ventum quem dicit vulturum et a
 sinistris eum Auster vero qui est prin-
 cipalis a meridie habet a dextris
 affricum et a sinistris nothum Aquilo
 vero qui est principalis a Septent-
 rione habet a dextris chorum et a
 sinistris boream Favonius vero ab
 occidente habet zephyrum a dextris
 et a sinistris cicium et sic sunt venti

in vniuerso. xij. quoz numerum
quodam scdm numerum signozum
celi siue domozum. xij. accipiunt **Di**
cit em **Aristo.** qd astronomia altēa
ps est **Phisica.** et **Ptho.** dicit qd o
portet in hmōi cōsideratiōe celi phi
siaz esse. **Domus** autē celi. xij. hōe
modo sumuntur. quia planeta di
citur signū ascendēs seu emergēs
ab oriente super orizontē. **Int** qd
et quartū qd est in angulo sū medi
o terre oppositū medio celi sunt du
o scilicet secundū et terciū. **Simi**
liter inter illud quartū et signū
o coidens quod opponitur ascende
ti sunt duo scilicet quintū et sex
tum. **Eodem** modo inter septimū
et illud quod est in medio celi sup
terram quod est ab ascendēte sūt
duo scilicet vndecimū et duode
cimū. **Hec** emz signa licet scdm
Ptholomeum causalitatem habē
ant super omnia que oriuntur in
mūdo. tamē precipue causant vē
tos. et in nullo ita cito dēphēdiē
motus celi sic in vētis. **Et** ita patz
qd hęc signa vel domus ita sunt di
sposite sicut vētis. **Aliqui** tamē sūt
qui numerum ventozū accipiunt
scdm diuersos ortus et occasus sa
lis. **Est** em ortus equinoctialis vt
cum sol est in ariete et libra. a hic
facit in vete subsolanum. **Itēz** cō
tra hūc sūt duo ortus. scilicet duo
solsticiales. et sic sūt ab oriēte vt
dictū est tres. **Oposita** ratione sūt
ab occidente alij tres. **A** septētoē
vero sunt tres scdm medium et ex
tremā. quia aquilo est mediū. col
laterales vero boreas et circius.
vel scdm alios mediū est septentē
o. collaterales vero aquilo et circi
us. similiter est a meridie. **Sed** **Se**
neca et **Varro** sumunt. xij. ventosa
scdm. xij. circulos quibus vidēt ta

tiōe discrimina in aere. **Nā** duo so
luri equinoctiales cū duobz tropicis
cū sint quicq. intēcant ab orizo n
te. et sic intēpti faciunt de cōmp
tes scz quicq. ab oriente et quicq. ab
occidente. **Meridian** vero circul⁹
duas ptes adicit dū similit in duo
secatur. et ita sūt. xij. **Et** similit ip
si venti. **Et** licz in hac descriptionē
Seneca et **Varro** veniāt differunt
tamē in mō ponendi circulos et sec
tiones eozū. **Sed** qdqd sit de eis. o
nes tamē cōit asserunt xij. esse vē
tos. et in eodē etiā numero scz du
odenario **Ap⁹.** **Gal.** v. fructus spi
rit⁹ commemorat dicens. **Fruct⁹** autē
spiritus ē caritas gaudiū pax pati
entia longanimitas benignitas bo
nitas māfuetudo fides modestia a
tinētia castitas. **¶** **Secundo** magis
in speciali pnt predicti venti fructi
bz spūs adaptari scdm pprietates
aliqs singulozū. **Nā** subsolan⁹ qui
est principalis ab oriente veniēs et
et subsolanus nominatur. qd nascit⁹
sū radns solis et opetit pzi o fructui
spūs facti scz caritati. **Quali** em ra
di⁹ qui a sole et eius luce emittit⁹
spūs est qd ex patre filioqz pcedit.
sub quo et a quo caritas in nobis
exorit. **Romano.** l. **Caritas** dei dif
fusa est in cordibz nris. p spūm sū
ctū qui datus est nobis. **Vic** tamē
subsolanus vētus quāuis a calidif
sima venit regione. temperatus ta
men ad nos pertingit. **Ita** similit
quāuis caritas a spiritu factio pro
cedit qui est amor increatus et im
mensus. tamen ipsa que nobis in
fuditur qūitas quēdā est creata et
limitata. licz qd diu sum⁹ in via sē
per possit augeri caritas intensiue
¶ **Secund⁹** autem ventus a dexta
subsolanū qui dicitur vuln⁹ eo qd
alte tonat. **Vnde** **Lucretius** poeta
k i

Ald tonās vulēn⁹ ⁊ auster fulmie
pollēs. ⁊ opēt castitatē q̄ ardua est
ad seruandum. quia in carne p̄fē
carnem viuere angelicum est non
humanum. **D**ie ventus habet de sic
care aeris humorem. quia castitas
constringit humorem. i. lubricitatē
carnalis concupiscētiē. **T**erciu⁹
ventus a sinistris subsolanū qui di
citur eurus quasi ab eo euens scilz
ab oriente cōpēt fidei que a xpo
introducta est qui visitauit nos o
riens ex alto. **D**e quo dicit **Zach.**
vi. Ecce vir oriens nomē eius. **I**ste
etiam ventus generat nubes que
lumen solis obumbrant. quia per
ipsam fidem nō omnino claram ⁊
apertam sed umbraticam et obscu
ram de deo cognitionem habemus.
Quartus ventus scilz principalis
ueniens ab occidente dicitur fau
onius. eo q̄ faueat eis que nascunt̄
in terra et foueat ea. ⁊ hoc opēt cō
tinentiē. qua caro nostra de terra
sumpta fouetur et conseruatur in
mundiciam et sanctitatem. **D**ie eti
am ventus facit nubila. sed in indi
a serena. **S**imiliter continentia q̄
uis carnem mortalem que per mor
tem occidit restringent o vel refre
nando quasi p̄turbet tamē anime
serenitatem t̄buit. **Q**uintus vē
tus a dextris fauonij versus meri
diem qui dicitur zepirus. quia scilz
flores et germina eius flatu viuifi
cantur. **Z**ai enim idem est qd̄ vita
et zoe viuē. opēt gaudio qd̄ vitaz
conseruat et plingat. sicut extra
rio a tristitia festinat mors. **I**tem i
ste ventus producit flores. quia scilz
anim⁹ gaudens etatem floridaz fa
cit. vt dicitur **Pro. xvii.** **S**ext⁹
ventus qui est a sinistris fauonij
versus aquilonem dicitur cicci⁹. eo q̄
choro sit coniunctus. **H**oc cōpēt

patientie. per quaz homo in t̄gno
celorum choro angelorū iungetur.
Mat. v. Beati qui persecutionem
patiuntur p̄pter iusticiam quoniā
ipsorum est regnū c̄. **V**n̄ dixit ab
bas **Effrem.** patiens homo confor
tium merebitur angelorū. **S**ub hoc
vento fiunt pluuie et fulgura et to
nitra. **V**nde iste ventus purgat
pluendo. illustrat fulgurando. ter
ret et excitat tonando. que omni
a tribulatio facit anime si sit patiē
ter portata. quia videlicet eā pur
gat et illuminat et excitat ad t̄ro
rem. **S**ep̄t̄m⁹ ventus principa
lis a meridie ueniens d̄ auster. qz
scilz aquas haurit. **E**t hoc opēt boni
tati. que scilz aquas gratiarū quas
a deo hausit alijs habundanter cō
municat et effundit. **N**am bonum
sc̄dm **Dyo.** est diffusiuū sui. **V**n̄ au
ster gignit flumina et prebet plu
uias largas. **O**ctauus ventus q̄ ē
a dextris vsus orientē d̄ affric⁹. scilz
eo q̄ frequēt in affrica iniciū acci
pit flandi. **H**oc cōpēt benignitati.
Nam hic ventus est calidus et est
a dextris austeri. **I**n calore igitur de
signatur amor. in dextris vero amo
ris rectitudo figuratur. **V**nde ligē
affricus rectum amorem erga p̄xi
mū. et talis amor ē qui benignus
facit. **D**icitur em̄ benignus qui est
bene igitus scilz t̄no igne amoris
ad bene faciendū p̄ximo. **Q**uar
t⁹ ventus qui p̄cedit a sinistris au
stri versus occidentem dicitur not⁹
qui licet sit temperans. tamen ali
quando pestilentias iducit. **E**t hoc
competit mansuetudini. cuius scilz
est iras temperare refrenare et co
hibere. **N**ichilomin⁹ tamen aliqua
do māfuetus prelatus zelo iustici
e coactus percussiones et correpti
ones exercet cui⁹ digna seueritate

Vnde Moyses qui erat vir missi-
mus propter peccatum populi qui vi-
tulum adorauerant zelo iusticie ac-
cens occidit vna die xxij. milia de
populo. vt habetur **Exo. xxxij.** ¶
Decimus ventus qui est principa-
lis veniens a septentrione vocatur
aquilo. quia scilicet aquas ligat et strin-
git. Et hoc competit longanimita-
ti. i. p̄seuerantie. que ligatas et con-
firmatas tenet aquas gratiarum et
virtutum in anima. ¶ Vnde cum
ventus qui est a dextris aquilonis
dicitur chotus. qui circulum ventorum
quasi claudit et ad se trahit. Hoc et-
go competit paci. que omnes per ap-
petitum sui trahit ad se. quia omni-
a pacem exoptant. Vnde dicit Au-
g. **xi. de ciuitate dei.** Et **Diom. ix.**
Cap. de diuinis nominibus. Dec-
etiam velut finis claudit circulum
omnium virtutum et affectionum
anime. Vnde **Psalmista.** Posuit fi-
nes tuos pacem. Sic etiam ventus
infrigidat. quia pax iracundie ac-
censiones reprimunt. et ita cordi re-
frigerium tribuit. ¶ Duodecimus
ventus qui procedit a sinistris aquil-
onis dicitur boreas quia procedit
ab yptoreis montibus. Et hoc com-
petit modestie. hic enim generat ni-
uem que candorem pulchritudinis
habet. secundum illud **Ecc. i. xlij.** Pul-
chritudine decoris eius admirabilis
oculis. et per modestiam exteriorum
motuum hominum diuersatio
redditur pulchra et grata oculis in-
uentium. scilicet quando aliquis exte-
riores mores suos siue motus ordiat
et moderatur secundum congruentiam
suam et negotiorum et locorum et
aliarum personarum. Vnde **Ambro-
sius** in primo libro de officiis dicit
Hec est pulchritudo viuendi bene
congruentia vnicuique sexui et per-

sonae recedere. hic ordo gestorum op-
timus. hic ornatus ad omnem acti-
onem accommodus. Sunt tamen qui
dam philosophi qui ordinem istorum
ventorum aliter assignant. Dicunt
enim quod fauonius qui est principa-
lis ad occidentem habet a dextris
zephyrum. qui secundum eos est idem quod
africus. a sinistris vero habet chy-
rum. Item auster qui est principa-
lis a meridie. et secundum eos idem est
quod nothus habet a dextris euroau-
strum. et a sinistris austrum affri-
cum. qui sic dicitur eo quod coniunctus
sit austro et affrico. ¶ Item a sep-
tentrione est ventus principalis qui
vocatur septentrionalis habens a
dextris aquilonem. et a sinistris cir-
cium qui etiam dicitur boreas. In
ventis autem qui veniunt ab orien-
te non differunt a primis. Sed hec
differentia parum vel nichil refert
quod tamen ad morale doctrinam siue simi-
litudinem quam ex eis principaliter
querimus. et generaliter intendi-
mus de omnibus in hoc libro. Quia
vero in sacra scriptura sepius spi-
ritus sanctus secundum expositio-
nem doctorum assimilatur australi
vento quod alijs ventis predictis. Si-
cut e contrario malignus spiritus
principaliter aquiloni. vt patuit
in precedente capitulo. Est notan-
dum quod ista similitudo est congrua
propter tres qualitates quas ha-
bet ventus australis. Prima est quod
ventus est calidus. et hoc non ha-
bet ex natura sua. cum omnis ven-
tus sit ex vapore terreo et frigido.
sed habet caliditatem ex loco exitus
sui. quia procedit de locis calidis.
Et hoc operatur spiritui sancto in quantum
mentem accendit ad amorem celestis
patris. Vnde **Job. xxij.** Nunquam ve-
stimenta tua calida sunt cum p̄lata

fuerit terra austro? Vestimenta enim valida anime sunt eius affectiones feruentes ab austro .i. spiritu sancto inflamante. ¶ **S**ecunda est quod est ventus turbidus quod scilicet aerem facit turbidum et nubilosum. Et hoc competit spiritui sancto in quantum mentem perturbat in cognitione defectu propter suum peccatum sui. **Zach. ix.** Dominus deus in tuba canet et vadet in turbine austri. Tunc spiritus sanctus canit tuba in corde hominis. quoniam immittit ei timorem iudicii. quod dominus in iussu et in voce archangelici in tuba dei descendet de celo scilicet veniens ad iudicium ut dicit **Ap. 9.** .i. **Thesal. iii.** Sed tunc in turbine vadit quoniam mentem ipsam timore concussam perturbat ad penitentiam et ad considerationem peccati sui. ¶ **T**ertia est quod est nubilosus siue pluuiosus. licet enim vapor huius venti in locis calidis unde oritur non sit multum humidus cum ibi propter siccitatem imminuat sit humiditas modica. postea tamen paulatim appropinquando ad aquilonem fit humidus. eo quod suo calore aperiendo humidum inuentum sibi attrahit. et ideo etiam semper crescit et fit nubilosus et pluuiosus. Et hoc competit spiritui sancto in quantum facit flere et lacrimari ex consideratione presentis exilii. **Ps.** Conuertere domine captiuitatem nostram sicut torrens in austro. **Glosa.** quando flat calidus ventus austri soluitur glacies et implentur et fluunt torrentes. Similiter aspirante spiritu sancto soluitur mentes frigide et implentur oculi aquis et fluxibus lacrimarum.

¶ **Capitulum lxxiii.**

Status hominis in vita spiritali distinguitur ad modum anni. **Annus** enim principaliter

distinguitur per quatuor tempora. **H**abet enim hyemem in quo est frigus asperitas. et ver in quo est pulchritudo arborum nouitas. estate in qua solis caliditas. **A**utumnum in quo fructuum maturitas. **I**gitur per hyemem accipitur asperitas tribulationis. per ver nouitas conuersionis. per estatem feruor dilectionis. per autumnum maturitas perfectionis. **P**rimo igitur per hyemem representatur status tribulationis. per quam incipit homo a malis despicere et ad bona disponi. Et ista similitudo patet quadrupliciter. **P**rimo quia in hyeme fit in homine augmentatio flegmatici humoris. **H**umor autem flegmaticus est frigidus et humidus. **Q**uia videlicet in tribulatione refrigescit ardor carnalium desideriorum. et habundat fletus et humor lacrimarum. **S**ecundo quia tempore hyemis varia est habitudo humane complexionis. quia scilicet in hoc tempore melius se habent colerici prius flegmatici melius iuuenes prius decrepiti. **V**nde in tali tempore proxima est infirmitas que fit ex flegmate ut febris cotidiana. minus autem illa que ex colera ut tertiana. **I**uuenes et colerici calidi sunt et sicci. flegmatici et decrepiti frigidi sunt et humidi. **Q**ui autem adhuc peccata sua desierit nec tamen adhuc villo amore celesti feruent isti sunt ut flegmatici. qui tempore hyemis. i. tribulationis siue temptationis corruptioni mentis facilius succumbunt. **S**ed illi qui spiritu feruent et carnis humore carent. isti tempore tribulationis vel temptationis similes iuuenibus et colericis melius se habent. proxima autem est infirmitas que prouenit ex flegmate. i. ex propria mentis corruptione. **E**x propria enim mentis corruptione prouenit diuinus

ardor carnis quasi ex corruptione
 fleematis cotidiana febris. **T**er-
 tio quia in hoc tempore necessaria
 est discretio cibationis. quia in hy-
 eme utendum est calidis et siccis
 ut scilicet amore eternorum tempo-
 re tribulationis sint opera facti spi-
 ritus ardore succensa et ab humo-
 re desideriorum carnalium penitus
 arefacta. **Q**uarto quia in hoc te-
 pore est intensio frigoris. quod ac-
 cidit ex solis nimia remotione. tunc
 enim capricornus sol intrat. quod di-
 citur esse inferius signus. **N**otem
 ergo animal unde signum hoc no-
 men accepit. quia capra similitu-
 dinem delinquentium tenet. quia ex
 consuetudine peccandi peccator ut
 capra fetet. que tamen in altis ru-
 pibus pascitur. dum peccator ver-
 bis et exemplis sublimium virorum
 delectatur. **I**n hoc ergo tempore
 sol capricornum intrat. dum scilicet
 sol iusticie peccatorem sancti spiri-
 tus radus illustrat. post capicornu
 vero intrat aquarium. ut fetorem
 carnis abluat lacrimis. **A**scendit e-
 tiam usque ad piscem quod est etiam
 signum et optinet finem hyemis.
 ut quasi piscis sub aquis. sic pecca-
 tor vivat in lacrimis. **S**ecundus
 status anime est in novitate conuer-
 sionis. et ille significatur in vere. in
 quo est renovatio arborum et plan-
 tarum. **N**am primo in hoc tempore
 fit augmentatio sanguinis. quia cum
 aliquis de novo conuertitur spua
 li dulcedine multiplicius delecta-
 tur. **I**tem in hoc tempore mala est
 infirmitas que fit ex melancholia ut
 quartana. pessia que fit ex sangui-
 ne ut synocha. **I**ta in incio conuersio-
 nis dum delectatur animus contem-
 platis scilicet ex habundantia boni ope-
 ris quasi ex inundatione sanguinis

nascitur tumor elationis. tunc est quasi
 ex corruptione sanguinis nascitur
 synocha febris. et contingit ut sanguis
 qui est amicus nature fiat inimicus
 vite. **D**icunt enim phisici synochos
 esse mortis amicos. **I**tem in hoc te-
 pore melius se habent senes. peius
 iuvenes. melius decrepiti. peius pu-
 eri. quia ex natura consimilis tem-
 poris augmentatur materia infir-
 mitatis. sicut in contrario tempore
 cum infirmitas contraria tempore
 nascitur. dolor contrarie infirmita-
 tis leuiatur. quia contraria contem-
 ptus curantur. **S**imiliter etiam con-
 uersionis tempore maiori tempta-
 tionis fetuore impugnantur. quia
 senes et pueri molestius ferunt ie-
 iunia et labores. **I**tem in vere utendum
 est frigidis et siccis. **N**e enim per desiderium
 vane glorie fetuor sanguinis ebulli-
 at necesse est ut animus frigus tem-
 pationis et sterilitate siccatatis ad
 memoriam reducat. **U**tatur ergo
 homini beneficio diete ut sanior sit in
 vere ne in incio conuersionis appe-
 tatur amor laudis. **N**ota etiam quod in
 vere ex calore et humore temporis apli-
 untur pori terre. preceant diuersi co-
 loris herbarum et arborum flores. et sic
 in anima penitentis conuersi ad deum di-
 uersi generis virtutes oriuntur. et fit
 quasi novum ver interius in mente. **V**nde
 in **Ps.** Ver et estatez tu plasmasti
 ea. in vere intellige nouum diuersos
 mansuetudine temperatos. in estate per
 uectiores igne caritatis feruentes
In hoc etiam tempore sol ascendens et a si-
 gna dicitur optine arietem in in-
 cio. cancrum in medio. geminos in
 fine. **A**tende ergo in ariete ducatum.
 in thauo iugum. in geminis
 consortium. ducatum prelationis.
 iugum subiectionis. consortium
 cohabitationis. ut scias preesse.

subesse et roesse. Solz etiāz hoc tēpus inconstans esse. modo pluuio sum ex vicinitate hyemis. modo sicum ex vicinitate estatis. modo eadem ratione frigidū. modo calidū. et ideo homines citius infirmantur in martio. quia tūz corpora humana aperta sint ex calore statim corrumpunt ex subito frigore. Sic nouiter liquidē couerſi inconstantie motu solent agitari. et licz corda eorum sint aperta calore dilectionis. tamē corrumpunt quādoqz subito frigore iprouise suggestiois. Et modo inundatione precedentū delictorū q̄si pluuis humectatur. modo vero desiderio celestiu quasi solis radio desiccant. Prouidēduz ē aut ne infirmitas q̄ i frigore hyeis orta fuerat in martio id ē in inicio conuersionis redeat et occidat. ¶ Terciu status hominis est sibi feruore dilectionis. et istum statum mentis signat tempus estatis. Primo em̄ in hoc tpe fit augmentatio caloris. per quā scz designat ira contēpeccatū. Na quāto plus habūdat caritas tanto plus odio habet infirmitas. Itēz in hoc tpe meli⁹ se hnt fleumatici p̄i⁹ colēici. meli⁹ de crepiti p̄i⁹ iuuenes. Senes em̄ et fleumatici frigidū sūt et hūidi. ideo isti meli⁹ se hnt si infirmant in estate. i. i otūo tpe. citi⁹ em̄ pnt curāi qz otūaia otūns curāt. S; iuues et colēici qui sūt salidi et sicci ex otūi tpe p̄ius hnt. vide li; si nimis alta sapiant si nimis platiois desiderio succensi calēt. Vñ in hoc tpe pessia ē infirmitas q̄ uēit ex colēa. mī⁹ mala q̄ ē ex fleemate. q̄a augmentat materia infirmitatis ex otūi natūa t̄pis. In hoc igit tpe uile ē uti frigidis et hūidis. Vtā ergo frigidis. i. cōsideratioib⁹ timorē inducentibus ad repmēduz

minium calorem. i. nimiam presumptionem indiscreti feruoris. Vtēduz etiam est humidis. i. cōsiderationib⁹ ad fletum inducentibus cōtra auiditatem superbie que scz quandoqz p̄ueit ex nimia cōfidentia sui. Vnde ad hoc valet cōsiderare casus et lapsus sactorū uirorum. et etiā humilitatem et lacrimas eorū. ut dauid et petri apli et aliorum similium. Itē in hoc tempore ascendit sol usqz ad Cancrum et fit ibi estiuale solsticiū. Solsticiū aut solis est in via caritatis summ⁹ gradus amotis. scz ut nichil ultra deū siue sup̄ diligatur. Vocat etiam Cancr tropicum signum id est conuersiuū ut ab amore dei uertatur ad amorem pximi. Dic est enim regressus a Cancro ad uirginem. a feruenti amore dei usqz ad castum amorem pximi. Sol aut in eadem estate tria signa dicitur optinere. in principio Cacrū. in medio Leonē. i fine uirginē. ut habeat caritas. i Cancro ad proximū in uersione compassiois. in leone in uigilantia circūspecctionis. in uirgine in puritate dilectionis. Cancr uero retrogreditur Leo dormiens aptos oculos habet. uirgo est que carnalē mixtiōē ad huc ignorat. Uuius etiam tempus pximum est radices herbarū et arborum siccare. Sicca em̄ ē spes huius mundi. et siccat herbarū et arborum radices dum nullo terrene delectationis humore nutriuntur fideles. ¶ Quartus status anime ē sub maturitate discretionis siue perfectionis quam designat tempus autūpni. Nam primo in autūpno crescit melancoha. per quam significat tristitia de peccatis. quia quanto plus accedis ad maturitatem sensus et etatis itantū magis

debet crescere immensitas doloris de defectibus et peccatis. **Vñ Eccl. .i.** Qui addit scientiam addit dolorem. Item in hoc tempore melius habent sanguinei prius melancolici prius senes melius pueri habuisti per sanguinem dulcedinem caritatis habes nunc per coleram magnam tristitiam de peccatis. In vite nouitate in autumno maturitatem ut temperetur maturitas vite nouitate vite nouitas confitetur maturitate ut nouiter conuersus puerus desideret ad maturitatem perfectionis senex recogit quod seruens fuerit in inicio conuersiois. Si ergo sic in vere et in autumno etates humores alternando consideras in contrariis temporibus utroque naturas incolumes seruas. Item oportet in hoc tempore uti calidis et humidis. Non enim sufficit ad conseruandum anime sanitatem sicca rei ab humore voluptatum refrigerari ab estu uiciorum nisi etiam in fundatis superne contemplationis rore et sancti spiritus simul accendaris amore. Item solet in autumno sol tria signa optinere libram uidelicet in principio scorpionem in medio sagittarium in fine libra in qua sol existens equinoctium facit equali lance ponderat dies et noctes et tu equali lance ponderes bonas et malas operationes scorpione uero cauda minatur aculeo pungit aculeus in cauda dolor est in fine. Cum autem ad maturitatem etatis puenieris tamen ne periculum mortis sagittarius autem ex duabus naturis constat ferina scilicet et humana superior uero homini inferior uero assimilatur aiali. Qui uero rationabiliter uiuunt digni sunt celo qui uero bestialiter digni sunt inferno arcus tenet scilicet sagittam

facit. Est autem iustorum arcus spiritualis intelligentia corda doctrina sagitta uerba doctrine pharetra uero memoria. **Vñ** arcus tenet dominus et pauit illum. Arcum enim nobis parat dominus cum nobis scire scripture intelligentiam explanat. Ex hoc arcu mittuntur sagitte potentis acutę que sic vulnerant ut corda transsugant. Nouit enim dominus ut dicit beatus **Aug.** sagitta re ad amorem. Hac sagitta vulneratur cor hominis deuoti ut dicat **Vulnerasti cor meum etc. Can. .iiij.** Vanam paullus per hoc iacula moreretur mundo.

Capitulum .lxxv.

Superbia est similis marte. Mars secundum Ptolemeum disponit naturam ad mobilitatem et animi leuitatem iram et aiositatem que omnia operantur superbie. **Nā** facit hominem mobilem scilicet inconstantem. Est enim secundum **Aug.** superbia puerse celsitudinis appetitus et ideo est sicut quidam uetus qui excelsas summitates arborum scilicet elatas mentes hominum commouet et eas firmas et quietas nunquam esse permittit. Item facit animum leuem. **Nā** sicut ligna deficcata ab humore aque efficiuntur leuia. Ita per superbiam superbo humore gratie efficitur mens leuissima et est superbus animus uelut ueter uento plenus. **Iob .xxiiij.** Leuis erit super faciem aque. Item facit hominem iratum et animosum scilicet ut nimis audeat et nichil sufferat propter quod dicitur **Pro .xiiij.** quod inter superbos sepe sunt uergia. Item superbia assimilatur comete propter quatuor. Primo propter ascensum quia cometa siue cometes nichil est aliud quam vapor terreus et grossus et propter sepe sibi multum commacent quia sepe bene

k .iiij.

dimixtus et viscosus ascendens paulatim ab inferiori parte aeris ad superioriorum. scilicet ultra medium frigiditatis regionem aeris ad illam partem scilicet ubi aer viscositatem ignis contingit que dicitur regio estus. et ibi talis vapor diffunditur et inflammatur. et in medio emanet superflua. et ibi etiam continue nutritur de thesauro suo qui sub eo est. scilicet de ipso fumo paulatim ascendente. et ideo est in medio flamma alba valde et spissa. Illud autem quod distat a medio diffusum est ad latus alterum et est tenue. et ideo habet flammam tenuem ad modum nubis albe. et hec vocatur coma. Et hoc Constantinus dicit super libro Methe. concordans scilicet cum Avicenna et Algazele. Ex his autem habetur. quod Cometa est ex vapore terre strui multum exaltato. igne inflammato. continue eleuato. et comato siue caudato. Et talis est superbia hominibus que in altum se erigit. vehementer incenditur. continue ascensum petit et caudam post se trahit. Primum est contra naturam. quia homo est nature terrestris tam origine quam solutione. quia de terra est et in terram redit. terra autem cum sit gravis non est ascendere sed descendere. Ex quo patet quod non est hominis superbiere sed potius se denudando humiliare. Et ideo Ecclesiasticus. x. exprobandum dicitur ei. Quid superbit terra et cinis? Secundum autem scilicet ignis. quia homo superbiere frequenter et facillime et per modicum indignatur et exardescit in iram. hoc inquam inest ei propter naturam. Non enim ex natura propria vapor habet caliditatem sed potius frigiditatem. cum terra sit elementum naturaliter frigidum. Inest ergo illi incensio ex loco ad quem eleuatur. Sic hominibus est prenoturam quod feruescat in iram nimiam.

cum homo sit animal mansuetum naturam. Inest ergo inflammatio iracundie ex ipsa elatione superbie. Ecclesiasticus. x. Non est creata a deo hominibus superbia. nec iracundia natio in muliere. Est autem superbia propria expectat in hominibus continue incrementum. et ideo nunquam quiescit quia sepe petit ascensum. secundum illud Psalmus. Superbia eorum qui te oderunt ascendit super. Patet etiam quod superbia dum semper vult preterire aliorum sequelam expectat tanquam caudam loricomam habere. Nullum enim vult se preterire sed oves retro venire. Unde Romanorum siue tuosorum vulgare puerbum dicit. Ad hominem arrogante nullo dante. Ad hominem arrogante laetitia tranante. Et ideo dicit Apostolus. xii. quod cauda dracois traheret tertiam partem stellarum celi. ¶ Secundo superbia assilant comete proprie aspectum. quod cometes de die non apparent sed solum de nocte conspiciunt. quia scilicet homo superbus dum luce gratie amittit tenebras ignorantie necessario incurrit. Job. xxxvii. In manibus abscondit lucem. id est. superbis. Unde glossa dicit ibi. quod imanes sunt que se elatis cogitationibus extollunt. quibus lux absconditur quod veritatis eis cognitio denegatur. ¶ Tercio proprie motum. quia comete rotantur ad motum stellarum et sequuntur eas quousque abscondantur. Et per hoc alpetragius in astrologia sua a noua probat ignem moueri casualiter. quia scilicet iste vapor incensus ei adherens in circuitu rotatur. Unde et Ptholomeus in centiloquio propositione tertia vocat cometas secundas stellas secundum expositionem Vali et Abraham et Bugafari. Sic etiam superborum est proprium in uolutiones et circuitus quare. secundum illud Psalmus. In circuitu imperii ambulat. quia dum interiora non apparent in exteriori labore fatigantur.

92

¶ Quarto propter signū. quia come-
te signant mortē magnorū. destru-
ctionē regnorū. et concitacionem
bellorū. **V**nde recitat **Sene.** in ter-
cio libro de naturalibus q̄stionibz.
q̄ p̄ mortē demetrii regis parz āte
bellū achayū cometa fulsit nō mi-
nor solz sc̄dm̄ apparentiaz. Similit̄
ante aduentum caroli comitis pui-
e et fratris regis francie qui erat
per papā urbanū factus rex sicili-
e. et vocatus ab eo vt veniret in t̄-
gnū. q̄d sc̄z fuit Anno dñi. **M.** cc.
lxij. sequenti āno domini. **M.** cc.
lxvij. apparuit cometa maxim⁹ in
mense augusti iuxta signūz cancri
paulatim p̄cedens versus mēdiez
donec ad stellacionez orientis app-
p̄m̄quit. et nūc ad vñā partē nūc
ad aliam dirigebat comā. duravit
q̄ per plures menses. cuius coma
se extendebat in longitudinez per
quartā partē nostri emisperi. **E**t
sequenti anno sc̄z anno dñi. **M.** cc.
lxv. debellatus est māfredus cum
exercitu suo per dictum regē car-
olū apud beneuentū. vbi ipse man-
fredus occubuit cū magna strage
gentis sue. **R**atio autem predicte
significationis comete est. quia co-
mete sunt de cōplexione martis. et
sunt ab ipso vt a primo efficiente
licet coniuñctio eius cum ioue au-
geat hoc dominiū autē martis sig-
nat mortē violētā. qua magis mo-
riuntur magni q̄ parui. **E**t quia
mars est inclinans ad iram deicit
calorē regentium populos cuius o-
motio fortior est in magnis q̄ in p-
uis. **D**ec omnia signata per come-
tas superbiā sequuntur. scilz occisio
magnorū dum vnus contra alium
insurgit ex supbia. **E**t ideo dicitur
Ps̄a. xxiij. de rege caldeorū superbo
Tu vulneratus es sic nos et nostri

similis effectus es. detracta est ad
iferos superbia tua. cōcidit cavau-
tuum. **I**tem destructio regnorum.
quia sc̄z per superbiā diuidunt̄ gē-
tes et regna. et omne regnū in se
diuisū desolabitur. vt dicit **Lu. xi.**
Ite concitatio bellorum. **Vñ Pro.**
xxij. Arma et gladius in manu su-
perbi. **I**tem superbia assimilatur
tomitruo. **P**rimo q̄ tomitruū oua
auū pulificatiū ledit. **E**t similiter
supbia opa spūaliūz virorū destru-
it **Aug⁹.** Superbia tomis opibz in-
sidiatur vt pereat. **E**t ideo **Greg⁹**
dicit. q̄ perit omne q̄d agitur si nō
in humilitate sollicite custodit̄. **P̄**
**Fulgura chouscaciones et dissipa-
bis eos. Fulgur em̄z et chouscacio
fit in tomitruo. sc̄z illud **Ps̄.** Vox
tomitruū tui i rota. illuxerūt chous-
scaciones ac̄. **S**upbi em̄ spiritualit̄
dissipantur. q̄a tonant seiplos ma-
gnificando. fulgurant alios despi-
ciendo. chouscant opa sua ostēde-
do. **E**t nota q̄ vox tomitruū. i. sup-
bi dicit̄ esse i rota. quia quidquid
etiam de alijs dicit̄ in laudem p̄p̄riā
reflectit. **S**ecundo q̄ tomitruum
p̄gnantes abortire facit. **E**t simili-
ter superbia bona p̄posita in corde
p̄cōcepta ne pariantur. i. ne opere
compleantur efficit. vnde moriet̄
hō **Ecc̄i. xxxij.** Age conceptiones
tuas non in delictis et verbo supbo.
Tertio q̄ tomitruum turres al-
tas cōcutit. et aliquādeicit. **Q**uia
sc̄z supbia p̄fectissimos viros iua-
dit. et alā etiam eos vincit. **I**psa
em̄ deiecit āgelos de celo. et hoīez
de paradiso. **Sap. xxiij.** Abiicio auz p̄-
rent supbi ḡgātes ac̄. **S**unt em̄
q̄i ḡgātes oēs viri virtutibz emi-
nētes. quos dū elatio supbie vincit.
p̄tinus perire facit. **Vñ. Apo. xvi.**
d̄z q̄ facta sūt tomitrua. **E**t postea**

k v

subditur q̄ ciuitates gentium ceci-
derunt. Quasi em̄ quedā tonitrua
sunt hominum superbientium eor-
da. que tamē ciuitates deiciunt q̄
ipsa munita virtutū am̄hilat
et destruit. ¶ Quarto quia toni-
truum arbores euellit. Quia scilicet
superbie vicium etiam homines ac-
tius et fructuosos s̄uertit **Ecc̄i.**
x. Radices gentium superborū are-
fecit deus. Nam sicut perit fructus
arboris arescente radice. ita perit
virtus boni op̄is superbiēte cor-
de. ¶ Quinto quia tonitruū ma-
gis in altis locis q̄ in infimis ledē
consuevit. quia videlicet elationis
temptatio magis eos qui sunt in s̄b-
limi q̄ eos qui sunt in humili inua-
dere consuevit **Pla. xxviii.** Ve co-
rone superbie. siue accipias de coro-
na clericorū seu prelatorum. siue
de corona dominorum et regū. ¶
Sexto quia tonitruum diuersimod-
o ledit et percutit. Et ponuntur p̄-
cipue quinq̄ modi percussiois et
fulminationis tonitruū q̄ satis con-
grue superbis et tirānis hominib⁹
adaptat̄. ¶ Primus est. quia ex
tonitruo quādoq̄ egreditur sagit-
ta que dicitur tela tonitruū. et de
huiusmodi sagittis dicitur in **Ps̄.**
Etenim sagitte tue trāseunt. vox
tonitruū tui ac̄. Hec autem sagit-
ta scindit et incendit q̄quid inue-
nit. Generatur enim talis sagitta
in nube viridi profunda ex vapore
ficcō ibi inflāmato hoc modo. quia
vaporalis cōmixtio t̄rest̄ris vapo-
ris incenditur. et cū tāgit viridem
nubem in qua est inclusus. que
est iaz in ouersione ad aquā. aglu-
tinatur vt farina in pasta. fortissi-
ma aut̄ incensio obuiat. ita q̄ hu-
more nubis non extinguatur et sic
aglutinatus vapor fit humid⁹. et

ideo in inferiori pte acuit̄ ubi p̄-
mo incipit distillare. et est gross⁹
in pte. et sic postea induratur in la-
pidē qui sc̄z est t̄be⁹. et ad modū
sagitte inflāmat⁹ egrediens scin-
dit et incendit q̄quid inuenit. Qua-
si ergo sagitta lapidea in resolubi-
li nube est cor tirāniū et sup̄bum
in mortali carne. Hec sagitta est
lapidea ignea acuta et noxia. et ta-
lia sunt superborum et tirannorū
corda et opera sc̄z lapidea per duri-
tiā crudelitatis. ignea p̄ ab̄itioēz di-
gnitatis. acuta p̄ astutiā maligni-
tatis. et noxia per violētā potesta-
tis. et ideo non imerito tonitruū
sup̄bie formidatur tales sagittas
emittens. Vnde in **Ps̄.** Vox to-
nitruū formidabunt ac̄. ¶ Secūdo
modus percussiois tonitruū ē q̄
talis vapor terrestris est min⁹ con-
glutinatus et in nube min⁹ aquo-
sa. tunc em̄ nō cōtinuatur sed incen-
sus ibi egreditur cū impetu. et sci-
dit iterū et incendit. sed non scin-
dit nisi ligna. et nō lapides nisi ra-
ro. scindit autē ex impulsu et incē-
dit ex inflāmatione. Et huic assimi-
latur illorum superbia qui impulsi
fastu glorie vel malorum suggesti-
one et inflāmāti impetu ire. nō la-
pides duros. i. non sibi resistere va-
lentes. sed ligna mollia. i. impoten-
tiores et sibi resistere nō valentes i-
uadunt **Ps̄.** Dum sup̄bit impius
incenditur pauper. ¶ Tercio
modus est qui scindit corpora solida
sed nō rata. et hic est vapor t̄be⁹
clarus qui nūq̄ facit lapidem. et
sua flāma nūq̄ sepat̄ a vapore.
et hic nūq̄ scindit nisi sint valde o-
pacta corpora que sunt magne q̄n-
tatis. quia hec resistunt ei. et hic
interfic̄ homines. et apparet i eis
odor obustiois et nō videt̄ vuln⁹

Quia cum vapor sit subtilis intrat sine
vulnere. et si inuenit aurum in bursa
comminuit aurum et non ledit bur-
saz. quia bursa ut ratum corpus
dans locuz ptransitur de facili Au-
tē autem ut compactum resistit.
et ideo quādoq; minuitur in ptes
quādoq; in puluere. vnde aliquan-
do accidit q; perforauit gladiuz et
non ledit vaginam. Huic autē assi-
milatur superbia eorum qui soluz
magnis et potētibus se opponūt.
subiectis autem et impotentib; se
opponere dedignāt. sicut dicitur
de leone q; fortia animalia inuadit
sed vilibus subiectis ignoscit. Ta-
lis sicut dicit augustinus fuit anti-
quū supbia populi romani. qui
scilicet sibi voluit per poetaz in lau-
dem suā ascribi. qd̄ nostra scriptu-
ra sacra attribuit soli deo. sed sibi
ppriū eē parere sibi et de bellac̄
superbos. qd̄ scilicet Jacobi. n̄. at-
tribuitur ipsi deo. Deus inquit su-
pbis resistit humilib; aut dat gr̄i-
am. Est etiam eiusdem vaporis a-
lius quidem modus cum ex min⁹
aquea nube egreditur quia subin-
trat et non ledit diuidendo vel ap-
te incēdendo. sed est choruscatio ru-
bea valde nociua et illa nocē vine-
is sicut dicūt vītores. et precipu-
e totis illis qui sunt multis folijs
cooperiti. cū per aliq; foramē pro-
scit choruscatio illuc vaporem cuj
radio suo. eo q; ille vne lese euapo-
rare nō possunt. Et hec chorusca-
tio nō adeo est nociua corporibus
cum directe cadit. sed suus radius
ei quē attingit est nociuus. q; cor-
rumpit ipsum eo q; hoc sit de natu-
ra illi⁹ vaporis. Vnde hac de causa
quidam aspiciētes inflati sunt i fa-
cie et quidam excretati in oculis. Huic
ergo assimilatur superbia et

malicia quorūdam pditorum qui
minus habent de nube aquea id ē
de humanitate et pietate. et habēt
choruscationem rubeam. i. astutiaz
malignam. et ideo nō manifesta
sed occulte et pditorie ledūt. et lo-
norum opera que per fructus vine
e significatur per aliq; foramē. i.
per aliquem maliciosum moduz ca-
lūniare impedire et dissipare co-
nātur. et non soluz suos aduersa-
rios directe sibi oppositos tales le-
dūt. sed etiam sibi adherentes fre-
quēter ledunt et decipiunt fraudu-
lēter qd̄ ē quasi eos excecāre. Raz
latenter alium fraudare est lumen
ei agnitionis subtrahere. Quart⁹
modus est vaporis albi qui egredi-
tur in flāma sicca nō coadunata et
ideo spargitur in aere. sed tamen
egreditur magno impetu pp̄ nu-
bem profundam in qua est. que
est aquosa multum. et ideo scindit
et scindendo extinguitur. ita q; e-
a que scindit videntur albā et non
apparent in eis signa obustionis. et
quādoq; interficit quādo est bene
fortis impulsus. et quādoq; ppter
suā disgregationē percutit in loco
vno et non ledit socium iuxta euz
stantem. sed percutit eum qui stat
remote. quādoq; etiam reflexus a
pariete vno p̄greditur ad aliū et
percutit illū. Et huic assimilatur su-
pbia eorū qui q̄q; videntur albi. i.
mansueti et pacifici tamen habēt
spiritum in naribus latentem. et
ideo quādoq; reputāt se inhono-
ratos subito accenduntur. et cum
magno valde impetu p̄siliūt ad no-
cendum. et quādoq; ad occidendū
cum forciori ira impellūtur. et quia
ira tollit eis discretionē quādoq;
non discernētes qd̄ faciunt modo
prosilunt ad ledendum vnū modo

aliū. et quandoq; talem q̄ est ab
offēdente remotus et sine culpa.
Sed quādoq; taliū ita cito post fa-
ctū extinguit tunc dolent de eo qd̄
fecerūt. ¶ Sed notādum est q; ali-
qñ talis vapor fulminis tam debil̄
est q; pertigēs ad hominē cōsumit
vestem vel aliqđ huiusmoī et extin-
guitur et cessat eius violētia et non
ledit. Sicut ego vidi quēdam in ē-
ra originis mee sciz in castrō sancti
geminiāni quod ē in partib; tu scie
ppe c. uitarē florētē ad viginti milia
ria. q; de seipso ēferebat q; a fulmiē
tonitruū subito percussus in terrā
corruit stupidus. et cū post lōgam
moram ad seipsum redisset lūbare
brachaz suarū quod sciz de corio
fuerat totalit̄ cōsumptū; siue exul-
tū repperit. i carne vero sua vl̄ cor-
pore nullā lesionē inuenit. cuius e-
go rationē vel causā existimo exti-
tisse. q; vapor ille fulmineus ppter
debilitatē; siue adustionis altēauit
qđ sicca; qđ sibi pri; occurrit sciz
ipm̄ corium. humidū autem post
ipm̄ inuentum vt erat caro vel sā-
guis non fuit sufficiens vel potens
altēare. nisi forte q; pilos circūstā-
tes insensibiliter incedit quia pili
sunt valde inflāmabiles. ¶ Quic
ergo vaporī debili assimilatur eorū
superbia qui sicut cito indignatur
ita cito reuocatur et ideo ex eorū
indignatione vel elatione parua vel
nulla dampna secuntur. Sic dauid
prouocatus contra nabal carne-
li cum cogitasset eum extinguere
et non derelinquere ex eius fam-
lia vsq; ad mingentē; ad parietē.
per uxorem eius abygayl subito ē
placatus ita q; nullum dampnum
eidem postea fecit. i. Regum. xxv.
¶ Quintus modus est eius de va-
poris exnube debilitata et ille nichil

nocet. quia statim ad tactū aeris
extinguitur et retūditur. ita q; ces-
sat incendiū eius et violentia ipul-
sus. et huic assimilatur superbia e-
orū qui libenter nocerēt si possēt.
sed debilitati paupertate vel aliquo
timore quiescunt. dimittunt et nul-
lum nocementū inferētes. Itē su-
perbia assilatur vento. ¶ Primo quia
ventus est aeris ocitatus turbati-
uus et obscuratus siue inspissatus.
Nā superbia intelligētias mētis ob-
scurat. corda ad malum incitat. et
hominū pacem perturbat. Ezech. i.
Ventus turbis reiebat ab aqul-
lone. id est superbia perturbās ve-
nit et orta ē a demone. ¶ Secundo
quia ventus est in mari tēpestatis
generatiuus. vndatum eleuatiū.
et per consequens maris inflatiū.
et in partes cōtrarias extensū.
et ideo nauigantium submersiuus.
Quia superbia in mundo bella et
rixas concitat. vndas id affectū
humanas extollendo eleuat. maē
etiam cordis inflat. et in partes a-
trarias separat. donec nauigātes
in nauī penitentie omnino submer-
gat. Johannis sexto. Mare vento
magis flāte exurgebat. Mathei de-
cimo quarto. Nauicula i medio ma-
ri iactabatur fluctibus. erat enim
ventus contrarius. ¶ Tercio quia
ventus est montium concussū et
diruptiū. domorum subuersū
et arborum impulsū et eradica-
tiū. Videt; quia superbia etiam
viros eminētes spiritu pulsat tēp-
tando et subuertit assētiendo. in.
Regum. xix. Spiritus grādis et for-
tis sbuertens mōtes domos diru-
it et collegia diuidendo. Mat. vii.
Flauerunt venti et irruerunt i do-
mum illam. et facta est ruina eius
magna. Proverbiōrū decio quito

Dominus superborum demolietur omnes
Arbores .i. homines fructuosos et
multis gratis ditatos aliquando
eradicat destruendo et deiciendo Sapi
ē. iij. Si in ramis in tempore germina
uerint firmiter posita a vento comouebuntur et a nimietate ventorum
eradicabunt. cōfū gētur rami in cō
fūmati. et fructus illorum inuiles et
acerbi ad māducandū. et ad nichilū apti Eccl. xxi. Substantia superbi
eradicabit. Quarto vetus est spuma
in aqua generatiuus. velle illa
tūus. et extēsiuus. paleam et pul
uerem leuatiuus. Quia superbia que
aduersitate non deicit in spumam va
nitatis si potest adducit. et per vanam glori
am inflando et eleuando submergit Sapi.
v. Spes ipsius quasi lanugo est que a ve
to tollit. et tanquam spuma gēllis que
a pecella dispergit Apo. ij. Corin.
xij. Timeo ne inflationes et seditiones
omnes sint in vobis Deut. i. Tumētes
superbia ascendistis ac Job. xxi. Erunt
sicut palee ante faciem venti. Quinto
quia ventus est in aqua dissimilitudinis
et inaequalitatis inuicti
uus. et multarum egritudinum causa
tūus. quam scilicet in corpore gignat vel
ibi includit. scilicet quia superbia dissimilitudines
voluntatum et inaequalitates
reperit parat. Unde multas egritudines
in anima generat Eccl. iij. Synagoga
superborum non erit sanitas Eccl. v. Miserabilis
propterea infirmitas quomodo venit sic ruit. Quid ergo
prodest ei quod laborauit in vetustate

Capitulum lxxvi.

Superbi assilantur montibus
Primo quidem quia sunt tumidi.
Mons enim secundum prophetam est tumor terre.
Superbi enim de tremis diuinitus precipue itume

scunt Deut. i. Tumētes superbia ascendistis in montem. Secundo quod sunt elati.
Nam montes se in altum erigunt. Unde secundum prophetam dicitur montes quasi eminentes.
Superbi enim per elationem mentis erigunt se in altum. Job. vndecimo. Vir vanus in superbia erigitur ac a Deo. Ascendunt montes scilicet per superbia se extollendo. Tercio quod sunt tremi .i. de tremis cupidi.
Mons enim pedes solum trem tangit. quod superbi affectum suum solum in tremis ponunt. sunt enim velut anime pedes ipsius affectiones. Ps. Non veniat michi pes superbie.
Iere. iij. Nolite eleuari. quod dominus locutus est. Date domino deo vestro gloriam antequam offendant pedes vestri ad montes caliginosos. expectabitis lucem et ponet eam in umbram mortis et caliginem. quod si hoc non audieritis in abscondito plorabit anima mea a facie superbie. Quarto quia montes sunt nubium generatiui et per consuetudinem aeris obscuratiui. Exo. xxxij. Operuit nubes montem. Quasi enim nubes in montibus sunt trena desidia vel appetitum dominandi in superborum cordibus. et ex his aer obscuratur. .i. mens et ratio errat et obscuratur. Exo. xij. Erat nubes tenebrosa. Quinto quod sunt ebrii et vento et fluminum plus quam valles passiuui.
Quia scilicet superbi turbationes percussiones violentas et deiectiones frequentius patiunt. et ideo cōtentionibus et doloribus implentur. Abacuc. iij. Contriti sunt montes seculi. Et in eodem doluerunt montes. Exo. xix. Ceperunt audiri tonitrua ac micare fulgura et nubes densissima operuit montem. Sexto quod montes sunt inuis diuinitus seruati.
Quia scilicet superbi sunt inuis id est frigoris malicie et peccati diuinitus retentiui. Unde in hoc

frigore malicie dyabolus hominem
 supbum ad eternum interitū tra
 hit **Quod** figuratū ē. **i. Paral. x.**
Vbi banayas interfecit leonē tēpo
 re muis. **Leo** significat superbum
 quē ī tempore muis id est in frigo
 re malicie dyabolus extinguit. **Vn**
de in hys montib⁹ frigidis supbie
 multi pereūt etna morte. **ii. Regū**
i. **Inclit** isrl̄ super montes tuos in
 terfecti sunt. **Item** superbientes
 de plehitudine siue fortitudine cor
 poris assimilatur collibus. **Nā** collis
 est tumor terre breuis. vnde et di
 citur tumor quasi tumor tell⁹. **Nā**
 supbi tales de vastitate intumes
 cunt quia de terra. i. de corpore. et
 cito vastatur. quia breues dies ho
 minis sūt. et ideo mors sequēs hāc
 supbiā collium in puluerē redigit
Psalē. xli. **Colles** quasi puluerem
 pones. et ideo talis supbia multaz
 decipit et fallit gloriātes et cōfiden
 tes in ea. **Iē. iii.** **Vere** mendaces
 colles fuerunt. **Fallax** enim gratia
 et vana est pulcritudo. vt dicitur
Proverbiorū vltimo. et simile est
 de fortitudine. **Vñ Iē. ix.** **Non** glo
 rietur fortis in fortitudine sua. **Item**
 superbi assimilantur fluctib⁹
 maris. **Primo** quia fluct⁹ se mu
 tuo collidunt. et similiter superbi
 mutuo se inuadūt et ledūt. et hoc
 est de diuina sentētia vt superbi se
 inuicem deiciant et expellāt. **Eccē.**
xxix. **Cōmouit** illos q̄si fluctus ma
 ris viros potētes gygātes migre
 fecit et vagati sunt in gētibus ali
 emis. **Secundo** quia fluctus nunc
 sursum nunc deorsum mutuo se im
 pellunt. Similit̄ superbi nunc extol
 luntur nunc deiciunt. **Vnde** aliquā
 do superbi sūt in exaltatione. **P̄s.**
Exaltati sūt fluctus eius. quādoq̄
 vero ī fractione siue deiectione. **Job**

xxxviij. **Confringes** tumētes flue
 tus tuos. Quasi enim mare tumē
 tes fluctus suos confringit cui mū
 dus ipse se uiens potētes et super
 bos opprimit. **Tercio** quia fluct⁹
 spumam et ventum gignunt. Simi
 liter superbia gignit spumam in
 quitatis et ventum vanitatis. **Vn**
de dicitur ī **epistola Iude.** **Vñ** sūt
 fluctus feri maris de spumantes su
 as confusiones. **Jacobi. i.** **Similis** ē
 fluctui maris qui a vento scz vanita
 tis mouet et circūferē. **Quarto** qz
 fluctus arenulas inuoluūt et supe
 rius secum ferūt. sic superbi inuol
 uūt alios inferiores secum id est ad
 consensum siue superbie trahunt si
 cut lucifer traxit alios angelos.
Exo. xiiij. **Inuoluūt** eos domin⁹
 id ē inuoluūt p̄misit in medijs flucti
 bus. **Quinto** quia fluctus pisces
 allidunt. quia superbi alios quos
 inueniunt molles et impotentes p̄
 sequuntur et opprimūt. **Vnde Job**
xxx. in persona sic oppressi conq̄
 ritur dicens. pedes meos subuerte
 runt et oppreserunt quasi fluctib⁹
 semitis suis dissipauerunt itinera
 mea. insidiati sunt michi et p̄eua
 luerunt. et nō fuit qui ferret auxi
 liū. **Sexto** quia fluctus maris na
 ues in periculo ponūt. **Per** naues
 intelligūtur ecclesie quas superbi
 p̄secūt et destruat inoluūt. **Mat. iij.**
Vēti et fluct⁹ in nauī. **Vēti** tēptatio
 nes demonū et fluctus id ē persecu
 tiones superborū in nauī. i. in eccle
 sia xpianorū. **Septimo** quia flue
 tus semper in motu sunt et quiescē
 nō si possunt. sed vel omnino defici
 unt. vel se agitant et p̄pellūt. simi
 liter superbi semper sūt in quieti in
 se et etiam in alijs quousq̄ vel ipsi
 deficiant. vel alios vnde volunt p̄
 fellant. **Psalē. lviij.** **Imp̄** q̄si mare

feruens quōq; quiescere nō potest. et redūdant fluctus eius in deulcationē & lutum. et non est pax dicit dominus de 9 iphs. ¶ Itē supboruz scientia sicut inflat eos in corde ita reddat eos tumidos in locutionē. et ideo assimilatur aq̄ montane. Aqua enim mōtana q̄ extra ebullit cū diu bibitur facit gulas strumofas. & propter miniam frigiditatem multiplicat fleema grossū in gutture. Aqua enim mōntinū ē scientia supboruz q̄ strumofitatem facit in gutture. i. tumorem in vocē siue locutione. Nam facit eos verba fatuosa & ampullosa proferre. scādū illud **Oraen** Proicit ampullas et sexquipedalia verba. & ideo supborum fastuose locutiones sūt aquis sonantib⁹ similes. quia magnum somitū faciunt et nichil distinctum seu rationabile proferunt. **P̄s.** Sonuerunt et turbate sunt aq̄ corū **Job.** xxxiiij. Verba illius non sonant disciplinam.

¶ **Capitlm.** lxxvij.

Qemperantia assimilatur mercurio ppter tria. P̄mo ppter om̄iū. quia mercuri⁹ dicitur aquis dnari. **Vnde Luca⁹** loquens de mercurio ait. Quē de⁹ aquarū percussit. Similiter temperantia aquis cupiscencie dnatur. & fluxum carnis. i. luxurie lubricitatē restrigit. **Vñ** sine tpeamento virtutis huius murus dnētie ruit. **Eze.** xiiij. Dic ad eos qui limūt absq; temperatura q̄ casurus sit. Illi em̄ absq; temperatura limūt q̄ carne⁹ suā innumeris deliens nutriunt. et q̄ non eis adē tpeantie mod⁹ cadit p̄tin⁹ dnētie mur⁹. ¶ **Secundo** ppter effectū q̄ sūz mercurius ceptū vel natuz sū om̄o suo disponit ad sapientiaz. **Vñ** a sapientibus deus eloquentie

dictus est. Et ideo gētiles **Actuum** xiiij. vocauerūt paulū mercurium quia ipse erat dux verbi. Similit̄ tpeantia tam ciboruz q̄ venereorū disponit ad sapientiam. **Qd** signo nature ostenditur seu creationis. **Nā** deus corp⁹ hois q̄ p̄ ceteris aia lib⁹ sapia pollet in maxio tpeamēto ostituit & ad equalitatem oplexionis int̄ oia corpa maxie reduxit. **i. Cori.** xii. De⁹ tpeauit corp⁹ aē. Et ideo nos ipsū a supfluis et inhoestis tpeare debem⁹. Dicit etiam mercuri⁹ fuisse de⁹ palestrie scdm p̄sid. eo q̄ cū sole luctat volēs cū supare. sēp em̄ iuxta solē gōdē nūq; pl⁹ distans ab eo q̄ p̄ tres gōdus. **Vñ** raro videt̄ q̄ fere sēp sū radis solaribus occultat̄. **Hec** luctatio cū sole ē pugna carnis cū rōe volētis eā supare. hāc luctā caro excitat. sed tpeantia sedat ipsā carnē rōm̄i sbiciēs vt eā seq̄t̄ & iuxta eā vadat sic mercuri⁹ iuxta solē. ¶ **Tercio** ppter p̄ncipatū. **Nā** scdm **Ptholo.** sū mercurio sūt gemini. regnat in v̄gine. sed in piscib⁹ regnū ei⁹ abscedit. Sic tpeantie sū sūt gemini. i. sēsus corpis. q̄ sunt gēia. vtpote quia due sūt aures duo oculi. due naēs id est duo foramina narum. et sic de alijs. Dabet em̄ tpeantia sensus corporis refrenare et castificare. regnat in virgine quia potissima temperancie spēs est virginitas. sed deficit in piscib⁹ id ē in hys qui viuunt in aquis deliciarum. Perit enim castitas in deliens sicut **Her.** dicit.

¶ **Capitlm.** lxxviij.

Qemptat fortius et frequētius penitēs q̄ peccatores. Et hoc apparz per similitudinem venti. Nam sicut **Seneca** in iij. libro de naturalibus q̄stionib⁹

dicit. circa aurozam fit vetus qui a tunc vapor vetus faciens est collectus et radius solis appinquans percutit gelidum aerem Sed in prima parte noctis raro fit vetus quia ille vapor non est copiose collectus De aurozam ergo intellige penitentis conuersionem per quam nox peccati expellitur et dies gratie illucescit. et tunc dyabolus maxime temptationis ventum suscitare conatur. Sed existente homine in tenebris seu nocte peccati raro fit vetus quia parum temptat dyabolus Et ideo super illud **Eccl. 7.** Fili accedes ad seruitutem dei sta in iusticia et timore et prepara animam tuam ad temptationem notat **Gre.** dicens Non ait ad requiem sed ad temptationem quia hostis noster nos adhuc in hac vita positos quanto magis sibi rebellare concipit tanto amplius expugnare conuenit Illos enim pulsare negligit quos quieto iure possidere se sentit Contra nos vero vehementius incitatur cuius ex corde nostro quasi ex iure proprie habitationis expellitur Item deficiente estu temptationis habundant lacrimae concupitionis Nam in autumno precipue circa finem habundant pluuie eo quod calor estatis qui consumebat vapores remissus est et plus eleuat quam consumit Est enim quando si calor estatis feruor temptationis. quo deficiente et temperie subsequente sequuntur pluuie. id est habundantes concupitionis lacrimae **Ie. viij.** Finita est estas. et ita subditur. quis dabit capiti meo aquam. et oculis meis fontem lacrimarum?

Capitulum. lxxix.

Quere debet sancti viri quod diu sunt in carne quantumque videatur spiritu feruente

Primo propter ipsius carnis fragili

tate? Sunt enim similes terre que licet per naturam sit solida igneis tamen partibus cum aereis est permixta Sic etiam sancti viri licet habeant ex parte spiritus soliditatem sanctitatis et igneitate id est feruorem caritatis tamen immixtam et coniunctam aeri id est fragili et passibili carni Unde dicitur. **Mathei xxvi.** Spiritus proptus est caro autem infirma Unde apostolus. **1. Corinthiorum. iij.** Habemus thesaurum in vasis fictilibus? **S**ecundo timet sancti propter suorum defectuum multipliciter. terra enim interius est caueznosa et spogiosa Sancti enim cum se introfuerint ad semetipsos reuolunt videtur eis vita sua multis defectibus plena non solum paruis sed etiam magnis. Sunt enim defectus vite velut concauitates terre Cauernae autem sunt concauitates magnae significantes defectus maiores Sed velut spogiositates pueri sunt culpe et defectus leuiore. Dum ergo facti in conspectu diuini iudicij vitam suam intrinsecus reuolunt velut terram concauitatibus sic vitam suam defectibus plenam esse recognoscunt. de quibus apud iudicem vehementer iudicari metuunt vnde **Ps.** dicebat Non intres in iudicium cum seruo tuo domine Similiter **Ie.** sub terra similitudine defectus humane vite considerans dicebat Aspexi terram et ecce vacua erat **Ie. iij.** **T**ercio timet sancti suarum cogitationum et affectionum impuritate a temptationibus impetuositate Nam sic terra in suis concauitatibus est diuersorum vaporum susceptiua et etiam ventorum quorum violentia aliquando dantur rupit et terre motus maxime iterum generant Sic etiam sancti viri quicquid ex suis defectibus vapores malorum cogitationum immundarum affectionum sentit et ventos libitantes. id est temptationes

relementes per quas cōcutiuntur
et interdū per cōsensum rumpun-
tur. et ita fit tēre motus. i. anime mo-
tus in peccatū **West. xi.** Apparuerūt
terre motus et turbatio super terrā
Timor mūdānorū assimilāt ter-
re motū q̄ semper fit ad latus et p̄
modū tremoris non fursū neq̄ de-
orsū. Sic enim vapor ille mouetur
qui terre motum facit. Sursum e-
nim dicitur deus esse de orsum infer-
nus. sed quasi ad lat⁹ ē nobis mū-
dus. mouetur ergo sursum qui ti-
met dominum. de orsum qui timet
infernu⁹. sed quasi ad latus mouē-
tur et tremunt qui timent mundū
et transitorias penas. Sed frequē-
ter peccatores timentes et fugien-
tes penas transitorias incurtūt pe-
nas eternas **Ps.** Cadent a latere
tuo etc.

Capitulū lxxx.

Tribulationes et amaritudi-
nes et quecūq̄ cōcussioēs
amicos dei nō dissoluūt. s̄
fortiores faciūt. **V**nde sūt similes ē-
re. que ut dicit **Heda** vndiq̄ ma-
ri emgūt. vndiq̄ q̄tūtur. et tamen
non dissoluitur sed potius solidat̄.
q̄ dū eius siccitas maris beneficio
humectatur partes tēre coadunā ē
que alias in puluere verterentur.
Sic ex t̄bulationum et amaritudi-
nū circumdatōe stillat̄ mētib⁹ ele-
ctorū humor solatiōis int̄ne qua
aīa volozatur solidat̄. et sic in seip-
sā tota coadunatur. ut p̄ irāz vel ī
patiētiā minime dispergat̄ **Psal.**
Firmauit orbē tēre qui nō omoue-
bit̄. Itē t̄bulationis amaritudo tu-
tiores reddit sanctos viros q̄ sol-
latiōis dulcedo. Sicut nauis tutior
fertur et natat in amara siue salsa
q̄ in dulci aqua. ex eo q̄ aq̄ amara
siue salsa grossior et grauior ē dulci

Vnde in ea natat ouum tērens. et
in mari palestine mortuo nichil vi-
uū imergitur **I**deo nauis ut dictū
est tutior fert̄ et natat in amara aq̄
q̄ dulci. Sic anima si habet amara
aquam tribulatiōis tuta esse potest
Quia aut est ei ad purgationē aut
ad augmentum meriti. **S**ed in aq̄
dulci consolationum dubitat ne p̄-
eas aut resoluatur aut forte in eis
principaliter p̄mies si quid fecisset
boni. **V**nde **Ps.** Remuīt corisola-
ri anima mea **E**t iterum **Sapient.**
xiiij. **T**ranseuntes mare per ratez
sc̄z patiētie libēati sūt. **I**tem tri-
bulatio assimilatur mari. **P**rimo
quia licet mare nō sit potabile vel
dulce quo ad gustū. est tamē quo
ad multa vtile et proficuū. **N**am
multaz infirmitatum est curatiū
Sanat em̄ ydropicos vlcerosos et
scabiosos. **I**ta etiāz tribulatio licet
non sit delectabilis sed penalis car-
ni in sensualitate. est tamen vtilis
et proficua spiritui. videlicet quia
sanat infirmitates mentis. **C**urat
em̄ ydropicos. i. auatos. vlcero-
sos. i. superbos. scabiosos. i. luxurio-
sos qui habēt pruritū carnis. quia
tribulatio castigat. **V**nde **Michee.**
vij. **P**ronciēt in pfundū maris om-
nia peccata. **S**ecundo q̄ mare q̄
uis ex se sit salsum et amarū. p̄ dul-
cediē tamē venaz p̄ quas facit tū-
situm est sui saporis variatiuum.
Similiter tribulatio licet videatur
amara ut in presenti. tamen prop-
ter dulcediē et patiētiā eorūz
qui eam t̄paliter et transitorie su-
stinēt mutabitur in eterni p̄mij
dulcedem **Judith. v.** **F**otes amari
oboulcati sunt eis ad bibendūz.
Tercio q̄ mare licet sit inq̄tū ē tū-
pp̄t̄ cōtinuum motum siue s̄stantie
a sua corruptione cōseruatiuum.

Sic tribulatio licet inquietet mentem vel carnem tamen conseruat eā a corruptione luxurie **Eccl̄i. xi.** Malicia vni⁹ hore obliuionē facit luxurie **Job. xiii.** Recedant aque de mari et fluui⁹ vacuefactus arefcat. Aque enim id est concupiscentie carnis recedunt de mari id est de amaritudine tribulationū. a tunc vacuefactus fit fluui⁹ id est luxurie fluxus. **I**tem tribulatio feruetem spiritum compunctionis gignit. et ventum vanitatis excludit. Cui⁹ exemplū est qd tempore estatis in parte septentrionali generatur spiritus multus. a vapor coarctatur qui facit terram tremere. **I**bi enim iuxta mare quasi cotidie terra tremit. et tam fortis est ibi motus equi l̄ hominis ita qd vasa plena liquoribus effunduntur. **V**nde quidam perforauit terram septentrionalem lancea longa. et exiuit ventus tātus qd fere diruit magnā domum. **P**er terram septentrionis intelligitur anima peccatoris frigida a colore caritatis. **E**st enim subsacens septem capitalib⁹ vicijs. q̄ tamē estate caritatis calefcente concipit spirituz multum cōtritionis. vapore compūctionis. et tremore humiliacōnis. ita qd vas cordis plenū liquore peccati euacuetur effusione cōfessionis. et interdū dū tractatione diuturne macerationis et afflictionis. excludit et exit ab homine vetus ois peccati a vanitatis.

Capitulum lxxxii

Trimitas diuinarum personarum in vnitatem essentie representatur generalit̄ in omnibus creaturis. **E**t hęc representatio in creaturis irrationalib⁹ vestigium appellatur. **Q**uehbet enim

creatura subsistit in suo esse et habet formam per quā determinatur ad speciem. et habet ordinē ad aliq̄ aliud. **P**er primū representat patrem. per secūdum filium. per tertiū spiritum sanctum. **I**tem in magnitudine creaturarum cognoscitur potētia patris. in dispositione filij sapiētia. in ornatu bonitas spirit⁹ facti. **I**tem in quolibet indiuiduo inuenies vnitatem speciem a vtilitatem. quorum primū cōuenit patri. secūdū filio. terciū spiritui sancto. **I**tem scriptura dicit qd omnia cōstituit deus in numero pōdere a mēsurā. **Sapi. xi.** **I**n omni enim creatura est vnitās veritas et bonitas. siue mod⁹ species et ordo. vt sic in omni creatura quo vna ostēderet principij vnitās et quo trina personarum trinitas. **I**tem inuenit in omni creatura qd ē qd discermit et qd cōgruit. **S**ed omnes iste distinctiones siue assignationes vestigij ad personarum trinitatem reduciēt vt p se est manifestū. **I**tem apparz representatio trinitatis in omnib⁹ substantijs. **N**az in omni substantia creata secūdū dyomisiū inuenitur essentia virtus et opatio. quorum p̄mū uenit patri. secūdū filio. tertiū spūi s̄cto. **S**pecialit̄ aut̄ reperit̄ sacre trinitatis rep̄ntatio in substantijs incorporeis et immaterialib⁹ scz in aīabus et in āgelis. **G**eneralit̄ aut̄ aīa i tres diuidit̄ spēs. que sūt vegetabil̄ que ē in plantis. sensibilis q̄ ē i brutis. et rationalis que est in hoībus. **S**z oībus trib⁹ cōpetit vna ratio aīe cōis. **E**t in vna cōi aīe ratione rep̄ntat̄ vnitās essentie. s̄ in triplici aīe distinctioe rep̄ntat̄ personarum distinctio. **S**z excellēti⁹ ad huc rep̄ntatio trinitatis ē in anima rationali scilicet ppter modum ymaginis

propter quam dicitur. quod homo ad y
 imaginem dei factus est. Nam sicut
 sunt in unitate essentie diuine tres
 persone. ita in vna essentia rationali
 anime tres potentie sunt. scilicet memo
 ria. intelligentia. et voluntas. yma
 go enim trinitatis diuine non inueni
 tur in homine nisi secundum mentem
In aliis vero partibus ostenditur i
 bi representatio solum per modum vesti
 gii. Sed ad huc trinitatis ymago at
 tenditur in mente. et magis secun
 dum actus dictarum potentiarum
 quam secundum potentias ipsas. Prop
 terea quod persone diuine distinguuntur
 processionem ubi a dicente et processionem
 amoris utriusque conuenientis. Verbum
 autem in anima sine actuali cogniti
 one non potest esse. ut **Aug⁹** dicit. **V**n
 principaliter attenditur imago tri
 nitatis in mente secundum actus
 prout scilicet ex noticia rei quam habe
 mus cogitando interius verbum co
 cipimus. et ex hoc in amorem proximi
 sumus. **S**ed quia principia actu
 um sunt habitus et potentie. vnum
 quodque autem est virtualiter in suo
 principio. secundario et quasi ex se
 sequenti imago trinitatis potest at
 tendi in anima secundum potentias
 et habitus prout in eis actus
 virtute existunt. **S**ed ad huc at
 tende quod imago non attenditur in
 noticia. vel in amore sui. vel alteri
 us rei. sed per respectum ad hoc quod
 est deus. quia scilicet mens potest me
 minisse intelligere et amare deum
 a quo facta est. ut dicit **Aug⁹**. **Q**ui
 a ut dictum est diuine persone disti
 guuntur secundum processionem
 verbi a dicente et processionem a
 moris. Verbum autem dei nascitur
 de deo secundum noticiam sui ipsius.
 et amor procedit secundum quod se
 ipsum amat. et manifestum est quod

diuersitas obiectorum diuersificat
 specie verbi et amoris. quod non est
 idem verbum de lapide et equo conceptum
Vnde attendit diuina ymago secundum
 verbum conceptum de dei noticia. et secundum a
 more exinde derivatum. **I**psa enim ra
 tionalis anima tribus theologycis virtu
 tibus perficitur. scilicet fide spe et carita
 te in via. **I**psa autem in propria tribus donis
 dotatabit. que sunt visio succedens fi
 dei. inhesio succedens spei. et fructio
 correspondens caritati. **V**nde patet
 quod in anima rationali est sanctissime
 presentatio trinitatis. et secundum esse
 nature et secundum perfectionem gratie et se
 cundum statum glorie. **A**d huc autem expli
 citior et nobilior representatio. trinita
 tis est que in angelis reperitur. **V**n **scilicet**
Greg⁹. **A**ngelus dicitur signaculum si
 militudinis. quod in eo similitudo diuine
 imaginis illuminatur expressa. et
 hec similitudo inuenitur in quolibet
 angelo. **R**epresentant etiam angeli
 sanctissimam trinitatem in comu
 ni. quod distinguunt omnes per tres ierar
 chias. a quolibet per archia adhuc
 tres ordines continent. **V**n deus est in throno
 nis ut maiestas. in cherubim ut veri
 tas. in seraphim ut caritas per quam nota est
 trinitas personarum. et sicut inuenit in
 aliis per archis. **I**tem apparet repenta
 tio trinitatis in substantiis corporeis et
 materialibus. **N**am in omni corpore secun
 dum **Ph⁹** tres dimensiones existunt.
 scilicet longitudo in linea. latitudo in sup
 ficie. spissitudo siue profunditas de
 esse in corpore. quod est eius dimensio
 proprie propria. linea est tantum produ
 ces. et ideo oportet per quam est principium
 non de principio. **L**inea enim secundum **Ph⁹**
 de esse produces. quod est principium a quo sup
 ficies fluit. de esse non produca. **Q**uia
 licet dicatur fluere a puncto usque ad pun
 ctum quod non est in continuo non lineam duceret
 tamen non potest habere a puncto

aliquā quantitatem cum punctū sit
indivisibile. **V**nde linea put conti
nua nō diuiditur in pūcta sed in p
tes cōtinuas. **E**t ideo phisic⁹ nō cō
siderat pūcta cum iste dimēiones
non fluant a puncto sed a materia
Corp⁹ ē vō tm̄ punctū. qz p̄fūdū
qd est p̄p̄riū corp̄i fluit a sup̄fici
ē. **A**lioquin idem pouceretur a se
ipso si in plano essent plures super
ficies. sed tamen dicitur corp⁹ nō
esse poucens quia nō est intelligi
bilis ultra corp⁹ alia species mag
nitudinis differens ab istis. **V**nde
p̄funditas siue corpus ogeuit sp̄i
ritui sancto quia ab aliquo p̄cedit
principio scilicet patre et filio. sed
nulla alia diuina p̄sona p̄cedit ab
ipso. **D**e quo etia⁹ dicit **A**postol⁹ .i.
Cori. 11. qz scrutat̄ p̄fūda dei. **S**up
ficies aute⁹ poucens et poucta ē.
p̄ducitur em̄ a linea et ipsa simul
cum linea p̄ducit ipsum corpus si
ue p̄fūditate⁹. et ideo cōpetit filio
qui nascitur ex patre et ab eo siml̄
et patre sp̄iritus factus p̄cedit. **I**
Item beata trinitas representat̄
in naturis. **C**ompetit enim ternari
us numerus omnibus rebus natu
ralibus. **E**t quia secundū pytago
ram esse completū in natura habz
principiū in medium et finem. **I**de
o pythagoras docuit deum natu
re p̄prietatibus eminentem cole
re ter i die. **Q**uia ipsa ognitio q̄ de
possibili ē perficitur tribus scilicet
sēsu quo manuducimur. ymagina
tione qua idagamus verū ex hīs
que nos manuducūt. et intellec
tu quo conspici⁹ inuentum. **I**ō
etiam honoramus deum ter securi
dum termegistum secundum tria
puncta emisperij id est mane meri
die et vespere. **V**nde lex pytagori
corum et xpianorū adorat ad ori

entem. **L**ex termegisti et mahūme
ti ad meridiem. lex moyfi ad occide
tem. **I**tem posita sunt a philoso
phis magnis i cultu dei tria. scilicet
adoratio p̄pter reuerentiam. thus
p̄t distributionem suauissime cog
nitōnis diuine et virtutum celesti
ū et terrestriū. ymn⁹ sedz pytago
ram p̄pter cōcentum celi. **I**tem ē
representatio trinitatis in celis .i.
in corporibus celestibus. **C**omputā
tur enim ab apostolo tres celi. qz
dicit se raptum ad tertium celum
p̄pterea quia in speris celorum tri
plex est differentia. **Q**uia est aliqd
relū mobile et stellatū sicut firma
mētum cum quo etiam computari
ē septē planetarū orbes q̄ sūt sub eo.
Aliqd vero ē mobile s̄ non stellatū
sicut cristallinū. vel si qd aliud sup̄
ipfū qd sit primū mobile secūdam
astrologos. **T**ertū aut qd nec ē mo
bile nec stellatum sicut empyreuz
qd est beatorum locus. **I**n celo etiā
relato ad terraz inuentur triplex
dimētio. sunt enim tres vie cōtinu
e scilicet longitudo a sursum in de
orsum vel ecōuerso. latitudo a dex
tro ad sinistrum. **A**ltitudo ab ante
ad retro. **I**gitur in celo ad terrā ve
lato. relatio circumferentiē ad cē
trū causat lōgitudinē ascēdēdo et
descēdēdo. **O**rdo vero signorū in cir
culo obliquo facit altitudinē qz ab
occidente in orientem facit ante.
sed retro est ab oriente in occiden
te. **A**lius vero motus facit latitudi
nem. .i. dextrum ad sinistrū. **I**te⁹
representatio sacte trinitatis i pla
netis ē. **A**ssignat̄ em̄ eis triplex cir
culus scilicet defrens. equās. et e
pycielus. **I**tem in eorū cursu didi
tur eē triplex gradus. **Q**uia quan
doqz planeta est retrograd⁹. quā
doqz direct⁹. quādoqz stationari⁹.

Nam quasi stationarius patet a nullo est procedens. sed quasi retrogradus est filius carne assumens. tunc enim sol retrocedit usque ad decimam lineam. ut figuratum est **Psalmus xxxviii.** .i. usque ad humanam naturam. que quasi decima est post nouem ordines angelorum. et in decima dragma figurata **Luce. xv.** Sed quasi directus est spiritus sanctus. qui missus est ad directionem fidelium. **Vnde Dominus.** Spiritus tuus bonus de duce meum. Sed precipue sancta trinitas representatur in sole. qui est maximus planetarum. In eodem sole secundum **Augustinum.** tria hec consideramus quod est. quod lucet. quod calet. Primum operatur patri. a quo filius habet esse et spiritus sanctus. secundum filio. et in spiritu sancto. **Item** est representatio trinitatis in locis. Est enim triplex locus deputatus creaturæ rationali. scilicet locus summus. .i. celum ubi sola leticia. et est infimus scilicet infernus. ubi sola tristitia. et est medius hoc est mundus in quo sunt summa speranda. et infima timenda. **Vnde Philosophus. ij.** In nomine ihesu donec genua flectatur celestium terrestrium et infernorum. In nomine ihesu ut dicit **Ambrosius.** tota trinitas representatur. quod ihesus interpretatur unctus. in quo intelligitur ungens. et unctio. et ipse unctus. ungens pater. unctus filius. et unctio spiritus sanctus. Et ideo in nomine ihesu olim in apostolorum scripturis credentes baptisabantur in nomine trinitatis. **Item** representatur trinitas in elementis. que distinguuntur secundum **Philosophum.** tripliciter. quod sunt simpliciter leuia ut est ignis. vel simpliciter graua ut est terra. vel mediocriter graua et leuia sicut aer. qui est grauis respectu ignis. leuis autem respectu aquae. et aqua que est leuis respectu

esse grauis autem respectu aeris. **Item** in elementis inueniuntur quodammodo alia trinitas respectu loci. quod solum tria elementa se contingunt in loco generati omnia. scilicet aer. aqua. terra. Aer enim non plus habet de natura grauis quam aqua de natura leuis. Specialiter autem ignis representat sanctam trinitatem. quia ignis apparet tripliciter. in flamma. luce. et carbone. **Item** quia ignis habet triplex esse. est enim ignis purus in propria specie. ignis coniunctus rei combustibili scilicet in aliena materia. et est ignis mixtus scilicet in re elementata. in qua secundum quosdam ignis et etiam alia elementa sunt actu. **Non** quo ad esse primum scilicet formam substantialem. sed quo ad esse secundum. scilicet quantitati suam que sunt reducte ad medium. et ideo sunt ibi sicut extrema in medijs. sed secundum aliquos nullo modo sunt ibi actu sed sunt ibi virtute. **Representatur** etiam trinitas beata in aere que distinguitur per tria inesticia. scilicet primum quod dicitur ethereum et medium. ac infimum quod dicitur aereum. In summo est calor et lux proprie ignis et solis propria. Similiter in infimo proprie repercussione radiorum a terra. In medio autem ad quod non potest pertingere reflexio radiorum est frigiditas et obscuritas. **Ad** etiam representat personas trinitatis. quod inuenitur aqua triplex. scilicet condensata ut in nube. congelata ut in glacie. vel liquida ut in fonte vel flumine. Est enim aqua unum ex illis tribus que testimonium dant in terra ipsi trinitati beatissime. **Io. v.** Tres sunt que testimonium dant in terra. spiritus. aqua. et sanguis. spiritus inquit sanctificationis. aqua inquit ablutionis. sanguis redemptionis. **Terra** quoque representat beatam trinitatem. dicitur enim **Psalmus.** quod erage limo. Quis appedit tribus digitis molem terre? per quos tres digitos intelligi possunt tres persone diuine

in orbe terre representate. Vnde et terra que inhabitatur tripharie a sapientibus est diuisa. Vnde vna dicitur asya. altera europa. etiam affrica est. Et terra asya mundi totius pars media a meridie per orientem usque ad aquilonem protensa a quadam muliere sic vocata. que apud antiquos regnum tenuit orientis ut dicitur ysid. Europa vero a septentrione usque ad occidentem est extensa. que sic vocata est ab europa filia regis libie. quam iupiter rapiens ab affrica duxit in cretam. hanc etiam partem orbis vocauit europam. Et sic in europa linguages sunt ut dicitur crisostomus. Affrica vero ab occidente usque ad meridiem est protensa siue porrecta. et secundum quosdam dicta affrica quasi aperta. eo quod soli omnino sit aperta et nulli quasi frigori sit subiecta ut dicitur ysid. Aliqui autem dicunt ab aser filio abraham ex certa causa esse dictam qui versus libiam dicitur duxisse exercitum et ibi victis hostibus consedisse. et affrica cum europa est totius orbis medietas. Quidam vero dicunt quod has mundi tres partes tres filii noe diuiserunt postquam egressi sunt de archa. ita ut semper sua posteritate futura occuparet asiam. paphet europam. et cham possideret affricam sicut dicitur glosa Gene. x. et idem dicunt crisostomus et ysid. plinius et alii plures concordant cum eis. ¶ Item beata trinitas representatur in motibus. Est enim motus secundum locum triformis. rectus circularis et obliquus. Itaque distinguitur motus secundum aliquos in naturalem. cuius principium est natura. et violentum cuius principium est ab extra. et animalis cuius principium ab intra. quia ab anima que mouet multipliciter. Itaque

in numeris est representatio trinitatis. Nam primum imperium est ternarius numerus. in quo perfectio primi representatur scilicet dei qui trinitus est et vnus. Ideo omnis res que habet ista tria scilicet principium medium et finem dicitur esse perfecta. utpote quia in ternario numero finis conformatur principio. et ideo sic dicitur philosophus primo celi et mundi secundum translationem arabicam. Per hunc numerum scilicet ternarium adhibuimus nosmetipsos significare vnum deum eminentem proprietatibus eorum que sunt creata. Vnde et hermes trimegistus ponit mundum perfici in tribus primarum. quod est impulsio vel implexio causarum. necessitate que est exequutio causarum per motum ad esse. et ordine qui est distributio cuiuslibet producti in locum et officium suum. ¶ Item numerus diuiditur in tria. quia numerorum secundum ysidorum alius linealis. alius superficialis. alius vero solidus. Linealis est qui ab unitate incipiens ordinate procedit. ut vnus duo tres. et sic in infinitum. Superficialis vero numerus est ductus in se vel in alium semel ut bis duo. bis tria. Solidus autem est qui ducitur in se vel in alium semel. et postea semel ducitur in totum. ut cum dicitur bis duo bis. ter tria ter. et sic de alijs. Vel alia distinctio numeri per tria est. quia numerorum alius digitus. alius articulus et alius compositus. Digitus enim continet numeros simpliciter ab unitate usque ad decem. Articulus continet decem et alios denarios. ut viginti. triginta. quadraginta. et sic de singulis. Compositus vero utrumque complectitur. ut vnde sim. duodecim. tredecim. et cetera

Itē repñtatur trinitas in figuris
 Nā prima figura dicitur rectilinea
 Nec est triangulus habens tres ā
 gulos equales diobus rectis. Cui
 compatur animax getabilis. que
 habet tres vires nutritiuam aug
 mentatiuam. et generatiuaz. Est
 ergo triangulus trib⁹ lineis inclu
 sus in tribus angulis extensus. et
 per tres species diuisus. qui sunt
 secundum Philosophum equilate
 rus. qui habet omnia latera equa
 lia. Ptocheles qui habet duo latea
 tantum equalia. et gradaiuz qui
 habet latera inequalia. Figura cir
 cularis representat trinitatem. q̄a
 deus est circulo similis. Dicit enim
 hermes sup̄dict⁹ q̄ monas gignit
 monadem. et in se suum reflectit a
 mor em. Quod quo ad nostrum in
 tellectum trahētes dicimus q̄ pat̄
 vnus vnū generat a genuit fi
 lium ab eterno. euz quo etiā simul
 ab eterno spirat spiritū sanctū. q̄
 est nexus et amor amborum Nam
 deus pater ab eterno se perfecte i
 telligit et itelligēdo se diligit. quā
 dilectionem extra se ad alium nō
 extendit sed in se reflectit. quia ad
 intelligentem et intellectu ad pa
 trem et filium a quibus p̄cedit ip
 sa dilectio ad modum circuli in se
 ipsum reflectit. Vnde omnino de⁹
 in essentia vnus pater intelligens
 et intelligendo filium gignens. et
 amor ab vtroq̄ p̄cedens et i vtrū
 q̄ se referens et reflectens. Prop̄
 q̄ trimegist⁹ fuit interrogatus q̄
 esset deus respondit. deus est spe
 ra intelligibilis. cuius centrū est s̄
 biq̄. circumferentia v̄o nulq̄. Nā
 quia deus corpus non est nec etiā
 esse potest. eo q̄ sūme simplex est
 quia omne perfectissimum oportz
 esse simplicissimum. eo q̄ poster⁹

compositibus sit omne compo
 situm. ideo ad differentiaz spere cor
 poralis dicit q̄ est spēa intelligibi
 lis. Vnde in centro q̄d est quid mi
 nimū et simplicissimum circumfē
 rentie compatum diuinam simpli
 citatem intellige. sed per circumfē
 rentiam que est maxima immēfita
 tem diuinam accipe. Est ergo sen
 sus descriptionis p̄ocē. dens est spe
 ra. i. principio carens a fine multa
 magis q̄ circulus siue spera. vt sic
 eius notetur eternitas. intelligibi
 lis vt notetur eius immaterialitas
 Cuius centrū. i. indiuisibilis et sim
 plex essētia vbiq̄ tota est. sed cir
 cumferentia eius. i. eius imēntas
 nulq̄ est. quia a loco comprehendī
 non potest. sic etiam circumferētia
 premi celi dicitur minime loco con
 tineri. quia si primum celum esset
 in loco cum locus sit terminus cor
 poris continentis vt Ph̄s in Phi
 sicis dicit extra celum aliud corp⁹
 esset q̄d celum includeret. et sic se
 queretur questio de illo alio corpo
 re et sic de alijs. et ita p̄cederetur
 in infinitum quod est incōueniēs.
 Vnde secundum Alexandrum vlti
 ma spera nullomodo est in loco.
 sed Auerrois dicit. q̄ licet vltimū
 celum non sit in loco per se id est
 secundum circumferentiam. est ta
 mē in loco per accidens ratione cē
 tri cēa quod mouetur q̄ ipsuz cen
 trum habet fixationem in loco. Sed
 rationabilius videtur dictum The
 misty scz q̄ vltima spera etiam se
 cūdm circumferentiam dicit esse i
 loco rōne p̄m. q̄ ptes mutāt lo
 cū s̄stātia et rōne. licz nō actu sed
 potētia tm cū nō sit ps actu diuisa
 Si enim eiset pars celi actu diuisa
 tunc esset actu in toto sicut in loco
 Vnde quia ali quid dicitur de toto

ratione ptium. inq̄tum ptes vlti
me sperere sunt in loco in potentia.
tot. vltima sp̄ca est in loco p acci
dens ratione partiu. quod sufficit
ad motum circularem. **Quid autē**
sit de spera corporali. de deo tamē
qui est sine quantitate imensus et
omnino indiuisibilis. hoc est veruz
q̄ nullo apprehendatur loco. Sic er
go deus d̄z spera ppter suam eter
nitatem. intelligibilis ppter suam
immaterialitatem et dicitur habe
re centrum ppter suam simplicita
tē. vbiq̄ totus ppter suā indiuisibi
litate. et dicitur esse nusq̄ id est
a nullo loco comprehensus prop̄
fitam immensitatem. **Item** rep
sentatur trinitas in consonantis
musicis. Sunt enim musice tres p
tes. scilicet armonica richmica et
metrica. **Item** armonica fit t̄pliri
ter. Nam secundum p̄fidorū omnis
sonus armonicus aut vocē et itur
scilicet per fauces. aut flatu scilicet
p fistulas. a pulsu sicut p timpana
psalterium et citharam et huiusmo
di. Pulsus importat potentiam pa
tris. vox refertur ad sapientiam fi
lii. flatus ad bonitatem viuificati
uam spiritus sancti. Sic patet qz
beatissima trinitas in omnibus licet
vario modo representatur suis ef
fectibus. q̄ deus omnium actō ē
non solum vt vnus sed etiam vt ē
nus. ex quo omnia. per quē omni
a. in quo omnia. cui sēp sit honor
et gloria et erit in secula.

Capitulum. lxxxi.
Uerbu dei assimilatur lumi
iuxta illud ps̄. Lucerna pe
dibz meis verbum tuum et lumen
semitis meis. et hec similitudo attē
ditur quantum ad septē. P̄mo qz
lumē est diuersorum corporum di
uersimode penetratiuuz. Vñ actō

pspectiue dicit q̄ lumē est t̄plexū
scilicet reflexū fractū et directū. Reflex
um sic a speculo et alijs politis cor
poribus q̄ lumē a se receptū reiciūt.
Et tales sunt qui verbū dei audiūt
sed ipm̄ auditū reiciūt. Et cōtradiē
do l'otra faciendo. s̄m̄ illud **Iob.**
xxxiij. Ipsi fuerunt t̄belles lūmī.
vel reiciunt illud obhuiscendo. s̄m̄
illud **Ia. i.** Cōpabit viro considerā
ti vultū natiuitatis sue in speculo
ps̄. Proiecisti sermones meos re
tro: sū. sed **Lu. x. d̄z.** Beati qui au
diunt v̄bū dei et custodiunt illud
Aliud est lumen fractū. sicut quan
do lumen venit ad corpus aliquan
tū d̄fū vel durū. Tale em̄ corpus
lumē in se recipit. s̄ ppter materiā q̄
omnino nō obedit vt transire lumē
possit lumē nō recte incedit s̄ ab i
cessu v̄tō diuertit. et tal' iness̄ d̄z
fractio radij. Sic frangit v̄bū dei in
h̄is qui audiēdo ipm̄ suscipiūt sed
nō obediūt faciēdo. Vñ nec recte ip
m̄ suscipiūt. et ideo d̄z **Ia. i.** Estote
factores v̄bi et non auditores t̄n
fallētes v̄lsm̄ipes **Mat. vi.** Vide
ne lumē qd̄ in te ē tenebre sit. Na
res quā radij nō penetrēt licet ex v
na pre vbi lumē recipit sit illuina
ex alia t̄n ad quā nō tr̄nsit remang
tenebrosa. Vñ tales licet illum
nentur in eo quod audiunt. tamē
tenebrosi sunt in eo quod non faci
unt. Tercium lumen dicitur dire
ctum quando non repellit nec ma
teriam inobedientem reperit. sed
libere transit. et operationes p̄fec
tas facit. Sic simili modo etiaq̄ ver
bum dei est cum diligenter et p̄fec
te auditur ac deuote. quia t̄nc m̄
moriter retinetur et obediēter. ac
sollicite impletur. Vñ de tunc p̄fē
ctam operationem facit. quia ad e
ternam beatitudinem perducit.

scdm illud **Jacobi. i.** Si quis p̄spex-
erit in lege perfecte libertatis. nō
auditor obliuioſus factus. sed fac-
tor operis vel verbi. hic beatus in
facto ſuo erit **Psalmiſta.** Deducz q̄
ſi lumen iuſticiam tuaz. **Nā** lumen
huiuſmodi trāſeundo deducit a p̄ri-
cipio ad mediūz et de medio ad ex-
tremūz. **Sic** verbum dei quādo au-
ditur autē. retinetur corde. perfici-
tur opere. tunc iuſtificat hominez
et dignum reddit eterne beatitudi-
nis. ¶ **Secundo** quia lumen eſt for-
marum vel figurarum declaratiuū
et maniſtatiuū. ſic verbuꝝ dei ma-
niſtāt nobis formas a figuras vi-
riozuz et virtutum **Ephē. v.** Omne
quod maniſtāt lumen eſt. ¶ **Ter-
tio** quia lumen eſt oculozū letificati-
uū **Eccē. xi.** Dulce lumē et delecta-
bile eſt oculis videre ſolem. **Sic** v̄-
ba dei interiores oculos anime illu-
minant ipſamq; letificant et delec-
tant **Pro. xv.** Lux oculozum letifi-
cat animaz. ¶ **Quarto** quia lumē
eſt egris oculis odioſūz et moleſti-
e illatiuum. Similiter verba dei in
hominib; prauē diſpoſitiſ ſūt mo-
leſta **Jo. iij.** Dilixerūt homiēs ma-
gis tenebras q̄ lucē. erāt enim
eozū opera mala. ¶ **Quinto** quia
eſt pigricie excitatiuū. **Nam** lumē
dei adueniens excitat mētez ad ſu-
gendum a lecto peccati. et etiā ad
bene operandum **Pſai. lx.** Surge
illuminare iheruſalem ac. ſunt em̄
verba bona quaſi ſtimuli **Eccē. xij.**
Verba ſapientū quaſi ſtimuli. ¶
Sexto quia lumen eſt formaruꝝ et
ſpecierum in ſuperficie ſpeculi vel
alterius corporis poſiti impreſſiuū
Nā lumē polite materie ſupficieꝝ p̄-
tingens in āgulis equalibus ſe re-
flectit. et om̄ū ſubiectoruz foꝛmas
imp̄mit. **Vnde** qd eſt extra ſubſtā-

tiā in ſuperficie collocaſ ſpeculi per
ymaginē et figuram. **Sic** etiāz p̄
verba dei imp̄mūtur mentibus ho-
nū diuerſe cogitationes et affectio-
nes quaſi diuerſe ymagines. **Nam**
quādoq; verbum dei auditum mē-
tes audientium eleuat in contem-
plationem et amorem celeſtium. quā-
doq; etiā imp̄mit timorem ſuppli-
tiorum infernaliū. quādoq; etiā
contemptum et deſpectum om̄ium
mūdanozum. quādoq; fugam et o-
dium om̄ium vicioꝝum. ¶ **Et** hec
p̄cipue facit verbum dei in menti-
bus politis et a peccatoꝝum rubigi-
ne terſis. **Vnde** hoc eſt lumen ſapi-
entie qd mentes multipliciſ infor-
mat **Sapient. vi.** Diligite lumen ſā-
pientie. ¶ **Septimo** quia lumē ſecū-
dum diſpoſitionem materie quāz
ſubintrat eſt variationis ſuſceptiuū
Nāz eius claritas intenditur ī ma-
teria perſpicua et pura. et remittit
in materia ſeculenta. **Sic** verbum
dei in mente pura et terſa a vicis
lumen ſapientie plurimum inducit
Sed in mente impura et ſeculenta
peccatis lumen ſapientie vel grati-
e non imittit. **Iteꝝ** in diaſana ma-
teria quia obſtacu- lum non inuenit.
ideo per eam irradians p̄prios ſul-
gores exprimit et oſtendit. **vt** **Dio-
niſius** dicit. et quanto perfectius
in illa profundatur. tanto latiꝝ ex
ea reſuſa ad alia deriuatur. **Dum**
autem lumen materie groſſe inſū-
ditur. imperfecte ab ea recipitur. **Vn-
de** ſolum ſe diffundit extrinſecus.
Sic verbuꝝ dei in mente peruia nō
habente opacitatem vel groſſicieꝝ
materialis amoris fulget vel ſplē-
det. ſecunduꝝ illud **Thō. xij.** Lu-
ce ſplendida fulgebis. id eſt non ſo-
lum in te ſplendida eris. ſed etiā
alijs per doctrinā vel bonozū opm
l in

exempla fulgebis. secundum illud
Mathei. quinto. Sic luceat lux ve-
 stra coram hominibus ut videant
 opera v^{ra} a c̄. Vnde de talibus di-
 citur Baruth. iij. Stelle dederunt
 lumen in custodijs suis. Stelle em̄
 sunt mundissime substātie. et lumē
 a sole p̄cipiunt quod alijs refūdūt
 Sed in mēte vbi est densitas amo-
 ris materialis et temporalis lumē
 diuini verbi solum exterius in au-
 ditu percipitur. et si aliquo modo
 ad cor transeat non ibi figitur vel
 aliquid operatur. sed citius a con-
 trario facti siue affectus repellitur
 Sic lumen a grossis vel compactis
 corporibus repulsam patitur. nec
 ad interiora admittitur etiam si in
 superficie esse videtur. ¶ Item ver-
 bum dei assimilatur ipi radio sola-
 ri. ex cuius reflexione generatur
 flamma ignis. ut dicit h. Math.
.i. Sol refulsit qui prius erat in nu-
 bilo. et accensus est ignis magn⁹
 ac Ita frequenter diuinum verbū
 generat in mente hominis mirabi-
 lem flammam amoris Psalmista.
 Eloquium domini inflāmauit euz.
 Et nota q̄ radius inflātionem
 causans oportet q̄ sit a corpore ter-
 minato solido et firmo. i. pmanen-
 te. Vnde radius solis in aqua fluē-
 te inflātionem vel igitonem
 causare non potest. ex eo q̄ huius
 modi aqua non est solida. nec per-
 manens. nec etiam terminata. et idē
 nullam formam retinens. posset
 tamen fieri in aqua contenta in a-
 liquo vase valde rotundo et solido
 et termināte et quiescente. puta in am-
 pulla v^l h^udi. Et ita similiter etiam
 ad hoc ut ex verbis diuinis cor ho-
 minis inflāmetur oportet q̄ sit ter-
 minatum per inquirendi sobrietā-
 tem. scilicet ut non plus velit saps

te q̄ oportet. sed sapete ad sobrie-
 tatem. ¶ Item oportet q̄ sit soli-
 dum id est non contractus siue ob-
 liuiofum. ut scilicet quod ex vna
 parte recipit ex alia parte effun-
 dit. Vnde dicitur Ecclesiastici. vice-
simo primo. Cor fatui quasi vas a-
 fractum omnem sapientiam non
 tenebit. Vel debet esse solidum. i.
 non molle. quia quodcumq̄ molle
 est sicut facilius impressionem re-
 cipit. ita facilius amittit. Et talis
 est qui sicut facilius ad verbum dei
 accenditur. ita facilius exstingui-
 tur. ¶ Item oportet q̄ sit perma-
 nens. ut non ad tempus credat et
 in tempore temptationis recedat.
 secundum illud Johannis. quinto
 Si manseritis in sermone meo vere
 discipuli mei eritis a c̄. Cor ergo
 quod habet stabilitatem et solidi-
 tatem vehementer inflāmatum et
 incenditur per diuini eloquii id est
 sacre scripture radium Luce. vice-
simo quarto. Cor nostrum ardens
 erat in nobis dum loqueretur no-
 bis in via et cetera ¶ Item verba
 dei frequenter predicata assmilan-
 tur scintillis ¶ Primo quia scintil-
 le habent igneitatē. Nam scintil-
 la est modica ignis p̄tula ex ma-
 teria ignita. caloris impetu resolu-
 ta. Quia scilicet ex mente celestis
 desiderij vel superm̄ zeli igne accē-
 sa. verbum deuote pdicantis egre-
 ditur euz impetu feruoris. quo mē-
 tes audientium succenduntur et in-
 flāmat. s̄m illd̄ Eze. .i. Scintille q̄si a
 spect⁹ eris candentis. Nā ad modū
 eris candentis ut dicit Gregori⁹ vi-
ta predicantium sonat et ardet. ex
 quo scintille procedunt id est verba
 ignita ¶ Secundo verba dei frequē-
 ter audita assmilatur scintillis va-
 riōe mobilitatis. q̄ h̄nt mobilitatē.

quia scintilla mox ut resoluatur hinc
 sum mouet. sed dū ex partib⁹ ter-
 restribus grauiatur ad centrū ite-
 rum reclinatur. et ideo scintille di-
 scurrunt nunc ascendendo nunc de-
 scendendo **Sapient. in.** Tanq̄ scin-
 tille in arundineto discurrent. Sic
 sancti predicatorum nituntur p̄ su-
 um uerbum corda audientium ad
 celestia eleuare. et tunc eorum uer-
 ba sunt ut scintille ascendentes. s̄
 interdū p̄ auditorū ibecillitatē
 roguntur ipsa uerba que predicant
 temperare. et ea potius auditorum
 fragilitati q̄ sue audiatū cōcorda-
 re. et tūc eorum uerba sunt quasi
 scintille descendentes. sic faciebat
Apostolus Roma. octauo. **Huma-**
num dico propter infirmitatē car-
nis uestre. Interdum etiam ea te-
 perant propter infirmitatem pro-
 priam. secūdu illud **Corintho. xij.**
Pareo autem ne quis existimet a-
liquid esse supra id quod uidet in
me aut audit ex me. **Tercio** q̄
 scintille habent luminositatem. sic
 sanctorum predicatorum uerba il-
 luminant audientium corda ad cō-
 siderandū dei opera **Ecci. xlij.** De-
 siderabilia omnia opera eius et tā-
 q̄ scintilla que est considerare. **Quarto**
 quia scintille habent uir-
 tuositatem. Ex modica enim scin-
 tilla fit sepe maximus ignis. Ita si-
 militer ex breui predicatione p̄mo
 aliquādo ex breui sermone sequi-
 tur magnus fructus **Ecclesiastici.**
xi. Ab scintilla una augetur ignis
Vnde Actu. x. dicitur. q̄ predicantē
 Petro cecidit spiritus sanctus
 super omnes qui audiebāt uerbu
 dei **Sapientie ij.** Sermo scintille ad
 rōmouendū cor nostrum. **Itē**
 uerba dei assimilantur guttis a stil-
 lis rosas et pluuie. **Vnde Deutro.**

xxij. **Cōcrestat** ut pluuia doctri-
 na mea. fluat ut ros eloquiū me-
 um. quasi p̄mber super herbas. et
 q̄si stille sup̄ gramina **Ecclesiastici**
.i. **Guttas pluuie id est uerba doc-**
trine celestis q̄s diminuerunt. Nā
 sicut sapientie eius non est nume-
 rus. ita nec uerborum eius. **Gutte**
 etiam siue stille terram humectāt.
 radices igrossant. semina fructūāt.
 plantas et arbores vegetāt. pisces
 ī mari recreāt. ostreas īpinguāt.
 ac in eis margaritas generant. in
 super etiam lapides cauant. Ita si-
 militer etiam uerba diuina audita
 deuote uel lecta animarū humectāt
 deuotione. radices cordis. id est
 cogitationes et affectiones ingros-
 sant augmētatione. semina id est
 bona proposita fructuant operati-
 one. plantas et arbores id est noui-
 ter conuersos et penitentes qui de-
 bent fructus dignos penitentie fa-
 cere. vegetant. id est confortāt spi-
 rituali refectioe. pisces ī mari. i.
 positos ī amaritudine et tribula-
 tione recreant interiori consolatio-
 ne. ostreas id est claustrales et ī-
 elusos impinguant religiois obser-
 uatione. ac in eis margaritas puri-
 tatis generant sollicita castificatio-
 ne et emendatione. **Item lapides**
 id est lapidea et dura seculariū cor-
 da et peccōru emolliunt et cauāt.
 id est ad compunctionem et peni-
 tentiam disponunt frequēti audi-
 tione. sicut gutta cauat lapides nō
 ui sed sepe cadendo.

Capitulum lxxij.

Queginum sanctatum pet-
 sectio assimilatur circulo
 galaxie propter quatuor.
Primo p̄t decorē et pulchritudine
 l m

Nam galaxia ē circulus celestis ce-
 teris circulis pulchrior. Et similit̄
 de virginitate dicit Ciprianus. q̄
 ē flos ecclesiastici germinis. deus
 atq; ornamentum gratie spiritua-
 lis. a illustrior portio gregis cristi.
 Et ambrosius de ipsa dicit i libro
 de virginitate. pulchritudinē quis
 potest estimare maiorem decore
 virginitatis. Que amatur a rege.
 probatur a iudice. dedicatur a do-
 mino. cōsecratur deo. semper spon-
 sa. semper innumpta. Vñ nec amor
 fratrem habet. nec dampnum pu-
 dor. **S**ecundo propter honorem.
 Est enim virginitas tanto honora-
 bilior q̄nto sublimior. Cuius autē s̄b-
 limitatē ostēdit galaxie sit⁹. q̄ me-
 dium tenet inter duas partes celi
 mequales. virginitas similiter me-
 dium celi tenet. Namq; angelis de-
 betur et hominibus. inter quos
 quasi media est virginitas. habens
 cū hominibus cōmunem carnis fra-
 gilitatem. Sed cū angelis habet cō-
 munem et quasi supra homines in-
 corruptionis itegritatem. Prop-
 ter qd̄ dicit. Iero. q̄ in carne pre-
 ter carnem viuere angelicum est
 non humanum. Damascen⁹ dicit
 q̄ abstinentia a nuptis est ange-
 lorum. imitatio. Dicit em̄ Ptholo.
 in almagesti libro octauo ca. 11. q̄
 circulus galaxie duplex est. Vnus
 quasi intra alium. et ille qui est in-
 tra continuus videtur. incipiens a
 pedibus geminorū. et regirans in
 geminos per p̄cipium sagittarū.
 Et alter est supra illum non vbiq;
 coniunctus ei. sed in aliquibus p-
 tibus coniunctus ei. et in aliquibz
 distinctus ab eo. et iterum ille ex-
 terior circulus non videtur d̄mino
 continu⁹ ab aliquo puncto in p̄-
 ctum idē. sed in multis locis vide-

tur intersectus. Similiter etiā du-
 plex est perfectio siue icorruptio v̄-
 ginalis. Vna interior in proposito
 mentis. et hec continua et perpetua
 debet esse. Alia est extra virgini-
 tas scilicet carnis. et hec internum-
 pitur seu corumpitur per violen-
 tiam absq; consensu mentis. et tunc
 nō amittit meritū v̄ginitatis. sic
 dixit sancta lucia. Si me inuitā s̄-
 ceris violari. castitas michi dupli-
 cabitur ad coronam. **H**ec autē du-
 e itegritates in quibusdam inue-
 nuntur coniuncte. quia vtramq;
 habent in quibusdam disiuncte. i.
 itegritas carnis sine itegritate
 mentis vel conuerso. **T**ercio v̄-
 ginitas assimilatur galaxie p̄tē cā-
 dorem. Nam galaxia quendam cā-
 dorem habet. et idē vocatur via
 lactea siue circulus lacteus. et iste
 candor competit virginitati. que ē
 candor lucis eterne. vt dicitur Sa-
 pientie. vii. Quedam sunt que ha-
 bent lucem et incorruptibilitatem
 eternam. id est interminabilem vt
 sol et stelle. et sic habebunt corpo-
 ra sanctorum post resurrectionem
 que erunt sicut stelle in perpetuas
 eremitates. vt dicitur Dame. xii.
Quius autem eterne lucis et incor-
 ruptibilitatis est quidam candor
 virginitas carnis in qua nichil co-
 inquinatum. incurrit. vt habetur
Sapientie septimo. Est em̄ in car-
 ne corruptibili perpetue incorrupti-
 onis meditatio vt dicit Augusti⁹
Ecclesiastici. quadragesimo tercio
Pulchritudinem decoris eius am-
 mirabitur oculus. **Q**uarto prop-
 ter splendorem. Nam galaxia inf-
 omnes circulos celestes meliorem
 habet claritatem. In locis enim il-
 lis vbi videtur galaxia sunt stelle
 multe parue quasi cōigue in q̄bz

diffunditur lumen solis omnino lumine. et magis refulget fulgor ille. et ibi materialis est pars orbis id est spissior. et ideo aptior ad tenendum lumen et terminandum visus. et ideo aptior locus iste magis radiosus. Similiter virgines in celo habent singularem splendorem glorie. Nam virginitati debetur aureola. Unde corpus virginie um est in celo sicut circulus splendorum stellarum. **Psalmus .xxij.** Stelle celi splendor earum. **¶ Qui** to propter fixationem. Nam galaxia ut dicit **Philosophus** in libro **Meteor.** non procedit ab uno loco orbis. quod intelligitur quantum ad apparentiam propter motum tardissimum. quia in rei veritate compertum est. quod galaxia mouetur motu stellarum fixarum. scilicet in centum annis uno gradu. Et hec immobilitas competit virginibus sacris. que ita inhererunt christo quod nunquam ab eo poterunt separari **Apostolus** ad **Roma.** **vij.** Quis nos separabit a caritate christi?

Capitulum .lxxxvij.

¶ Tertium perfectio similis est arcturo. de quo dicitur **Job .ix.** Qui facit arcturum et orionem. Nam arcturus a septem stellis in axe fixis et in se reuolutis constituitur ut dicit **ysai.** Hoc ergo signum septem stellarum significat in anima perfectionem septem virtutum propter quinque. Primo propter numerum. quia ut septem sunt stelle illud signum decorantes. ita sunt septem virtutes animam perficientes. scilicet secundum septem que in nobis regenda sunt. tria ex parte anime. et quatuor ex parte corporis. Anima enim constat ex tribus potentibus. corpus vero ex quatuor

elementis. Nam ex parte anime prima est vis rationalis. que illustratur fide ad cognoscendum verum. Secunda est vis irascibilis. que erigitur spe ad malum declinandum. Tertia est vis concupiscibilis. que incenditur caritate ad diligendum bonum. Sed quo ad quatuor elementa ex quibus constituitur corpus. primo in igne fulgente accipe iustitiam. de qua dicit **Philosophus** in secundo **Ethico.** quod est preclarissima virtutum. Et sicut ignis purgat feces metallorum. ita iustitia purgat vicia malefactorum. In aere vero illustrante et viam qua eundum est ostendente accipe prudentiam dirigentem. In aqua ardore refrigerante et terram ne dissoluitur in puluerem suo humore continente accipe temperantiam. ardorem concupiscentie restringentem. et carnis continentiam conseruantem. In terra percussa undique aquis et tamen immobiliter permanente accipe fortitudinem in periculis roborantem. Iste ergo girus arcturi est quem nulla hominum potest violentia dissipare **Job .xxxviij.** Numquid girum arcturi poteris dissipare? **¶** Secundo reputat harum virtutum perfectio propter situm. Nam si dicitur **Gen.** inter omnes circulos superiores altior est circulus arcturi. et polo et stellis altissimis stelle eius sunt vicine. Et nos per altitudinem dictarum virtutum maxime approximamus deo et angelis beatis qui sunt in celo. **¶** Tercio propter aspectum. Apparent enim stelle ille radiosae et rutilantis forme. Quarum quatuor anteriores in modum quadranguli alteris lateribus ordinantur. Tres vero sequentes stelle in modum semicirculi ordinantur et disponuntur

Similiter et hęc virtutes quando in homine sunt euidētium operum ratione se ostendūt. Sed prime quatuor quadrangulares sunt quatuor cardinales virtutes quibus humana vita ex quatuor lateribus ordinatur et roboratur. Nam prudentia diriguntur in eligendis. temperantia disponuntur in utēdis. fortitudine roboratur in sustinendis. iusticia vero in distribuendis. Alię vero tres que quasi semicirculū faciunt sūt tres virtutes theologice. que nos in presēti vita respectu perfectionis patrię non ex toto sed ex parte perficiunt. et ideo non totum circulū sed quasi semicirculū faciunt. Nam ex parte fide cognoscimus. spem in profecto tenem. caritate diminute diligimus. Quarto propter motum. Nam ille stelle sub polo circa axem locatę semper sicut dicit Gregorius vertuntur circa axem. sicut vasa circa stipitem. Et hinc est quod ille circulus vocatur vasa maior sicut Macrobius dicit. Item sicut dicit Gregorius. ille circulus semper vertitur et nunquam ad yma dimergit. Et quando tres stellas eleuat. quatuor ad yma declinat. Et e converso. cum quatuor sursum erigit. tres alias ad yma submittit. Quia videlicet hęc virtutes semper circa rectum se vertunt. et nunquam ab eo recedere vel ad yma seu obliqua vitiorum tueri permittunt. Et quia. in ad contemplationem scilicet theologice. quatuor vero cardinales ad actiuam vitam pertinent. cum ille dimittuntur. iste leuantur et e converso. Quia quanto magis contemplatiue insistimus. tanto magis emittimur in actiuam. propter quod dicit Beda. quod contemplatiua est est ab omni actione quiescere. Quinto virtutes assimilantur artu-

ro propter effectum. Nam arcturus dicitur ab artando. quia suo frigore artat et constringit terram. Unde dicit Job. xxxvii. Ab interioribus egreditur tempestas. et ab arcturo frigus. Ipsa enim parte surgit frigus propter elegantiam calore solis. frigore vero porci artantur. Similiter etiam quod in istis virtutibus est perfectus. totaliter refrigerat contra terrena. et coartat quantum potest poros terre. id est necessitates corporis. secundum illud Ap. i. Thi. vi. Habentes alimenta et quibus tegamur hęc contenti sumus. Item septem virtutes assimilantur septem planetis. Nam Luna que est primus planeta versus terram. et partim umbrosa noctis tamen illuminatiua et roris generatiua presentatur fides. que est omnium virtutum prima. Et licet sit enigmatica. est tamen intellectus ab erroris tenebris purgatiua. et roris. id est doctrine celestis ad ministratiua. vel roris. id est diuine gratie impetratiua. Venieri autem qui preedit sole et etiam die. et ex diei approximatione habet egros erigere. assimilatur spes. que nunc preedit verum sole et eternum diem. et confortat animum deficientem quousque pueriam ad patrem. Soli autem inflammanti et omnia decorati assimilantur caritas. qua corda inflamantur. et opera deo deuota et accepta efficiuntur. Mercurio et dicitur esse animam disponere ad sapientiam et eloquentiam assimilatur prudentia. Marti cuius dicitur esse ad animositatem disponere. et sic animam delectam erigere et ad bella prepare assimilatur fortitudo. et est temptationes ostendit a viriliter ferre. Ioui et est omnibus prouidere assimilatur iusticia que omnibus prodest. dum bonos defendit. et malos

corrigit. et refrenat a noxys. Sa-
turno autem qui est planeta frigi-
dissimus. et cuius est calorē firma-
menti vel solis in istis inferioribus
temperare. assimilatur temperati-
a. que habet estuantes passiones et
cōplexiones in corpore humano
temperare. ¶ Item de quatuor vir-
tutibus cardinalibus siue de vsu ip-
sarum instruit nos tempus. Nam
primo quidem instruit nos tempus
de vsu prudentie. Est enim homini
prudentia tripliciter necessaria. ¶
Primo in agendo quia sicut dicit
Philosophus. vi. Ethicorum. Prudentia est
recta ratio agibilium. Pertinet igitur
ad prudentiam ea que agit me-
surare secundum mensuram debite
rationis. et de hoc nos instruit tempus si-
cut dicit Aristoteles in libro de quibus
essentibus. quia est mensura rerum mu-
tabilium. Unde quod omnis actio ho-
minis est cum tempore et mensura.
debet prudens in actionibus suis se-
tempori conformare. ut scilicet om-
nia faciat cum debita mensura. Itaque
docet nos tempus ordinate operari
vnum post aliud. quia tempus sic
dicit Philosophus i. iiij. Philosophorum est nu-
merus motus secundum prius et
posterius. et hoc ad prudentiam per-
tinet. scilicet non omnia simul vel-
le agere. sed ordinate vnum post al-
iud. Unde Ecclesiasticus. xi. Fili ne in multis
sint actus tui. Et ideo metricè dicitur
Pluribus intentus minor est ad
singula sensus. ¶ Secundo necessari-
a est prudentia in disponendo. Et hæc
docent nos habere tres partes tempo-
ris. quibus tres partes prudentie ad-
aptantur. Diuiditur enim tempus
in presens. preteritum et futurum.
Et secundum hoc assignat tullius tres
partes prudentie. scilicet memoriam in
recognitione preteritorum. Intelligē-

tiam in ordinatione presentium. et
prudentiam in provisione futurorum.
De quibus dicitur. xxxij. Vtinam sa-
perent scilicet preterita. et intelli-
gerent presertim. ac nouissima pro-
viderent. i. futura. ¶ Tertio necessaria
est prudentia in cauendo scilicet fu-
tura pericula. et ad hoc sollicitat nos
temporis alterabilitas. Nam tempore
nichil alterabilius. et ideo corpori
nichil est periculosius. Quia dicit
Proceras Mutationes temporum max-
ime generant morbos. Subita enim
mutatio caliditatis in frigiditatem
corpora alterat et mutat. Et ideo qui
a natura non patitur repentinis mu-
tationibus. subita mutatio temporis
est causa infirmitatis. Sunt enim pre-
cipue quatuor temporis qualitates. Qua-
rum distemperantia causa est suo mo-
do corporalis quam spiritualis infirmi-
tatis. a quibus quia moderna tem-
pora precipue habundare videntur
summe debet cauete homo sapiens.
videlicet calidum frigidum humidum siccum.
Que quia his modernis temporibus
exemplariter loquendo omnia simul inor-
dinate habundant. videntur adesse
tempora de quibus predixit Apo-
stolus Instabunt tempora periculosa. Estu-
at enim tempus nunc ardore inordi-
nato. i. desiderio peccandi. Psalms. ix.
Successa est quasi ignis impietas. Itaque
habundat frigiditas malicie et ini-
quitate ex defectu caloris vitalis
et ordinati scilicet caritatis. Mat. .
xxij. Abundabit iniquitas. et
frigeat caritas multorum. ¶ Thimo-
theus. iij. Erunt homines seipsos amantes.
vix hodie amatur aliquis propter deum.
sed propter proprium commodum. Unde
omnis amor est recipiens in seipsum.
et ideo oportet ut remittatur in pro-
ximum et in deum. Item est superabun-
dantia siccitatis que fit per ignorantiam

que deficiat humorum vitale in mūdo. **V**nde scdm **Bern.** Ingratitudo est ventus vrens rorem gratie fluēta misericordie. renas pietatis exsiccat. **Thimo. in.** Erunt homines ingrati scelesti sine affectiōe. **E**t ideo mūdus est hodie ī pede staturae vbi coniungebatur ferrū teste. **Damie. n.** Quia scz circa finem mūdi erunt homines sine federe et sic ei ab humore gratie. **T**ertio est itē perantia noxii humoris voluptatū carnaliū. in quibus homines pro posse habundant. **Thimo. in.** Erunt hoīes magis amatores voluptatum q̄ dei. **S**ecundo tempus i ducit nos ad iusticiam. cuius est cōmunitatē seruare sine psonarū acceptione. **V**anc cōmunitatē iusticie tēpus p̄cipue seruat. quia nichil est eo cōmuni⁹ et omnib⁹ equalit̄ est cōmune. **V**nde nequissimi sunt v̄surarij. qui eo quod deus fecit cōmune vtuntur v̄surarie dum tps a hys vendunt. **S**unt autē q̄ nichil cōmune esse vellent vt cupidi. **A**lii vero q̄ et si quandoq; cōmunia distriuant. tamen amore p̄cume l̄ p̄sone distributionis et iusticie eq̄litate nō seruant. quos omnes redarguit temporis cōmunitas et equalitas. **T**ercio tempus i ducit nos ad fortitū dīnem. **P**ertinet enim ad virum fortem non ocio v̄l ignauia torpescere. nec p̄pter difficultatem aliquam ab opere virtutis desistere. **S**ed si aliquando v̄mitti contingat cōtinuo r̄uiuiscere. que omnia tempus docet. **R**az tēpus nunq̄ quiescit et vicissim cursum peragit. **I**n quo scilicet docet nos pigritiam et ocio sitatem vitare. **A**d quod insup̄ sollicitat nos ipsi⁹ tps p̄ciositas. **P**ā h̄c dicit **Au. g.** nichil est tpe p̄ciosi⁹. **Q**uia de

oī possessione simul duo haberi p̄nt sed duo momēta simul haberi nō possunt. **V**n̄ tps recuperationē non recipit. et ideo p̄oi a nobis p̄oriū nō de bz. **S**ollicitat em̄ nos tēporis breuitas. **Q**uia licet tēpus sit longū. nobis tamē est curtū. **Q**uia per exigū et cū tedio est tēp⁹ vite no stre. et ideo sollicite et nō pigre operandū ē. **A**d hoc q̄ sollicitat nos tps incertitudo et ip̄ceptibilitas. quia vt dicit p̄sdo. tempus per se non dimoscit. s̄ solū per actus hūa nos. **I**tē vbi deficit ibi incipit. quia nūc qd̄ est finis p̄teriti. est incipiū futuri. vt hō dicat se per illud **P̄s.** **E**go dixi iuue cepi. **I**tē tēpus si ī h̄yeme senescit. in vete reuiuiscit. vt si hō q̄nq; remittit cōtinuo renouel. **Q**uarto i ducit nos tēp⁹ ad tēperantā. q̄ maxie necessaria ē ad v̄bationē sanitatis et gratie sp̄ualis. **Q**d etiā tēp⁹ idicat. qz moderatō tpe in suis q̄litatib⁹ t̄pato corpori nichil salubrius. **V**n̄ dicit **P̄pocras** in aphorismis de t̄pib⁹ moderatis. **S**i t̄pa t̄palit̄ se habuerit boni erūt stat⁹. et maxie bone enūciationis si sunt egritudines. et h̄c t̄palit̄ a sp̄ualit̄ accidit de medio et t̄pamēto delectationū. qz offert t̄pāna salutē corpis et aīe.

Capitulū lxxxv

Questiōsi assimilantur stel-
lis quo ad tria. **P**rimo
quo ad stellarum essentiaz
Ram stelle secundum suam essentiam sunt pure. sunt alte. sunt sperice. **Q**uia questiōsi viri sunt puri p̄ continentiam. alti per patientiam. et sunt sperici per obedientiam. **S**ecundo quo ad stellarum permanentiam. **Q**uia stelle sūt incorruptibiles. ifrangibiles et eclipsabiles

Sic virtuosus viri sunt incorruptibiles per tolerantiam. infatigabiles per constantiam. inelapsabiles per perseverantiam. Tercio quo ad apparentiam. quia stelle sunt parue. sunt pulchre. sunt proxime. Et virtuosus viri sunt parui per humilitatem. pulchri per honestatem. proximi per amoris unitatem siue caritatem. Quarto quo ad influentiam. quia stelle sunt virtuose. opose. a lumine. Similiter viri virtutum sunt virtuosus per gratiam. **Eccl. lviij.** Domine divites in virtute pulchritudinis studium habentes. **¶** Item oposi per iusticiam. **Deb. xi.** Sancti per fidei vicunt regna. opati sunt iusticiam. **¶** Item sunt luminosi per doctrinam. **Mat. v.** Vos estis lux mundi etc.

Capitulum lxxxvi.

Quia hominis naturalis seu corporalis assimilatur umbre. Primo propter causam. Quia umbra sicut dicit **Greg.** ex lumine formatur a corpore. Est enim obiectio corporis opaci ad luminis. Sic vita humana causatur ex coniunctione anime intellective a corporis humani. Anima autem intellectiva putat intellectualis est lumini copat. **Vñ et Phis. in li. de aia.** Intellectu agentem qui est in anima dicit esse ut lumen. et de hoc etiam lumine dicitur in **Ps.** In lumine tuo videbimus lumen. **¶** Item signatum est super nos lumen vultus tui domine. Et ideo vita humana ex una parte habet nobilitatem sed ex parte luminis. i. anime intellective a qua oritur. **Joh. i.** Vita erat lux hominum. Ex alia vero vilitate sed ex parte corporis quod vivificatur. De cuius origine dicit **Ge. ij.** Formavit deus hominem de limo terre. Et hoc duo tangit **Ps.** quasi ammiras tam

disparium coniunctionem. **Domine inquit.** Quid est homo quia innotuisti ei. aut filius hominis quia reputas eum. sed quantum ad animam. Nam quantum ad corpus ibi subditur. Homo vanitati similis factus est. dies eius sicut umbra pretereunt. **¶** Secundo humana vita assimilatur umbre propter figuram. Quia docet enim umbra habet figuram latam. quandoque rotundam. quandoque acutam. Nam si corpus luminosum minus sit quam corpus obiectum. tunc facit umbram tendentem in latum ad modum calathi. Et tali umbre assimilata vita peccantium que est vita viciosa. Nec est lata porta et spaciola via que ducit ad perditionem ut dicit **Mat. viij.** Et hoc accidit. quia lumen est minus quam corpus obiectum. quia sed minus patet in talibus anima quam corpus. **Vñ** caro in eis dicitur. Si vero corpus luminosum corpori obiecto est equalis. facit umbram equalem et rotundam. Talis vita est perfectorum que est vita virtuosa et perfecta. **Vñ** assimilatur umbre rotunde propter perfectionem figure rotunde siue figure circularis que habet **Phis.** est perfectissima figurarum. Talis vita est eorum in quibus lumen patet ficitur corpori obiecto. i. in quibus caro spiritus informat ut alio patet serviat iusticie et virtuti. Si vero lumen sit maius corpore obiecto tunc facit umbram pedentem in acutum. **Vñ** cum sol maior sit terra facit umbram pyramidalem. Et huius umbre que incipit a lato et tendit in strictum assimilata vita hominum imperfectorum que adhuc sunt in pugna. et licet aliquando sentiant de latitudine viciorum. tamen pugne non succumbunt. quia scilicet se coartant per penitentiam scientes quod aperta via est que ducit ad vitam. **Mat. viij.** **¶** Tercio assimilatur umbre propter fugam. sicut illud. **Job. xij.** Fugis

velut umbra et nunquam in eodem statu permanet. Nam umbra ad motum corporis mutatur similiter et ipsa vita. Nam non est eadem sanitas corporis mane et vespere. et hoc propter varietatem humorum. in quorum adaequatione sanitas consistit. Est autem sciendum quod umbra est corporum insequentium fugitiva. fugientium insequentium. Quia plurimum qui plus vitam suam diligunt citius eam perdunt. Et de talibus erat qui dicebat. Precisa est velut a texente vita mea et cetera **Psalmus xxxviii.** // **Secundo** etiam plurimum accidit. quod qui plus cupiunt mori illi diutius viuunt. Et de tali b9 erat qui dicebat. Deu michi quod incolatus meus prolongatus est et cetera **Psalmus.** // **Quarto** assimilatur umbrae propter mensuram. Quia quanto dies est maior tanto umbra est minor. Quod fit. quia tunc sol est in celo altior et capitibus nostris proximior. Unde corpus minus lumini opponitur. et ita fit umbra minor. Et ideo si sol directe super nos esset. nulla super nos umbra appareret. **Contra** quanto dies est minor. tanto umbra fit maior. quod est. quia tunc sol a nobis est remotior. sic quando est in occidente vel oriente. Sic etiam accidit in hominibus. Quia quanto dies prosperitatis est altior. tanto vite umbra fit breuior. secundum illud **Ecclesiastici x.** **Omnis potentatus breuis vita.** Quod accidit vel ex inuidia. quia plures inuident magnis quam paruis. et ideo frequenter occiduntur ab emulis. Vel qui a imoderatius de liens vtuntur et ideo quanto citius infirmantur et moriuntur. Vel hoc etiam prouenit ex diuina prouidentia ut ostendat diuitias et potentias humanas esse

contempnendas. Sicut petrus ueniens dixit de vita humorum pontificum. reddens rationem quare parum viuunt comuniter cum primo gradu dignitatis. **Contra** autem quibus deficit temporalis prosperitas prolixior vita videtur. et talis erat ille qui dicebat. Tedet animam meam et cetera **Job x.** // **Item** vita hominis assimilatur fauillae propter tria. // **Primo** propter principium. Nam fauilla ut dicit **Psalmus.** est cinis modicus ex extinctione scintillaris materie derelictus. **Tantum** enim scintille fulgentes fuerunt primi parentes. ex quorum materia propagata sunt nostra cinerea corpora. Sed ex eorum extinctione scilicet peccati transgressione relicta est nobis fauilla modica. i. breuis vita. Quia per unum hominem intrauit peccatum in mundum. et per peccatum mors. et dicit **Apocalypsis ii. v.** **Job xxxiii.** Assimilatus sum fauillae et cineri. // **Secundo** propter effectum. Nam fauilla inherens carboni ignito fulgore eius occultatur. **Tantum** autem carboni igneus est spiritus purus. qui ex fauilla et cinere. i. ex corpore vite necessitate minoratur primo in conceptione. **Sapientia ix.** **Non infirmus et exigui temporis minoratur intellectum.** **Item** in operatione. quod spiritus promptus est caro aut infirma. **Matthaei xx.** **Psalmus.** **Erit fortitudo nostra ut fauilla stuppe. et opus nostrum quasi scintilla.** // **Tercio** propter motum. Respondet enim scintilla triplicem motum. **Primo** motum naturae. quod fauilla ut dicit **Gregorius.** ad modicum ventum dispergitur. qui dispersa puluis nunquam colligitur. Ita humana vita a modico vento destruitur et in puluere mortis dispergitur. sicut in mortuorum hominum vix ad vitam reducit. **Job xxi.** **Erunt sicut paleae ante faciem venti. et sicut fauilla quam turbo dispergit.**

Secundo motum culpe. quia fauilla de facili inflamatur. sed subito propter defectum nutrimenti extinguitur. Sic homo viues in carne luxurie et auaricie igne. vel cuiuscumque peccati ardore de facili inflamatur. sed cito labente materia cum viens vita finitur. **Psalmus 7.** Erit sicut fauilla pertransiens multitudo eorum. **T**ercio motu gratie. quia fauilla dum est ignita venti raptu sursum tendit. Sed relicta proprio pondere tendit ad yma. Sic anima hominis in hac vita posita calore caritatis inflamata vel flatu spiritus sancti eleuata sursum ad celestia tendit. Sed sibi relicta proprio puritatis pondere a corruptibilis corporis mole aggregata sepe ad yma descendit. Vel quandoque anima sursum ascendit per orationem feruentem. et quandoque ad yma descendit per penitentiam humilem. **Iob 22.** Ne reprehendo et ago penitentiam in fauilla et cinere. **I**tem vita humana assimilatur vaporibus propter quatuor priores rationes eleuationis. Sicut enim probatur in libro de crepusculis. vapores in aere non ascendunt longius tribus miliaribus. Vel saltem distinguuntur tres regiones aeris in quibus eleuantur vapores. Quaru prima est calidissima scilicet suprema propter ignis vicinitatem. Alia frigidissima scilicet media. Tercia temperata scilicet infima. Tales etiam sunt tres etates quibus humana vita deducitur. Prima est augmentaria. que scilicet durat usque ad viginti unum annum secundum augmentum longitudinis. vel usque ad xxx. et hec secundum quosdam est etas calidissima. Secunda autem etas statua. et hec est a xxxi. vel xxxv. usque ad xl. si sit homo bene complexionis. Et hec secundum aliquos est magis temperata

etas quam prima. quamque alii contrarium dicant. Tercia defectiua est. a hec est usque ad finem. et hec etas est frigida. Sed sicut quidam vapores resolunt aliquando in principio sue eleuationis. scilicet in primo aeris instatione. sicut patet in nebulis et aliis vaporibus humidis. Quandoque in medio sicut patet in nubibus. Quandoque vero in supremo. sicut patet de vaporibus siccis. Ita etiam de hominibus accidit. quia quidam moriuntur in adolescentia siue iuuentute. quidam in media etate. quidam in senectute. **V**nde mors etati non parcat. **E**t ideo **Beatus Ambrosius** dicit. quod mors est semper in ianuis. et iuuenibus in solis. **E**t ideo stultus est qui perpetuitatem de vita confidit. **S**ecundo assimilatur vaporibus ratione distinctionis. Distinguitur enim triplex vapor. scilicet siccus siue terreus. et humidus siue aquosus. et tercius ex utroque mixtus. Soluuntur enim aqua et terra sunt vaporabilia elementa. In his ergo tribus vaporibus tres modos accipere possumus hominum male uiuentium. Quorum videlicet quidam sunt terreni per auariciam. Quidam vero aquei per luxuriam. et quidam ex utroque mixti per superbiam. Rami multi sunt superbi. qui idcirco statim altos et dignitates querunt et ut terrena possideant. et ut voluptatibus affluent. **I**ohannes 7. Omne quod est in mundo. aut est concupiscentia carnis. aut concupiscentia oculorum. aut superbia vite. **T**ercio assimilatur humana vita vaporibus ratione durationis. quia vapores durant parum in aere et cito resoluuntur. Sic homines paruo tempore uiuunt in corpore et cito moriuntur. **I**acobus 1. Que est vita nostra. vapor est ad modicum parens

Dicitur enim de curat⁹ humane vi-
te decursus secundum augmentum
peccati. Nam a principio mundi quoniam non
erat peccatum adhuc multiplicatum et
homines vivebant diutius sicut pa-
tet de prima etate que fuit ante di-
luuium. in qua homines diutissime
vivebant vel vixerunt. Nam ad a-
vixit nonagenis triginta annis. Seth
eius filius nonagenis xii annis. cu-
ius filius enos nonagenis quingenti
annis. et cayn eius filius vixit non-
gentis annis et .x. et sic de alijs.
vt patet Gen. v. Postmodum vero
multiplicato vehementer peccato
tempore noe. induxit deus diluui-
um. et abbreviari voluit deus dei-
reps temp⁹ humane vite. dicens
ad noe. Non permanebit spiritus
meus in homine in eternum. quia
caro est. Eruntque dies illius centum
xx. annorum. Quamuis Augusti-
nus hoc verbum exponit. quia tam-
tum tempus fuit abinde. quod hec de-
us dixit noe. vsque ad diluuium. Vn-
de erunt dies illius scilicet ad peni-
tentiam indulgentiam si quis redire volu-
erit centum et viginti annorum. scilicet
licet antequam inducam diluuium. Pri-
mus tamen sensus adhuc satis po-
test tolerari. quia certum est quod post
diluuium homines minus vixerunt.
Adhuc autem ulterius. quia a tem-
pore diluuii semper inualecente pec-
cato amplius decurtata est vita in-
tantum. vt dauid dicat in Ps. Di-
es annorum nostrorum in ipsis. lxx. anni.
Si autem in potentatibus. lxxx. anni.
amplius eorum labor et dolor. Quare
ratione resolutionis. quod sepe dicitur
si vapores diuersimode resolvuntur.
et sic diuersi homines a diuersis vitis
absorbentur. Nam quidam vapores
sunt qui resolvuntur siue convertuntur
in ignem. sicut illi qui ascendunt fursum

ad supremam aeris regionem que di-
citur regio estus. vbi incenduntur
et in ignem convertuntur. Et tales
sunt multi ad statum dignitatis e-
leuati. Qui vel incenduntur igne
ira acie et seueritate sicut nee quod fuit
crudelissimus et iracundus. Vel a
uauicie sicut de rege antigono sene-
ca dicit quod fuit rex auarissimus. vel
igne concupiscentie et luxurie. Si-
cut de sardonapalo refert orosius.
qui fuit rex assiriorum luxuriosissi-
mus. Quidam vero vapores sunt
qui resolvuntur in aerem siue ven-
tum. et iste ventus quandoque eleua-
tur in altum. et generat in aere l-
in mari tempestatem. et talis est
vita quorundam inquietorum. qui
semper in iurgijs. litigijs. et seditionibus
delectantur. et pacem videtur odi-
o habere. Sicut dicitur quod alexander
cuiusdam querenti quare mundum
ita infestaret et in pace stare non
posset respondit. Quomodo pax ei
esset guerra si adesset. Quandoque re-
vo ventus per cauernas et forami-
na terre ingressus facit tremor-
tus qui faciunt terram tremere.
Et sic quorundam vita ita tiranni-
ca est et terribilis quod faciunt alios
tremere et se timere. et in hoc quasi
ponunt beatitudinem suam vt po-
tentes reputentur. nec non terrori ha-
beantur. Sicut dicit Seneca de alex-
andro in libro de beneficijs. ducebat
suum bonum terrorem esse. ignorans quod
ignaua queque animalia timentur
ob virus malum. sicut scorpiones et
serpentes et homines. Alii autem sunt va-
pores qui in altum eleuati efficiuntur nu-
bes. Et talibus assilata vita iustorum
quod a terrenis per affectum eleuati sunt a
segregati. et ideo ad velociter eun-
tum ad dominum parati et expediti.
Et ideo dicitur Psalms. lx. Qui sunt

isti qui vt nubes volant etc. **V**nde sicut ex nubibus sūt pluuie . fulgura siue sagitte et tonitrua . ita ex talibus sunt doctrine . correctioēs aspere . et quandoq; manifesta miracula Tales nubes habent intus igneum vaporem . i. feruorem spūs ex quo proueniunt talia **E**t est sciendum q; tales vapores nubium quandoq; eleuantur et trahunt a liquando secum paleas . pilos . ligna . vel lapides . ppter qd postea quandoq; talia pluūt . et non ē hoc quia talia fuerunt i nubibus grāta . sed cum eis eleuata . **E**t sic sunt quidam cupidi qui volunt omnia rapere et seā trahere . **S**ed sicut nubibus resolutis omnia talia cadunt Sic quando huiusmodi homines p mortem resoluuntur . necesse ē hęc omnia descendere et hic remanere **J**ob . xxij . **D**ives cum dormierit nichil secum affert . **I**tez vita humana assimilatur aque fluuij propē septem . **P**rimo quia fluuius habet cōtinuitatē in fluxu . **V**nde a fluendo dicitur est . **N**on est em̄ vt dicit **P**hidorus aliud fluuius q; perhēms et cōtinuus aque fluxus . et nos ad modum fluuiialis aque fluendo cōtinue labimur ad mortem tendētes . **J**uxta illud **O**uidij . **P**reter eunt anni more fluentis aque . **S**econdo **N**eguz decimo quarto . **O**mnes morimur et quasi aque dilabimur in terram et cetera . **S**ecundo habet amaritudinem in ortu et in exitu . quia a mari omnes fluuij oriuntur et ad mare reuertuntur . **S**ic etiam humana vita . et a partu incipit . et in luctu finitur . **P**lorando enim homines nascuntur . et plorando moriuntur **E**cclij . **A**d locū vñ exeūt fluina reuertuntur **T**ercio hęc volubilitatē ppetuā i rotatu et

velocitatem in cursu vel motu . **E**t quid est omnis vita nostra q; quidam fluxus in rota . in qua semper rotata et nunq; ad modicū manēs fixa vita continuo diminuta . et seper de ea aliquo subtracto ad mortē currimus cursu velociori q; fluuius absq; mora **J**ob . l . **F**luuius cum dedit me . **I**nter omnes enim motus motus vtiq; celi est velocissimus . ex quo causatur omnis alius motus . **V**nde fluuij rotatus illi motui comparatus est quasi nullus **S**ed vita enim nostra in fluxu motum celi sequitur . **V**nde omni die de vita nostra minuitur . ergo multo fortius q; fluuius ad mare vita nostra currit ad mortem . **Q**uarto rōne p̄fiditatis et pulchritudis . hęc em̄ aq; p̄fiditatem in situ . et pulchritudinem in aspectu . **Q**uia vita nostra etsi nunc apparet pulchra et aspectu venusta . tāq; tamē in pmo siue profundo status vanissimi constituta vana tota est sic spuma . et sicut via nauis in aqua . et auis per aera . cuius post transitū nulla est apparentia **Q**uinto habet dulcedinem in transitu ex progressu . quia scilicet vita hominis i medio suo esse videtur dulcis dum homo est sanus et iuuenis . **S**ed q; medium non concordat cum extremis . ideo nec recta consistit . **R**ectū enim vt dicit **Philosophus** est . cuius medium non exit ab extremis **Q**uare si vita nostra esset recta q; hęc est in ortu et exitu talis deberet esse in transitu sc; luctuosa **S**exto ratione circularitatis . **F**lumē enī habet circularitatē in motu . dum a mari exit multa circuit . et ad mare ultimo redit . **S**ic simili modo etiam vita nostra a dolorib; incipit . dolores decurrit . et dolorib; de finit

¶ Septimo habet virtuositatem in impetu. quia fortis in omne resistens impingit. omnia frangit. nihil ei resistit. sed dum ad mare redit. penitus nomen perdit. Sic et homo omnia in mundo disponit. omnia a voluit. omnia rumpit a frangit. nullum interdum resistens inuenit. sed ad mortem dum venit omne superbie nomen amittit. *Pla. lxx.* Quasi fluvius violentus quem spiritus domini cogit. Item vita humana assimilatur vento propter quatuor. Primo propter infimum ortum quia ortus materialiter ex vapore terrestri scilicet sicco. et huius signum est quod venti fortes precipue sunt in autumno sole existente circa equinoctium hyemale. quia tunc sol comburendo exsiccauit elementa. a ideo vapor tunc eleuatus magis est siccus a terreus. propter quod in autumno dominatur complexio terre. scilicet frigida et sicca. Sicut igitur est ventus materialiter ex fumo terre. sic etiam est homo materialiter ex terre limo. *Genesis primo* Fecit deus hominem de limo terre. Nec obstat quod corpus humanum dicitur esse compositum ex quatuor elementis. quod fit de nominatio a predominante elemento. Unde dicitur homo. quasi ab humo id est terra. Apparet ergo similitudo aque in humoribus. virtus ignis in calore naturali. naturalitas aeris in respiratioe. soliditas et grauitas terre in carnibus et ossibus. Ex quo patet quod in compositione humani corporis multum potest de terra. et parum de alijs elementis. Parum quidem de igne posuit. ut homo parum haberet de ardore concupiscentie. et de incensione ire. et de ordine auaritie. Parum de aere. ut homo parum

haberet de eleuatione superbie. Parum de aqua. ut parum haberet de mobilitate inconstantie. Multum autem potest illi de terra. que habet frigiditatem contra estum auaricie. Infirmitatem contra elationem superbie. a stabilitatem contra motum inconstantie. ¶ Notandum est autem quod vapor siccus non potest ventum causare nisi eleuetur a sole. Nam calor solis eleuat vaporem siccum terrestrem et non consumens ipsum. est etiam causa venti. Calor igitur solis est vigor anime rationalis. que ipsum humanum corpus quamquam graue et terrestre viuificat et erigit sursum. Unde solus homo est recte stature caput habens sursum. Unde Augustinus de hoc loquens ait. Veluas prostratas in faciem deus fecit pastum querentes de terra. te autem in duos pedes erexit de terra. faciem tuam sursum haberi voluit. non ergo discrepet cor tuum a facie tua. ut facies tua sit sursum. et cor tuum sit deorsum. ¶ Secundo humana vita assimilatur vento propter obliquum motum. Non enim talis est vapor venti qui habet motum rectum sed obliquum a tortuosum. nunc scilicet descendendo. nunc ascendendo. Cuius ratio est. Quia talis vapor terrestris et siccus eleuatur a calore solis ad mediam aeris regionem. que scilicet est maxime frigoris. Unde cum talis vapor sit per naturam frigidus et grauis. obuians ei frigus loci. quod etiam ipsum inspissat a grauat. facit ipsum descendere aliquantulum. sed calor solis qui est in ipso. cum non sit ab ipso facile separabilis. quia magis conseruatur in sicco terrestri quam in vapore humido. iterum releuat ipsum et inde fit inuoluta impulsio aeris

que ventus vocatur. Nam superior pars vaporis cum sit grauis de se. et inspissata ex frigidityate loci descenditur valde vehementer. et cum sit latissimus vapor et inspissatus a frigore multum agitatur aerem. et dat flatum donec descendat conuersio superioris extremitatis ipsius super inferiorem ferre. deinde resurgit calor ex radio. et interim calido radio sicco iterum eleuante iterum ipsum et subministrante materiam ex eleuatione pluris vaporis in ipsum. et ideo confortando iterum iterum dat ascendendo alium flatum fortiozem. Fortior autem est status descensionis venti quam ascensionis. propter hoc quod superior extremitas inspissata a frigore loci descendit. et spissum fortius impellit aerem quam rarum. Patet ergo quod motus venti non est rectus sed tortuosus scilicet per medium descensus. Nam una flatio descendit et alia ascendit. et quod non est motus continuus sed interruptus. Nam in omni motu reflexo oportet intercidere quietem. ut probat Philosophus in libro phi. Item patet quod una flatio debilioz est altera. scilicet ascendens quam descendens. Et hec omnia competunt humane vite. Nam homo in corpore viuens nunc ascendit per augmentum scilicet in iuuentute. nunc descendit per decrementum nature et virtutis scilicet in senectute. et prolixius est tempus senectutis quam iuuentutis. et ideo maior est descensus quam ascensus. nec vnum tempus conuatur alteri. quia etas statua. i. virilis est intermedia. Item homo in corpore viuens nunc ascendit per prosperitatem. nunc descendit per aduersitatem. nunc ascendit per superbiam et gloriam. nunc descen-

dit per confusionem et ignominiam. Item nunc ascendit viuens. nunc descendit moriens. Tercio assimilatur vento propter incertum terminum. Nam ventus parum durat. nec scit homo quando flat. ubi vel quando quiescere debeat. secundum illud Iohannis. Spiritus ubi vult spirat. et non scis unde veniat aut quo vadat. Hoc enim secundum Crisostomum Christus dixit de vento cuius incium et fins nobis occulta sunt. Similiter vita hominis parum durat. Iob. vii. Memento mei domine quia ventus est vita mea. Rescit enim homo ubi vel quando finitur. secundum illud Ecclesiastici. ix. Nam nichil est certius morte. et nichil incertius hora mortis. Vult enim deus sicut dicit Gregorius. quod hora mortis sit nobis incerta. et sepe sit nobis suspecta. secundum illud Math. xxv. Vigilate quia nescitis diem neque horam. Notandum tamen quod sunt tres cause abstusiois que etiam suo modo abstusiois vt tam humana. Prima est intensus frigus quod terram vehementer restringens vaporem venti eleuari non sinit. Secunda est intensus calor. qui vaporem eleuatum consumit. Tercia est magna pluuia. que aere in frigidans vaporem grauat. et ita tum descendere facit quod non potest subito a calido eleuari. Item terram et vaporem superficiei constringit vt non possit alius vapor eleuari ad augendum materiam venti. et omnis vapor cito deficit nisi continue aliquid generetur. In istis etiam signantur tres cause mortis humane. Quia in intenso frigore intelligitur malicia transgressionis. quia frigus signat maliciam peccati. malicia enim animam frigesce facit dum calorem caritatis

extinguit. **V**nde dicitur **Ihē. sex**
to Sicut cisterna frigidam facit a
 quam. ita frigidam facit malicia
 suam. Hoc ergo frigus est scilicet
 peccatum quod mortem introduxit. se
 cundum illud **Apostoli Ro. v.** Per
 unum hominem intrauit peccatum
 in mundum. et per peccatum mors. In
 intenso vero calore accipitur diste
 perantia complexionis que est natu
 ralis causa humane infirmitatis et
 mortis. ut patet precipue in febr
 bus. Sed per pluuiam supercadentem in
 telligitur iusticia diuine ordinatio
 nis. per quam sicut dicit **Apostolus**
ad heb. ix. Statutum est hominibus sa
 mel mori. Vel per pluuiam superue
 nientem intellige occisionem hominis
 violentam. dum unus per alium per
 cutitur et occiditur. **Q**uarto assi
 milat humanam vitam vento propter flatio
 nis somitum. Est enim somitus venti per
 modum vndarum cōfringentium
 sese. eo quod una inundatio vincit ali
 am. et extendit se super eam. Ven
 tus ergo dum pflat fortiter sonat.
 sed sonando transit. et nullum sui
 post somitum vestigium relinquit.
Sic quantumcumque homines in mun
 do viuētes magnum somitum fa
 ciunt. siue magnas dignitates ad
 piscendo. siue bellorum victorias
 assequendo. siue magnas diuitias
 cumulando. siue magne sapientie
 nomē habēdo. omnia tamē cito per
 tereunt. sicut et somitus venti. Et per
 hec ita sunt. ac si quāsi nūquam fuisset. **V**n
 dicit **Ps.** Perit memoria eorum
 cum somitu.

Capitulum lxxxvii

Quia hominis moralis siue
 bonę siue male dispositio
 nis fit. sicut aqua fit boni
 et mali saporis. Variatur enim sa
 por aquarum secundum **Senecam** in libro

de naturalibus questionibus ex qua
 tuor. scilicet ex principio. ex loco.
 ex consortio. et ex spiritu. i. aere in a
 qua transformato. Variatur enim a
 qua ex originali principio. i. ex terra
 qua oritur. ut aqua fit sacca ex rosis.
 et sic de similibus. Et sic etiam homo
 ex origine secundum **Philonem** contra
 hit dispositioes quasdam ad quasdam pas
 siones et vicia. **V**nde narrat in. **vii.**
Ethi corum quod ex patre iracundo nasci
 tur etiam intemum filius iracundus.
Et similitur secundum fidem catholicam
 nos omnes ex primo parente pe
 catum originale contraximus. propter
 quod **Apostolus** dicit **Eph. ii.** quod era
 mus filii ire natura. **S**ecundo vari
 atur ex loco. scilicet unde ipsa aqua transit
 ut patet in aquis sulphureis. et in
 sicilia inuenitur aqua habens sapo
 rem aceti. qua vtuntur incole pro
 aceto. **S**imiliter etiam secundum loca
 et regiones varias in quibus ho
 mines habitant. videmus variari e
 tiam mores eorum. **V**nde etiam in
 sacra scriptura viri iusti a locis ma
 lorum hominum et infectarum regionum
 recedere iubentur. Sicut iussus est a
 braham de terra caldeorum exire. et
 de regione sodomorum loth descē
 dere. **Gen. xix.** Ne stes inquit an
 gelus in omni terra circa regionem.
Et loca que
 dam solitaria ad diuinas reuelati
 ones disponere vel adaptare vide
 tur. secundum illud **Osee. i.** Ducam
 eam in solitudinem. **T**ercio va
 riatur ex vicioso consortio. i. ex vicio
 et natura quam acquirit ex terra vicina
 vel ex mala vicinia. etiam si non omni
 creatur sibi. ut aqua posita iuxta am
 phoram sapit de amphora. licet non
 tetigerit eam. **S**imiliter ex familia
 ritate et consortio bono vel malo effi
 citur multi mali vel boni. **M**ores
 enim secundum **Tullium** formantur ex diuitu

Proverbia xix. Qui cum sapiētib⁹ graditur sapiens erit. amic⁹ autē stultorum efficiet similis illis. **Ps.** Cū electo electus eris. ⁊ cum puelo peruerteris. **Quarto** variatur sicut ibide⁹. **Seneca** dicit. ex spiritu in aquam transformato. id est ex diuersitate aeris immutatis. **Vnde** dicit qd sunt aque qdam ita venensse ex spiritali matēria minerali. et ideo magis actiue qd statim bibite interficiunt. **Et** in macedonia sunt aq. q ab auibus bibite faciunt eas albas. **Iste** spiritus siue aer ē doctrina moralis siue spiritalis qua aliquis informatur. q si bona est bonū facit recipientem. **Si** vero praua genēat prauos mores. **Vnde** doctrina hēticorū venenosa statim animam credentis occidit. **Apostolus**. i. **Thi. ij.** Sermo eorū vt tancer serpit.

Capitulum lxxxviij.

Ita hominis spiritalis assimilatur vento. **Primo** ratione augmentabilitatis. **Nā** oīs ventus est a principio debilis sed postea fortificatur. sedm qd materia eius crescit. et secūdu qd fortiori frigidō repercutit. **Sic** i vita spiritali primo homo est debilis et imperfect⁹. postea efficit fortis et perfectus. **ij. Corintheorū. xv.** **Primo** qd animale. postea quod spiritalē. **Crescit** autē hō in spiritu secundum augmentum matērie id est bonorum operum. **Et** iterum repercutio frigoris id est tribulationis et aduersitatis est etiam sanctis viris causa crescendi et pficiendi. quia vltus in infirmitate perficitur. **ij. Cozi. xij.** **Secundo** ratione obliquitatis. **Quia** sicut omnis vētus mouetur oblique siue tortuose. ita omnis homo viuūt defectu

ose. **Tunc** enim homo habet tortuosū motū quando declinat ad peccatum. **Ps.** Omnes declinauerūt simul iuuiles facti sūt. **Est** autem triplex ratio qre omnis ventus mouetur tortuose. **Prima** ē quia vētus imitatur corpa celestia sicut effectus causam. **Jupiter** em̄ specialiter mouet vētos aquilonares. sol orientales. luna occidentales. mars australes. **Ideo** etiam aries. leo. sagittari⁹ dicuntur triplicitas ignea. qz mouēt ventos orientales. et illa signa sūt calida et sicca. **Thaur⁹** vero virgo et capricornus frigida et sicca que mouēt australes. **Alia** vero calida ⁊ humida dicūt triplicitas aerea q mouent occidentales. **Alia** frigida et humida que mouēt aquilonares. **Sicut** ego celestis virtus causat in vētis motum tortuosū. ita celestis spiritus id ē dyabolus q de celo cecidit causat in homine peccatū. **Propter** qd **Sap. ij.** dā qd inuidia dyaboli mors introiuit in orbē terrarū. **Ipsē** ē qui suis temptationib⁹ mouet hominē ad peccatū. siue infāmādo ad auariciā siue iram. vel ad luxuriā que est triplicitas ignea vel aerea. siue infigidōdo p inuidiā accidiā et pusillanimitatem que ē triplicitas terea vel aq. a a sic de alijs. **Seda** causa siue ratio obliquitatis vētū ē ex loco siue generationis. **Nā** vētus inferius habet calorem q expellit ab eo frigid⁹. **Similiter** superius ē est⁹ idem faciens. **Vn** cū ventus agitetur a frigore. oportet qd agitet a loco frigoris circularit vt supra et infra claudatur vt dicunt qdā. **Sicut** hoīes a loco siue generationis. i. a mūdo tēptātur et alliciūtur ad peccandū l ad peccatū vt scilicet non recte ambulēt neq. viuāt. **Nā** mūdo⁹ superius prosperitatib⁹

inferius vero aduersitatibus nos ob-
 fidet et includit. **Tercia** causa est quod
 ipse vapor terrenus qui est materia ve-
 ti inferius impellitur a calore eleuante.
 superius vero a frigore inspissante.
Iste igitur vapor terrenus significat carnem
 que aut calore concupiscentie. aut fri-
 gore siue torpore accidie et tristitie
 hominem ad peccatum impellit. **Ergo** iste
 sunt tres cause quare homines non recte
 ambulat. scilicet dyabolus. caro. et mun-
 dus. que suis temptationibus homines ad
 vniuersa vitia impellunt. **Tercio** as-
 sumitur vero vita spiritualis ratione
 discorsitudinis. quod ventus non est conti-
 nuus vel omnium flatus. sed vna ex-
 fufflatio est post aliam. quod frigus non om-
 nino repellit. sed cum semel deprimatur
 tunc confortatur calore loci inferioris.
 et assumptione pluris materie. et
 eleuatur iterum. et iterum secundo repercutitur.
 et sic alterando vias ascendendo et
 reflectendo paulatim deficit. **Sic** vita
 spiritualis non est semper vniiformiter continua.
 sed aliquando sancti viri eleuantur ad contem-
 plationem. aliquando deprimuntur ad acti-
 onem. et sic vias alternando continuant.
 donec moriendo deficient. **Quarto** ra-
 tione inequalitatis. quod ventus non est equa-
 lis sufflationis. cum frigiditas reper-
 cuties sit maior et minor. et vapor
 inequaliter spissus et rarus. **Inter** du-
 os etiam flatus fortes sunt multi de-
 biles. **Sic** sancti viri sunt diuersis tem-
 poribus magis et minus deuoti. quantum ad
 deuotionem actualem. fortius et debilius
 operantes quantum ad vitam acti-
 uam. vel aliquando debiliores. ali-
 quando fortiores ad toleranda aduer-
 sa. **Item** aliquando frequentius. ali-
 quando rarius aliquando operantur. **Ite** vita ho-
 minis spiritualis dividitur per actiuam et con-
 templatiuam. **Et** vtraque representatur
 in aere. quia aer habet partem sui. sic
 dicit **Heda** qui communicat cum natura

celesti. **Est** enim pura quieta et fla-
 ta. et ideo reputat vitam contem-
 platiuam. **Est** enim aer superior purus
 quia nullis tremis exalationibus
 est infectus. **Similiter** vir contem-
 platiuus ad celestia eleuatus. tremis
 affectionibus non inficitur. **Im** illud
Col. in. **Que** sursum sunt sapite. non
 que super terram. **Et** **Greg.** super **Eze.**
 dicit. quod vita contemplatiua ad quon-
 dam mentis libertatem transit temporaliter
 a bona non cogitans sed eterna.
Ite ille aer est quietus. id est nullo re-
 to commotus. **Sic** vir contemplatiuus
 ventis. id est commotionibus curarum secu-
 larium non impellitur. **Vnde** christus de
Io. baptista dixit. quod non erat arum-
 do vento agitata. **Et** ideo **Greg.**
 dicit etiam super **Eze.** quod vita contem-
 platiua calcatis curis omnibus ad
 videndum faciem creatoris sui inarde-
 scit. **Ps.** **Vacate** et videte. vacate
 scilicet a curis et actionibus exterioribus
 cessando. videte scilicet contemplando. **Na-**
 sicut dicit **Aug.** de ciuitate dei. **O-**
 cium sanctum quod est caritas veritatis.
Ite ille aer est clarus. quia celesti
 luce perfusus. **Sic** vir contemplatiuus
 celestis inspirationis luce frequenter
 perfunditur. **Vnde** ut dicit **Greg.** dicit super
Eze. **Contemplatiua** vita amabilis val-
 de dulcedo est. que super semetipsam animam
 trahit. celestia aperit. et spiritualia me-
 nis oculis patefacit. **Alia** vero ut i-
 dem **Heda** dicit. est pars aeris inferioris que
 appropinquat ad naturam terrestrem. et ideo est
 grossa. ebullens. et tremis vaporibus
 plena. multarum tamen rerum generatiua. ut
 pluuie. grandinis. et huiusmodi.
Et huic assimilatur vita actiua. **Vi-**
 ta enim actiua est grossa. quod mentem in-
 grossat et hebetat circa intelligibilia.
Vnde **Greg.** super **eze.** dicit. quod ipsa que ac-
 tiua vitam designat hydra est et fructuosa.
 que dum occupat in opere minus videt

Item actiua vita est turbulenta. quia scz perturbatur circa agibilia. Vnde methé que vitam actiuam designat dixit dominus **Luce. x.** Sollicita es et turbaris erga plurima. Item actiua vita est terrenis vaporibus. i. sollicitudinibus plena. qua occupat animam circa terrena misteria. Et ideo dicitur **Luce. x.** quod martha que scz vitam actiuam elegerat satagebat circa freques misterium. Item est vita multorum meritorum generatiua siue acquisitiua. Et ideo ut dicitur est designata est per lyam. que multos filios peperit. Vnde etiam **Gregg.** dicit super eze. quod magna sunt vite actiue merita. **Ca. lxxix.**

Quia capitalia que sunt septem assimilantur septem planetis. Nam primo in sole preteritis gloriosus incedente nota superbiam que semper appetit gloriosa. **Ps.** Per diem scz prosperitatis sol scz superbie non vret te. **Secundo** in mercurio qui est colore argenteus et semper iuxta solem incedit accipe auariciam. que argentum querit et semper superbiam sequitur. Quia dum superbus appetit gloriosa non potest assequi nisi habundet metallina materia aurea vel argentea. et ideo se totum dat ad acquirendam pecuniam. Similiter et auari diuitis pleni semper ut in pluribus sunt superbi. et querunt ab alijs honorari. **Vn Ap. i. Thi.** diuitibus huius seculi precipue non blime sapere **Aug.** Vermis diuitum superbia. **Tercio** in luna ipsifante aere et quadam semper umbram siue obscuritatem in se habere intellige accidiam. que menti ingere quadam nigredinem. per quam inspissat et turbat aere rationem. **Hec** precipue cauenda est

in nocte aduersitatis **Ps.** Neque lupus per noctem. i. accidia per tempus aduersitatis vret te supple. **Quarto** per martem sanguinem circa eorum accedentem accipe iram. que est accensio sanguinis circa eorum ut dicit **Phis.** **Quinto** in ioue. que quantum in se esse potest cum sit planeta beniuolus accipe gulam. que de se necessaria est omnibus ratione vite. nec ulli inuenit obesse si eam sciuerit debite cohibere. Sed sicut iupiter ex coniunctione cum alio efficitur noxius. sic etiam quando necessitati voluptas coniungitur. vicium gule inuenitur quod obest. **Sexto** quod in venere que ad luxuriam disponit peccatum carnis intellige. **Septimo** in saturno qui est stella colore plumbeo siue liuido accipe inuidiam. que est quodam liuor de bono proximi plumbea et graue facies animarum. **Item** vitia assimilantur arene propter septem. **Primo** propter ariditatem. Nam arena ab ariditate est dicta. et hoc patet ad superbiam. Supbia enim dum pluuia seu rore diuine gratie impedit. quod de superbiis resistit. aie ariditatem inducit. Hanc ariditatem patiebantur que dicebant **Rume. xi.** Aia nostra arida est. Et sicut arena si manu pressa fuerit per nimiam siccitatem vel ariditatem stridorum facit. Similiter superbus quando cum premissis vel tactus stridorum quodam impericie statim poucit **Ecci. xxv.** Ascensus arenosus in pedibus. i. affectibus venturam. i. ad quam quando audiuit ceteris ut dicitur. **Secundo** propter poderositatem. Nam arena est poderissima. et hec poderositas refert ad iram. per quam homo efficitur alijs importabilis **Pro. xxvii.** Cuius uel saxum et onerosa est arena. sed ira stulti utroque grauior. **Tercio** propter aquam vicinitatem que refert ad incontinenciam. Inuenit enim arena sub aquis. sic in fluxibus aqua iuxta aquas sicut in litoribus

maris. Sic sunt incontinentes quorum quidam sub aquis voluptatum et fluxu peccatorum carnalium viuunt et imorantur. ut fornicarij, adulteri et huiusmodi. Quidam vero ad modum arene que est in litore maris. et si aqua non inundatur tamen ea aliquando fluctuante infunduntur. Et tales sunt coniugati. qui licet matrimonio licite possunt uti. tamen inundante in eis concupiscentia in ipso carnali opere quandoque sordidantur. Quarto propter partium discontinuitatem. Non enim arena habet partes que possunt coagulari et continuari. Et hinc est quod ex arena non fit lapis. Nam arena in aquis maris ab omni lutea viscositate absoluitur. Unde vincens in ea a siccitas. in lapide non coagulari non potest. ut dicit aristoteles in libro de proprietatibus elementorum. Et sicut dicit in libro Methe. Terra pura non fit lapis. quia siccitas vincens non facit partem terre continuationem. sed potius dissolutionem propter quod non vitatur in lapide. Et multo fortius hoc est in arena. cum sit terra naturaliter et substantialiter siccior et durior. Nec autem diuisio et discontinuatio arenarum pertinet ad inuidiam pertinet. que glutinum caritatis excludens tenet homines ab inuicem diuisos. ut etiam lapidi angulari cristo in corporari non possit. Quinto propter sterilitatem. Est enim arena sterilis et infecunda. tum propter defectum caloris et humoris. tum propter diminutionem siccitatis et frigoris. Unde ymbris superueniente non diffunditur nec dissoluitur. sed magis comprimitur et induratur. Nec sterilitas pertinet ad accidiam. que calorem caritatis et humorem deuotionis excludens. ariditatem mentis et frigi-

ditatem inducens animam sterilem et infecundam reddat. ut fructum bonorum opum non producat. Sexto propter mineralitatem. Habet enim arena virtutem mineralis vel saltem ei similem. Unde inter arenas fluuiales et marinas inueniuntur arene auree et lapides polita et gemme preciosae. Hoc autem pertinet ad auariciam. que circa metalla aurum scilicet et argentum et huiusmodi insudat. Sapi. vii. Omne aurum tanquam arena est exigua. Septimo propter obstaculum. Obstat enim arena quicquid fluibus ne intrent mare. Nam cumulate arene et in maris ostiis siue fluuij adunate quibus sint pueri. que tamen sunt multe. flumen impediunt et retardant ne intret mare. et ideo faciunt flumen interdum retro redire. et per campos spargere. sicut patet de nilo. qui hoc modo irrigat totam terram egypti. sicut dicit Ihe. super Amos. vii. Hoc autem pertinet ad vitium gula. Nam gula flumen plenum aquis. id est peccatore molle et assuetum debens detinet et retardat ne intret mare penitentie et religionis. Et aliquando etiam si ingrediatur ipsum retroire. id est cito facit exire et redire ad seculum. Phidorus tamen dicit quod nilus aquilominis flatibus percussus aquis retro luctantibus intumescit et inundationem facit egypti scilicet a medio augusti usque ad medium septembris. Vnde vero dicunt inundationem fieri virtute stellarum. Sicut etiam virtute stellarum fit. ut in egypto nunquam pluat sicut dicit Plato in Thimeo. Et sicut videtur etiam quod virtute stellarum etis temporibus ubique tempestates fiunt in mari. ut circa festum omnium sanctorum. Unde naute tunc maxime portum querunt. Aliqui vero attri- buunt diuine virtuti. ex quo talis dis-

posicio data est specialit̄ illi regiōni
sicut etiā impetū maris. **Ambro-**
em̄ attribuit diuine virtuti sic di-
sponenti in prima creatione.

Capitulum lxxxv.

Quoluptuosus homo similis
est saturno. Nam saturnus
a saturando est dictus vt
dicit **Ps̄d.** Cuius uxor ops dicta est
ab opulētia quā tribuit mortalib⁹
In saturno em̄ delectatio gutturis
In uxorē delectatio significatur car-
nis in quib⁹ delectationib⁹ corpo-
ris voluptas consistit. Sed adhuc
ostendunt voluptuosum hominem
esse saturno similem voluptatum
exitus effectus tempus et affectus
Exitus quidem quia saturnus p̄m̄
gebatur olim mestissimus. Cuius
causam assignant fabule. q̄a a fili-
o suo ioue fingitur fuisse castratus.
q̄d p̄pterea forte dicitur. q̄ plane-
ta iupiter impedit et tēperat mali-
ciam saturni. Sed uerior causa tris-
tie est. quia vt dicit **Ptholo-** in li-
bro de iudicis astroꝝ. saturnus dat
hōiem s̄b eius dñio natum vel con-
ceptū esse tristem. raro hilarē vel
videntē Vnde etiā in iudicis me-
rorē et tristitia designat. Nec au-
tē tristitia op̄tit fini voluptatis.
q̄a vt dicit **Boe.** Voluptas tristes
hēt exitus. sed; illud **Pro. v.** Rouis-
sima illi⁹ amara quasi absinthi⁹.
Secūdo si cōsideretur effectus Nā
saturnus est effectus frigidus et sicc⁹
et p̄n̄de rosus. et sic etiā in fabul-
pingit. Que om̄ia cōgruunt volup-
tati quē m̄stigiōat sp̄ualis affectio-
nis calōrē extinguēdo. deficiat hu-
morē deuotiōnis cōsumēdo. a ḡuat
mētē ad inferiora de p̄mēdo. **Ter-**
tio quātum ad tēpus. Nam saturnus
dicitur planeta nocturn⁹. quia vo-

luptas carnis querit tenebras no-
ctis **Job. xxxij.** Ocul⁹ adultēi ob-
seruat caliginem. **Quarto** tenet
similitudinē si cōsideretur volup-
tuosi affect⁹ Nā sicut dicit **Ptholo-**
meus. Nati sub saturno turpia et
immunda non abhorrent vestimē-
ta. et alia etiā diligunt fetida **Q̄d**
totum moraliter competit luxuri-
osis qui non abhorret notā ifami-
e exteriorem **Insuper** diligūt ope-
ra fetida et imūda **Item** volup-
tas generat tēptationes carnis. si-
cut pluuia suauis generat vermes
Nam quando pluuia est suauis. mis-
cetur cū humido aereo et terrestri
sicco ex quo formatur corpus aq̄ti-
cum. cui statim uirtute stellaz dat̄
anima **Humidū** em̄ bene cōmixtū
cū terrestri ex ipso aere fit viscosū
Et fit sicut pellis i qua cōtinue pul-
sās calidū facit spiritum. cui tāq̄
pprio subiecto datur anima s̄hibi-
lis **Quasi** autem suauitas pluuie
ē voluptas deliciose vite. que ver-
mes in terra generat. q̄ in carne
temptationes suscitāt **Item** vo-
luptas et habūdātia diuiciarū et
deliciarū ē p̄dica et laque⁹ dya-
boli q̄ hominē quem p̄sequitur ca-
pit **Vnde** labā p̄sequens iacob. i
monte galaad eū comprehendit.
Gen. xxi. Mōs enim galaad fer-
tilissimus et deliciofissimus esse dici-
tur in pascuis frugibus et fontib⁹
In monte ergo galaad a laban iacob
capit **Quia** i fertilitate et ha-
bundantia deliciarum homo a dya-
bolo temptatur et illaqueatur

Capitulum xci.

Xristus assimilā solī. Qui
a sol excedit oīa luminari-
a cęlestia corporea i quatu-
or. **P̄rio** i ḡritate Nā sed; r̄dicōez
m in

m in

Alphragani deā. xxij. i fine Sol di-
 citur maior oibus corporibus. **P**ri-
 illum. xv. stelle que in prima mag-
 nitudine int̄ stellas fixas ponūtur
 ab ipso. tercio iupiter. quarto sa-
 nus. quinto omnes stelle fixe suis
 ordinibus posite. q̄s **P**tholomeus i
 septima distinctione almagesti. et
Alphraganus differentia. xix i sex
 gradus magnitudinis diuidunt.
 sexto loco mars. septimo tra. octa-
 uo venus. nono luna. decimo mer-
 curius **S**icut autē **dyom.** dicit **I**n
 hys q̄ nō mole sūt magna. idem est
 magnū esse quod bonum. et idem
 maius quod melius **V**nde sicut sol
 excedit omnia alia corpora in mag-
 nitudine quantitatis. ita xp̄us ex-
 cessit omnes sanctos in magnitu-
 dine bonitatis. nō inq̄tum deus s̄
 etiam inq̄tum homo. quia ipse ha-
 buit plenitudinem gratie pre om-
 nibus sanctis. **V**nde dicitur habu-
 isse spiritum non ad mensuram. i.
 totaliter nō particulariter quātūq̄
 ad omnes gratie effectus. **V**el nō
 ad mensuram super omnem por-
 tionem respectu aliorum hominū
Secundo sol excedit in claritate
 q̄ in alijs est lūis principium vt di-
 cit **A**rist. in libro de proprietatibus e-
 lemētōr. et cū eo concordat **A**uice-
 et **P**tho. et **messalach** dicunt em̄
 q̄ sicut oīm calidorū est vna p̄ma
 causa sc̄ ignis. ita oportet q̄ om-
 nium lūosorū sit vnū principium
Et hoc nō erit nisi sol. a idcirco vo-
 catur sol. i. solus lucens. **S**ic etiā in
 hoīe qui est vt minor mūdus vnū
 mēbz̄ influit omnibz̄ sc̄ cor. **O**por-
 tet ergo q̄ sol cui sit principūz lū-
 minis plus habeat de lumine q̄ a-
 liqd̄ aliud corpus. sicut ignis plus
 habet de calore. et cor de vitali v̄-
 tute. **S**imiliter ergo xp̄us qui est

principium vite spūalis vel lūis
 sapie. de q̄ **Jo.** i. **E**rat lux vera c̄. a
Eccl̄. i. **F**ons sapientie v̄bū dei. opoz-
 tuit vt pre oibz̄ alijs sapientie splē-
 dore fulgeret **E**ccl̄. xvij. **Q**uid luci-
 dius sole. i. quid sapienti? xp̄o? de
 quo dicit **Ap̄.** **C**ol. ij. q̄ i ipso sūt
 omnes thesauri sapientie et scientie
 absconditi **T**ercio sol excedit in
 dignitate. **V**ñ sol d̄ esse vas amā-
 bile. sc̄m illd̄ **E**ccl̄. xliij. **S**ol in a-
 spectu anūcians in exitu vas amā-
 rabile. opus excelsi in meridiano
 exurit terraz. et in cōspectu ardo-
 ris eius q̄s poterit sustinere? **S**imi-
 liter et xp̄us excedit etiam in dig-
 nitate. quia inq̄tum deus est equa-
 lis patri in dignitate nature. inq̄tū
 homo excedit oēs sanctos in dig-
 nitate glorie **Jo.** i. **V**idimus glo-
 riam eius c̄. **E**t ad **Heb.** i. **S**edet
 ad dexteraz maiestatis in excelsis.
 t̄ato melior angelis c̄. **Q**uarto
 sol excedit in potestate. **N**az maio-
 ris virtutis est. et plus influit in i-
 feriora. p̄mo sol habet quandā po-
 testatē et v̄tutē sup̄ omnia corpora.
 dū oia illūiat et sup̄iora et inf̄io-
 ra. **V**ñ oia respicere d̄ **E**ccl̄. xliij.
Sol illūians per oia respexit. **S**icut
 xp̄us dixit **Math.** xxvij. **D**ata est
 michi oīs pt̄as in celo a in tra **S**pe-
 cialit̄ aut̄ sol habet v̄tutē illumina-
 tuā. **E**t ip̄e xp̄us dixit **Jo.** viij. **E**go
 sū lux mūdi. **I**te v̄tutē inflāmati-
 uā **E**ccl̄. xliij. **T**riphicit̄ sol exurēs
 mōtes radios igneos exhufflās. a
 de xp̄o dictū est **Lu.** vltimo. **N**ōne
 cor nēm ardēs erat in nobis c̄. **I**-
 tem renouatiuā. quia dum poros
 terre aperit. virtutem latentem in
 radicibus ad actum producit. et
 quod mortuum videbatur reuiu-
 scit. et renouatur quod vetustate
 tabuit **E**t ita similiter per cristum

renouamur et regeneramur in nouam uitam. secundum illud **Eph. 4. 22.** **Renouamini spiritu mentis vestre. et induite nouum hominem etc.** **Die enim nouus homo christus est.** **Item** virtute purgatiua. Nam tenebras fugit. et fetores consumendo purgat. Sic christus purgat tenebras ignorantie et feuitates peccatorum. **DeB. 1.** Purgatione peccatorum factes. **Item** virtute nutritiua. Quia dum suo calore terre humiditateque resoluunt. vi sua attractiua quod radiibus est sile de illa attrahit. et in terre nascentium nutrimentum conuertit. Sic christus nutritor fidelium dixit. Ego sum pastor bonus. **Qui calor e amoris resolutus in mortem. corpus suum nobis simile tradidit in cibum. et sanguinem in potum.** Et ideo ipse dicit. Caro mea vere est cibus et cetera. **Ioh. vi. 4.** **Item** sol habet virtutem consiliatiua. **Vnde** virtute sua consiliat in corporibus animalium quatuor elementa. **Sic** christus reconciliauit nos deo per mortem suam. secundum illud. **Ro. v. 10.** **Reconciliati sumus deo per mortem filii sui.** **Item** sol habet virtutem immutatiua. Nam secundum quod ascendit et descendit per zodiaci signa. sic variat et immutat tempora. Nam existens in nostro emispherio diem facit. existens in alio noctem inducit. Similiter christus existens per gratiam in anima illuminat eam et diem ibi facit. Sed recedens ab ea per culpam tenebrosam et nocturnam dimittit. **Item** sol habet virtutem distinctiua. Quia secundum non. versiones distinguit. non. tempora. Quia existens in ariete ver facit. ascendens ad cancerum estatem efficit. ad libram autumnum constituit. sed duz ad scorpionez hyemen introducit.

Vnde Eccl. 1. **Oris sol a occidit etc.** **Quod** secundum hugonem de facto victore sic exponit. **Oris** quando salicis per vernale equinoctium ingrediens ad nostrum polum surgit. **Occidit** quando per autumnale exiens ad inferiora descendit. **Cirat** per meridiem. quoniam in hyemalibus signis orozat. **Flectit** ad aquilonez. quoniam in estiuis signis que polo boreali viciniora sunt circumfertur. **Similiter** sol spiritualis christus ortus est per incarnatione. **Ps. 124.** **Ortus est sol et congregati sunt Occidit per passionem.** **Vn. Ps. 124.** **Sol cognouit occasum suum.** **Ad** locum reuertitur per ascensionem. **Vnde Abacuc. in.** **Sol et luna id est christus a triumphas ecclesia steterunt in tabernaculo suo scilicet in celo.** **Flectitur** ad aquilone per suam ad iudicandum reuersionem. **Je. 1.** **Ab aquilone pandetur omne malum super omnes habitatores terre quantum ad peccatores.** **In** iudicio stabit christus sicut sol in medio celi. **Iosue. 10.** **Stetit sol in medio celi. et dicit stetit. quia non plus flectetur. nec pro. nec pro.** **Item** christus assilat luci. Quia lux est altissima in ortu. velocissima in motu. speciosissima in aspectu. et efficacissima in effectu. **Primo** dico quod lux est altissima in ortu. quia causa est et oriens de celo scilicet a sole et stellis que sunt altissima corpora situ et dignitate. **Eccl. 1. 2.** **Ego feci in celis ut oriens lumen indeficiens.** **Nam** sicut calor est qualitas actiua consequens formam substantialem ignis. Ita lux est qualitas actiua consequens formam substantialem solis vel eiusque alterius corporis a se lucentis si aliquid tale est. **Cuius** signum est. Quia ratione diuersarum stellarum habent diuersos effectus secundum diuersas naturas corporum. Sed sicut lux oriens de substantia solis vel corporis a se lucentis

m in

Sic christus filius dei genitus est de substantia altissimi scilicet dei patris **Eccl. xxvii. Ego ex ore altissimi pater .i. de substantia patris.** Nam sicut verbum sapientie nostre spiritualiter siue invisibiliter procedit ab ore. ita filius a patre. Unde sicut lux est coeterna et coeua soli. quia quocumque fuit sol fuit lux sua. ita quod si sol fuisset ab eterno. fuisset etiam lux ab eterno. ita filius est coeternus patri ut dicit **Aug.** Nec obstat quod **Gene. i.** dicitur fuisse producta lux. postea sol quanto die. quod secundum beatum Dionysium quarto capitulo de divinis nominibus. Illa lux primo die creata fuit lux sol siue formis. quantum ad hoc quod iam erat substantia sol. et habebat illuminatiua virtute in communi. sed postmodum data est ei specialis et determinata virtus ad particularis effectus. **¶** Secundo filius dei affilatur luci. quia lux est velocissima in motu. Videtur enim quod sole apparete in puncto orientis. fit illuminatio totius emisphaeris nostri usque ad punctum oppositum. Ex quo patet quod lux non est corpus. quod si lux esset corpus. illuminatio esset motus localis. Nullus autem motus localis corporis alicuius potest esse in instanti. quod omne quod movetur localiter. necesse est ut prius veniat ad medium magnitudinis quam ad extremum. Illuminatio autem fit in instanti. quia quando substantia alicuius forme susceptiva est in ultima dispositione. tunc forma introducit in instanti. si autem substantia esset indisposita. tunc quando de quaeretur tempus non quod ex parte forme introducere. sed ex parte subiecti susceptivi. sicut aer ignis dyaphanus est in ultima dispositione ad lumen. et ideo illuminatio fit in instanti. Item quod illuminatio non est terminus motus sed terminus. Terminus autem motus localis et cuiuscumque motus semper est in instanti. sicut generatio quae est terminus altationis fit

in instanti. Hoc autem competit filio dei per quem omnia creata sunt. Creatio enim est productio instantanea. Unde sicut a luce in instanti fit aeris illuminatio. ita a filio dei est in instanti facta rei create productio. **Io. i.** Erat lux vera que illuminata est. Vel per subitaneam operationem receptionem luminis in aere possunt intelligere ipsam incarnationem verbi. Que quantum ad hoc fuit in instanti. quod ipsum corpus christi fuit in ipsa sue conceptionis exordio in instanti formatum et organizatum. Non enim erat conveniens quod filius dei corpus assumeret nisi formatum. Si autem ante perfectam formationem tempus aliquod conceptionis precessisset. non posset tota conceptio attribui filio dei qui non attribuitur ei nisi ratione assumptionis. et per hoc filius dei conceptus dicitur. quod aliter dici non posset. Et ideo ipsa distinctio membrorum et formatio in instanti facta est propter infinitam virtutem agentis et formantis. Unde **Gregorius** dicit quod angelus nunciante. et spiritu sancto superueniente. mox verbum in utero. mox intra uterum verbum caro. Localis tamen motus sanguinis ad locum generationis qui conceptionem precedit. non fuit in instanti. nec etiam augmentum corpori se conformans quod sequitur conceptionem. Quia hoc est contra rationem motus localis et augmenti quod etiam non fit sine motu locali sed quod fiat in instanti. Nota igitur quod filius dei aliquando vocatur lux secundum illud **Io. viii.** Ego sum lux mundi. aliquando vero splendor. **Deb. viii.** Qui cum sit splendor glorie. Aliquando lumen. secundum illud **Io. i.** Non erat ille lux sed ut testimonium perhiberet de lumine. Lux autem proprie dicitur put est in sole. lumen

put recipitur in aere. sed splendor
 put resultat ex polito et terso cor
 pore. sedz illud **Machab vi.** Refulsit
 sol in clipeos aureos et resplendue
 erunt montes ab eis **Silif** filius dei
 aprie dicitur lux put est in patre
 .i. **Thi. vi.** **Lucem** habitat ac. Sed
 lumen put est in carne **Psalm. lx.**
Surge illuminare iherusalem quia
 rem t lumen tuu. Sed splendor ap
 pellatur put exiuit de uirgine **Psalm.**
xli. Donec egrediatur ut splendor
 iustus eius. Scriptura tamen vari
 e et diuersimode hys interdum uti
 tur nominibus. **Tercio** filius dei
 assimilatur luci. quia est speciosissi
 ma in aspectu. ymo etiam sine luce
 nil apparet plenum. **Vnde Amb.**
 dicit qd lux est plenitudo omis cre
 ature visibilis. Cuius est maxima
 gratia qd in suo conspectu omnia
 mundi corpora laudibus facit digna
Sic etia filius dei de quo dicitur **Sapi**
entie. vii. speciosior est sole et sup
 omnem stellarum dispositionem
Est pulchritudo et ornamentu omis
 creature. no tantu visibilis sed etia
 am inuisibilis. **Et** ideo nota qd fm
Di omniu nri. ca. de diuinis nomini
 bus filius qui et verbuz dei dicitur
 habet pulchritudinem substatiuam
 causatiuam et excessiuam. **Primo**
 filius dei no habet pulchritudinez
 accidentalem sed substatiuam et ef
 fencialem. Nam pulchritudo ei no
 est ab alia re causata vel picipata
Et ideo dicimus ipsum no tantum
 pulchrum sed et pulchritudine. In
 creaturis em differunt pulchritudo
 et pulchru sicut causa et causatu.
 et sicut picipans et picipatu. qz
 pulchru dicitur quod picipat pul
 chritudinem. pulchritudo emz crea
 ture est qdaz picipacio cause oia
 pulchrificantis. et ideo creatura dz

pulchra sed no pulchritudo. s de
 qui est effecialit pulcher et non p
 picipatione aliau alterius dicit
 pulchritudo. **Secundo** habet pul
 chritudinem excessiuam. Dicit emz
 verbu dei pulchru sicut pulcherri
 mu et superpulchrum ut dicit **Dio**
msi. qa pulchritudo sua excedit i
 pluribus omne pulchritudinem.
Primo in veritate. qa non est pul
 chritudo eius ficta vartificiata sed
 naturalis et vera. **Item** in ppetui
 tate. quia nuq destruit. nec ipe de
 us aliqn sua pulchritudine destitui
 tur. **Item** in vniiformitate. qa pul
 chritudo sua no augez nec dimnu
 itur. **Item** in totalitate siue vniu
 salitate. quia no vno respectu pul
 cher a alio turpis. neq hic pulcher
 et illic no. neq aliquibus pulcher
 et quibusda non pulcher. sed sicut
 ipse sedm seipm cu seipso semper
 existens vniiformiter pulcher. et si
 cut presens in semetipso excedens
 forma et pulchritudine omis pul
 chri. **Tercio** pulchritudo sua e
 pulchritudo causatiua omis pul
 chritudinis tripliciter. **Primo** effi
 cienter. quia sez pulchrificat omi
 a existencia sedm iporum apriam
 apportionem. et causat vniuersale
 armoniam et claritate iuxta signi
 ficationem solaris luminis cum sul
 gorez emittit. et vniuersitatem re
 rerum pulchrificans distributioe
 sui fontam radij. **Vnde** istud pul
 chrum est sicut principium effecti
 uum omis pulchritudinis. **Secu**
do exemplarit. Omnis em pulchritu
 do a one pulchru vniiformit a cau
 sate pexistit i simplici a supnatura
 li natura oim pulchrozu. et ipa est
 ra exemplaris oim i vto. qz fm ipsu
 oia denoiant. pp qd **Boe.** dicit de
 deo. iij. de asolatione. **Quou** mere

generis similiq; potētia formans
 pulchrū pulcherrim⁹ ipse. **I**te
 tercio finaliter. Quia scz finis est
 est omnū pulchroz. omnia enim
 sūt causa pulchri. et ppter hoc pul
 chru idē est qđ bonum quia omnia
 desiderāt pulchrū et bonū. **Q**uar
 to cristus assimilatur luci ex eo q
 lux est efficacissima in effectū. **V**n
 de **D**yo dicit. q lux omnib⁹ corpo
 rib⁹ cognitionem cōfert et vitam
 et motū. Et qđ qđ in istis inferiori
 bus cātur. mediāte luce pducitur.
 Et hoc etiam dicit **A**uicēna. Ex quo
 etiam cōcluditur et arguit. q lux
 nō habet in aere tantū esse intēti
 onale s̄ etiam reale. ex eo q inten
 tiones nō cāt trāsmutationes na
 turales. **N**ec obstat q minima albe
 do vt in mīe oculum trāsmutat. et
 ita videtur q intentio si fortis sit.
 possit trāsmutare realiter. **D**icen
 dum q albedo q̄tumcūq; magna
 nō habet oculuz realiter trāsmuta
 re tōe qua color. vel tōe qua intēti
 onē suā multiplicat in medio. sed
 ea tōe q̄ aerem facit lucidiorē si
 ue lucē adauget. ppter qđ reddiē
 visū obiectū impporcionatū tōe
 minie claritatis. et aer sic fortit illu
 minatus oculū cōtingit realit. et
 ita ipsum trāsmutare potest ratio
 ne excellentis lucidi. et non ratioē
 intentionis colorate. **P**ossūm⁹
 ergo effect⁹ lucis filio dei adaptat.
 cuius existere i carne humana nō
 fuit intētionale et fantastiūm. vel
 ymaginariū. sed verum et reale
 sicut et lucis esse est reale in aere.
Fuit enim verus deus et verus ho
 mo. Et ideo ipse est similis luci. **P**
 Primo quia lux est rerū generati
 ua. quod quidem habet lux inq̄tū
 instrumentaliter agit in v̄tute cor
 porum etlestium ad produccndas

formas substantiales. Ita etiam si
 militer per ipsum verbum. i. per fili
 um dei omnia producta sunt. secu
 dum illud **J**ohannis. i. Omnia per
 ipsum facta sunt. i. creata. et sine
 ipso factum est nichil. **S**ed intelli
 gendum per ipsum nō sicut per in
 strumentum. **V**nde in hoc non est
 simile de luce. sed intelligendum ē
 omnia esse facta per verbum. sicut
 artificiatā dicuntur esse facta p ar
 tificem. i. per rationem artis precō
 ceptā. **N**unq̄ enim aliquis facerz
 aliquid nisi preexisteret actualis
 preconceptio sue sapiētie. que est
 forma et ratio rei facte. sicut forma
 archē in mente artificis precōcep
 ta est ratio archē faciēde. **E**t filiū
 deus pater nichil operatur nisi per
 conceptum sui intellectus qui est
 sapientia ab eterno concepta. sciz
 dei verbum et dei filius. et ideo im
 possibile ē q aliquid faciat nisi p
 filium. **E**t ideo **A**ugustin⁹ dicit q
 verbum est ars plena rationuz vi
 uentiū. **D**icit etiā patre per filium
 oīa fecisse inq̄tuz fili⁹ ab ipso prē
 hab; q sit causa oīm factorū. et iō
 nō seq̄t q sit vt instrumentū vel mi
 nister p̄ris. q eandē numero et eq̄
 lē v̄tutē quā p̄r hēt et fili⁹ ab ipso
 hēt p quā opat. **S**ecdo q lux ē sui
 lūis oib⁹ cōdicatiua. Ita xp̄us q̄tū
 in se ē. lumē gēe vel mīe sue cōdicat
 vniūsis. **J**o. i. **I**lluat oēz hominez
 venientem in hunc mundū. **C**riso.
 dicit q illuminat q̄tum de se est o
 nem hominem. quia ex parte sua
 nulli deest. p̄mo vult omnes homi
 nes saluos fieri et ad agnitionem
 veritatis venire. i. **T**himo. 7. **V**nde
 si quis nō illuminatur nō est ex p
 te dei sed ex pte hominis auertētis
 se a lumine illuminante. **S**icut etiā
 hō nō illuminatur a sole. vel q̄n in

domo tenebrosa se includit. vel quā
oculos claudit. vel quando obsta-
culū interponit. Sic etiā spūaliter
nō illuminatur a xpō. vel qui in te-
nebris ignorātie volūtariē se clau-
dit **Job. xxiiij.** Ipsi fuerunt rebel-
les lumini. vel qui oculos anime
intellectū scē et voluntatem deo nō
aperit **Danie. xij.** Declinauerūt o-
culos suos vt nō viderent celū. ne-
q; recorderentur iudiciōū iustōrū
Vel qui peccati mortalis obstaculū
interponit **Ps.** Supercecidit ignis
et nō viderunt solem **¶ Tercio** qā
lux est errantium siue deuiantium
directiua. et xpūs est dñx et dire-
ctor quē sequentes errare nō pnt.
Jo. viij. Ego sum lux mundi. qui
sequitur me nō ābulat in tenebris
scilz deum vel erroris. Non enim se-
quens cristū ambulat in tenebris
ignorātie. quia ipse ē veritas. ne-
q; in tenebris culpe. quia ipse ē vi-
a. neq; in tenebris dampnatiōis
eternē. quia ipse est vita **¶ Quā-**
to quia lux est occultōrū manifesta-
tiua **¶ Hoc** autem crist⁹ faciet in vl-
timo iudicio qñdo illuminabit ab-
scōndita tenebrarum. et manifesta-
bit cōsilia cordium. **¶ Corin. iij.** **¶**
Item cristus similis fuit monti oli-
u. qui est mons **Maedonie** ita
excellus vt nubes sub eo esse dicā-
tur. Tante em̄ altitudinis est q; o-
nes aeris turbines et impressiōes
excedit. quez **Phi** ascendentes vt
curfus stellaz inspicerent. ibi viue-
re non poterant nisi spongiās ple-
nas aqua portarent. vt sic p aquz
attractionem aerem grossiorē hau-
riēt vt dicitur in historia. **¶ Hoc** au-
tem omnia cristo cōpetunt qui om-
nes nubes. i. factos excessit altitu-
dine vite. omnes turbines passio-
nū vel tribulatiōnū altitudinē pa-

tiētie. omnes **Phi** altitudinē sa-
pientie. nec altitudinē sue diuini-
tatis **Phi** cōtingere potuerūt. nisi
cū spongiis. i. creaturis plenis aq;
ipsius celestis sapientie. Omnes e-
nim creature vt p̄us dictum est di-
uinam sapientiam representant.
Dominus enim illam effudit super
omnia opera sua. vt dicitur **Eccl. i.**
Et ipsi **Phi** non cognouerunt deū
nisi ex creaturis **Roma. i.** Inuisibi-
lia dei a creatura mundi per ea que
facta sunt intellecta conspiciunt.
sempiterna quoq; virtus eius et
diuinitas.

Capitulum. xxiij.

Quistiam iudei et sarraceni
differunt ad modū planie-
tarū. Nam planete aliqui
sunt boni qui nulli nocent. sed taz
suos quorum natiuitati dominantē
q̄ non suos adiuuare dicuntur. Ta-
les ergo dicunt cristiani. q̄b⁹ **Ap⁹.**
dicit. Remin dantes vllam offen-
sionem. Vnde tam suis q̄ non suis
benefacere iubentur. **Luce. vi.** Di-
ligite inimicos vestros. benefacite
hys qui oderunt vos. Quidam ve-
ro planete sūt mali. vt mars et sa-
turnus. qui non suis obsūt. suis ta-
mē profunt Tales sūt hodie iudei.
q̄ licet suis nō ferorent. tamē fero-
rant nō suis vt xpianis et alijs na-
tiōib⁹. Item dicunt se fm legem
suā ad diligēdū amicos teneri. et
ad odiendum inimicos Vñ ad illū
p̄ceptū diliges amicū l̄ primū tuū
addiderūt i suis tēditōib⁹. et odi-
o habeb̄ inimicū. qm̄ additionē cor-
rexit dñs **Mat. v.** Quidā planete
vero mediocres sūt. vt sol luā met-
curi⁹. Nam suis bona ingerunt. nō
suis modo bona modo mala. Ta-
les autē vidēt esse sarraceni. Quia
nō soluz inter se sūt misericordes.

sed etiam interdum christianis misericordiam impendunt licet eos tamen frequenter impugnet. In hoc tamen sunt minus mali sarraceni quam iudei. quia christum reuerentur quem iudei blasphemant. Confitentur enim sarraceni christum ex maria virgine sine viri semine natum. Hoc est certum et ego qui inter eos fui. frequenter hoc audiui ab eis. et a suis sachariens qui religiosi sunt dicti apud eos. et muschetis. i. qui eorum escas officiant. Vnde in libro qui dicitur alcoran id est lex quam condidit mahumeth apponit questio una sic. **Que femina de masculo tantum. et quis masculus de femina tantum?** Et respondit. **Eua ex adam. christus ex marie virgine.** Item querit. **quod sunt tria que sine seminis commixtione edita fuerunt?** Respondet. **Adam. Aris abrahe et Christus.** Item confitentur sarraceni beatam mariam fuisse per angelos commendatam. et de christo nascituro fuisse doctam et certificatam. Et in eodem libro primo sic dicitur. **Ange**li maria alloquentes inquit. **O maria omnibus viris et mulieribus splendidiore. mundiore atque letiore. soli deo perseueranter studens. ipsius cum humilibus genibus deo se flexantibus adorans. et nequaquam in terrenas sollicitudines et curas agendum. quis marie custos efficere.** **Hec archana secretissima committo angelis dicentibus.** **O maria cui summi nunc gaudium cum verbo dei cuius nomen est ihesus christus filius marie. quod est facies omnium generum in hoc seculo et futuro. Senes et infatulos cunabula seruantes conueniens. preses sapiens. vir optimus ab vniuersitatis creatore mittitur.** Respondet illa. **O deus cum virum non tetigerim quomodo accipi**

am? Respondet angelus. **Deo nichil occurrit impossibile omnia potest vult omnipotenti.** Cuius mandatum omne. suum placere perficit. ipseque filium suum cum diuina virtute remittit. librum legis eum omnique magistrum pietam et testimonium ac euangelium mandatumque filius israel edocet. Ille namque formis volatilium luteis ac oppositis infusis. **flans volare faciet.** Cecos a mutos curabit. morpheticos a leprosos mundabit. mortuos creatore cooperante viuificabit. quod quod coniecturis quod re disputatione deputatum sit probabit. similiter cuncta que in deum credentibus mirabilia consentur. **Item** confitentur eadem lex sarracenorum christum fuisse summi omnium prophetarum apud deum. **Vnde in eodem libro mahumeth** introducit deum loquentem a dicente. **Omni prophetarum alio super alium pro me sublimato. et eorum quibusdam cum deo locutus. christo marie filio animarum nostrarum proprie offerentes vi atque virtute pre ceteris prebui.** **Item** confitentur christum esse verbum et virtutem dei. et ideo ibidem dicit. **quod quia deus iudicabit mundum. clamabunt homines ad eum et dicent.** **Ihesu christe spiritus et verbum dei et virtus dei. moueat te pietas tua intercede pro nobis.** Et tunc dicit eis. **Esuriu autem. sicut est in euangelio pro omnia.** **Item** commendat idem in libro legem et euangelium christi. et dicit tres leges esse a deo in quibus recte vie traduntur. scilicet legem moysi. et euangelium. et suum alcoranum. Et ideo dicit in .i. libro. **Deus pius et misericors viuus et altissimus. qui prius testamentum. deinde euangelium rectam viam hominibus tradidit. postremum librum veracissimum alcoranum de super prebuit.** **Item** in eodem introducit deum sibi loquentem a

dicentem sibi precepta legum et mores. sicut noe. et abrahæ et moy si et cristo tradidimus. **I**te confiteb eadem lex q̄ in resurrectione gna. li omnes perfecti i forma xpi resur gent. **V**nde dicit. perfecti ones in statu ade et forma xpi resurgent. nuq̄ incrementu a decremetu pati etes. **I**te eadem lex v. iurarios de te statur. **V**nde ibidez dicit. **H**omi viri deum time. et fenorari pretermi tite. **D**e fenore enim homies viuē tes. non nisi quasi de momiaci resur gēt. **N**ec omnia magnifica de xpo euangelio et virgine scripta sunt in alchoran. i. in lege sarracenoru. quā eis mahumeth dedit. **Q**ue licz multa falsa continet. a imunda. tū etiam multa testimonia perhi bet nostre fidei veritati. vt sup̄ pa tuit. **Q**ue omnia introduxi ad exag geraudum infidelitatem uideoru. xpm blasphemantium. cum tamē scripture eoru. testimonia perhibu erunt xpo sicut dixit eis. **S**crutami ni scripturas. quia ille testimoniu phibent de me. a tamē cœci negat quez sarraceni ignorantes scriptu ras venerantur et adorant.

Capitulū. xcij.

Zelus dei assimilatur aeri. q̄ habz tres regiones. quarz suprema que igni diuncta est rara est et vehementer calida a propter vicinitatem ignis. et ppter radios stellarz et lumē. que si bi sunt viciniora. a illa pars est lo cus inflāmatiōis per se. et dicitur regio estus. **Q**uic similes sunt qui magno zeli ardore feruescunt. **P̄** Zel⁹ dom⁹ tue comedit me. **Glo** sa. **Z**elus est bonus feruor animi. quo mens pro defensione veritatis accenditur. eo q̄ quelibet praua que vidz corrigere satagit. si neq̄t

tolerat et gemit. **I**ste zelus causā tur in sanctis ex inflammatione i gnis spiritus facti vel caritatis di uine. et ex radijs stellarz. i. exem plis sanctorum patrum. sicut phi nees helie et aliorum. qui multum zelauerunt p̄ deo a lege eius. **p̄**io **M**achab. ij. **P**hynes pat̄ noster zelando zelum dei accepit testamē tū sacerdoti eterni. et behas dix it. in. **He. xix.** **Z**elo zelatus suz p̄ domino. **S**ecunda regio aeris sius media zona ē loc⁹ frigidis. q̄a illa n̄ habet calorem ex vicino igne sicut regio supior. nec ex reflexione radio r. sicut regio inferior. eo q̄ radij nō reflectuntur ad trāsparens siue per uium. aut ad multum dyaphanū. sed tantuz ad solidū planū. a pl⁹ si fuerit tertiū. vt est aque superfici es vel speculi. alio modo politum vel planū. **Q**uic aeri similes sunt qui sunt totalit̄ frigidi. ita vt nec zelo dei tangant. quia nec igne di uini amoris mandunt. nec radijs. i. exēplis sanctorū tanguntur. et ideo aufert ab eis dyabol⁹ zelū bo nū. **T**ales sunt plati mali q̄ de gre gis sui dissipacione nō curāt. **Plā. xi.** **A**uferetur zelus effraym. **E**ffraym interpretatur augmētum vl fer tilitas. a signat prelatos qui cogi tant de temporalū augmētatione. et nichil de animaz perdicione. **T**ercia regio aeris est tepida vel tē perata. suscipiēs aliq̄o de superiori. et aliquid ab inferiori. est tamē m t̄pate calida scdm qd̄ vincitur ab i feriorib⁹ quibusdā temporibus. et i t̄pate frigida scdm qd̄ vincitur a su perioribus quibusdam temporib⁹ alijs. **Q**uic siles sūt qui zelū dei ha bent tepidum vel inordinatum. **Nā** aliquando vincuntur ab inferioribus passioib⁹ ira vel odio. et tunc

inimicis incandescunt. Quodcumque vero
superiorum vel potentiorum timore pertes-
erunt omnino a zelo tepescunt a frige-
sunt. Tales habent zelum. sed non
secundum scientiam. i. discretionem. **Ro.**
x. Daret ergo quod zelus frigidus aut
sicut nullus est dampnabilis. tepidus
reprehensibilis. feruidus et caritati-
uus. laudabilis qui metur celeste
premiu. i. **Machab.** .ij. Velias dicitur
zelat zelum legis receptus est in ce-
lum. Ad quod nos perducatur Christus qui
est benedictus Amen.

**Explicit liber primus de similitudinibus re-
rum.**

**Incipiunt capitula libri secundi se-
cundum ordinem alphabeti.**

D e amatoribus dei	.i.
D e anima	.ij.
D e auaricia	.iij.
D e bonis virtutibus	.iiii.
D e caritate	.v.
D e contemplatione	.vi.
D e continentia	.vii.
D e correptione	.viii.
D e dilectione	.ix.
D e eloquentia	.x.
D e eucharistia	.xi.
D e fide	.xii.
D e gratia dei	.xiii.
D e humilitate	.xiv.
D e humilibus	.xv.
D e igne gehene	.xvi.
D e ypocritis	.xvii.
D e iusticia	.xviii.
D e iustis	.xix.
D e luxuria	.xx.
D e maria matre domini	.xxi.
D e misericordia	.xxii.
D e opere bono	.xxiii.
D e patientia	.xxiiii.
D e penitentia	.xxv.
D e penitentibus	.xxvi.

D e predicatoribus	.xxvii.
D e prudentia	.xxviii.
D e purificatione cordis et purifica- tione peccati	.xxix.
D e querendo Christum	.xxx.
D e sanctis	.xxxi.
D e sapientia	.xxxii.
D e scientia et sapientia humana	.xxxiii.
D e sobrietate	.xxxiiii.
D e superbia	.xxxv.
D e temperantia	.xxxvi.
D e timore dei	.xxxvii.
D e tribulatione	.xxxviii.
D e virginitate	.xxxix.
D e virtutibus	.xl.
D e Christo	.xli.

Expliciunt capitula secundi libri.

**Incipit tabula exemplorum secun-
di libri non secundum ordinem al-
phabeti sed secundum ordinem ip-
sarum rerum.**

D e septem speciebus metal- lorum	.xl.
D e auro	.xxvii.
D e auro obriso	.xxxii.
D e auricalco	.xxviii.
D e auripigmento	.xxv.
D e argento	.xxvii.
D e argento viuo	.xxxv.
D e electro	.xix.
D e stanno	.xxxvi.
D e plumbo	.xxxviii. et .xl.
D e ere	.x.
D e calibe	.vii.
D e ferro	.xviii. et .xxix.
D e ferri purgatione	eodem
D e lapidibus	.i. et in p. h. m. i. o.
D e petris	.xli.
D e marmoribus	.iiii.
D e alabastro	.xiii.
D e gemis preciosis	.xxxi.
D e origine gemarum	eodem
D e discretionem gemarum	eodem